Világ proletárjai egyesüljetek!

LENIN

MŰVEI

30

BEGYŰJTÉSI MINISZTÉRIUM
Sertéstenyésztő és Hizlaló Igazgatóság
Szakiskolája
Budapest, XV... (Rákosligel)

AZ OROSZNYELVŰ KIADÁS
AZ OK(b)P IX. KONGRESSZUSÁNAK
ÉS A SZOVJETEK
II. ÖSSZSZÖVETSÉGI KONGRESSZUSÁNAK
HATÁROZATA ALAPJÁN JELENIK MEG

V. I. LENIN

MŰVEI

SZIKRA KIADÁS BUDAPEST

V. I. LENIN

MŰVEI

30.

KÖTET

1919 szeptember—1920 április

SZIKRA KIADÁS BUDAPEST 1953

Az orosz eredeti címe:

ИНСТИТУТ МАРКСА–ЭНГЕЛЬСА–ЛЕНИНА ПРИ ЦК ВКП(б)

В. И. ЛЕНИН. СОЧИНЕНИЯ

ИЗДАНИЕ ЧЕТВЕРТОЕ. ТОМ 30. ГОСПОЛИТИЗДАТ 1952

Lenin műveinek magyar kiadása a moszkvai Marx—Engels—Lenin Intézet által sajtó alá rendezett negyedik orosznyelvű kiadás nyomán, a Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetőségének határozata alapján jelenik meg.

ELŐSZÓ

A harmincadik kötet V. I. Lenin 1919 szeptemberétől 1920 áprilisáig bezárólag, a fokozódó külföldi katonai intervenció és polgárháború időszakában és a Kolcsak és Gyenyikin szétzúzása után bekövetkezett, rövid ideig tartó lélekzethezjutás idején írt műveit tartalmazza.

A harmincadik kötetben megjelent művek Leninnek a bolsevik párt és a Szovjetállam vezetése terén kifejtett sokoldalú tevékenységét tükrözik.

A kötet tartalmának nagyobb részét Leninnek azok a cikkei, előadásai és beszédei alkotják, amelyekben a szocialista haza védelmének, a Szovjetállam építésének, a bolsevik párt sorai megszilárdításának kérdéseivel foglalkozik.

A kötetben jelentős helyet foglalnak el Leninnek a munkások és vöröskatonák pártonkívüli konferenciáin, a hajózási, bánya- és textilmunkások szakszervezeti kongresszusain, a dolgozó kozákok kongresszusán mondott beszédei. Lenin ezekben a beszédekben arra hívja fel a dolgozók nagy tömegeit, hogy erősítsék a front és a hátország egységét, támogassák a Vörös Hadsereget, aktívan vegyenek részt a népgazdaság helyreállításában és az állam igazgatásában. Lenin az állhatatosság, a hősiesség, az önfeláldozás és vasfegyelem szellemében neveli a tömegeket, s erősíti saját erejükbe, győzelmükbe vetett hitüket.

A kötet több olyan cikket tartalmaz, amelyekben Lenin a proletariátus diktatúrájának, mint a szocialista társadalom felépítése eszközének elméletét fejtegeti. Lenin a szovjet demokráciát szembeállítja a hazug, burzsoá

demokráciával; leleplezi a nyugateurópai szocialistákat, a mensevikeket és az eszereket, mint a szocializmus árulóit és az imperializmus lakájait, akik a „tiszta demokrácia" leple alatt az imperialista burzsoázia diktatúráját védelmezték. Lenin e munkái közül kiemelendők: „A proletárdiktatúráról", „Gazdaság és politika a proletárdiktatúra korszakában", „Az alkotmányozógyűlési választások és a proletárdiktatúra", „Egy ujságíró jegyzetei" stb.

„Levél Ukrajna munkásaihoz és parasztjaihoz a Gyenyikinen aratott győzelmek alkalmából", „A turkesztáni kommunista elvtársakhoz", „Előadói beszéd a keleti népek kommunista szervezeteinek II. összoroszországi kongresszusán, 1919 november 22-én" és „Az OK(b)P Központi Bizottságának határozata az Ukrajnai Szovjethatalomról" című munkáiban Lenin megvilágítja a Szovjethatalom nemzeti politikájának lényegét, és hangsúlyozza, hogy a külföldi katonai intervenció és a belső ellenforradalom erői csak abban az esetben győzhetők le, ha a korábban elnyomott népek szorosan az orosz nép köré tömörülnek.

A „Beszéd a földművelő kommúnák és a mezőgazdasági artelek I. kongresszusán" (1919 december 4.), „Előadói beszéd a kommunista szombatokról az OK(b)P Moszkvavárosi konferenciáján" (1919 december 20.), „Az évszázados rend megsemmisítésétől egy új rend megteremtése felé" című művekben Lenin az ország szocialista átalakításának, az iparban és a mezőgazdaságban új, szocialista munkaformák megteremtésének kérdéseit világítja meg. 1920 február 2-i „Beszámolójában az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság és a Népbiztosok Tanácsa munkájáról a VII. Szovjetkongresszuson választott Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság első ülésszakán", amely először jelenik meg egész terjedelmében, megindokolja Oroszország villamosítási terve kidolgozásának szükségességét.

Lenin ebben a kötetben megjelent műveiben sokat foglalkozik a gazdasági vezetés szervezésével, a munkások bevonásával az államapparátusba, a szakszervezeteknek a gazdasági építésben való részvételével, a bürokratizmus elleni harc kérdésével. „Levél az OKP szervezeteihez

a pártkongresszus előkészítéséről" című munkájában, az OK(b)P IX. kongresszusán, a III. összoroszországi szakszervezeti kongresszuson stb. mondott beszédeiben és előadásaiban nyomatékosan hangsúlyozza Lenin az egyszemélyi vezetésnek, a munkafegyelem megszilárdításának és a személyi felelősség fokozásának szükségességét az iparvállalatok vezetésében. Lenin erélyesen visszautasítja a „demokratikus centralizmus" pártellenes csoport híveit, akik felelőtlenséget igyekeztek meghonosítani az ipar vezetésében.

Lenin „A nőmunkásmozgalom feladatairól a Szovjet Köztársaságban" című beszédében és „A Szovjethatalom és a nő helyzete", „A munkásnőkhöz", „A nemzetközi munkásnőnapra" című cikkeiben feltárja a nő súlyos és jogtalan helyzetét a kapitalizmusban, rámutat arra, milyen sokat adott a nőknek a Szovjethatalom, s felszólítja a nőket, vegyenek részt tevékenyen az ország gazdasági és társadalmi-politikai életében.

„Hogyan használja fel a burzsoázia a renegátokat", „Üdvözlet az olasz, francia és német kommunistáknak" című cikkeiben, valamint „Az OKP választervezete (vagy tézisei) a Németországi Független Szociáldemokrata Párt levelére" című okmányban Lenin, mint a nemzetközi munkásmozgalom vezére, a proletárdiktatúra és a proletárinternacionalizmus elvei iránti törhetetlen hűség szellemében neveli a kommunista pártokat, a Kommunista Internacionále köré tömöríti a forradalmi proletariátus legjobb képviselőit.

A harmincadik kötet 14 olyan okmányt tartalmaz, amelyek először látnak napvilágot V. I. Lenin Műveiben.

Az új okmányok közt van négy I. V. Sztálinhoz és egy G. K. Ordzsonikidzéhez intézett távirat. Ezek az írások Lenin és Sztálin barátságáról, a Szovjetállamnak és az ország védelmének vezetése terén kifejtett szoros együttműködéséről tanuskodnak.

Több okmány — válaszok a „Chicago Daily News", a „New York Evening Journal" és a „Daily Express" tudósítóinak kérdéseire — főleg a Szovjethatalom külpolitikájának kérdéseivel foglalkozik. Lenin válaszaiban hangsúlyozza, hogy Szovjet-Oroszország változatlanul

békére törekszik, valamennyi kapitalista országgal kereskedelmi kapcsolatokat akar teremteni, és leleplezi az imperialistákat, mint háborús gyujtogatókat.

A Művekben először jelenik meg Lenin 1919 december 19-i „Beszéde az 1905-ös decemberi felkelés évfordulója alkalmából a Presznya-kerületi népgyűlésen", és az 1920 február 25-i „Beszéd a kormányzósági közoktatási osztályok iskolánkívüli oktatási alosztályvezetőinek III. összoroszországi tanácskozásán", a „Petrográd-kormányzósági nőkongresszus irodájának" küldött üdvözlő levele és a „Rendelettervezetek és irányelvek a szövetkezetekről".

„A kommunista elvtársakhoz, akik a közös «Németországi Kommunista Pártnak» voltak tagjai és most új pártot alakítottak" című levelében és „A kompromisszumokról" című befejezetlen cikkében Lenin útmutatásokat ad a testvéri kommunista pártok taktikai kérdéseiben.

V. I. LENIN

1920

BESZÉD A BASZMAN, LEFORT, ALEKSZEJEV ÉS SZOKOLNYIKI KERÜLETEK PÁRTONKÍVÜLI MUNKÁS ÉS VÖRÖSKATONA KONFERENCIÁJÁN, 1919 SZEPTEMBER 3-ÁN

Elvtársak! Engedjék meg, hogy üdvözöljem pártonkívüli munkás és vöröskatona konferenciájukat, valamint a tüzérségi kiképzést nyert vörös parancsnokokat. Ezt a gyűlést azért hívtuk egybe, hogy megtárgyaljuk az államrendünk és államapparátusunk megszilárdításával összefüggő kérdéseket.

Az egész világon elnyomják a munkástömegeket. A munkástömegek nem élvezik a kapitalista kultúra áldásait, pedig éppen a dolgozó tömegeknek kell alkotniok az egész államélet alapját. Elvtársak, nálunk a dolgozó tömegek alkotják a Szovjet Köztársaság alapját és talaját. A dolgozók 1917 februári győzelme után egész Oroszországban azonnal megalakultak a Szovjetek. A Szovjetek eszméje nem 1917-ben tűnt fel először, hanem már 1905-ben megszületett. Már akkor léteztek a Munkásküldöttek Szovjetjei. Az Októberi Forradalom után az egész világ munkásai rokonszenvvel fogadták a Szovjethatalmat. Ennek mélyenfekvő belső okai vannak.

Engedjék meg, elvtársak, hogy kitérjek Szovjet-Oroszország politikai életének fő alapjaira. Nincsenek pontos adataim köztársaságunk gazdasági helyzetének megvilágítására, ezzel a kérdéssel, különösen a munkásparaszt kormány élelmezési politikájával, minden valószínűség szerint más előadók fognak foglalkozni; én csak e kérdés politikai oldalát érintem.

Hogy jobban megérthessük a Szovjethatalom helyzetének lényegét, tekintsünk vissza, fordítsuk figyelmünket forradalmunk menetére 1917 óta. Forradalmunknak két szakasza volt: az egyik a Kerenszkij-uralom és a Kor-

nyilov-lázadás szakasza, amely megelőzte a Szovjethatalmat, és a másik a Kalegyin, Kolcsak és Gyenyikin nevéhez fűződő ellenforradalom időszaka, amely a Szovjethatalmat rombolta. A munkások előtt, akik nem párttagok, de dolgozók, szükségképpen felmerül a kérdés: miért volt nálunk ez a két szakasz és miért függnek össze egymással?

Elvtársak! Minden munkásnak, minden vöröskatonának, minden dolgozónak gondolkodnia kell azon, miért vádolják Szovjethatalmunkat terrorral, miért mondják, hogy a bolsevikok diktátorok, hogy a bolsevikok haramiák. Másrészt minden dolgozónak meg kell kérdeznie önmagától, miért bukott meg olyan könnyen Kerenszkij, Kalegyin és Kolcsak hatalma? Mindnyájan tudják, hogy Kerenszkij hatalma idején egész Oroszországot Munkás- és Katonaküldöttek Szovjetjeinek hálózata borította, s a Szovjetek mellett a burzsoázia tartotta kezében az egész hatalmat. A burzsoáziát támogatták a szövetségesek, akik azt akarták, hogy Oroszország folytassa a háborút, maga az orosz burzsoázia pedig azért akarta folytatni a háborút, hogy megszerezze a Dardanellákat. Ez az oka annak, hogy Kerenszkij burzsoá kormánya, amelyet a mensevikek és eszerek támogattak, nem akarta közzétenni és nem is tehette közzé Véreskezű Miklós kormányának a szövetségesekkel kötött titkos szerződéseit. A burzsoázia ilymódon, a mensevikek és eszerek segítségével, csalással tartotta hatalmában a dolgozó tömegeket.

Mindannyian emlékeznek rá, hogy az 1917-es forradalom elején kevés bolsevik volt a Szovjetekben. Emlékszem, hogy júniusban, az I. Szovjetkongresszus idején, a kongresszus küldötteinek egyheted része sem volt bolsevik. A bolsevikok bomlasztó hatással lehetnek a dolgozókra, — mondották rólunk a burzsoázia és a mensevikek és az eszerek úgynevezett szocialista pártjai. De mit tett ebben az időben Kerenszkij burzsoá kormánya? Puszta ígéretekkel kecsegtette a dolgozó tömegeket, amelyeket azonban sohasem váltott valóra. Nem hoztak törvényt a földről. Amikor pedig a földbizottságok el akarták venni a földbirtokosok földjét, hogy szétosszák a szegényparasztok között, ezeket a földbizottságokat letartóz-

tatták. A dolgozók előtt világos lett, hogy ez a hatalom semmit sem ad nekik. Kezdték megérteni, hogy csakis saját hatalmuk, a munkások és szegényparasztok hatalma adhat nekik valamit.

Ebben az időben indult Kornyilov Petrográd ellen. Kornyilov hadjárata nem volt véletlen, a Kerenszkij-kormány ámító politikájának volt a következménye. Kerenszkij kormánya egész idő alatt arra törekedett, hogy a földbirtokosokat kibékítse a parasztokkal, a dolgozókat a kizsákmányolókkal, a munkát a tőkével. És akkor a földbirtokosok, a tisztek, a kapitalisták végérvényesen kezükbe akarták venni az egész hatalmat. Ezért indult meg Kornyilov hadjárata. A Szovjetek megértették a veszélyt, összefogtak Kornyilov ellen. Amikor pedig Kerenszkij burzsoá kormánya ezután is folytatta ámító politikáját, gyorsulni kezdett a munkástömegek öntudatra ébredése, s ezzel együtt, még az Októberi Forradalom előtt, a Szovjetekben gyorsan nőtt a bolsevikok száma. Amikor Októberben megragadtuk a hatalmat, a mensevikek és az eszerek dúltak-fúltak a Szmolnijban, azzal fenyegetőztek, hogy majd jön a front és elseper bennünket a föld színéről. Válaszul csak a szemükbe nevettünk, mert tudtuk, hogy a dolgozó tömegek megértik magyarázatainkat, hogy a dolgozó tömegek a dolgozók hatalmát, tehát a Szovjetek hatalmát akarják. És valóban, amikor a frontról számos küldöttség érkezett Petrográdba és amikor felvilágosítottuk őket a helyzetről, valamennyien hozzánk pártoltak. Szemléltető lecke ez az önök számára — a dolgozók, a pártonkívüliek számára. Minden dolgozónak, minden munkásnak, minden vöröskatonának okulnia kell a Kerenszkij-kormány történetén. Ez a kormány, ismétlem, össze akarta egyeztetni a földbirtokosok és a parasztok, a munkások és a munkáltatók, a munka és a tőke érdekeit.

Azt hitte volna az ember, hogy a Kerenszkij-kormány erős, mert hiszen segítséget ígértek neki a szövetséges burzsoá kormányok. De megbukott. Kerenszkij kormánya megbukott, mert csalással tartotta magát és nem volt talaj a lába alatt. Kerenszkij kormánya azt ígérte a dolgozóknak, hogy az egész nép választani fog, de csak azért

ígérte, hogy ezekkel a választásokkal port hintsen a dolgozó tömegek szemébe, hogy elvonja a figyelmüket az igazi helyzetről. Ezért az Októberi Forradalom után a proletariátus, amikor maga vette kezébe a hatalmat, elsősorban saját közigazgatási szerveit — a Munkás- és Katonaküldöttek Szovjetjeit szervezte meg.

A munkás-paraszt kormány haladéktalanul szakított Kerenszkij burzsoá kormányának hazug politikájával. A Népbiztosok Tanácsának első dolga az volt, hogy közzétette Véreskezű Miklós kormányának egykori szövetségeseinkkel kötött titkos szerződéseit. A munkás-paraszt kormány kereken kijelentette, hogy nem hajlandó többé háborút viselni a burzsoázia érdekében, s nem törődve a burzsoá bérencek, a mensevikek és az eszerek rágalmaival, javaslatot tett minden hadviselő országnak a béketárgyalások megkezdésére. A világ munkásai akkor megértették, hogy a Szovjethatalom nem akarja folytatni a háborút. Aláírtuk a breszti rablóbékét, amelyet a német ragadozók kényszerítettek a fegyvertelen Oroszországra. A világ öntudatos munkástömegeiben erősödött és fokozódott a Szovjethatalom iránti rokonszenv. Amikor pedig az antant burzsoá kormányai a német rablókat még súlyosabb, még a breszti rablóbékét is felülmúló béke aláírására kényszerítették, a világ munkásai megértették, hogy folyton az orruknál fogva vezették őket. Egyre hangosabban és egyre többen emelték fel szavukat azok ellen, akik állandóan becsapták őket. A munkások a dolgozó tömegek — a munkások és parasztok — hatalmát, a Szovjetek hatalmát kezdték követelni.

Ez az oka annak, hogy oly gyorsan megbukott Kerenszkij, Kolcsak burzsoá hatalma, amelyet a mensevikek és eszerek támogattak. (Mindannyian tudják, hogy a mensevik Majszkij tagja volt a szibériai kormánynak[1].) És a mensevikek, az eszerek, a csehszlovákok, akiket a külföldi burzsoázia támogatott, mindannyian egyesültek, — előbb a bolsevikok elleni harcra, majd össznépi demokratikus hatalom létesítésére. De mit látunk? A Kolcsak-típusú tisztek szétkergették Szibériában az Alkotmányozó Gyűlést és megteremtették a tisztek, kapitalisták és földbirtokosok hatalmát. Ilymódon Szibéria dolgozó tömegei

saját tapasztalataik alapján értették meg, hogy becsapják őket. Ezért sikerült a Vörös Hadseregnek olyan rövid idő alatt s olyan könnyen elfoglalnia egész Szibériát, mert most maguk a szibériai munkások és parasztok siettek a Vörös Hadsereg segítségére.

Elvtársak, most gondolkodjunk azon, miért mondják, hogy a bolsevikok erőszakot alkalmaznak, hogy a bolsevikok — diktátorok. Mi az oka annak, hogy mindazok, akik a mensevikekkel, eszerekkel, csehszlovákokkal és Kolcsakkal tartottak, hamarosan faképnél hagyták őket? Mi volt az oka annak, hogy a szibériai kormányban ülő földbirtokosok, kapitalisták és tisztek, mihelyt Szibériában megkaparintották a hatalmat, elkergették a mensevikeket és eszereket, és Kolcsakot ültették helyükbe? Miért omlott össze olyan gyorsan ez a mindenfelől támogatott kormány? Azért, mert minden szavuk és tettük csalás és ámítás volt. Azért, mert megszegték a szavukat, nem adtak a népnek sem Alkotmányozó Gyűlést, sem népi hatalmat, sem más demokratikus hatalmat, hanem ehelyett megteremtették a földbirtokosok és tisztek diktatúráját.

Elvtársak, a burzsoáziának osztályérdekeinél fogva hazudnia kellett és be kellett csapni a dolgozókat. Mindezt megértették a munkások és parasztok. Megértették, hogy csak akkor nem lesz hazugság, nem lesz ámítás, ha a hatalom a dolgozóké lesz, és csakis ebben az esetben nem lesznek többé azok a borzalmak sem, amelyeket a proletariátusnak és a szegényparasztságnak el kellett és most is el kell szenvednie négy évi háború után, amikor a burzsoázia volt hatalmon. A proletariátus megértette, hogy csak egyetlen kivezető út van: a kapitalisták hatalmának megdöntése; megértette, hogy szó sem lehet a munka és a tőke kibéküléséről, amiről a mensevikek és eszerek beszélnek állandóan. A szibériai munkások és parasztok valóban súlyos árat fizettek hiszékenységükért, tízezreket lőttek főbe és vertek ott agyon. A szibériai munkások és parasztok vérüket ontották ezért a keservesen szerzett tapasztalatért, de tudjuk, hogy meg fogják szívlelni ezt a tapasztalatot. Ez a tapasztalat tanítja meg legjobban a bolsevizmusra a munkásokat és parasztokat. Ez után

a tapasztalat után megértik a dolgozó tömegek, hogy nincs középút. Nincs más választás: vagy a munkások és parasztok hatalma — a Szovjetek hatalma, vagypedig a kapitalisták és földbirtokosok hatalma. A burzsoázia erőszakkal és csalással igyekszik elhomályosítani a dolgozók öntudatát, de minden fáradozása összeomlik, mint a kártyavár, mert nő a proletariátus és szegényparasztság öntudata.

Gyenyikin kalandja, aki Ukrajnában ismétli meg Kolcsak leckéjét, szükségképpen megérteti majd az ukrán munkásokkal és parasztokkal, hogy most hibát követnek el, mert nem harcolnak elég erélyesen Gyenyikin ellen. Tudjuk, hogy az ukrán munkások és parasztok megerősödve kerülnek majd ki Gyenyikin ukrajnai garázdálkodásából, s már nem szavakkal, hanem tettekkel fogják védelmezni a munkások és parasztok hatalmát, úgy, amint most szibériai testvéreink teszik. A munkás-paraszt hatalom így szól a parasztokhoz és minden dolgozóhoz: „Gyertek velünk, építsétek proletár államotokat. Nézzétek, milyen tapasztalatot szereztek azok, akik Kolcsak és Gyenyikin uralma alatt éltek és megtudjátok, milyen az élet ott, ahol nincs Szovjethatalom." Ez a tapasztalat a legjobb agitáció számunkra.

Az erős munkás-paraszt hatalom elnyom minden ellene szőtt fehérgárdista összeesküvést. Vasseprűvel sepri ki soraiból az árulókat. A munkás-paraszt hatalom megszervezte a Vörös Hadsereget és beültette oda a katonai szakembereket, de egész sor kommunista politikai megbízottal vette őket körül. Tucatszámra dobtuk ki a Vörös Hadseregből azokat a katonai szakembereket, akik árulóknak bizonyultak, de a kötelességüket becsületesen teljesítő katonai szakemberek ezrei, tízezrei maradnak benn a Munkás-Paraszt Vörös Hadseregben. Ez a dolgozó tömegek politikai emancipációjának és felszabadulásának fő és legfontosabb tapasztalata.

Elvtársak, mindazt, amiről ma beszéltem önöknek, már kezdik világosan látni más országok dolgozói is. Mindenütt növekszik és terjed a Szovjetek hatalmát követelő munkástömegek mozgalma. Tudják, hogy a német kormány élén most mensevikek állnak, hogy az antant

fegyveres erővel támogatja őket, de a német munkások mindezek ellenére a Szovjetek hatalmát követelik. És a német kormány a napokban kénytelen volt Németország alkotmányába olyan pontot beiktatni, amely egész Németországban bevezeti a Munkásküldöttek Tanácsait. Ezeknek a Tanácsoknak azonban nincs joguk megvitatni az ország életének politikai kérdéseit. A szociálárulók alkotmánya szerint a német Tanácsok csak az ország gazdasági helyzetéről tárgyalhatnak. Nyugat-Európa más államaiból nagyon kevés hír szivárog át hozzánk, mert minden oldalról ellenség zár körül minket. Azok a hírek azonban, amelyek eljutnak hozzánk, arról tanuskodnak, hogy a bolsevikok előnyére növekszik és erősödik a mozgalom. Elmondok önöknek egy apró eseményt, amely Franciaországban történt és minden szónál ékesebben bizonyítja érveim helyességét és nagyon sokat mond önöknek. Franciaországban két bolsevik lap jelenik meg. Az egyik „Bolsevik"-nak akarta magát nevezni, de a cenzúra (a demokratikus Franciaországban cenzúra van!) megtiltotta ezt, mire a lap „Megtiltott Elnevezés"-nek nevezte el magát. A munkás, aki ezt a lapot vásárolja, amikor e nevet látja, maga fűzi hozzá: „Bolsevik". (Viharos taps.)

Befejezésül, elvtársak, hadd közöljem önökkel is azt a hírt, amit ma kaptam Zinovjev elvtárstól, a Petrográdi Munkás és Vöröskatonaküldöttek Szovjetjének elnökétől. Zinovjev elvtárs arról értesít engem, hogy Petrográdban partra szállítottak száz fogoly észtet, akik a következőket mondották neki. A fehérgárdista Észtországban pártonkívüli konferenciát tartottak a szakszervezeti munkások. A konferencián 417 küldött volt jelen, akik közül csak 33 volt mensevik, a többi mind bolsevik! (Viharos taps.) A konferencia azt követelte, hogy kössenek békét Oroszországgal. Amikor az angolok tudomást szereztek erről, képviselőjük megjelent a konferencián és azt indítványozta, hogy döntsék meg Észtország fehérgárdista kormányát[2], a munkások azonban azzal feleltek erre, hogy kikergették és követelték, hogy kössenek békét Oroszországgal és térjenek vissza a békés élethez. Erre feloszlatták a konferenciát. Száz embert Oroszországba küldtek „a bolsevizmus keresésére";

26 embert letartóztattak és főbe akarják lőni őket. A fehérgárdista Észtország e tettére azzal feleltünk, hogy felhívással fordultunk Észtország munkásaihoz és egész lakosságához, az észt kormánynak pedig kijelentettük, hogy a kezünk közt levő összes túszokat főbelőjük. (T a p s.) Pedig ezt a kormányt ott a mensevikek és eszerek támogatták!

A kis Észtország szakszervezeteinek pártonkívüli konferenciáján kellő feleletet adott az erős Angliának, — annak az Angliának, amely tizennégy állam szövetségével fenyegetett minket.

Beszédemet befejezve annak a szilárd meggyőződésemnek adok kifejezést, hogy Szovjet-Oroszország, amely bent az országban két éven át győzött, — hamarosan legyőzi a burzsoázia hatalmát az egész világon. (V i h a r o s t a p s.)

„Pravda" 201. sz.
1919 szeptember 11.

HOGYAN HASZNÁLJA FEL A BURZSOÁZIA A RENEGÁTOKAT

Rádióállomásaink felfogják Carnarvon (Anglia), Párizs és más európai központok rádiótáviratait. Most Párizs az imperialisták világszövetségének a központja, s ezért gyakran különösen érdekesek a rádióadásai. A napokban, szeptember 13-án, a világimperializmus e központjának kormányrádiója azt közölte a világgal, hogy Karl Kautsky, a II. Internacionále vezére, az ismert renegát, új könyvet adott ki a bolsevizmus ellen.

A milliomosok és milliárdosok nem ok nélkül veszik igénybe kormányuk rádióját. Szükségesnek látták, hogy mindenkit értesítsenek Kautsky új hadjáratáról. A fenyegető bolsevizmus elleni harc céljából mindenbe belekapaszkodnak, még a szalmaszálba is, még Kautsky könyvébe is. Szívből köszönetet mondunk a francia milliomos uraknak: kitűnően segítenek a bolsevizmus propagálásában! alaposan segítenek nekünk, amikor nevetség tárgyává teszik Kautsky nyárspolgári és korlátolt dörgedelmeit a bolsevikok ellen.

Ma, szeptember 18-án, kaptam meg a német szociálsoviniszták, K. Liebknecht és R. Luxemburg gyilkosai lapjának, a „Vorwärts"-nek szeptember 7-i számát. Friedrich Stampfer ír benne cikket Kautsky új könyvéről („Terrorizmus és kommunizmus") és számos idézetet közöl a könyvből. Ha Stampfer cikkét egybevetjük a párizsi rádió adásával, megállapíthatjuk, hogy az utóbbit minden valószínűség szerint az előbbi alapján állították össze. Scheidemann és Noske úrék, a német burzsoázia testőrei és a német kommunisták hóhérai égig magasztalják Kautsky könyvét és az antant imperialistáival egyesül-

nek a nemzetközi kommunizmus elleni harcban. Rendkívül tanulságos látvány! És a mi mensevikjeink, a berni sárga Internacionále[3] e legtipikusabb képviselői, nem találtak szavakat felháborodásuk kifejezésére, amikor Kautskyt („A proletárforradalom és a renegát Kautsky" című könyvemben) a burzsoázia lakájának neveztem.

Ez tény, uraim, bármennyire haragudjanak is! A „Vorwärts" Scheidemannjai és az antant milliomosai igazán nem azért kezdtek Kautsky dícséretébe és nem azért tolták őt előtérbe mint a világbolsevizmus elleni harc eszközét, mert összeesküdtek velem. Kautsky a valóságban, még ha nem is volt tudatában és nem is akarta ezt, pontosan annak bizonyult a burzsoáziához való viszonyában, aminek neveztem.

Hogy meddig ment a szocializmusnak és a forradalomnak a marxizmus nevével takarózó megtagadása, ennek szemléltetésére közöljük Kautskynak néhány „legrettentőbb" vádját a bolsevikok ellen.

„... Kautsky részletesen kimutatja — írja Stampfer —, hogy a bolsevikok végeredményben mindig az ellenkezőjét érik el annak, amit célul tűztek ki: ellenezték a halálbüntetést és halomra lövik az embereket..."

Először is, szemenszedett hazugság, hogy a bolsevikok a forradalom korszakára vonatkozólag ellenezték volna a halálbüntetést. Pártunk II. kongresszusán, 1903-ban, amikor a bolsevizmus keletkezett és a pártprogram összeállításán dolgoztak, az a gondolat, hogy vegyék be a programba a halálbüntetés eltörlését, a kongresszusi jegyzőkönyvek szerint csak gúnyos közbeszólásokat váltott ki: „II. Miklósra vonatkozólag is?" 1903-ban még a mensevikek sem merték szavazás alá bocsátani azt az indítványt, hogy a cárra vonatkozólag töröljék el a halálbüntetést. 1917-ben pedig, a Kerenszkij-uralom idején azt írtam a „Pravdá"-ban, hogy egyetlen forradalmi kormány sem lehet meg halálbüntetés nélkül és csak az a kérdés, hogy az illető kormány *melyik osztály ellen* irányítja a halálbüntetés fegyverét. Kautsky annyira elfelejtett forradalmár módon gondolkodni, olyan mélyre süllyedt a

nyárspolgári opportunizmus mocsarában, hogy el sem tudja képzelni, hogyan ismerhette el nyiltan a forradalmi proletárpárt jóval a győzelem előtt a halálbüntetés szükségességét az ellenforradalmárokkal szemben! A „becsületes" Kautsky — becsületes ember és becsületes opportunista létére — nem átall hazugságot írni az ellenfeleiről.

Másodszor, ha valakinek csak halvány fogalma is volna arról, hogy mi a forradalom, az nem felejthetné el, hogy most nem általában forradalomról, hanem a népek nagy imperialista mészárlásából kinövő forradalomról van szó. Elképzelhető-e az ilyen háborúból kinövő proletárforradalom a földbirtokosok és kapitalisták osztályához tartozó tisztek tíz- és százezreinek összeesküvései és ellenforradalmi merényletei nélkül? Elképzelhető-e a munkásosztály olyan forradalmi pártja, amely ne büntetné halállal az ilyen cselekményeket abban a korszakban, amikor a legelkeseredettebb polgárháború dúl és a burzsoázia összeesküvéseket sző, hogy idegen seregek törjenek be az országba a munkáskormány megdöntése céljából? Nincs olyan ember — a reménytelen és nevetséges szőrszálhasogatók kivételével —, aki igenlő választ adna ezekre a kérdésekre. Kautsky azonban elfelejtette ezt, pedig azelőtt értett hozzá, hogy a konkrét történelmi helyzettel való összefüggésükben vesse fel a kérdéseket.

Harmadszor: ha Kautsky nem tudja tanulmányozni témáját és hazugságot ír a bolsevikokról, ha Kautsky nem tud gondolkodni és még arra sem képes, hogy felvesse a négyéves háborúból kinövő forradalom sajátosságainak kérdését, akkor Kautskynak legalább azt kellene látnia, ami körülötte történik. Mit bizonyít az, hogy a német demokratikus köztársaságban néhány tiszt meggyilkolta Karl Liebknechtet és Rosa Luxemburgot? mit bizonyít ezeknek a tiszteknek a szökése, akiket a gyilkosságért gúnynak beillő enyhe büntetéssel sujtottak? Kautsky úr és egész „független" (a proletariátustól független, de a kispolgári előítéletektől nagyon is függő) pártja sopánkodással, a dolog elítélésével, nyárspolgári lamentálással intézi el ezeket a kérdéseket. De éppen ezért a forradalmi munkások egyre inkább elfordulnak a Kautskyktól, Longuet-któl, MacDonaldoktól, Turatik-

tól, és a kommunistákhoz pártolnak az egész világon, mert a forradalmi proletariátusnak nem az ellenforradalom erőtlen „elítélésére" van szüksége, hanem az ellenforradalom *legyőzésére.*

Negyedszer: nyilván a „terrorizmus" kérdése a fő kérdés Kautsky könyvében. Ez kitűnik a könyv címéből. Ez kitűnik Stampfer következő szavaiból is: „... Kautskynak kétségtelenül igaza van, amikor azt állítja, hogy a Komműn alapelve nem a terrorizmus, hanem az általános választójog volt." „A proletárforradalom és a renegát Kautsky" című könyvemben elegendő anyagot közöltem annak bizonyítására, hogy az efféle vélekedés az „alapelvről" csak a marxizmus kigúnyolása. Most más a feladatom. Annak illusztrálására, hogy mit érnek Kautsky vélekedései a „terrorizmusról", kinek a javára, *melyik osztály javára szolgálnak* ezek a vélekedések, teljes terjedelmében idézek egy rövid *liberális* cikkecskét. Ez a cikkecske tulajdonképpen egy levél az amerikai „Új Köztársaság" („The New Republic", June 25-th 1919) című liberális folyóirat szerkesztőségéhez. Ez a folyóirat általában kispolgári nézeteket vall, de előnyére, abban különbözik Kautsky úrék írásaitól, hogy kispolgári álláspontját nem nevezi sem forradalmi szocializmusnak, sem marxizmusnak.

Teljes egészében idézem a folyóirat szerkesztőségéhez írt levelet:

„MANNERHEIM ÉS KOLCSAK

Szerkesztő úr! A szövetséges kormányok nem hajlandók elismerni Oroszország Szovjet Kormányát, mint mondják, a következő okokból:

1. A Szovjet Kormány germanofil (pro-germán, németbarát) — vagy az volt.

2. A Szovjet Kormány terrorizmussal tartja fenn magát.

3. A Szovjet Kormány nem demokratikus és nem képviseli az orosz népet.

Viszont a szövetséges kormányok már régen elismerték Finnország mostani, Mannerheim tábornok diktátori vezetése alatt álló fehérgárdista kormányát, jóllehet nyilvánvaló, hogy:

1. Német csapatok segítették a fehérgárdistákat a Finn Szocialista Köztársaság eltiprásában, és Mannerheim tábornok

több táviratban rokonszenvét és tiszteletét fejezte ki a német császárnak. Ezzel szemben a Szovjet Kormány az orosz fronton harcoló német csapatok között folytatott energikus propagandával alaposan gyengítette a német kormányt. A finn kormány sokkal inkább germanofil volt, mint az orosz kormány.

2. Finnország mostani kormánya, mikor hatalomra került, néhány nap alatt szemrebbenés nélkül kivégezte az egykori szocialista köztársaság 16 700 tagját és további 70 000-et — éhhalálra ítélve —, gyüjtőtáborokba zárt. Ezzel szemben Oroszországban egy év alatt, 1918 november 1-ig, hivatalos adatok szerint 3 800 embert végeztek ki, beleértve a megvesztegetett szovjet tisztviselőket és az ellenforradalmárokat. A finn kormány hasonlíthatatlanul nagyobb terrort gyakorolt, mint az orosz kormány.

3. A fehérgárdista kormány, miután körülbelül 90 000 szocialistát legyilkolt és letartóztatott és még körülbelül 50 000 embert külföldre, Oroszországba űzött — Finnország kis ország, választóinak száma körülbelül csak 400 000 —, most már elég veszélytelennek látta az új választások megtartását. Minden óvintézkedés ellenére szocialista többséget választottak, Mannerheim tábornok azonban, ahhoz az eljáráshoz hasonlóan, amelyet a szövetségesek a vlagyivosztoki választások után alkalmaztak, egyetlen szocialista mandátumot sem hagyott jóvá. A Szovjet Kormány ezzel szemben azokat fosztotta meg választójoguktól, akik nem hasznos munkával szerzik meg a létfenntartásukhoz szükséges eszközöket. A finn kormány sokkal kevésbbé volt demokratikus, mint az orosz kormány.

És ugyanez áll Kolcsakra, az omszki ellentengernagyra, a demokrácia és az új rend nagy bajnokára, akit a szövetséges kormányok támogattak, elláttak, felszereltek és most hivatalosan is készülnek elismerni.

Mindazok az érvek tehát, amelyeket a szövetségesek a Szovjetek elismerése ellen hoztak fel, meggyőzőbb erővel és becsületesebben alkalmazhatók Mannerheim és Kolcsak ellen. Utóbbiakat mégis elismerték, az éhhalállal küzdő Oroszország körül vont blokádot pedig egyre jobban szigorítják.

Washington.

Stuart Chase."

Egy liberális burzsoának ez a kis cikkecskéje éles fényt vet a Kautskyk, Martovok, Csernovok, Brantingok

és a berni sárga Internacionále többi hősének minden aljasságára, kitűnően leleplezi, hogy ezek az urak elárulták a szocializmust.

Először is, ami a terrorizmus és a demokrácia kérdését illeti, Kautsky és ezek a hősök, hazudnak Szovjet-Oroszországról. Másodszor, ezek az urak nem a világméretekben és a legélesebb formában ténylegesen folyó osztályharc szempontjából, hanem abból a kispolgári, filiszteri, sopánkodó szempontból ítélik meg az eseményeket, hogy mi lehetne, ha nem volna összefüggés a burzsoá demokrácia és a kapitalizmus között, ha nem volnának a világon fehérgárdisták, ha nem támogatná őket a világ burzsoáziája stb. stb. Harmadszor, ha szembeállítjuk az amerikai cikkecskét Kautsky és társai vélekedéseivel, akkor világosan látjuk, hogy Kautsky *objektív* szerepe a burzsoázia előtti lakájkodás.

A világ burzsoáziája a Mannerheimeket és Kolcsakokat támogatja, meg akarja fojtani a Szovjethatalmat, azt a rágalmat terjesztve róla, hogy terrorista és nem demokratikus hatalom. Ezek tények. És Kautsky, Martov, Csernov és társaik csak a burzsoázia kóristáinak szerepét játsszák, amikor terrorizmusról és demokráciáról énekelnek. A világ burzsoáziája éppen e dalocska hangja mellett, éppen ezzel vezeti félre a munkásokat és fojtogatja a munkásforradalmat. Mit sem változtat a dalocska objektív szerepén azoknak a „szocialistáknak" egyéni becsületessége, akik „őszintén", azaz hihetetlen korlátoltságból fujják ezt a nótát. A „becsületes opportunisták", a Kautskyk, Martovok, Longuet-k és társaik (határtalan jellemtelenségük következtében) „becsületes" *ellenforradalmárok* lettek.

Ez tény.

Az amerikai liberális megértette — nem azért, mintha elméleti képzettséggel rendelkeznék, hanem mert eléggé átfogóan, vagyis világméretekben figyeli az eseményeket —, hogy *az egész világ burzsoáziája polgárháborút szervez és visel a forradalmi proletariátus ellen* és ezért támogatásban részesíti Kolcsakot és Gyenyikint Oroszországban, Mannerheimet Finnországban, a burzsoázia lakájait, a grúz mensevikeket a Kaukázusban, a lengyel imperialistákat

és a lengyel Kerenszkijeket Lengyelországban, a német scheidemannistákat Németországban, az ellenforradalmárokat (mensevikeket és kapitalistákat) Magyarországon és így tovább és így tovább.

Kautsky pedig, mint igazi reakciós kispolgár, tovább siránkozik a polgárháború rémségei és borzalmai miatt! Itt nemcsak hogy nyoma sincs többé a forradalmi öntudatnak, nemcsak hogy nyoma sincs többé a történelmi realizmusnak (mert illenék már végtére megérteni, hogy az imperialista háborúnak elkerülhetetlenül polgárháborúvá kell átváltoznia), itt már egyenesen a burzsoázia kórusához szegődnek, *segítik a burzsoáziát*, Kautsky itt *ténylegesen* a *burzsoázia mellett* áll abban a polgárháborúban, amely az egész világon már vagy folyik, vagy amelyet szemünk láttára készítenek elő.

Kautsky, amikor ilyen lármát csap, kiabál, siránkozik és hisztériás rohamokat kap a polgárháború láttára, csak azt leplezi ezzel, hogy mint teoretikus, megbukott. Kiderült, hogy igenis a bolsevikoknak volt igazuk, amikor 1914 őszén, az egész világ színe előtt hangoztatták, hogy az *imperialista háborút polgárháborúvá kell átváltoztatni*. A reakciósok, árnyalati különbség nélkül, valamennyien felhorkantak vagy mosolyogtak erre, de a bolsevikoknak lett *igazuk*. Hogy leplezzék teljes vereségüket, ostobaságukat és korlátoltságukat, a polgárháború borzalmaival igyekeznek rémítgetni a kispolgárokat. S ezt teszi Kautsky, mint politikus.

Hogy milyen nevetséges ostobaságokra lyukad ki Kautsky, ez a következőkből látható. Kautsky azt állítja, hogy a világforradalom reménye alaptalan. És mit gondolnak, mivel indokolja ezt? Azzal, hogy egy oroszországi típusú európai forradalom „*egész emberöltőre polgárháborúkat robbantana ki* (Entfesselung) *az egész világon*", és ez nem igazi osztályharc, hanem „*a proletárok egymás elleni testvérgyilkos harca* lenne". Stampfer ezeket a dőlt betűkkel szedett idézeteket, mint Kautsky szavait közli, és természetesen csaknem elolvad a gyönyörtől.

Már hogyne olvadoznának e szavak hallatára Scheidemann semmirekellő gazfickói és hóhérai! A „szocialisták vezére" forradalommal rémítgeti a népet és igyekszik el-

ijeszteni a forradalomtól! Mulatságos azonban, hogy Kautsky ugyanakkor nem vett észre egyet: azt tudniillik, hogy az egész világ felett uralkodó antant immár majdnem két éve háborúskodik Oroszországgal, s ezzel önmagánál szítja a forradalom lángját. Ha a forradalom még csak most kezdődnék is, ha csak megalkuvó szakaszában volna, ha csak az antant nagyhatalmak egy-két országában robbanna is ki, ez *egycsapásra* megszüntetné Oroszországban a polgárháborút, ez *egycsapásra* felszabadítaná a gyarmati népek *százmillióit*, mert ott már forr a felháborodás és lázongás, s csak Európa erőszaka tartja vissza.

Kautskynál, aki az egész imperialista háború alatt aljas lakájlelkének bájait mutogatta, most nyilván még egy másik indítóok is szerepel: *megijesztette* az oroszországi polgárháború elhúzódó jellege. Ijedtségében nem gondolt arra, hogy az *egész világ burzsoáziája* harcol Oroszország ellen. A forradalom egy-két európai nagyhatalmi országban *véglegesen* aláásná a burzsoázia erőit általában, *gyökerében* zúzná össze uralmát, s a burzsoázia nem lelne menedéket *sehol a világon.*

A valóságban a világburzsoáziának Oroszország forradalmi proletariátusa ellen viselt kétéves háborúja *reménnyel tölti el* az egész világ forradalmárait, s azt *bizonyítja*, hogy rendkívül közel van és könnyű a győzelem *világméretekben.*

Ami „a proletárok egymás elleni polgárháborúját" illeti, ezt az érvet már hallottuk Csernovéktól és Martovéktól. Hogy tisztán lássuk, milyen feneketlenül aljas ez az érv, nézzük a következő szemléltető példát. A nagy francia forradalom idején a parasztság egy része, éspedig a vendée-i parasztok a köztársaság ellen, a királyért harcoltak. 1848 júniusában és 1871 májusában a munkások egy része a forradalmat vérbefojtó Cavaignac és Galliffet seregében küzdött. Mit mondanának arról az emberről, aki így szólna: gyászolom „a francia *parasztok egymás elleni* polgárháborúját 1792-ben" és „a munkások egymás elleni polgárháborúját 1848-ban és 1871-ben"? Azt mondanák: ez az ember a reakció, a monarchia, a Cavaignacok legálnokabb védelmezője.

És igazuk lenne.

Csak a tökéletes idióta nem érti meg még most sem, hogy Oroszországban a proletariátus polgárháborúja folyik a *burzsoázia ellen* (s hogy az egész világon ilyen polgárháború kezdődik vagy érik). Sohasem volt és sohasem lehet olyan osztályharc, amelyben az élenjáró osztály *egy része* ne maradna a reakció oldalán. Ugyanez áll a polgárháborúra is. Az elmaradt munkások egy része — hosszabbrövidebb ideig — elkerülhetetlenül segíti a burzsoáziát. *Ezzel* csak gazemberek igazolhatják, hogy átpártoltak a burzsoáziához.

Elméletileg itt azt látjuk, hogy nem akarják megérteni azt, amiről 1914 óta az egész világ egész munkásmozgalmának valamennyi történelmi ténye ordít, kiabál. A munkásosztály kispolgári szellemtől, opportunizmustól megrontott, „jövedelmező állásokkal" és a burzsoázia más koncain *megvásárolt vezető rétegei körében* szakadás állott be. Ez a szakadás, amelynek körvonalai 1914 őszén rajzolódtak ki világméretekben, 1915—1918-ban véglegesen kibontakozott. Kautsky, aki nem látja ezt a történelmi tényt s a kommunistákat vádolja szakadással, — ezzel újból csak azt bizonyítja, hogy a burzsoázia lakája.

Marx és Engels 1852-től 1892-ig, negyven éven át beszélt arról, hogy az angol munkások egy része (éppen a vezető rétegek, a vezérek, az „arisztokrácia") Anglia gyarmati előnyeivel, monopóliumaival *kapcsolatban elburzsoásodott*. Napnál világosabb, hogy a XX. században az imperialista monopóliumoknak több országban ugyanolyan jelenségre kellett vezetniök, mint Angliában. Az összes fejlett országokban azt látjuk, hogy a *munkásosztály vezérei* és *felső rétegei* elfajultak, korrumpálódtak, átálltak a burzsoázia oldalára annak kapcsán, hogy a burzsoázia apró ajándékokat ad, „jövedelmező állásokat" biztosít, profitjából morzsákat juttat nekik, a bevándorolt, elmaradt munkásokra hárítja át a legrosszabbul fizetett és legdurvább munka terhét és egyre több kiváltságot nyujt a „munkásosztály arisztokráciájának" a tömeggel szemben.

Az 1914—1918-as háború végérvényesen bebizonyította, hogy a proletariátus *vezérei és felső rétegei*, az összes szociálsoviniszták, a Gompersek, Brantingok, Renaudelek, MacDonaldok, Scheidemannok stb. elárulták a szocializ-

must, átpártoltak a burzsoáziához. Emellett magától értetődik, hogy a munkásosztály egy része a szokás erejénél fogva bizonyos ideig még ezt a burzsoá szemétnépet követi.

A Huysmansok, Vanderveldek, Scheidemannok berni Internacionáléja most véglegesen a szocializmus árulóinak sárga Internacionáléjává vált. Ha nem harcolunk ellenük, ha nem szakítunk velük, akkor szó sem lehet *igazi* szocializmusról, a szociális forradalom érdekében kifejtett *őszinte* munkáról.

Próbáljanak a német függetlenek két szék közt ülni, már ez az ő sorsuk. A scheidemannisták ölelik, csókolják Kautskyt, mint „saját" emberüket, Stampfer világgá kürtöli ezt és Kautsky valóban igazi elvtársa a scheidemannistáknak. Hilferding pedig, aki szintén független szocialista és Kautsky barátja, Luzernben azt indítványozta, hogy Scheidemannékat zárják ki az Internacionáléból. A sárga Internacionále igazi vezérei persze kinevették Hilferdinget. Hilferding indítványa vagy határtalan ostobaság, vagy határtalan képmutatás volt: a munkástömegek előtt „baloldali" hírében akar tetszelegni, s ugyanakkor a burzsoázia szolgáinak Internacionáléjában kapott helyecskéjét is szeretné megtartani! De bárhogy is magyarázzuk Hilferdingnek, a vezérek egyikének a magatartását, egy kétségtelen: a „függetlenek" jellemtelensége és a Scheidemannok, Brantingok, Vanderveldek aljassága elkerülhetetlenül arra vezet, hogy a munkásság egyre nagyobb tömegei *hagyják ott áruló vezéreiket.* Az imperializmus elég sokáig idézhet elő szakadást egyes országokban a munkások között. Példa erre Anglia. De a forradalmárok *egyesülése*, a tömegek egyesülése a forradalmárokkal és a sárgák kiűzése világméretekben szüntelenül halad előre. Ezt bizonyítják a Kommunista Internacionále óriási sikerei: Amerikában már megalakult a kommunista párt[4], Párizsban a nemzetközi kapcsolatok helyreállítására alakult bizottság és a Szindikális Védelmi Bizottság[5] a III. Internacionáléhoz csatlakozott. Párizsban két lap átpártolt a III. Internacionáléhoz: Raymond Peric „Internationale"-ja[6] és George Anquetil „Megtiltott Elnevezés"-e („Bolsevik"-ja?). Angliában küszöbön áll a kommunista

párt megalakulása, amellyel együttéreznek a Brit Szocialista Pártnak[7], a „gyári megbízottak bizottságainak" (Shop Stewards Committees[8]), a forradalmi indusztrialistáknak stb. legjobbjai. A svéd baloldaliak, a norvég szociáldemokraták, a holland kommunisták, a svájci[9] és az olasz[10] szocialista párt már egysorban halad a német spartakistákkal[11] és az orosz bolsevikokkal.

A Kommunista Internacionále 1919 néhány hónapja alatt Világinternacionále lett, amely vezeti a tömegeket és feltétlenül ellensége a szocializmus árulóinak, akik ott ülnek a berni és luzerni komaság „sárga" Internacionáléjában.

Befejezésül még ki kell térnem egy különösen tanulságos közleményre, amely fényt vet az opportunista vezérek szerepére. Folyó év augusztusában, Luzernben ülésezett a sárga szocialisták konferenciája. A konferencia alatt külön kiadásban jelent meg a genfi „La Feuille" („Az Ujság")[12] című lap, amely több nyelven jelentéseket és híreket közölt. Az angol kiadásban (№ 4, Wednesday, August 6-th*) megjelent Troelstra, a hollandiai opportunista párt ismert vezérének interjúja.

Troelstra a következőket mondotta:

„A november 9-i német forradalom nagy izgalmat keltett Hollandiában politikai és szakszervezeti vezéreink körében. Néhány napig valóságos pánik tartotta fogva Hollandia kormányzó csoportjait, annál is inkább, mert ebben az időben majdnem általános forrongás tört ki a hadseregben.

Rotterdam és Hága polgármestere azon fáradozott, hogy tömörítse saját szervezeteit, mint az ellenforradalom segéderőit. Volt tábornokokból bizottságot alakítottak. Volt közöttük egy régi tiszt, aki azzal büszkélkedett, hogy részt vett a kínai boxerlázadás elnyomásában. Ez a bizottság megkísérelte, hogy félrevezessen néhány elvtársat és felfegyverezze őket a forradalom ellen. Erőfeszítésüknek, természetesen, ellenkező hatása lett és már-már úgy látszott, hogy Rotterdamban megalakul a munkástanács. A politikai szervezetek és szakszervezetek vezéreinek azonban az volt a véleményük, hogy még nem érkezett el ezeknek a módszereknek az ideje, megelégedtek a

* — augusztus 6, szerda. — *Szerk.*

munkások minimális programköveteléseinek előterjesztésével, és lángoló kiáltvánnyal fordultak a tömegekhez."

Ezt mondta Troelstra. Még sok dicsekedő kijelentést is fűzött hozzá: hogy forradalmi beszédeket tartott, hogy még a hatalom megragadása mellett is állást foglalt, hogy megérti a parlamentek és a tisztán politikai demokrácia elégtelenségét, hogy az átmeneti időre vonatkozólag elismeri a harc „illegális módszereit" is, a „proletariátus diktatúráját" is stb. stb.

Troelstra a korrupt, opportunista vezér mintaképe, aki a burzsoáziát szolgálja és becsapja a munkásokat. Szóban, mint látják, *mindent* elismer. Elismeri a Szovjeteket, a proletariátus diktatúráját, és amit akarnak. A valóságban pedig, Troelstra a munkások legaljasabb árulója, a burzsoázia ügynöke. A valóságban ő a *vezére* azoknak a holland „politikai és szakmai munkásszervezetek vezetőinek", akik *megmentették a holland burzsoáziát*, mert a döntő pillanatban a burzsoáziához pártoltak.

Mert a tények, amiket Troelstra közölt, egészen világosak és határozottak. Hollandiában mozgósították a hadsereget. A proletariátus fel volt fegyverezve és a hadseregben az egész nép legszegényebb rétegeivel egyesült. A német forradalom fellelkesítette a munkásokat és „a hadseregben majdnem általános forrongást" idézett elő. Világos, hogy a forradalmi vezéreknek az volt a kötelességük, hogy forradalomba vigyék a tömegeket, s *ne szalasszák el* a pillanatot, amikor a felfegyverzett munkások a német forradalom hatása alatt egycsapásra eldönthették volna az ügyet.

Az áruló vezérek, élükön Troelstrával, átpártoltak a burzsoáziához. A munkásokat reformokkal és méginkább reformok ígérgetésével tömték; „lángoló felhívásokkal" és forradalmi frázisokkal nyugtatták meg a munkásokat — és becsapták őket. Igen, Troelstra úrék és a berni és luzerni II. Internacionálét alkotó, Troelstrához hasonló „vezérek" voltak azok, akik segítették a burzsoáziát a hadsereg leszerelésében, s megmentették a kapitalistákat.

A munkásmozgalom tovább halad előre és kivetve

magából az árulókat és hitszegőket, a Troelstrákat és Kautskykat, megszabadul attól az elburzsoásodott vezető rétegtől, amely becsapja a tömegeket és valójában kapitalista politikát folytat.

1919 szeptember 20.

N. Lenin

P. S.* Stampfer ismertetéséből ítélve, Kautsky hallgat a szovjet államrendszerről. Vajjon feladta-e álláspontját ebben a fő kérdésben? Lemondott-e azoknak a banalitásoknak a védelméről, amelyeket „A proletariátus diktatúrája" *ellen* írt brosúrájában hordott össze erről a tárgyról? Jobbnak tartotta-e, hogy a *fő kérdésről* mellékkérdésre térjen át? Ezekre a kérdésekre csak akkor válaszolhatunk, ha majd elolvashatjuk Kautsky brosúráját.

Megjelent 1919 szeptemberben.

---

* Postscriptum — utóirat. — *Szerk.*

AZ AMERIKAI MUNKÁSOKHOZ

Elvtársak! Körülbelül egy évvel ezelőtt (1918 augusztus 20-án), az amerikai munkásokhoz írt levelemben megvilágítottam Szovjet-Oroszország helyzetét és feladatait. Ez még a német forradalom előtt volt. Azóta a világesemények beigazolták, hogy a bolsevikok helyesen ítélték meg az 1914—1918-as imperialista háborút általában, és különösen az antant imperializmusát. Azóta a munkástömegek világszerte megértették és szívügyüknek tekintik a szovjethatalmat. A munkástömegek a régi, minden porcikájukban soviniszta és opportunista vezérek befolyása ellenére mindenütt meggyőződnek arról, hogy a burzsoá parlamentek rothadtak, és hogy szovjethatalom, a dolgozók hatalma, a proletariátus diktatúrája szükséges ahhoz, hogy az emberiség megszabadulhasson a tőke jármától. És a szovjethatalom győzni fog az egész világon, bárhogyan őrjöngjön, dühöngjön a világ burzsoáziája. A világ burzsoáziája vérbe borítja Oroszországot, háborút visel ellenünk, ránk uszítja az ellenforradalmárokat, akik a tőke jármát akarják visszaállítani. A burzsoázia kimondhatatlan gyötrelmeket okoz Oroszország dolgozó tömegeinek a blokáddal és az ellenforradalom támogatásával, de mi mégis letepertük Kolcsakot és a győzelembe vetett biztos hittel viselünk háborút Gyenyikin ellen.

1919. IX. 23.

N. Lenin

* * *

Gyakran azt kérdezik tőlem, igazuk van-e azoknak az amerikaiaknak — nemcsak munkásoknak, hanem főleg burzsoáknak —, akik helytelenítik az Oroszország elleni háborút, és békekötés esetén nemcsak kereskedelmi kapcsolataik megújítását várják tőlünk, hanem azt is remélik, hogy bizonyos koncessziókat kaphatnak Oroszországban. Ismétlem, ezeknek az amerikaiaknak igazuk van. A tartós béke annyira könnyítene Oroszország dolgozó tömegeinek helyzetén, hogy ezek a tömegek kétségtelenül hozzájárulnának bizonyos koncessziók engedélyezéséhez. A koncessziók engedélyezése, észszerű feltételek mellett, nekünk is kívánatos, mert ez egyik eszköze annak, hogy Oroszország technikai segítséget kapjon az e tekintetben fejlettebb országoktól abban az időszakban, amikor szocialista és kapitalista államok fognak egymás mellett létezni.

1919. IX. 23.

N. Lenin

Megjelent: „Soviet Russia" 30. sz. 1919 december 27., angolul.
Orosz nyelven először megjelent: „Pravda" 308. sz. 1930 november 7.

A NŐMUNKÁSMOZGALOM FELADATAIRÓL A SZOVJET KÖZTÁRSASÁGBAN

BESZÉD A NŐMUNKÁSOK IV. MOSZKVA-VÁROSI PÁRTONKÍVÜLI KONFERENCIÁJÁN, 1919 SZEPTEMBER 23-ÁN

Elvtársak, nagyon örülök, hogy üdvözölhetem a munkásnők konferenciáját. Nem fogok kitérni azokra a témákra és azokra a kérdésekre, amelyek most természetesen leginkább érdekelnek minden munkásnőt és a dolgozók tömegéhez tartozó minden öntudatos embert. Ezek az égető kérdések: a kenyérkérdés és hadihelyzetünk. A gyűléseikről szóló ujságtudósításokból tudom, hogy ezeket a kérdéseket itt már kimerítően megtárgyalták, Trockij elvtárs megvilágította a hadihelyzetet, Jakovleva elvtársnő és Szvigyerszkij elvtárs pedig beszámolt a kenyérkérdésről, úgyhogy nekem nem kell ezekkel a kérdésekkel foglalkoznom.

Néhány szót szeretnék szólni a Szovjet Köztársaság nőmunkásmozgalmának általános feladatairól, azokról a feladatokról, amelyek általában a szocializmusba való átmenettel függnek össze, érinteni szeretném továbbá azokat a feladatokat is, amelyek mint különösen halaszthatatlanok most kerülnek előtérbe. Elvtársak, a nő helyzete kezdettől fogva foglalkoztatja a Szovjethatalmat. Úgy gondolom, hogy a szocializmusba átmenő minden munkásállam előtt kettős feladat fog állni. S ennek a feladatnak első része aránylag egyszerű és könnyű. Azokra a régi törvényekre vonatkozik ez, melyek a nő számára jogilag egyenlőtlen helyzetet teremtettek a férfival szemben.

Az összes nyugateurópai szabadságmozgalmak képviselői réges-régen, évtizedeken, sőt évszázadokon át követelték ezeknek az elavult törvényeknek hatályon kívül helyezését és a nő és a férfi egyenjogúsítását, de egyetlen

európai demokratikus államnak sem, a legfejlettebb köztársaságok egyikének sem sikerült ezt megvalósítania, mert ott, ahol kapitalizmus van, ott, ahol a föld magántulajdonban van, a gyárak magántulajdonban vannak, ott, ahol a tőke van hatalmon, a férfiaknak mindig kiváltságaik lesznek. Oroszországban csakis azért sikerült ezt megvalósítani, mert itt 1917 október 25-e óta a munkások vannak hatalmon. A Szovjethatalom kezdettől fogva azt a feladatot tűzte maga elé, hogy a dolgozók hatalma legyen, amely ellensége minden kizsákmányolásnak. A Szovjethatalom azt a feladatot tűzte maga elé, hogy megsemmisítse annak a lehetőségét, hogy a földbirtokosok és kapitalisták kizsákmányolják a dolgozókat, hogy megsemmisítse a tőke uralmát. A Szovjethatalom arra törekedett, hogy a dolgozók a föld magántulajdona nélkül, a gyárak magántulajdona nélkül — a nélkül a magántulajdon nélkül rendezzék be életüket, amely az egész világon, még teljes politikai szabadság mellett is, még a legdemokratikusabb köztársaságokban is, a dolgozókat ténylegesen nyomorba és bérrabszolgaságba, a nőt pedig kettős rabszolgaságba döntötte.

A Szovjethatalom, mint a dolgozók hatalma, már fennállásának első hónapjaiban a legradikálisabb forradalmi átalakulást hajtotta végre a nők helyzetét szabályozó törvényhozás terén. A Szovjet Köztársaságban kő kövön nem maradt azokból a törvényekből, melyek a nőt alárendelt helyzetben tartották. Azokról a törvényekről beszélek, amelyek különösen kihasználták a nő kiszolgáltatottságát és jogilag egyenlőtlen, sőt gyakran megalázó helyzetet teremtettek számára. Azokról a törvényekről beszélek, melyek a válást, a házasságon kívül született gyermek helyzetét, a nőnek a gyermek atyjával szemben biztosított gyermektartási kereseti jogát szabályozták.

A burzsoá törvényhozás éppen ezen a téren — és meg kell mondanom, még a legfejlettebb országokban is — kihasználja a nő kiszolgáltatottságát, jogilag egyenlőtlenné teszi és megalázza a nőt. És a Szovjethatalom éppen ezen a téren követ kövön nem hagyott azokból a régi, igazságtalan törvényekből, melyeket nem tűrhettek tovább a dolgozó tömegek képviselői. És most büszkén, túlzás nélkül

mondhatjuk, hogy Szovjet-Oroszországon kívül nincs a világnak egyetlen olyan országa sem, ahol a nő teljesen egyenjogú volna, ahol ne lenne megalázó a nő helyzete, ami különösen a mindennapi, családi életben érezhető. Ez volt egyik legelső és legfontosabb feladatunk.

Ha olyan pártokkal jutnak érintkezésbe, amelyek ellenségei a bolsevikoknak, vagy ha olyan ujság akad a kezükbe, melyet a Kolcsak vagy Gyenyikin által elfoglalt területeken adnak ki oroszul, vagy ha olyan emberekkel fognak beszélni, akik osztják ezeknek az ujságoknak az álláspontját, gyakran fogják tőlük hallani azt a vádat, hogy a Szovjethatalom megsértette a demokráciát.

Nekünk, a Szovjethatalom képviselőinek, bolsevik kommunistáknak és a Szovjethatalom híveinek állandóan azt vetik a szemünkre, hogy megsértettük a demokráciát, és ezt a vádat azzal a ténnyel bizonyítják, hogy a Szovjethatalom szétkergette az Alkotmányozó Gyűlést. Mi rendszerint így felelünk ezekre a vádakra: lyukas garast sem ér az a demokrácia és az az Alkotmányozó Gyűlés, mely a földmagántulajdon fennállása mellett keletkezett, amikor az emberek nem voltak egyenlők, amikor az volt az úr, akinek saját tőkéje volt, a többiek pedig, akik nála dolgoztak, bérrabszolgái voltak. Az ilyen demokrácia még a legfejlettebb államokban is csak a rabszolgaságot takargatta. Mi, szocialisták, csak annyiban vagyunk a demokrácia hívei, amennyiben a demokrácia megkönnyíti a dolgozók és elnyomottak helyzetét. A szocializmus az egész világon azért harcol, hogy ember embert ki ne zsákmányolhasson. Számunkra annak a demokráciának van igazi értelme, amely a kizsákmányoltakat szolgálja, — azokat szolgálja, akiknek nem adtak egyenjogúságot. Ha a nem-dolgozót megfosztjuk választójogától, ez éppen az emberek igazi egyenlősége. Aki nem dolgozik, az ne is egyék.

Az ilyen vádakra feleletül azt mondjuk, hogy fel kell vetni a kérdést: hogyan valósítja meg ez vagy az az állam a demokráciát. Valamennyi demokratikus köztársaságban azt látjuk, hogy kihirdetik az egyenlőséget, de polgári törvényeikben és a nő jogait szabályozó törvényeikben, ahol a nőnek a családban elfoglalt helyzetéről van szó,

a válásról van szó, lépten-nyomon szembeötlik a nő jogfosztottsága és megalázása. Erre mi azt mondjuk, hogy ez a demokrácia megsértése, mégpedig éppen az elnyomottak rovására. A Szovjethatalom minden más országnál, a legfejlettebb országoknál is igazibb demokráciát valósított meg azzal, hogy törvényeiben legkisebb nyomát sem hagyta a nő egyenlőtlen jogi helyzetének. Ismétlem, egyetlen állam, egyetlen demokratikus törvényhozás sem tette meg még a felét sem annak a nő érdekében, amit a Szovjethatalom tett már fennállása első hónapjaiban.

A törvények természetesen egymagukban nem elegendők és mi semmi szín alatt sem elégszünk meg azzal, hogy csupán dekrétumokat hozzunk. De a törvényhozás terén mindent megtettünk, amit tennünk kellett, hogy a nő helyzetét jogilag egyenlővé tegyük a férfi helyzetével, és joggal lehetünk büszkék erre. Most olyan a nő helyzete Szovjet-Oroszországban, hogy az a legfejlettebb államok szempontjából is ideálisnak tekinthető. Mi azonban azt mondjuk, hogy ez természetesen még csak a kezdet.

A nő helyzete, ami a háztartásban végzett munkáját illeti, még mindig elég nehéz. Ahhoz, hogy a nő teljesen felszabaduljon és valóban egyenlő legyen a férfival, társadalmi háztartás kell és a nő részvétele a közös termelő munkában. Akkor lesz a nőnek ugyanolyan helyzete, mint a férfinak.

Természetesen itt nem arról van szó, hogy a nőt a munka termelékenysége, a munka mennyisége, a munka tartama, a munka feltételei stb. tekintetében tegyük egyenlővé, hanem arról van szó, hogy a nő gazdasági helyzeténél fogva ne legyen elnyomott, ne különbözzék a helyzete a férfi helyzetétől. Hiszen önök valamennyien tudják, hogy a nő még a legteljesebb jogegyenlőség mellett is tényleg elnyomott marad, mert őrá nehezedik az egész háztartás. Ez a háztartás a legtöbb esetben a legimproduktívabb, legértelmetlenebb és legfáradságosabb munka, amit a nő végez. Rendkívül aprólékos munka ez, amely nem tartalmaz semmit, ami a legkisebb mértékben is elősegítené a nő fejlődését.

Szocialista eszményünket követve, a szocializmus teljes megvalósításáért akarunk harcolni, és itt igen nagy

munkaterület nyílik a nő számára. Mi most komolyan arra készülünk, hogy megtisztítsuk a szocialista építés talaját, de maga a szocialista társadalom építése csak akkor fog megkezdődni, amikor a nő teljes egyenjogúságát megvalósítva, az aprólékos, butító, meddő munkától megszabadult nővel együtt hozzálátunk az új munkához. Ez a munka sok-sok évre futja.

Ez a munka nem járhat gyors eredménnyel, nem ragyogó, nem mutatós.

Mintaintézményeket, étkezőket, bölcsődéket szervezünk, amelyek megszabadítják a nőt a háztartástól. És éppen ezeknek az intézményeknek a megszervezése terén hárul a nőkre a legnagyobb munka. Be kell vallanunk, hogy jelenleg nagyon kevés olyan intézmény van Oroszországban, amely segítségére lenne a nőnek abban, hogy megszabaduljon a házi rabszolga helyzetétől. Elenyészően kevés ezeknek az intézményeknek a száma és a Szovjet Köztársaság mostani viszonyai — a háborús és az élelmezési viszonyok, amelyekről itt részletesen beszéltek az elvtársak — gátolnak bennünket ebben a munkában. De mégis meg kell mondanunk, hogy ezek az intézmények, amelyek megszabadítják a nőt a házi rabszolga helyzetétől, mindenütt létrejönnek, ahol csak a legcsekélyebb lehetőség van rá.

Mi azt mondjuk, hogy a munkások felszabadítása maguknak a munkásoknak műve kell hogy legyen. Ugyanígy a munkásnők felszabadításának is a munkásnők művének kell lennie. Maguknak a munkásnőknek kell gondoskodniok az ilyen intézmények fejlesztéséről, és a nő ilyenirányú tevékenysége arra vezet majd, hogy teljesen megváltozik a kapitalista társadalomban elfoglalt régi helyzete.

A régi kapitalista társadalomban különös felkészültség kellett ahhoz, hogy valaki politikával foglalkozzék, s ezért a nők részvétele a politikában még a legfejlettebb és legszabadabb kapitalista országokban is elenyésző volt. A mi feladatunk az, hogy a politikát minden dolgozó nő számára hozzáférhetővé tegyük. Mihelyt megsemmisítettük a föld és a gyár magántulajdonát és megdöntöttük a földbirtokosok és kapitalisták hatalmát, a

politika feladatai a dolgozó tömegek és a dolgozó nők számára egyszerűvé, világossá és teljesen érthetővé válnak. A kapitalista társadalomban jogtalan a nő, s ezért a férfiakhoz képest csak elenyésző számban vehet részt a politikában. Hogy ez a helyzet megváltozzék, az szükséges, hogy a dolgozóké legyen a hatalom, s akkor az lesz a politika fő feladata, ami közvetlenül érinti maguknak a dolgozóknak sorsát.

Itt elengedhetetlen a munkásnő, s nemcsak a párttag és az öntudatos munkásnő, hanem a pártonkívüli és a legkevésbbé öntudatos munkásnő részvétele is. A Szovjethatalom itt tág teret nyit a nőmunkás tevékenysége számára.

Nagyon nehéz volt a harcunk a Szovjet-Oroszország ellen támadó ellenséges erők ellen. Nehéz volt harcolnunk katonai téren azok ellen az erők ellen, amelyek haddal támadnak a dolgozók hatalmára, s nehéz volt harcolnunk az élelmezés terén is a spekulánsok ellen, mert nem elég nagy azoknak az embereknek a száma, azoknak a dolgozóknak a száma, akik szívvel-lélekkel segítettek volna bennünket saját munkájukkal. És itt a Szovjethatalom semmit sem becsülhet annyira, mint a pártonkívüli munkásnők nagy tömegének a segítségét. Hadd tudják meg a munkásnők: lehet, hogy a régi burzsoá társadalomban bonyolult előképzettség kellett a politikai tevékenységhez, s ezt a nő nem tudta megszerezni, de a Szovjet Köztársaság politikai tevékenységének fő feladata a földbirtokosok, a kapitalisták elleni harc, a kizsákmányolás megsemmisítése érdekében folyó harc, s ezért a Szovjet Köztársaságban a munkásnő számára van tere a politikai tevékenységnek, amely abban fog állni, hogy a nő szervezési hozzáértésével segíti a férfit.

Nekünk nemcsak milliós méretekben kifejtett szervezőmunkára van szükségünk. Szükségünk van egészen kisméretű szervezőmunkára is, amely lehetővé teszi, hogy a nők is dolgozzanak. A nő háborús viszonyok között is dolgozhat, segítheti a hadsereget, agitálhat a hadseregben. A nőnek aktívan részt kell vennie mindebben, hogy a Vörös Hadsereg lássa, hogy gondoskodnak róla, hogy szívükön viselik a sorsát. A nő az ellátás, a termékek el-

osztása és a tömegélelmezés javítása terén is dolgozhat, dolgozhat az étkezők fejlesztése terén, amelyek úgy elterjedtek most Petrográdban.

Ezek azok a területek, ahol a munkásnő tevékenységének valóban szervező jelentősége van. A nőnek részt kell vennie nagy kísérleti gazdaságok szervezésében is és törődnie kell azokkal, nehogy az ilyen gazdaságok szervezése nálunk szórványos jelenség maradjon. A dolgozó nők nagy számának részvétele nélkül kivihetetlen ez az ügy. És a munkásnő teljesen alkalmas erre a munkára, ellenőrizheti a termékek elosztását és ellenőrizheti a termékek könnyebb beszerzését is. Ezzel a feladattal minden pártonkívüli munkásnő megbirkózhat, és ugyanakkor ennek a feladatnak a megvalósítása fogja legjobban elősegíteni a szocialista társadalom megszilárdulását.

A Szovjethatalom, miután eltörölte a föld magántulajdonát és majdnem teljesen eltörölte a gyárak magántulajdonát, arra törekszik, hogy minden dolgozó, és necsak a párttagok, hanem a pártonkívüliek is, és necsak a férfiak, hanem a nők is részt vegyenek ebben a gazdasági építésben. Ezt az ügyet, amelyet a Szovjethatalom megindított, csak akkor lehet előbbre vinni, ha a nők százai helyett egész Oroszországban a nők milliói és milliói fognak részt venni benne. Akkor a szocialista építés ügye, meg vagyok győződve róla, meg fog szilárdulni. Akkor bebizonyítják a dolgozók, hogy földbirtokosok és kapitalisták nélkül is tudnak élni és gazdálkodni. Akkor olyan szilárd lesz a szocialista építés Oroszországban, hogy a Szovjet Köztársaságnak nem kell tartania semmiféle másországbeli külellenségtől, sempedig a belső ellenségtől.

„Pravda" 213. sz.
1919 szeptember 25.

A PETROGRÁDI MUNKÁSOK PÉLDÁJA

A lapok már közölték, hogy a petrográdi munkások fokozottan mozgósítanak és a Déli Frontra küldik legjobbjaikat.

Gyenyikin bevette Kurszkot és Orel ellen indult. Ez teljesen megmagyarázza a petrográdi proletariátus fokozott energiáját. Más ipari központok munkásainak is követniök kell a petrográdi proletariátus példáját.

Gyenyikin bandája arra számít, hogy pánikot kelt sorainkban és arra kényszerít bennünket, hogy csak védelemre, csak erre az irányra gondoljunk. A külföldi szikratáviróadásokból tudjuk, hogy Franciaország és Anglia imperialistái buzgón segítik Gyenyikint ebben is, mint ahogy fegyverzettel és száz meg száz millió rubellel segítik. A külföldi szikratávírók világgá kürtölik, hogy nyitva áll a Moszkvába vezető út. Így szeretnének megijeszteni bennünket a kapitalisták.

De ez nem fog nekik sikerülni. Csapatainkat átgondolt és szigorúan végrehajtott terv szerint állítottuk fel. Törhetetlenül folytatjuk az ellenség fő erőforrása elleni támadásunkat. A napokban aratott győzelmeink — a bogucsári kerületben 20 ágyút zsákmányoltunk, elfoglaltuk Vesenszkaja állomást — azt mutatják, hogy csapataink sikeresen nyomulnak előre a kozákság központja ellen, amely egyedül tette és teszi lehetővé, hogy Gyenyikin komoly erőt teremtsen. Gyenyikint szétmorzsoljuk, mint ahogy Kolcsakot is szétmorzsoltuk. Bennünket nem félemlítenek meg, és győzelemre juttatjuk ügyünket.

Kurszk bevételével és az ellenség Orel elleni előnyo-

mulásával az a feladat hárul ránk, hogy új erőket vessünk a frontra avégett, hogy itt visszaverjük az ellenséget. A petrográdi munkások megmutatták példájukkal, hogy helyesen látták a feladatot. Anélkül, hogy tagadnók vagy kisebbítenők a veszélyt, ezt mondjuk: Petrográd példája bebizonyította, hogy vannak tartalékerőink. Hogy elhárítsuk az Orel elleni támadást, hogy támadásba menjünk át Kurszk és Harkov ellen, azon kívül, amivel rendelkezünk, mozgósítanunk kell a proletariátus legjobbjait. Kurszk elestével komoly veszély támadt. Az ellenség még sohasem volt ilyen közel Moszkvához. De e veszély elhárítására új erőkkel egészítjük ki csapatainkat, frontra indítjuk az élenjáró munkások újabb osztagait, amelyek meg tudják változtatni a visszavonuló egységek hangulatát.

Déli csapataink közt fontos szerepük volt a hadseregbe visszatért szökevényeknek. Jórészük önként, az agitáció hatása alatt tért vissza, miután megmagyarázták nekik, hogy mi a kötelességük, miután megmagyarázták nekik, hogy komolyan fenyeget a földbirtokos és kapitalista hatalom visszaállításának veszélye. De a katonaszökevény nem állta meg a helyét, nem volt elég szilárd, s gyakran visszavonult, anélkül, hogy felvette volna a harcot.

Elsőrendűen fontos ezért, hogy a hadsereget új proletárerőkkel támogassuk. Az ingadozó elemek megszilárdulnak, a hangulat megjavul, fordulat fog beállani. A proletariátus — miként ez forradalmunkban mindig történni szokott —, lelket önt a dolgozó népesség ingadozó rétegeibe, s irányt mutat nekik.

A petrográdi munkásoknak már régóta még nagyobb terhet kell viselniök, mint más ipari központok munkásainak. Éhség, háborús veszély, a legjobb munkások elvonása szovjet tisztségekre szerte egész Oroszországban — a petrográdi proletariátusnak több jutott ebből, mint más városok proletariátusának.

És mindennek ellenére a csüggedés, a kedvetlenség legkisebb nyomát sem látjuk a petrográdi munkásoknál. Ellenkezőleg. Megedződtek. Új erő buzog bennük. Új harcosokat állítanak ki. Nagyszerűen teljesítik az él-

csapatra háruló feladatot: segítséget és támogatást küldenek oda, ahol a legnagyobb szükség van rá.

Amikor ilyen friss erők indulnak hadseregünk megingott egységeinek megszilárdítására, a dolgozó tömegek, a parasztkatonák új vezéreket kapnak saját embereikből, olyan dolgozókból, akik fejlettebbek, öntudatosabbak, szilárdabbak. Paraszthadseregünk ilyen támogatásával ezért döntő fölénybe jutunk az ellenség fölött, mert az ellenség csak földbirtokos csemetéket küldhet parasztthadseregének „támogatására", és mi tudjuk, hogy ez a „támogatás" volt Kolcsak veszte, s ez a „támogatás" lesz Gyenyikin veszte is.

Elvtársak, munkások! A petrográdi elvtársak példájára valamennyien gyürkőzzünk neki ennek az új munkának! Több erőt a hadseregben való munkára, több kezdeményezést és bátorságot, versenyezzünk jobban, hogy lépést tartsunk a petrográdiakkal, — és a dolgozóké lesz a győzelem, megsemmisítjük a földbirtokos és kapitalista ellenforradalmat.

N. Lenin

P. S.* Most értesültem, hogy a legodaadóbb moszkvai elvtársak közül is vagy félszázan a frontra indultak. Petrográd után megmozdult Moszkva is. Moszkva után a többieknek is meg kell mozdulniok.

N. L.

1919 október 3.

„Pravda" 221. sz.
1919 október 4.

---

* Postscriptum — utóirat. — *Szerk.*

VÁLASZ A „CHICAGO DAILY NEWS" AMERIKAI LAP TUDÓSÍTÓJÁNAK KÉRDÉSEIRE

1919. X/5.

Bocsánatot kérek rossz angolságomért. Szívesen válaszolok kérdéseire:

1. Milyen politikát követ most a Szovjet Kormány a béke kérdésében?
2. Melyek általános vonásokban Szovjet-Oroszország békefeltételei?

A mi békepolitikánk — a régi, azaz mi elfogadtuk Bullitt úr békejavaslatát[13]. Mi sohasem változtattuk meg békefeltételeinket (2. kérdés), melyeket Bullitt úrral együtt fogalmaztunk.

Mi Bullitt úr megérkezése előtt többízben hivatalosan békét ajánlottunk az antantnak.

3. Kész-e garantálni a Szovjet Kormány, hogy egyáltalán nem fog beavatkozni a külföldi államok belügyeibe?

Mi készek vagyunk ezt garantálni.

4. Kész-e a Szovjet Kormány bebizonyítani, hogy az orosz nép többségét képviseli?

Igen, a Szovjet Kormány a világ összes kormányai közül a legdemokratikusabb. Mi készek vagyunk ezt bebizonyítani.

5. Mi a Szovjet Kormány álláspontja az Amerikával való gazdasági megállapodás tekintetében?

Mi határozottan az Amerikával — minden országgal, de *különösen* Amerikával — kötendő gazdasági megállapodás mellett vagyunk.

Ha szükséges, bemutathatjuk Önnek azoknak a békefeltételeknek teljes szövegét, amelyeket kormányunk Bullitt úrral együtt fogalmazott meg.

Vl. Uljanov (N. Lenin)

Megjelent: „The Chicago Daily News" 257. sz.
1919 október 27.

Orosz nyelven 1942-ben jelent meg.

ÜDVÖZLET AZ OLASZ, FRANCIA ÉS NÉMET KOMMUNISTÁKNAK

Szokatlanul kevés hír érkezik hozzánk külföldről. Teljes az imperialista fenevadak blokádja, a világ leghatalmasabb államainak ellenséges ereje zúdul ránk, hogy visszaállítsák a kizsákmányolók hatalmát. És Oroszország és az egész világ kapitalistáinak állati dühét, természetesen a „demokrácia" nagy jelentőségéről hangoztatott szólamokkal leplezik! A kizsákmányolók tábora hű önmagához: úgy tünteti fel a burzsoá demokráciát, mint „demokráciát" általában, és az összes filiszterek, az összes kispolgárok valamennyien ennek a tábornak a nótáját fújják, ideszámítva Friedrich Adler és Karl Kautsky urakat és a német „független" (azaz a forradalmi proletariátustól független, de a kispolgári előítéletektől függő) szociáldemokrata párt vezéreinek többségét is.

De minél ritkábban érkeznek külföldi hírek Oroszországba, annál nagyobb örömmel látjuk, hogy a kommunizmusnak mindenütt, a világ minden országában óriási sikerei vannak a munkások körében, hogy ezek a tömegek eredményesen szakítanak a rothadt és áruló vezérekkel, akik, Scheidemanntól Kautskyig, a burzsoáziához pártoltak.

Az olasz pártról csak annyit tudtunk meg, hogy kongresszusa óriási többséggel elhatározta, hogy csatlakozik a III. Internacionáléhoz, és elfogadta a proletárdiktatúra programját[14]. Így tehát az Olaszországi Szocialista Párt tényleg a kommunizmushoz csatlakozott, bár sajnos még megtartotta régi elnevezését. Forró üdvözletem az olasz munkásoknak és pártjuknak!

Franciaországról csak azt tudjuk, hogy egyedül

Párizsban két kommunista lap van: az „Internationale", melynek Raymond Peric, és a „Megtiltott Elnevezés", melynek George Anquetil a szerkesztője. Már számos proletárszervezet csatlakozott a III. Internacionáléhoz. A munkástömegek kétségtelenül a kommunizmussal és a Szovjethatalommal rokonszenveznek.

A német kommunistákról csak azt tudtuk meg, hogy több városban kommunista sajtó jelenik meg. Ezeknek a lapoknak gyakori címe: „Die Rote Fahne". A berlini „Rote Fahne"[15] illegálisan jelenik meg és hősiesen harcol a hóhér Scheidemannok-Noskék ellen, akik tetteikkel lakájok módjára szolgálják a burzsoáziát, miként a „függetlenek" szóban és „ideológiai" (kispolgári ideológiai) propagandájukkal lakájkodnak a burzsoázia előtt.

A kommunisták berlini lapjának: a „Rote Fahne"-nak hősi harca a legnagyobb örömmel tölt el bennünket. Mégiscsak vannak Németországban becsületes és őszinte szocialisták, akik minden üldöztetés ellenére, legjobb vezéreik aljas meggyilkolása ellenére, szilárdak és hajthatatlanok maradtak! Mégiscsak vannak Németországban kommunista munkások, akik hősiesen harcolnak és harcuk megérdemli, hogy valóban „forradalminak" nevezzük! A német proletariátus tömegéből mégiscsak megszületett az az erő, amely *igaznak* tartja a „proletárforradalomról" hirdetett igéket!

Üdvözlet a német kommunistáknak!

A Scheidemannok és Kautskyk, a Rennerek és Friedrich Adlerek, bármennyire különbözzenek is talán ezek az urak egyéni becsületességben, egyformán kispolgároknak, a szocializmus leggyalázatosabb árulóinak és hitszegőknek, a burzsoázia híveinek bizonyultak, mert 1912-ben ők írták és valamennyien aláírták a Bázeli Kiáltványt a bekövetkező imperialista háborúról, mert akkor mindannyian a „*proletár*forradalomról" beszéltek, valójában pedig valamennyien kispolgári demokratáknak, a kispolgári-köztársasági, burzsoá-demokratikus illúziók lovagjainak, az ellenforradalmi burzsoázia segítőtársainak bizonyultak.

A német kommunistákat eszeveszetten üldözik, de az üldöztetés megedzette őket. Ha most bizonyos fokig

szétforgácsolódtak, ez azt bizonyítja, hogy mozgalmuk tömegjellegű, széles köröket fog át, ez arról a fokozódó erőről tanuskodik, mellyel a kommunizmus a munkástömegek mélyéből fejlődik. A szétforgácsolódás elkerülhetetlen az olyan mozgalomban, melyet eszeveszetten üldöznek az ellenforradalmi burzsoá urak és szolgáik: a Scheidemannok-Noskék, és amely illegálisan kénytelen szervezkedni.

Az is természetes, hogy egy olyan mozgalomban, amely gyorsan növekszik és hallatlan üldöztetésnek van kitéve, meglehetősen éles nézeteltérések keletkeznek. Ez nem veszélyes. Ez a növekedéssel együttjáró betegség. Hadd kárörvendezzenek a Scheidemannok és Kautskyk lapjaikban, a „Vorwärts"-ben és a „Freiheit"-ben[16], hogy a kommunisták között nézeteltérések vannak. Hiszen ezeknek a rothadt kispolgári hősöknek egyéb tennivalójuk sincs, mint hogy saját rothadtságukat a kommunisták feletti kárörvendezéssel leplezzék. De ha a dolog lényegét tekintjük, úgy most már igazán vaknak kell lenniök, hogy ne lássák az igazságot. Az igazság pedig az, hogy a scheidemannisták és kautskysták a legalávalóbb módon *elárulták, hűtlenül cserbenhagyták* a német proletárforradalmat, *ténylegesen* az ellenforradalmi burzsoáziához pártoltak. Heinrich Laufenberg „Az első és második forradalom között" című kitűnő brosúrájában nagyszerű erővel, szemléltetően, világosan, meggyőzően megmutatta és bebizonyította ezt. A scheidemannisták és kautskysták közötti nézeteltérések felbomlóban levő, haldokló pártok nézeteltérései, amelyeknek vezérei tömeg nélkül, tábornokai hadsereg nélkül maradnak. A tömeg elhagyja a scheidemannistákat és átmegy a kautskystákhoz azok balszárnya kedvéért (ez bármely tömeggyűlésről szóló jelentésből megállapítható), ez a balszárny pedig a parlamenti demokráciáról táplált régi kispolgári előítéleteit — elvtelenül és gyáván — a proletárforradalom, a proletárdiktatúra, a Szovjethatalom kommunista elismerésével párosítja.

A „független" rothadt vezérei a tömegek nyomására *szavakban* mindezt elismerik, valójában pedig megmaradnak kispolgári demokratáknak, Louis Blanc-hoz és 1848

más fajankóihoz hasonló „szocialistáknak", akiket Marx kíméletlen gúnnyal ostorozott és megbélyegzett.

Ezek a nézeteltérések valóban kibékíthetetlenek. Nem lehet béke a proletárforradalmárok és az ilyen kispolgárok között, akik, mint az 1848-as kispolgárok, esküsznek a burzsoá „demokráciára", nem értve annak burzsoá jellegét. Nem dolgozhatnak együtt. Haase és Kautsky, Friedrich Adler és Otto Bauer forgolódhatnak, ahogy tetszik, egész hegyeket írhatnak össze és beszélhetnek, amennyi jólesik, — mégsem sikerül ellepleznünk azt a tényt, hogy *valójában* halvány sejtelmük sincs a proletárdiktatúráról és a Szovjethatalomról, hogy ők *valójában* kispolgári demokraták, Louis Blanc és Ledru-Rollin-féle „szocialisták", hogy *valójában* a jobbik esetben, a burzsoázia játékszerei, a rosszabbik esetben pedig a burzsoázia közvetlen szekértolói.

A „függetlenek", a kautskysták, az osztrák szociáldemokraták *látszólag* egységes pártot alkotnak; valójában pedig párttagjaik tömege az alapvető, a legfőbb, a leglényegesebb kérdésben *nem* ért egyet a vezérekkel. A tömeg proletárforradalmi harcba *indul* a Szovjethatalomért, mihelyt bekövetkezik az új válság, de a „vezérek" akkor is ellenforradalmárok maradnak, mint ahogy most is azok. Szavakban nem nehéz két szék között ülni, és Hilferding Németországban, Friedrich Adler Ausztriában nagyszerű példáit mutatja ennek a nemes művészetnek.

De a forradalmi harc tüzében azok az emberek, akik ki akarják békíteni a kibékíthetetlent, semmivé válnak, mint a szappanbuborék. Ezt megmutatta 1848 valamennyi „szocialista" hőse, megmutatták édestestvéreik, az 1917—1919-es évek orosz mensevikjei és szociálforradalmárai, s ezt mutatják a berni vagy sárga II. Internacionále összes lovagjai.

A kommunisták nézeteltérései más természetűek. Csak az nem látja ezt a gyökeres különbséget, aki nem akarja látni. Ezek a nézeteltérések egy hihetetlenül gyorsan kifejlődött tömegmozgalom képviselőinek a nézeteltérései, nézeteltérések egy közös, sziklaszilárd, vitathatatlan alapon: a proletárforradalom elismerése, a burzsoá-demokratikus illúziók és a burzsoá-demokratikus parlamentariz-

mus elleni harc, a proletárdiktatúra és a szovjethatalom elismerése alapján.

Az *ilyen* alapon felmerülő nézeteltérések nem veszedelmesek: ez a növekedéssel együttjáró betegség, nempedig aggkori végelgyengülés. A bolsevizmus is nem egyszer élt át ilyen természetű nézeteltéréseket, kisebb szakadások is voltak az efféle nézeteltérések miatt, de a döntő pillanatban, a hatalom megragadása és a Szovjet Köztársaság megteremtése pillanatában a bolsevizmus egységes volt. A bolsevizmus mindazt magához vonta a szocialista gondolat hozzá közelálló áramlataiból, ami a legjobb volt bennük, maga körül egyesítette a proletariátus *egész* élcsapatát és a dolgozók *óriási többségét.*

Így lesz a német kommunistáknál is.

A scheidemannisták és kautskysták még mindig általánosságban beszélnek a „demokráciáról", ők még mindig 1848 eszmevilágában élnek, szavakban marxisták, valójában — Louis Blanc-ok. „Többségről" beszélnek, és azt hiszik, hogy a szavazócédulák egyenlősége a kizsákmányolt és a kizsákmányoló, a munkás és a kapitalista, a szegény és a gazdag, az éhes és a jóllakott egyenlőségét jelenti.

A scheidemannisták és kautskysták szerint a derék, becsületes, nemeslelkű, békeszerető kapitalisták sohasem alkalmazták a gazdagság, a pénz erejét, a tőke hatalmát, a bürokrácia és a katonai diktatúra nyomását, hanem igazán „a többség szerint" intézték az ügyeket!

A scheidemannisták és kautskysták (részint képmutatásból, részint az évtizedes reformista munka következményeképp, határtalan korlátoltságból) *szépítgetik* a burzsoá demokráciát, a burzsoá parlamentarizmust, a burzsoá köztársaságot, úgy tüntetik fel a dolgot, mintha a kapitalisták a többség akarata szerint intéznék az állam ügyeit, nempedig a tőke akaratából, a csalás és elnyomás eszközével, a gazdagoknak a szegényekkel szemben alkalmazott erőszakával.

A scheidemannisták és kautskysták készek „elismerni" a proletárforradalmat, de csak úgy, ha előbb a többség a tőke és a gazdagság erejének, hatalmának, nyomásának, kiváltságainak *fenntartása mellett* (a választásokat végrehajtó burzsoá államhatalmi apparátus mellett) *„a forra-*

dalomra" szavaz!! Nehéz elképzelni ennek az álláspontnak feneketlen kispolgári korlátoltságát, ezt a határtalan, kispolgári vakbizalmat (Vertrauensduselei) a kapitalisták, a burzsoázia, a tábornokok, a burzsoá államhatalmi apparátus iránt.

Hiszen éppen a burzsoázia az, amely valójában mindig alakoskodik, amikor „demokráciának" nevezi a formális egyenlőséget, a valóságban pedig a csalás, elnyomás stb. megszámlálhatatlan módszerével erőszakot követ el a szegénységen, a dolgozókon, a kisparasztokon és a munkásokon. Az imperialista háború (amelyet a Scheidemannok és Kautskyk olyan gyalázatosan szépítgettek) milliók előtt fedte fel ezt. A proletariátus diktatúrája a dolgozók *egyetlen* védelmi eszköze a tőke elnyomásával, a burzsoázia katonai diktatúrájának erőszakával, az imperialista háborúkkal szemben. A proletariátus diktatúrája az egyetlen olyan lépés, amely *valóban* egyenlőséghez és demokráciához vezet, nem papíron, hanem az életben, nem politikai frázissal, hanem a gazdasági valóságban.

A Scheidemannok és Kautskyk, mivel nem értették ezt, a szocializmus megvetett árulói és a burzsoá eszmék védelmezői lettek.

* *
*

A kautskysta (vagy „független") párt pusztul és elkerülhetetlenül hamarosan elpusztul és felbomlik a tömegükben forradalmi gondolkodású tagjai és az ellenforradalmi „vezérek" közötti nézeteltérések miatt.

A kommunista párt, amikor (lényegében) ugyanolyan nézeteltéréseket él át, mint egykor a bolsevizmus, megerősödik és megedződik.

A német kommunisták nézeteltérései, amennyire meg tudom ítélni, a következő kérdés körül forognak: ki kell-e használni „a legális lehetőségeket" (mint 1910—1913-ban mondották a bolsevikok), ki kell-e használni a burzsoá parlamentet, a reakciós szakszervezeteket, a scheidemannisták és kautskysták által eltorzított „üzemi tanácsok törvényét" (Betriebsratgesetz), részt

kell-e venni az ilyen intézményekben, vagypedig bojkottálni kell azokat?

Közöttünk, orosz bolsevikok között is éppen ilyen természetű nézeteltérések voltak 1906-ban és 1910—1912-ben. És mi világosan látjuk, hogy sok fiatal német kommunistának egyszerűen nincsen elegendő forradalmi tapasztalata. Ha ők is átéltek volna két burzsoá forradalmat (1905 és 1917), nem hirdetnék olyan feltétlenül a bojkottot, nem esnének időnként a szindikalizmus hibáiba.

Ez a növekedés betegsége. El fog múlni a mozgalom növekedésével, márpedig a mozgalom kitűnően fejlődik. Ezek ellen a nyilvánvaló hibák ellen nyiltan kell harcolni, nem kell eltúlozni a nézeteltéréseket, mert mindenkinek tisztában kell lennie azzal, hogy a közeljövőben a proletárdiktatúráért, a Szovjethatalomért folyó harc ki fogja küszöbölni e nézeteltérések jó részét.

A marxista elmélet és három (az 1905-ös, az 1917 februári, az 1917 októberi) forradalom tapasztalatainak szempontjából egyaránt feltétlenül hibásnak tartom, ha nem vesznek részt a burzsoá parlamentben, a reakciós (Legien-féle, Gompers-féle stb.) szakszervezetben, a scheidemannisták által eltorzított, legreakciósabb munkás „szovjetben" stb.

Egy-egy esetben, egy-egy országban olykor helyes a bojkott, mint ahogy helyes volt például, amikor a bolsevikok 1905-ben bojkottálták a cári dumát. De ugyanazok a bolsevikok részt vettek a sokkal reakciósabb, egyenesen ellenforradalmi 1907-es dumában. A bolsevikok részt vettek az 1917-es burzsoá Alkotmányozó Gyűlés választásain, és 1918-ban — a nyárspolgári demokraták, a Kautskyk és a többi szocialista renegát rémületére — szétkergettük az Alkotmányozó Gyűlést. Részt vettünk a legreakciósabb, tisztán mensevik szakszervezetekben, amelyek (ellenforradalmiság tekintetében) semmivel sem maradtak a németországi Legien-féle legaljasabb és legreakciósabb szakszervezetek mögött. Már két éve annak, hogy megbódítottuk az államhatalmat és még most is harcolnunk kell a mensevik (vagyis Scheidemann-féle, Kautsky-féle, Gompers-féle stb.) szakszervezetek maradványai ellen: ilyen hosszadalmas ez a folyamat! Ilyen nagy még egyes

helyeken vagy egyes szakmákban a kispolgári eszmék befolyása!

Korábban kisebbségben voltunk a Szovjetekben, kisebbségben voltunk a szakszervezetekben, a szövetkezetekben. Kitartó munkával, kitartó harccal — a politikai hatalom megragadása *előtt* és a politikai hatalom megragadása *után* — megszereztük a többséget *valamennyi* munkásszervezetben, azután pedig a nem-munkásszervezetekben, majd a kisparaszti szervezetekben is.

Csak gazemberek vagy tökfilkók gondolhatják, hogy a proletariátusnak előbb meg kell hódítania a többséget a *burzsoázia jármában*, a *bérrabszolgaság igájában* végrehajtott szavazásokon, és csak azután ragadhatja meg a hatalmat. Ez a korlátoltság vagy a képmutatás netovábbja, ez nem más, mint az osztályharcnak és a forradalomnak a régi rendben, a régi hatalom fennállása alatt történő szavazással való helyettesítése.

A proletariátus osztályharcot folytat és nem várja be, amíg megszavazzák a sztrájk megkezdését, — bár a sztrájk teljes sikeréhez a dolgozók többségének (tehát a lakosság többségének) rokonszenve szükséges. A proletariátus osztályharcot folytat, megdönti a burzsoáziát, anélkül, hogy előzetes (és a burzsoázia által rendezett, annak nyomása alatt végbemenő) szavazásra várna. A proletariátus jól tudja emellett, hogy forradalmának sikeréhez, a burzsoázia sikeres megdöntéséhez, *feltétlenül szükséges* a dolgozók többségének (tehát a lakosság többségének is) rokonszenve.

A parlamenti kretenek és a mai Louis Blanc-ok okvetlenül szavazást és okvetlenül a burzsoázia által megrendezett szavazást „követelnek" ahhoz, hogy megállapítsák, együttérez-e a proletariátussal a dolgozók többsége. Ez azonban csak vaskalaposok, hullák vagy ügyes szemfényvesztők nézete.

Az eleven élet, az igazi forradalmak története azt mutatja, hogy a „dolgozók többségének rokonszenve" igen gyakran nem bizonyítható semmiféle szavazással (a kizsákmányolók által, a kizsákmányoló és a kizsákmányolt „egyenlősége" mellett rendezett szavazásról már nem is szólva!). A „dolgozók többségének rokonszenvét" gyakran egyáltalán *nem* a szavazás bizonyítja, hanem valamely

párt növekedése, e párt tagjai számának növekedése a Szovjetekben, vagy egy valami oknál fogva óriási jelentőségűvé vált sztrájk sikere, vagy a polgárháborúban aratott siker stb. stb.

Forradalmunk története megmutatta például, hogy az Urál és Szibéria beláthatatlan térségein a dolgozók többségének rokonszenve a proletárdiktatúra iránt nem szavazás útján, hanem Kolcsak cári tábornok egyéves uráli és szibériai uralmának tapasztalatai alapján vált nyilvánvalóvá. Kolcsak hatalma szintén a scheidemannisták és kautskysták (oroszul: a „mensevikek" és „szociálforradalmárok", az Alkotmányozó Gyűlés hívei) „koalíciójának" hatalmával kezdődött, mint ahogy Németországban most Haase és Scheidemann úrék von Goltz vagy Ludendorff hatalmának útját egyengetik „koalíciójukkal" és leplezik, szépítgetik ezt a hatalmat. Zárójelben megjegyezzük: Haase és Scheidemann kormánykoalíciója véget ért, de a szocializmus árulóinak politikai koalíciója megmaradt. Bizonyíték: Kautsky könyvei, Stampfer cikkei a „Vorwärts"-ben, a kautskysták és scheidemannisták cikkei „egyesülésükről" stb.

A proletárforradalom lehetetlen, ha a dolgozók óriási többsége nem érez együtt élcsapatával — a proletariátussal, és ha nem támogatja azt. De ez a rokonszenv, ez a támogatás nem hull az égből, mint a manna, ezt nem szavazással döntik el, hanem úgy *vívják ki* hosszantartó, nehéz, áldozatos osztályharccal. A proletariátus osztályharca a dolgozók többségének rokonszenvéért, támogatásáért, nem ér véget azzal, hogy a proletariátus meghódítja a politikai hatalmat. Ez a harc *tovább folyik* a hatalom meghódítása *után* is, csak *más* formákban. Az orosz forradalomban a proletariátus szempontjából (a diktatúrájáért folyó harcában) rendkívül kedvezően alakultak a viszonyok, mert akkor tört ki a proletárforradalom, amikor az egész nép fel volt fegyverezve, s amikor az egész parasztság meg akarta dönteni a földbirtokosok hatalmát, amikor az egész parasztságot felháborította a szociálárulók, a mensevikek és szociálforradalmárok „kautskysta" politikája.

De még Oroszországban is, ahol a proletárforradalom

napjaiban rendkívül kedvezően alakultak a dolgok, ahol az egész proletariátus, az egész hadsereg, az egész parasztság egycsapásra nagyszerűen egybekovácsolódott, még Oroszországban is hónapokig és évekig tartott a diktatúráját megvalósító proletariátus harca, hogy megnyerje a dolgozók többségének rokonszenvét, támogatását. Ez a harc két év alatt majdnem befejeződött a proletariátus javára, de még nem ért véget teljesen. Mi csak két év alatt tudtuk végleg megnyerni Nagyoroszország, beleértve az Urál és Szibéria munkásai és dolgozó parasztjai túlnyomó többségének rokonszenvét és támogatását, de még mindig nem tudtuk végleg megnyerni az ukrajnai dolgozó parasztok (nem a kizsákmányoló parasztok) többségének rokonszenvét és támogatását. Megfojt*hat* bennünket (és mégsem fog megfojtani) az antant katonai ereje, de Oroszországon *belül most* annyira szilárd a dolgozók óriási többségének irántunk érzett rokonszenve, hogy demokratikusabb államot még nem látott a világ.

Ha végiggondoljuk a proletariátus hatalmáért folytatott harc bonyolult, nehéz, hosszú, különböző formákban rendkívül gazdag, hirtelen változásokban, fordulatokban és egymásba átmenő harci formákban szokatlanul bővelkedő történetét, akkor nyilvánvaló lesz azok hibája, akik meg akarják „tiltani" a burzsoá parlamentben, a reakciós szakszervezetekben, a munkásbizalmiak cári vagy scheidemannista bizottságaiban, vagy az üzemi tanácsokban stb. stb. való részvételt. Ez a hiba a munkásosztály legőszintébb, legmeggyőződöttebb, hősies forradalmárainak forradalmi tapasztalatlanságából ered. Ezért ezerszer igaza volt Karl Liebknechtnek és Rosa Luxemburgnak, akik 1919 januárjában látták ezt a hibát, rá is mutattak, de mégis inkább azokkal a proletárforradalmárokkal maradtak együtt, akik egy nem nagyon fontos kérdésben tévedtek, semmint a szocializmus árulóival, a scheidemannistákkal és kautskystákkal, akik nem tévedtek ugyan a burzsoá parlamentben való részvétel kérdésében, de nem szocialisták többé, akik kispolgári demokraták, a burzsoázia szekértolói lettek.

A hiba azonban mégis csak hiba, amit bírálni kell, amelynek kijavításáért harcolni kell.

A szocializmus árulói, a scheidemannisták és kautskysták ellen kíméletlenül kell harcolni, de ezt a harcot nem azon a vonalon kell folytatni, hogy részt vegyünk-e a burzsoá parlamentekben, a reakciós szakszervezetekben stb., vagy sem. Ez feltétlenül hiba volna, de még nagyobb hiba lenne, ha eltérnénk a marxizmus eszméitől, annak gyakorlati vonalától (erős, centralizált politikai párt) és a szindikalizmus eszméi és gyakorlata felé fordulnánk. Arra kell törekedni, hogy a párt részt vegyen a burzsoá parlamentekben is, a reakciós szakszervezetekben is, a Scheidemannok szájíze szerint megnyirbált és kiherélt „üzemi tanácsokban" is, mindenütt ott legyen, ahol munkások vannak, ahol a munkásokhoz szólhat, ahol befolyásolhatja a munkástömegeket. Az illegális munkát minden áron egyesíteni kell a legális munkával, az illegális pártnak, az illegális párt *munkás*szervezeteinek rendszeresen, szüntelenül, a legszigorúbban ellenőrizniök kell a legális tevékenységet. Nem könnyű ez, — de a proletárforradalomban általában nincsenek és nem is lehetnek „könnyű" feladatok, „könnyű" harci eszközök.

Ezt a nem könnyű feladatot bármi áron is, de meg kell oldani. Mi nemcsak abban (és főleg nem abban) különbözünk a scheidemannistáktól és a kautskystáktól, hogy azok nem ismerik el a fegyveres felkelést, mi pedig elismerjük. Főképpen és gyökeresen abban különbözünk tőlük, hogy ők a munka *minden* területén (a burzsoá parlamentekben is, a szakszervezetekben is, a szövetkezetekben is, a sajtóban is stb.) következetlen, opportunista, sőt egyenesen hitszegő és áruló politikát folytatnak.

Harc a szociálárulók ellen, a reformizmus és az opportunizmus ellen — ezt a politikai vonalat kivétel nélkül *minden* területen lehet és kell is követni. És akkor megnyerjük a munkások tömegét. A proletariátus élcsapata, a marxista centralizált politikai párt pedig, ha vele a munkások tömege, biztosan elvezeti a népet a győzedelmes proletárdiktatúrához, a burzsoá demokrácia helyett a proletár demokráciához, a Szovjet Köztársasághoz, a szocialista rendhez.

A Harmadik Internacionále néhány hónap alatt egész sor ragyogó, példátlan győzelmet aratott és csodá-

latos gyorsasággal növekszik. Az egyes hibák és a növekedés betegségei ne riasszanak el. Ha a hibákat nyiltan s egyenesen megbíráljuk, akkor el fogjuk érni, hogy az összes művelt országok marxista szellemben nevelt munkástömegei hamarosan elűzik maguktól *valamennyi* nemzet scheidemannistáit és kautskystáit (mert ezek a típusok minden nemzetnél megtalálhatók), akik elárulták a szocializmust.

A kommunizmus győzelme elkerülhetetlen. A kommunizmusé a győzelem.

N. Lenin

1919 október 10.

Megjelent 1919 októberben.

A MUNKÁSÁLLAM ÉS A PÁRTHÉT

A moszkvai párthét[17] a Szovjethatalom nehéz napjaiban zajlott le. A földbirtokosok, a kapitalisták és barátaik, Gyenyikin sikerein felbuzdulva, kétségbeesett energiával fokozzák összeesküvő munkájukat, a burzsoázia még görcsösebb erőfeszítéssel igyekszik rémületet kelteni, minden eszközzel alá akarja ásni a Szovjethatalom szilárdságát. Az ingadozó, bizonytalan, öntudatlan nyárspolgárok s velük együtt az intellektuelek, az eszerek, a mensevikek — mint rendesen — még bizonytalanabbak lettek és ők voltak az elsők, akiket sikerült is megijeszteniök a kapitalistáknak.

De úgy gondolom, jobb is, hogy a moszkvai párthét egybeesett ezekkel a nehéz percekkel, mert az ügynek így többet használ. Nem parádéra kell nekünk a párthét. Kirakat-párttagokra ingyen sincs szükségünk. A mi pártunk, a forradalmi munkásosztály pártja, az egyetlen olyan kormánypárt a világon, amelynek nem az a legfőbb gondja, hogy a taglétszámát növelje, hanem az, hogy a tagság minőségét javítsa, hogy a pártot megtisztítsa a „befurakodóktól". Már többször átregisztráltuk a párt tagjait, hogy kiűzzük ezeket a „befurakodókat", hogy csak az öntudatos és a kommunizmus iránt őszinte odaadással viseltető tagokat hagyjuk meg a pártban[18]. Felhasználtuk a frontra való mozgósítást, felhasználtuk a kommunista szombatokat, hogy megtisztítsuk a pártot azoktól, akik csak a kormányzó párt tagságával járó előnyöket akarják „élvezni", akik nem akarják viselni a kommunizmus javára végzett önfeláldozó munka terheit.

És most, amikor fokozott mértékben folyik a mozgó-

sítás a frontra, a párthétnek az az előnye, hogy nem csábítja azokat, akik be akarnak furakodni a pártba. Csak az egyszerű munkásokat és szegényparasztokat, a dolgozó parasztokat hívjuk nagy számban a pártba, *nempedig* a spekuláns parasztokat. Ezeknek az egyszerű tagoknak a pártba való felvétellel nem ígérünk és nem adunk semilyen előnyt. Ellenkezőleg, a párt tagjaira ma a szokottnál nehezebb és veszélyesebb munka hárul.

Annál jobb. Csak a kommunizmus őszinte hívei, csak a munkásállam lelkiismeretes és odaadó hívei, csak a becsületes dolgozók, csak a kapitalizmus idején elnyomott tömegek igazi képviselői jönnek majd a pártba.

Csakis ilyen párttagokra van szükségünk.

Nem reklám, hanem komoly munka céljából van szükségünk új párttagokra. Ezért hívjuk őket a pártba. A dolgozók előtt szélesre tárjuk a párt kapuit.

A Szovjethatalom a dolgozók hatalma, amely a tőke igájának teljes megdöntéséért harcol. Erre a harcra a városok és gyári központok munkásosztálya kelt fel elsőnek. Ez a munkásosztály vívta ki az első győzelmet és meghódította az államhatalmat.

A munkásosztály magához fűzi a parasztok többségét. Mert csak a kupeckedő, a spekuláns paraszt húz a tőkéhez, a burzsoáziához, de nem a dolgozó paraszt.

A legfejlettebb, legöntudatosabb munkások, Petrográd munkásai adták a legtöbb embert Oroszország kormányzására. Mi azonban tudjuk, hogy az egyszerű munkások és parasztok között nagyon sokan vannak, akik odaadóan szolgálják a dolgozó tömegek érdekeit és vezető munkára alkalmasak. Köztük igen sok a szervező és adminisztráló tehetség. A kapitalizmus elzárta előttük az utat. Mi azonban mindenképpen segítjük és segítenünk is kell őket, hogy előrejussanak és hozzáfogjanak a szocializmus építésének munkájához. Nem könnyű megtalálni ezeket az új, szerény, névtelen tehetségeket. Nem könnyű bevonni az állami munkába ezeket az egyszerű munkásokat és parasztokat, akiket a földesurak és a kapitalisták évszázadokon keresztül elnyomtak és megfélemlítettek.

De éppen ez a nehéz munka az, amit el kell végeznünk, feltétlenül el kell végeznünk, hogy a munkásosztály-

ból, a dolgozó parasztságból mélyebbről merítsünk új erőket.

Lépjetek be a pártba, elvtársak, pártonkívüli munkások és dolgozó parasztok! Nem ígérünk nektek ezért előnyöket, nehéz munkára, az államépítés munkájára hívunk benneteket. Ha a kommunizmus őszinte hívei vagytok, fogjatok bátrabban a munkához, ne féljetek attól, hogy új és nehéz ez a munka, ne zavarjon benneteket az a régi előítélet, hogy állítólag csak az tud megbirkózni ezzel a munkával, akinek hivatalos képesítése van. Ez nem igaz. A szocializmus építésének munkáját mind nagyobb számban vezethetik és kell is, hogy vezessék egyszerű munkások és dolgozó parasztok.

A dolgozók tömegei velünk vannak. Ez a mi erőnk. Ez a világkommunizmus legyőzhetetlenségének forrása. Minél több új dolgozót a pártba a tömegből, hogy önállóan vegyenek részt az új élet építésében — ezzel a módszerrel küzdünk minden nehézség ellen, ez a mi győzelmünk útja.

1919. X. 11.

„Pravda" 228. sz.
1919 október 13.
Aláírás: N. Lenin.

BESZÉD A MOSZKVAI MUNKÁS- ÉS PARASZTKÜLDÖTTEK SZOVJETJÉNEK ERKÉLYÉRŐL A MOZGÓSÍTOTT KOMMUNISTA MUNKÁSOKHOZ, 1919 OKTÓBER 16-ÁN

UJSÁGTUDÓSÍTÁS

(Lenint dörgő tapssal üdvözlik.) Elvtársak! Engedjék meg, hogy üdvözöljem Jaroszlavl és Vlagyimir kormányzóságok munkásait, akik hívásunkra újra tettekkel feleltek és legjobb erőiket adták a munkás-paraszt köztársaság védelmére. Az elvtársak tudják a lapokból, amelyekben, semmit sem titkolva, a teljes igazságot írjuk, hogy új, nagy veszély fenyeget bennünket. Gyenyikin cári tábornok bevette Orelt, és Jugyenyics a vörös Petrográdot fenyegeti. Mi azonban úgy ítéljük meg ezt a veszélyt és úgy harcolunk ellene, mint mindig: az öntudatos proletariátushoz és a dolgozó parasztsághoz fordulunk azzal a felhívással, hogy keljenek vívmányaik védelmére.

A helyzet rendkívül súlyos. De nem esünk kétségbe, mert tudjuk, hogy valahányszor nehéz helyzetbe kerül a Szovjet Köztársaság, munkásaink csodával határos hősiességet tanusítanak, példamutatásukkal bátorítják és lelkesítik a csapatokat és új győzelmekre vezetik őket.

Tudjuk, hogy az egész világon, kivétel nélkül minden országban, ha lassabban is mint szeretnők, de feltartóztathatatlanul nő a forradalmi mozgalom. És azt is tudjuk, hogy a munkásosztály győzelme az egész világon biztos.

Oroszország tántoríthatatlanul harcol valamennyi munkás ügyéért, bármilyen súlyos áldozatokat kell is hoznia, bármennyire gyötrik és marcangolják. Az imperialisták letiporhatnak még egy-két köztársaságot, de nem menthetik meg a világimperializmust, mert az halálra van ítélve, mert azt elsöpri a közelgő szocializmus.

Ezért üdvözlöm önöket, Vlagyimir és Jaroszlavl kor-

mányzóságok munkásai, abban a biztos tudatban, hogy személyes példaadásukkal megerősítik a Vörös Hadsereg szellemét és győzelemre viszik a Vörös Hadsereget.

Éljenek a munkások és parasztok!

Éljen a munkás világköztársaság!

„Pravda" 232. sz.
1919 október 17.

PETROGRÁD MUNKÁSAIHOZ ÉS VÖRÖSKATONÁIHOZ

Elvtársak! Elérkezett a döntő pillanat. A cári tábornokok ismét lőszert és hadifelszerelést kaptak Anglia, Franciaország, Amerika kapitalistáitól, és mégegyszer megkísérlik, hogy a földbirtokos csemeték bandáival bevegyék a vörös Petrográdot. Az ellenség akkor támadt ránk, amikor béketárgyalásokat folytattunk Észtországgal, rárontott vöröskatonáinkra, akik hittek ezekben a tárgyalásokban. A támadásnak ez a hitszegő jellege magyarázza részben az ellenség gyors sikereit. Bevették Krasznoje Szelót, Gatcsinát, Viricát. Elvágtak két Petrográdhoz vezető vasútvonalat. Az ellenség el akarja vágni a harmadik, nyikolajevi, és a negyedik, vologdai vonalat is, hogy kiéheztesse és bevegye Petrográdot.

Elvtársak! Mindnyájan tudják és látják milyen óriási veszély fenyegeti Petrográdot. Néhány napon belül eldől Petrográd sorsa, vagyis félig-meddig az oroszországi Szovjethatalom sorsa is.

A petrográdi munkásoknak és vöröskatonáknak nem kell beszélnem arról, hogy mi a kötelességük. Ennek az egész világ burzsoáziája ellen folytatott két éve tartó szovjet harcnak története — amelynek során példátlan nehézségekkel kellett megküzdenünk és példátlan győzelmeket arattunk — megmutatta, hogy a petrográdi munkások nemcsak példásan teljesítik kötelességüket, hanem mintaképei a lángoló hősiességnek, a világon eddig nem látott forradalmi lelkesedésnek és önfeláldozásnak is.

Elvtársak! Most dől el Petrográd sorsa! Az ellenség rajtaütéssel akar legyőzni bennünket. Gyenge, sőt egészen jelentéktelen erőkkel rendelkezik, de gyors, tisztjei vak-

merőek, jó a technikai felszerelése és a fegyverzete. Segítséget küldtünk Petrográdnak. Már közel a segítség. Mi sokkal erősebbek vagyunk az ellenségnél. Harcoljanak utolsó csepp vérig, elvtársak, védjenek meg minden araszny földet, tartsanak ki szilárdan mindvégig, már közel a győzelem! miénk a győzelem!

X/17.

V. Uljanov (Lenin)

„Petrogradszkaja Pravda" 237. sz.
1919 október 19.

A VÖRÖSKATONA ELVTÁRSAKHOZ

Elvtársak! Vöröskatonák! A cári tábornokok — Jugyenyics északon, Gyenyikin délen — mégegyszer megfeszítik erejüket, hogy legyőzzék a Szovjethatalmat, hogy visszaállítsák a cár, a földbirtokosok és kapitalisták uralmát.

Tudjuk, hogyan végződött Kolcsak hasonló kísérlete. Kolcsak nem sokáig tudta félrevezetni az uráli munkásokat és a szibériai parasztokat. Amikor az uráli munkások és szibériai parasztok észrevették a csalást és saját bőrükön érezték a tisztek, a földesúri és kapitalista csemeték véget nem érő erőszakoskodásait, a botozást, a fosztogatást — segítettek Vörös Hadseregünknek, hogy leverje Kolcsakot. Az orenburgi kozákok egyenesen a Szovjethatalomhoz pártoltak.

Ezért szilárd a hitünk, hogy legyőzzük Jugyenyicset és Gyenyikint. A cári és földbirtokosi uralmat nem sikerül visszaállítaniok. Soha! Gyenyikin hátában már lázadoznak a parasztok. A Kaukázusban magasra csapott a Gyenyikin elleni felkelés lángja. Zúgolódnak és elégedetlenkednek a kubáni kozákok, akik nem jó szemmel nézik Gyenyikinnek a földbirtokosok és az angolok érdekében elkövetett erőszakoskodásait és rablásait.

Legyetek szilárdak, vöröskatona elvtársak! A munkások és parasztok egyre tömörebben, egyre tudatosabban, egyre határozottabban kelnek a Szovjethatalom védelmére.

Előre elvtársak, vöröskatonák! Harcra a munkás- és paraszthatalomért, a földbirtokosok ellen, a cári tábornokok ellen! Mienk a győzelem!

1919. X. 19. *N. Lenin*

Megjelent 1919-ben.

A MOSZKVAI PÁRTHÉT EREDMÉNYEI ÉS FELADATAINK

Moszkvában a párthét alatt 13 600 ember jelentkezett felvételre a pártba.

Ez óriási, teljesen váratlan siker. Az egész burzsoázia és különösen a városi kispolgárság, beleértve a kiváltságos, „úri" helyzetük elvesztése miatt bánkódó szakembereket, hivatalnokokat, alkalmazottakat, — ez az egész társaság éppen az utóbbi időben, éppen a moszkvai párthét alatt minden erejével azon volt, hogy pánikot keltsen, hogy a Szovjethatalom közeli pusztulását — Gyenyikin közeli győzelmét jósolja.

S milyen nagy művészettel kezeli ez az „intellektuel" társaság a pánikkeltés fegyverét! Mert ez valóságos fegyver lett a burzsoáziának a proletariátus ellen folytatott osztályharcában. A kispolgárság, a mostanihoz hasonló nehéz percekben „egyetlen reakciós tömeggé" olvad össze a burzsoáziával és „szenvedéllyel" kap e fegyver után.

Éppen Moszkvában, ahol különösen erős volt a kereskedő elem, ahol leginkább összpontosultak a kizsákmányolók, földbirtokosok, kapitalisták, tőkepénzesek, ahol a kapitalista fejlődés egybeterelte a burzsoá értelmiség tömegeit; ahol a központi államigazgatás különösen nagy hivatalnokseregetet gyüjtött össze, — éppen Moszkvában kínálkozott kivételesen kedvező alkalom a burzsoá pletykára, a burzsoá rágalomhadjáratra, a burzsoá pánikkeltésre. Gyenyikin és Jugyenyics sikeres támadásának „pillanata" rendkívül kedvezett a burzsoá fegyver „sikereinek".

S mégis, a proletártömegből, amely látta Gyenyikin „sikereit" és ismerte a nehézségeket, a bajokat, a kommu-

nista névvel és kötelességteljesítéssel éppen most együttjáró veszélyeket, ezren és ezren álltak talpra, hogy megerősítsék a kommunisták pártját, hogy vállukra vegyék az államigazgatás hihetetlenül nehéz terhét.

A Szovjethatalom sikere, pártunk sikere valóban nagyszerű!

Ez a siker bebizonyította és szemléltetően megmutatta a főváros lakosságának, az egész köztársaságnak és az egész világnak, hogy éppen a proletariátus mélyén, éppen a dolgozó tömeg igazi képviselőiben van a Szovjethatalom erejének és szilárdságának legmegbízhatóbb forrása. Az a tény, hogy a legnagyobb nehézségek és veszély pillanatában ilyen sikerrel járt a pártba való önkéntes jelentkezés, a gyakorlatban *arról az oldaláról* mutatta be a proletárdiktatúrát, amelyet ellenségeink rosszindulatúan nem akarnak látni, de amelyet igazi barátaink, akik üdvözlik a munkának a tőke igájából való kiszabadítását, mindennél többre becsülnek, éppen arról az oldaláról mutatta be, amely a proletariátusnak (az államhatalom birtokában levő proletariátusnak) a tömegekre gyakorolt nagyon erős (a szó legjobb értelmében vett) *morális* befolyásáról tanuskodik és megvilágítja e befolyásolás *módszereit.*

A proletariátus élenjáró rétegei, az államhatalom birtokában, két teljes éven át (ez, politikai fejlődésünk kivételesen gyors ütemét tekintve, igen nagy idő) olyan odaadóan védték a dolgozók érdekeit, olyan energiával harcoltak a dolgozók ellenségei (a kizsákmányolók és különösen a „tulajdonosok" és spekulánsok) ellen, olyan szilárdan álltak a nehéz percekben, olyan önfeláldozóan verték vissza a világimperializmus haramiáit és mindennek során olyan *példát* mutattak a dolgozók tömegének, hogy a munkások és parasztok élcsapatuk iránti *rokonszenvének* ereje *egymagában is csodákra* volt képes.

Mert csoda, hogy a munkások, akik az éhség, a fagy, a gazdasági bomlás és a pusztulás hihetetlen gyötrelmein mentek keresztül, nemcsak töretlenek maradtak lélekben, nemcsak odaadóak maradtak a Szovjethatalom iránt, nemcsak megőrizték önfeláldozásuk és hősiességük minden energiáját, hanem — tapasztalatlanságuk és felkészületlenségük ellenére —, még vállukra veszik az állam hajója

kormányzásának terhét is! S ezt olyan pillanatban teszik, amikor a vihar veszett erővel tombol...

Proletárforradalmunk egész története tele van ilyen csodákkal. Az ilyen csodák bizonyosan és feltétlenül a Szovjet Világköztársaság teljes győzelméhez vezetnek — bármilyen súlyosak legyenek is az egyes megpróbáltatások.

Most arról kell gondoskodnunk, hogy *helyesen* használjuk fel az új párttagokat. Ennek a feladatnak különösen nagy figyelmet kell szentelnünk, mert ez nem könnyű feladat, új feladat és ezt nem lehet régi sablonokkal megoldani.

A kapitalizmus tömegestől fojtogatta, elnyomta, összetörte a munkások és dolgozó parasztok közt felbukkanó tehetségeket. Ezek a tehetségek elpusztultak, mert szükséget szenvedtek, mert nincstelenek voltak, mert emberi mivoltukban megalázták őket. A mi kötelességünk most, hogy megtaláljuk és munkába állítsuk ezeket a tehetségeket. A párthét alatt belépett új párttagok többségükben kétségtelenül tapasztalatlanok és járatlanok az államigazgatásban. De az is kétségtelen, hogy ezek a legodaadóbb, leghívebb és legtehetségesebb emberei azoknak a társadalmi rétegeknek, amelyeket a kapitalizmus mesterségesen *leszorított*, „alsó" rétegekké tett, felemelkedni nem engedett. Pedig *több* erő, frisseség, közvetlenség, edzettség, őszinteség van bennük, mint másokban.

Ebből következik, hogy minden pártszervezetnek különösen meg kell fontolnia, mire használja fel ezeket az új párttagokat. *Bátrabban* kell őket a lehető legkülönfélébb állami munkába állítani, gyorsabban kell őket a gyakorlatban kipróbálni.

A bátorságot természetesen nem szabad úgy értelmezni, hogy az újoncokat *azonnal* olyan ismereteket követelő felelős posztokra kell állítani, amelyekkel az újoncok nem rendelkeznek. Bátorságra a bürokratizmus elleni harc értelmében van szükség: nem hiába veti fel pártunk programja olyan határozottan a bürokratizmus bizonyos fokú újjászületése okainak és az ellene irányuló harc eszközeinek a kérdését. Bátorságra van szükség abban az értelemben, hogy az új párttagok, akik jól ismerik a néptömegek helyzetét, szükségleteit, követeléseit, *ellenőrizzék* az alkal-

mazottakat, a hivatalnokokat, a szakembereket. Bátorságra van szükség abban az értelemben, hogy ezeknek az újoncoknak *azonnal* módot nyujtsunk arra, hogy képességeiket kifejlesszék és hogy *széleskörű* munkában mutassák meg rátermettségüket. Bátorságra van szükség a szokásos sablonok összetörése értelmében (sajnos nálunk is nem ritkán észlelhető, hogy túlságosan félve nyúlnak a meghonosodott szovjet sablonokhoz, holott ezeket a sablonokat olykor nem öntudatos kommunisták, hanem régi hivatalnokok és alkalmazottak „honosítják meg"); bátorságra van szükség abban az értelemben, hogy forradalmi gyorsasággal változtassuk az új párttagok munkaterületét, hogy hamarabb kipróbáljuk őket és hamarabb megtaláljuk a nekik megfelelő helyet.

Sok esetben olyan tisztségekkel lehet megbízni az új párttagokat, amelyek kapcsán ellenőrzik, lelkiismeretesen teljesítik-e feladataikat a régi hivatalnokok, s eközben ezek a párttagok hamar megismerik az ügyeket és önállóan átvehetik intézésüket. Más esetekben olyan munkára lehet állítani őket, ahol megújítják, felfrissítik egyfelől a munkás- és paraszttömegek, másfelől az államapparátus közötti közvetítő kapcsolatot. Ipari „csúcsszerveinkben és központjainkban", mezőgazdasági „szovjet gazdaságainkban" sok, még nagyon sok a szabotáló, a megbújt földbirtokos és kapitalista, akik minden módon ártanak a Szovjethatalomnak. A központban és a vidéken abban kell megnyilvánulnia a tapasztalt pártmunkások művészetének, hogy az új, friss párterőket fokozott mértékben használják fel e rákfene elleni kemény harc érdekében.

A Szovjet Köztársaságnak egységes haditáborrá kell válnia, a legnagyobb mértékben meg kell feszítenünk erőinket, a legszigorúbban takarékoskodnunk kell azokkal, a legnagyobb mértékben csökkentenünk kell mindenféle bürokratikus huzavonát, mindenféle fölösleges formaságot, a legnagyobb mértékben egyszerűsítenünk kell az apparátust, a legnagyobb mértékben el kell érnünk nemcsak azt, hogy ez az apparátus lássa, mire van szüksége a tömegeknek, hanem azt is, hogy megértse a tömegeket és elősegítse a tömegek önálló részvételét ebben az apparátusban.

Fokozottan folyik a régi párttagok katonai funkciókra való mozgósítása. Semmi szín alatt sem szabad lazítani ezt a munkát, ellenkezőleg, egyre jobban kell fokozni. Ugyanakkor azonban javítani, egyszerűsíteni kell, fel kell frissíteni polgári közigazgatási apparátusunkat a háború sikerének érdekében is.

Az győz a háborúban, akinek több a tartaléka, több az erőforrása, ahol a néptömegben több a kitartás.

Mindebből több van nekünk, mint a fehéreknek, több, mint a „világbíró" angol-francia imperializmusnak, ennek az agyaglábú kolosszusnak. Több van ebből nekünk, mert mi egyre mélyebben és mélyebben meríthetünk és még sokáig fogunk meríteni a munkások és dolgozó parasztok tömegéből, azokból az osztályokból, melyeket elnyomott a kapitalizmus, s amelyek mindenütt a lakosság túlnyomó többségét alkotják. Mi meríthetünk ebből az óriási medencéből, mert ez adja nekünk a szocializmus építéséhez a leghívebb, az élet bajaiban legjobban megedződött, a munkásokkal és parasztokkal legszorosabb kapcsolatban álló vezéreket.

Ellenségeinknek — az orosz burzsoáziának, a világburzsoáziának —, nincs semmijük, ami távolról is ehhez a tartalékhoz lenne mérhető, lábuk alatt egyre erősebben inog a talaj, egyre jobban fogynak munkás és paraszt híveik.

Végső soron ezért biztos és elkerülhetetlen a Szovjethatalom győzelme az egész világon.

1919 október 21.

„Izvesztyija CK RKP(b)" 7. sz.
1919 október 22.
Aláírás: N. Lenin.

BESZÉD A SZVERDLOV EGYETEM FRONTRA INDULÓ HALLGATÓIHOZ, 1919 OKTÓBER 24-ÉN

Elvtársak! Önök tudják, hogy ma nemcsak annak a megünneplésére gyűltünk egybe, hogy többségük befejezte szovjet iskolai tanulmányait, hanem egybegyűltünk azért is, mert a végzettek évfolyamának körülbelül a fele elhatározta, hogy a frontra megy, hogy új, rendkívüli és hathatós segítséget nyujtson a fronton harcoló csapatoknak.

Elvtársak! Jól tudjuk, milyen óriási nehézségekkel küzd egész közigazgatásunk a városban és különösen a falvakban, mert nem rendelkezik elegendő tapasztalt, tájékozott elvtárssal. Jól tudjuk, hogy Petrográd, Moszkva, Ivanovo-Voznyeszenszk és más városok élenjáró munkásai, azok az élenjáró elvtársak, akik eddig hihetetlenül nehéz viszonyok között úgyszólván egyedül viselték vállukon az ország kormányzásának, a munkások és parasztok egyesítésének és vezetésének legfőbb terhét, rendkívül ki vannak merülve, mert a Szovjet Köztársaság védelme olykor emberfeletti követelményeket támaszt velük szemben. Ezért az a lehetőség, hogy itt egybegyüjthetünk néhány száz munkást és parasztot, módot adhatunk nekik arra, hogy néhány hónapig rendszeresen tanuljanak, elsajátítsák a szovjet ismereteket, hogy innen szervezetten, egybeforrva, öntudatosan elindulhassanak és megkezdhessék munkájukat a közigazgatás vonalán, kiküszöböljék a még meglevő igen nagy fogyatékosságokat, — ez a lehetőség igen értékes számunkra és mi csak nagyon nehezen, nem szívesen és hosszú ingadozás után határoztuk el magunkat, hogy a most végzett évfolyam hallgatóinak mintegy a felét frontmunkára küldjük. A fronton azonban úgy ala-

kult a helyzet, hogy más választásunk nincs. És mi azt gondoltuk, hogy a feltétlen szükségesség körülményei indokolttá teszik azt az önként hozott határozatot, amelynek célja, hogy legjobb képviselőink közül még számosakat — olyanokat, akik nagyon hasznosak volnának közigazgatási és szervezési munkánkban — a frontra küldjünk.

Elvtársak, engedelmükkel röviden kitérek a különböző frontok mostani helyzetére, hogy maguk is megítélhessék, mennyire halaszthatatlan ez a szükségesség.

Nagyon sok, azelőtt igen fontos fronton, amelyekhez óriási reményeket fűzött az ellenség, éppen az utóbbi időben küszöbön áll teljes és minden jel szerint végleges győzelmünk. Úgy látszott, hogy Anglia és Franciaország imperialistáinak ragyogó perspektívái vannak az Északi Fronton, ahol a Murmanszk elleni támadás különösen nagy előnyökkel kecsegtette az ellenséget, ahol az angolok már régen kitűnően felfegyverzett, hatalmas erőket gyüjtöttek össze, ahol nekünk — élelmiszer és hadifelszerelés hiányában — hihetetlenül nehéz volt harcolni. És éppen ott történt, hogy az ellenség egész támadása végleg összeomlott. Az angoloknak ki kellett vonniok csapataikat, és most teljes mértékben beigazolódott, hogy az angol munkások nem akarnak háborút Oroszország ellen. Sőt most, amikor Angliában még korántsincs forradalmi harc, az angol munkások olyan befolyást tudnak gyakorolni kormányukra — erre a rabló és fosztogató kormányra —, hogy kénytelen visszavonni csapatait Oroszországból. Kénytelenek voltak feladni ezt a frontot, amely különösen veszélyes volt, mert az ottani viszonyok — a tengeri utak —, különösen kedveztek az ellenségnek. Ott már csak elenyésző orosz fehérgárdista erők maradnak, de ezeknek alig van jelentőségük.

Nézzük a másik frontot, Kolcsak frontját. Önök tudják, hogy az európai kapitalista sajtó sietve világgá kürtölte, amikor Kolcsak csapatai a Volga felé nyomultak előre, hogy a Szovjethatalom megbukott és hogy Kolcsakot ismerték el Oroszország legfelső kormányzójának. De az elismerésről szóló díszoklevél még el se juthatott Kolcsakhoz és csapataink Szibériába kergették őt; mint tudják, Petropavlovszk és az Irtis közelébe értünk s Kol-

csaknak másképp kellett elosztania erőit, mint ahogy elgondolta. Volt idő, amikor kénytelenek voltunk visszavonulni, mert a helyi munkások és parasztok késlekedtek a mozgósítással. De a Kolcsak hátországából kapott hírek arról tanuskodnak, hogy ott kétségtelen a bomlás, a lakosság, sőt még a jómódú parasztság is, egy emberként kél fel ellene. És már közel az idő, amikor Kolcsak erőinek utolsó támasza is összeroppan, és ezzel befejezzük a forradalomnak azt az évét, amikor egész Szibéria Kolcsak hatalmában volt, amikor az eszerek is, a mensevikek is Kolcsakot segítették és mégegyszer végigcsinálták a burzsoá kormánnyal való megegyezés históriáját. Az elvtársak tudják, hogy Kolcsaknak az egész európai burzsoázia nyujtott segítséget. Tudják, hogy a szibériai vonalat lengyelek és csehek őrizték, de voltak ott olaszok is és amerikai önkéntes tisztek is. Minden, ami csak bénithatta a forradalmat, Kolcsakot segítette. És mindez összeomlott, mert a parasztok — a szibériai parasztok, akik a legkevésbbé engednek a kommunizmus befolyásának, mert a legkevésbbé kísérik figyelemmel a kommunizmust — olyan leckét kaptak Kolcsaktól, olyan *gyakorlati* összehasonlítást tehettek (márpedig a parasztok szeretik a gyakorlati összehasonlításokat), hogy bátran mondhatjuk: Kolcsak milliókat tett a Szovjethatalom híveivé az ipari központoktól legtávolabbra eső kerületekben, ahol nehezen nyerhettük volna meg őket. Így végződött Kolcsak hatalma, s ezért érezzük magunkat ezen a fronton a legszilárdabbaknak.

A Nyugati Fronton azt látjuk, hogy a lengyelek támadása a végéhez közeledik. A lengyelek segítséget kaptak Angliától, Franciaországtól és Amerikától. Ezek az államok fel akarták szítani Lengyelországnak a nagyorosz elnyomókkal szemben táplált régi gyűlöletét, az orosz munkások és parasztok ellen próbálták irányítani a lengyel munkásoknak a földbirtokosok és a cárok elleni, százszorosan megszolgált gyűlöletét, a lengyel munkásokkal azt akarták elhitetni, hogy a bolsevikok éppúgy Lengyelország meghódításáról ábrándoznak, mint az orosz soviniszták. S egyideig ez a csalás sikerült is. A jelek azonban arra mutatnak, hogy vége felé jár az az idő, amikor

ez az ámítás hatott, és a lengyel csapatok között is megindult a bomlás. Amerikai hírek — márpedig ezeket semmiképpen sem lehet a kommunizmus iránti rokonszenvvel gyanusítani — szintén megerősítik, hogy a lengyel parasztok egyre hangosabban követelik a háború feltétlen befejezését október elsejére, és hogy ezeket a törekvéseket, egyre nagyobb ellenállást tanusítva kormányukkal szemben, még a lengyel szociálsoviniszták (PPS)[19] legsovinisztább elemei is támogatják, akik a mi mensevikjeink és eszereink szerepét töltik be. Ez alatt az idő alatt erősen megváltozott a lengyelek hangulata.

Hátra van még két front — a Petrográdi és a Déli Front, ahol a legkomolyabb események játszódnak le. De itt is minden jel arra mutat, hogy az ellenség végső erőit veti latba. Pontos értesüléseink vannak arról, hogy Angliában Churchill hadügyminiszter és a kapitalisták pártja azért vállalkozott a Petrográd elleni háborús kalandra, mert meg akarják mutatni, hogy Szovjet-Oroszországgal gyorsan lehet végezni, és az angol sajtó a soviniszták és Churchill miniszter utolsó tétjének tekinti ezt a kalandot, amelyre a lakosság többségének kétségtelen akarata ellenére vállalkoztak.

A petrográdi támadást Gyenyikin megsegítésére irányuló lépésnek tekinthetjük. Erre következtethetünk a Petrográdi Front helyzetéből.

Az elvtársak tudják, hogy a lett, a litván és az észt kormány elfogadta a béketárgyalások megkezdésére vonatkozó javaslatunkat. Természetes, hogy csapatainknál ezek az utóbbi hírek ingadozást idéztek elő, azt a reményt keltették bennük, hogy a háború befejeződőben van. A tárgyalások már megkezdődtek. Eközben Anglia összeszedte hajóhadának maradványait és néhány ezer, kitűnő technikai eszközökkel felszerelt fehérgárdistát szállított partra. De a felszerelést nem képesek elszállítani hozzánk, hacsak csalással félre nem vezetik a népet, mert Angliában és Franciaországban volt már rá eset, hogy nem sikerült hajóra rakni a hadifelszerelést, a kikötőmunkások sztrájkba léptek és kijelentették, hogy nem engednek ki olyan hajókat, amelyek Szovjet-Oroszországba pusztító hadifelszerelést szállítanak. És az angol imperialistáknak — népük félre-

vezetésével — más országokból kellett venni ezt a hadifelszerelést. Nincs mit csodálkozni tehát azon, hogy néhány száz, vagy néhány ezer orosz fehérgárdista tisztet szabadítottak Szovjet-Oroszországra. Angliában ezeket a fehérgárdista tiszteket táborokban tartják és élelmezik, kiképzik őket az Oroszországba való betörésre, azután azt mondják, hogy ez — belső háború, amit a bolsevikok terrorja váltott ki. Azok a táborok, amelyek azelőtt a mi hadifoglyainkkal teltek meg, most orosz fehérgárdista tisztekkel vannak tele. Ez az oka annak, hogy amikor mi Litvánia és Lettország részéről fegyverszünetet vártunk, az ellenség a Petrográdi Frontra vetette ezeket az erőket s az első napokban óriási sikereket ért el. Önök most tudják, hogy a Petrográdi Fronton fordulat állott be. Zinovjev és Trockij közléseiből tudják, hogy a veszteséget már pótoltuk, hogy a korábbi ingadozások megszüntek, hogy csapataink támadásba mentek át és sikeresen támadnak, leküzdik a legkétségbeesettebb ellenállást is. Rendkívül elkeseredett harcok ezek. Petrográdból telefonon közölte velem Trockij elvtárs, hogy Gyetszkoje Szelóban, amelyet nemrégen foglaltunk vissza, a fehérgárdisták és az ottmaradt burzsoák egyes házakból tüzeltek ránk, és a legmakacsabb ellenállást fejtették ki, sokkal nagyobb ellenállást, mint az előző harcokban bármikor. Az ellenség érzi, hogy az egész háborúban fordulat áll be, és hogy Gyenyikin olyan helyzetben van, amikor segíteni kell neki és el kell vonni az ellene felvonuló erőinket. Ez nem sikerült nekik, ezt határozottan állíthatom. Mindazt, amivel Petrográdot segítettük, a Déli Front legcsekélyebb meggyengítése nélkül tettük. A Petrográdi Frontra küldött csapatok közül egyetlenegy egységet sem vontunk el Délről és azt a győzelmet, amelynek kivívását megkezdtük és amelyet véglegesen kiharcolunk, elérjük anélkül, hogy a legcsekélyebb mértékben is meggyengítenők a Déli Frontot, mert itt dől el a földbirtokosok és az imperialisták elleni háború sorsa. Ott, a Déli Fronton fog végződni a háború a közeljövőben.

Az elvtársak tudják, hogy a Déli Fronton az ellenség leginkább a kozákokra támaszkodott, akik kiváltságaikért harcoltak, és másfelől ott alakították meg az önkén-

tes hadsereg legtöbb ezredét. Ezek az ezredek eszeveszett dühvel harcoltak osztályuk érdekeiért, a földbirtokosok és tőkések hatalmának visszaállításáért. Itt kell tehát megvívnunk a döntő ütközetet, és itt is ugyanazt látjuk, amit Kolcsak példáján láttunk, aki kezdetben óriási győzelmeket aratott, de minél tovább folytak a harcok, annál jobban ritkultak a tisztek és az öntudatos kulákság sorai, akik Kolcsak fő erejét alkották és annál több munkást és parasztot volt kénytelen Kolcsak besorozni. Ők értenek ahhoz, hogy más kezével harcoljanak, önmagukat nem szívesen áldozzák fel és jobban szeretik, ha a munkások kockáztatják életüket az ő érdekeikért. És amikor Kolcsaknak ki kellett bővítenie hadseregét, ennek az lett a következménye, hogy százezrek pártoltak hozzánk. A fehérgárdista tisztek és kozákok, akik tucatjával szöktek át hozzánk, azt mondották, hogy meggyőződésük szerint Kolcsak nagyban és kicsinyben kiárusítja Oroszországot, és a Vörös Hadsereg mellé álltak, még ha nem is osztották a bolsevikok nézeteit. Így végezte Kolcsak, így fogja végezni Gyenyikin is. A ma esti ujságokban olvashatták, hogy Gyenyikin hátában felkelések törtek ki — Ukrajna lángra lobban. A kaukázusi eseményekről kapott hírek szerint a kétségbeesésbe hajszolt hegylakók támadásba mentek át és kifosztották Skuró ezredeit, elszedték tőlük a fegyvereket és a hadifelszerelést. A külföldi szikratávíró kénytelen volt tegnap beismerni, hogy Gyenyikin nehéz helyzetben van: kénytelen legjobb erőit harcba vetni, mert Ukrajna lángokban áll és a Kaukázusban felkelés tört ki. Közeledik a pillanat, amikor Gyenyikinnek mindent kockára kell tennie. Sohasem voltak még olyan véres, elkeseredett ütközetek, mint Orel alatt, ahol az ellenség legjobb ezredeit, az úgynevezett „Kornyilov ezredeket" veti tűzbe. Ezeknek az ezredeknek egyharmada a legellenforradalmibb, a legjobban képzett, a munkásokat és parasztokat eszeveszetten gyűlölő tisztekből áll, akik saját földbirtokosi hatalmuk közvetlen visszaállítását védelmezik. Ezért joggal hisszük, hogy most közeleg a döntő pillanat a Déli Fronton. Az a győzelem, amelyet Orelnél és Voronyezsnél arattunk, ahol tovább üldözzük az ellenséget, megmutatta, hogy itt is, mint Petrográd

alatt is, fordulat következett be. De kisebb és részleges támadás helyett tömeges, hatalmas támadásba kell átmennünk, amely meghozza a végleges győzelmet.

Ezért, bármilyen súlyos is számunkra ez az áldozat — hogy az itt egybegyűlt néhány száz hallgatót a frontra küldjük, noha jól tudjuk, milyen szükség lenne rájuk az oroszországi munkában —, mégis teljesítjük az önök kívánságát. Ott, a Déli és a Petrográdi Fronton dől el a legközelebbi hetekben, vagy ha nem is a legközelebbi hetekben, de mindenesetre a legközelebbi hónapokban, a háború sorsa. Ilyen pillanatban minden öntudatos kommunistának azt kell mondania: az én helyem ott van a fronton, legelől, ahol minden iskolát járt, öntudatos kommunista kincset ér.

Ha a csapatoknál ingadozás volt észlelhető, ez azért van, mert a nép kifáradt a háborúban. Önök jól tudják, mennyit éhezett, mennyit szenvedett a pusztulás miatt és mennyi gyötrelmen ment keresztül ez alatt a két év alatt a munkás és a paraszt ebben az egész világ imperialistái ellen folytatott küzdelemben. Önök tudják, hogy a nagyon fáradt ember nem bírja sokáig a feszültséget, és az ellenség, amelynek jobb a hírszolgálata, jobb a parancsnoki kara, és nincsenek árulói, ezt kihasználja és minden erejével lecsap. Ez okozta balsikereinket a Déli Fronton. Ezért kell most a munkások és parasztok legöntudatosabb képviselőinek, akik a katonai és az önökéhez hasonló iskolákban kiképzésben részesültek, szervezetten, egybefogva, a katonai hatóságok hozzájárulásával kisebb-nagyobb csoportokra osztva, megállapodva abban, hogy kinek mi a kötelessége, a frontra menniök, hogy segítségére legyenek azoknak a csapatoknak, amelyek soraiban bizonyos ingadozás észlelhető, ahol erősebb az ellenség nyomása. A Szovjethatalom két évi fennállása alatt minden alkalommal, amikor a paraszttömegeknél, amelyek nem látták és nem ismerik tapasztalatból a szovjet munkát, bizonyos ingadozást vettünk észre, a városi proletariátus legszervezettebb részéhez fordultunk segítségért és a leghősiesebb támogatást kaptuk tőle.

Ma láttam az ivanovo-voznyeszenszki munkás elvtársakat, akik a felelős pártfunkcionáriusoknak mintegy felét

leváltották és a frontra irányították. Egyikük elbeszélte nekem, milyen lelkesedéssel búcsúztatták őket a pártonkívüli munkások tízezrei. Egy pártonkívüli öregember lépett hozzájuk és azt mondotta: „Ne nyugtalankodjatok, menjetek, a ti helyetek ott van, mi pedig itthon elvégezzük a ti munkátokat is." Amikor a pártonkívüli munkások körében ilyen hangulat észlelhető, amikor a pártonkívüli tömegek, amelyek még nem tudnak teljesen eligazodni a politikai kérdésekben, látják, hogy mi a proletariátus és a parasztság legjobb képviselőit küldjük a frontra, és azok ott a legnehezebb, a legfelelősségteljesebb és legsúlyosabb kötelezettségeket vállalják, a legelső sorokban a legtöbb áldozatot hozzák és elpusztulnak elkeseredett ütközetekben, — amikor a pártonkívüli tömegek ezt látják, akkor a fejletlen pártonkívüli munkások és parasztok között megtízszereződik híveink száma és az ingadozó, legyengült, elfáradt katonasággal valóságos csoda történik.

Elvtársak, ilyen nagy, súlyos és nehéz feladat nehezedik vállaikra. Azoknak, akik mint a munkások és parasztok képviselői, a frontra indulnak, nem lehet más választásuk. Jelszavuk ez legyen: halál vagy győzelem. Valamennyiöknek érteniök kell ahhoz, hogy utat találjanak a legelmaradottabb, legfejletlenebb vöröskatonákhoz, hogy érthetően, a dolgozó ember szempontjából világítsák meg a helyzetet, segítsék őket a nehéz pillanatokban, minden ingadozást megszüntessenek, és megtanítsák a vöröskatonákat arra, hogyan kell harcolni a szabotázs, a tunyaság, a csalás vagy árulás számos megnyilvánulása ellen. Önök tudják, hogy még sok ilyen jelenség észlelhető sorainkban és a parancsnoki kar soraiban. Itt szükség van azokra, akiknek bizonyos tudományos képzettségük van, akik tisztán látják a politikai helyzetet és segíteni tudnak a munkások és parasztok nagy tömegeinek az árulás vagy szabotázs elleni harcban. Személyes bátorságon kívül még azt várja önöktől a Szovjethatalom, hogy minden téren segítsenek ezeknek a tömegeknek, hogy véget vessenek minden ingadozásnak e tömegek soraiban, és megmutassák, hogy a Szovjethatalom rendelkezik olyan erőkkel, amelyeknek segítségét igénybe veheti min-

den nehéz pillanatban. Ilyen erőkkel mi elegendő mértékben rendelkezünk.

Most, ismétlem, csak azért kell vállalnunk ezt a nagy áldozatot, mert ez a fő és utolsó front, ahol, minden jel szerint, a legközelebbi hetekben vagy hónapokban eldől az egész polgárháború sorsa. Itt egyszer és mindenkorra olyan súlyos csapást mérhetünk az ellenségre, amelyet nem hever ki többé. És a fehérgárdisták ellen vívott véres harc után, amelyet ránkkényszerítettek, szabadabban, tízszeres energiával hozzáfoghatunk végre munkánkhoz, az igazi építés munkájához. Ezért, elvtársak, üdvözlöm azokat, akik magukra vállalták most azt a rendkívül nehéz és magasztos feladatot, hogy végig kitartanak és harcolnak a front első soraiban és abban a biztos tudatban búcsúzom tőlük, hogy meghozzák nekünk a teljes és végleges diadalt.

„Pravda" 240. és 241. sz.
1919 október 26. és 28.

LORIOT ELVTÁRSNAK ÉS A III. INTERNACIONÁLÉHOZ CSATLAKOZOTT FRANCIA BARÁTAINKNAK

1919. X. 28.

Kedves barátom! Szívből köszönöm levelét, amely annál értékesebb számunkra, mivel ritkán kapunk híreket Önöktől.

A győztes imperializmus Franciaországban éppúgy mint Angliában, nemcsak bizonyos számú kispolgárnak nyujtott módot arra, hogy meggazdagodjék, hanem a munkások felső rétegének, a munkásosztály arisztokráciájának is „koncokat" dobhat, megvásárolhatja azt, érdekeltté teheti azzal, hogy az imperialista haszonból, a gyarmatok kirablásából stb. morzsákat juttat neki.

A háború okozta válság azonban annyira súlyos, hogy még a győztes országokban is, elkerülhetetlenül szörnyű szenvedés vár a dolgozók tömegeire. Ezért érthető, hogy a kommunizmus gyorsan terjed, és nő a Szovjethatalom, a III. Internacionále iránti rokonszenv.

Önöknek természetesen még sokáig kell harcolniok a francia opportunizmus, különösen a Longuet-féle körmönfont opportunizmus ellen. A „tapasztalt" parlamenti képviselők és politikai törtetők még sokszor, nagyon sokszor azzal próbálják majd elintézni a dolgot, hogy szavakban elismerik a forradalmi taktikát és a proletariátus diktatúráját, valójában pedig ugyanúgy, mint Longuet, Merrheim és kompániája július 21-én[20], új kibúvókkal és csűrés-csavarással vezetik félre a proletariátust, továbbfolytatják régi, opportunista politikájukat, segítség helyett ártanak a forradalomnak és gátolják azt. A régi, rothadt munkásvezérek, Angliában is,

Franciaországban is, ezerszer és ezerszer meg fogják próbálni ezt.

De mi meg vagyunk győződve róla, hogy a proletariátus tömegével szorosan együttműködő kommunistáknak sikerülni fog ezeket a próbálkozásokat kivédeni és leküzdeni. Minél keményebb és határozottabb lesz a kommunisták fellépése, annál gyorsabban aratnak teljes diadalt.

Kommunista üdvözlettel
N. Lenin

Megjelent: „The Workers' Dreadnought"
41. sz. 1920 január 3., angolul.
Orosz nyelven először 1932-ben jelent meg.

LEVÉL
NÉMETORSZÁG KOMMUNISTA PÁRTJA KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK A SZAKADÁS ALKALMÁBÓL[21]

PAUL LEVI, CLARA ZETKIN, EBERLEIN ELVTÁRSAKNAK ÉS NÉMETORSZÁG KOMMUNISTA PÁRTJA KÖZPONTI BIZOTTSÁGA MINDEN TAGJÁNAK

1919. X. 28.

Kedves barátaim! Közzététel végett megküldtem Önöknek 1919. X. 10-én kelt, „Üdvözlet a francia, olasz és német kommunistáknak" című levelemet, amelyben többek között az Önök és a bojkott hívei, a félszindikalisták stb. között felmerült nézeteltéréseket is érintettem. Ma a hivatalos német szikratávíró útján (Nauenből) arról értesültem, hogy pártjukban szakadás történt: noha a forrás szennyes, ebben az esetben valószínűleg igaza van, mert németországi barátaink leveleikben a szakadás lehetőségéről írnak.

A szikratávíró közléséből csak azt tudjuk nehezen elhinni, hogy Önök, akik 25 szavazatot kaptak 18 ellenében, *kizárták* a pártból a kisebbséget, amely ezután állítólag külön pártot alakított. Én nagyon keveset tudok erről az elszakadt ellenzékről, a berlini „Rote Fahne"-nak csak néhány számát láttam. Nagyon tehetséges agitátorok, tapasztalatlanok, fiatalok, mint a mi 1918-as „baloldali kommunistáink" (tapasztalatlanság és fiatalság tekintetében), — ez a benyomásom. Ha a *legfőbb kérdésben* egyetértenek (ha a Szovjethatalom mellett, a burzsoá parlamentarizmus ellen vannak), akkor véleményem szerint az egyesülés lehetséges és szükséges — éppúgy, mint ahogy elengedhetetlen a kautskystákkal való szakítás. Ha a szakadás elkerülhetetlen volt, ne törekedjenek tovább szítani az ellentéteket, közvetítés végett forduljanak a III. Internacionále Végrehajtó Bizottságához és szorítsák rá a „baloldaliakat", hogy tézisekben és brosúrá-

ban formulázzák meg nézeteltéréseiket. Németország Kommunista Pártja egységének helyreállítása nemzetközi szempontból lehetséges és szükséges. Nagyon örülnék, ha ezzel a kérdéssel kapcsolatban írnának nekem. Mellékelem az elszakadtaknak írt levelemet is, — remélem, átadják nekik cikkem megjelenésével egyidejűleg —, amelyben teljesen elismerem az Önök igazát. Ezt a cikkemet még a szakadás híre *előtt* írtam.

Meleg kézszorítással és szívből sok sikert kívánok nehéz munkájukhoz. A kommunista mozgalom az egész világon nagyszerűen fejlődik — lassabban ugyan, mint szeretnők, de a mozgalom széles, hatalmas, mély és legyőzhetetlen. Mint Oroszországban is, mindenütt kirajzolódott a „mensevikek és szociálforradalmárok" (a „II. Internacionále") uralmának szakasza. Ezt az uralmat a kommunisták uralma, a proletárdiktatúra és a Szovjethatalom győzelme követi.

Kommunista üdvözlettel
N. Lenin

Először 1932-ben jelent meg.

A KOMMUNISTA ELVTÁRSAKHOZ, AKIK A KÖZÖS „NÉMETORSZÁGI KOMMUNISTA PÁRTNAK" VOLTAK TAGJAI ÉS MOST ÚJ PÁRTOT ALAKÍTOTTAK

1919. X. 28.

Kedves elvtársak! A német kormány rövid szikratáviratából (Nauenből) csak ma értesültem a szakadásról. „Üdvözlet a francia, olasz és német kommunistáknak" című cikkemet a szakadásról szóló hírek előtt írtam.

Ebben a cikkben a nemzetközi kommunizmus szempontjából igyekeztem megítélni álláspontjukat, amennyire a berlini „Rote Fahne" egyes számaiból megismerhettem azt. Meggyőződésem szerint azok a kommunisták, akik egyetértenek a legfőbb kérdésben — harcolnak a proletárdiktatúráért és a Szovjethatalomért, engesztelhetetlen ellenségei minden nemzet scheidemannistáinak és kautskystáinak —, egységesen cselekedhetnének és kötelesek is egységesen cselekedni. A kevésbbé fontos kérdésekben fennálló nézeteltéréseik, véleményem szerint eltűnhetnek és okvetlenül el is fognak tűnni: erre vezet majd a valóban fenyegető ellenség, a burzsoázia, a burzsoázia nyilt (scheidemannista) és burkolt (kautskysta) szolgái ellen folytatott együttes harc logikája.

Én nem vagyok tagja a III. Internacionále Végrehajtó Bizottságának, de azt hiszem, hogy a Végrehajtó Bizottság fel fogja ajánlani szolgálatait a német kommunistáknak a német kommunizmus egységének helyreállítása érdekében. Nem lehet csodálkozni azon, hogy az eszeveszett üldözések, amelyek illegalitásba kergették a pártot, megnehezítették a párt munkáját, megnehezítették a helyes eszmecserét és a közös taktika kidolgozását. A nézeteltérések figyelmes megvitatása, az eszmecsere

nemzetközi méretekben, segíthetne a német kommunizmus ügyén és egybekovácsolhatná erőit.

Nagyon örülnék, ha eszmecserét folytathatnánk ezekről a kérdésekről.

Kommunista üdvözlettel

N. Lenin

SERRATI ELVTÁRSNAK ÉS VALAMENNYI OLASZ KOMMUNISTÁNAK

1919. X. 28.

Kedves barátom! Olaszországból nagyon szűkösen kapunk híreket. Csak a külföldi (nem kommunista) lapokból értesültünk bolognai pártkongresszusukról és a kommunizmus fényes győzelméről. Szívből üdvözlöm Önt és az összes olasz kommunistákat, sok sikert kívánok. Az olasz párt példájának óriási, világraszóló jelentősége lesz. Különösen kongresszusuknak az a határozata, amely kimondja, hogy részt vesznek a burzsoá parlamenti választásokon, nézetem szerint teljesen helyes és remélem, hogy ez a határozat elősegíti majd Németország Kommunista Pártjának egyesülését, amely éppen most szakadt ketté emiatt.

Kétségtelen, hogy a nyílt és burkolt opportunisták — és ilyen nagyon sok van az olasz párt parlamenti képviselői között — megpróbálják majd megkerülni, semmivé tenni a bolognai kongresszus határozatait. A harc ezek ellen az áramlatok ellen még korántsincs befejezve. De a bolognai győzelem megkönnyíti a további győzelmeket.

Az olasz proletariátusra, Olaszország nemzetközi helyzeténél fogva, nehéz feladatok hárulnak. Lehetséges, hogy Anglia és Franciaország, az olasz burzsoázia közreműködésével, időelőtti felkelésre próbálja provokálni az olasz proletariátust, hogy könnyebben eltiporhassa. De a provokáció nem fog sikerülni. Az olasz kommunisták nagyszerű munkája biztosítéka annak, hogy sikeresen meghódítják az egész ipari és az *egész falusi* proletariátust plusz a kisparasztságot, és akkor — a nemzetközi idő-

pont helyes megválasztása esetén — tartós lesz az olaszországi proletárdiktatúra győzelme. Záloga ennek Franciaország, Anglia és az egész világ kommunistáinak sok sikere is.

Kommunista üdvözlettel
N. Lenin

Megjelent: „Avanti!" (Róma)
332. sz. 1919 december 5., olaszul.
Orosz nyelven először 1932-ben jelent meg.

A PROLETÁRDIKTATÚRÁRÓL

A megírás ideje: 1919 szeptember—október.
Először 1925-ben jelent meg.

A kérdés, brosúra-kidolgozásában, 4 nagy szakaszra oszlik:

A)) A proletariátus diktatúrája mint a proletariátus osztályharca új formákban (másszóval: annak új szakasza, új feladatokkal).

B)) A proletariátus diktatúrája mint a burzsoá demokrácia szétrombolása és a proletár demokrácia megteremtése.

C)) A proletariátus diktatúrája és az imperializmus (vagy a kapitalizmus imperialista szakaszának) sajátosságai.

D)) A proletariátus diktatúrája és a Szovjethatalom.

A kidolgozás terve e négy szakasz szerint:

I (A) A PROLETARIÁTUS DIKTATÚRÁJA MINT A PROLETARIÁTUS OSZTÁLYHARCA ÚJ FORMÁKBAN

1. Annak, hogy a „szocialisták" nem értik a proletariátus diktatúráját, az a fő forrása, hogy nem viszik végig az osztályharc eszméjét (cf.* Marx 1852)[22].

A proletariátus diktatúrája a proletariátus osztályharcának a *folyta-*

* — confer — vesd össze. — *Szerk.*

tása, új formákban. Ez a lényeg, ez az, amit nem értenek.

A proletariátus, mint *külön* osztály, egyedül *folytatja* tovább osztályharcát.

2. Az állam csak = a proletariátus *eszközé* osztályharcában. Különös *bunkó*, rien de plus!*

Régi előítéletek az államról (cf. „Állam és forradalom"). Az állam új formái = = a *B* szakasz témája; itt csak *közeledés* hozzá.

3. A proletariátus osztályharcának formái, a proletárdiktatúrában, nem lehetnek a régiek. *Őt* új (legfőbb) feladat és respective** új forma:

4. ((1)). *A kizsákmányolók ellenállásának elnyomása.* Erről, mint a *korszak* feladatáról (és tartalmáról), egyáltalában megfeledkeznek az opportunisták és „szocialisták".

Innen:

(αα) az osztályharc külö- A kizsákmányolók ellenállása megdöntésük *előtt*

* — semmi több! — *Szerk.*
** — azoknak megfelelő. — *Szerk.*

nösen (legnagyobb mértékben) elkeseredett jellege

($\beta\beta$) az ellenállás új formái, melyek megfelelnek a kapitalizmusnak és a kapitalizmus legfelső szakaszának (összeesküvések + + szabotázs + a kispolgárság befolyásolása stb. stb.)

és különösen

kezdődik és utána *két* oldalról *kiéleződik*. Hare *végesvégig*, vagypedig „fecsegés" (K. Kautsky, a kispolgárság, a „szocialisták").

5. ((2)) ($\gamma\gamma$) *A polgárháború.*

A forradalom általában és a polgárháború (1649. 1793.) cf. *K. Kautsky* 1902 a „Szociális forradalomban".

Polgárháború a kapitalizmus nemzetközi kapcsolatainak korszakában.

Az imperialista háború átváltoztatása polgárháborúvá. (A „szocialisták" tudatlansága és aljas gyávasága.)

cf. Marx 1870[23]: megtanítja a proletariátust, hogy értenie kell a fegyverforgatáshoz. 1871—1914 *korszaka* és a polgárháborúk *korszaka*.

Polgárháború és a párt „megsemmisítése" (K. Kautsky).

Terror és polgárháború.

α) **Oroszország**, *Magyarország*, *Finnország*, ***Németország***.

β) Svájc és Amerika.

+ A polgárháború és a forradalmi háborúk elkerülhetetlen egybekapcsolódása (cf. az OKP Programjával).

6. ((3)). *A kispolgárság, különösen a parasztság „semlegesítése".*

Kommunista Kiáltvány-

„Uralkodó osztály". Az

ban (reakciós és forradalmi „annyiban, amennyiben“)[24].

K. Kautsky „Agrarfrage“-jában a semlegesítés — ugyanez a gondolat verballhornt*.

„Semlegesítés“ a gyakorlatban

{ elfojtás erőszakkal (Engels 1895)
példa meggyőzés stb. stb. megnyerés + elfojtás,

„annyiban, amennyiben“.

7. ((4)). *A burzsoázia „felhasználása“.*

A „szakemberek“. Nemcsak az ellenállás elnyomása, nemcsak „semlegesítés“, hanem munkábaállítás, kényszerítés, hogy szolgálják a proletariátust.

Cf. Az OKP programja, „Katonai szakemberek“.

8. ((5)). *Az új fegyelemre való nevelés.*

(α) A proletariátus diktatúrája és a szakszervezetek.

(β) Prémiumok és teljesítménybér.

uralkodás kizárja a „szabadságot és egyenlőséget“.

„Vinni“, „vezetni“, „magával vonni“, ezeknek a fogalmaknak az osztálytartalma.

NB** A paraszt és a munkás. A paraszt mint dolgozó és a paraszt mint kizsákmányoló (spekuláns, tulajdonos). „Annyiban — amennyiben.“ Ingadozások a harc folyamán. Harci *tapasztalat.*

„Egyetlen reakciós tömeg“: Engels 1875 a *Komműnre* vonatkoztatja[25].

* — kijavítás ürügyén eltorzítva. — *Szerk.*
** — Nota bene — megjegyzendő. — *Szerk.*

(γ) Párttisztítás és annak szerepe.
(δ) „Kommunista szombatok."

II (B) A PROLETARIÁTUS DIKTATÚRÁJA MINT A BURZSOÁ DEMOKRÁCIA SZÉTROMBOLÁSA ÉS A PROLETÁR DEMOKRÁCIA MEGTEREMTÉSE

9. Diktatúra és demokrácia, mint „általános" (K. Kautsky szerint „tiszta") fogalmak.
A diktatúra mint a demokrácia tagadása. Kinek a szempontjából?
Az absztrakt (kispolgári) demokratikus szempont és a marxizmus (osztályharc).
Definíció. Erőszak (Engels).

Állam és „szabadság" (cf. Engels 1875)[26].

10. „Szabadság." = Az árutulajdonos szabadsága.
Reális szabadság a bérmunkások számára; — a parasztok számára.
Szabadság a kizsákmányolók számára.
Szabadság, de kinek?
„ de kitől? mitől?
„ de miben?

11. „Egyenlőség." Engels az Anti-Dühringben (előítélet, ha az osztályok megszüntetésénél többnek gondolják)[27].

Az *árutulajdonosok* egyenlősége.

A kizsákmányolt és kizsákmányoló egyenlősége.
Az éhes és a jóllakott egyenlősége.
A munkás és a paraszt egyenlősége.
Kinek az egyenlősége kivel? miben?

12. Többségi döntés.
Feltételei: tényleges egyenlőség (kultúra)
tényleges szabadság
Cf. sajtó, gyűlések stb.
Mindenki egyenlő, *ha eltekintünk* a pénztől, a tőkétől, a földtől...

13. Többségi döntés. Ennek másik feltétele = „becsületesen" alárendelni magát.
A reformizmus utópiája.
A kapitalizmus szépítgetése.

Előbb megdönteni a pénz igáját, a tőke hatalmát, a magántulajdont, azután a „becsületesség" *hosszú fejlődése ezen* az új talajon.

14. A *burzsoá*-demokratikus köztársaság realitása.
Engels a kormánynak a tőzsdével és a *tőkével* való kapcsolatáról[28].
Megvesztegetés csalás
sajtó
gyűlések
parlament
szokás
a tőke nyomása (közvélemény stb.).

Formális egyenlőség a burzsoá elnyomásnak, a tőke igájának, a bérrabszolgaságnak fenntartása mellett.

15. Az 1914—1918-as imperialista háború, mint a burzsoá demokrácia „legújabb vívmánya".
Az 1918—1919-es „béke".
Külpolitika.
Hadsereg és flotta.

16. Bürokrácia. Bíróság. Militarizmus.
A burzsoázia parlamenti formákkal leplezett diktatúrája.

17. A többség határozata és a többség *ereje*. 51% „proletariátus".

imperialista befolyás, a kispolgárság stb. helyzete, „félproletariátus"	versus* 20 százalék + 40? ½ százalék

„*Mindenki*" döntése? az ingadozók *ellenére* és a kizsákmányolók *kivételével*.
Az akaratnyilvánítás indítékai (burzsoá viszonyok).

18. Békés szavazás és kiéleződött osztályharc.
Az osztályharc kiéleződésének gazdasági és politikai feltételei.

Előbb „dönteni", azután békésen szavazni?
Előbb az osztályharc fejlesztése.

A burzsoá viszonyoknak, az akarati indítékok reális burzsoá feltételeinek szétrombolása.

19. A demokratizmus realitása a *proletár* demokráciában.
A demokratizmus eredményei: kongresszusok,

* — szemben. — *Szerk.*

gyűlések, sajtó, vallás, nők, elnyomott nemzetek.

20. Történelmi fordulat a burzsoá demokráciától a proletár demokráciához.
Az előbbi „átnövése", „észrevétlen átfejlődése", avagy összezúzása, az utóbbi megszületése? = Forradalom avagy forradalom nélkül? A politikai hatalom meghódítása az új osztály által, a burzsoázia megdöntése avagy az osztályok megalkuvása, megegyezése?

III (C) A PROLETARIÁTUS DIKTATÚRÁJA ÉS AZ IMPERIALIZMUS SAJÁTOSSÁGAI

21. Az imperializmus mint a kapitalizmus legfelső szakasza.
Könyvem összefoglalása.
Definíció.

22. Gyarmatok és függő országok.
A *proletariátus* felkelése országának burzsoáziája ellen + a gyarmati és függő országok *népeinek* felkelése.
Forradalmi-proletár és nemzeti háborúk. (cf. az OKP programjával).

23. A föld elfoglalása a „Népszövetség" által.

„Egy" az elnyomó. A harc összpontosulása.
A szakaszok különbözősége.

24. A proletariátus burzsoá felső rétege.
1852—1892 Engels és Marx[29].
1872 Marx az angol tradeunionok vezéreiről[30].
Labor lieutenants of the capitalist class*.
Szociálsovinizmus.
Az 1915—1917-es szakadás „centrum".
1917—1919 (cf. az OKP Programjával).

2 fő „fajta": a megvásárolhatók és a filiszterek.

Vorwärts („Radikalisierung der englischen Arbeiter") . . . a bolsevikok „eine gewisse Grösse"**.
Wiener „Arbeiter Zeitung" 180. sz. (1919. VII. 2.) Friedrich Adler beszéde. ΣΣΣ*** egy árulló szofizmái.

25. A 2 *Internacionále*. Az osztály **forradalmi** elemeinek diktatúrája.
Egy ország és az egész világ.

IV (D) A PROLETARIÁTUS DIKTATÚRÁJA ÉS A SZOVJETHATALOM

26. A Szovjetek keletkezése.
1905 és 1917.

27. Oroszország sajátosságai.

* — a kapitalista osztály munkásügyvivői. — *Szerk.*
** — („Az angol munkások balratolódása") . . . a bolsevikok „bizonyos ereje". — *Szerk.*
*** — Summa summarum — végeredményében. — *Szerk.*

Kautsky: „A szlávok és a forradalom."

28. A Szovjetek és a „megalkuvó politika"
1917 III—X.
Mensevikek és eszerek.

{1894 (Sztruve) és 1899 (Bernstein) mensevikek és szociálforradalmárok (1917)—1918—1919—1920
— — — (Európában).}

29. A II. Internacionále *vezéreinek* tudatlansága és korlátoltsága. A Szovjetekről — *nil**.
Kautsky *1918 augusztusi* brosúrájában.
Szovjetek — harcra, *de nem* — államhatalomnak!!

30. Máskép a *proletártömeg:* osztályösztön!

31. A szovjet eszme diadalmenete az egész világon.
A proletárdiktatúra formájának felfedezése (a proletariátus tömegmozgalma során)!!
III. Internacionále.

A szovjet eszme közvetlen és **közvetett** győzelme (a német alkotmányba való beiktatása).
Az eszme meghódította a tömegeket.

32. Az OSzFSzK Szovjet Alkotmánya.
Annak **23.** §-a[31] *N. B.*

1793—1794 versus 1917—1919.

* — semmit. — *Szerk.*

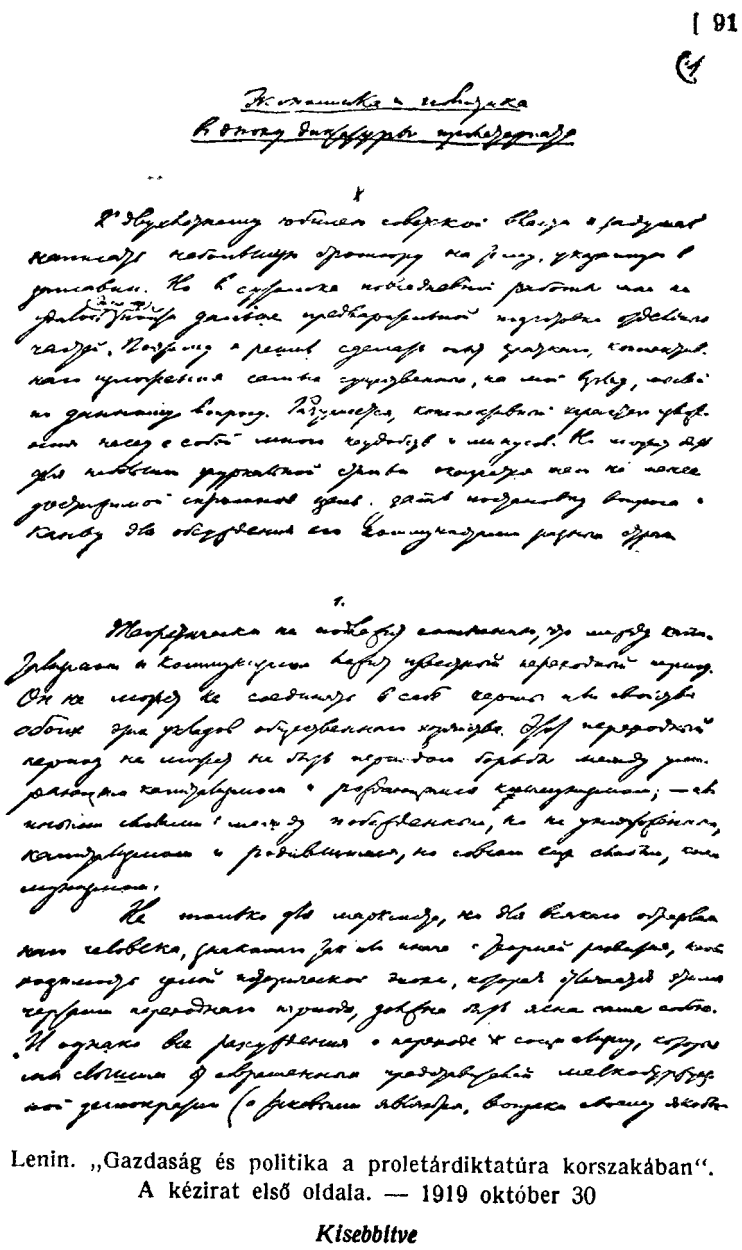

Lenin. „Gazdaság és politika a proletárdiktatúra korszakában". A kézirat első oldala. — 1919 október 30

Kisebbítve

GAZDASÁG ÉS POLITIKA A PROLETÁRDIKTATÚRA KORSZAKÁBAN

A Szovjethatalom kétéves jubileuma alkalmából kisebb brosúrát szándékoztam írni a címben jelzett kérdésről. A mindennapi munka sietsége közben azonban mindeddig nem sikerült továbbjutnom egyes részek előkészítő munkájánál. Ezért úgy határoztam, hogy megkísérlem röviden, vázlatszerűen kifejteni azokat a gondolatokat, amelyek, nézetem szerint, a leglényegesebbek ebben a kérdésben. Persze, a kifejtés vázlatos jellege nagyon kényelmetlen és sok hátránnyal jár. De azért talán egy rövid folyóiratcikk keretében is elérhető az a szerény cél, hogy felvessem a kérdést és fonalat adjak a különböző országok kommunistáinak a kérdés megvitatásához.

1

Elméletileg kétségtelen, hogy a kapitalizmus és a kommunizmus között bizonyos átmeneti időszak van, amely szükségképpen egyesíti magában a társadalmi gazdaság mindkét rendszerének vonásait, illetve sajátosságait. Ez az átmeneti időszak szükségképpen a haldokló kapitalizmus és a születő kommunizmus, vagy másszóval: a legyőzött, de meg nem semmisített kapitalizmus és a megszületett, de még egészen gyenge kommunizmus közötti harc időszaka.

Nemcsak a marxistának, de minden művelt embernek, aki valamennyire is ismeri a fejlődés elméletét, magától értetődőnek kell tartania, hogy egy egész történelmi korszakra van szükség, amelyet az átmeneti időszaknak ezek

a vonásai jellemeznek. És mégis, a szocializmusba való átmenetre vonatkozó elmélkedéseket, amelyeket a kispolgári demokrácia jelenlegi képviselőitől hallunk (és ilyenek látszólagos szocialista cégérük ellenére a II. Internacionále összes képviselői, közöttük az olyan emberek, mint MacDonald és Jean Longuet, Kautsky és Friedrich Adler), kivétel nélkül az jellemzi, hogy teljesen megfeledkeznek erről a nyilvánvaló igazságról. A kispolgári demokratáknak tulajdonsága, hogy irtóznak az osztályharctól, arról álmodoznak, hogy meg lehet lenni anélkül is, arra törekszenek, hogy mindent elsimítsanak és kibékítsenek, hogy letompítsák az éles szögleteket. Ezért az ilyen demokraták vagy kitérnek az elől, hogy elismerjék a kapitalizmusból a kommunizmusba vezető átmenet egész történelmi szakaszát, vagypedig a két harcoló fél kibékítésére irányuló tervek kiagyalását tekintik feladatuknak, ahelyett, hogy e két erő egyikének harcát vezetnék.

2

Országunk nagyfokú elmaradottsága és kispolgári jellege következtében Oroszországban a proletárdiktatúrának bizonyos sajátosságok tekintetében okvetlenül másnak kell lennie, mint az előrehaladott országokban. De a fő erők — és a társadalmi gazdaság fő formái — Oroszországban is ugyanazok, mint bármely kapitalista országban, úgyhogy ezek a sajátosságok a leglényegesebbet nem érinthetik.

A társadalmi gazdaság fő formái: a kapitalizmus, a kisárutermelés, a kommunizmus. A fő erők: a burzsoázia, a kispolgárság (különösen a parasztság), a proletariátus.

Oroszország gazdasági rendszere a proletárdiktatúra korszakában nem egyéb, mint — egy óriási állam egységes méretében — a kommunista módon egyesített munka első lépéseinek harca a kisárutermelés és a még fennmaradt, valamint a kisárutermelés talaján újjászülető kapitalizmus ellen.

A munka Oroszországban annyiban van kommunista módon egyesítve, amennyiben, először, megszüntettük

a termelési eszközök magántulajdonát, és amennyiben, másodszor, a proletár államhatalom az állami földön és állami vállalatokban országos méretekben megszervezi a nagyüzemi termelést, a különböző gazdasági ágak és vállalatok között elosztja a munkaerőt és az állam tulajdonában levő szükségleti cikkek tömegét elosztja a dolgozók között.

Azért beszélünk a kommunizmus „első lépéseiről" Oroszországban (ezt mondja pártunk 1919 márciusában elfogadott programja is), mert mindezek a feltételek nálunk csak részben valósultak meg, vagy másszóval: e feltételek megvalósulása még csak kezdeti szakaszában van. Egyszerre, egyetlen forradalmi csapással véghezvittük azt, ami egycsapásra egyáltalában véghezvihető: például mindjárt a proletárdiktatúra első napján, 1917 október 26-án (1917 november 8-án) eltöröltük a földmagántulajdont, kártalanítás nélkül kisajátítottuk a nagybirtokosokat. Néhány hónap alatt, szintén kártalanítás nélkül, kisajátítottuk majdnem az összes nagykapitalistákat, a gyárak, részvénytársaságok, bankok, vasutak stb. tulajdonosait. Alapjában és legfőbb vonásaiban már megvalósítottuk a nagyipari termelés állami szervezését, a „munkásellenőrzésről" a gyárak, vasutak „munkás-igazgatására" való áttérést, de a mezőgazdaságban ennek egészen a kezdetén vagyunk („szovjet gazdaságok", a munkásállam által állami földön szervezett nagygazdaságok). Hasonlóképpen alig-alig indult meg a kisföldművelők különböző formájú társulásainak a szervezése, mint átmenet a kis árutermelő mezőgazdaságról a kommunista mezőgazdaságra*. Ugyanezt kell mondanunk a magánkereskedelem helyébe lépő termékelosztás állami szervezéséről, vagyis az állami gabonabegyüjtésről és a gabonának a városba, az iparcikkeknek a faluba szállí-

* — Szovjet-Oroszországban a „szovjet gazdaságok" és a „mezőgazdasági kommúnák" száma körülbelül 3 536, illetőleg 1 961, a mezőgazdasági arteleké 3 696. Központi Statisztikai Hivatalunk most számlálja össze pontosan a szovjet gazdaságokat és a kommúnákat. A számlálás eredményei 1919 novemberétől kezdődően fognak beérkezni.

tásáról. Erre a kérdésre vonatkozólag alább közölni fogjuk a rendelkezésünkre álló statisztikai adatokat.

A parasztgazdaság továbbra is kisárutermelés marad. A kapitalizmusnak itt rendkívül széles alapja van, gyökerei nagyon mélyek, nagyon szívósak. Ezen az alapon a kapitalizmus fennmarad és újraszületik a kommunizmus elleni legádázabb harcban. E harc formái: a batyuzás és a gabona (valamint egyéb termékek) állami begyűjtése ellen, általában a termékek állami elosztása ellen irányuló spekuláció.

3

Néhány konkrét adatot közlünk ezeknek az elvont elméleti tételeknek az illusztrálására.

A Közellátási Népbiztosság adatai szerint az állami gabonabegyüjtés Oroszországban 1917 augusztus 1-től 1918 augusztus 1-ig körülbelül 30 millió pudot, a következő évben körülbelül 110 millió pudot eredményezett. A rákövetkező év (1919—1920) első három hónapjában a begyüjtési kampány előreláthatólag eléri a 45 millió pudot az 1918 megfelelő hónapjaiban (augusztus—október) begyüjtött 37 millió puddal szemben.

Ezek a számok világosan mutatják, hogy a dolgok lassan, de szakadatlanul javulnak abban az értelemben, hogy a kommunizmus legyőzi a kapitalizmust. A dolgok javulnak, annak ellenére, hogy a polgárháború, melyet az orosz és a külföldi kapitalisták a világ leghatalmasabb államai minden erejének megfeszítésével szerveznek, olyan nehézségeket okoz, aminőkre a világon nincs példa.

Ezért, bárhogy hazudjanak, bárhogy rágalmazzanak is bennünket a világ burzsoái és nyilt és leplezett szekértolóik (a II. Internacionálé „szocialistái"), egy dolog kétségtelen: a proletárdiktatúra fő gazdasági problémája szempontjából nálunk a kommunizmus győzelme a kapitalizmuson biztosítva van. Az egész világ burzsoáziája éppen azért dühöng és őrjöng olyan veszettül a bolsevizmus ellen, azért szervez hadjáratokat, összeesküvéseket stb. a bolsevikok ellen, mert nagyon jól tudja, hogy győzelmünk a társadalmi gazdaság átépítése terén elkerülhetetlen,

hacsak katonai erővel el nem tipornak bennünket. Az pedig — hogy ilymódon eltiporjanak minket — nem fog sikerülni.

Hogy a rendelkezésünkre álló rövid idő alatt, és munkánk hallatlan nehézségei közepette, mennyire győztük le máris a kapitalizmust, azt a következő összegező számok mutatják. A Központi Statisztikai Hivatal éppen most állította össze a gabonatermelés és fogyasztás adatait a sajtó számára. Az adatok nem egész Szovjet-Oroszországra, hanem csak 26 kormányzóságra vonatkoznak.

Az eredmény a következő:

Szovjet-Oroszország 26 kormányzósága	A lakosság száma (millió)		Gabonatermelés (vetőmag és takarmány nélkül) (millió pud)	Beszállított gabona		A lakosság rendelkezésére álló egész gabonamennyiség (millió pud)	1 főre eső gabonafogyasztás (pud)
				A Közellátási Népbiztosság útján (millió pud)	Batyuzással (millió pud)		
Termelő kormányzóságok	Városok	4,4	—	20,9	20,6	41,5	9,5
	Falvak	28,6	625,4	—	—	481,8	16,9
Fogyasztó kormányzóságok	Városok	5,9	—	20,0	20,0	40,0	6,8
	Falvak	13,8	114,0	12,1	27,8	151,4	11,0
Összesen (26 korm.)		52,7	739,4	53,0	68,4	714,7	13,6

Tehát a városok gabonájának körülbelül a felét a Közellátási Népbiztosság adja, másik felét — a batyuzók szállítják. A városi munkások élelmezésének pontos vizsgálata 1918-ban ezt az arányt mutatta. Emellett a munkás az állam által szállított gabonáért *kilencedrészét* fizeti annak, amit a batyuzóknak fizet. A gabona spekulációs ára *tízszeresen* meghaladja az állami árat. Ezt bizonyítja a munkásháztartások tüzetes tanulmányozása.

4

A közölt adatok alapos tanulmányozása pontos anyagot szolgáltat, amely képet ad Oroszország mai gazdasági szerkezetének összes fő vonásairól.

A dolgozók megszabadultak évszázados elnyomóiktól és kizsákmányolóiktól, a földbirtokosoktól és a kapitalistáktól. Ezt az igazi szabadság és igazi egyenlőség felé tett lépést, amelynek nagyszerűségéhez, méreteihez, gyorsaságához foghatót még nem látott a világ, semmibe sem veszik a burzsoázia hívei (közöttük a kispolgári demokraták), akik a parlamenti burzsoá demokrácia értelmében beszélnek szabadságról és egyenlőségről és azt hazugul általában „demokráciának" vagy „tiszta demokráciának" (Kautsky) nevezik.

A dolgozók azonban éppen az igazi egyenlőséget, az igazi szabadságot (a földbirtokosoktól és a kapitalistáktól való megszabadulást) méltányolják és ezért tartanak ki oly szilárdan a Szovjethatalom mellett.

Parasztországban először általában a parasztok nyertek a proletárdiktatúrával, ők nyertek a legtöbbet, azonnal nyertek. A paraszt a földesurak és a tőkések uralma alatt éhezett Oroszországban. A parasztnak történelmünk hosszú évszázadai folyamán még sohasem volt módja arra, hogy magának dolgozzék: száz- és százmillió pud gabonát adott a kapitalistáknak, a városba és külföldre, maga pedig éhezett. *Először* a proletárdiktatúrában dolgozott a paraszt magának és *táplálkozott jobban a városiaknál.* Először látott a paraszt valóságos szabadságot: szabadon ehette a maga kenyerét, megszabadult az éhségtől. A föld felosztásánál, mint ismeretes, a legnagyobb mértékben érvényesült az egyenlőség: az esetek óriási többségében a parasztok a családtagok száma szerint osztják fel a földet.

A szocializmus: az osztályok megszüntetése.

Hogy megszüntessük az osztályokat, először meg kell dönteni a földbirtokosokat és a kapitalistákat. A feladatnak ezt a részét végrehajtottuk, ez azonban a feladatnak csak egy része, mégpedig *nem* is a legnehezebb része. Hogy megszüntessük az osztályokat, másodszor, meg kell szüntetni a munkás és a paraszt közötti különb-

séget, *mindenkit dolgozóvá* kell tenni. Ezt nem lehet egyszerre keresztülvinni. Ez hasonlíthatatlanul nehezebb és szükségszerűen hosszantartó feladat. Olyan feladat ez, amelyet nem lehet valamely osztály megdöntésével megoldani. Ezt a feladatot csak az egész társadalmi gazdaság szervezett átépítésével, az egyéni, különálló kisüzemű árugazdaságról nagyüzemű társadalmi gazdaságra való átmenettel lehet megoldani. Ez az átmenet szükségképpen rendkívül hosszadalmas. Elhamarkodott és vigyázatlan közigazgatási, törvényhozási rendszabályok csak lassíthatják és megnehezíthetik ezt az átmenetet. Meggyorsítani ezt az átmenetet csak olyan segítséggel lehet, amely módot ad a parasztnak arra, hogy óriási mértékben megjavítsa, gyökeresen átalakítsa a földművelés egész technikáját.

A proletariátusnak, amely legyőzte a burzsoáziát, hogy megoldja a feladatnak ezt a második, rendkívül nehéz részét, parasztpolitikájában tántoríthatatlanul a következő fő vonalat kell követnie: a proletariátusnak külön kell választania, el kell határolnia a dolgozó parasztot a tulajdonos paraszttól, a munkálkodó parasztot a kupeckedő paraszttól, a két keze munkájából élő parasztot a spekuláns paraszttól.

Ebben az elhatárolásban van a szocializmus *egész lényege.*

És nincs mit csodálkozni azon, hogy azok, akik szavakban szocialisták, valójában pedig kispolgári demokraták (a Martovok és Csernovok, a Kautskyk és társaik), nem értik a szocializmusnak ezt a lényegét.

Ez az elhatárolás nagyon nehéz, mert az eleven életben az összes „paraszti" tulajdonságok, akármilyen különbözők, akármilyen ellentmondók is, egy egészbe olvadnak össze. Az elhatárolás mindazonáltal lehetséges, és nemcsak lehetséges, de elkerülhetetlenül következik a parasztgazdaság és a paraszti élet feltételeiből. A földesurak, a kapitalisták, a kupecek, a spekulánsok és *ezek* állama, még a legdemokratikusabb polgári köztársaságokat is beleértve, évszázadokon át elnyomták a dolgozó parasztot. A dolgozó paraszt évszázadokon át nevelte magában a gyűlöletet és ellenséges érzületet ezekkel az elnyomókkal

és kizsákmányolókkal szemben, és ez az életadta „nevelés" *kényszeríti* a parasztot arra, hogy a munkás szövetségét keresse a kapitalista ellen, a spekuláns ellen, a kupec ellen. Ugyanakkor azonban a gazdasági körülmények, az árugazdaság körülményei elkerülhetetlenül (nem mindig, de az esetek óriási többségében) kupeccé és spekulánssá teszik a parasztot.

A fentebb közölt statisztikai adatok szemléltetően mutatják a dolgozó paraszt és a spekuláns paraszt közötti különbséget. Az a paraszt, aki 1918—1919-ben állami, szabott áron 40 millió pud gabonát adott a városok éhező munkásságának, az állami szervek kezébe, e szervek minden hiányossága ellenére, melyeket a munkáskormány nagyon jól ismer, de amelyek nem küszöbölhetők ki a szocializmusba való átmenet első időszakában, ez a paraszt: dolgozó paraszt, a szocialista munkás teljesjogú társa, legmegbízhatóbb szövetségese, édes testvére a tőke igája elleni harcban. De az a paraszt, aki feketén, az állami árnál tízszerte drágábban adott el 40 millió pud gabonát, aki kihasználja a városi munkás szorultságát és éhségét, becsapja az államot, mindenütt fokozza és terjeszti a csalást, a rablást, a galád üzelmeket, ez a paraszt spekuláns, a kapitalista szövetségese, a munkás osztályellensége, kizsákmányoló. Mert gabonafelesleggel rendelkezni, amelyet állami földről olyan szerszámokkal takarítottak be, amelyek előállításában, így vagy amúgy, része van nemcsak a paraszt, hanem a munkás munkájának is és így tovább — gabonafelesleggel rendelkezni és spekulálni vele, ez az éhező munkás kizsákmányolását jelenti.

Ti megsértettétek a szabadságot, az egyenlőséget, a demokráciát — kiáltják nekünk mindenfelől és arra hivatkoznak, hogy Alkotmányunkban a munkás és a paraszt nem egyenlő, hogy az Alkotmányozó Gyűlést szétkergettük, hogy erőszakkal elvesszük a gabonafelesleget stb. Erre azt feleljük: nem volt még olyan állam a világon, amely annyit tett volna a dolgozó parasztságot évszázadok óta kínzó tényleges egyenlőtlenség, tényleges rabszolgaság megszüntetése érdekében, mint a miénk. De sohasem fogjuk elismerni a spekuláns paraszt egyenlőségét, mint ahogy nem ismerjük el a kizsákmányoló és a kizsákmányolt,

a jóllakott és az éhező „egyenlőségét" sem, mint ahogy nem ismerjük el az előbbi „szabadságát" az utóbbi kifosztására. És azokkal a művelt emberekkel, akik nem akarják megérteni ezt a különbséget, úgy fogunk bánni, mint fehérgárdistákkal, még ha demokratáknak, szocialistáknak, internacionalistáknak, Kautskyknak, Csernovoknak, Martovoknak nevezik is magukat.

5

A szocializmus az osztályok megszüntetése. A proletariátus diktatúrája mindent megtett, amit megtehetett ennek érdekében. Az osztályokat azonban egycsapásra megszüntetni nem lehet.

Az osztályok *megmaradtak* és *megmaradnak* a proletárdiktatúra korszakában. Ha majd az osztályok eltűnnek, nem lesz szükség diktatúrára. De az osztályok nem tűnnek el a proletariátus diktatúrája nélkül.

Az osztályok megmaradtak, de a proletárdiktatúra korszakában *mindegyikük* megváltozott; megváltozott az osztályok egymáshoz való viszonya is. Az osztályharc nem szűnik meg a proletárdiktatúrában, csak más formákat ölt.

A proletariátus a kapitalizmus alatt elnyomott osztály volt, olyan osztály, amely meg volt fosztva a termelési eszközök mindennemű tulajdonától, az egyetlen osztály, amely közvetlenül és egészében szembenállt a burzsoáziával és ezért egyedül volt képes arra, hogy mindvégig forradalmi osztály legyen. A proletariátus, miután megdöntötte a burzsoáziát és meghódította a politikai hatalmat, *uralkodó* osztállyá lett: birtokában van az államhatalom, rendelkezik az immár társadalmasított termelési eszközökkel, vezeti az ingadozó, közbülső elemeket és osztályokat, elnyomja a kizsákmányolók fokozott ellenállását. Mindez az osztályharc *különös* feladata, olyan feladat, melyet a proletariátus azelőtt nem tűzött és nem is tűzhetett maga elé.

A kizsákmányolók, a földbirtokosok és kapitalisták osztálya nem tűnt el es nem is tűnhet el egyszerre a prole-

tárdiktatúrában. A kizsákmányolók szét vannak verve, de nincsenek megsemmisítve. Megmaradt nemzetközi bázisuk, a nemzetközi tőke, amelynek részét alkotják. Részben tulajdonukban maradtak bizonyos termelési eszközök, megmaradt a pénzük, megmaradtak óriási társadalmi összeköttetéseik. Ellenállásuk ereje, éppen vereségük következtében, százszorosan, ezerszeresen fokozódott. Az állami, katonai, gazdasági igazgatás „művészete" nagy, igen nagy fölényt biztosít számukra, úgyhogy jelentőségük hasonlíthatatlanul nagyobb, mint a lakossághoz viszonyított számuk. A megdöntött kizsákmányolók osztályharca a kizsákmányoltak győztes élcsapata, azaz a proletariátus ellen, mérhetetlenül elkeseredettebbé vált. S ez nem is lehet másképp, ha forradalomról beszélünk, ha ezt a fogalmat nem cseréljük fel reformista illúziókkal (mint ahogy a II. Internacionále hősei teszik).

Végül a parasztság, mint általában minden kisburzsoázia, a proletárdiktatúrában is középen levő, közbülső helyet foglal el: egyrészt a dolgozók elég jelentékeny (az elmaradt Oroszországban pedig óriási) tömege ez, melyet a dolgozók közös érdeke, a földbirtokostól és a kapitalistától való szabadulás kívánsága egyesít; másrészt különálló kisgazdák, tulajdonosok és kereskedők, akik gazdasági helyzetüknél fogva elkerülhetetlenül a proletariátus és a burzsoázia között ingadoznak. És amikor a proletariátus és a burzsoázia közötti harc kiéleződik, amikor az összes társadalmi viszonyok hihetetlenül éles fordulattal megváltoznak, természetes, hogy éppen a parasztok és általában a kispolgárok, mivel nagyon erősen ragaszkodnak a régihez, a megszokotthoz, a változatlanhoz, elkerülhetetlenül hol ide, hol oda pártolnak, ingadoznak, kapkodnak, tétováznak és így tovább.

A proletariátusnak az a feladata, hogy vezesse ezt az osztályt — vagy ezeket a társadalmi elemeket —, harcoljon, hogy a befolyása alá vonja őket. Magával vonni az ingadozókat, a tétovázókat — ez a proletariátus teendője.

Ha egybevetjük az összes fő erőket vagy osztályokat és ezeknek a proletárdiktatúra által megváltoztatott kölcsönös viszonyát, akkor látjuk, hogy milyen határtalan elméleti ostobaság, milyen korlátolt a II. Internacionále

összes képviselőinek az a közkeletű, kispolgári elképzelése, hogy a szocializmusba való átmenet útja az általában vett „demokrácián keresztül" vezet. Ennek a tévedésnek az a burzsoáziától örökölt előítélet az alapja, hogy a „demokrácia" tartalmilag feltétlen, osztályonkívüli. Valójában a demokrácia is teljesen új fázisba megy át a proletárdiktatúrában, az osztályharc is magasabb fokra lép, maga alá rendelve az összes különböző formákat.

A szabadságról, egyenlőségről, demokráciáról szóló általános frázisok valójában csak vak szajkózása azoknak a fogalmaknak, amelyek az árutermelési viszonyok lenyomatai. A proletárdiktatúra konkrét feladatait ezeknek az általános frázisoknak segítségével megoldani — annyit jelent, mint az egész vonalon a burzsoázia elméleti, elvi álláspontjára helyezkedni. A proletariátus szempontjából csakis így tehető fel a kérdés: szabadság? — de melyik osztály elnyomásától való felszabadulás? egyenlőség? — de melyik osztálynak melyik osztállyal való egyenlősége? demokrácia? — de vajjon a magántulajdon talaján-e, vagy pedig a magántulajdon eltörléséért folyó harc alapján? stb.

Engels az „Anti-Dühring"-ben már régen megvilágította, hogy az egyenlőség fogalma, mivel az árutermelési viszonyok lenyomata, előítéletté válik, ha az egyenlőséget nem úgy értelmezzük, mint *az osztályok megszüntetését*[32]. Ezt az elemi igazságot, hogy az egyenlőség burzsoá-demokratikus fogalma egészen más, mint annak szocialista fogalma, folytonosan elfelejtik. De ha ezt nem felejtjük el, akkor nyilvánvalóvá válik, hogy a proletariátus a burzsoázia megdöntésével döntő lépést tesz az osztályok megszüntetése felé és hogy ennek befejezése érdekében a proletariátusnak tovább kell folytatnia osztályharcát, fel kell használnia az államhatalom apparátusát, és a harc, a befolyásolás, a ráhatás különböző módszereit kell alkalmaznia a megdöntött burzsoáziával és az ingadozó kispolgársággal szemben.

(Folytatása következik.)[33]

1919. X. 30.

„Pravda" 250. sz.
1919 november 7.
Aláírás: N. Lenin.

ÜDVÖZLET A PETROGRÁDI MUNKÁSOKNAK

A Szovjet Köztársaság fennállásának második évfordulóján elsősorban a petrográdi munkásokat kell üdvözölnöm. Mint a forradalmi munkások és katonák élcsapata, mint Oroszország és az egész világ dolgozó tömegeinek élcsapata, elsőnek a petrográdi munkások döntötték meg a burzsoázia hatalmát és tűzték ki a kapitalizmus és az imperializmus ellen harcra kelő proletárforradalom zászlaját.

Két éve már, hogy a Szovjet Köztársaság munkásai és dolgozó parasztjai győzelmesen tartják ezt a zászlót — minden nehézség, az éhség, fagy, pusztulás és anyagi romlás gyötrelmei ellenére. A szocialista építés két esztendeje alatt, a burzsoázia eszeveszett dühe és ellenállása ellenére, a világimperializmus katonai inváziója ellenére, nagy tapasztalatokra tettünk szert, megszilárdítottuk a Szovjethatalmat.

Velünk rokonszenveznek az egész világ munkásai. Lassan és nehezen, de feltartóztathatatlanul érik a proletárforradalom minden országban, és a burzsoázia vadállati erőszakoskodásai csak kiélezik a harcot, csak siettetik a proletariátus győzelmét.

Az angol reakciósok, az imperialisták éppen az utóbbi napokban tették fel utolsó kártyájukat Petrográd bevételére. A világ burzsoáziája, és különösen az orosz burzsoázia, már előre ivott a medve bőrére. De győzelem helyett vereséget szenvedtek Petrográd alatt.

Jugyenyics csapatai szét vannak verve, és hátrálnak.

Elvtársak, munkások és vöröskatonák! Feszítsétek meg minden erőtöket! Bármibe kerül is, üldözzétek, verjétek a visszavonuló csapatokat, ne engedjetek nekik egy

órai, egy percnyi pihenőt sem. Most sujthatunk le a legerősebben, most kell minél erősebben lesujtanunk, hogy végleg megsemmisítsük az ellenséget.

Éljen a cári tábornokokon, fehérgárdistákon, kapitalistákon diadalmaskodó Vörös Hadsereg! Éljen a nemzetközi Szovjet Köztársaság!

N. Lenin

1919. XI. 5.

„Petrogradszkaja Pravda" 255. sz.
1919 november 7.

A SZOVJETHATALOM ÉS A NŐ HELYZETE

A Szovjethatalom fennállásának második évfordulója arra indít bennünket, hogy egy pillantással átfogjuk mindazt, amit ez alatt az idő alatt megvalósítottunk, és gondolkozzunk a végrehajtott forradalmi átalakulás jelentőségén és céljain.

A burzsoázia és hívei azzal vádolnak bennünket, hogy megsértjük a demokráciát. Mi pedig azt állítjuk, hogy a szovjet forradalom olyan lökést adott a demokrácia, éspedig a dolgozókat, a kapitalizmus által elnyomott tömegeket szolgáló demokrácia, következésképpen a nép óriási többségét szolgáló demokrácia, következésképpen a burzsoá demokráciától (a kizsákmányolók, a tőkések, a gazdagok javát szolgáló demokráciától) eltérő szocialista demokrácia (a dolgozók javát szolgáló demokrácia) mindenirányú fejlődésének, amire még nem volt példa a világon.

Kinek van igaza?

A kérdést alaposan átgondolni, annak mélyére hatolni annyit jelent, mint számbavenni az elmult két év tapasztalatait és jobban felkészülni további fejlesztésükre.

A nő helyzete különösen szemléltetően mutatja a burzsoá és a szocialista demokrácia közötti különbséget, különösen szemléltetően válaszol a feltett kérdésre.

A nő a burzsoá köztársaságban (azaz ahol a föld, a gyárak, a részvények stb. magántulajdonban vannak), még a legdemokratikusabb köztársaságban sem, *sehol a világon, még a legfejlettebb országban* sem vált teljesen egyenjogúvá. És ez így van, annak ellenére, hogy a nagy francia (burzsoá-demokratikus) forradalom óta $1\frac{1}{4}$ évszázadnál több idő telt el.

A burzsoá demokrácia szóban egyenlőséget és szabadságot ígér. Valójában pedig egyetlenegy burzsoá köztársaság, még a legfejlettebb burzsoá köztársaság törvényhozása *sem adott* teljes egyenlőséget az emberi nem női felének és a nőt nem szabadította fel a férfi gyámsága és elnyomása alól.

A burzsoá demokrácia a pompás frázisok, az ünnepélyes szavak, hangzatos ígéretek, a *szabadság és egyenlőség* nagyhangú jelszavainak demokráciája, valójában pedig mindez csak annak a takarója, hogy a nő nem szabad és nem egyenjogú, hogy a dolgozók és kizsákmányoltak nem szabadok és nem egyenjogúak.

A szovjet vagy szocialista demokrácia félresöpri a fellengős, de hazug szavakat és irgalmatlanul hadat üzen a „demokraták", a földbirtokosok, a kapitalisták, vagy a jóllakott parasztok képmutatásának, akik vagyont harácsolnak össze abból, hogy gabonafeleslegüket spekulációs áron adják el az éhes munkásoknak.

Le ezzel az aljas hazugsággal! Nem lehet, nincs és nem is lesz „egyenlőség" az elnyomottak és az elnyomók, a kizsákmányoltak és a kizsákmányolók között. Nem lehet, nincs és nem is lesz igazi „szabadság" mindaddig, amíg a férfinak törvénnyel biztosított előjogai vannak a nővel szemben, amíg a munkás fel nem szabadul a tőke igája alól, amíg a dolgozó paraszt fel nem szabadul a tőkés, a földbirtokos, a kupec igája alól.

Csak ámítsák a népet a hazugok és képmutatók, a tökfilkók és vakok, a burzsoák és híveik, hadd beszéljenek általános szabadságról, általános egyenlőségről, általános demokráciáról.

Mi azt mondjuk a munkásoknak és parasztoknak: rántsátok le az álarcot ezekről a hazugokról, nyissátok ki e vakok szemét. Kérdezzétek meg:

— Egyenlőség?

— De melyik nemnek melyik nemmel való egyenlősége?

— Melyik nemzetnek melyik nemzettel való egyenlősége?

— *Melyik osztálynak melyik osztállyal való egyenlősége?*

— Szabadság? de milyen igától, vagy melyik osztály igájától? Szabadság? de melyik osztály részére?

Aki politikáról, demokráciáról, szabadságról, egyenlőségről, szocializmusról beszél és nem *veti fel*, nem hangsúlyozza ezeket a kérdéseket, aki nem harcol ezeknek a kérdéseknek takargatása, eltitkolása, elködösítése ellen, — az a dolgozók leggonoszabb ellensége, bárányбőrbe bújt farkas, a munkások és parasztok legádázabb ellensége, az a földesurak, cárok, kapitalisták szolgája.

A Szovjethatalom Európa egyik legelmaradottabb országában két év alatt többet tett a nő felszabadítása, a nőnek az „erős" nemmel való egyenlősége érdekében, mint amennyit a világ valamennyi előrehaladott, művelt, „demokratikus" köztársasága, 130 év alatt, együttvéve.

Művelődés, kultúra, civilizáció, szabadság — mindezek a pompás szavak a világ valamennyi tőkés, burzsoá köztársaságában hallatlanul aljas, undorítóan piszkos, állatiasan durva törvényekkel párosulnak: házasságjogi és válási törvényekkel, amelyek szentesítik a nő jogegyenlőtlenségét, törvényekkel, amelyek szentesítik a házasságon kívül született gyemekek egyenlőtlen helyzetét a „törvényesekkel" szemben, kiváltságokat biztosítanak a férfi számára és megalázzák, megbántják a nőt.

A tőke igája, a „szent magántulajdon" prése, a nyárspolgári korlátoltság és a kistulajdonosi kapzsiság zsarnoksága — ez gátolta a burzsoázia legdemokratikusabb köztársaságait abban, hogy leszámoljanak ezekkel a piszkos és aljas törvényekkel.

A Szovjet Köztársaság, a munkások és parasztok köztársasága, azonnal végzett ezekkel a törvényekkel, követ kövön nem hagyott a burzsoá hazugság és burzsoá képmutatás alkotásaiból.

Le ezzel a hazugsággal! Le a hazugokkal, akik *minden ember* szabadságáról és egyenlőségéről beszélnek, holott van elnyomott nem, holott vannak elnyomó osztályok, fennáll a tőke, a részvények magántulajdona, holott vannak, akik fölösleges gabonában bővelkedve kiuzsorázzák az éhezőket. Nem szabadság mindenki számára, nem egyenlőség mindenki számára, hanem *harc* az elnyomók és ki-

zsákmányolók ellen, az elnyomás és kizsákmányolás *lehetőségének megsemmisítése*. Ez a mi jelszavunk!

Szabadságot és egyenlőséget az elnyomott nemnek!

Szabadságot és egyenlőséget a munkásnak, a dolgozó parasztnak!

Harc az elnyomók ellen, harc a tőkések ellen, harc a spekuláns kulák ellen!

Ez a mi harci jelszavunk, ez a mi proletár igazságunk, a tőke elleni harc igazsága, az az igazság, amelyet arcába vágtunk a tőkés világnak, amely édeskés, képmutató, fellengős frázisokkal *általános* szabadságról és egyenlőségről, *minden ember* szabadságáról és egyenlőségéről beszél.

S éppen ezért, mert lerántottuk a leplet erről a képmutatásról, mert forradalmi eréllyel megvalósítjuk az elnyomottak és a dolgozók szabadságát és egyenlőségét az elnyomókkal szemben, a tőkésekkel szemben, a kulákokkal szemben — éppen ezért lett oly drága a Szovjethatalom az egész világ munkásságának.

Éppen ezért éreznek velünk az egész világ munkástömegei, az elnyomottak és kizsákmányoltak, a Szovjethatalom fennállásának második évfordulóján.

Éppen ezért, a Szovjethatalom fennállásának második évfordulóján, bár éhezünk, fázunk, nyomorgunk, mert az imperialisták hadjáratot indítottak az Oroszországi Szovjet Köztársaság ellen, rendületlenül hiszünk ügyünk igazában, rendületlenül hisszük, hogy a Szovjethatalom biztosan győz az egész világon.

„Pravda" 249. sz.
1919 november 6.
Aláírás: N. Lenin.

A SZOVJETHATALOM KÉT ÉVE

A „Bednotá"-t[34] leginkább a parasztok olvassák. És amikor a Szovjethatalom fennállásának második évfordulóján üdvözlöm a dolgozó parasztok tízmillióit, akik megszabadultak a földbirtokosok és kapitalisták igájától, hadd mondjak néhány szót erről a felszabadulásról.

A Szovjethatalom, a dolgozók hatalma, az a hatalom, mely szétzúzta a tőke igáját, Oroszországban soha nem látott, hihetetlen nehézségekkel küzd.

Oroszország és utána az egész világ földbirtokosai és kapitalistái eszeveszett gyűlölettel hadakoznak a Szovjethatalom ellen, mert félnek példájától, félnek, hogy a Szovjethatalom megnyeri az egész világ munkásainak rokonszenvét és támogatását.

Összeesküvéseket szőnek az országban, megvásárolták a csehszlovákokat, külföldi csapatokat szállítanak Szibériába, Arhangelszkbe, a Kaukázusba, Délre, Petrográd alá, Kolcsak, Gyenyikin, Jugyenyics és más cári tábornokok támogatására száz- és százmillió rubelt dobnak ki — a világ kapitalistái, akik milliókat és milliárdokat harácsoltak össze a hadiszállításokon, minden követ megmozgatnak, hogy megdöntsék a Szovjethatalmat.

De hiába. A Szovjethatalom szilárdan áll, legyőzi ezeket a hallatlan, óriási nehézségeket, leküzdi ezt a sok emberfeletti szenvedést, melyet a háború, a blokád, az éhség, az áruhiány, a közlekedés felbomlása, az egész ország pusztulása okoz.

Az oroszországi Szovjethatalom már megnyerte az egész világ munkásait. Nincs olyan ország, ahol ne beszélnének a bolsevizmusról és a Szovjethatalomról.

A kapitalisták gyűlölettel, eszeveszett dühvel beszélnek róla, rágalmaiknak és hazudozásaiknak se vége, se hossza. De éppen dühükkel árulják el magukat, és a világ munkásai tömegesen elfordulnak a régi vezérektől és a Szovjethatalomhoz pártolnak.

A Szovjethatalmat fojtogatja és gyötri az ellenség támadása Oroszország ellen. De a Szovjethatalom ennek ellenére már legyőzte az egész világot — legyőzte abban az értelemben, hogy a dolgozó tömegek rokonszenvét már mindenütt kivívta.

A Szovjethatalom győzelme az egész világon biztos. Ez csak idő kérdése.

Mi az oka annak, hogy a Szovjethatalom a hihetetlenül nehéz megpróbáltatások, a háború és pusztulás okozta nehézségek és az éhség gyötrelmei ellenére is szilárdan áll?

Ennek az az oka, hogy a Szovjethatalom a dolgozók hatalma, a munkások és parasztok millióinak hatalma.

A munkásoké az államhatalom. A munkások a dolgozó parasztok millióit segítik.

A Szovjethatalom megdöntötte a földbirtokosokat és kapitalistákat, és keményen védi a népet a földbirtokosok és kapitalisták hatalmának visszaállítására irányuló kísérletekkel szemben.

A Szovjethatalom egész erejével segíti a dolgozó parasztokat, a szegény- és középparasztokat, akik óriási többségben vannak.

A Szovjethatalom elvágja az útját a kuláknak, a gazdagnak, a tulajdonosnak, a spekulánsnak, annak, aki munka nélkül akarja megszedni magát, annak, aki a nép nyomorán és éhségén akar meggazdagodni.

A Szovjethatalom a dolgozók *védője,* a spekulánsok, tulajdonosok, kapitalisták, földbirtokosok *ellensége.*

Ez a forrása a Szovjethatalom erejének és szilárdságának, ez a forrása annak, hogy a Szovjethatalom az egész világon győzhetetlen.

A földbirtokosok és a kapitalisták a munkások és parasztok tíz- és százmillióit elnyomták, megalázták, fosztogatták szerte az egész világon. És a régi állam, a monarchiák és a „demokratikus" (állítólagosan demo-

kratikus) köztársaságok egyaránt a kizsákmányolókat segítették, a dolgozókat szorongatták.

Ezt tudják, ezt látták, ezt elszenvedték, ezt átélték és átélik a világ munkásainak és parasztjainak tíz- és százmilliói.

Több mint négy évig tartott az imperialista háború, megölték és nyomorékká tették az emberek tízmillióit — miért? A kapitalisták zsákmányának felosztásáért, a piacokért, a profitért, a gyarmatokért, a bankok hatalmáért.

A német imperialista rablókat legyőzték az angol és francia imperialista rablók, akik most nap nap után leleplezik magukat és úgy állnak előttünk, mint haramiák és fosztogatók, mint a dolgozók elnyomói, akik a nép nyomorán meggazdagodtak, akik szorongatják a gyenge népeket.

Ez az oka annak, hogy a munkások és parasztok rokonszenve a Szovjethatalom iránt szerte a világon fokozódik.

Oroszországban győzelmesen megkezdtük a tőke elleni nehéz, áldozatos harcot. Ez a harc az egész világon egyre szélesedik.

Ez a harc a Szovjet Világköztársaság győzelmével végződik.

„Bednota" 478. sz.
1919 november 7.
Aláírás: L e n i n.

A SZOVJETHATALOM KÉT ÉVE

BESZÉD AZ ÖSSZOROSZORSZÁGI KÖZPONTI VÉGREHAJTÓ BIZOTTSÁG, A MUNKÁS- ÉS PARASZTKÜLDÖTTEK MOSZKVAI SZOVJETJE, AZ ÖSSZOROSZORSZÁGI KÖZPONTI SZAKSZERVEZETI TANÁCS ÉS AZ ÜZEMI BIZOTTSÁGOK EGYÜTTES ÜLÉSÉN, AZ OKTÓBERI FORRADALOM MÁSODIK ÉVFORDULÓJÁN, 1919 NOVEMBER 7-ÉN

Elvtársak! Két évvel ezelőtt, amikor még javában folyt az imperialista háború, a burzsoázia minden oroszországi híve, a külföldi néptömegek és talán a külföldi munkások többsége is, merész, de reménytelen kísérletnek látta az orosz proletariátus felkelését, az államhatalom meghódítását. Akkor úgy látszott, hogy a világimperializmus óriási, legyőzhetetlen erő, és ha egy elmaradt ország munkásai felkelést kísérelnek meg ellene, őrültséget követnek el. De most, ha visszatekintünk a két év alatt megtett útra, látjuk, hogy ellenfeleink is mindinkább elismerik igazunkat. Látjuk, hogy az imperializmus, amelyet legyőzhetetlen kolosszusnak hittek, ország-világ előtt agyaglábú óriásnak bizonyult, és egyre világosabb, hogy két évi munkánk és harcunk nemcsak az orosz, hanem a nemzetközi proletariátus győzelmét is jelzi.

Elvtársak, hatalmunk fennállásának első évében láttuk a német imperializmus erejét, szenvedtünk a ránkkényszerített erőszakos rablóbéke miatt, forradalomra hívó szavunk egyedül hangzott el és nem talált támogatásra és visszhangra. Hatalmunk első éve az imperializmus elleni harcunk első éve volt, de hamar meggyőződtünk arról, hogy e gigászi nemzetközi imperializmus különböző részeinek harca csak haláltusa, és hogy ebben a harcban a német imperializmus és az angol-francia burzsoázia imperializmusa egyaránt érdekelt. Ez alatt az év alatt

megértettük, hogy ez a harc csak fokozza, csak növeli és felfrissíti erőinket és szembefordítja ezeket az erőket az egész imperializmussal. Ilyen helyzetet hoztunk létre az első év folyamán, az egész második év folyamán pedig szemtől-szembe kerültünk ellenségünkkel. Voltak pesszimisták, akik még a mult évben erősen támadtak bennünket, még a mult évben azt mondották, hogy Anglia, Franciaország és Amerika olyan hatalmas, olyan gigászi erő, amely széttapossa országunkat. Elmult egy év és láthatják, hogy ha az első esztendőt a nemzetközi imperializmus hatalma évének nevezhetjük, akkor a második esztendőt az angol-amerikai imperialista betörés és e betörés feletti győzelem, a Kolcsak és Jugyenyics felett aratott győzelem évének és a Gyenyikin feletti győzelem kezdeti évének fogjuk nevezni.

Jól tudjuk, hogy a ránkzúdított katonai erőket bizonyos helyről irányították. Tudjuk, hogy ezeket az imperialisták látták el minden katonai felszereléssel, minden fegyverzettel; tudjuk, hogy az imperialisták az egész világot uraló hadiflottájuk egy részét átadták ellenségeinknek, s most minden módon segítik és előkészítik a Dél-Oroszországban és Arhangelszkben levő erőket. De jól tudjuk azt is, hogy a nemzetközi imperializmusnak e látszólag nagyszerű és legyőzhetetlen erői megbízhatatlanok, ránk nézve nem veszélyesek, hogy rothadtak belül, hogy egyre inkább bennünket erősítenek és ez a megerősödés lehetővé teszi, hogy győzzünk a külső fronton és végül teljes győzelmet arassunk. Ezt a feladatot Trockij elvtárs fogja vázolni, ezért nem foglalkozom vele bővebben.

Azt hiszem, most helyes lesz, ha megpróbáljuk levonni a két évi hősies építés általános tanulságait.

Ami, nézetem szerint, a Szovjet Köztársaság kétéves építésének legfontosabb tanulsága, amit a mi szempontunkból a legfontosabbnak tartok, — az a munkáshatalom építésének a tanulsága. Azt hiszem, hogy e tekintetben nem kell azokra a konkrét, egyes tényekre szorítkoznunk, amelyek egyik vagy másik népbiztosság munkájával függnek össze, s amelyeket a legtöbben saját tapasztalatukból ismernek. Úgy gondolom, most, visszapillantva a megtett útra, le kell vonnunk ennek az építésnek általános

tanulságát, hogy azt megszívleljük és a dolgozó tömegek minél szélesebb körében tudatosítsuk. Ez a tanulság pedig az, hogy csak a munkásoknak az állam általános igazgatásában való részvétele tette lehetővé, hogy ilyen hihetetlen nehézségek közepette helytálljunk és hogy csak akkor fogjuk kivívni a teljes győzelmet, ha tovább is ezen az úton haladunk. A másik tanulság, amelyet le kell vonnunk — ez a parasztokhoz, a sokmilliós parasztság hatalmas tömegéhez való helyes viszony, mert csakis ez tette lehetővé, hogy minden nehézség ellenére boldoguljunk és csakis ez az az út, amelyen haladva sikert sikerre halmozunk.

Ha visszatekintenek a megtett útra, ha visszaemlékeznek a Szovjethatalom első lépéseire, ha felidézik a köztársaság egész építését az igazgatás minden területén, a hadügyet is beleértve, látni fogják, hogy a munkásosztály uralma két évvel ezelőtt, októberben, csak kezdet volt, amikor az államhatalmi apparátus a valóságban még nem volt birtokunkban, s önök, az elmult két évre visszapillantva, egyetértenek majd velem abban, hogy minden igazgatási ágban — katonai, politikai és gazdasági téren — lépésről lépésre kellett minden pozíciót meghódítanunk, hogy elseperve az útból azokat, akik mielőttünk még a munkások és a dolgozó tömegek élén álltak, igazi államhatalmi apparátust teremtsünk.

Különösen fontos, hogy megértsük az ez alatt az idő alatt végbement fejlődést, mert ez a fejlődés a világ valamennyi országában ugyanazon az úton halad. A munkások és a dolgozó tömegek nem igazi vezetőikkel teszik az első lépéseket — most a proletariátus maga veszi kezébe az állam kormányzását, a politikai hatalmat, a proletariátus élén mindenütt olyan vezetőket látunk, akik megsemmisítik a kispolgári demokrácia régi előítéleteit, azokat a régi előítéleteket, amelyeknek kifejezői nálunk a mensevikek és az eszerek, egész Európában pedig a burzsoá kormányok képviselői. Azelőtt ez kivétel volt, most általános szabály lett. És ha Oroszországban októberben, két évvel ezelőtt, meg is döntöttük a burzsoá kormányt — ennek a kormánynak a mensevikek és eszerek képviselőivel kötött szövetségét, koalícióját —, tudjuk, hogy azután, mun-

kánk során az igazgatás minden egyes területét át kellett alakítanunk olymódon, hogy a hatalom építését valóban az igazi képviselők, a forradalmi munkások, valóban a proletariátus élcsapata vegye kezébe. Ez októberben volt, két évvel ezelőtt, amikor rendkívüli erőfeszítéssel dolgoztunk; mégis tudjuk és meg kell mondanunk, hogy ez a munka még ma sincs befejezve. Tudjuk, hogy az államhatalom régi apparátusa ellenállást fejtett ki, a hivatalnokok eleinte azzal próbálkoztak, hogy megtagadják a közigazgatási munkát; a proletárhatalom néhány hét alatt megtörte ezt a legdurvább szabotázst. A proletárhatalom megmutatta, hogy ez az ellenszegülés a legcsekélyebb hatással sincs rá; s miután ezt a durva szabotázst megtörtük, az ellenség más utat választott.

Lépten-nyomon előfordult, hogy még a munkásigazgatást is a burzsoázia hívei építették; úgy kellett intéznünk ezt a dolgot, hogy mindenhova munkásokat állítsunk. Vegyük például azt a korszakot, amelyet átéltünk, amikor a vasútigazgatás, a vasúti proletariátus élén olyan emberek álltak, akik azt nem proletár, hanem burzsoá úton vezették[35]. Tudjuk, hogy minden területen, ahol csak lehetett, leszámoltunk a burzsoáziával, de mibe került ez nekünk! Mindenütt araszonként hódítottunk teret, munkás erőket emeltünk ki, legjobb embereinket állítottuk oda, akik végigjárták az államigazgatás megszervezésének nehéz iskoláját. Kívülről nézve, mindez talán nem látszik nagyon nehéznek, valójában azonban, ha mélyére hatolnak a dolognak, látni fogják, hogy a munkások, akik a harc minden szakaszát átélték, milyen nehezen verekedték ki jogaikat, hogyan jutottak el a munkásellenőrzéstől az ipar munkásigazgatásáig, vagy mennyit kellett harcolniok, míg a vasútnál — kezdve a hírhedt Vikzsel-lel — munkaképes apparátust teremtettek; látni fogják, mint vonulnak be lassacskán a munkásosztály képviselői összes szervezeteinkbe, és hogyan erősítik azokat tevékenységükkel. Vegyük például a szövetkezeteket, ahol most igen nagy a munkások képviselőinek száma. Tudjuk, hogy a szövetkezetekben azelőtt alig akadtak olyanok, akik a munkásosztály képviselői voltak. Itt is, a régi szövetkezetekben, olyan embereket láttunk, akik a régi burzsoá tár-

sadalom nézeteit és érdekeit képviselték. Ezen a téren a munkásoknak sokat kellett harcolniok azért, hogy kézbevehessék a hatalmat és saját érdekeik szolgálatába állítsák a szövetkezeteket, hogy gyümölcsözőbben dolgozzanak.

A legfontosabb munkát azonban a régi államapparátus átépítése terén végeztük, és ha nehéz volt is ez a munka, látjuk a munkásosztály kétéves erőfeszítéseinek eredményeit és elmondhatjuk, hogy ezen a területen a munkások képviselőinek ezrei dolgoznak, akik kiállták a harc tüzét és lépésről lépésre kiszorították a burzsoá hatalom képviselőit. De nemcsak az államapparátusban találunk munkásokat, ott látjuk képviselőiket az élelmezésügy terén is, ahol csaknem kizárólag a régi burzsoá kormány, a régi burzsoá állam képviselői ültek. Munkások hozták létre az élelmezési apparátust, s ha egy évvel ezelőtt még nem tudtunk kellően boldogulni ezzel az apparátussal, ha egy évvel ezelőtt itt csak 30% volt a munkások képviselőinek arányszáma, most az élelmezési apparátus belső szervezetében a munkások képviselőinek aránya mintegy 80%. Ezekkel az egyszerű, szemléltető számokkal érzékeltethetjük, mennyit haladt az ország, és nekünk az a fontos, hogy a politikai átalakulás után nagy eredményeket értünk el a proletárhatalom felépítése terén.

De még egy fontos munkát végeztek és végeznek a munkások — kikovácsolják a proletariátus vezetőit. Tíz- és százezernyi bátor munkás emelkedik ki sorainkból és veti magát a fehérgárdista tábornokokra. Lépésről lépésre hódítjuk el a hatalmat az ellenségtől s míg azelőtt a munkások nem tudtak teljesen megbirkózni ezzel a dologgal, most fokozatosan, egyik területről a másik után szorítjuk ki ellenségünket, és nincs az a nehézség, amely feltartóztathatná a proletariátust. A proletariátus fokozatosan, egymásután, nem rettenve vissza semmiféle nehézségtől, meghódít minden területet és bevonja a proletártömegek képviselőit, hogy az igazgatás minden területén, minden kis sejtben, a legalsóbbtól a legfelsőbbig — mindenütt a proletariátus képviselői maguk járják ki az építés iskoláját, maguk kovácsoljanak ki tíz- és százezreket, akik az államigazgatás és az államépítés minden ügyét önállóan tudják intézni.

Elvtársak! Az utóbbi időben különösen ragyogó példáját láttuk munkánk sikerének. Tudjuk, hogy a kommunista szombatok szélesen elterjedtek az öntudatos munkások között. Ismerjük a kommunizmusnak éhségtől és hidegtől leginkább elgyötört képviselőit, akik a front mögött nem kevésbbé hasznos munkát végeznek, mint a Vörös Hadsereg a fronton; tudjuk, hogy abban a válságos pillanatban, amikor az ellenség Petrográd ellen támadást indított és Gyenyikin bevette Orelt, amikor a burzsoázia felbuzdult és végső, kedvelt eszközéhez, a pánikkeltéshez folyamodott — mi párthetet hirdettünk. Ebben a pillanatban a kommunista munkások a munkásokhoz és a dolgozókhoz fordultak, azokhoz, akik a legtöbbet szenvedtek az imperialista háború miatt és akiket éhség és hideg gyötört, azokhoz, akikre leginkább számítottak a burzsoá pánikkeltők, azokhoz, akik a legnagyobb terheket viselték — hozzájuk fordultunk a párthét alatt és azt mondtuk: „Titeket ijesztgetnek a munkáshatalom nehézségeivel, fenyegetnek az imperialisták és kapitalisták; ti látjátok munkánkat és nehézségeinket; titeket hívunk, és csakis előttetek, csakis a dolgozók képviselői előtt tárjuk szélesre pártunk kapuját. Ebben a nehéz pillanatban számítunk rátok és sorainkba hívunk titeket, hogy vegyétek vállatokra az államépítés egész terhét.“ Az elvtársak tudják, hogy ez a pillanat anyagi tekintetben is, az ellenfél külpolitikai és katonai sikerét tekintve is, rendkívül nehéz volt. És tudják, hogy a párthét példátlan, váratlan és hihetetlen sikerrel végződött — egyedül Moszkvában több mint 14 000 új párttagot nyertünk. Ez az eredménye a párthétnek, amely teljesen átalakítja, megváltoztatja a munkásosztályt, és a burzsoá hatalom, a kizsákmányolók, a burzsoá állam passzív, akaratnélküli eszközéből a gyakorlati munka során kiformálja a jövő kommunista társadalmának igazi alkotóit. Tudjuk, hogy tíz- és százezrekre menő tartalékaink vannak a munkás- és parasztifjak között, akik látták és ismerik a földesúri és burzsoá társadalom régi jármát, látták az építés hallatlan nehézségeit, tanúi voltak annak, hogy 1917-ben és 1918-ban hősökként álltak ki az első behívottak és akik annál többen, annál nagyobb önfeláldozással jönnek hoz-

zánk, minél nehezebb a helyzetünk. Ezek a tartalékok teljesen meggyőznek bennünket arról, hogy két év alatt tartósan és megdönthetetlenül megerősödtünk és hogy olyan forrással rendelkezünk, amelyből hosszú ideig, még az eddiginél is nagyobb mértékben meríthetünk friss erőket, hogy a dolgozók képviselői maguk vegyék kézbe az államépítés ügyét. E tekintetben két év alatt olyan gyakorlati tapasztalatra tettünk szert a munkásigazgatás minden téren való alkalmazásában, hogy itt bátran és minden túlzás nélkül mondhatjuk: most csak folytatni kell, amit megkezdtünk, s a dolog menni fog, mint az elmult két év alatt, de egyre gyorsabb és gyorsabb ütemben.

Más területen, a munkásosztálynak a parasztsághoz való viszonya terén, sokkal nagyobb nehézségeink voltak. Két évvel ezelőtt, 1917-ben, mikor a hatalom a Szovjetek kezébe ment át, ez a viszony még korántsem volt világos. A parasztság már teljes egészében a földbirtokosok ellen fordult, támogatta a munkásosztályt, mert felismerte benne a paraszttömeg óhajainak végrehajtóját, az igazi munkás harcosokat, akik egészen mások voltak, mint azok, akik a földbirtokosokkal szövetkezve elárulták a parasztságot. Jól tudjuk azonban, hogy akkor még nem bontakozott ki a harc a parasztságon belül. Az első évben a városi proletariátusnak még nem volt szilárd pozíciója a falun. Ezt különösen azokon a határvidékeken látjuk, ahol a fehérgárdisták hatalma ideiglenesen megerősödött. Ezt láttuk a mult nyáron, 1918-ban, amikor a fehérgárdisták az Urálban könnyű győzelmeket arattak. Láttuk, hogy magában a faluban még nem alakult ki a proletárhatalom, hogy nem elegendő, ha kívülről hozzuk a proletárhatalmat és úgy adjuk a falunak. A parasztságnak saját tapasztalatából, saját építőmunkáján keresztül kell ugyanazokra a következtetésekre jutnia, még ha ez a munka mérhetetlenül fáradságosabb, lassúbb és nehezebb is, de eredményeiben hasonlíthatatlanul gyümölcsözőbb. Ez a mi legfőbb vívmányunk a Szovjethatalom második évében.

Nem beszélek a Kolcsak feletti győzelem katonai jelentőségéről, de állítom, nem győztünk volna, ha a

parasztság a gyakorlatban nem látta volna a különbséget a burzsoá diktátorok uralma és a bolsevikok uralma között. Pedig a diktátorok koalícióval, Alkotmányozó Gyűléssel kezdték, s ugyanazok az eszerek és mensevikek vettek részt ebben a hatalomban, akikkel munkánkban léptennyomon találkozunk; ezek a tegnap emberei, azoknak a szövetkezeteknek, szakszervezeteknek, pedagógus szervezeteknek és sok más szervezetnek építői, amelyeket át kell alakítanunk. Kolcsak ezekkel az emberekkel szövetségben kezdte meg akcióját, akiknek kevés volt a Kerenszkij-féle kísérlet, s újabb kísérletet tettek. Erre azért volt szükség, hogy a központtól leginkább elszakadt végvidékek fellázadjanak a bolsevikok ellen. Szibériában nem adhattuk azt a parasztoknak, amit a forradalom Oroszországban adott nekik. Szibériában a parasztság nem kapott földbirtokosi földet, mert ott ilyen föld nem volt, s ezért könnyebben hitt a fehérgárdistáknak. Ebbe a harcba bekapcsolódott az antantnak és a háborúban legkevésbbé megviselt imperialista hadseregnek, a japán hadseregnek minden ereje. Tudjuk, hogy Kolcsakot száz- és százmillió rubellel segítették, minden eszközzel támogatták. Mi minden volt az ő oldalán? Mindene megvolt, amivel csak a világ legnagyobb hatalmai rendelkeznek. Parasztsággal és óriási területtel rendelkezett, ahol alig van ipari proletariátus. És miért nem segített mindez? Azért, mert a munkások, katonák és parasztok tapasztalata mégegyszer megmutatta, hogy a bolsevikok előre látták az eseményeket, helyesen mérlegelték a társadalmi erőviszonyokat, amikor azt mondották, hogy a munkások és parasztok szövetsége, bár nehezen valósul meg, de mindenesetre az egyetlen legyőzhetetlen szövetség a kapitalisták ellen.

Ez — tudomány, elvtársak, ha itt tudományról beszélhetünk. Ez a tapasztalat a kommunizmus legnehezebb tapasztalata, amely mindent számbavesz és mindent lerögzít. Csak abban az esetben építhetjük fel a kommunizmust, ha a parasztság tudatosan jut határozott következtetésre. Csak abban az esetben építhetjük fel a kommunizmust, ha szövetségre lépünk a parasztsággal. Erről meggyőződhettünk Kolcsak esetéből. Kolcsak históriája

véres tanulság volt, de ennek nem mi voltunk az okai.

Önök jól ismerik a nyomás másik fajtáját is, amely most ólomsúlyként nehezedik ránk, tudják, hogy országunk az éhínségtől és a hidegtől szenved leginkább. Tudják, hogy ezért a kommunizmusra hárítják a felelősséget, de jól tudják azt is, hogy a kommunizmusnak ehhez semmi köze. Látjuk, hogy minden országban fokozódik az éhínség és egyre nagyobb a tüzelőanyaghiány s hamarosan mindenki meggyőződik arról, hogy Oroszország nehéz helyzetének nem a kommunizmus, hanem a négyéves világháború az oka. Ez a háború idézte elő a ma minden borzalmát, a háború következménye, hogy éhezünk és fázunk. De hisszük, hogy hamarosan kilábolunk ebből. Csak azon fordul meg a dolog, hogy a munkások dolgozzanak, de önmaguknak dolgozzanak, ne pedig azoknak, akik négy éven át gyilkolták őket. Már mindenütt felvették a harcot az éhség és a hideg ellen. Most a legnagyobb hatalmak is nyögnek ennek a nyomásnak súlya alatt.

Állami begyüjtéssel kellett gabonát szereznünk sokmilliós parasztságunktól, de ezt nem úgy tettük, mint a kapitalisták, akik együtt dolgoztak a spekulánsokkal. Mi úgy oldottuk meg ezt a kérdést, hogy a munkásokkal mentünk, a spekulánsok ellen mentünk. Mi a meggyőzés útját választottuk, elmentünk a paraszthoz és azt mondtuk neki: mindezt kizárólag a parasztok és munkások érdekében tesszük. Az a paraszt, akinek gabonafeleslege van és azt a szabott áron beadja — fegyvertársunk. Az viszont, aki nem teszi ezt — ellenségünk, gonosztevő, kizsákmányoló és spekuláns, azzal megtagadunk mindennemű közösséget. Felvilágosító szóval mentünk a parasztsághoz és a parasztság ezért egyre jobban közeledett hozzánk. E tekintetben határozott eredményeink voltak. Az elmult év augusztusában—októberében 37 millió pud gabonát gyüjtöttünk be, a folyó évben pedig már 45 millió pudot gyüjtöttünk minden különösebb, gondosabb ellenőrzés nélkül. Mint látják, javulás van, lassú, de kétségbevonhatatlan javulás. És bár kiesések is vannak, mert Gyenyikin megszállva tartja termékeny vidékünket, mégis minden jel arra vall, hogy begyüjtési tervünket és az állami áron való elosztás tervét végre tudjuk hajtani.

Bizonyos értelemben e tekintetben is kialakult az apparátusunk és most rátérünk a szocialista útra.

Most a fűtőanyagválság kérdését kell megoldanunk. A gabonakérdés már nem olyan égető; az a helyzet, hogy gabonánk már van, de nincs fűtőanyagunk. Gyenyikin elvette a szénvidékünket. Ezért igen nagy nehézségeink vannak, s az adott esetben is ugyanúgy járunk el, mint a gabona esetében. A munkásokhoz fordulunk, ugyanúgy, mint azelőtt. Ugyanúgy, ahogy átalakítottuk élelmezési apparátusunkat, amely, miután megerősödött és rendbejött, pontosan meghatározott munkát végzett fényes eredménnyel, ugyanígy most is napról napra javítjuk fűtőanyagellátási apparátusunkat. Megmondjuk a munkásoknak, honnan fenyeget valamilyen veszély, melyik vidékről, hova kell új erőket vetni, és meg vagyunk győződve, hogy amint a mult évben leküzdöttük a gabonanehézségeket, ugyanúgy most is legyőzzük a fűtőanyagellátás nehézségeit.

Egyelőre ennyit kívántam mondani munkánk eredményéről. Befejezésül csak néhány szóval érintem, hogyan javul nemzetközi helyzetünk. Miután kipróbáltuk utunkat, az eredmények beigazolták, hogy utunk egyenes és igaz út volt. Amikor 1917-ben megragadtuk a hatalmat, egyedül voltunk. 1917-ben azt beszélték minden országban, hogy a bolsevizmus nem verhet gyökeret. Ma pedig már hatalmas kommunista mozgalom van ezekben az országokban. Két évvel azután, hogy megragadtuk a hatalmat és fél évvel azután, hogy megalapítottuk a III. Internacionálét, a kommunisták Internacionáléját, ez az Internacionále már tényleg a legfőbb erő lett a világ munkásmozgalmában. Ebben a tekintetben kezdeményezésünknek fényes, soha nem látott, gyors eredményei vannak. Igaz, az európai szabadságmozgalom nem úgy halad, mint nálunk. De ha visszaemlékeznek kétéves harcunkra, látni fogják, hogy Ukrajnában, sőt még Oroszország néhány nagyorosz részén sem, ahol a lakosság sajátos összetételű, például a kozák és szibériai részeken, mondjuk, az Urálban, még ott sem haladt a mozgalom olyan gyorsan és azon az úton a győzelem felé, mint Petrográdban és Moszkvában — Oroszország központjában. Érthető, egyáltalá-

ban nem meglepő, ha a mozgalom lassabban halad Európában, ahol a sovinizmus, az imperializmus nagyobb nyomását kell leküzdeni, de mégis feltartóztathatatlanul, ugyanazon az úton halad, amelyet a bolsevikok mutatnak. Mindenütt azt látjuk, hogy ez a mozgalom halad. A mensevikek és eszerek szószólói átengedik a teret a III. Internacionále képviselőinek. A mensevik és eszer vezérek csillaga letűnik, és mindenütt fellendült a kommunista mozgalom, és ezért most, a Szovjethatalom kétéves fennállása után, elmondhatjuk, hogy nemcsak az orosz államban, hanem — teljes joggal állíthatjuk, mert tények bizonyítják — nemzetközi méretekben is, mögöttünk áll, velünk van minden, ami öntudatos, ami forradalmi a tömegekben, a forradalmi világban. És elmondhatjuk, hogy azok után, amiket kiálltunk, nem félünk semilyen nehézségtől, kibirunk és azután leküzdünk minden nehézséget. (Viharos taps.)

„Pravda" 251. sz.
1919 november 9.

A TURKESZTÁNI KOMMUNISTA ELVTÁRSAKHOZ[36]

Elvtársak! Engedjék meg, hogy ne mint a Népbiztosok Tanácsának és a Honvédelmi Tanácsnak[37] elnöke, hanem mint a párt tagja szóljak önökhöz.

Helyes viszony létrehozása a turkesztáni népekkel, most, minden túlzás nélkül mondhatjuk, óriási, világtörténelmi jelentőségű az Oroszországi Szocialista Föderatív Szovjet Köztársaság szempontjából.

Hogy a Szovjet Munkás-Paraszt Köztársaság milyen viszonyt létesít a gyenge, eddig elnyomott népekkel, ennek egész Ázsia és a világ valamennyi gyarmata, sok százmillió ember szempontjából gyakorlati jelentősége lesz.

Igen kérem önöket, kísérjék fokozott figyelemmel ezt a kérdést, kövessenek el mindent, hogy példaadással, tettekkel, elvtársias viszonyt létesítsenek Turkesztán népeivel, — bizonyítsák be tettekkel, hogy őszintén ki akarjuk irtani a nagyorosz imperializmus minden nyomát, hogy minden áldozatra készen harcolhassunk a világimperializmus és annak feje, a brit imperializmus ellen, — legyenek a legnagyobb bizalommal Turkesztáni Bizottságunk iránt és szigorúan tartsák be az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottságtól éppen ebben a szellemben kapott utasításokat.

Igen hálás volnék, ha válaszolnának a levelemre és közölnék velem, hogy mi az álláspontjuk ebben a kérdésben.

Kommunista üdvözlettel

V. Uljanov (Lenin)

„Turkesztanszkij Kommunyiszt", „Izvesztyija CIK Szovjetov Turk. Reszpubliki" és „Krasznij Front" (jubileumi kiadás), 1919 november 7—10.

HARCRA A FŰTŐANYAGVÁLSÁG ELLEN!

KÖRLEVÉL A PÁRTSZERVEZETEKHEZ

Elvtársak! Pártunkra, mint a proletariátus szervezett élcsapatára hárult az a feladat, hogy egyesítse és vezesse a munkásosztálynak a Munkás-Paraszt Szovjethatalom győzelméért folyó harcát. Most, kétesztendei győzelmes harc után, jól tudjuk, milyen eszközökkel sikerült leküzdenünk azokat a kimondhatatlan nehézségeket, melyeket az országnak a négyéves imperialista háború által és az összes kizsákmányolók, az oroszországiak csakúgy, mint a nemzetköziek ellenállása által előidézett teljes leromlása gördített utunkba.

Elvtársak! Erőnk fő forrása: a munkások öntudatossága és hősiessége, akiktől a dolgozó parasztok nem tagadhatták meg és nem tagadhatják meg rokonszenvüket és támogatásukat. Győzelmeink oka abban rejlik, hogy pártunk és a Szovjethatalom közvetlenül a dolgozó tömegekhez fordul, rámutatva minden újabb nehézségre és megoldásra váró feladatra; abban rejlik, hogy pártunk meg tudja magyarázni a tömegeknek, miért kell egyik vagy másik pillanatban a szovjet munkának hol egyik, hol másik oldalára összpontosítani minden erőt; abban rejlik, hogy fokozni tudjuk a tömeg energiáját, hősiességét, lelkesedését, a legfontosabb soronlevő feladatra összpontosítva forradalmi erőfeszítéseit.

Elvtársak! Elérkezett az idő, mikor a fűtőanyagválság elleni harc lett a legfontosabb soronlevő feladat. A végső csapásokat mérjük Kolcsakra, legyőztük Jugyenyicset, sikeresen megkezdtük támadásunkat Gyenyikin ellen. Jelentősen megjavítottuk a gabonabegyüjtést és tárolást. A fűtőanyagválság azonban az egész szovjet munka összeomlásával fenyeget: a munkások és alkal-

mazottak szétszaladnak az éhség és a hideg miatt, a gabonaszállító vonatok megállnak, — a fűtőanyaghiány miatt valóságos katasztrófa közeleg.

A fűtőanyag kérdése minden más kérdés középpontjába került. A fűtőanyagválságot minden áron le kell küzdenünk, különben nem lehet megoldani sem az élelmezési, sem a katonai, sem az általános gazdasági feladatokat.

És a fűtőanyagválságot le lehet küzdeni. Mert ha el is vesztettük a donyeci szenet, ha nincs is lehetőségünk arra, hogy az Urálban és Szibériában gyorsan fokozzuk a széntermelést, rendelkezésünkre áll még sok erdő, elegendő mennyiségű fát vághatunk ki és szállíthatunk el.

A fűtőanyagválságot le lehet küzdeni. Értenünk kell ahhoz, hogy a fő erőket (a jelen pillanatban) legfőbb ellenségünk ellen: a fűtőanyaghiány ellen összpontosítsuk; értenünk kell ahhoz, hogy lelkesedést keltsünk a dolgozó tömegekben, forradalmi erőfeszítéssel el kell érnünk, hogy a lehető leggyorsabban és a lehető legnagyobb mennyiségben termeljünk ki és szállítsunk mindenféle fűtőanyagot: szenet, olajos palát, tőzeget és így tovább, elsősorban pedig tűzifát, tűzifát és tűzifát.

Az Oroszországi Kommunista Párt Központi Bizottsága meg van győződve arról, hogy a pártszervezetek, a párt tagjai, miután két éven át bizonyságot tettek arról, hogy ennél korántsem könnyebb, hanem jóval nehezebb feladatokat is forradalmi módon meg tudnak oldani — meg fogják oldani ezt a feladatot is.

Az Oroszországi Kommunista Párt Központi Bizottsága különösen a következő intézkedéseket javasolja valamennyi pártszervezetnek:

1. A fűtőanyagkérdést és a fűtőanyagválság elleni harc kérdését mától kezdve minden pártszervezetnek a pártgyűlések és elsősorban a pártbizottsági ülések állandó napirendi pontjául kell kitűznie. Mit tehetünk még, mit kell tennünk a fűtőanyagválság leküzdése érdekében? hogyan kell fokozni ezt a munkát? hogyan tegyük eredményesebbé? — ezek a kérdések kössék le most minden pártszervezet figyelmét.

2. Ugyanez vonatkozik az összes kormányzósági

végrehajtó bizottságokra, városi végrehajtó bizottságokra, kerületi, volosztyi végrehajtó bizottságokra, egyszóval valamennyi vezető szovjet intézményre. A pártembereknek kell magukra vállalniok a kezdeményezést, hogy az idevágó munkát országos méretekben egységesen végezzék, erősítsék és minden módon fokozzák.

3. A legszélesebbkörű agitációt kell folytatni mindenütt, különösen a falun, hogy megmagyarázzuk a fűtőanyagkérdés jelentőségét a Szovjethatalom szempontjából. Különösen harcolni kell az ellen, hogy a fűtőanyagkérdésben helyi, vidéki, szűklátókörű és önző érdekek kerekedjenek felül. Meg kell magyarázni, hogy az országos szükségletek érdekében végzett önfeláldozó munka nélkül lehetetlen megmenteni a Szovjet Köztársaságot, lehetetlen megvédeni a parasztok és munkások hatalmát.

4. A legfigyelmesebben kell ellenőrizni, hogyan teljesítik a gyakorlatban a párt feladatait és a Szovjethatalom megbízásait, követeléseit és az általa kitűzött feladatokat. Az összes új párttagokat, akik az utolsó párthét idején léptek be a pártba, be kell vonni az ellenőrző munkába, hogy megállapítsuk, teljesíti-e mindenki a kötelességét.

5. A legnagyobb gyorsasággal és a legszigorúbban életbe kell léptetni az egész lakosság munkakötelezettségét, vagy mozgósítani kell bizonyos korosztályokat, hogy szenet és olajos palát termeljenek ki és szállítsanak, hogy fát vágjanak ki és a tűzifát a vasútállomásokra szállítsák. Munkanormákat kell megállapítani és minden áron el kell érni, hogy a normákat teljesítsék. Kíméletlen szigorral kell büntetni azokat, akik ismételt figyelmeztetés, követelés és parancs ellenére kibújnak a munka alól. Minden elnézés, minden gyengeség bűn a forradalommal szemben.

A hadseregben megjavítottuk a fegyelmet. Meg kell javítanunk a munkafegyelmet is.

6. Gyakrabban, erélyesebben, rendszeresebben, szervezettebben kell kommunista szombatokat rendezni, elsősorban a fűtőanyaggal kapcsolatos munkák elvégzésére. A párttagok járjanak elől a munkafegyelemben és az energikus munkában. A Népbiztosok Tanácsának, a Honvédelmi Tanácsnak, valamint a többi központi és helyi

szovjet intézménynek a fűtőanyagkérdésre vonatkozó rendeleteit lelkiismeretesen végre kell hajtani.

7. A fűtőanyaggal foglalkozó vidéki intézményeket a legjobb pártmunkásokkal meg kell erősíteni. Az erők elosztását felül kell vizsgálni és ebből a célból megfelelően át kell csoportosítani azokat.

8. A központból kiküldött elvtársakat minden módon segíteni kell, arra kell törekedni, hogy a fiatalok közül minél többen tanulják meg a gyakorlatban, hogyan kell szervezni, kiépíteni, vezetni a fűtőanyaggal összefüggő munkákat. A helyi sajtóban több figyelmet kell szentelni ennek a munkának, gondosan ki kell emelni a valóban jó munka példáit, hogy mindenki tudomást szerezzen róla, és kíméletlenül kell harcolni bizonyos kerületek, ügyosztályok, intézmények elmaradottsága, hanyag munkája vagy hozzánemértése ellen. Sajtónknak serkentenie kell az elmaradókat, munkára, munkafegyelemre, szervezettségre kell nevelnie.

9. Az ellátási szervek legfőbb feladata a fűtőanyaggal kapcsolatos munkában részt vevőknek élelmiszerrel és takarmánnyal való ellátása legyen. Támogassák őket minden vonalon, erősítsék munkájukat, ellenőrizzék a munka teljesítését.

10. A fűtőanyaggal foglalkozó valamennyi szervben (éppígy valamennyi szovjet intézményben) fáradhatatlanul arra kell törekedni, hogy a valóságban biztosítva legyen *mindenkinek személyi* felelőssége a részére kijelölt, szigorúan és pontosan meghatározott munkáért vagy a munka egy részéért. A kérdések testületi megvitatását a szükséges minimumra kell korlátozni és sohase akadályozzuk az elhatározás gyorsaságát és határozottságát, ne vegyük le a felelősséget az egyes funkcionáriusok válláról.

11. Az összes fűtőanyagkérdéseket különös pontossággal és sürgősen kell elintézni. A legkisebb huzavona esetében is kíméletlenül büntetni kell. A központ tájékoztatása legyen mintaszerű.

12. Általában az egész fűtőanyag-munkát katonailag kell megszervezni: ugyanolyan eréllyel, gyorsasággal, a legszigorúbb fegyelemmel, mint amilyet a háborúban

követelünk. Enélkül nem győzzük le a fűtőanyaginséget. Enélkül nem jutunk ki a válságból.

Az Oroszországi Kommunista Párt Központi Bizottsága meg van győződve arról, hogy az elvtársak minden erejüket megfeszítik és a legerélyesebben, legpontosabban végrehajtják ezeket az utasításokat.

Harcra a fűtőanyaginség ellen — a győzelemig!

Az Oroszországi Kommunista Párt
Központi Bizottsága

„Pravda" 254. sz.
1919 november 13.

BESZÉD A FALUSI PÁRTMUNKA KÉRDÉSÉBEN TARTOTT I. ÖSSZOROSZORSZÁGI TANÁCSKOZÁSON, 1919 NOVEMBER 18-ÁN[38]

Elvtársak! Sajnos nem sikerült részt vennem azon a tanácskozáson, amelyet önök szerveztek, vagyis a falusi munka kérdésében tartott tanácskozáson. Ezért csak általános és főbb szempontokra szorítkozom és meg vagyok győződve, hogy önöknek sikerülni fog politikánk általános szempontjait és alapelveit az önök előtt felmerülő egyes feladatokra és gyakorlati kérdésekre fokozatosan alkalmazni.

Most egész szocialista építésünk fő kérdése mégis a falusi munka kérdése, mert ami a proletariátus soraiban végzendő munkát és a proletariátus egyesítésének kérdését illeti, határozottan mondhatjuk, hogy a kommunisták politikája a Szovjethatalom kétéves fennállása alatt teljesen kialakult, sőt kétségtelenül maradandó eredményeket ért el. Eleinte a szindikalizmus egyes megnyilvánulásai ellen kellett küzdenünk, mert a munkások körében nem volt eléggé fejlett az érdekek közösségének tudata, mert egyes gyárak, vagy egyes iparágak munkásai saját érdekeiket, gyáruk, iparuk érdekeit a társadalom érdekei fölé igyekeztek helyezni. Harcolnunk kellett és még most is harcolnunk kell a munka új megszervezése terén mutatkozó laza fegyelem ellen. Úgy gondolom, mindannyian emlékeznek politikánk nagy szakaszaira, amikor sorra, egyre több új munkást emeltünk ki új munkára, és módot nyujtottunk nekik arra, hogy megismerkedjenek az előttünk álló feladatokkal, az államigazgatás általános gépezetével. Most már véglegesen kialakult, szilárd formát nyert a proletariátus kommunista tevékenységének szervezése és a kommunisták egész politikája, s meg vagyok győződve,

hogy helyes úton járunk, ezen az úton teljesen biztosítva van előrehaladásunk.

Ami azonban a falusi munkát illeti, itt kétségtelenül nagyobbak a nehézségek, és a VIII. pártkongresszuson ezt a kérdést, mint egyik legfontosabb kérdést, egész terjedelmében felvetettük. A falun, ugyanúgy mint a városban, csakis a dolgozó és kizsákmányolt tömegek képviselőire támaszkodhatunk, csakis azokra, akikre a kapitalizmus alatt a földbirtokos és tőkés elnyomás egész terhe nehezedett. Igaz, hogy a parasztok, attól az időtől kezdve, hogy a munkások megragadták a hatalmat és ezzel lehetővé tették nekik, hogy azonnal elsöpörjék a földbirtokosok hatalmát, megszüntetve a magántulajdont, hozzáfogva a föld felosztásához, megvalósították a legnagyobb egyenlőséget s ilymódon jelentékenyen fokozták, a közepes színvonal fölé emelték a föld kihasználását. De magától értetődik, hogy ez nem sikerülhetett teljes mértékben, mert egyéni gazdálkodás mellett rengeteg anyagi eszközre van szükség ahhoz, hogy minden egyes parasztnak elegendő vetőmagot, jószágot és munkaeszközt biztosítsunk. Sőt mi több, még ha iparunknak rendkívüli sikerei lennének is a mezőgazdasági gépgyártás fejlesztése terén, még ha minden vágyunk teljesülne is, még ebben az esetben is könnyen érthető, hogy minden egyes kisparasztot elegendő termelési eszközzel ellátni — lehetetlenség és felette észszerűtlen, mert ez borzasztó szétforgácsolódást jelentene; csak a közös, artelben végzett, társas munka segítségével juthatunk ki abból a zsákutcából, amelybe az imperialista háború szorított bennünket.

A parasztság tömege, amely a kapitalizmusban, gazdasági helyzeténél fogva, a legelnyomottabb volt, igen nehezen hisz a hirtelen fordulatok és átmenetek lehetőségében. A Kolcsakkal, Jugyenyicscsel és Gyenyikinnel kapcsolatban szerzett tapasztalatok megtanították arra, hogy különös óvatossággal tekintsen arra, amit kivívott. Minden paraszt tudja, hogy vívmányainak tartóssága még nincs biztosítva, hogy ellensége — a földbirtokos — még nincs megsemmisítve, hanem meglapulva várja barátai, a nemzetközi tőkés haramiák segítségét. És bár a nemzetközi tőke napról napra, egyre jobban gyengül, nemzetközi

helyzetünk pedig az utóbbi időben rendkívül megjavult, mégis, ha józanul mérlegeljük a dolgokat, meg kell mondanunk, hogy a nemzetközi tőke még kétségtelenül erősebb, mint mi. Nyilt háborút már nem viselhet ellenünk — megnyirbálták a szárnyait. Ezek az urak éppen az utóbbi napokban már ilyen húrokat kezdenek pengetni az európai sajtóban: „Oroszországba valószínűleg beletörik a bicskánk, talán jobb lenne kibékülni vele." Ez mindig úgy volt: amikor elpáholják az ellenfelet, békülni kezd. Nem egyszer mondottuk az európai imperialista uraknak, hogy hajlandók vagyunk a békére, de ők Oroszország leigázásáról álmodoztak. Most azonban megértették, hogy álmaik nem teljesülhetnek.

A nemzetközi milliomosok és milliárdosok ezidőszerint még erősebbek, mint mi. És a parasztok nagyon jól látják, hogy Jugyenyics, Kolcsak meg Gyenyikin felkelési kísérletei olyan erőt jelentenek, amelyet az európai és amerikai imperialisták pénzén szerveztek. És a paraszti tömeg igen jól tudja, hogy mi vár rá, ha csak a legkisebb mértékben is gyengének mutatkozik. A parasztok jól tudják, hogy mivel fenyeget a földbirtokosok és a kapitalisták hatalma, és ez az emlékezés a Szovjethatalom legodaadóbb híveivé teszi a parasztokat. Hónapról hónapra szilárdabb a Szovjethatalom és tudatosabbak azok a parasztok, akik azelőtt robotoltak, akiket kizsákmányoltak s akik a saját bőrükön érezték a földbirtokosok és kapitalisták igájának egész súlyát.

Persze, másként áll a dolog a kulákokkal, azokkal, akik maguk is bérmunkásokat alkalmaztak, kamatra adtak ki pénzt, mások munkáján gazdagodtak. Ezek egész tömegükben a kapitalisták mellett vannak és elégedetlenek a végbement átalakulással. És világosan kell látnunk, hogy még hosszantartó, szívós harcot kell folytatni a parasztok e csoportja ellen. Ám azok között a parasztok között, akik a földbirtokosok és a kapitalisták nehéz igáját húzták és azok között, akik maguk is kizsákmányoltak másokat, ott áll a középparasztság tömege. Itt vár ránk a legnehezebb feladat. A szocialisták mindig mondották, hogy a szocializmusba való átmenet nehéz problémát vet fel. Ez a munkásosztály és a középparasztság viszonyának

a problémája. Itt kell elvárnunk leginkább, hogy a kommunista elvtársak figyelmesen, tudatosan, okosan nyúljanak ehhez a bonyolult és nehéz feladathoz és ne próbálják ezt a kérdést egycsapásra megoldani.

A középparasztság kétségtelenül hozzászokott az egyéni gazdálkodáshoz. Ezek tulajdonnal rendelkező parasztok és bár földjük egyelőre nincs, bár a földmagántulajdont megszüntettük, de a paraszt mégis tulajdonos, legfőképpen azért, mert a parasztok e csoportjának élelmicikkfeleslege marad. A középparaszt több élelmiszert termel, mint amennyire szüksége van, és azáltal, hogy gabonafeleslegekkel rendelkezik, az éhező munkás kizsákmányolójává válik. Ez a fő probléma, ez a fő ellentmondás. A paraszt mint dolgozó, mint olyan ember, aki a saját munkájából él, aki a kapitalizmus igáját nyögte — az ilyen paraszt a munkás oldalán áll. De a paraszt mint tulajdonos, akinek gabonafeleslege van, hozzászokott ahhoz, hogy azt saját tulajdonának tekintse, amit szabadon eladhat. Ámde gabonafelesleget eladni egy éhező országban annyit jelent — mint spekulánssá, kizsákmányolóvá válni, mert az éhező ember mindent odaad, amije csak van, a kenyérért. Itt bontakozik ki a legnagyobb és legnehezebb harc, amely megköveteli mindannyiunktól, a Szovjethatalom képviselőitől, és különösen a falun dolgozó kommunistáktól, hogy a legnagyobb figyelemmel, igen óvatosan bánjunk ezzel a kérdéssel, hogy a legnagyobb figyelemmel, nagyon megfontoltan nyúljunk ehhez a kérdéshez.

Mi mindig azt mondtuk, hogy a középparasztra nem akarjuk erőszakkal rákényszeríteni a szocializmust, és a VIII. pártkongresszus teljes egészében jóváhagyta ezt. Amikor Kalinyin elvtársat az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság elnökévé választottuk, abból indultunk ki, hogy a Szovjethatalmat egészen közel kell hoznunk a parasztsághoz. És Kalinyin elvtársnak köszönhetjük, hogy a falusi munka jelentősen javult. A paraszt kétségtelenül lehetőséget nyert arra, hogy közvetlenebb kapcsolatba kerüljön a Szovjethatalommal, Kalinyin elvtárshoz fordulhat, aki személyében a Szovjet Köztársaság legfelsőbb hatalmát képviseli. Ilymódon azt mondtuk a középparasztnak: „Szó sem lehet arról, hogy valakit is

erőszakkal kényszerítsünk a szocializmus útjára." De ezt meg kell vele értetni, ezt olyan nyelven kell megmondani, melyet a paraszt azonnal megért. Itt csak példaadással, a közös gazdaság jó megszervezésével lehet hatni. Ahhoz pedig, hogy példát mutassunk az artelben végzett, szövetkezeti munkára, előbb magunknak kell jól megszerveznünk az ilyen gazdaságot. A mezőgazdasági kommúnák és artelek szervezésére irányuló mozgalom hatalmas méreteket öltött ez alatt a két év alatt. De józanul nézve a dolgokat, meg kell mondanunk, hogy azoknak az elvtársaknak a zöme, akik kommúnák szervezésére vetették magukat, úgy határozta el magát a földművelésre, a mezőgazdaságra, hogy nem ismerte eléggé a paraszti élet gazdasági feltételeit. Ezért itt temérdek hibát kellett kiküszöbölni, amelyek oka abban keresendő, hogy elhamarkodottan, helytelenül nyúltak a dologhoz. A szovjet gazdaságokba nagyon gyakran régi kizsákmányolók, egykori földbirtokosok furakodtak be. Hatalmukat letörték, de még nem tették őket lehetetlenné. Ki kell dobni onnan, vagypedig a proletariátus ellenőrzése alá kell helyezni őket.

Ez a feladat áll előttünk az élet minden területén. Önök hallottak a Vörös Hadsereg számos ragyogó győzelméről. A Vörös Hadseregben tízezernyi régi tiszt és ezredes dolgozik. Ha nem fogadtuk volna szolgálatunkba és nem kényszerítettük volna őket arra, hogy szolgáljanak bennünket, nem tudtunk volna hadsereget teremteni. És annak ellenére, hogy egyes katonai szakemberek árulást követtek el, szétzúztuk Kolcsakot és Jugyenyicset, győzünk minden arcvonalon. Ez azért van így, mert hála a Vörös Hadseregben levő kommunista sejteknek, amelyeknek óriási propaganda és agitációs jelentőségük van, a kisszámú tiszt olyan környezetben van, a kommunisták olyan óriási nyomásának van kitéve, hogy többségében képtelen kiszakítani magát a kommunista szervezetnek és propagandának abból a hálózatából, amellyel körülvesszük őket.

A kommunizmust tudás, technika és kultúra nélkül lehetetlen felépíteni, de ezzel a burzsoá szakemberek rendelkeznek. Többségük nem rokonszenvez a Szovjethatalommal, de nélkülük nem építhetjük fel a kommunizmust. Elvtársi légkörrel kell körülvenni őket, a kommunista

munka szellemével kell hatni rájuk és arra kell törekedni, hogy egysorban meneteljenek a munkás-paraszt hatalommal.

A parasztság körében igen gyakran rendkívül nagy bizalmatlanság és felháborodás észlelhető, amely odáig terjed, hogy hallani sem akarnak a szovjet gazdaságokról: nincs szükség szovjet gazdaságokra, ott a régi kizsákmányolók ülnek. Mi azt mondtuk: ha magatok nem tudjátok új módon megszervezni a gazdaságot, akkor fogadjátok fel a régi szakembereket, enélkül nem lehet kijutni a nyomorból. Azokkal, akik megszegik a Szovjethatalom rendeleteit, könyörtelenül elbánunk, ugyanúgy, mint a Vörös Hadseregben; a harc tovább tart, és a harc könyörtelen. De a többségüket rákényszerítjük arra, hogy úgy dolgozzanak, ahogy mi akarjuk.

Ez a feladat nehéz, bonyolult, nem oldható meg egycsapásra. Itt tudatos munkafegyelemre van szükség, közelebb kell kerülnünk a parasztokhoz; meg kell mutatni nekik, hogy mi látjuk a visszaéléseket a szovjet gazdaságokban, de azt mondjuk, hogy a tudomány és a technika embereit a közös gazdaság szolgálatába kell állítani, mivel kisgazdasággal a nyomorból nem lehet kijutni. És ugyanúgy fogunk cselekedni, mint a Vörös Hadseregben: ha százszor is megvernek minket, de százegyedszer mi győzünk le mindenkit. Ehhez azonban az kell, hogy a falusi munkát egyetértésben, következetesen, szigorú rendben végezzék, ahogy a Vörös Hadseregben végezték a munkát és a gazdaság más területein végzik. Lassan és szívós munkával bebizonyítjuk a parasztoknak a közös gazdaság előnyeit.

Ilyen harcot kell folytatnunk a szovjet gazdaságokban, ebben áll a szocializmusba való átmenet nehézsége, ettől függ a Szovjethatalom igazi és végleges megszilárdulása. Amikor a középparasztok többsége meggyőződik arról, hogy ha nem szövetkezik a munkásokkal, akkor csak Kolcsakot és Jugyenyicset segíti, ha majd meggyőződnek, hogy Kolcsakkal és Jugyenyicscsel az égvilágon egyesegyedül a kapitalisták maradtak, akik gyűlölik Szovjet-Oroszországot és még évekig, újból és újból meg fognak próbálkozni hatalmuk visszaállításával, akkor még a legelmaradottabb középparaszt is megérti majd, hogy

vagy a teljes felszabadulás felé halad a forradalmi munkássággal szövetségben, vagypedig, ha a legkisebb mértékben is ingadozik, az ellenség, a régi kizsákmányoló kapitalista kerekedik felül. A Gyenyikinen aratott győzelem még nem semmisíti meg véglegesen a kapitalistákat. Ezt valamennyiünknek meg kell érteni. Mi nagyon jól tudjuk, hogy a kapitalisták újból és újból meg fogják próbálni, hogy megfojtsák Szovjet-Oroszországot. Ezért a parasztnak nincs más választása; segítenie kell a munkásokat, mert ha a legkisebb mértékben is ingadozik, ezzel a földbirtokosokat és a kapitalistákat segíti győzelemre. Ennek a tudatosítása a parasztok között — első és legfőbb feladatunk. A maga munkájából élő paraszt a Szovjethatalom hű szövetségese, az ilyen parasztot a munkás magával egyenlőnek tartja, az ilyen parasztért a munkáshatalom megtesz mindent, amit csak megtehet, és a munkás-paraszt hatalom nem riad vissza semmi áldozattól, hogy kielégítse az ilyen paraszt szükségleteit.

De az olyan paraszt, aki, mert gabonafölöslege van, kizsákmányol — ellenségünk. Az éhező ország legfontosabb szükségleteinek kielégítése állampolgári kötelesség. De korántsem minden paraszt érti meg, hogy a gabonával való szabad kereskedés államellenes bűntett. „A gabonát én termeltem, ez az én terményem, tehát jogom van kereskedni vele" — így vélekedik a paraszt, megszokásból, régi módon. Mi pedig azt mondjuk, *hogy ez államellenes bűntett.* · A szabad gabonakereskedelem gabonából való gazdagodást jelent — ez pedig visszatérés a régi kapitalizmushoz, ezt mi nem engedjük meg, itt harcolni fogunk, ha törik, ha szakad.

Az átmeneti időszakban életbeléptetjük az állami gabonabegyüjtést és a gabonafölösleg kötelező beszolgáltatását. Tudjuk, hogy csak így lehetséges megszabadulnunk a nyomortól és éhínségtől. A munkások óriási többsége azért nyomorog, mert helytelenül osztják el a gabonát, ahhoz pedig, hogy helyesen osszák el, az szükséges, hogy a parasztok kötelességtudóan, lelkiismeretesen és feltétlenül teljesítsék állami beszolgáltatási kötelezettségüket. Itt a Szovjethatalom nem tehet semmiféle engedményt. Ez a kérdés nem a munkáshatalom és a parasztság egymás

elleni harcának, hanem a szocializmus létének vagy nemlétének, a Szovjethatalom létének vagy nemlétének kérdése. A parasztnak most nem adhatunk árut, mert nincs fűtőanyag, a vasutak állnak. Előbb adjon a paraszt gabonakölcsönt a munkásnak, de nem spekulációs, hanem szabott áron, hogy a munkások helyreállíthassák a termelést. Minden paraszt megteszi ezt, ha egy olyan munkásról van szó, aki szemeláttára éhen pusztul. De amikor a munkások millióiról van szó, a parasztok nem értik ezt, felülkerekedik bennük a spekuláció régi szokása.

Kitartó és szívós harc ezek ellen a szokások ellen, agitáció és propaganda, felvilágosítás, és ellenőrzése annak, amit tettünk — ez a mi politikánk a parasztságot illetőleg.

Mindenképpen támogatnunk kell a dolgozó parasztot, akit magunkkal egyenlőnek kell tekintenünk, a legcsekélyebb kísérletet sem szabad tennünk arra, hogy bármit is erőszakkal kényszerítsünk rá — ez az első feladatunk. És a második feladat — megalkuvás nélküli harc a spekuláció, a kufárkodás, mások tönkretétele ellen.

Amikor hozzákezdtünk a Vörös Hadsereg megteremtéséhez, egyes, elaprózott partizáncsoportokkal volt dolgunk. Sok volt a fölösleges áldozat, mert nem volt fegyelem és összetartás, de leküzdöttük ezeket a nehézségeket és a partizánosztagok helyébe létrehoztuk a milliós Vörös Hadsereget. Ha ezt a nehéz, bonyolult és veszélyes kérdést, a hadsereg kérdését, rövid két év alatt meg tudtuk oldani, annál biztosabban hisszük, hogy ugyanezt el tudjuk érni a gazdasági élet minden ágában is.

Meg vagyok győződve, hogy ezt a feladatot is, amely egyike a legnehezebb feladatoknak — a munkások és a parasztok helyes viszonyát, a helyes élelmezési politikát —, megoldjuk, és itt ugyanolyan győzelmet aratunk, aminőt a fronton arattunk.

„Pravda" 259. sz.
1919 november 19.

ELŐADÓI BESZÉD A KELETI NÉPEK KOMMUNISTA SZERVEZETEINEK II. ÖSSZOROSZORSZÁGI KONGRESSZUSÁN, 1919 NOVEMBER 22-ÉN[39]

Elvtársak! Nagyon örülök, hogy üdvözölhetem a kommunista elvtársaknak, a keleti mohamedán szervezetek képviselőinek kongresszusát, és néhány szót mondhatok arról, hogyan alakult most a helyzet Oroszországban és az egész világon. Beszédem tárgya a jelen helyzet, és én úgy látom, hogy ebben a kérdésben ezidőszerint Kelet népeinek az imperializmushoz való viszonya és e népek forradalmi mozgalma a legfontosabb. Magától értetődik, hogy Kelet népeinek ez a forradalmi mozgalma most csak úgy fejlődhet sikeresen, csak úgy nyerhet megoldást, ha közvetlenül egybekapcsolódik Szovjet Köztársaságunknak a nemzetközi imperializmus ellen vívott forradalmi harcával. Több okból — többek közt azért, mert Oroszország elmaradt és kiterjedése beláthatatlan, és mert Oroszország Európa és Ázsia, Nyugat és Kelet határán fekszik — miránk hárult az a nehéz feladat — ami nagy tisztesség számunkra —, hogy az imperializmus elleni világharc úttörői legyünk. Ezért a közeljövőben lejátszódó események egész menete arra mutat, hogy a nemzetközi imperializmus elleni harc még szélesebb, még szívósabb lesz és elkerülhetetlenül egybekapcsolódik a Szovjet Köztársaságnak az egyesült imperializmus — Németország, Franciaország, Anglia és Amerika — erői ellen vívott harcával.

Ami a kérdés katonai oldalát illeti, önök tudják, hogy milyen kedvezően alakultak most a dolgok minden fronton. Nem foglalkozom részletesen ezzel a kérdéssel, csak annyit mondok, hogy a polgárháború, melyet a nemzetközi imperializmus erőszakkal kényszerített ránk, két év alatt mérhetetlen nehézségeket okozott az Oroszországi Szo-

cialista Föderatív Szovjet Köztársaságnak, olyan óriási terhet rótt a parasztokra és a munkásokra, hogy sokszor úgy látszott, már-már összeroppannak. Ugyanakkor ez a háború, annak durva erőszaka, az az irgalmat nem ismerő durva nyomás, amelyet úgynevezett „szövetségeseink" gyakorolnak — akik vadállatokká lettek és akik már a szocialista forradalom előtt is fosztogattak bennünket —, ez a háború csodát művelt: azokat, akik kifáradtak a háborúban és úgy látszott, hogy nem bírnak ki még egy háborút, harcosokká tette, olyan harcosokká, akik két évig nemcsak kibírták a háborút, hanem győzelmesen be is fejezik azt. Azok a győzelmek, amelyeket most Kolcsak, Jugyenyics és Gyenyikin felett aratunk, azt jelentik, hogy a világimperializmusnak a szabadságukért harcra kelt országok és nemzetek ellen vívott harca történetében új szakasz következett be. E tekintetben kétéves polgárháborúnk teljesen beigazolta azt a régi történelmi tapasztalatot, hogy a háború jellege és sikere leginkább a háborút viselő ország belső rendjétől függ, hogy a háború az ország háborúelőtti belpolitikájának tükröződése. Mindez elkerülhetetlenül kihat a hadviselésre.

Az a kérdés, hogy melyik osztály viselt háborút és folytatja a háborút, nagyon fontos kérdés. Csakis azért, mert polgárháborúnkat felszabadult munkások és parasztok viselik, és mert ez a polgárháború annak a politikai harcnak a folytatása, amelynek célja a dolgozók megszabadítása országunk és az egész világ kapitalistáitól, csakis azért akadtak ilyen elmaradt országban, mint a négyéves imperialista háború következtében kimerült Oroszország, akaraterős emberek, akik két éven át, példátlan, hihetetlen nehézségek és bajok közepette tovább viselik ezt a háborút.

Ezt különösen szemléltetően mutatta a polgárháború története Kolcsak példáján. Az olyan ellenség, mint Kolcsak, akit a világ összes, legerősebb hatalmai segítettek, aki kezében tartotta a vasútvonalat, melyet a külföldi hatalmak százezres seregei őriztek, köztük a nemzetközi imperialisták legjobb csapatai, mint például a japán csapatok, amelyek készülődtek az imperialista háborúra, de alig vettek részt benne és ezért alig voltak veszteségeik, — Kolcsak, aki Szibéria parasztjaira támaszko-

dott, a legtehetősebb parasztokra, akik nem ismerték a jobbágyságot és ezért, természetszerűen, nagyon távol álltak a kommunizmustól, — Kolcsak legyőzhetetlennek látszott, mert seregei a nemzetközi imperializmus élcsapatát alkották. Szibériában még most is harcolnak japánok, csehszlovákok és az imperialista nemzetek más csapatai. És mégis, Kolcsak több mint egyéves uralmának kísérlete a rengeteg természeti kincsben bővelkedő Szibériában, ez a kísérlet, amelyet kezdetben a II. Internacionále szocialista pártjai, a mensevikek és eszerek, akik létrehozták az Alkotmányozógyűlési Bizottság Frontját, támogattak, ilyen viszonyok között tehát nyárspolgári szempontból és a történelem szokásos menetének szempontjából szilárdnak, legyőzhetetlennek látszott, valójában megmutatta, hogy minél tovább nyomult Kolcsak Oroszország belsejébe, annál jobban kimerült, és a Szovjethatalom végülis teljes győzelmet aratott Kolcsakon. Ez kétségtelenül gyakorlati bizonyítéka annak, hogy a kapitalisták igájától megszabadult munkások és parasztok, ha összefognak, igazán csodákat művelnek. Ez gyakorlati bizonyítéka annak, hogy a forradalmi háború, ha valóban bevonja és érdekeltté teszi az elnyomott dolgozó tömegeket, ha tudatosítja bennük, hogy a kizsákmányolók ellen harcolnak, az ilyen forradalmi háború annyi energiát vált ki, hogy az csodákra képes.

Azt hiszem, hogy a Vörös Hadsereg tettei, a Vörös Hadsereg harca és győzelmének története Kelet valamennyi népe szempontjából óriási, világtörténelmi jelentőségű. Megmutatja Kelet népeinek, hogy bármilyen gyengék is ezek a népek, bármennyire győzhetetlennek látszik is az európai elnyomók hatalma, akik a technika és a hadiművészet minden csodáját felhasználják harcukban, mindazonáltal az elnyomott népek forradalmi háborúja, ha valóban fel tudja ébreszteni a dolgozók és kizsákmányoltak millióit, olyan lehetőségeket rejt magában, olyan csodákra képes, hogy Kelet népeinek felszabadulása most gyakorlatilag teljesen megvalósítható — nemcsak a nemzetközi forradalom távlatainak szempontjából, hanem az Ázsiában, Szibériában közvetlenül szerzett haditapasztalat, a leghatalmasabb imperialista országok

katonai inváziója ellen küzdő Szovjet Köztársaság tapasztalata szempontjából is.

Azonkívül az oroszországi polgárháború tapasztalata megmutatta nekünk és a világ kommunistáinak, hogy a polgárháború tüzében a forradalmi lelkesedés növekedésével együtt erősen fokozódik belső szilárdságunk. A háború minden nemzet összes gazdasági és szervezeti erőinek a próbája. Végeredményben, két évi tapasztalat után, bár a háború végtelenül nehéz megpróbáltatást jelent a munkásokra és parasztokra nézve, akik éheznek és fáznak, két évi tapasztalat alapján állíthatjuk, hogy győzünk és győzni fogunk, mert van hátországunk, mégpedig szilárd hátországunk, mert a parasztok és a munkások, éhség és fázás ellenére, összeforrtak, megerősödtek és minden súlyos csapásra azzal felelnek, hogy mégjobban összefognak és mégjobban megfeszítik gazdasági erejüket. Csakis ezért arathattunk győzelmet Kolcsak, Jugyenyics és szövetségeseik, a világ legerősebb hatalmai fölött. Az elmult két esztendő egyfelől arról tanuskodik, hogy a forradalmi háború fejlődése lehetséges, másfelől azt mutatja, hogy a Szovjethatalom a külföldi invázió súlyos csapásai alatt megerősödött. Ennek az inváziónak az a célja, hogy gyorsan összezúzza a forradalom gócát, összezúzza a munkások és parasztok köztársaságát, amely hadat mert üzenni a nemzetközi imperializmusnak. De ahelyett, hogy összezúzták volna Oroszország munkásait és parasztjait, csak megedzették őket.

Ezek a főbb eredmények, ez a mostani helyzet fő tartalma. Már közel az idő, amikor döntő győzelmet aratunk Gyenyikin fölött, az utolsó ellenség fölött, amely még területünkön maradt. Erőseknek érezzük magunkat és ezerszer elismételhetjük, hogy nem tévedünk, amikor azt mondjuk, hogy a köztársaság belső építése megszilárdult és a Gyenyikin elleni háborúból sokkal erősebben kerülünk ki, jóval alaposabban felkészülve a szocialista épület építésére, melyre a polgárháború idején nagyon kevés időt és erőt fordíthattunk. Csak most, amikor kijutunk a szabad útra, most szentelhetjük magunkat teljesen ennek az építésnek. És ez kétségtelenül sikerülni fog nekünk.

Nyugat-Európában az imperializmus bomlásának vagyunk a tanúi. Tudjuk, hogy egy évvel ezelőtt még a német szocialisták is azt hitték, mint ahogy a szocialisták óriási többsége, amely nem értette meg az eseményeket, szintén azt hitte, hogy a világimperializmus két csoportja között folyik a harc. Azt tartották, hogy ez a harc tölti be a történelmet, hogy nincs olyan erő, amely ezen változtathatna. Azt hitték, hogy még a szocialistáknak sem marad egyéb hátra, mint hogy a hatalmas világrablók egyik csoportjához csatlakozzanak. Így látták a helyzetet 1918 október végén. De látjuk, hogy a világtörténelem azóta, egy éve, soha nem látott, széles és mély mederben hömpölygő jelenségek tanúja volt, amelyek sok olyan szocialistának nyitották ki a szemét, akik az imperialista háború idején patrióták voltak és magatartásukat azzal igazolták, hogy az ellenséggel álltak szemben; igazolták az angol és francia imperialistákkal való szövetséget, akik állítólag szabadulást hoznak a német imperializmustól. Lám, mennyi illúziót oszlatott el ez a háború! Tanúi vagyunk a német imperializmus bomlásának, amely nemcsak köztársasági, hanem szocialista forradalomra is vezetett. Tudjuk, hogy Németországban ezidőszerint még élesebb lett az osztályok harca és egyre gyorsabban közeleg a polgárháború, a német proletariátus harca a német imperialisták ellen, akik köztársaságiaknak mímelik magukat, de az imperializmus képviselői maradtak.

Mindenki tudja, hogy a nyugateurópai szociális forradalom napról napra, óráról órára érik, hogy ugyanez történik Amerikában és Angliában is — a kultúra és a civilizáció állítólagos képviselőinek, a hunok, a német imperialisták legyőzőinek hazájában —, de amikor a versailles-i békére került a sor, mindenki meggyőződhetett, hogy a versailles-i béke, rabló jellegét tekintve, százszorosan felülmúlja a breszti békét, melyet a német rablók kényszerítettek ránk, és hogy ez a versailles-i béke a legnagyobb csapás, amelyet ezeknek a boldogtalan győztes országoknak kapitalistái és imperialistái önmagukra mérhettek. A versailles-i béke éppen a győző nemzeteknek nyitotta ki a szemét és bebizonyította, hogy nem a kultúra és civilizáció képviselői állnak előttünk, hanem azzal az

Angliával és Franciaországgal van dolgunk, amelyeket — bár demokratikus államok — rabló imperialisták kormányoznak. Ezeknek a rablóknak a belső harca olyan gyorsan fejlődik, hogy újjonghatunk örömünkben, tudván, hogy a versailles-i béke csak külsőleg győzelme a diadalmaskodó imperialistáknak, valójában pedig azt jelenti, hogy az egész imperialista világ csődbe jutott és hogy a dolgozó tömegek határozottan hátat fordítanak azoknak a szocialistáknak, akik a háború idején a rothadt imperializmus képviselőinek szövetségesei voltak és a harcoló rabló csoportok egyikét védelmezték. Kinyílt a dolgozók szeme, mert a versailles-i béke rablóbéke volt és bebizonyította, hogy Franciaország és Anglia igazán csak azért háborúskodtak Németországgal, hogy megszilárdítsák gyarmati hatalmukat és növeljék imperialista erejüket. Minél tovább tart ez a belső harc, annál nagyobb méreteket ölt. Ma olvastam egy november 21-én kelt londoni szikratáviratot, amelyben amerikai ujságírók — akiket nem lehet azzal gyanusítani, hogy a forradalmárokkal rokonszenveznek — azt mondják, hogy Franciaországban soha nem látott gyűlölet észlelhető az amerikaiakkal szemben, mert az amerikaiak nem akarják jóváhagyni a versailles-i békeszerződést.

Anglia és Franciaország győzött, de Amerika adósai lettek. Amerika pedig elhatározta, hogy ha a franciák és angolok győzőknek tekintik is magukat, de a tejfelt ő fogja leszedni, és bőven kárpótolja magát a háború alatt nyujtott segítségért. Mindezt az amerikai hajóhadnak kell biztosítania, amely most épül és méreteiben túlszárnyalja az angol hajóhadat. S hogy mennyire durva az amerikai rablóimperializmus, ez abból is látható, hogy Amerika ügynökei élő árut, asszonyokat és leányokat vásárolnak össze, Amerikába szállítják őket és terjesztik a prostitúciót. A szabad, művelt Amerika a nyilvánosházak szállítója! Lengyelországban és Belgiumban napirenden vannak az amerikai ügynökökkel való konfliktusok. Ez valamelyest illusztrálja azt, ami nagy méretekben történik minden kis országban, amely segítséget kapott az antanttól. Vegyük, mondjuk, Lengyelországot. Az amerikai ügynökök és spekulánsok elárasztják Lengyelországot, összevásárolják Lengyelország kincseit, amely azzal kér-

kedik, hogy ma már független hatalom. Amerika ügynökei felvásárolják Lengyelországot. Nincs olyan gyár vagy iparág, amely ne volna az amerikaiak zsebében. Amerika étvágya annyira megnőtt, hogy már hozzáfogott annak a „nagy, szabad, győztes" Franciaországnak leigázásához, amely korábban az uzsorások országa volt, most pedig fülig adósa Amerikának, mert kimerítette gazdasági erejét, nincsen elegendő gabonája, nincsen elegendő szene, nem fejlesztheti nagy arányokban anyagi erőit, Amerika pedig feltétlenül ragaszkodik ahhoz, hogy Franciaország pontosan és maradék nélkül fizesse a sarcot. Így tehát, minél több idő telik el, annál világosabb lesz Franciaország, Anglia és más hatalmas országok gazdasági csődje. A franciaországi választásokon a klerikálisok győztek. A francia nép, amelyet azzal vezettek félre, hogy a szabadság és demokrácia nevében kell latba vetnie minden erejét Németország ellen, most megkapta jutalmát: teljesen eladósodott, az amerikai imperialista rablók megalázzák, s most a legvadabb reakció képviselőiből álló klerikális többség ült a nyakára.

A helyzet sokkal bonyolultabb lett az egész világon. A nemzetközi tőke szolgái: Kolcsak, Jugyenyics fölött nagy győzelmet arattunk, de még sokkal nagyobb, bár nem olyan világos az a győzelem, amelyet nemzetközi méretekben aratunk. Ez a győzelem abban áll, hogy az imperializmus belülről bomlik és csapatait nem küldheti ellenünk. Az antant megpróbálta ezt, de semmire sem ment, mert seregei bomlásnak indulnak, mihelyt érintkezésbe kerülnek csapatainkkal s katonái anyanyelvükön megismerkednek az oroszországi Szovjet Alkotmánnyal. Alkotmányunk, a rothadt szocializmus vezéreinek befolyása ellenére is, mindenkor a dolgozó tömegek rokonszenvére talál. Ezt a szót: „Szovjet" — most már mindenki megérti; a Szovjet Alkotmányt lefordították minden nyelvre és minden munkás ismeri. Minden munkás tudja, hogy ez a Dolgozók Alkotmánya, hogy ez a dolgozók politikai rendje, a dolgozóké, akik a nemzetközi tőke fölötti győzelemre szólítanak; tudja, hogy ez olyan vívmány, amellyel a nemzetközi imperialisták fölé kerekedtünk. Győzelmünk hatása minden imperialista országban érez-

hető volt, mert elvettük, elhódítottuk tőlük tulajdon csapataikat, megfosztottuk őket a lehetőségtől, hogy azokat Szovjet-Oroszország ellen indítsák.

Idegen csapatokkal, Finnország, Lengyelország, Lettország csapataival próbáltak hadakozni, de eredménytelenül. Néhány héttel ezelőtt Churchill angol miniszter azzal dicsekedett a parlamentben — és ezt megtáviratozták az egész világnak —, hogy megszervezték tizennégy nemzet hadjáratát Szovjet-Oroszország ellen, és hogy újévre legyőzik Oroszországot. És bizony, sok nemzet vett részt ebben — Finnország, Ukrajna, Lengyelország, Grúzia, részt vettek a csehszlovákok, japánok, franciák, angolok, németek. Mi azonban tudjuk, hogy mi lett ennek a vége! Tudjuk, hogy az észtek cserbenhagyták Jugyenyics seregeit és most eszeveszett vita folyik a lapokban, mert az észtek nem akarják Jugyenyicset segíteni, és Finnország sem segítette, bármennyire akarta is ezt a finn burzsoázia. Ilymódon a másodszor megkísérelt nyomás is kudarcot vallott. Az első szakaszban az antant saját csapatait küldte ellenünk, melyek a haditechnika minden szabálya szerint voltak felszerelve, s úgy látszott, legyőzik a Szovjet Köztársaságot. Azok már elhagyták a Kaukázust, Arhangelszket, Krimet és csak Murman vidékén maradtak még, mint a csehszlovákok Szibériában, de csak kis szigetet alkotnak. Az antant első kísérlete, hogy saját seregeivel győzzön le bennünket, a mi győzelmünkkel végződött. A második kísérlet arra irányult, hogy az antanttól pénzügyileg teljesen függő, szomszédos nemzeteket küldjék ellenünk, és őket kényszerítsék arra, hogy megfojtsanak bennünket, a szocializmus fészkét. De ezzel a kísérlettel is kudarcot vallottak: kiderült, hogy a kis államok egyike sem képes ilyen háborút viselni. Sőt mi több, minden kis államban fokozódott az antanttal szemben táplált gyűlölet. Ha Finnország nem indult Petrográd bevételére, amikor Jugyenyics már bevette Krasznoje Szelót, ez azért történt, mert Finnország ingadozott, és látta, hogy Szovjet-Oroszország mellett önállóan élhet, de az antanttal nem élhet békében. Minden kis népnek ez a tapasztalata. Ezt érzi Finnország, Litvánia, Észtország, Lengyelország, ahol dühöng a sovinizmus, ahol azonban gyűlölik az

antantot, amely egyre jobban kizsákmányolja Lengyelországot. És most, gondosan számolva az események menetével, minden túlzás nélkül állíthatjuk, hogy a Szovjet Köztársaság ellen indított nemzetközi háborúnak nemcsak az első, hanem második szakasza is kudarccal végződött. Most már csak az van hátra, hogy legyőzzük Gyenyikin seregeit, amelyeket már félig szétvertünk.

Ez a mostani oroszországi és nemzetközi helyzet, amelyet beszédemben röviden jellemeztem. Befejezésül engedjék meg, hogy kitérjek arra, hogy milyen helyzet alakul ki Kelet nemzetiségeit illetően. Önök különböző keleti népek kommunista szervezeteinek és kommunista pártjainak a képviselői. Meg kell mondanom, hogy ha az orosz bolsevikoknak sikerült rést ütniök a régi imperializmuson, ha sikerült magukra vállalniok a forradalom új útjai megteremtésének rendkívül nehéz, de nemes feladatát, akkor önökre, Kelet dolgozó tömegeinek képviselőire, még nagyobb és még újabb feladat vár. Most egészen világos, hogy a szocialista forradalom, amely az egész világon közeleg, korántsem fog csupán abban állni, hogy a proletariátus minden országban legyőzi a burzsoáziáját. Ez akkor volna lehetséges, ha a forradalmak könnyen és gyorsan mennének végbe. Tudjuk, hogy az imperialisták ennek ellene szegülnek, hogy minden ország fegyverben áll belső bolsevizmusával szemben és csak azon töri a fejét, hogyan győzze le a bolsevizmust otthon. Ezért minden országban polgárháború érlelődik és ebben a polgárháborúban a régi megalkuvó szocialisták a burzsoázia oldalán vesznek részt. Így tehát a szocialista forradalom nem csupán és nem főképpen az egyes országok forradalmi proletárjainak a saját burzsoáziájuk ellen vívott harca lesz. Nem. A szocialista forradalom az imperializmus által elnyomott valamennyi gyarmatnak és országnak, valamennyi függő országnak harca lesz a nemzetközi imperializmus ellen. Pártunk mult év márciusában elfogadott programjában, a közelgő szociális világforradalmat jellemezve, azt mondottuk, hogy a dolgozók polgárháborúja, amelyet az imperialisták és a kizsákmányolók ellen vívnak minden fejlett országban, egyesülni kezd a nemzetközi imperializmus ellen folytatott nemzeti háborúval. Ezt

igazolja és mindinkább igazolni fogja a forradalom menete. Ugyanígy lesz Keleten is.

Tudjuk, hogy itt, mint önálló részvevők, mint az új élet alkotói, felkelnek a keleti néptömegek, mert Kelet lakosságának százmilliói a függő, nemteljesjogú nemzetekhez tartoznak, amelyek eddig csak az imperializmus nemzetközi politikájának tárgyai voltak, amelyek csak trágya-anyagul szolgáltak a kapitalista kultúrának és civilizációnak. S amikor a gyarmati mandátumok elosztásáról beszélnek, nagyon jól tudjuk, hogy ezzel a fosztogatásra, a rablásra adnak mandátumot, hogy ezzel feljogosítják a föld lakosságának elenyésző részét, hogy a földkerekség lakosságának többségét kizsákmányolja. Ez a többség, amely eddig nem volt részese a történelmi haladásnak, mert nem képviselhetett önálló forradalmi erőt, ez a többség, mint tudjuk, a XX. század eleje óta már nem játszik többé ilyen passzív szerepet. Tudjuk, hogy 1905 után sorra forradalom tört ki Törökországban, Perzsiában, Kínában, hogy Indiában terjedt a forradalmi mozgalom. Az imperialista háború szintén elősegítette a forradalmi mozgalom fejlődését, mert gyarmati népekből álló ezredeket kellett bevonni az európai imperialisták harcába. Az imperialista háború felébresztette Keletet is, népeit bevonta a nemzetközi politikába. Anglia és Franciaország felfegyverezte a gyarmati népeket, megismertette őket a haditechnikával és a korszerű gépekkel. A gyarmati népek az imperialista urak ellen használják fel ezt a tudományt. Kelet ébredési szakasza után a mai forradalomban olyan szakasz következik, amikor Kelet minden népe részt vesz a világ sorsának intézésében, hogy ne legyenek csupán a meggazdagodás eszközei. Kelet népei ráeszmélnek arra, hogy gyakorlatilag kell cselekedniök, s minden népnek részt kell vennie az egész emberiség sorsának eldöntésében.

Ezért gondolom, hogy a világforradalom fejlődésének történetében — mely a kezdet után ítélve, sok évig fog tartani és sok fáradsággal jár majd —, hogy a forradalmi harcban, a forradalmi mozgalomban nagy szerep vár önökre és ebben a harcban egybe kell forrniok a mi harcunkkal, melyet a nemzetközi imperializmus ellen

vívunk. Azzal, hogy részt vesznek a nemzetközi forradalomban, önökre bonyolult és nehéz feladat hárul, melynek megoldása a közös siker alapja lesz, mert itt elsőízben mozdul meg önállóan a lakosság többsége és válik aktív tényezővé a nemzetközi imperializmus megdöntéséért folyó harcban.

Kelet népeinek többsége rosszabb helyzetben van, mint Európa legelmaradottabb országa, Oroszország, de nekünk a feudalizmus maradványai és a kapitalizmus ellen indított harcban sikerült egyesítenünk az orosz parasztokat és munkásokat, s harcunk azért volt olyan könnyű, mert a parasztok és a munkások egyesültek a tőke és a feudalizmus ellen. Itt különösen fontos a keleti népekkel való kapcsolat, mert a keleti népek többsége nem munkásokból áll, akik kijárták a kapitalista gyárak iskoláját, hanem annak a dolgozó, kizsákmányolt paraszti tömegnek a tipikus képviselője, mely a középkori elnyomás igája alatt nyög. Az orosz forradalom megmutatta, hogy a sokmilliós, szétforgácsolt dolgozó paraszti tömeggel egybeforrt proletárok, akik legyőzték a kapitalizmust, győzelmesen keltek harcra a középkori elnyomás ellen. Most az a feladat vár Szovjet Köztársaságunkra, hogy maga köré gyüjtse Kelet ébredő népeit, s velük együtt harcoljon a nemzetközi imperializmus ellen.

Itt olyan feladat vár önökre, amely korábban nem állt a világ kommunistái előtt: az általános kommunista elméletre és gyakorlatra támaszkodva önöknek érteniök kell ahhoz, hogy ezt az elméletet és gyakorlatot az európai országokban ismeretlen, sajátos viszonyaiknak megfelelően, vagyis olyan viszonyokra alkalmazzák, amikor a fő tömeg a parasztság, amikor nem a tőke, hanem a középkori maradványok elleni harc feladatait kell megoldani. Ez nehéz és sajátos, de különösen hálás feladat, mert az a tömeg lép harcba, amely még nem harcolt, másrészt pedig a keleti kommunista sejtek szervezése révén lehetőségük nyílik arra, hogy a legszorosabb kapcsolatot tartsák fenn a III. Internacionáléval. Meg kell találniok a világ élenjáró proletárjai és a Kelet gyakran középkori viszonyok között élő, dolgozó és kizsákmányolt tömegei szövetségének sajátos formáit. Országunkban kis méretekben megvaló-

sítottuk azt, amit nagy méretekben, nagy országokban önök fognak megvalósítani. Remélem, hogy ezt a második feladatot is sikeresen fogják teljesíteni. A keleti kommunista szervezetek révén, amelyeket önök itt képviselnek, önök kapcsolatban állnak az élenjáró forradalmi proletariátussal. Legyen továbbra is gondjuk arra, hogy minden országban olyan nyelven folytassanak kommunista propagandát, amelyet a nép megért.

Magától értetődik, hogy véglegesen csak a világ valamennyi fejlett országának proletariátusa győzhet, és mi, oroszok, megkezdjük azt az ügyet, amit majd az angol, a francia, a német proletariátus megerősít; látjuk azonban, hogy nem fognak győzni valamennyi gyarmati nép, és elsősorban a keleti népek dolgozó tömegeinek segítsége nélkül. Tisztában kell lennünk azzal, hogy az élcsapat egymaga nem valósíthatja meg a kommunizmusba való átmenetet. A feladat ez: fel kell ébreszteni a forradalmi aktivitást, amely előrelendíti a dolgozó tömegek öntevékenységét és szervezkedését, függetlenül attól, hogy milyen színvonalon állnak ezek a tömegek, le kell fordítani minden nép nyelvére a fejlettebb országok kommunistáinak szóló igazi kommunista tanítást, meg kell valósítani az azonnal megvalósítandó gyakorlati feladatokat, és közös harcban egybe kell olvadni a többi ország proletárjaival.

Ezeknek a feladatoknak megoldását egyetlen kommunista könyvben sem találják meg, de megtalálják abban a közös harcban, amelyet Oroszország megkezdett. Ezt a feladatot kell kitűzniök, és azt önállóan, saját tapasztalatuk alapján kell megoldaniok. Ebben segítségükre lesz, egyrészt, más országok dolgozóinak élcsapatával való szoros szövetségük, másrészt pedig az, hogy önök értik a módját, hogyan kell közelkerülni Kelet népeihez, amelyeket itt képviselnek. Arra a burzsoá nacionalizmusra kell támaszkodniok, amely most ébredezik ezekben a népekben, amelynek szükségképpen fel kell ébrednie, és amely történelmileg igazolt. Ezzel egyidejűleg utat kell vágniok valamennyi ország dolgozó és kizsákmányolt tömegeihez, és érthető nyelven meg kell mondani nekik, hogy felszabadulásuk egyetlen reménysége a nemzetközi forra-

dalom győzelme és hogy a nemzetközi proletariátus a keleti népek dolgozó és kizsákmányolt százmillióinak egyetlen szövetségese.

Ez az a rendkívüli, nagyszerű feladat, amelynek megoldása önökre vár, és amelyet Kelet kommunista szervezetei, a mai forradalmi korszakban, amikor a forradalmi mozgalom — minden kétségen kívül — növekszik, közös erőfeszítéssel sikeresen meg fognak oldani és teljes győzelmet aratnak a nemzetközi imperializmus fölött.

„Izvesztyija CK RKP(b)" 9. sz.
1919 december 20.

AZ OK(b)P KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK HATÁROZATA AZ UKRAJNAI SZOVJETHATALOMRÓL[40]

1) Az OKP Központi Bizottsága, miután megvitatta a gyenyikini bandák ideiglenes megszállása alól felszabadult Ukrajna dolgozó népéhez való viszony kérdését, tántoríthatatlanul érvényesítve a nemzetek önrendelkezésének elvét, szükségesnek tartja újból megerősíteni, hogy az OKP szilárdan az Ukrajnai Szocialista Szovjet Köztársaság önállósága elismerésének alapján áll.

2) Az OKP az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság 1919 június 1-i és az Ukrajnai Központi Végrehajtó Bizottság 1919 május 18-i[41] (mellékelt) határozata alapján az Oroszországi Szocialista Föderatív Szovjet Köztársaság és az Ukrajnai Szocialista Szovjet Köztársaság föderatív kapcsolatának megteremtésére fog törekedni.

3) Tekintettel arra, hogy az orosz cárizmus és a kizsákmányoló osztályok évszázadokon át elnyomták az ukrán kultúrát (nyelvet, iskolát stb.), az OKP Központi Bizottsága arra kötelezi a párt valamennyi tagját, hogy minden eszközzel segítsék elhárítani az ukrán nyelv és kultúra szabad fejlődésének minden akadályát. Amennyiben az évszázados elnyomás talaján az ukrán tömegek elmaradt részében nacionalista tendenciák észlelhetők, az OKP tagjainak rendkívül elővigyázatosan kell viselkedniök ezekkel a tendenciákkal szemben, testvériesen meg kell magyarázniok, hogy Ukrajna és Oroszország dolgozó tömegeinek érdekei azonosak. Az OKP tagjai Ukrajna területén kötelesek a gyakorlatban megvalósítani a dolgozó tömegeknek azt a jogát, hogy anyanyelvükön tanulhassanak és anyanyelvüket használhassák minden szovjet intézményben. Minden módon küzdeniök kell az ukrán

nyelv háttérbe szorítására irányuló oroszosító kísérletek ellen, s az ukrán nyelvet a dolgozó tömegek kommunista tanításának eszközévé kell tenniök. Haladéktalanul intézkedni kell, hogy minden szovjet intézményben ukránul tudó alkalmazott legyen, s hogy idővel minden alkalmazott meg tudja értetni magát ukrán nyelven.

4) Biztosítani kell a szovjet intézményeknek az ország tősgyökeres paraszti lakosságával való legszorosabb kapcsolatát, ezért szabályul kell elfogadni, hogy már az első időben, mihelyt bevezetik a forradalmi bizottságokat és a Szovjeteket, azokban a dolgozó parasztságnak kell többséget biztosítani a szegényparasztság döntő befolyásának biztosítása mellett.

5) Tekintettel arra, hogy Ukrajnában a lakosság zömét — még nagyobb mértékben, mint Oroszországban — a parasztság alkotja, az ukrajnai Szovjethatalom feladata, hogy ne csak a szegényparasztság, hanem a középparasztság széles rétegeinek bizalmát is megnyerje, mert a középparasztságot valódi érdekei a legszorosabban a Szovjethatalomhoz fűzik. Nevezetesen, az élelmezési politika elvének fenntartása mellett (állami gabonabegyüjtés szabott árakon), változtatni kell a végrehajtás módjain.

Ukrajnában az élelmezési politikának az a legközelebbi feladata, hogy a gabonafölöslegeket csak szigorúan korlátozott, az ukrajnai szegényparasztság, a munkások és a Vörös Hadsereg ellátásához szükséges mértékben gyüjtsék be. A fölöslegek begyüjtésénél különös figyelmet kell fordítani a középparasztság érdekeire, szigorúan elválasztva a középparasztságot a kulák elemektől. Tényekkel kell leleplezni az ukrán parasztság előtt azt az ellenforradalmi demagógiát, amely az ukrán parasztsággal el akarja hitetni, hogy Szovjet-Oroszországnak állítólag az a szándéka, hogy Ukrajna gabonáját és más élelmiszerét Oroszországba szállítsa.

A központi hatalom képviselőinek, minden pártmunkásnak, instruktornak stb. kötelességévé kell tenni, hogy a szegény- és középparasztságot a legnagyobb mértékben vonják be a kormányzásba.

Ugyancsak a dolgozók igazi hatalmának megteremtése céljából haladéktalanul intézkedni kell, hogy meg-

gátolják a szovjet intézményeknek olyan ukrán városi kispolgári elemekkel való elárasztását, akiknek fogalmuk sincs a széles paraszti tömegek mindennapi életének körülményeiről és akik nemritkán kommunista névvel leplezik magukat.

Az ilyenfajta elemeket csak azzal a feltétellel lehet a pártba és a szovjet intézményekbe beengedni, hogy a gyakorlatban és elsősorban a fronton, a hadsereg soraiban előzőleg felülvizsgálják munkaképességüket és a dolgozók érdekei iránti odaadó hűségüket. Az ilyen elemeket mindenütt és minden esetben a proletariátus szigorú osztályellenőrzése alá kell helyezni.

Tekintve, hogy az a nagymennyiségű fegyver, mely az ukrán falusi lakosság kezében van, mint a tapasztalat bizonyítja, a szegényparasztság szervezetlensége mellett elkerülhetetlenül kulák és ellenforradalmi elemek kezébe kerül, s ez a dolgozók diktatúrája helyett a bandita kulákság tényleges uralmára vezet, ezért az ukrajnai szovjet építés legelső feladata, hogy minden fegyvert összegyüjtsön és átadjon a Munkás-Paraszt Vörös Hadseregnek.

6) Ugyanígy a földpolitikát is a szegény- és középparasztság mezőgazdaságának érdekeire való különös figyelemmel kell végrehajtani.

A földpolitika feladata Ukrajnában:

1) Fel kell számolni a Gyenyikin által visszaállított földbirtokosi tulajdont és a földbirtokosi földeket át kell adni a földnélküli vagy kevés földdel rendelkező parasztoknak.

2) Szovjet gazdaságokat csak szigorúan korlátolt számban és méretekben kell építeni, minden esetben szigorúan szem előtt tartva a környező parasztság érdekeit.

3) Ami a parasztoknak kommúnákban, artelekben stb. való egyesítését illeti, szigorúan a párt politikáját kell követni, amely e téren nem enged meg semmiféle kényszert, ezt kizárólag maguknak a parasztoknak szabad elhatározására bízza, és szigorúan büntet minden olyan kísérletet, mely a kényszer elvét akarja alkalmazni ebben a kérdésben.

* * *

2. Abban a meggyőződésben, hogy minden kommunista és minden öntudatos munkás feltétlenül szükségesnek tartja valamennyi szovjet köztársaság legszorosabb szövetségét abban a harcban, melyet a világimperializmus félelmetes erői ellen folytatunk, az OKP-nak az az álláspontja, hogy e szövetség konkrét formáit maguk az ukrán munkások és dolgozó parasztok fogják véglegesen meghatározni.

A megírás ideje: 1919 november.

AZ OK(b)P VIII. ÖSSZOROSZORSZÁGI KONFERENCIÁJA[42]

1919 DECEMBER 2—4

I

MEGNYITÓ BESZÉD
DECEMBER 2

Elvtársak! Az Oroszországi Kommunista (bolsevik) Párt Központi Bizottsága nevében megnyitom pártunk Összoroszországi Konferenciáját.

Elvtársak! Pártunk szervezeti szabályzata értelmében minden három hónapban kell összehívni ilyen konferenciát, de a hadihelyzettel kapcsolatban néhány hónappal ezelőtt olyan nehéz helyzetbe kerültünk, hogy kénytelenek voltunk megfeszíteni erőinket, és annyira csökkentenünk kellett minden apparátust, nemcsak a szovjetmunka, hanem a pártmunka apparátusát is, hogy a szervezeti szabályzatnak ezt a rendelkezését, sajnos, nem sikerült pontosan teljesítenünk, és a konferenciát elhalasztottuk.

Elvtársak! Most, a Szovjetkongresszussal kapcsolatban, olyan időpontban hívjuk egybe a konferenciát, amikor a frontokon óriási javulást sikerült elérnünk, és szilárdan meg vagyunk győződve róla, hogy a nemzetközi helyzetben, a háború tekintetében, valamint egész belső építésünkkel kapcsolatban a legközelebbi időben igen nagy fordulat várható javunkra. Arról, hogy milyen feladatok bontakoznak ki előttünk, már nem egyszer beszéltünk a pártgyűléseken, a sajtóban és még beszélni fogunk az egyes konkrét napirendi pontok megtárgyalása alkalmával is. Ezért egyenesen rátérek a dolog gyakorlati részére és indítványozom a konferencia elnökségének megválasztását.

Kérek javaslatokat erre vonatkozólag.

„Izvesztyija VCIK" 271. sz.
1919 december 3.

2

A KÖZPONTI BIZOTTSÁG POLITIKAI BESZÁMOLÓJA. DECEMBER 2

(T a p s.) Elvtársak! A Központi Bizottság beszámolójának, formális szempontból, a jelen időpontban főleg annak a tapasztalatnak összefoglalását kellene nyujtania, amelyet ez alatt az idő alatt szereztünk. De meg kell mondanom: ha csak azt a feladatot tűznénk magunk elé, hogy a történelemre szorítkozzunk, vagy ha csak olyan beszámolót tartanánk, amelyben a legfőbb figyelmet a történelemre fordítanók, ez semmiképpen sem felelne meg az idő szellemének és az előttünk álló feladatoknak. Ezért beszámolómban, melyet a Szovjetkongresszus elé is kívánok terjeszteni, a súlypontot nem annyira annak a leírására helyezem, amit átéltünk, mint inkább azokra a tapasztalati útmutatásokra, amelyeket közvetlen gyakorlati tevékenységünk számára kapunk és kell kapnunk.

Noha az elmúlt időben — s ezt minden túlzás nélkül elmondhatjuk — igen nagy sikereket arattunk, noha a legnagyobb nehézségen már túl vagyunk, mégis kétségtelen, hogy még igen, igen nagy nehézségek állnak előttünk. A pártnak, természetesen, figyelmét teljes egészében ezeknek a feladatoknak a megoldására kell összpontosítania és a történelemben csak annyira szabad elmélyednünk, amennyire ez feltétlenül szükséges az előttünk álló feladatok megoldásához.

Természetesen, a legfőbb kérdés, amely a Szovjethatalomnak ebben az időszakában legtöbbet foglalkoztatott bennünket, elkerülhetetlenül a katonai kérdés volt. A polgárháború, érthetően, minden egyebet háttérbe szorított, és magától értetődik, hogy ebben a létért való harcban pártunk legjobb erőit el kellett vonnunk minden más

munkától és tevékenységi ágtól, és katonai munkára kellett küldenünk őket. Háborús viszonyok között nem is lehetett ez másképp. Viszont bármennyire is megszenvedte az alkotó munka szovjet- és párttevékenységünk számos területén a funkcionáriusok elvonását, katonai téren valóban az erőknek olyan összpontosítását sikerült elérnünk, és olyan sikeres eredményeink voltak, amelyeket nemcsak ellenségeink, nemcsak az ingadozók, hanem még saját körünkben is azelőtt a legtöbben valószínűleg lehetetlennek tartottak volna. Mert két évig tartani magunkat, amikor előbb a német imperializmus, majd a még erősebb, az egész világot osztatlanul meghódító antant imperializmus közvetlenül és közvetve támogatta összes ellenségeinket, — két évig tartani magunkat egy ennyire tönkretett és ennyire elmaradt országban, ez olyan feladat, amelynek megoldása kétségtelenül „csoda" volt. Ezért, azt hiszem, meg kell tüzetesebben vizsgálnunk, hogyan történhetett ez a „csoda", és melyek az ebből folyó gyakorlati következtetések, amelyek alapján biztosan mondhatnánk — és azt hiszem, valóban biztosan állíthatjuk —, hogy bármilyen nagyok is a belső építés nehézségei, a legközelebbi időben éppolyan sikeresen leküzdjük azokat, mint amilyen sikeresen meg tudtuk oldani a katonai védelem kérdéseit is.

A világimperializmus, amely e polgárháborúnak és a polgárháború elhúzódásának tulajdonképpeni okozója volt, e két év alatt számos vereséget szenvedett. És nekünk mindenekelőtt azt a kérdést kell felvetnünk: hogyan történhetett, hogy a nálunk még most is kétségtelenül sokkal erősebb világimperializmus elleni harcban ilyen óriási sikert tudtunk elérni? Hogy erre a kérdésre választ adhassunk, vessünk egy pillantást az oroszországi polgárháború történetére, az antant beavatkozásának történetére. Ebben a háborúban mindenekelőtt az antant tevékenységének két — módszerét tekintve teljesen különböző — időszakát, illetőleg az antant Oroszország elleni hadműveleteinek két alapvető módszerét kell megkülönböztetnünk.

Az antant, miután legyőzte Németországot, az Oroszországi Szovjet Köztársaság megfojtására irányuló tervének végrehajtásában, elsősorban, természetesen, saját csa-

pataira támaszkodott. S magától értetődik, hogy ha az antant a Németország veresége után felszabadult óriási hadseregeinek legalább kis részét — legalább a tizedrészét annak rendje és módja szerint az Oroszországi Szovjet Köztársaság ellen indíthatta volna, akkor természetesen nem tarthattuk volna magunkat. És az oroszországi polgárháború első időszakát az jellemzi, hogy az antant kísérlete, hogy saját seregeivel zúzza szét a Szovjet Köztársaságot, hajótörést szenvedett. Az antantnak ki kellett vonnia az Arhangelszki Fronton működő angol csapatokat. A francia csapatok partraszállítása Dél-Oroszországban a francia matrózok felkeléseivel végződött, és ma, bárhogyan dühöngjön is még a hadicenzúra — noha nincs háború, az olyan állítólag szabad országokban, mint Anglia és Franciaország, tovább is fennáll az egykori hadi, most nem hadicenzúra — és bármilyen ritkán jutnak el hozzánk az ujságpéldányok, Angliából és Franciaországból mégis egészen pontos, okmányszerű adataink vannak arról, hogy például a francia hadihajók matrózainak feketetengeri felkeléséről szóló hírek bejutottak a francia sajtóba, hogy Franciaországban tudomást szereztek több francia matróznak kényszermunkára ítéléséről, hogy Franciaország és Anglia egész kommunista sajtója, egész forradalmi munkássajtója ezekre a tényekre hivatkozik, hogy, például, Jeanne Labourbe elvtársnő neve, akit a franciák bolsevik agitációért agyonlőttek Odesszában, nemcsak a francia szocialista munkássajtó kommunista szárnyának lett a jelszava, hanem még az olyan ujság is, mint a „l'Humanité"[43], amely alapelvei szerint, tulajdonképpen, a mi mensevikeink és eszereink álláspontjához áll legközelebb, még ez az ujság is Labourbe nevét tette a francia imperializmus ellen, az Oroszország ügyeibe való benemavatkozásért folyó harc jelszavává. Az Arhangelszki Fronton járt angol katonák leveleit szintén megvitatták az angol munkássajtóban. Erről egészen pontos, okmányszerű adataink vannak. Ezért világos, hogy itt valóban igen nagy változás történt. Korábban is mindig jeleztük ezt a változást, szilárdan hittünk benne és ez a változás, bár rendkívül lassan, de az utóbbi időben kétségtelen ténnyé vált.

Ez a változás a dolgok folyásának elkerülhetetlen következménye. Éppen azok az országok, amelyeket a legdemokratikusabb, legcivilizáltabb és legkulturáltabb országoknak tekintettek és tekintenek, éppen azok viseltek háborút Oroszország ellen a legállatiasabb eszközökkel, a törvényesség minden árnyéka nélkül. A bolsevikokat a demokratizmus megsértésével vádolják, — ez a mensevikek, az eszerek és az egész európai burzsoá sajtó közkeletű érve ellenünk. De e demokratikus államok egyike sem mert és nem is mer saját országa törvényei szerint hadat üzenni Szovjet-Oroszországnak. Ezzel egyidejűleg külsőleg észrevehetetlen, de nagyon mélyről jövő tiltakozásnak ad kifejezést a munkássajtó, amely ezt kérdezi: hol vannak alkotmányunkban, Franciaország, Anglia és Amerika alkotmányában olyan cikkelyek, amelyek megengedik, hogy hadüzenet nélkül s a parlament megkérdezése nélkül háborút viseljenek? És az angol, francia és amerikai sajtóban azt indítványozták, hogy államellenes bűncselekmény miatt állítsák bíróság elé államaik vezetőit, mert a parlament engedélye nélkül üzentek hadat. Igen, ezt indítványozták. Igaz, ezeket az indítványokat olyan lapokban tették, amelyek legfeljebb egyszer jelennek meg hetenként, amelyeket valószínűleg minden hónapban legalább egyszer elkoboznak, amelyeket néhány száz vagy néhány ezer példányban terjesztenek. A felelős kormánypártok vezérei megtehették, hogy ügyet se vessenek ezekre a lapokra. Itt azonban két fő irányzatot kell megállapítani: az uralkodó osztályok az egész világon naponta millió és millió példányszámban adják ki az ismert kapitalista lapokat, amelyek tele vannak hallatlan bolsevikellenes hazugságokkal és rágalmakkal. Lent azonban, a munkástömegekben, az Oroszországból hazatért katonáktól tudják, hogy ez az egész kampány hazugság. Így kényszerül az antant arra, hogy kivonja csapatait Oroszországból.

Amikor mi kezdettől fogva azt hangoztattuk, hogy a világforradalomra veszünk irányt, csak nevettek rajta és százszor is elmondották és most is azt hajtogatják, hogy ez elérhetetlen. De két év alatt pontos anyagot kaptunk ennek ellenőrzésére. Tudjuk, hogy ha ezen az irány-

vételen a gyors közvetlen európai felkelés reményét értették, úgy ez nem vált valóra. De hogy ez az irányvétel alapjában véve mélységesen igaznak bizonyult s hogy ezzel az irányvétellel kezdettől fogva kicsúszott a talaj az antant fegyveres beavatkozása alól, az — két év után és különösen Kolcsak veresége után, az angol csapatoknak Arhangelszkből és az egész Északi Frontról való elvonulása után — vitathatatlan történelmi tény. Az antant hadseregeinek igen kis része is elegendő lett volna, hogy eltiporjanak bennünket. De mi mégis legyőztük az ellenséget, mert a legnehezebb pillanatban az egész világ munkássága kifejezte, hogy velünk érez. És ilymódon becsülettel sikerült kikerülnünk az antant inváziő első időszakából. Emlékszem, egy cikkben, azt hiszem, Radek egyik cikkében ezt olvastam: ha az antant csapatai érintkezésbe jutnak Oroszország izzó talajával, amely lángralobbantotta a szocialista forradalmat, ezek a csapatok is lángralobbannak. A valóság megmutatta, hogy ez tényleg így történt. Kétségtelen, hogy azok a folyamatok, amelyek az angol és francia katonák és matrózok soraiban mennek végbe, akik ismerik a bolsevik agitációért kivégzettek neveit, hogy bármilyen gyengék is ezek a folyamatok, bármilyen gyengék is ott a kommunista szervezetek — óriási munkát végeznek. Az eredmény nyilvánvaló: arra kényszerítették az antantot, hogy vonja ki a csapatait. Csakis ennek köszönhetjük első, hatalmas győzelmünket.

Az antant másik módszere, másik harci rendszere abban állt, hogy kihasználja ellenünk a kis államokat. Ez év augusztus végén egy svéd lap azt ujságolta: Churchill angol hadügyminiszter állítólag kijelentette, hogy tizennégy állam fogja megtámadni Oroszországot és a legrövidebb időn belül, mindenesetre az év végén, Petrográd és Moszkva biztosan elesik. Ha nem tévedek, Churchill később megcáfolta ezt a kijelentést, azt mondotta, hogy bolsevik koholmány. Mi azonban pontosan tudjuk, melyik svéd lap közölte ezt a kijelentést. Ezért állítjuk, hogy ez a közlemény európai forrásból ered. Azonkívül a tények is megerősítik. Finnország és Észtország esetében abszolút bizonyossággal megállapítottuk:

az antant mindent elkövetett, hogy Szovjet-Oroszország ellen támadásra kényszerítse őket. Magam olvastam a „Times" című angol lap egyik vezércikkét, amely Finnország kérdésével foglalkozott abban az időben, amikor Jugyenyics csapatai néhány versztnyire álltak Petrográdtól és Petrográdot a legnagyobb veszély fenyegette. Ez a cikk valósággal tajtékzott a dühtől és felháborodástól, a cikk hangja rendkívül szenvedélyes volt, ami szokatlan az effajta lapnál (az ilyen lapokat rendszerint diplomatikusan írják, úgy mint nálunk írták a „Recs"-et, Miljukov lapját). Ez a cikk a legeszeveszettebb felhívás volt Finnországhoz, élére állította a kérdést: Finnországtól függ a világ sorsa, Finnországra tekint az egész civilizált kapitalista világ. Tudjuk, hogy az a pillanat, amikor Jugyenyics seregei néhány versztnyire voltak Petrográdtól, döntő pillanat volt. Egészen mindegy, mondotta-e Churchill az előbb idézett szavakat, vagy sem, de ilyen politikát folytatott. Ismeretes, milyen nyomást gyakorolt az antant imperializmus ezekre a sebtében teremtett, erőtlen kis országokra, amelyek teljesen az antanttól függnek még olyan mindennapi kérdésekben is, mint az élelmezés kérdése, és minden más tekintetben. Ezek a kis államok képtelenek kiszakítani magukat ebből a függőségből. A pénzügyi és katonai nyomás minden módját alkalmazták, élelmiszermegvonással fenyegetőztek, hogy Észtországot, Finnországot, és kétségtelenül Lettországot, Litvániát és Lengyelországot is, az államoknak ezt a gyűrűjét, támadásra bírják ellenünk. Jugyenyics legutóbbi, Petrográd ellen indított hadjáratának története végleg megmutatta, hogy az antant második hadviselési módszere is meghiúsult. Ha Finnország csak némi, vagy ha Észtország valamivel több segítséget nyujt, ez kétségtelenül elegendő lett volna ahhoz, hogy megpecsételjék Petrográd sorsát. Az antant, a helyzet fontosságának tudatában, kétségtelenül mindent elkövetett, hogy megkapja ezt a segítséget, és mégis kudarcot vallott.

Ez a második óriási nemzetközi győzelmünk, amely bonyolultabb győzelem volt, mint az első. Az első győzelmet azért arattuk, mert kiderült, hogy francia és angol csapatokat valóban lehetetlen Oroszország földjén

tartani: nem harcolnak, ellenben Angliát és Franciaországot olyan lázadókkal ajándékozzák meg, akik kormányaik ellen mozgósítják az angol és francia munkásokat. És bár Oroszországot szándékosan olyan kis államok gyűrűjével vették és veszik körül, melyeket a bolsevizmus elleni harc érdekében teremtettek és támogattak, kiderült, hogy ez a fegyver is az antant ellen fordul. Mindezekben az államokban burzsoá kormányok vannak, és a burzsoá kormányokban mindig akadnak burzsoá megalkuvók, akik osztályhelyzetüknél fogva ellenségei a bolsevikoknak. E nemzetek mindegyike kétségkívül határozottan ellenséges szemmel nézi a bolsevikokat, és mégis sikerült ezeket a burzsoákat és megalkuvókat javunkra hangolni. Ez valószínűtlennek látszik, de tény, mert ezeknek az államoknak az átélt imperialista háború után szükségképpen ingadozniok kellett abban a kérdésben: van-e értelme, hogy most a bolsevikok ellen harcoljanak, amikor Oroszországban a hatalom másik, komolynak veendő igénylője csak Kolcsak vagy Gyenyikin, vagyis a régi imperialista Oroszország képviselői, — ahhoz pedig, hogy Kolcsak vagy Gyenyikin a régi Oroszországot képviseli, kétség sem férhet. Így tehát lehetőségünk nyílt arra, hogy az imperializmus táborában mutatkozó másik rést is kihasználjuk. Forradalmunk első hónapjaiban azért tarthattuk magunkat, mert a német és az angol imperializmus élethalálharcot vívott egymás ellen, s félév után még több mint félévig azért tartottuk magunkat, mert az antant seregei képtelenek voltak ellenünk harcolni, a következő évben pedig — főleg erről kell most beszámolnom — azért sikerült tartanunk magunkat, mert a nagyhatalmaknak az a kísérlete, hogy a feltétlenül és fenntartás nélkül befolyásuk alatt álló kis országokat ellenünk mozgósítsák, meghiúsult a nemzetközi imperializmus és e kis országok érdekellentéte miatt. E kis országok mindegyike már ismeri az antant mancsainak szorítását. Ezek az országok tudják, hogy amikor a francia, amerikai és angol kapitalisták azt mondják: „Mi biztosítjuk a függetlenségeteket" — ez a gyakorlatban azt jelenti: „Mi felvásároljuk gazdagságtok minden forrását és kiuzsorázunk benneteket.

Azonkívül úgy bánunk veletek, mint holmi pökhendi tisztek, akik idegen országba jöttek basáskodni, spekulálni, s mindenkire fittyet hánynak." Tudják, hogy az ilyen országban az angol nagykövet igen gyakran többet nyom a latban, mint bármely ottani király vagy parlament. S ha a kispolgári demokraták mindeddig nem tudták ezeket az igazságokat megérteni, most a valóság kényszeríti őket arra, hogy megértsék. Kiderül, hogy a kis országok burzsoá és kispolgári elemei, ha nem is szövetségest, de megbízhatóbb és kívánatosabb szomszédot látnak bennünk, mint az imperialistákban, akik fosztogatják őket.

Ez a második győzelem, amelyet a nemzetközi imperializmus felett arattunk.

Ezért most joggal mondhatjuk, hogy a legnagyobb nehézségeken már túl vagyunk. Az antant kétségtelenül igen sokszor megkísérli még, hogy ügyeinkbe katonai erővel beavatkozzék. Ha Kolcsak, ha Jugyenyics felett aratott legutóbbi győzelmeink arra kényszerítették e hatalmak képviselőit, hogy most az Oroszország elleni hadjárat kilátástalanságáról beszéljenek és békét ajánljanak, tisztában kell lennünk azzal, hogy mi a jelentősége az ilyen beszédeknek. Kérem, most ne jegyezzék szavaimat...

Ha mi a burzsoá értelmiség képviselőit, legádázabb ellenségeinket ilyen vallomásokra tudtuk kényszeríteni, akkor itt is joggal mondhatjuk, hogy nemcsak a munkásosztály, hanem a burzsoá értelmiség széles körei is rokonszenveznek a Szovjethatalommal. A nyárspolgárok, a kispolgárság, azok képviselői, akik ingadoztak a munka és a tőke ádáz harcában, határozottan mellénk álltak, és most részben számíthatunk támogatásukra.

Szem előtt kell tartanunk ezt a győzelmet, s ha kapcsolatba hozzuk azzal, hogy végeredményben miként arattunk győzelmet Kolcsak felett, a következtetés még meggyőzőbb... és itt újból jegyezhetik beszédemet, mert itt véget ért a diplomatizálás.

Nézzük meg, milyen erőktől függött Kolcsak feletti győzelmünk. Nyilvánvaló, hogy bár Kolcsak olyan területen működött, ahol legkevesebb a proletariátus és ahol

a földbirtokosok hatalmának megdöntésében nem tudtunk olyan közvetlen, reális segítséget nyujtani a parasztnak, mint Oroszországban, bár Kolcsak azon a fronton kezdte a harcot, ahol támogatást kapott a mensevikektől és eszerektől, az Alkotmányozó Gyűlés Frontjának megalakítóitól, s bár ott a legjobb feltételek voltak a világimperializmus segítségére támaszkodó kormányhatalom megteremtésére — ez a kísérlet mégis Kolcsak teljes vereségével végződött. Ebből joggal következtethetjük: *történelmileg az az osztály győz, amely magával tudja vinni a lakosság tömegét.* Ez a következtetés döntő jelentőségű számunkra, ennek kell vezérelnie bennünket egész tevékenységünk során. A mensevikek és az eszerek máig is Alkotmányozó Gyűlésről, a nemzet akaratáról stb. beszélnek, mi azonban ez alatt az idő alatt saját tapasztalatunkból meggyőződtünk arról, hogy forradalmi időben az osztályharc, amely a legszörnyűbb formákban folyik, csak akkor vezethet győzelemre, ha az az osztály, amely ezt a harcot vívja, magával tudja vinni a lakosság többségét. E tekintetben az az összehasonlítás, amely nem szavazócédulákkal, hanem egy rendkívül nehéz, véres harc több mint egyévi tapasztalata, olyan harc tapasztalata alapján történt, amely százszor több áldozatot követelt, mint bármely más politikai harc, — ez a Kolcsakkal kapcsolatban szerzett tapasztalat azt bizonyította, hogy mi annak az osztálynak az uralmát valósítjuk meg, amelynek többségét magunkkal tudjuk vinni, minden más pártnál jobban barátunkká és szövetségesünkké téve a parasztságot. Ezt bebizonyította Kolcsak példája. Ez a példa szociális tekintetben a legújabb tanulság számunkra. Megmutatja, kire számíthatunk és ki van ellenünk.

A munkásosztály, bár nagyon legyengült az imperialista háború és a pusztítás következtében, megvalósítja politikai uralmát, de nem tehetné ezt, ha szövetségesül és barátul nem vonná magához a dolgozó népesség többségét, orosz viszonyok között a parasztságot. Ennek megvalósulását látjuk a Vörös Hadseregben, ahol fel tudtuk használni a többségükben ellenséges érzelmű szakembereket, és meg tudtuk teremteni azt a hadsereget,

amely — mint ellenségeink, az eszerek, pártjuk legutóbbi tanácsának határozatában beismerik — nem zsoldos, hanem néphadsereg. A munkásosztály csak azért tudta létrehozni ezt a hadsereget, amelynek többsége nem a munkásosztályhoz tartozik, csak azért tudta felhasználni az ellenséges érzelmű szakembereket, mert magával tudta vinni, barátjává és szövetségesévé tudta tenni a dolgozóknak azt a tömegét, mely a kisgazdasághoz van kötve, a tulajdonhoz van kötve, s ezért állandóan szabadkereskedelemre, vagyis kapitalizmusra, a pénz hatalmának visszaállítására törekszik. Ez az alapja mindannak, amit két év alatt elértünk. Egész további munkánkban, egész további tevékenységünkben, abban a tevékenységben, amelyet meg kell indítanunk a felszabaduló Ukrajnában, és abban az építésben, amelynek nehéz és fontos feladatai csak a Gyenyikin felett aratott győzelem után fognak kibontakozni, ezt az alapvető tanulságot kell a legjobban megszívlelnünk, ezt kell legjobban emlékezetünkbe vésnünk. Tevékenységünk politikai eredményei, azt hiszem, leginkább ebben csúcsosodnak ki és ebben foglalhatók össze.

Elvtársak! Már mondottuk, hogy a háború a politika folytatása. Ezt saját háborúnkban is tapasztaltuk. Az imperialista háború, amely az imperialisták, az uralkodó osztályok, a földbirtokosok és a kapitalisták politikájának folytatása volt, ellenséges magatartást váltott ki a néptömegekből és a legjobb eszköze volt e tömegek forradalmasításának. Ez a háború nálunk, Oroszországban megkönnyítette a monarchia megdöntését, a földesúri földtulajdon és a burzsoázia megdöntését. Mindez csak azért volt oly példátlanul könnyű, mert az imperialista háború az imperialista politika folytatása, kiéleződése, elvadulása volt. A mi háborúnk viszont kommunista politikánknak, a proletariátus politikájának volt a folytatása. Mind a mai napig is azt olvassuk a mensevikek és eszerek sajtójában, azt halljuk a pártonkívüliektől és az ingadozóktól: „Békét ígértetek, és háborút adtatok, becsaptátok a dolgozó tömegeket.“ Mi pedig azt mondjuk, hogy a dolgozó tömegek, noha nem tanultak marxizmust, de az elnyomott emberek osztály-

ösztönével, olyan emberek ösztönével, akik évtizedeken át saját bőrükön érezték, hogy mi is az a földbirtokos és kapitalista, kitűnően megértették az imperialista háború és a polgárháború közötti különbséget. Azok, akik évtizedeken át saját bőrükön érezték az elnyomást, megértik, hogy mi a különbség a háborúk között. Az imperialista háború az imperialista politika folytatása volt. Ez a háború uraik ellen hangolta a tömegeket. Viszont a földbirtokosok és kapitalisták elleni polgárháború a földbirtokosok és a kapitalisták megdöntésére irányuló politika folytatása volt, s e háború fejlődése folyamán hónapról hónapra erősbödött a dolgozó tömegek és a proletariátus — a polgárháború vezetője — közötti kapcsolat. Bármennyi megpróbáltatáson kellett keresztülmennünk, és ha gyakran igen nagy vereségeket szenvedtünk, bármilyen súlyosak is voltak ezek a vereségek, s ha gyakran voltak is pillanatok, amikor az ellenség óriási győzelmeket aratott és hajszálon függött a Szovjethatalom léte — igen, voltak ilyen pillanatok és kétségtelen, hogy az antant még megpróbál ellenünk harcolni —, meg kell mondanunk, hogy azok a tapasztalatok, amelyeket szereztünk — nagyon komoly tapasztalatok. Ezek a tapasztalatok azt bizonyítják, hogy a háború erősíti a dolgozó tömegek öntudatát és megmutatja nekik a Szovjethatalom előnyeit. Naiv emberek, vagy akik egészen a régi kispolgári előítéletek és a régi burzsoádemokratikus parlamentarizmus rabjai, azt várják a parasztól, hogy szavazócédulával döntsön arról, vajjon a kommunista bolsevikokkal, avagy az eszerekkel tartson-e; ezek az emberek nem akarnak más döntést elismerni, mert a népuralmi rendszer, a szabadság, az Alkotmányozó Gyűlés stb. hívei. Az élet azonban úgy hozta magával, hogy a parasztnak ezt a kérdést a gyakorlatban kellett ellenőriznie. Azután, hogy az Alkotmányozó Gyűlésben többségre juttatta az eszereket, azután, hogy az eszerek politikája csődöt mondott és a parasztoknak gyakorlatilag volt dolguk a bolsevikokkal, a paraszt meggyőződött róla, hogy ez a hatalom szilárd, olyan hatalom, amely meglehetősen sokat követel, és amely, ha törik, ha szakad, ki tudja harcolni e követelések tel-

jesítését, hogy olyan hatalom ez, amely azt tartja, hogy a paraszt feltétlenül köteles az éhezőnek kenyeret kölcsönözni, még ha nem is kap érte teljes ellenértéket, hogy olyan hatalom ez, amely, bármi áron, de eléri, hogy az éhezőknek gabonát adjanak. Ezt látta a paraszt; összehasonlította ezt a hatalmat Kolcsak és Gyenyikin hatalmával, és választott, de nem szavazással, hanem a gyakorlatban döntötte el ezt a kérdést, miután kipróbálta mind a két hatalmat. A paraszt javunkra dönti el és ezután is javunkra fogja eldönteni ezt a kérdést.

Ezt bebizonyította Kolcsak vereségének története és ezt bizonyítják Délen aratott győzelmeink is. Ezért mondjuk, hogy a tömegek, a falun élő emberek milliói, a parasztok milliói valóban, véglegesen mellénk állnak. Azt hiszem, ez a legfőbb politikai tanulság, mellyel ez alatt az idő alatt gazdagodtunk. Ezt a tanulságot alkalmaznunk kell a belső építés feladataira, amelyek most, Gyenyikin teljes legyőzése után, napirendre kerülnek, minthogy lehetőségünk nyílt arra, hogy erőinket a belső építésre összpontosítsuk.

Az európai kispolgárság eddig leginkább terrorizmussal, az értelmiség és a nyárspolgár durva elnyomásával vádolt bennünket. Mi azt válaszoljuk: „Erre önök, az önök kormányai kényszerítettek bennünket.“ Amikor terrorról kiabálnak, mi ezt feleljük: „És amikor olyan hatalmak rontanak ránk, amelyek a világ flottájával rendelkeznek, amelyeknek hadereje százszor nagyobb, mint a mienk, és még valamennyi kis államot is arra kényszerítik, hogy ellenünk harcoljanak, — vajjon ez nem volt terror?“ — Igazi terror volt, amikor a legelmaradottabb és a háborúban leginkább legyengült országok egyike ellen valamennyi hatalom összefogott. Sőt, Németország is állandóan segítette az antantot: már akkor is, amikor még nem volt legyőzve, élelmezte Krasznovot, s egészen a legutóbbi napokig, amikor ostromzár alá vesz bennünket és közvetlenül segíti ellenségeinket. A világimperializmusnak ez a hadjárata, ez az ellenünk indított katonai hadjárat, összeesküvők felbérelése az országban, — vajjon ez nem volt terror? A mi terrorunkat az idézte elő, hogy olyan haderők rontottak ránk, amelyekkel szemben a végsőkig

meg kellett feszítenünk minden erőnket. Sziklaszilárd elhatározással kellett cselekednünk az országon belül, össze kellett szednünk minden erőnket. Mi nem akartunk olyan helyzetbe kerülni — és eltökéltük, hogy nem is kerülünk olyan helyzetbe —, aminőbe a Kolcsakkal megalkuvók kerültek Szibériában, aminőbe holnap a német megalkuvók kerülnek majd, akik azt képzelik, hogy kormányt képviselnek és az Alkotmányozó Gyűlésre támaszkodnak, valójában pedig száz vagy ezer tiszt bármely percben fejére koppanthat az ilyen kormánynak. Ez érthető is, mert ez a tisztikar képzett, szervezett tömeg, amely nagyszerűen ért a hadászathoz, kezében tartja az összes szálakat, kitűnően van tájékoztatva a burzsoázia és a földbirtokosok terveiről, s a burzsoázia és a földbirtokosok együttéreznek vele.

Az imperialista háború után minden ország története bebizonyította ezt, és most, amikor az antant terrorjával állunk szemben, jogunk volt terrorhoz folyamodni.

Ebből következik, hogy a terrorizmus vádja, amennyiben jogosult, a burzsoázia ellen szól, nempedig ellenünk. A burzsoázia kényszerítette ránk a terrort. És mi leszünk az elsők, akik azt a lehető legszűkebb keretek közé fogjuk szorítani, mihelyt végzünk a terrorizmus fő forrásával, a világimperializmus inváziójával, a katonai összeesküvésekkel, és a világimperializmusnak országunkra gyakorolt katonai nyomásával.

És itt, amikor a terrorizmusról szólunk, beszélnünk kell a középréteghez, az értelmiséghez való viszonyunkról is, amely leginkább panaszkodik, hogy a Szovjethatalom durván bánik vele, hogy a Szovjethatalom alatt rosszabb lett a helyzete, mint azelőtt volt.

Azt, amit az értelmiség érdekében szűkös eszközeink mellett megtehetünk, megtesszük. Persze, tudjuk, milyen keveset ér a papírrubel, de azt is tudjuk, mit jelent a magánspekuláció, amely bizonyos segítséget nyujt azoknak, akik nem tudják ellátni magukat közellátási szerveink segítségével. E tekintetben előnyöket adunk a burzsoá értelmiségnek. Tudjuk, hogy akkor, amikor ránkrontott a világimperializmus, a legszigorúbb katonai fegyelmet kellett bevezetnünk és minden rendelkezésre álló erő-

vel vissza kellett vernünk az imperializmust. És csak természetes, hogy amikor forradalmi háborút viselünk, nem háríthatjuk a háború minden terhét a dolgozó tömegekre, ahogy azt valamennyi burzsoá hatalom tette. Nem, a polgárháború terhében osztoznia kell az egész értelmiségnek, az egész kispolgárságnak, az egész középrétegnek, — mindannyian viselni fogják ezt a terhet. Természetesen, ezek sokkal nehezebben fogják viselni, mert évtizedeken át kiváltságokat élveztek, mi azonban a szociális forradalom érdekében kénytelenek vagyunk őket is bevonni a teherviselésbe. Ez a mi véleményünk és így is cselekszünk, máskép nem tehetünk.

A polgárháború befejezése után javulni fog e csoportok helyzete. Díjazási politikánkkal most is azt bizonyítjuk és programunkban is kijelentettük, hogy szükségesnek tartjuk e csoportok helyzetének javítását, mert a burzsoá szakemberek felhasználása nélkül lehetetlen a kapitalizmusból a kommunizmusba való átmenet, és minden győzelmünk, minden győzelme Vörös Hadseregünknek — melyet a proletariátus vezet, megnyervén a félig dolgozó, félig tulajdonos parasztságot — részben azért volt lehetséges, mert értettünk a burzsoá szakemberek felhasználásához. Ennek a katonai téren követett politikánknak kell belső építésünk politikájává válnia.

Azok a tapasztalatok, amelyeket ez alatt az idő alatt szereztünk, azt mutatják, hogy az épület alapzatának lerakásával egyidejűleg nagyon gyakran hozzáfogtunk a kupola, mindenféle díszítés stb. építéséhez. Ez talán, bizonyos mértékben, szükséges is volt a szocialista köztársaság szempontjából. Talán kellett is a népélet minden területén építenünk. Egészen természetes ez az építési láz minden területen. Ha államépítésünk tapasztalatait nézzük, lépten-nyomon sok megkezdett, abbahagyott épületet látunk, s láttukra azt mondhatjuk magunkban: talán várni kellett volna ezzel az épülettel, s előbb a legfontosabbal kellett volna végezni. Teljesen érthető, ha munkatársainkat természetszerűen azok a feladatok izgatják, amelyek csak az alapzat lerakása után teljesíthetők. Ezekből a tapasztalatokból kiindulva most kijelenthetjük, hogy ezentúl inkább a legfontosabbra, az alapzatra,

azokra a legegyszerűbb feladatokra fogjuk összpontosítani minden erőnket, amelyeket legnehezebb megoldani, de amelyeket mégis meg fogunk oldani. Ezek a feladatok: a gabonakérdés, a fűtőanyag kérdése, az eltetvesedés elleni harc. Ez az a három legegyszerűbb feladat, amelynek megoldása lehetőséget nyujt a szocialista köztársaság felépítésére, és akkor legyőzzük az egész világot, százszor győzedelmesebben, ünnepélyesebben és diadalmasabban, mint ahogy visszavertük az antant támadásait.

Ami a gabona kérdését illeti, messzire haladtunk az egész gabonafelesleg kötelező beszolgáltatásának alkalmazásában. Élelmezési politikánk lehetővé tette, hogy a második évben háromszor annyi gabonát gyüjtsünk be, mint az első évben. A legutóbbi kampány három hónapja alatt több gabonát gyüjtöttünk be, mint a mult év három hónapja alatt, jóllehet, mint a Közellátási Népbiztosság jelentéséből fogják hallani, kétségtelenül nagyobb nehézségeink voltak. Egymagában Mamontov rajtaütése, aki magához ragadta a központi földmüvelő terület déli részét, ez is nagyon sok kárt okozott nekünk. De megtanultuk a gabonafelesleg kötelező beszolgáltatásának alkalmazását, vagyis megtanultuk kikényszeríteni, hogy a gabonát megállapított áron szolgáltassák be az államnak, anélkül, hogy egyenértéket kapnának érte. Természetesen jól tudjuk, hogy a bankó nem egyenértéke a gabonának. Tudjuk, hogy a paraszt kölcsönbe adja a gabonát; azt mondjuk neki: szabad-e visszatartanod a gabonát, hogy a munkás éhenhaljon, amíg te az egyenértéket várod? Szabad piacon akarsz-e kereskedni, visszavetve bennünket ilymódon a kapitalizmusba? Sok intellektuel, aki Marxot olvasta, nem érti, hogy a szabadkereskedelem a kapitalizmushoz való visszatérést jelenti. A paraszt azonban sokkal könnyebben megérti ezt. Megérti, hogy szabad áron eladni a gabonát, amikor az éhező, hogy éhen ne haljon, kész bármilyen árat fizetni, kész mindenét odaadni, a kizsákmányoláshoz való visszatérést, a gazdagok harácsolási szabadságát és a szegények koldusbotra juttatását jelenti. És mi azt mondjuk, hogy ez államellenes bűntett, ez ellen harcolunk és ebben a harcban hajszálnyit sem engedünk.

Az egész gabonafelesleg kötelező beszolgáltatásáért folyó harcban a parasztnak kölcsönt kell nyujtania az éhező munkásnak — ez az egyedüli módja annak, hogy helyesen kezdjük meg az építést, hogy helyreállítsuk iparunkat stb. Ha a paraszt ezt nem teszi, ez a kapitalizmushoz való visszatérést jelenti. Ha a paraszt érzi a munkásokkal való kapcsolatát, akkor megállapított áron, vagyis egyszerű színes papirosért is kész odaadni a gabonafeleslegét, — ez szükséges, enélkül nem lehet megmenteni az éhező munkást az éhhaláltól, enélkül nem lehet helyreállítani az ipart. Kimondhatatlanul nehéz feladat ez, amit nem lehet csupán erőszakkal megoldani. Bárhogyan kiabáljanak is, hogy a bolsevikok pártja erőszakot követ el a parasztokon, mi azt mondjuk: uraim, ez hazugság! Ha pártunk olyan párt volna, amely erőszakot követ el a parasztokon, akkor hogyan tarthattuk volna magunkat Kolcsakkal szemben, hogyan teremthettünk volna általános hadkötelezettség alapján olyan hadsereget, amelynek nyolctizedrésze paraszt, amelyben mindenki fel van fegyverezve, s az imperialista háború példáján mindenki látta, hogy ugyanaz a fegyver könnyen másfelé is elsülhet? Hogyan lehetünk mi a parasztokon elkövetett erőszak pártja, mi, az a párt, amely megvalósítja a munkások és a parasztok szövetségét, amely azt mondja a parasztoknak, hogy a szabadkereskedelemre való áttérés a kapitalizmushoz való visszatérést jelenti és hogy a gabonafelesleg erőszakos behajtását nem a dolgozókkal, hanem a spekulánsokkal szemben alkalmazzuk?

Tevékenységünk alapjául a gabonafelesleg beszolgáltatásának kell szolgálnia. Az élelmezés kérdése valamennyi kérdés alapja. Sok erőt kell elvonnunk és harcba vetnünk Gyenyikin ellen. Amíg nem győztünk teljesen, mindig lehetnek fordulatok, s a legkisebb kételkedést, a legkisebb könnyelműséget sem tűrhetjük. De ha a hadihelyzet csak egy kevéssé is javul, a lehető legtöbb erőt az élelmezési munkára kell vetnünk, mert ez az alapja mindennek. Következetesen végre kell hajtanunk a gabonafelesleg kötelező beszolgáltatását. S ha majd megoldjuk ezt a feladatot és szocialista alapzatunk lesz, csak akkor építhetjük erre a szocialista alapzatra a szocializmusnak azt a

gyönyörű épületét, amelyet nem egyszer felülről kezdtünk építeni és amely már nem egyszer omlott össze.

A másik alapvető kérdés — a fűtőanyagnak, építésünk fő alapzatának kérdése. Ebbe a kérdésbe ütköztünk most, amikor nem használhatjuk ki élelmezési sikereinket, mert nem szállíthatjuk el a gabonát, és nem használhatjuk ki győzelmeinket teljesen, mert nincs fűtőanyag. Még nincs igazi apparátusunk, amellyel rendezhetnénk a fűtőanyag kérdését, de megvan rá a lehetőségünk, hogy megbirkózzunk vele.

Most egész Európában szénhiány van. A leggazdagabb győztes országokban, még olyan országokban is, mint Amerika, amely sem háborúktól, sem ellenséges betörésektől nem szenvedett, — ha még ott is ennyire kiéleződött a fűtőanyag kérdése, csak természetes, hogy ez ránk is kihat. Széniparunkat, még a legkedvezőbb feltételek mellett is, csak néhány év alatt állíthatjuk helyre.

Fával kell segítenünk magunkon. A párt újabb és újabb erőit vetjük ezért erre a munkára. A Népbiztosok Tanácsában és a Honvédelmi Tanácsban az utóbbi héten erre a kérdésre fordítottuk a legtöbb figyelmet és több olyan intézkedést tettünk, amelyeknek e téren ugyanolyan fordulatot kell eredményezniök, mint aminőt a Déli Fronton harcoló seregeinknél sikerült elérnünk. Meg kell mondanom, hogy ezen a téren nem szabad gyengítenünk munkánkat, hogy minden lépésünkkel diadalt kell aratnunk a fűtőanyaghiány elleni harcban. Anyagi eszközeink vannak. Amíg széniparunkat nem hozzuk rendbe, ellehetünk fával is és iparunkat elláthatjuk üzemanyaggal. Elvtársak, a párt minden erejét irányítsuk erre az alapvető feladatra!

Harmadik feladatunk az eltetvesedés elleni harc, mert a tetvek terjesztik a kiütéses tífuszt. Amikor a lakosság legyengült az éhségtől, beteg, nincs kenyere, amikor nincs szappan, nincs fűtőanyag, a kiütéses tífusz olyan csapássá válhat, amely lehetetlenné teszi, hogy megbirkózzunk bárminő szocialista építéssel.

Ez első lépése a kultúráért vívott harcunknak, ez harc a létért.

Ezek a fő feladatok. Elsősorban ezekre a feladatokra

szeretném felhívni párttagjaink figyelmét. Eddig aránytalanul kevés figyelmet fordítottunk ezekre a fő feladatokra. Ami erőnk megmaradt azokon kívül, akiket a hadseregben végzett munkára vezényeltünk — a hadsereget egy pillanatra sem szabad gyengítenünk — kilenctizedrészben ezekre a legfontosabb feladatokra kell irányítanunk. Most világosan látjuk, hogy milyen égető ez a kérdés. Erejéhez képest mindenkinek hozzá kell járulnia ehhez az ügyhöz. Erre kell irányítani minden erőnket.

Ezzel befejezem beszámolóm politikai részét. Ami a nemzetközi helyzetet illeti, azt Csicserin elvtárs fogja részletesen megvilágítani és felolvassa azt a javaslatot, amelyet a Szovjetkongresszus nevében a hadviselő hatalmak elé akarunk terjeszteni.

Egészen röviden érintem a pártfeladatokat. A forradalom folyamán pártunkra igen nagy feladat hárult. Egyfelől természetes, hogy az uralkodó párthoz a leghitványabb elemek is csatlakoznak, márcsak azért is, mert uralkodó párt. Másfelől a munkásosztály kimerült és természetszerűen legyengült tönkretett országunkban. Viszont csak a munkásosztály legjobb része, csak a munkásosztály élcsapata képes országát vezetni. Hogy az általános államépítésnek ezt a feladatát megoldhassuk, egyik eszközül a kommunista szombatokat alkalmaztuk. Jelszónk ez volt: pártunkba azok jöjjenek, akik mindenekelőtt a frontra mennek; azoknak pedig, akik nem harcolhatnak, a maguk helyén kell bebizonyítaniok, hogy megértik, mi a munkáspárt, a gyakorlatban kell megmutatniok a kommunizmus elveinek alkalmazását. A kommunizmus pedig, ha a szót szigorú jelentése szerint vesszük, ingyenes munka a köz javára, olyan munka, mely nem számol egyéni különbségekkel, eltörli a mindennapi előítéletek minden emlékét, megszünteti a maradiságot, a megszokást, az egyes munkaágak közötti különbséget, a munka különböző díjazását stb. Egyik legfontosabb záloga ez annak, hogy nemcsak katonai téren, hanem a békés építésbe is bekapcsoljuk a munkásosztályt és a dolgozókat. A kommunista szombatok további fejlődésének iskolául kell szolgálnia. Minden lépésnek együtt kell járnia azzal, hogy bevonjuk pártunkba a munkáselemeket és más osztályok legmegbízhatóbb ele-

meit. Ezt a tagok átregisztrálásával érjük el. Nem félünk eltávolítani azokat, akik nem egészen megbízhatók. Ezt továbbá azzal érjük el, hogy megbízunk abban a párttagban, aki nehéz időkben jött közénk. Azok a párttagok, mint a Központi Bizottság mai beszámolója bizonyítja, azok az ezrek és százezrek, akik akkor jöttek hozzánk, amikor Jugyenyics néhány versztre állt Petrográdtól, Gyenyikin pedig északról közelítette meg Orelt, amikor már az egész burzsoázia újjongott, ezek a párttagok megérdemlik bizalmunkat. Mi a pártnak ilyen bővülését becsüljük.

Miután így kibővítettük a pártot, be kell zárnunk a kaput, különösen óvatosaknak kell lennünk. Azt kell mondanunk: most, amikor győz a párt, új párttagokra nincs szükségünk. Nagyon jól tudjuk, hogy a felbomló kapitalista társadalomban sok kártékony elem fog a pártba betolakodni. Olyan pártot kell teremtenünk, amely a munkások pártja lesz, ahol nincs helye a betolakodóknak. De a munkába be kell vonnunk a párton kívül álló tömegeket is. Hogyan kell ezt tennünk? Ennek eszközei a pártonkívüli munkás- és parasztkonferenciák. A „Pravdá"-ban nemrégen cikk jelent meg a pártonkívüli konferenciákról. Ez a cikk — Rosztopcsin elvtárs cikke — különös figyelmet érdemel. Nem tudok más eszközt ennek a történelmileg igen fontos feladatnak a megoldására. A párt nem tárhatja szélesre kapuját, mert a kapitalizmus felbomlásának korszakában teljesen elkerülhetetlen, hogy fel ne vegyünk rossz elemeket. A pártnak olyan szűknek kell lennie, hogy a munkásosztályon kívül más osztályokból csak olyanokat vegyen fel, akiket a legnagyobb elővigyázatossággal próbára tehet.

Pártunknak néhányszázezer tagja van olyan országban, ahol a lakosság jóval meghaladja a százmilliót. Hogyan kormányozhat egy ilyen párt? Először, a szakszervezetek segítik a pártot; a szakszervezeteknek, amelyek milliókat ölelnek fel, a párt segítőinek kell lenniök. A párt másik segítője — a pártonkívüli konferenciák. Értenünk kell ahhoz, hogy ezeken a pártonkívüli konferenciákon közel kerüljünk a nemproletár környezethez, le kell küzdenünk az előítéleteket és a kispolgári ingadozásokat. Ez egyik leglényegesebb és legfőbb feladatunk.

Pártszervezeteink sikerét nemcsak azzal kell mérnünk, hogy hány párttag dolgozik egyik-másik területen, nemcsak azzal, hogy eredményesen folyik-e a tagok átregisztrálása, hanem azzal is, hogy elég helyesen és gyakran rendeznek-e ilyen pártonkívüli munkás- és parasztkonferenciákat, vagyis közelebb tudnak-e kerülni ahhoz a tömeghez, amely most nem léphet be a pártba, de amelyet be kell vonnunk a munkába.

Ha legyőztük az antantot, ez csak azért történhetett, mert rokonszenvre leltünk a munkásosztály körében, éppen ennek a pártonkívüli tömegnek körében. Ha végülis legyőztük Kolcsakot, ez csak azért volt lehetséges, mert Kolcsak eljátszotta azt a lehetőséget, hogy újabb erőket merítsen a dolgozó tömegekből. Nekünk azonban olyan erőforrásunk van, amellyel a munkásosztály kormányát kivéve a világ egyetlen kormánya sem rendelkezik és nem is rendelkezhet, mert csak a munkásosztály kormánya meríthet bátran, a siker biztos tudatában a legelnyomottabb, a legelmaradottabb dolgozók soraiból. Meríthetünk és merítenünk is kell a pártonkívüli munkások és parasztok soraiból, mert ők a mi leghívebb barátaink. A gabonaellátás és a fűtőanyagellátás feladatainak megoldására és a kiütéses tífusz leküzdésére éppen ezekből a tömegekből meríthetünk erőket, akiket a leginkább elnyomtak a kapitalisták és a földbirtokosok. És biztosak lehetünk benne, hogy ezek a tömegek támogatnak minket. Továbbra is egyre mélyebben és mélyebben fogunk meríteni ebből a tömegből, és bátran mondhatjuk, hogy végülis legyőzzük összes ellenségeinket. És a békés építés terén, amelyet Gyenyikin legyőzése után széles fronton, igazán megkezdünk, még sokkal nagyobb csodákat fogunk művelni, mint aminőket ez alatt a két év alatt katonai téren vittünk véghez.

BEGYŰJTÉSI MINISZTÉRIUM
Sertéstenyésztő és H

„Izvesztyija CK RKP(b)" 1919 december 20.

3

ZÁRSZÓ
A KÖZPONTI BIZOTTSÁG POLITIKAI BESZÁMOLÓJÁHOZ
DECEMBER 2

Nem éltem volna a zárszó jogával, ha Szapronov elvtárs nem késztet rá. Egy kicsit vitáznom kell vele. Kétségtelen, hogy hallgatnunk kell a szervezési tapasztalatokkal rendelkező helyi funkcionáriusokra. Minden tanácsuk értékes számunkra. De kérdem, mi rossz van abban, amit itt írtak? Nem ismertem ezt a pontot. Szapronov adta ide nekem. Itt ez áll: „Utasítástervezet a kormányzósági, kerületi és volosztyi bizottságoknak a falusi munka tárgyában"[44]. Az utasítás tehát azoknak a helyi funkcionáriusoknak szól, akiknek segítségével intézik az egész helyi munkát. Ha arról van szó, hogy a Központi Bizottság agitátorokat, megbízottakat, komisszárokat vagy meghatalmazottakat küld ki, úgy azok minden esetben, feltétlenül utasítást kapnak. A 9. pontban ez áll: „Arra kell törekedni, hogy a szovjet gazdaságok és a kommúnák segítséget, közvetlen reális segítséget nyujtsanak a környékbeli parasztoknak." Én azt hittem, hogy a Központi Bizottság megbízottjának mégiscsak helyén van az esze. Ha valóban jóváhagyták a szabályzatot, akkor hogyan követelheti, hogy szekeret, lovat stb. adjanak? E tekintetben éppen elegendő utasítással rendelkezünk, sőt egyesek azt mondják, hogy sok a felesleges utasítás. És a Központi Bizottság megbízottja csak az utasítás keretében követelhet valamit. Egyetlen kommúna vezetője sem engedheti meg, hogy odaadják a kommúna szekerét, lovát vagy tehenét. Ez azonban komoly kérdés, mert nálunk gyakran éppen ezzel rontják el a parasztokhoz való viszonyunkat, Ukrajnában pedig másodszor is elronthatják, ha nem értünk politikai vonalunk gyakorlati alkalmazásához.

Pedig azt nem nehéz alkalmazni, és a parasztok még egy kis segítségnek is örülni fognak. Nem elegendő átvenni az utasítást, hanem érteni kell annak végrehajtásához is. Ha Szapronov elvtárs attól fél, hogy elveszik a szovjet gazdaság tehenét, lovát, szekerét, hát közölje velünk idevonatkozó nagyszerű tapasztalatait és követelje, hogy ingyen vagy olcsó áron adjunk a parasztoknak munkaeszközöket. Ezt megértem. Ezzel azonban a 9. pont korántsem válik feleslegessé, hanem éppen megerősítést nyer. A kommúnáknak és a szovjet gazdaságoknak a környékbeli parasztsághoz való viszonya — ez egész politikánk egyik legfájóbb kérdése. Még fájóbb lesz ez a kérdés Ukrajnában, holnap pedig Szibériában is. Eszmeileg már megnyertük a szibériai parasztot, mert megszabadítottuk Kolcsaktól. Ez azonban nem lesz tartós, ha nem intézzük úgy a dolgokat, hogy reális segítséget nyujtsunk ennek a parasztnak, és csak természetes, hogy minden falun dolgozó megbízottunknak ilyen értelmű utasítást kell adnunk. És ha beszámolnak a megbízottak, meg kell kérdezni tőlük: hol és mivel segítették a szovjet gazdaságok a parasztot? Ebben a pontban Szapronov elvtárs útmutatásai helytelenek voltak. A helyi funkcionáriusok tapasztalatainak felhasználása alapvető, feltétlen kötelességünk. (T a p s.)

„Izvesztyija CK RKP(b)" 9. sz.
1919 december 20.

4

HATÁROZATI JAVASLAT A NEMZETKÖZI POLITIKA KÉRDÉSÉBEN[45]

Az Oroszországi Szocialista Föderatív Szovjet Köztársaság minden néppel békében kíván élni és minden erejét a belső építésre akarja fordítani, hogy a szovjet rendszer alapján megszervezze a termelést, a közlekedést és a közigazgatást, amit az antant beavatkozása és az éhség-blokád mindeddig akadályozott.

A munkás-paraszt kormány többízben békét ajánlott az antant hatalmaknak, éspedig: 1918 augusztus 5-én — a Külügyi Népbiztosság felhívása Pool úrhoz, az amerikai képviselőhöz; 1918 október 24-én — Wilson elnökhöz; 1918 november 3-án — a semleges államok képviselőinek közvetítésével az antant kormányokhoz; 1918 november 7-én — a VI. Összoroszországi Szovjetkongresszus nevében; 1918 december 23-án — Litvinov jegyzéke Stockholmban az antant valamennyi képviselőjéhez; majd az 1919 január 12-i, január 17-i, február 4-i felhívás és az 1919 március 12-i Bullitt-tal együtt kidolgozott szerződéstervezet; az 1919 május 7-i ajánlatunk Nansen közvetítésével.

A VII. Szovjetkongresszus teljes egészében helyesli a Népbiztosok Tanácsának és a Külügyi Népbiztosságnak többszöri lépését, s újra megerősíti törhetetlen béketörekvését, újra azt ajánlja az antant hatalmaknak, Angliának, Franciaországnak, az Amerikai Egyesült Államoknak, Olaszországnak, Japánnak, együtt és különkülön, hogy azonnal kezdjenek béketárgyalásokat, és megbízza az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottságot, a Népbiztosok Tanácsát és a Külügyi Népbiztosságot, hogy rendszeresen folytassák ezt a békepolitikát

(vagy: rendszeresen folytassák ezt a békepolitikát és tegyenek meg mindent, ami annak sikeréhez szükséges).

A megírás ideje: 1919 december 2.

Először 1932-ben jelent meg.

5

ZÁRSZÓ AZ UKRAJNAI SZOVJETHATALOM KÉRDÉSÉBEN DECEMBER 3

Elvtársak! Nem sok mondanivalóm van a zárszóban, bár, sajnos, most már nem Jakovlev elvtársnak kell ellentmondanom, aki előttem beszélt, hanem Bubnov és Drobnyisz elvtársaknak, akik utánam beszéltek. Ennek ellenére csak részleges megjegyzést kívánok tenni.

Rakovszkij elvtárs beszédével kapcsolatban meg kell mondanom, az az állítása, hogy a szovjet gazdaságoknak kell kommunista építésünk alapjául szolgálniok, helytelen volt. Így semmi szín alatt sem lehet feltenni a kérdést. Meg kell állapítanunk, hogy a korszerűen vezetett gazdaságoknak csak nagyon kis részét adhatjuk át szovjet gazdaságok céljára, máskülönben nem jön létre a kisparasztsággal való blokk, pedig erre a blokkra szükségünk van. Egyes elvtársak arról beszéltek, hogy én blokkot ajánlok a borotybistákkal[46]. Ez félreértés. Én itt a borotybistákkal szemben követendő politikát a jobboldali eszerekkel szemben folytatott politikánkkal hasonlítottam össze. Akkor, az Októberi Forradalom első hetében, többek között a parasztkongresszusokon, azzal vádoltak bennünket, hogy mi, miután megragadtuk a hatalmat, nem akarjuk felhasználni a parasztok erőit. Én azt mondottam: mi az önök programját teljes egészében átvettük, hogy felhasználjuk a parasztok erőit, mi ezt akarjuk, de nem akarunk szövetséget az eszerekkel. Ezért, Manuilszkij elvtárs, valamint Drobnyisz és Bubnov elvtárs is, igen furcsa tévedésben van, amikor azt állítja, hogy én blokkot ajánlok a borotybistákkal. Véleményem szerint rá kell mutatni arra, hogy szükségünk van az ukrán parasztsággal való blokkra, és hogy ez a blokk megvalósul-

jon, nem úgy kell vitázni a borotybistákkal, mint ahogy vitáznak. Azok, akik a nemzeti kérdésről beszéltek — Drobnyisz, Bubnov elvtárs és sokan mások —, Központi Bizottságunk határozatának kritikájával bebizonyították, hogy ők a „függetlenség" hívei, amit a kieviek szemére vetettünk. Manuilszkij elvtárs nagyon téved, ha azt hiszi, hogy mi a „függetlenség" vádját nemzeti értelemben, Ukrajna függetlensége értelmében emeltük. Mi abban az értelemben beszéltünk „függetlenségről", hogy nem hajlandók számolni a moszkvai nézetekkel, a Moszkvában székelő Központi Bizottság nézeteivel. Ennek a szónak, amelyet tréfából használtunk, egészen más jelentése volt.

Most az a kérdés: szükségünk van-e az ukrán parasztsággal való blokkra, szükségünk van-e ugyanolyan politikára, mint amelyre 1917 végén és 1918-ban több hónapon át volt szükségünk? Állítom, hogy szükség van rá, s ezért a szovjet gazdaságok nagy részét tényleges felosztás céljából át kell adnunk. Harcra van szükségünk a nagygazdaságok ellen, harcra van szükségünk a kispolgári előítéletek ellen, harcra van szükségünk a partizánkodás ellen. A borotybisták sokat beszélnek a nemzeti kérdésről, de nem beszélnek a partizánkodásról. Követelnünk kell, hogy a borotybisták oszlassák fel a tanítószövetséget, ha ukrán nyelven, ha ukrán állami pecséttel is, de ugyanannak a proletár kommunista politikának elvei nevében, amelyek nevében mi kergettük szét a magunk Összoroszországi Tanítószövetségét, mert nem a proletárdiktatúra elveit követte, hanem a kispolgárság érdekeit védte és kispolgári politikát folytatott.

Először 1932-ben jelent meg.

BESZÉD A FÖLDMŰVELŐ KOMMŰNÁK ÉS A MEZŐGAZDASÁGI ARTELEK I. KONGRESSZUSÁN, 1919 DECEMBER 4-ÉN[47]

Elvtársak! Nagyon örülök, hogy a kormány nevében üdvözölhetem a földművelő kommúnák és a mezőgazdasági artelek első kongresszusát. Önök, természetesen, valamennyien tudják a Szovjethatalom egész tevékenységéből, hogy milyen óriási jelentőséget tulajdonítunk a kommúnáknak, arteleknek és általában minden olyan szervezetnek, amelynek az a célja, hogy az apró, egyéni parasztgazdaságot társadalmi, társas vagy artelgazdasággá alakítsa át, illetve, hogy ezt az átalakulást fokozatosan elősegítse. Önök tudják, hogy a Szovjethatalom már régen milliárdos alapot létesített az ilyenfajta kezdeményezések támogatására[48]. „A szocialista földrendezés szabályzata"[49] különösen kiemeli a kommúnák, artelek és minden olyan vállalkozás jelentőségét, amely a föld társadalmi megmunkálását célozza, s a Szovjethatalom minden erejét latbaveti, hogy ez a törvény ne maradjon holt betű, hanem valóban meghozza azt a hasznot, amit meg kell hoznia.

Minden ilyen vállalkozás óriási jelentőségű, mert ha a régi, szegényes, nyomorúságos parasztgazdaság megmaradna olyannak, amilyen régebben volt, akkor szó sem lehetne a szocialista társadalom tartós építéséről. Csakis abban az esetben, ha sikerül a parasztoknak a gyakorlatban megmutatni a föld társadalmi, kollektív, társas, artelben történő megmunkálásának előnyeit, csak ha a társas, az artelgazdasággal sikerül a parasztnak segítséget nyujtani, csakis akkor fogja majd az államhatalmat kezében tartó munkásosztály a maga igazát valóban bebizonyítani a parasztnak, csakis akkor vonhatja majd

valóban a maga oldalára a sokmilliós parasztttömeget szilárdan és igazán. Ezért a legnagyobb jelentőséget kell tulajdonítanunk azoknak a különböző intézményeknek, amelyek elősegítik a társas, az artelben szervezett földművelést. Millió és millió elaprózott, eldugott falvakban szerteszórt, különálló gazdaságunk van. Esztelen gondolat lenne, ha ezeket a gazdaságokat valamilyen gyors módszerrel, valamilyen paranccsal, külső beavatkozással akarnánk átalakítani. Nagyon jól tudjuk, hogy a milliónyi apró parasztgazdaságra csak fokozatosan, óvatosan, csakis sikeres gyakorlati példával lehet hatni, mert a parasztok nagyon is gyakorlati emberek, sokkal erősebb szálak fűzik őket a föld megmunkálásának régi módjához, semhogy kizárólag tanácsok, könyvek útmutatásai alapján hajlandók lennének bármilyen komoly változtatásra. Ez lehetetlen, de meg esztelenség is volna. Ha majd gyakorlatilag, a parasztok számára kézzelfogható tapasztalati úton bebizonyítottuk, hogy a társas, artelben szervezett földművelésre való áttérés szükséges és lehetséges, csakis akkor mondhatjuk majd teljes joggal, hogy olyan óriási parasztországban, mint Oroszország, komoly lépést tettünk előre a szocialista földművelés útján. A kommúnáknak, arteleknek és társulásoknak ez az óriási jelentősége igen nagy állami és szocialista kötelezettséget ró mindannyiukra, és ezért a Szovjethatalomnak és képviselőinek, magától értetődően, különös figyelemmel és elővigyázatossággal kell foglalkozniok ezzel a kérdéssel.

A szocialista földrendezésről szóló törvényünk kimondja, hogy minden egyes társas, artelben szervezett mezőgazdasági vállalkozás feltétlen kötelességének tartjuk, hogy ne különüljön el a környékbeli parasztlakosságtól, ne húzódjék el tőle, hanem okvetlenül nyujtson neki támogatást. Ezt mondja a törvény, megismétlik az összes kommúnák, artelek és társulások mintaalapszabályai, ezt fejtegetik állandóan a Földművelésügyi Népbiztosságunk és a Szovjethatalom valamennyi szervének utasításai és rendeletei. De minden azon fordul meg, hogy megtaláljuk a valóban gyakorlati módját annak, hogyan kell mindezt az életben alkalmazni. Még nem vagyok biztos benne, hogy már legyűrtük ezt a

legnagyobb nehézséget. Szeretném, ha a kongresszusuk — amelyen önöknek, mint a társadalmi gazdaságok terén működő gyakorlati dolgozóknak, akik Oroszország minden részéből egybegyűltek, lehetőség nyílik tapasztalataik kicserélésére — minden kételyt eloszlatna és bebizonyítaná, hogy gyakorlatilag elsajátítjuk, kezdjük elsajátítani az artelek, társulások, kommúnák és általában mindenfajta kollektív, társadalmi mezőgazdasági vállalat megszilárdításának tudományát. Ahhoz azonban, hogy ezt bebizonyítsuk, valóban *gyakorlati* eredményekre van szükség.

Ha a földművelő kommúnák alapszabályait, vagy azokat a könyveket olvassuk, amelyek erről a kérdésről szólnak, akkor az az érzésünk, hogy túl sok bennük a propaganda, elméletileg túlságosan terjengősen indokolják, hogy miért kell kommúnákat szervezni. Ez, persze, szükséges. Alapos propaganda nélkül, a társas földművelés előnyeinek megmagyarázása nélkül, ha nem ismételjük el ezerszer és ezerszer ezt a gondolatot, nem számíthatunk arra, hogy a parasztság széles tömegeiben felébred az érdeklődés és megkezdődik a társas földművelés megvalósítási módjainak gyakorlati kipróbálása. Propagandára, persze, szükség van és nem kell félnünk az ismétlésektől sem, mert amit mi ismétlésnek gondolunk, az sok száz és ezer paraszt számára, alkalmasint, nem ismétlés, hanem olyan igazság, amely először tárul fel előtte. És ha az a gondolatunk támad, hogy túl sok figyelmet fordítunk a propagandára, ki kell jelentenünk, hogy százszor annyi figyelmet kell rá fordítanunk. De amikor ezt mondom, abban az értelemben mondom, hogy a parasztság bizalmatlanul fogja fogadni propagandánkat, ha csak általánosságban magyarázzuk meg neki a mezőgazdasági kommúnák szervezésének hasznosságát, és ugyanakkor a valóságban nem tudjuk kimutatni azt a gyakorlati hasznot, amelyet a társulások, artelgazdaságok hajtanak neki.

A törvény kimondja, hogy a kommúnák, artelek és társulások kötelesek segítséget nyujtani a környékbeli parasztlakosságnak. Az állam, a munkáshatalom viszont milliárdos alapot létesít, hogy támogassa a mezőgazdasági

kommúnákat és arteleket. Persze, ha egyik-másik kommúna ebből az alapból fogja segíteni a parasztokat, akkor a parasztság, attól félek, csak nevetni fog rajta. És joggal. Mindegyik paraszt azt fogja majd mondani: „No igen, ha milliárdos alapot adnak neked, akkor könnyen vethetsz oda nekünk is belőle valamit.“ Félő, hogy a paraszt ezen csak nevetni fog, mert a paraszt ezt a kérdést nagyon figyelmesen és nagyon bizalmatlanul vizsgálja. A paraszt hosszú évszázadok során csak azt tapasztalta, hogy az államhatalom elnyomja, s így hozzászokott, hogy mindent, ami hivatalos helyről jön, bizalmatlanul fogadjon. És ha a mezőgazdasági kommúnák csak azért fogják segíteni a parasztokat, hogy eleget tegyenek a törvény szavának, akkor az ilyen segítség haszontalan lesz, csak kárt okoz. Mert a mezőgazdasági kommúna elnevezés igen nagy dolog, összefügg a kommunizmus fogalmával. Jó, ha a kommúnák a gyakorlatban mutatják meg, hogy valóban komoly munkát végeznek a parasztgazdaság javítása érdekében, — akkor kétségkívül növekedni fog a kommunisták és a kommunista párt tekintélye. Léptennyomon előfordult azonban, hogy a kommúnák csak elriasztották a parasztságot, sőt a „kommúna“ szó olykor a kommunizmus elleni harc jelszava lett. S ez nemcsak ott volt észlelhető, ahol esztelen módon erőszakkal próbálták kommúnákba kergetni a parasztokat. Annyira szembeötlő volt ennek az esztelensége, hogy a Szovjethatalom régesrégen fellépett az ilyen próbálkozások ellen. És remélem, hogy ha most előfordulnak is még az erőszaknak egyes esetei, ritkán fordulnak elő, és önök a mostani kongresszusukon is mindent el fognak követni, hogy a Szovjet Köztársaságban nyoma se maradjon ennek a hallatlan dolognak, s hogy a környékbeli parasztlakosság egyetlen olyan példára se hivatkozhassék, amely alátámasztaná azt a régi véleményt, mintha a kommúnába való belépés valamilyen erőszakkal volna kapcsolatos.

De még ha meg is szabadulunk ettől a régi hiányosságtól, még ha teljesen le is küzdjük ezt a felháborító dolgot, ez tennivalónknak csak egy kis része lesz. Mert az államnak továbbra is támogatnia kell a kommúnákat, s nem lennénk kommunisták, nem lennénk a szocialista gazdaság

meghonosításának hívei, ha nem nyujtanánk állami támogatást mindenféle kollektív mezőgazdasági vállalkozásnak. Kénytelenek vagyunk segítséget nyujtani azért is, mert ez minden feladatunkkal egybevág, és mivel jól tudjuk, hogy ezek a társulások, artelek és kollektív szervezetek új dolgok, s ha nem támogatja őket a hatalmon levő munkásosztály, akkor nem fognak gyökeret verni. Hogy gyökeret verjenek, s éppen azért, mert az állam pénzzel és más egyébbel segíti őket, el kell érnünk, hogy a parasztok ne gúnyolódhassanak ezen. Mindig óvakodnunk kell attól, hogy a paraszt azt mondhassa a kommúnák, artelek és társulások tagjairól, hogy az állam eltartottjai és csak annyiban különböznek a paraszttól, hogy kedvezményeket kapnak. Ha földet adnak, meg építkezési segélyt a milliárdos alapból, minden tökfilkó valamivel jobban élhet, mint az egyszerű paraszt. Mi köze ehhez a kommunizmusnak, miféle javulás van itt — mondja majd a paraszt —, miért kell őket tisztelnünk? Ha kiválasztanak néhány tucat vagy néhány száz embert és milliárdokat adnak nekik, persze, hogy dolgozni fognak.

Éppen a parasztnak ez a magatartása aggaszt bennünket leginkább, és ezt a kérdést figyelmébe ajánlom a kongresszuson egybegyűlt elvtársaknak. Ezt a kérdést gyakorlatilag úgy kell megoldani, hogy elmondhassuk: nemcsak ezt a veszedelmet kerültük el, hanem megtaláltuk a módját annak is, hogyan kell harcolnunk, hogy a parasztnak ne legyen oka így gondolkodni, ellenkezőleg, minden kommúnában, minden artelben olyasvalamit lásson, amit az államhatalom támogat, a földművelés új módszereit lássa, amelyek nem könyvekben és nem beszédekben (ez nagyon olcsó dolog), hanem a gyakorlati életben bizonyítják be, hogy előnyösebbek a régieknél. Ezért nehéz a feladat megoldása, s ez az oka annak, hogy mi is, akik csak száraz adatokat látunk, nehezen tudjuk megítélni: tényleg bebizonyítottuk-e, hogy minden kommúna, minden artel valóban magasabbrendű a régi rendszer minden vállalatánál, hogy a munkáshatalom e téren segít a parasztnak.

Azt hiszem, e kérdés megoldása szempontjából gyakorlatilag igen kívánatos lenne, ha önök, akik számos

környékbeli kommúnát, artelt és társulást gyakorlatilag ismernek, kidolgoznák azokat a módszereket, amelyekkel valóban, ténylegesen ellenőrizhetnénk, hogyan hajtják végre azt a törvényt, amely megköveteli, hogy a mezőgazdasági kommúnák segítséget nyujtsanak a környékbeli lakosságnak; hogyan valósítják meg a szocialista földművelésre való áttérést és miben nyilvánul meg ez konkrétan minden kommúnában, artelben, társulásban; hogyan valósítják meg, hány társulás, hány kommúna valósítja meg ezt ténylegesen és hány olyan van, amely még csak most készül erre; hány esetben nyujtottak a kommúnák segítséget és milyen jellegű volt ez a segítség: filantrópikus-e avagy szocialista jellegű?

Ha a kommúnák és az artelek az államtól kapott segélyből juttatnak valamit a parasztoknak, ezzel csak alkalmat adnak arra, hogy a paraszt úgy gondolkodjék: itt csak jóemberek segítenek rajta, ami azonban korántsem bizonyítja azt, hogy áttértek a szocialista rendre. A parasztok pedig ősidők óta megszokták, hogy bizalmatlanok legyenek az ilyen „jóemberekkel" szemben. Tudnunk kell ellenőrizni, hogy tényleg miben nyilvánult meg ez az új társadalmi rend, hogyan bizonyítják be a parasztnak, hogy a föld társas, artelben való megművelése jobb, mint ha a paraszt egyénileg műveli a földet, és hogy *nem* azért jobb, mert a társulások, artelek állami segélyt kapnak; kitartó munkával kell tudnunk bebizonyítani a parasztnak, hogy ez az új rendszer gyakorlatilag állami segítség *nélkül* is megvalósítható.

Sajnos, nem lehetek jelen a kongresszus végéig, s így nem vehetek részt az említett ellenőrzési módszerek kidolgozásában. De biztos vagyok benne, hogy önök a Földművelésügyi Népbiztosságunkat vezető elvtársakkal együtt meg fogják találni ezeket a módszereket. Örömmel olvastam Szereda elvtárs földművelésügyi népbiztos cikkét, amelyben kiemeli, hogy a kommúnáknak és a társulásoknak nem szabad elszakadniok a környékbeli parasztlakosságtól, hanem arra kell törekedniök, hogy a környékbeli parasztlakosság gazdaságait javítsák. A kommúnát úgy kell berendezni, hogy mintaszerű legyen és hogy a szomszédos parasztok maguk vonzódjanak hozzá;

gyakorlati példával kell megmutatni nekik, hogyan kell segíteni azokon az embereken, akik az áruhiány és az általános gazdasági bomlás nehéz viszonyai között gazdálkodnak. Hogy megállapítsuk a megvalósítás gyakorlati módszereit, nagyon részletes utasítást kell kidolgoznunk, amely a környékbeli parasztlakosságnak nyujtandó segítség minden formáját felsorolja, minden egyes kommúnától számonkéri, mit tett a parasztság támogatása érdekében, rámutat azokra a módszerekre, amelyek segítségével elérhetjük, hogy a meglevő kétezer kommúna és körülbelül négyezer artel mindegyike olyan sejt legyen, amely tetteivel meg tudja győzni a parasztokat, hogy a kollektív mezőgazdaság, mint átmenet a szocializmusba, nem kitalálás, nem puszta lázálom, hanem hasznos dolog.

Mondottam már, hogy a törvény megköveteli a kommúnáktól, hogy segítsék a környékbeli parasztlakosságot. A törvényben nem tudtuk magunkat máskép kifejezni és nem tudtunk semilyen gyakorlati útmutatást adni. Általános irányelveket kellett megállapítanunk és arra kellett számítanunk, hogy az öntudatos elvtársak a vidéken lelkiismeretesen fogják alkalmazni ezt a törvényt, és ezernyi módot találnak majd arra, hogy minden egyes helység konkrét gazdasági viszonyai között hogyan alkalmazzák gyakorlatilag. Persze minden törvényt ki lehet játszani, még végrehajtásának látszatával is. A parasztok segítéséről szóló törvény is puszta játékszerré válhat és egészen ellenkező eredményekre vezethet, ha lelkiismeretlenül alkalmazzák.

A kommúnáknak olyan irányban kell fejlődniök, hogy a velük való érintkezés és a tőlük kapott gazdasági segítség hatása alatt változni kezdjenek a parasztgazdaság viszonyai, és minden egyes kommúna, artel vagy társulás értsen hozzá, hogy megvesse e viszonyok javulásának alapját és gyakorlatilag meg is valósítsa azt, tettekkel bizonyítva be a parasztoknak, hogy ez a változás csak hasznukra válik.

Önök, természetesen, azt gondolhatják, hogy majd azt mondják nekünk: a gazdaság javításához más viszonyok kellenek, nem olyanok, mint a négy évig tartó imperialista háború és az imperialisták által ránkkényszerített kétéves

polgárháború okozta pusztulás mostani körülményei. Hogyan lehet még csak gondolni is a földművelő gazdaságok nagyarányú javítására a mi viszonyaink között, — adja isten, hogy valamikép felszínen tartsuk magunkat és éhen ne haljunk.

Teljesen érthető, hogy felmerülhetnek ilyen kétségek. De ha nekem kellene válaszolnom az efféle ellenvetésekre, én a következőket mondanám: Tegyük fel, hogy a gazdaság leromlása, a pusztulás, az áruhiány, a zilált közlekedés, az állatállomány és a munkaeszközök megsemmisülése következtében valóban lehetetlen a gazdaságot nagymértékben javítani. Nem kétséges azonban, hogy számos esetben a gazdaság kisebbméretű javítása keresztülvihető. De tegyük fel, hogy még ezt sem lehet megcsinálni. Vajjon azt jelenti ez, hogy a kommúnák nem változtathatnak a környékbeli parasztok életén és nem bizonyíthatják be a parasztoknak, hogy a kollektív mezőgazdasági üzem nem mesterségesen nevelt melegházi növény, hanem a munkáshatalom újabb segítsége a dolgozó parasztságnak, a parasztság támogatása a kulákság elleni harcában? Biztos vagyok benne, hogy még akkor is, ha így tesszük fel a kérdést, még ha fel is tételezzük, hogy a mai bomlás viszonyai közt nem lehet javulást elérni, még ebben az esetben is nagyon, nagyon sokat lehet elérni, ha a kommúnákban és artelekben lelkiismeretes kommunisták vannak.

Hogy ne csak mondjam, hanem bizonyítsam is ezt, arra utalok, amit városainkban kommunista szombatoknak neveznek. Így nevezték el a városi munkások ingyenes munkáját, amit a rendes, minden munkástól megkövetelt munkán felül, valamely közszükséglet kielégítése végett néhány órán át végeznek. Ezeket a kommunista szombatokat először a Moszkva—Kazán vasútvonal vasutasai vezették be Moszkvában. A Szovjethatalom egyik felhívásában rámutatott arra, hogy a frontokon harcoló vöröskatonák hallatlan áldozatokat hoznak és minden csapás ellenére, amelyet el kell viselniök, csodával határos győzelmeket aratnak az ellenségen és egyben leszögezte, hogy csak abban az esetben győzhetünk végérvényesen, ha nemcsak a frontokon, hanem a hátországban is ilyen hősiességet és önfeláldozást tanusítunk. A moszkvai mun-

kások erre a felhívásra kommunista szombatok szervezésével válaszoltak. Kétségtelen, hogy a moszkvai munkásoknak sokkal több csapást és nyomorúságot kell elviselniök, mint a parasztoknak, s ha önök megismerkednek a moszkvai munkások életviszonyaival és elgondolkoznak azon, hogy a munkások milyen hallatlanul nehéz viszonyok között tudtak kommunista szombatokat rendezni, akkor majd egyetértenek velem abban, hogy még a legnehezebb körülmények sem szolgálhatnak ürügyül arra, hogy meg ne csináljuk azt, amit minden körülmények között meg lehet csinálni, ha ugyanazt a módszert alkalmazzuk, mint a moszkvai munkások. Semmi sem járult annyira hozzá a kommunista párt tekintélyének növeléséhez a városban, semmi sem fokozta annyira a pártonkívüli munkások tiszteletét a kommunisták iránt, mint ezek a kommunista szombatok, amikor már nem voltak többé szórványos jelenségek, s a pártonkívüli munkások a gyakorlatban látták, hogy az uralkodó kommunista párt tagjainak kötelezettségeik vannak, és a kommunisták nem azért vesznek fel új tagokat a pártba, hogy azok a kormányzó párt helyzetével járó előnyöket élvezzék, hanem azért, hogy a valóban kommunista munka, vagyis olyan munka példájával járjanak elől, amelyet ingyen végeznek. A kommunizmus a szocializmus fejlődésének legfelső foka, amikor az emberek azért dolgoznak, mert tudatában vannak annak, hogy a köz javára dolgozni kell. Tudjuk, hogy most nem vezethetjük be a szocialista rendet, jó, ha gyermekeink, vagy talán unokáink életében fog megvalósulni nálunk. De állítjuk, hogy az uralkodó kommunista párt tagjai a nehézségek nagyobb részét vállalják a kapitalizmus elleni harcban, amikor a legjobb kommunistákat a frontra mozgósítják, azoktól pedig, akiket nem lehet erre felhasználni, megkövetelik, hogy teljesítsék a kommunista szombatokkal járó kötelezettségeiket.

Ha majd önök is bevezetik ezeket a kommunista szombatokat, amelyek minden nagy ipari városban elterjedtek — a párt minden egyes tagjának most kötelezően részt kell vennie ezeken, különben még a pártból való kizárással is megbüntetik —, ha majd a kommúnákban, artelekben és társulásokban önök is ezt az eszközt alkalmazzák,

még a legrosszabb viszonyok között is elérhetik és el is kell érniök, hogy a paraszt minden kommúnát, minden artelt és társulást olyan egyesülésnek tekintsen, amely nem azzal tűnik ki, hogy állami segélyt kap, hanem azzal, hogy a munkásosztály legjobb képviselői gyűltek benne össze, akik nemcsak másoknak prédikálják a szocializmust, hanem maguk is meg tudják azt valósítani, maguk is meg tudják mutatni, hogy még a legrosszabb viszonyok között is tudnak kommunista módon gazdálkodni, és amivel csak lehet, segíteni tudják a környékbeli parasztlakosságot. Itt nincs helye semmiféle kibúvónak, itt nem lehet áruhiányra hivatkozni, nem lehet arra hivatkozni, hogy nincs vetőmag, vagy hogy elhullott a jószág. Ez az ellenőrzésnek olyan eszköze, amelynek segítségével mindenesetre határozottan megállapíthatjuk, mennyire oldottuk meg a gyakorlatban a magunk elé tűzött nehéz feladatot.

Meg vagyok róla győződve, hogy a kommúnák, társulások és artelek képviselőinek közös gyűlése megvitatja ezt és meg fogja érteni, hogy ennek a módszernek az alkalmazása valóban hathatós eszköze a kommúnák és társulások megszilárdításának, és olyan gyakorlati eredményei lesznek, hogy Oroszországban egyetlen esetben sem fog előfordulni, hogy a paraszt ellenséges szemmel nézné a kommúnákat, arteleket és társulásokat. Ez azonban nem elég: azt kell elérnünk, hogy a parasztság rokonszenvezzen velük. Mi, a Szovjethatalom képviselői, a magunk részéről mindent megteszünk, hogy elősegítsük ezt és hogy a milliárdos alapból, vagy más forrásokból csak azokban az esetekben folyósítsanak állami segélyt, amikor a dolgozó kommúnák és artelek valóban gyakorlatilag közelebb kerülnek a környékbeli parasztok életéhez. E feltételek nélkül az arteleknek vagy társulásoknak nyujtott mindennemű segítséget haszontalannak, sőt feltétlenül károsnak tartunk. Azt a segítséget, amit a kommúnák nyujtanak a környékbeli parasztoknak, nem szabad olyan segítségnek tekinteni, amelyet csak azért adnak, mert feleslegük van, — annak szocialista segítségnek, vagyis olyan segítségnek kell lennie, amely módot nyujt a parasztoknak arra, hogy az elkülönült, egyéni gazdálkodásról áttérjenek a társas gazdálkodásra. Ezt pedig

csakis a kommunista szombatok módszerével lehet megvalósítani, amelyről itt beszéltem.

Ha okulnak a városi munkások tapasztalatain, akik hasonlíthatatlanul rosszabb viszonyok között élnek, mint a parasztok, és mégis mozgalmat indítottak a kommunista szombatokért, akkor biztos vagyok benne, hogy az önök közös, egyetértő támogatásával el fogjuk érni, hogy a mai néhányezer kommúna és artel mindegyike a kommunista eszmék és elgondolások igazi melegágya lesz a parasztok között, olyan gyakorlati példa, amely megmutatja nekik, hogy ez a palánta, bár még gyönge és kicsiny, de nem mesterséges, nem üvegházi palánta, hanem az új, szocialista rendszer igazi hajtása. Csak akkor aratunk majd tartós győzelmet a régi tudatlanságon, koldussorson és ínségen, csak akkor érjük el azt, hogy semmi ilyen nehézség nem rettent vissza bennünket további utunkon.

„Pravda" 273. és 274. sz.
1919 december 5. és 6.

A VII. ÖSSZOROSZORSZÁGI SZOVJETKONGRESSZUS[50]

1919 DECEMBER 5—9

Megjelent: „Pravda" 275, 276. és 277. sz.
1919 december 7, 9. és 10.

1

AZ ÖSSZOROSZORSZÁGI KÖZPONTI VÉGREHAJTÓ BIZOTTSÁGNAK ÉS A NÉPBIZTOSOK TANÁCSÁNAK BESZÁMOLÓJA DECEMBER 5

(Taps, a kongresszusi küldöttek felállva üdvözlik Lenint.) Elvtársak! Az elnökség határozata értelmében az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság és a Népbiztosok Tanácsa beszámolói alapján közös politikai beszámolót kell tartanom. Remélem, nem várják tőlem, hogy felsoroljam mindazokat a törvényeket és közigazgatási rendszabályokat, amelyeket az elmúlt év folyamán léptettünk életbe. Az ujságokból kétségtelenül ismerik azokat. Azonkívül csaknem minden népbiztosságunk rövid brosúrát adott ki. Ezek a brosúrák — melyeket a kongresszus küldöttei között ki fognak osztani — mindent felölelnek, ami a beszámolói időszak alatt lényeges volt a népbiztosságok munkájában. Figyelmüket néhány összefogó eredményre szeretném felhívni, amelyek nézetem szerint az átélt eseményekből következnek és hasznos útmutatásul és anyagul szolgálhatnak a küldött elvtársak mostani helyi munkájában.

Először is, amikor tevékenységünk politikai eredményeiről és politikai tanulságairól beszélünk, természetesen mindenekelőtt a Szovjet Köztársaság nemzetközi helyzetével kell foglalkoznunk. Október előtt is és az Októberi Forradalom után is mindig azt mondottuk, hogy mi a nemzetközi proletár hadsereg egyik osztagának tekintjük és csakis annak tekinthetjük magunkat, mégpedig olyan osztagnak, amely nem fejlettsége és felkészültsége, hanem Oroszország kivételes viszonyai következtében nyomult az élre, és hogy ennélfogva a szocialista forradalom győzelme csak akkor tekinthető véglegesnek, ha a proletariátus legalább néhány fejlett országban győz. S éppen e tekintetben voltak leginkább nehézségeink.

Tétünk a nemzetközi forradalomra — ha szabad ezzel a kifejezéssel élnünk — általánosságban tekintve, teljesen beigazolódott. A fejlődés gyorsasága szempontjából azonban különösen nehéz időt éltünk át, saját bőrünkön éreztük, hogy a forradalom fejlődése a fejlettebb országokban sokkal lassúbb, sokkal nehezebb, sokkal bonyolultabb. Ezen nem is csodálkozhatunk, mert természetes, hogy egy olyan országban, mint Oroszország, sokkal könnyebb volt megkezdeni a szocialista forradalmat, mint a fejlett országokban. De mindenesetre tény, hogy a nyugateurópai szocialista forradalomnak ez a lassúbb, bonyolultabb, zegzugosabb fejlődése hihetetlen nehézségeket támasztott nálunk. És mindenekelőtt felmerül a kérdés, hogyan történhetett az a csoda, hogy egy elmaradt, a háborúban tönkrement és kimerült országban két évig tarthatta magát a Szovjethatalom, annak ellenére, hogy ádáz harcot folytatott ellene előbb a német imperializmus, amelyet akkor mindenhatónak tartottak, majd az antant imperializmus, amely egy évvel ezelőtt leszámolt Németországgal, vetélytársak nélkül maradt, és a világ minden országán osztatlanul uralkodott? Az erők egyszerű számbavétele, az erők katonai mérlegelése szempontjából ez valóban csoda, mert az antant sokkal erősebb volt és ma is hasonlíthatatlanul erősebb nálunk. És mindazonáltal a szóbanforgó év főképpen azért nagyjelentőségű, mert gigászi győzelmet arattunk, olyan nagy győzelmet, hogy talán nem lesz túlzás, ha azt mondjuk: *a legnagyobb nehézségeken már túl vagyunk.* Bármily nagy veszélyekkel és nehézségekkel kell még megküzdenünk, a legnehezebbjén mégis, nyilván, túl vagyunk. Világosan kell látnunk ennek az okait, és ami a legfontosabb, helyesen kell meghatároznunk további politikánkat, mert csaknem bizonyosra vehetjük, hogy az antant a jövőben még többízben meg fogja ismételni beavatkozási kísérleteit, és lehetséges, hogy újra feltámad a nemzetközi és az orosz tőkések régi rablószövetsége, hogy visszaállítsa a földbirtokosok és a tőkések hatalmát, hogy megdöntse a Szovjethatalmat Oroszországban, egyszóval, hogy régi célját követve, elfojtsa a szocialista világégésnek azt a gócát, amellyé az Oroszországi Szocialista Föderatív Szovjet Köztársaság vált.

Ha ebből a szempontból vizsgáljuk az antant beavatkozásának történetét és az abból leszűrt politikai tanulságokat, megállapíthatjuk, hogy ez a történet három fő szakaszra oszlik és mindegyikben, egymásután, mélyreható és tartós győzelmet arattunk.

Az első szakaszban, amely az antant számára természetesen közelfekvőbb és könnyebb volt, az antant saját csapatai segítségével próbált leszámolni Szovjet-Oroszországgal. Az antantnak ugyanis Németország legyőzése után természetesen milliós hadseregei voltak, amelyek egyenesen még nem követeltek békét és még nem tértek magukhoz a német imperializmus mumusától való félelemtől, amellyel a nyugati országokban ijesztgették őket. Ilyen körülmények között az antantnak katonai szempontból, külpolitikai szempontból természetesen nem esett túlságosan nehezére, hogy hadseregének tizedrészét Oroszországba küldje. Azt se felejtsük el, hogy az antant korlátlanul uralkodott a tengeren, korlátlan ura volt a hajóhadnak. A csapatok szállítása és ellátása mindenkor teljesen az antant kezében volt. Ha abban az időben az antant — amely úgy gyűlölt bennünket, ahogy csak a burzsoázia gyűlölheti a szocialista forradalmat — hadseregeinek akár csak tizedrészét is némi sikerrel harcba tudta volna vetni ellenünk, egészen kétségtelen, hogy Szovjet-Oroszország sorsa meg lett volna pecsételve, Szovjet-Oroszország Magyarország sorsára jutott volna.

Miért nem sikerült ez az antantnak? Az antant csapatokat szállított partra Murmanszkban. A szibériai hadjáratot az antant csapatai segítették, a japán csapatok még ma is megszállva tartják Kelet-Szibéria távoli részét, egész Nyugat-Szibériában pedig ott voltak, ha kisszámban is, az antant valamennyi országának csapatai. Azután francia csapatok szálltak partra Dél-Oroszországban. Ez volt az ügyeinkbe való nemzetközi beavatkozás első szakasza, az antantnak mintegy első kísérlete, hogy a Szovjethatalmat a maga katonaságával, azaz a fejlettebb országok munkásaival és parasztjaival tiporja el. Ezek a csapatok nagyszerűen voltak felszerelve, és általában, a hadjárat technikai és anyagi feltételeit tekintve, nem volt olyan követelmény, amit az antant ne teljesíthetett

volna. Semmiféle akadály nem állt az antant útjában. Mivel magyarázható hát, hogy ez a kísérlet kudarcot vallott? Ez a kísérlet azzal végződött, hogy az antantnak ki kellett vonnia csapatait Oroszországból, mert az antant csapatai képtelenné váltak arra, hogy a forradalmi Szovjet-Oroszország ellen harcoljanak. Elvtársak, mindig ez volt a legfontosabb és döntő érvünk. A forradalom első napjaitól kezdve azt mondottuk, hogy mi a nemzetközi proletariátus pártja vagyunk, és bármilyen nagy nehézségekkel kell is megküzdenie a forradalomnak, eljön az idő, — és a legdöntőbb pillanatban megmutatkozik a nemzetközi imperializmus által elnyomott munkások rokonszenve, szolidaritása. Ezért utópizmussal vádoltak bennünket. A tapasztalat azonban azt mutatta, hogy ha nem is számíthatunk a proletariátus akciójára mindig és minden formában, mégis megállapíthatjuk, hogy a világtörténelem e két éve alatt ezerszer igazunk volt. Az angolok és franciák arra irányuló kísérlete, hogy saját csapataikkal tiporják el Szovjet-Oroszországot, az a kísérlet, melynek gyors és könnyű sikerében biztosak voltak, kudarcot vallott: az angol csapatok eltávoztak Arhangelszkből, a Délen partraszállott francia csapatokat pedig hazaszállították. S most tudjuk, — a blokád ellenére, annak ellenére, hogy gyűrűt vontak körénk, mégiscsak átszivárognak a hírek Nyugat-Európából, ha szórványosan is, mégiscsak kapunk angol és francia lapokat, amelyekből megtudjuk, hogy az angol katonák levelei Arhangelszk területéről mégiscsak eljutottak Angliába, és ezeket a leveleket közzétették. Tudjuk, hogy az egész francia proletariátus ismeri már Jeanne Labourbe, francia elvtársnő nevét, aki elindult, hogy kommunista szellemben dolgozzék a francia munkások és katonák között, s akit Odesszában agyonlőttek. Jeanne Labourbe nevét az egész francia proletariátus ismeri, neve harci jelszó lett. Labourbe nevével egyesült harcra a nemzetközi imperializmus ellen valamennyi francia munkás, bármennyire leküzdhetetlennek látszottak is a szindikalista frakciós áramlatok. Az, amit valamikor Radek elvtárs írt — akit a mai hírek szerint szerencsésen szabadlábra helyeztek Németországban, és akit, úgy lehet, hamarosan látni fogunk —, hogy Oroszország

forradalmi tűzben izzó talaja megközelíthetetlen az antant csapatai számára, az, ami csak publicisztikai túlzásnak látszott, ténynek bizonyult, pontosan beteljesedett. Valójában kiderült, hogy bármily elmaradottak vagyunk is, bármily nehézségeket kell is leküzdenünk, az angol és francia munkások és parasztok nem képesek arra, hogy a mi talajunkon ellenünk harcoljanak. A mi javunkra dőlt el a dolog. Az első alkalommal, amikor megpróbálták, hogy nagy katonai erőket vessenek be ellenünk — márpedig enélkül lehetetlen győzni —, ez csak arra vezetett, hogy a francia és az angol katonák, helyes osztályösztönüktől vezéreltetve, magukkal vitték Oroszországból ugyanazt a bolsevik fekélyt, amely ellen a német imperialisták harcoltak, amikor Berlinből kiutasították a követeinket[51]. Azt hitték, hogy ezzel megvédik magukat a bolsevizmus fekélyétől, amely most egész Németországban elterjedt, ahol erősödik a munkásmozgalom. Arra kényszerítettük az antantot, hogy vonja ki az angol és francia csapatokat. Ez volt a legnagyobb győzelmünk, amelyet az antanton arattunk. Elvettük a katonáit. Mérhetetlen katonai és technikai fölényére azzal válaszoltunk, hogy a dolgozók segítségével, akik szolidárisak velünk az imperialista kormányokkal szemben, megfosztottuk ettől a fölényétől.

S itt kitűnt, milyen felületes, milyen zavaros képet kapunk, ha az általában megszokott ismérvek alapján ítéljük meg ezeket az állítólag demokratikus országokat. Parlamentjeikben szilárd burzsoá többség van. Ezt nevezik ők „demokráciának". Hogy a tőke uralkodik és elnyom mindent, hogy máig is működik a hadicenzúra, ezt ők „demokráciának" nevezik. Ujságaikban és folyóirataikban, amelyek millió és millió példányszámban jelennek meg, alig akad valami, ami, ha dadogva is, a bolsevikok javára szólna. Ezért mondják: „Mi biztosítva vagyunk a bolsevizmus ellen, nálunk rend van", amit ők „demokráciának" neveznek. Hogyan történhetett, hogy az angol katonák és a francia tengerészek kis része arra tudta kényszeríteni az antantot, hogy vonja ki csapatait Oroszországból? Itt valami nincs rendben. Vagyis a néptömegek, még Angliában, Franciaországban és Amerikában

ban is, velünk vannak; vagyis, mindaz ami a felszínen van, csak szemfényvesztés — mindig is ezt állították azok a szocialisták, akik nem voltak hajlandók elárulni a szocializmust; vagyis a burzsoá parlamentarizmus, a burzsoá demokrácia, a burzsoá sajtószabadság csak a tőkések szabadsága, a közvélemény megvásárlásának szabadsága, szabadság arra, hogy a pénz minden erejével nyomást gyakoroljanak a közvéleményre. Mindig ezt mondották a szocialisták, amíg az imperialista háború nem osztotta őket nemzeti táborokra és nem változtatta a szocialisták minden nemzeti csoportját saját burzsoáziája lakájaivá. Ezt mondották a szocialisták a háború előtt, minduntalan ezt hangoztatták az internacionalisták és bolsevikok a háború alatt, — s mindez tökéletesen igaznak bizonyult. Mindez, ami a felszínen van, mindez a kirakati oldal csak szemfényvesztés, s ez egyre nyilvánvalóbb lesz a tömegek előtt. Ezek mind demokratizmusról üvöltöznek, de a világ egyik parlamentjében sem merték kimondani, hogy hadat üzennek Szovjet-Oroszországnak. Ezért olvassuk számos francia, angol, amerikai kiadványban, amelyek eljutottak hozzánk, ezt a követelést: „Állítsák bíróság elé az államok vezetőit, mert megszegték az alkotmányt, mert hadüzenet nélkül háborút viselnek Oroszország ellen." Mikor, hol, az alkotmány melyik paragrafusa, melyik parlament engedte meg ezt a háborút? Hol hívták egybe a képviselőket, még ha előzőleg börtönbe vetették is a bolsevikokat és bolsevikoskodókat, ahogy a francia sajtó mondja? Még ilyen körülmények között sem mondhatták meg parlamentjeikben, hogy hadat viselnek Oroszország ellen. Ez volt az oka annak, hogy Anglia és Franciaország nagyszerűen felfegyverzett, veretlen seregei nem tudtak bennünket szétzúzni, és eltávoztak Arhangelszk északi vidékéről meg Délről.

Ez az első és legnagyobb győzelmünk, mert ez nem csupán katonai, sőt egyáltalán nem is katonai győzelem, hanem valójában a dolgozók nemzetközi szolidaritásának győzelme. Ennek a szolidaritásnak a nevében kezdtük a forradalmat, erre utaltunk, amikor azt mondottuk, hogy bármennyi megpróbáltatáson kell is keresztülmennünk, az áldozatok százszorosan megtérülnek azzal, hogy fejlődik

a nemzetközi forradalom, amely elkerülhetetlen. Ez abban nyilvánult meg, hogy olyan területen, mint a hadviselés, ahol mindennél nagyobb szerepe van a legdurvább és anyagi tényezőknek, legyőztük az antantot, úgy győztük le, hogy elvettük tőle a katonaruhába bujtatott munkásokat és parasztokat.

Ez után az első győzelem után megkezdődött az antant beavatkozásának második korszaka. Mindegyik nemzet élén olyan politikusok csoportja áll, akik gazdag tapasztalatokkal rendelkeznek, s ezért, miután elvesztették ezt a tétet, más kártyára tettek, latba vetve az egész világ fölötti uralmukat. Ma nincs olyan ország, a földkerekségnek egyetlen olyan darabja sem maradt, ahol ténylegesen ne az angol, francia és amerikai finánctőke uralkodnék teljesen. Erre építették újabb kísérletüket, így próbálták kényszeríteni az Oroszországot körülvevő kis államokat: Lengyelországot, Észtországot, Finnországot, Grúziát, Ukrajnát stb., amelyek legtöbbje csak a háború alatt szabadult fel és nyert lehetőséget arra, hogy függetlennek nyilvánítsa magát, — így próbálták arra kényszeríteni ezeket a kis államokat, hogy angol, francia és amerikai pénzen hadat viseljenek Oroszország ellen.

Az elvtársak talán emlékeznek rá, ujságaink hozták a hírt, hogy Churchill, az ismert angol miniszter beszédet mondott és kijelentette, hogy 14 állam fogja megtámadni Oroszországot, és szeptemberre elesik Petrográd, decemberre pedig Moszkva. Úgy hallottam, Churchill később megcáfolta ezt a hírt, amelyet a „Folkets Dagblad Politiken" című svéd lap augusztus 25-i számából vettünk át. De mégha ez a forrás hamis volna is, nagyon jól tudjuk, hogy Churchill és az angol imperialisták éppen ebben sántikáltak. Nagyon jól tudjuk, hogy Finnországra, Észtországra és több más kis országra minden eszközzel nyomást gyakoroltak, hogy hadat indítsanak Szovjet-Oroszország ellen. Alkalmam volt olvasni a „Times", Anglia legbefolyásosabb polgári lapjának vezércikkét, amely abban az időben jelent meg, amikor Jugyenyics csapatai — köztudomású, hogy ezeket az antant látta el, szerelte fel és antant hajók szállították partra — csak néhány versztnyire álltak Petrográdtól és Gyetszkoje

Szelót már bevették. Ez a cikk valóságos hadjárat volt, amelyben a nyomás — a katonai, a diplomáciai, a történelmi nyomás — minden eszközét felhasználták. Az angol tőke rárontott Finnországra és ultimátum elé állította: „Az egész világ Finnországra tekint — mondották az angol tőkések —, Finnország sorsa attól függ, megérti-e rendeltetését, segít-e elfojtani a bolsevizmus szennyes, zavaros, véres hullámát és felszabadítani Oroszországot." És ezért a „fennkölt és erkölcsös" ügyért, a „kultúra e nemes" ügyéért ennyi meg ennyi millió fontot, ennyi és ennyi területet, és mindenféle jót ígértek Finnországnak. S mi lett a vége? Ez akkor volt, amikor Jugyenyics csapatai néhány versztre álltak Petrográdtól, Gyenyikin pedig északról megközelítette Orelt, amikor, ha akár csak a legkisebb segítséget kapják, gyorsan, a legrövidebb idő alatt és a legkisebb áldozatok árán ellenségeink javára döntötte volna el Petrográd sorsát.

Az antant egész nyomása Finnországra zúdult, és Finnország nyakig el van adósodva az antantnál. És nemcsak nyakig úszik az adósságban, de még egy hónapig sem élhet, ha ezek az országok nem segítik. Hogyan történt akkor az a „csoda", hogy ilyen ellenféllel szemben mi nyertük meg a pert? Pedig megnyertük. Finnország nem lépett be a háborúba, Jugyenyicset szétvertük, Gyenyikint szintén szétvertük olyan időben, amikor közös harcuk biztosan, a leggyorsabban a nemzetközi kapitalizmus javára döntötte volna el az egész harcot. Győztesként kerültünk ki a nemzetközi imperializmussal vívott viadalból, pedig igen komoly, igen kemény volt a próba. Hogyan győztünk? Hogyan történhetett ilyen „csoda"? Azért történt ez a „csoda", mert az antant ugyanazt a tétet játszotta meg, mint minden kapitalista állam, kizárólag és csakis csalás, nyomás segítségével cselekedett, s ezért minden tettének olyan ellenhatása volt, amely javunkra billentette a mérleget. Itt álltunk, gyengén felfegyverezve, elgyötörve és azt mondottuk a finn munkásoknak, akiket legázolt a finn burzsoázia: „Ne harcoljatok ellenünk." Az antant ott állt fegyveres erejének, külső hatalmának teljében, gazdag élelmiszerkészletekkel rendelkezett, melyeket e kis országok rendelkezésére bocsát-

hatott, s azt követelte tőlük, hogy harcoljanak ellenünk. A kocka javunkra dőlt el. Javunkra, mert az antantnak már nem voltak saját csapatai, amelyeket bevethetett volna ellenünk, tehát a kis népek erőit kellett igénybe vennie, a kis népek azonban — nemcsak a munkások és parasztok, hanem még a munkásosztályt eltipró burzsoázia jó része sem — végső soron nem jöttek ellenünk.

Amikor az antant imperialistái demokráciáról és függetlenségről beszéltek, ezek a népek komolyan vették ezeket az ígéreteket és a függetlenséget úgy értették, hogy az valóban függetlenség, nempedig az angol és a francia kapitalisták meggazdagodásának eszköze. Az antant szempontjából ez vakmerőség, a mi szempontunkból ostobaság volt. Ezek a népek úgy gondolták, a demokrácia azt jelenti, hogy szabadon élhetnek, és nem azt jelenti, hogy az amerikai milliárdosok kifoszthatják országukat és minden tisztecske, aki többszáz százalékos profitért a legpiszkosabb dolgokra is kapható, pimaszul viselkedhet és aljasul spekulálhat. Ezért győztünk! Az antant, amely nyomást gyakorolt ezekre a kis országokra, mind a 14 országra, ellenállásba ütközött. A finn burzsoázia, amely fehérterrorral a finn munkások tízezreit taposta el és tudja, hogy ezt nem felejtik el neki, hogy az a német szurony, amely ezt lehetővé tette, nincs többé, — ez a finn burzsoázia kimondhatatlanul gyűlöli a bolsevikokat, ahogy csak kizsákmányoló rablók gyűlölhetik a munkásokat, akik lerázták a rablók igáját. Ez a finn burzsoázia mégis azt gondolta magában: „Ha az antant utasításait követjük, akkor feltétlenül elveszítjük a függetlenség minden reményét." Ezt a függetlenséget pedig a bolsevikoktól kapták 1917 novemberében, amikor Finnországban burzsoá kormány volt. A finn burzsoázia széles körei tehát ingadoztak. Mi győztesként kerültünk ki az antanttal vívott küzdelemből, mert az antant a kis nemzetekre számított, s ugyanakkor eltaszította őket magától.

Ez a tapasztalat óriási, világtörténelmi méretekben igazolja azt, amit mindig mondtunk. A világon két erő határozhatja meg az emberiség sorsát. Az egyik erő: a nemzetközi kapitalizmus, s ha ez győz, ereje végeláthatatlan vadállati barbárságban jut kifejezésre — ezt mu-

tatja minden kis nemzet fejlődésének története. A másik erő: a nemzetközi proletariátus, amely a proletárdiktatúra segítségével harcol a szocialista forradalomért, s ezt a proletárdiktatúrát a munkások demokráciájának nevezi. Az oroszországi ingadozó elemek nem hittek nekünk, nem hitt nekünk a kis országok burzsoáziája sem, utópistáknak vagy rablóknak nyilvánítottak bennünket, sőt még rosszabbat is mondtak rólunk, mert nincs olyan ostobaság és szörnyűség, amivel meg ne vádoltak volna bennünket. De amikor arról kellett dönteniök, hogy az antanttal tartsanak-e, az antantot segítsék-e a bolsevikok eltiprásában, avagy a bolsevikokat segítsék semlegességükkel, akkor a mérleg serpenyője a mi javunkra billent és semlegesek maradtak. Nekünk nem voltak szerződéseink, Angliának, Franciaországnak és Amerikának ellenben mindenféle váltói, mindenféle szerződései voltak, de a kis országok mégis úgy cselekedtek, ahogy mi akartuk, nem azért, mintha a lengyel, a finn, a litván, a lett burzsoáziának kedve telt volna abban, hogy a bolsevikok szép szeméért kövessen ilyen politikát — ez persze badarság —, hanem azért, mert nekünk volt igazunk, amikor meghatároztuk a világtörténelmi erőket, amikor megmondottuk, hogy vagy a bestiális tőke győz, és akkor akár a legdemokratikusabb köztársaság is fojtogatni fogja a világ minden kis népét; vagypedig a proletariátus diktatúrája győz, — és csakis ebben lehet minden dolgozó és minden kis, elnyomott, gyenge nép reménye. Kitűnt, hogy nekünk volt igazunk, éspedig nemcsak elméletben, hanem a világpolitika gyakorlatában is. Amikor megindult a harc Finnország, Észtország csapataiért, ezt a harcot mi nyertük meg, noha egészen jelentéktelen erőkkel letiporhattak volna bennünket. Jóllehet az antant pénzügyi téren óriási nyomást gyakorolt Finnországra, latbavetette roppant katonai hatalmát és élelmiszerszállítmányait, mindent a mérleg serpenyőjére vetett, hogy Finnországot háborúra kényszerítse, mégis mi győztünk.

Ez volt, elvtársak, a nemzetközi beavatkozás második szakasza, ez a mi második világtörténelmi jelentőségű győzelmünk. Először elhódítottuk Anglia, Franciaország és Amerika munkásait és parasztjait. Ezek a csapa-

tok nem tudtak ellenünk harcolni. Másodszor elhódítottuk tőlük ezeket a kis országokat, amelyek egytől-egyig ellenünk vannak, ahol nincs Szovjethatalom, ahol mindenütt a burzsoá hatalom az uralkodó. Ezek az államok velünk szemben a baráti semlegesség álláspontjára helyezkedtek és szembeszálltak a világbíró antanttal, mert az antant fenevad volt és meg akarta őket fojtani.

Nemzetközi méretekben itt ugyanaz történt, ami a szibériai paraszttal történt, aki hitt az Alkotmányozó Gyűlésben és segítette az eszereket és mensevikeket, hogy Kolcsakkal egyesüljenek és verjenek bennünket. Amikor saját bőrén tapasztalta, hogy Kolcsak a földbirtokosok és tőkések korlátlanul kizsákmányoló, rabló diktatúrájának, a cárinál is rosszabb diktatúrájának a képviselője, számtalan felkelést szervezett Szibériában. Elvtársaink pontosan értesítettek minket ezekről a felkelésekről és most már biztos, hogy egész Szibéria visszakerül hozzánk, de ezúttal öntudatosan. Ami a fejletlen és politikailag tájékozatlan szibériai paraszttal történt, nagyobb méretekben, világtörténelmi méretekben ugyanaz történt most minden kis nemzettel. Ezek a kis nemzetek gyűlölték a bolsevikokat, egyesek közülük véres kézzel, vad fehérterrorral nyomták el a bolsevikokat, de amikor meglátták „felszabadítóikat", az angol tiszteket, megértették, hogy mit jelent az angol és amerikai „demokrácia". Amikor az angol és az amerikai burzsoázia képviselői megjelentek Finnországban, Észtországban, az orosz imperialistáknál is arcátlanabbul kezdték fojtogatni a népet, — arcátlanabbul azért, mert az orosz imperialisták a régi időket képviselték és nem értettek kellően a fojtogatáshoz, de ezek az emberek értenek hozzá, és a végsőkig fojtogatják a népet.

A második szakaszban aratott győzelem ezért sokkal maradandóbb, mint ahogy ma látszik. Nem túlzok, ez távol áll tőlem, s a túlzást igen veszélyesnek tartom. Egyáltalában nem kételkedem abban, hogy az antant még többször meg fogja kísérelni, hogy hol az egyik, hol a másik szomszédos kis államot ránk uszítsa. Meg fogja kísérelni, mert a kis államok teljesen az antanttól függnek, mert az a sok szóbeszéd a szabadságról, a függetlenségről

és a demokráciáról puszta képmutatás, s az antant rákényszerítheti őket arra, hogy mégegyszer kezet emeljenek ránk. De ha ez a kísérlet meghiúsult, amikor kedvező volt a pillanat és amikor könnyű volt ellenünk harcolni, akkor, azt hiszem, határozottan mondhatjuk, hogy e tekintetben a legnagyobb nehézségen kétségtelenül túl vagyunk. Ezt joggal mondhatjuk, minden túlzás nélkül és teljes tudatában annak, hogy az antant óriási túlerővel rendelkezik. Tartós győzelmet arattunk. Még fognak próbálkozni, de ezeket a próbálkozásokat már könnyebben fogjuk legyőzni, mert a kis államok, jóllehet náluk burzsoá rend uralkodik, meggyőződtek róla, mégpedig nem elméletileg — az elmélet nem kenyere ezeknek az uraknak —, hanem tapasztalatból, hogy az antant arcátlanabb és félelmetesebb fenevad, mint aminőknek a bolsevikokat képzelik, akikkel a gyerekeket és a művelt nyárspolgárokat ijesztegetik egész Európában.

Győzelmeink azonban nem merülnek ki ezzel. Először, az antanttól elhódítottuk saját munkásait és parasztjait, másodszor, kivívtuk azoknak a kis népeknek semlegességét, amelyek az antant rabjai, harmadszor, kezdtük elhódítani az antanttól saját országainak kispolgárait, a művelt kispolgárságot, amely teljes egészében ellenünk volt. Ennek bizonyítékául legyen szabad a „l'Humanité" október 26-i számára hivatkoznom, amely itt van a kezemben. Ez az ujság, amely mindig a II. Internacionáléhoz tartozott, a háború alatt vad soviniszta lap volt, olyan szocialisták álláspontját képviselte, mint a mi mensevikjeink és jobboldali eszereink, most pedig a békéltető szerepében tetszeleg, — ez a lap kijelenti, hogy meggyőződött a munkások hangulatában beállott változásról. S nem Odesszában, hanem Párizs utcáin és a párizsi gyűléseken győződött meg erről, amikor a munkások belefojtották a szót abba, aki a bolsevik Oroszország ellen mert beszélni. És mint politikusok, akik néhány forradalom alatt egyetmást megtanultak, mint olyan emberek, akik tudják, hogy mit jelentenek a néptömegek, mukkanni sem mernek a beavatkozás mellett, és mind ellene foglalnak állást. Sőt mi több. Nemcsak a szocialisták beszélnek így (szocialistáknak nevezik magukat, mi azonban már régen tudjuk, hogy

miféle szocialisták), hanem a „l'Humanité" idézett október 26-i számában megjelent a francia értelmiség, a francia közvélemény számos képviselőjének nyilatkozata is, amelyet elsőnek Anatole France írt alá. Az aláírók közt — Ferdinand Buisson is ott szerepel — 71 olyan nevet számoltam össze, akik valamennyien a burzsoá értelmiség képviselői, akiket egész Franciaország ismer. Ebben a nyilatkozatban kijelentik, hogy ellenzik az Oroszország ügyeibe való beavatkozást, mert a blokád, amely a gyermekeket és aggokat éhhalállal sujtja, a kultúra és civilizáció szempontjából megengedhetetlen és ők azt nem tűrhetik. Aulard, ez az ismert, ízig-vérig burzsoá francia történész, azt írja levelében: „Én, mint francia, a bolsevikok ellensége vagyok, mint francia, a demokrácia híve vagyok, engem nevetséges volna az ellenkezőjével vádolni. De amikor azt olvasom, hogy Franciaország felhívja Németországot, vegyen részt Oroszország blokádjában, amikor azt olvasom, hogy Franciaország ilyen javaslattal fordul Németországhoz, — szégyenpír borítja arcomat." Lehet, hogy ezzel csak az értelmiség egyik képviselője ad kifejezést érzelmeinek, de mondhatjuk, hogy ez a harmadik győzelmünk, amelyet az imperialista Franciaországon magában Franciaországban arattunk. Erről tanuskodik ez a nyilatkozat, annak az értelmiségnek ingatag, önmagában szánalmas fellépése, amelynek, mint száz és száz példa mutatta, milliószor nagyobb a hangja, mint az ereje, de megvan az a tulajdonsága, hogy jó barométer, mutatja, merre hajlik a kispolgárság, merre hajlik a keresztülkasul burzsoá közvélemény. Ha ilyen eredményt értünk el Franciaországban, ahol minden burzsoá lap csak hazugságot ír rólunk, akkor azt gondoljuk magunkban: Franciaországban mintha egy újabb Dreyfus-ügy kezdődnék, csakhogy sokkal nagyobb méretekben. Akkor a klerikális és katonai reakció ellen harcolt a burzsoá értelmiség, akkor a munkásosztály nem tekinthette ezt a saját ügyének, akkor nem voltak meg az objektív feltételek, nem volt olyan mély forradalmi hangulat, mint most. S most? Ha a francia burzsoá értelmiség a legvadabb reakció nemrég aratott választási győzelme után, a mostani bolsevikellenes rendszer mellett, azt mondja, hogy pirul a szégyen-

től a szélső reakciós Franciaország és a szélső reakciós Németország szövetsége miatt, amelynek az a célja, hogy éhhalálra ítélje Oroszország munkásait és parasztjait, — akkor azt mondjuk magunkban: ez, elvtársak, a mi harmadik és igen nagy győzelmünk. Szeretném látni, hogyan valósítják meg álmukat, Oroszország ellen irányuló újabb merényleteik tervét, Clemenceau, Lloyd George és Wilson úrék, amikor ez a helyzet országukban. Próbálják meg, uraim! (T a p s.)

Elvtársak, ismétlem, igen nagy hiba volna, ha ebből túlságosan elővigyázatlan következtetéseket vonnánk le. Kétségtelen, hogy megismétlik kísérleteiket. De szilárd meggyőződésünk, hogy bármilyen nagy erőkkel vállalkozzanak is erre, kísérleteikkel kudarcot fognak vallani. Állíthatjuk, hogy a polgárháború, amely rengeteg áldozatot követelt, győzelmes volt. Győzelmes volt nemcsak orosz, hanem világtörténelmi méretekben is. Az előbbi következtetéseket egytől-egyig a háborús kampány eredményei alapján vontam le. Ezért, ismétlem, nem lesznek sikeresek az újabb kísérletek sem, mert ők sokkal gyengébbek lettek, mint voltak, mi pedig sokkal erősebbek lettünk a Kolcsak felett, a Jugyenyics felett aratott győzelmünk után, s amikor már kezdetét vette, kialakulóban van a Gyenyikin feletti, nyilvánvalóan teljes győzelmünk. Vajjon nem ez a világbíró antant segítette Kolcsakot? Vajjon az uráli és szibériai parasztok, akik az alkotmányozógyűlési választásokon a legkevesebb bolsevikot választották, nem támogatták-e teljesen az Alkotmányozó Gyűlés Frontját, amely akkor a mensevikek és az eszerek frontja volt, és nem ők szolgáltatták-e a legjobb emberanyagot a kommunisták ellen? Vajjon nem Szibéria volt az az ország, ahol nem volt földesúri birtok, és ahol nem segíthettünk mindjárt a paraszti tömegeken úgy, ahogy valamennyi orosz paraszton segítettünk? Mi hiányzott hát ahhoz, hogy Kolcsak legyőzzön bennünket? Az hiányzott, ami minden imperialistában hiányzik. Kizsákmányoló maradt, a világháború örökségének viszonyai között kellett cselekednie, olyan viszonyok között, amikor csak fecsegni lehetett a demokráciáról és szabadságról, amikor csak két diktatúra között választhatott — választhatta vagy a kizsákmányolók

diktatúráját, amely körömszakadtáig védi a kizsákmányolók kiváltságait s az utolsó fillérig behajtja a sarcot azok után a váltók után, amelyekkel milliárdokat akarnak kisajtolni a népekből, vagy a munkások diktatúráját, amely a tőkések hatalma ellen harcol és szilárdan el van tökélve arra, hogy biztosítja a dolgozók hatalmát. Csakis ezért bukott meg Kolcsak. Ilyen módon döntött saját sorsáról a szibériai és uráli parasztság, nem szavazócédulákkal — persze, ez sem rossz módszer bizonyos körülmények között —, hanem tettekkel. 1918 nyarán elégedetlen volt a bolsevikokkal. Látta, hogy a bolsevikok arra kényszerítik, hogy megszabott, nempedig spekulációs áron adja be gabonafeleslegét és Kolcsakhoz pártolt. Most jobban megnézte a dolgot, összehasonlítást tett és más következtetésre jutott. Ezt megértette annak a tudománynak ellenére is, amelyre oktatták, mert saját bőrén tanulta meg azt, amit a tudományból sok eszer és mensevik nem akar megérteni (t a p s), hogy csak két diktatúra lehetséges, hogy vagy a munkások diktatúráját kell választania — s ez annyit jelent, mint segíteni a dolgozókat, hogy lerázzák a kizsákmányolók igáját —, vagypedig a kizsákmányolók diktatúráját. A parasztot megnyertük. A gyakorlatban, igen nagy nehézségek, hihetetlen megpróbáltatások közepette bebizonyítottuk, hogy mi, a munkásosztály képviselői, jobban, sikeresebben tudjuk magunkkal vonni a parasztságot, mint bármilyen más párt. Más pártok azzal szeretnek vádolni bennünket, hogy mi harcban állunk a parasztsággal és nem értünk ahhoz, hogy helyes szerződést kössünk vele. Mindannyian nemeslelkűen felajánlják jó szolgálataikat, hogy kibékítsenek bennünket a parasztokkal. Nagyon szépen köszönjük, uraim, de mi nem hisszük, hogy önök erre képesek. Mi ellenben, régen bebizonyítottuk, hogy legalábbis ezt meg tudjuk tenni. Mi nem ámítottuk a parasztot édeskés mesékkel, hogy vasfegyelem és a munkásosztály vaskezű hatalma nélkül is kijuthat a kapitalista társadalomból, hogy egyszerűen szavazatok gyüjtésével eldönthetjük a tőke elleni harc világtörténelmi kérdését. Mi kereken megmondtuk: a diktatúra — kemény, komoly, sőt véres dolog, de azt is megmondottuk, hogy a munkások diktatúrája biztosítja a

paraszt számára a kizsákmányolók igájának szétzúzását. És igazunk lett. A paraszt a gyakorlatban kipróbálta mind a két diktatúrát, s a munkásosztály diktatúráját választotta és azzal halad tovább a teljes győzelem felé. (T a p s.)

Elvtársak, a nemzetközi győzelmeinkről mondottakból következik — s azt hiszem, erre nem kell részletesebben kitérnem —, hogy maximális gyakorlatiassággal és nyugalommal meg kell ismételnünk békejavaslatunkat. Ezt meg kell tennünk, mert már többízben tettünk ilyen javaslatot, s ahányszor ezt tettük, mindannyiszor nőttünk minden művelt ember, sőt még ellenségünk szemében is. A művelt embernek pirulnia kellett a szégyentől. Így volt ez, amikor idejött Bullitt. Csicserin elvtárs fogadta Bullittot, Bullitt beszélt vele és velem, s néhány óra alatt előzetes békeszerződést kötöttünk. Bullitt azt bizonygatta (ezek az urak szeretnek kérkedni), hogy Amerika — minden, s ki törődik Franciaországgal, ha Amerika, a hatalmas Amerika kimondta a szót? Amikor pedig aláírtuk a szerződést, a francia és az angol miniszterek ilyen mozdulattal feleltek. (L e n i n k i f e j e z ő m o z d u l a t o t t e s z a l á b á v a l. D e r ü l t s é g.) Kiderült, hogy Bullitt kezében üres papír maradt. Azt mondták neki: „Ki gondolta volna, hogy te olyan naív és ostoba vagy és hittél Anglia és Franciaország demokratizmusában!“ (T a p s.) S ugyanabban a számban olvasom a Bullitt-tal kötött szerződés teljes szövegét francia nyelven. A szerződés szövege megjelent minden angol és amerikai ujságban. Végeredményben saját maguk leplezték le önmagukat. Úgy álltak a világ előtt, mint szélhámosok vagy mint éretlen tacskók — válasszanak! (T a p s.) S velünk érez még a kispolgárság is, még a valamelyest művelt burzsoázia is, amelynek eszébe jutott, hogy valaha ő is harcolt császárai és királyai ellen. Megnyertük a rokonszenvét, mert gyakorlati érzékkel még a legsúlyosabb békefeltételeket is aláírtuk, s azt mondottuk: „Nagyon drága nekünk munkásaink és katonáink vére; mint kereskedőknek, súlyos sarcot fizetünk önöknek a békéért; vállaljuk ezt a súlyos sarcot, hogy megóvjuk a munkások és parasztok életét.“ Ezért gondolom, hogy itt nem kell sokat beszélni, s beszédem végén felolvasom majd azt a

határozati javaslatot, amely a Szovjetkongresszus nevében kifejezi békepolitikánk folytatására irányuló törhetetlen akaratunkat. (T a p s.)

Most pedig engedjék meg, hogy a nemzetközi és katonai kérdésekről áttérjek beszámolóm politikai részére.

Három óriási győzelmet arattunk az antanton, és ezek korántsem voltak csupán katonai győzelmek. Olyan győzelmek voltak ezek, melyeket a munkásosztály diktatúrája aratott, és minden győzelemmel szilárdabb lett a helyzetünk nemcsak azért, mert ellenfelünk gyengült és seregek nélkül maradt, — nemzetközi helyzetünk azért szilárdult meg, mert megnyertük az egész dolgozó emberiségnek, sőt a burzsoázia sok képviselőjének a rokonszenvét. És e tekintetben azok a győzelmek, amelyeket Kolcsak és Jugyenyics felett arattunk és most Gyenyikinen aratunk, lehetővé teszik, hogy ezentúl is békés úton rokonszenvet keltsünk, és sokkal nagyobb mértékben, mint eddig.

Bennünket mindig terrorizmussal vádoltak. Ez a közkeletű vád állandóan ott szerepel a sajtó hasábjain. Azzal vádolnak minket, hogy a terrorizmust elvvé emeltük. Azt feleljük erre: „Önök maguk sem hiszik ezt a rágalmat.“ Aulard történész a „l'Humanité“-nak írt levelében ezt mondja: „Én történelmet tanultam és tanítottam. Amikor azt olvasom, hogy a bolsevikoknál csak elfajult korcsok, szörnyszülöttek és rémek vannak, azt mondom: ugyanezt írták Robespierre-ről és Dantonról is. Ezzel — mondja Aulard — a mostani oroszokat korántsem akarom ezekhez a nagy emberekhez hasonlítani, szó sincs róla; nagyon távol állnak tőlük. De, mint történész, azt mondom: nem szabad minden híresztelésnek hitelt adni.“ Amikor egy burzsoá történész így kezd beszélni, ez annak a jele, hogy oszladozni kezd az a hazugság, amelyet rólunk terjesztenek. Mi azt mondjuk: a terrort ránk kényszerítették. Megfeledkeznek arról, hogy a terrorizmust a világbíró antant inváziója okozta. Hát nem terror-e az, ha a világot uraló flotta blokád alá vesz egy éhező országot? Nem terror-e az, ha a külföldi képviselők, állítólagos diplomáciai sérthetetlenségüket kihasználva, fehérgárdista felkeléseket szerveznek? Mégiscsak valamennyire józanul kellene nézni

a dolgokat. Mégiscsak meg kellene érteni, hogy a nemzetközi imperializmus a forradalom elnyomása céljából mindent egy kártyára tett fel, hogy a nemzetközi imperializmus semmitől sem retten vissza és így beszél: „Egy tisztért egy kommunistát, és nyerni fogunk!" És igazuk van. Ha ezekre a nemzetközi haramiák pénzén szervezett, a háborúban elállatiasodott csapatokra szóval, meggyőzéssel, vagy bármilyen más módon, és nem terrorral próbáltunk volna hatni, akkor két hónapig sem tarthattuk volna magunkat, ostobák lettünk volna. A terrort az antant terrorizmusa, annak a világbíró kapitalizmusnak a terrorja kényszerítette ránk, amely azért fojtogatta, fojtogatja és ítéli éhhalálra a munkásokat és parasztokat, mert országuk szabadságáért harcolnak. És a terror eredendő oka, indítéka fölötti győzelmünk minden lépése elkerülhetetlenül és feltétlenül azzal jár majd, hogy kormányzásunkban mellőzni fogjuk a meggyőzésnek és a ráhatásnak ezt az eszközét.

Amit a terrorizmusról mondunk, ugyanazt mondjuk az ingadozó elemekhez való viszonyunkról is. Azzal vádolnak bennünket, hogy nálunk hallatlanul nehéz lett a középrétegek, a burzsoá értelmiség helyzete. Mi azt mondjuk: az imperialista háború az imperialista politika folytatása volt, ezért forradalomra vezetett. Az imperialista háború idején mindenki érezte, hogy ezt a háborút a burzsoázia saját rablóérdekeiből viseli, hogy ebben a háborúban a nép pusztul, a burzsoázia pedig megszedi magát. Ez a burzsoá politika legfőbb indítéka minden országban, ez teszi tönkre és temeti el végleg a burzsoáziát. A mi háborúnk ezzel szemben a forradalom politikájának a folytatása, és minden munkás, minden paraszt tudja, ha pedig nem tudja, ösztönszerűen érzi és látja, hogy ez olyan háború, amelyet a kizsákmányolóktól való védekezés nevében viselünk, olyan háború, amely a legtöbb áldozatot a munkásoktól és parasztoktól követeli, de semmitől sem riad vissza, hogy az áldozatok egy részét más osztályokra is hárítsa. Tudjuk, hogy ezek az osztályok nehezebben viselik az áldozatokat, mint a munkások és a parasztok, mert a kiváltságos osztályhoz tartoztak. De mi azt mondjuk, amikor arról van szó,

hogy a dolgozók millióit kell megszabadítani a kizsákmányolástól, akkor az a kormány, amely visszariadna attól, hogy áldozatokat követeljen más osztályoktól, nem szocialista, hanem áruló kormány volna. Ha terheket róttunk a középosztályokra, ez azért történt, mert az antant kormányok jóvoltából hihetetlenül nehéz helyzetbe kerültünk. És győzelmeink minden lépése együttjár azzal — ezt forradalmunk tapasztalataiból tudjuk, csak most nem foglalkozhatom azzal részletesen —, hogy az ingadozó elemek képviselői közül, minden ingadozásuk mellett és számos visszafordulási kísérlet után, egyre többen és többen győződnek meg arról, hogy valóban csak a dolgozók diktatúrája és a kizsákmányolók hatalma között választhatnak. Hogy ezeknek az elemeknek nehéz időket kellett átélniök, ennek nem a bolsevik hatalom, hanem a fehérgárdisták az okai, az antant az oka, és a fehérgárdisták, és az antant felett aratott győzelem lesz az igazi és tartós feltétele annak, hogy javítsunk ezeknek az osztályoknak a helyzetén. Ezzel kapcsolatban, áttérve az ország belpolitikai tapasztalatából leszűrt tanulságokra, szeretnék néhány szót mondani arról, hogy mit jelent a háború.

A mi háborúnk a forradalom politikájának, a kizsákmányolók, a kapitalisták és földbirtokosok megdöntésére irányuló politikának a *folytatása*. Ezért a mi háborúnk, amely végtelenül nehéz, felénk fordítja a munkások és parasztok rokonszenvét. A háború nemcsak folytatása a politikának, a háború a politika összegezése, politikai oktatás ebben a hallatlanul nehéz háborúban, amelyet a földbirtokosok és kapitalisták zúdítottak ránk a világbíró antant segítségével. Ebben a tűzben sokat tanultak a munkások és parasztok. A munkások megtanulták, hogyan kell felhasználni az államhatalmat és hogyan kell minden lépésünket a propaganda és művelődés forrásává tenni, hogyan kell a Vörös Hadsereget, amelyben a többség paraszt, a parasztság felvilágosításának eszközévé tenni, hogyan kell a Vörös Hadsereget a burzsoá szakemberek felhasználásának eszközévé tenni. Tudjuk, hogy ezek a burzsoá szakemberek, óriási többségükben, ellenünk vannak — és óriási többségüknek ellenünk is kell lenniök —, mert ebben nyilvánul meg osztálytermészetük. Ez

egészen kétségtelen. A szakemberek százai és ezrei elárultak bennünket. De a szakemberek tíz- és tízezrei egyre hűségesebben szolgáltak, mert a harc folyamán megnyertük őket, mert az a forradalmi lelkesedés, amely csodákat művelt a Vörös Hadseregben, onnan származott, hogy a munkások és parasztok érdekeit szolgáltuk és valósítottuk meg. Az a tény, hogy a szakembereket körülvette az egyetértésben cselekvő munkások és parasztok tömege, akik tudják, miért harcolnak, megtette a magáét, és a másik táborból olykor öntudatlanul hozzánk pártoló emberek egyre nagyobb része tudatos hívünk lett, és tudatos hívünkké válik.

Elvtársak, most az a feladat vár ránk, hogy a haditevékenységünk során szerzett tapasztalatokat átvigyük a békés építés terére. Semmi sem tölt el bennünket olyan örömmel, és semmi sem ad jobb alkalmat arra, hogy a VII. Összoroszországi Szovjetkongresszust Szovjet-Oroszország történelmében fordulópontnak tekintsük, mint az, hogy túl vagyunk a polgárháborúk fő szakaszán, és előttünk annak a békés építésnek a fő szakasza, amely valamennyiünk szívügye, amelyet akarunk, amelyet meg kell valósítanunk és amelynek minden erőnket, egész életünket szenteljük. Most, a háború nehéz megpróbáltatásai után, elmondhatjuk, hogy a legfőbb dologban, hadi és nemzetközi téren, győztünk. Szabad lett a békés építés útja. Természetesen nem szabad elfelejteni, hogy az ellenség léptennyomon leselkedik és még nagyon sokszor meg fogja próbálni, hogy minden rendelkezésére álló eszközzel: erőszakkal, csalással, megvesztegetéssel, összeesküvésekkel stb. eltiporjon bennünket. Az a feladatunk, hogy mindazokat a tapasztalatokat, amelyeket hadi téren szereztünk, most a békés építés fő kérdéseinek megoldásánál hasznosítsuk. Sorra veszem ezeket a fő kérdéseket. Mindenekelőtt *az élelmiszerkérdést, a gabonakérdést.*

A legsúlyosabb harcot folytattuk az előítéletek és a megszokás ellen. A paraszt egyfelől dolgozó, aki évtizedeken át a földbirtokos és a kapitalista igájában nyögött és az elnyomott ember ösztönével érzi, hogy ezek fenevadak, akik nem rettennek vissza attól, hogy tengernyi vér árán szerezzék vissza hatalmukat. De a paraszt

másfelől tulajdonos. Szabadon akarja eladni a gabonáját, „szabadkereskedelmet" akar, nem érti, hogy a gabona szabad eladása egy éhező országban a spekuláció szabadságát, a gazdagok szabadságát jelenti, hogy megszedhessék magukat. És mi azt mondjuk: ebbe nem, sohasem egyezhetünk bele, inkább elveszünk, de itt nem engedünk.

Tudjuk, hogy itt olyan politikát követünk, amikor a munkások meggyőzik a parasztokat, hogy adják kölcsönbe a gabonát, mert a papírpénz nem egyenérték, nem egyenlő a gabona értékével. A paraszt megszabott áron adja nekünk a gabonát és nem kap árut, mert nincs árunk, hanem színes papirost kap. A paraszt kölcsönbe adja a gabonát, és mi azt mondjuk: „Ha te a munka embere vagy, mondhatod-e, hogy ez nem igazságos? Lehet-e az ellen kifogásod, hogy a gabonafelesleget megszabott áron kölcsönbe kell adnod, és nem szabad vele spekulálnod, mert a spekuláció — visszatérés a kapitalizmushoz, visszatérés a kizsákmányoláshoz, ahhoz, ami ellen harcoltunk?" Ez óriási nehézség, itt sokat ingadoztunk. Sokszor sötétben tapogatózva cselekedtünk és cselekszünk, de megszereztük a legfontosabb tapasztalatot. Ha meghallgatják Cjurupa elvtárs vagy mások beszámolóját, akik a közellátás terén dolgoznak, meg fognak győződni róla, hogy a parasztok hozzászoknak minden gabonafelesleg kötelező beszolgáltatásához — amikor az állam azt mondja a parasztoknak, hogy kölcsön kell adniok a gabonát —, hogy számos voloszty, mint híreink bizonyítják, száz százalékban teljesíti beszolgáltatási kötelezettségét, hogy ha sikereink még jelentéktelenek is, de mégis vannak sikereink, hogy élelmezési politikánk egyre világosabban megérteti a paraszttal: ha egy tönkretett országban szabadon akarsz kereskedni a gabonával, — akkor menj vissza, próbáld meg Kolcsakkal, Gyenyikinnel! Ez ellen utolsó csepp vérünkig harcolni fogunk. Itt nem lehet szó semmiféle engedményről. Ebben a fő kérdésben, a gabonakérdésben, minden erőnkkel azon leszünk, hogy ne legyen spekuláció, hogy a gabona eladásából ne gazdagodjanak a gazdagok, hanem hogy az állam rendelkezzék minden gabonafelesleggel, amelyet az állam földjén, a dolgozók nem-

zedékeinek erőfeszítésével termeltek, hogy a parasztok most, amikor az állam ki van fosztva, adják kölcsönbe gabonafeleslegüket a munkásállamnak. Ha a paraszt ezt megteszi, akkor minden nehézséget leküzdünk, helyreállítjuk az ipart, és a munkás százszorosan visszatéríti adósságát a parasztnak. Olyan életet biztosít neki és gyermekeinek, hogy nem kell a földbirtokosra és a kapitalistára dolgozniok. Így beszélünk a paraszthoz és a paraszt meggyőződik róla, hogy nincs más választása. Sőt nem is annyira mi győzzük meg erről a parasztot, mint inkább az ellenségeink — Kolcsak és Gyenyikin. A parasztnak leginkább ők adnak leckéket abból, hogy mi a valóságos élet, ők tanítják meg a parasztot arra, hogy mellettünk a helye.

De, elvtársak, a gabonakérdés után ott van a *fűtőanyag kérdése*. Jelenleg a begyűjtési helyeken már van annyi gabona, amennyi teljesen elegendő Petrográd és Moszkva éhező munkásainak az élelmezésére. De ha végigjárják Moszkva munkásnegyedeit, látni fogják, hogy rettenetes a hideg, hogy az iszonyú csapásokat még fokozza a fűtőanyaghiány. Igen súlyos fűtőanyagválságot élünk át, itt elmaradtunk a szükséglettől. Az utóbbi időben a Honvédelmi Tanács és a Népbiztosok Tanácsának több ülésén kizárólag olyan rendszabályok kidolgozásával foglalkoztunk, amelyek segítségével kijuthatunk a fűtőanyagválságból. Az az anyag, amelyet Kszandrov elvtárs szolgáltatott beszédemhez, azt mutatja, hogy már kezdünk kilábolni ebből a kétségbeejtő válságból. Október elején 16 000 vagon fűtőanyagot rakodtak be egy hét alatt, október végén a heti berakodás 10 000 vagonra csökkent. Ez válság volt, ez katasztrófa volt, ez éhséget jelentett Moszkva, Petrográd és sok más város számos gyárának munkásai számára. Még most is érezhető ennek a katasztrófának a hatása. Aztán nekifeküdtünk ennek a dolognak, minden erőnket megfeszítettük, azt tettük, amit a hadügyek terén tettünk, azt mondottuk: aki öntudatos —, előre, a fűtőanyagkérdés megoldására, de nem a régi kapitalista úton, amikor a spekulánsokat jutalmazták, és ők meggazdagodtak e rendeléseken, — nem, mi azt mondottuk: oldjátok meg ezt a kérdést szocialista

módon, önfeláldozással, oldjátok meg úgy, ahogyan megmentettük Vörös Petrográdot, ahogyan felszabadítottuk Szibériát, ahogyan győzedelmeskedtünk minden nehéz pillanatban, a forradalom minden nehéz kérdésében és ahogyan mindenkor győzni fogunk. És az október utolsó hetében 12 000 vagonra csökkent berakodás 20 000-re emelkedett. Igen, ki fogunk lábolni ebből a katasztrófából, de még korántsem láboltunk ki. Minden munkásnak tudnia kell, egyetlen munkásnak sem szabad megfeledkeznie arról, hogy ha az embereknek nincsen kenyerük, ha az iparnak nincsen kenyere, vagyis üzemanyaga, akkor nyomorúságra van ítélve az ország. És nemcsak a mi országunk. A mai lapok közlik, hogy Franciaországban, a győztes országban, megállnak a vasutak. Hát mit mondjunk akkor Oroszországról? Franciaország kapitalista úton fog kilábolni a válságból, olymódon, hogy a kapitalisták megszedik magukat és a tömegek majd tovább nyomorognak. Szovjet-Oroszország fegyelmezettséggel és a munkások önfeláldozásával fog kikerülni a válságból, olymódon, hogy eltökélten a parasztokhoz fordul, amit a paraszt, végülis, mindig megért. A paraszt tapasztalatból tudja, hogy bármilyen nehéz is az átmenet, bármilyen kemény is a munkások államhatalmának a keze, de ez a kéz a dolgozó keze, aki a dolgozó tömegek szövetségéért, minden kizsákmányolás teljes megsemmisítéséért harcol.

És még egy harmadik átok sujt bennünket — *a tetű, a kiütéses tífusz*, amely katonáinkat kaszálja. Elvtársak, elképzelhetetlen iszonyúság van ott, ahol elterjedt a kiütéses tífusz, amikor a lakosság elerőtlenedett, legyengült, nincsenek anyagi eszközei, — amikor minden élet, minden emberi közösség eltűnik. Itt mi azt mondjuk: „Elvtársak, fordítsunk minden figyelmet erre a kérdésre. *Vagy a tetvek győzik le a szocializmust, vagy a szocializmus győzi le a tetveket!*" Ebben a kérdésben is ugyanolyan módszerekkel cselekszünk — és már itt is vannak sikereink, eredményeink. Persze, vannak még olyan orvosok, akik elfogultak és bizalmatlanok a munkáshatalommal szemben és inkább a gazdagoktól akarnak honoráriumot kapni, semmint felvegyék a nehéz harcot a kiütéses tífusszal. Ez azonban

csak a kisebbség, egyre kevesebb a számuk; az orvosok többsége látja, hogy a nép a létéért küzd, látja, hogy a nép azért harcol, mert minden kultúra megmentésének fő kérdését akarja megoldani, — és ezek az orvosok ezt a kemény és nehéz munkát nem kevesebb önfeláldozással végzik, mint bármely katonai szakember. Készek minden erejükkel a dolgozókat szolgálni. Meg kell mondanom, hogy már ebből a válságból is kezdünk kilábolni. Szemasko elvtárs kimutatást készített erről a munkáról. A frontról kapott adatok szerint október 1-re 122 orvos és 467 felcser érkezett oda. Moszkvából 150 orvost küldtek. December 15-ére előreláthatólag még 800 orvost kapunk a frontra, akik segíteni fognak a kiütéses tífusz elleni harcban. Nagy figyelmet kell fordítanunk erre a rettenetes csapásra.

A legfőbb figyelmet arra kell fordítanunk, hogy megszilárdítsuk az alapzatunkat: biztosítsuk a gabonát, a fűtőanyagot, harcoljunk a kiütéses tífusz ellen. Elvtársak, erről annál is inkább szeretnék beszélni, mert szocialista építésünkben bizonyos kapkodás volt észlelhető. Ez érthető. Amikor az emberek arra vállalkoztak, hogy átalakítják az egész világot, egészen természetes, hogy ebbe a munkába tapasztalatlan munkásokat és tapasztalatlan parasztokat vonnak be. Kétségkívül sok idő fog még eltelni addig, amíg helyesen fogjuk megállapítani, mire kell fordítani figyelmünket elsősorban. Nincs mit csodálkozni azon, hogy az ilyen nagy történelmi feladatok kapcsán gyakran fantasztikus elgondolások születtek, s a nagy elgondolások sok kis, elvetélt elgondolással együtt nőnek. Sok olyan eset fordult elő, amikor felülről fogtunk az építkezéshez, valamilyen épületszárnnyal, párkányzattal kezdtük, az alapzatra pedig nem fordítottunk kellő figyelmet. Tapasztalatom eredményeképpen, a munka megfigyelése alapján mondhatom önöknek, hogy véleményem szerint politikánk elodázhatatlan feladata ennek az alapzatnak az elkészítése. Minden munkásnak, minden szervezetnek, minden intézménynek minden ülésen erről kell beszélnie. Ha ellátjuk magunkat gabonával, ha elérjük azt, hogy több lesz a fűtőanyag, ha minden erőnket megfeszítjük, hogy az orosz földön örökre felszámoljuk a kiütéses tífuszt — a kultúrálatlanság, a nyomor, a sötétség és a tudatlanság

következményét —, ha mindazt az erőt, mindazt a tapasztalatot, amelyet egy véres háborúban szereztünk, ebben a vértelen háborúban hasznosítjuk, akkor biztosak lehetünk benne, hogy ezen a téren is, amely mégiscsak sokkal könnyebb, sokkal emberségesebb, mint a háború, egyre több sikert fogunk aratni.

A katonai mozgósítást végrehajtottuk. Azok a pártok, amelyek legengesztelhetetlenebb ellenfeleink voltak, amelyek legtovább védték és védelmezik a kapitalizmus eszméit, mint például az eszerek, a burzsoá imperialisták minden vádaskodása ellenére is, kénytelenek voltak elismerni, hogy a Vörös Hadsereg népi hadsereg lett. Ez azt jelenti, hogy e rendkívül nehéz ügy terén megvalósítottuk a munkásosztály és a mellé álló óriási paraszti tömeg egyesülését, és ezzel megmutattuk a parasztságnak, hogy mit jelent a munkásosztály vezetése.

A „proletárdiktatúra" szó elijeszti a parasztokat. Oroszországban ez a parasztijesztő. A parasztok azok ellen fordulnak, akik ezzel a mumussal hozakodnak elő. De most már tudják a parasztok, hogy a proletariátus diktatúrája talán nagyon is furcsa latin szó, de a gyakorlatban azt a Szovjethatalmat jelenti, amely a munkások kezébe adja az államapparátust. Vagyis a proletárdiktatúra a dolgozók leghívebb barátja és szövetségese, és minden kizsákmányolás legkíméletlenebb ellensége. Végeredményben ezért fogjuk legyőzni az összes imperialistákat. Mert olyan mély erőforrással, olyan széles és mély emberanyagtartalékkal rendelkezünk, amilyennel nem rendelkezik és sohasem rendelkezhetik egyetlen burzsoá kormány sem. Olyan anyaggal rendelkezünk, amelyből egyre szélesebben és egyre mélyebben meríthetünk, s az élenjáró munkások után nemcsak az egyszerűbb munkásokhoz, hanem még mélyebbre — a dolgozó parasztokhoz, a szegény és nincstelen parasztokhoz fordulhatunk. Az utóbbi időben a petrográdi elvtársak azt mondották, hogy Petrográd odaadta minden funkcionáriusát és többet már nem adhat. Amikor azonban elérkezett a válságos pillanat, Petrográd csodálatraméltóan viselkedett, mint Zinovjev elvtárs helyesen mondotta, valósággal új erőket szült. Azok a munkások, akiket az átlagon aluliaknak tartottak, akiknek nem volt

semilyen állami és politikai tapasztalatuk, felegyenesedtek, rengeteg propagandistát, agitátort, szervezőt adtak, újabb és újabb csodákat műveltek. Az új csodáknak még sok, nagyon sok forrása buzog nálunk. A munkába még be nem vont munkások és parasztok újabb rétegei a mi leghívebb barátaink és szövetségeseink. Az állam igazgatásában jelenleg nagyon gyakran még csak az élenjáró munkások igen vékony rétegére támaszkodhatunk. Pártmunkánk és szovjet gyakorlatunk során újra és újra a pártonkívüliekhez kell fordulnunk, egyre bátrabban kell fordulnunk a pártonkívüli munkásokhoz és parasztokhoz, nem azért, hogy egyszerre megnyerjük őket, hogy egyszerre bevonjuk őket a pártunkba — nekünk ez nem fontos —, hanem azért, hogy felkeltsük bennük azt a tudatot, hogy az ország megmentése érdekében szükség van a segítségükre. És amikor azokat, akiknek a földbirtokosok és a kapitalisták legkevésbbé engedtek beleszólást az államigazgatásba, tudatára ébresztjük annak, hogy mi azért hívjuk őket, hogy velünk együtt építsék a szocialista köztársaság szilárd alapzatát, akkor ügyünk végleg legyőzhetetlenné válik.

Ezért két évi tapasztalatunk alapján abszolút bizonyossággal mondhatjuk önöknek, hogy katonai győzelmeink minden lépése óriási gyorsasággal hozza közelebb azt az időt — ez most már egészen közel van —, amikor erőinket teljes egészében a békés építésnek fogjuk szentelni. Eddigi tapasztalataink alapján kezeskedhetünk róla, hogy a békés építés terén, a legközelebbi években összehasonlíthatatlanul nagyobb csodákat fogunk művelni, mint aminőket a világbíró antant elleni győzelmes háború két éve alatt vittünk véghez. (T a p s.)

Elvtársak, befejezésül engedjék meg, hogy előterjesszem határozati javaslatomat:

„Az Oroszországi Szocialista Föderatív Szovjet Köztársaság minden néppel békében kíván élni és minden erejét a belső építésre akarja fordítani, hogy a szovjet rendszer alapján megszervezze a termelést, a közlekedést és a közigazgatást, amit az antant beavatkozása és az éhség-blokád mindeddig akadályozott.

A munkás-paraszt kormány többízben békét ajánlott

az antant hatalmaknak, éspedig: 1918 augusztus 5-én — a Külügyi Népbiztosság felhívása Pool úrhoz, az amerikai képviselőhöz; 1918 október 24-én — Wilson elnökhöz; 1918 november 3-án — a semleges államok képviselőinek közvetítésével az antant kormányokhoz; 1918 november 7-én — a VI. Összoroszországi Szovjetkongresszus nevében; 1918 december 23-án — Litvinov jegyzéke Stockholmban az antant valamennyi képviselőjéhez; majd az 1919 január 12-i, január 17-i, február 4-i felhívás és az 1919 március 12-i Bullitt-tal együtt kidolgozott szerződéstervezet; az 1919 május 7-i ajánlatunk Nansen közvetítésével.

A VII. Szovjetkongresszus teljes egészében helyesli a Népbiztosok Tanácsának és a Külügyi Népbiztosságnak többszöri lépését, s újra megerősíti törhetetlen béketörekvését, újra azt ajánlja az antant hatalmaknak, Angliának, Franciaországnak, az Amerikai Egyesült Államoknak, Olaszországnak, Japánnak, együtt és külön-külön, hogy azonnal kezdjenek béketárgyalásokat és megbízza az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottságot, a Népbiztosok Tanácsát és a Külügyi Népbiztosságot, hogy rendszeresen folytassák ezt a békepolitikát és tegyenek meg mindent, ami annak sikeréhez szükséges."

2

ZÁRSZÓ AZ ÖSSZOROSZORSZÁGI KÖZPONTI VÉGREHAJTÓ BIZOTTSÁGNAK ÉS A NÉPBIZTOSOK TANÁCSÁNAK BESZÁMOLÓJÁHOZ DECEMBER 6

(Felkiáltások: „Éljen Lenin elvtárs! Hurrá!" Taps.) Elvtársak! Azt hiszem Martov beszéde és nyilatkozata rendkívül szemléltető példája annak, hogyan viszonyulnak a Szovjethatalomhoz azok a csoportok és pártok, amelyek korábban a II. Internacionáléhoz tartoztak és most is ahhoz a II. Internacionáléhoz tartoznak, amellyel szemben ebben az évben megalapítottuk a Kommunista Internacionálét. Mindannyiunknak feltűnt, hogy Martov beszéde különbözik Martov nyilatkozatától. Erre utalt Szosznovszkij elvtárs is, amikor az elnökségből megkérdezte Martovot: „Vajjon ez nem a tavalyi nyilatkozata?" Valóban, Martov beszéde kétségtelenül 1919-ben, 1919 végén hangzott el, nyilatkozata pedig pontosan ugyanazt ismétli, amit 1918-ban mondtak. (Taps.) És ha Martov Szosznovszkij megjegyzésére azt felelte, hogy ez a nyilatkozat „örökre" szól, akkor Martovval szemben mégiscsak bátor vagyok a mensevikeket védelmezni. (Taps, derültség.) Mert én, elvtársak, talán jobban és figyelmesebben szemléltem a mensevikek tevékenységének fejlődését és szakaszait, mint bárki más, pedig ez egyáltalában nem volt kellemes feladat. És tizenöt évi megfigyelésem alapján állítom, hogy ez a nyilatkozat nem szól „örökre", sőt még egy évre sem szól (taps), mert a mensevikek egész fejlődése, különösen ilyen nagy időben, amely most kezdődött az orosz forradalom történetében, azt mutatja, hogy a mensevikek soraiban igen nagy ingadozás észlelhető, ami nagyjában és egészében abban foglalható össze, hogy bár igen nehezen, akaratuk ellenére, de eltávolodnak a burzsoáziától és a burzsoá előítéletektől. Sokszor megtorpanva, köze-

ledni kezdenek — nagyon lassan, de mégis közeledni kezdenek — a proletárdiktatúrához, és egy év multán még néhány lépést fognak tenni, — ebben egészen biztos vagyok. És akkor nem lehet majd megismételni ezt a nyilatkozatot, mert ez a nyilatkozat, ha lehántják róla azoknak az általános demokratikus frázisoknak és parlamenti kifejezéseknek burkát, amelyek becsületére válnának a parlamenti ellenzék bármely vezérének is, ha eltekintenek ezektől a szólamoktól, amelyek sokaknak tetszenek, bennünket azonban untatnak, és ha a dolog igazi lényegét tekintik, úgy ennek a nyilatkozatnak egész értelme kizárólag ez: vissza a burzsoá demokráciához. (Taps.) És amikor ilyen nyilatkozatokat hallunk olyan emberektől, akik rokonszenvükről biztosítanak bennünket, akkor azt mondjuk magunkban: nem, a terror is, a Csé-Ká is abszolút szükséges. (Taps.)

Elvtársak, hogy ne vádoljanak, vagy hogy valaki ne vádolhasson engem azzal, hogy én kötekedem és csak ürügyül használom fel ezt a nyilatkozatot, politikai tények alapján állítom, hogy most a jobboldali mensevikek is, a jobboldali eszerek is örömest aláírják azt a nyilatkozatot. Bizonyítékom van erre vonatkozólag. A jobboldali eszerek pártjának tanácsa, akiktől Volszkij, az Alkotmányozógyűlési Bizottság elnöke, akit a szószékről hallottak, csoportjával együtt kénytelen volt elszakadni, — a jobboldali eszerek tanácsa, amely ebben az évben ülésezett, elhatározta, hogy egybeolvadnak a mensevikek pártjával, amelyhez az eszerek közelállóknak tekintik magukat. Miért? Azért, mert a jobboldali eszerek is követelik a nyilatkozatban és a mensevik kiadványokban foglalt dolgok kinyomtatását (amelyek állítólag tisztán elméleti dolgok és amelyek kinyomtatását egészen alaptalanul nem engedélyezzük, mint a Bund képviselője mondotta, aki azt panaszolja, hogy nálunk nincs teljes sajtószabadság). Az ilyen dolgok kinyomtatását a jobboldali eszerek is követelik, akik a mensevikekkel szolidárisak, hiszen a mensevikek nyilatkozata és a jobboldali eszerek nyilatkozata teljesen ugyanazokon az elveken alapszik. Ugyanakkor Volszkij csoportja, hosszú harc után, kénytelen volt elszakadni. Ez a zűrzavar szemléltetően bizonyítja, hogy az, amit

mondtam, nem kötekedés a mensevikekkel, hanem valóság, mint az eszerek kisebbségi csoportjának példája mutatja. Itt megemlítették a mensevik Rozanovot, akit Martov és a párt bizonyára kizárna, és lám, ezt a nyilatkozatot az eszerek is, a mensevikek is aláírják.

Vagyis közöttük mind a mai napig két különböző áramlat van: az egyik sajnálkozik, siránkozik, részvétét fejezi ki és elméletben vissza akar térni a demokratizmushoz, a másik pedig cselekszik. És hiába mondja Martov, hogy én állítólag mentegetőztem a terrorizmus kérdésében. Ez a kifejezés már egymagában is bizonyítja, hogy milyen végtelenül távol állnak tőlünk a kispolgári demokrácia nézetei és milyen közel állnak azok a II. Internacionáléhoz. Ezeknek a nézeteknek valójában semmi közük sincs a szocializmushoz. Éppen ellenkezőleg. Amikor elérkezett a szocializmus, ismét a régi burzsoá nézeteket hirdetik nekünk. Én nem mentegetőztem. Én egy különleges pártról beszéltem, melyet a háború teremtett, azoknak a tiszteknek a pártjáról, akik az imperialista háborúban parancsnokok voltak, akik kiemelkedtek ebben a háborúban, akik tudják, hogy mi a gyakorlati politika. Amikor azt mondják nekünk: „Vagy a pokolba az önök Csé-Káival, vagy jobban kell megszervezni azokat", erre, elvtársak, ezt feleljük: mi nem állítjuk, hogy mindaz, amit teszünk, a legjobb; mi készek vagyunk minden elfogultság nélkül tanulni, sőt örülünk, ha tanulhatunk. De ha azok akarnak arra tanítani, hogyan védekezzünk a földbirtokosi, fehérgárdista csemetékkel és tisztekkel szemben, ha azok akarnak erre tanítani bennünket, akik ott voltak az Alkotmányozó Gyűlésben, akkor mi azt mondjuk: hiszen önök hatalmon voltak és Kerenszkijjel együtt harcoltak Kornyilov ellen, és Kolcsakkal is együtt voltak, és ezek a fehérgárdisták minden harc nélkül kipenderítették önöket, mint a gyerekeket. És ezek után még azt merik mondani, hogy Csé-Káink rosszul vannak szervezve! (T a p s.) Nem, Csé-Káink kitűnően vannak szervezve. (T a p s.) És most, amikor Németországban az összeesküvő urak csúfot űznek a munkásokból, amikor a német tisztek, élükön tábornagyokkal, azt kiabálják: „le a berlini kormánnyal", amikor ott büntetlenül gyilkol-

ják a kommunisták vezéreit és a fehérgárdista publikum megvetéssel kezeli a II. Internacionále vezéreit, mint suhancokat, világosan látjuk, hogy ez a megalkuvó kormány nem egyéb, mint játékszer az összeesküvők csoportjának a kezében. És amikor ilyen tényeket látunk, amikor éppenhogy kijutunk az útra, akkor ezek az emberek azt mondják: „Önök túlzásba viszik a terrort." És hány hete annak, hogy összeesküvést fedeztünk fel Petrográdban[52]? És hány hete annak, hogy Jugyenyics néhány versztre állt Petrográdtól, Gyenyikin pedig Oreltől? Az ingadozó pártok, és az ingadozó demokrácia képviselői azt mondják nekünk: „Örülünk, hogy Jugyenyicset és Kolcsakot legyőzték." Elhiszem, hogy örülnek, mert tudják, hogy mivel fenyegette őket is Jugyenyics és Kolcsak. (T a p s.) Én nem gyanusítom ezeket az embereket azzal, hogy nem őszinték. De kérdem őket: amikor a Szovjethatalom nehéz perceket él át, amikor a burzsoá elemek körében összeesküvéseket szerveznek és amikor a válságos pillanatban sikerül ezeket az összeesküvéseket felfedni, — vajjon egészen véletlenül fedik fel azokat? Nem, nem véletlenül. Azért fedik fel, mert az összeesküvők tömegek közt élnek, mert összeesküvéseiket nem szervezhetik meg munkások és parasztok nélkül, és végülis mindig akadnak olyan emberek, akik elmennek ezekhez a, mint itt mondták, rosszul szervezett Csé-Kákhoz és bejelentik: „Ott és ott kizsákmányolók gyűltek egybe." (T a p s.) Ezért mondom, hogy amikor alig múlt el a halálos veszedelem, amikor összeesküvés fenyeget, és ezt mindenki tudja, amikor ilyen helyzetben idejönnek és azt mondják, hogy mi nem tartjuk meg az Alkotmányt, hogy a Csé-Kák rosszul vannak szervezve, akkor erre csak azt mondhatjuk, hogy ezek az emberek a fehérgárdisták elleni harcban nem tanulták meg a politikát, nem gondolták át a Kerenszkijjel, Jugyenyicscsel és Kolcsakkal kapcsolatban szerzett tapasztalatukat, és nem tudnak semilyen gyakorlati tanulságot levonni belőle. És amennyiben önök, uraim, lassan rájönnek már arra, hogy Kolcsak és Gyenyikin komoly veszélyt jelent, hogy a választásuknak a Szovjethatalomra kell esnie, akkor legfőbb ideje, hogy tegyék félre Martov nyilatkozatát — „örökre". (D e r ü l t s é g.) Az Alkot-

mányban számoltunk kétéves hatalmunk egész tapasztalatával. Enélkül, mint beszédemben mondottam, és azt még cáfolni sem próbálta itt senki — enélkül nemhogy két évig, de még két hónapig sem tarthattuk volna magunkat. Próbálja ezt megcáfolni valaki, aki valamenynyire is objektíve kíván viszonyulni a Szovjethatalomhoz, próbálják ezt megcáfolni, mégha a történész szempontjából is, nempedig olyan politikus szempontjából, aki a munkástömegekhez kíván szólni, velük együtt akar cselekedni és hatni akar rájuk.

Azt mondják nekünk: a Szovjetek ritkán gyűlnek össze és nem elég gyakoriak az új választások. Úgy gondolom, hogy az efféle szemrehányásra nem beszédekkel és nem határozatokkal, hanem tettel kellene felelni. Véleményem szerint az volna a legjobb felelet, ha befejeznék azt a munkát, melyet a Szovjethatalom elkezdett, vagyis ha megállapítanák, hányszor voltak új szovjet választások a kerületekben és a városokban, hány Szovjetkongresszust tartottak stb. Vlagyimirszkij elvtárs, belügyi népbiztoshelyettes közzétette a Szovjetkongresszusok történetére vonatkozó anyagot. Amikor megkaptam ezt az anyagot, azt mondottam: ez történelmi anyag, amely többek közt azt bizonyítja, hogy a civilizált népek történelmében még nem volt egyetlenegy olyan ország sem, ahol a proletárdemokráciát olyan szélesen alkalmazták volna, mint nálunk, Oroszországban. Ha azt mondják, hogy nálunk ritkán választják újra a Szovjeteket, hogy ritkán hívunk egybe kongresszusokat, úgy felhívom a küldötteket, kérjék meg a megfelelő szervet arra, hogy osszon ki a kongresszuson kiegészítő kérdőíveket és minden küldött írja be: melyik évben, melyik hónapban és mely napon, melyik kerületben, városban és munkástelepen voltak Szovjetkongresszusok. Ha ezt a nem nehéz munkát elvégzik, és mindegyikük kitölt egy ilyen kérdőívet, olyan anyagot kapnak, amely kiegészíti a mi nem teljes adatainkat és beigazolja, hogy olyan nehéz háborús időben, mikor a századok óta fennálló, a nyugateurópai ember szokásává vált európai alkotmányok hatályát majdnem teljes egészében felfüggesztették, ebben a nehéz időben nálunk a Szovjet Alkotmányt mindenütt olyan mértékben alkalmazták, mint sehol a

világon, mert a néptömegek részt vettek a kormányzásban, a kongresszusokon, a Szovjetekben és a szovjet választásokon, részt vettek a kormányzati ügyek önálló eldöntésében. Ha pedig azt mondják, hogy ez kevés, ha bírálnak és azt állítják, hogy „valóban szörnyű bűntett, ha az önök Központi Végrehajtó Bizottságát nem hívták egybe", úgy Trockij elvtárs kitűnően megfelelt erre a Bund képviselőjének, amikor azt mondotta, hogy a Központi Végrehajtó Bizottság a fronton volt. Mire a Bund képviselője, annak a Bundnak a képviselője, amely szovjet platformra helyezkedett, s ezért feltehető, hogy végre valóban megértette, hogy mi a Szovjethatalom alapja, — a Bund képviselője — feljegyeztem a feleletét — azt mondotta: „Különös, hogy a Központi Végrehajtó Bizottság a fronton volt, hiszen másokat küldhetett volna oda."

Háborút viselünk Kolcsak, Gyenyikin és mások ellen — éppen elegen voltak! Azzal végződött a dolog, hogy az orosz seregek szétverték őket, mint a gyerekeket. Nehéz, győzelmes háborút viselünk. Önök tudják, hogy minden támadás alkalmával a frontra kellett küldenünk a Központi Végrehajtó Bizottság összes tagjait, nekünk pedig ezt felelik: „Ez különös, másokat kellett volna küldeni." Hogyan, talán időn és téren kívül cselekedtünk? Vagy talán minden héten szülhetünk néhány kommunistát? (Taps.) Mi ezt nem tehetjük: olyan munkások, akiket a többéves harc megedzett, akik tapasztalatot szereztek, akik vezetni képesek, — ilyen munkások, elvtársak, nálunk kevesebben vannak, mint bármely más országban. Mindent el kell követnünk, hogy előkészítsük a munkásifjúságot, a tanfolyamok hallgatóit, ehhez azonban hónapok, sőt évek kellenek. És amikor ezt rendkívül nehéz viszonyok között kell tennünk, gúnyolódnak rajtunk. Ez a gúnyolódás csak azt bizonyítja, hogy fogalmuk sincs a viszonyokról. Valóban nevetséges intellektuel értetlenség, amikor háborús viszonyok között arra akarnak kényszeríteni bennünket, hogy ne úgy cselekedjünk, mint ahogy eddig cselekedtünk. A végsőkig meg kell feszíteni erőinket, és ezért összes legjobb funkcionáriusainkat, a Központi Végrehajtó Bizottság és végrehajtó bizottságok összes tagjait a frontra kell küldenünk. Meg vagyok győződve,

hogy aki valamennyire is tapasztalt a kormányzás gyakorlatában, nem fog elítélni bennünket, hanem helyeselni fogja, hogy maximálisan csökkentettük a végrehajtó bizottságok mellett működő testületi intézményeket, mert a háború kényszere alatt csak maga a végrehajtó bizottság maradt, mert a funkcionáriusok a frontra mentek, mint ahogy most százával és ezrével a fűtőanyaggal kapcsolatos munkákra vetik magukat. Ez az az alapzat, amely nélkül a Szovjet Köztársaság nem maradhat életben. És ha ennek az az ára, hogy a Szovjetek pár hónapig ritkábban fognak ülésezni, akkor nincs olyan józan munkás, vagy paraszt, aki ne értené meg, hogy ez nem lehet másképp, aki ne helyeselné ezt.

Azt mondom, hogy a demokráciát és a demokratizmust illetőleg itt továbbra is a burzsoá demokratizmus előítéleteivel hozakodnak elő. Az ellenzék pártjából azt mondották itten, hogy fel kell hagyni a burzsoázia elnyomásával. Mégiscsak meg kellene gondolniok, hogy mit beszélnek. Mit jelent a burzsoázia elnyomása? A földbirtokost úgy lehet elnyomni és megsemmisíteni, hogy megszüntetjük a földbirtokosi földtulajdont és a földet szétosztjuk a parasztok között. De elnyomhatjuk-e és megsemmisíthetjük-e a burzsoáziát azzal, hogy megsemmisítjük a nagytőkét? Mindenki tudja, aki tanulta a marxizmus ábécéjét, hogy a burzsoáziát így nem lehet elnyomni, hogy a burzsoázia az árutermelésből születik; az árutermelés viszonyai között az a paraszt, akinek száz és száz pud fölösleges gabonája van, amelyre nincs szüksége a családjának és amelyet nem akar kölcsönbe adni a munkásállamnak, hogy segítsen az éhező munkáson, hanem spekulál azzal, — minek nevezzük ezt? Vajjon ez nem burzsoázia? Nem itt születik-e a burzsoázia? Vajjon segítenek-e nekünk ebben a kérdésben, a gabonakérdésben, akik azt vetik szemünkre, hogy nem tartjuk meg az Alkotmányt, hogy elnyomjuk a burzsoáziát, — segítenek-e ezek azokat a gyötrelmeket enyhíteni, melyeket az egész éhező, ipari Oroszországnak el kell szenvednie? Nem! Segítenek-e nekünk e tekintetben? Ők „a munkások és parasztok megegyezésére" hivatkoznak, ezek mögé a szavak mögé bújnak. Igen, ez a megegyezés természetesen

szükséges. Mi megmutattuk, hogyan csináljuk ezt, amikor 1917 október 26-án átvettük az eszerek programjának a parasztok támogatásáról szóló részét és teljes egészében megvalósítottuk azt. Ezzel bebizonyítottuk akkor, hogy az a paraszt, akit a földbirtokos kizsákmányolt, aki saját munkájából él, aki nem spekulál, — hogy ez a paraszt igaz védőjét találja a munkásban, akit a központi államhatalom küld hozzá. Mi megvalósítottuk a paraszttal való megegyezést. Amikor olyan élelmezési politikát folytatunk, amely megköveteli, hogy a paraszt gabonafeleslegét, amelyre családjának nincs szüksége, mint államkölcsönt adja át a munkásoknak, akkor az, aki kifogásolja ezt, a spekulációt támogatja. Ez még benne van a kispolgári tömegekben, akik hozzászoktak ahhoz, hogy burzsoá módon éljenek. Ez borzasztó, ez veszélyezteti a szociális forradalmat! Segítettek-e nekünk valamikor is e tekintetben a mensevikek és eszerek, akár a legbaloldalibb mensevikek és eszerek képviselői? Nem, sohasem! Sajtójuk, amelyet — mint mondják — a „szabadság elvei" nevében meg kellene engednünk és amelynek példái itt vannak előttünk, azt bizonyítja, hogy egyetlen szóval sem segítenek nekünk — tetteikről nem is beszélve. Amíg nem győzzük le teljesen a régi megszokást, azt a régi, átkozott örökséget, hogy mindenki magáért, és csak az isten mindenkiért, addig nincs más kiút számunkra: kölcsönbe kell vennünk a gabonafelesleget, hogy segítsünk az éhező munkáson. Ezt igen nehéz megtenni, ezt mi jól tudjuk. Itt nem segít az erőszak. De nevetséges azt mondani, hogy mi a munkásosztály kisebbségét képviseljük, — ezen csak kacagni lehet. Ezt el lehet mondani Párizsban, de a munkásgyűléseken ma már ott sem engednek ilyesmit mondani. Abban az országban, ahol a kormányt nagyon könnyen megdöntöttük, ahol a munkások és parasztok fegyveresen védik érdekeiket, ahol a fegyvert, mint szabadságuk eszközét használják, egy ilyen országban azt mondani, hogy mi a munkásosztály kisebbségét képviseljük — nevetséges. Megértem, ha Clemenceau-tól, Lloyd Georgetól, Wilsontól hallunk ilyen beszédeket. Igen, ezek az ő szavaik, ezek az ő gondolataik! Amikor itt Martov Wilsonnak, Clemenceau-nak, Lloyd George-nak, az imperializ-

mus legveszedelmesebb rablóinak, fenevadjainak beszédeit az Oroszországi Szociáldemokrata Munkáspárt nevében ismétli (derültség), akkor azt gondolom magamban: résen kell lennünk és tudnunk kell, hogy itt a Csé-Kára szükség van! (Taps.)

Az ellenzéki szónokok, közöttük a Bund képviselői is, azt vetik szemünkre, hogy nem tartjuk meg az Alkotmányt. Állítom, hogy mi a legszigorúbban megtartjuk az Alkotmányt. (Közbeszólás egy páholyból: „Ohó!") Abból a páholyból, amely korábban cári páholy volt, most pedig az ellenzék páholya (derültség), gúnyos közbeszólást hallok, — de azonnal bebizonyítom, amit mondtam. (Taps.) Felolvasom az Alkotmánynak azt a pontját, amelyet a legszigorúbban megtartunk és amely bizonyítja, hogy egész tevékenységünkben megtartjuk az Alkotmányt. Amikor a gyűléseken, a mensevikek és eszerek híveinek jelenlétében, beszélnem kellett az Alkotmányról, nehézségek támadtak, mert nem volt kéznél az Alkotmány szövege, hogy idézhessem. A gyűléseket azonban legnagyobbrészt olyan helyiségekben tartják, ahol a falon függ az Alkotmány szövege. Itt ez nincsen, de Petrovszkij elvtárs kisegített, átadott nekem egy brosúrát, amelynek címe: „Az OSzFSzK Alkotmánya". Felolvasom a 23. paragrafust: „Az OSzFSzK, a munkásosztály egészének érdekeitől vezéreltetve, megfosztja jogaitól azokat a személyeket és csoportokat, akik és amelyek a szocialista forradalom érdekeinek kárára használják ki e jogokat."

Elvtársak, mégegyszer ismétlem, hogy tevékenységünket általában és különösen Alkotmányunkat sohasem tekintettük a tökéletesség mintaképének. Ezen a kongresszuson szerepel az Alkotmány megváltoztatásának kérdése. Mi készek vagyunk változtatni rajta, megvizsgáljuk ezeket a változtatásokat, de azt nem fogjuk „örökre" törvénybe iktatni. De mégis, ha harcolni akarnak, hát harcoljanak nyílt sisakkal. Ha azt akarják, hogy megtartsuk az Alkotmányt, akarják-e, hogy betartsuk a 23. paragrafust is? (Taps.) Ha ezt nem akarják, akkor vitatkozzunk, hatályon kívül kell-e helyezni ezt a paragrafust, amely azt mondja, hogy a dolgozók általános szabadságáról és általános egyenlőségéről szóló frázisokkal ne menjünk a

néphez. Önök kitűnően megtanulták az alkotmányjogot, de régi burzsoá tankönyvekből tanulták azt. Önök emlékezetükbe vésték ezeket a szavakat: „szabadság és demokrácia", az Alkotmányra hivatkoznak, de az előbbi szavakra gondolnak, és mindent megígérnek a népnek, csak azért, hogy ne teljesítsék. Mi nem ígérünk semmi ilyent, nem követeljük a munkások és a parasztok egyenlőségét. Önök követelik, — hát vitatkozzunk. Azokkal a parasztokkal, akiket a földbirtokosok és kapitalisták kizsákmányoltak, akik a földbirtokosoktól elvett földön családjukra dolgoznak, — az ilyen parasztokkal teljes egyenlőséget, barátságot és testvéri szövetséget akarunk. De azoknak a parasztoknak, akik megszokásból, tudatlanságból és haszonlesésből visszahúznak a burzsoáziához, — nem adunk egyenlőséget. Önök általános szólamokat hangoztatnak a dolgozók szabadságáról és egyenlőségéről, a demokráciáról, a munkások és a parasztok egyenlőségéről. Mi nem ígérjük, hogy az Alkotmány általában szabadságot és egyenlőséget biztosít. Szabadság, — de melyik osztály szabadsága és mi célból? Egyenlőség, — de ki kivel legyen egyenlő? Azok szabadsága és egyenlősége-e, akik dolgoznak, akiket a burzsoázia évtizedeken és évszázadokon át kizsákmányolt és akik most a burzsoázia ellen harcolnak? Hiszen éppen ezt mondja az Alkotmányunk: a munkások és a szegényparasztság diktatúrája a burzsoázia elnyomása céljából. Mikor az Alkotmányról beszélnek, miért nem idézik ezeket a szavakat: „a burzsoázia elnyomása, a spekulánsok elnyomása céljából?" Mutassák meg nekünk az önök mintaországát, az önök gyönyörűséges, mensevik alkotmányának mintaképét. Talán találnak majd ilyen mintaképet, mondjuk, Szamára történetében, ahol mensevik hatalom volt. Talán találnak ilyen mintaképet Grúziában, ahol most a mensevikek vannak hatalmon. Ott talán a teljes szabadság és egyenlőség elvei alapján, a következetes demokrácia elvei alapján és Csé-Ká nélkül nyomják el a burzsoáziát, azaz a spekulánsokat? Mutassanak nekünk ilyen példát, és mi okulni fogunk belőle. Önök azonban nem tudnak ilyen példát mutatni, mert tudják, hogy ott, ahol mensevik vagy félmensevik megalkuvó hatalom van, mindenütt eszeveszett, zabolátlan

spekuláció uralkodik. És az a Bécs, amelyről helyesen beszélt Trockij, ahol Friedrich Adler típusú emberek vesznek részt a kormányban, az a Bécs, amely nem ismeri a „bolsevizmus borzalmait", ugyanúgy éhezik és gyötrődik, mint Petrográd és Moszkva, de annak a tudata nélkül, hogy a bécsi munkások éhezésükkel utat törnének a burzsoázia fölötti győzelemhez. Bécs többet éhezik és gyötrődik, mint Petrográd és Moszkva, és ugyanakkor az osztrák, a bécsi burzsoázia a bécsi utcákon, Bécs Nyevszkij sugárútján és Kuznyeckij-mosztyján hajmeresztően spekulál és fosztogat. Önök nem tartják meg az Alkotmányt, mi azonban megtartjuk azt, amikor csak azoknak a szabadságát és egyenlőségét ismerjük el, akik a burzsoázia legyőzésében segítik a proletariátust. És a 23. paragrafussal azt fejezzük ki, hogy az átmeneti időszakban nem ígérünk mézeskalácshegyeket és tejszínfolyókat. Azt mondjuk: nem hónapokig, hanem évekig kell tartanunk magunkat, hogy befejezzük ezt az átmeneti időszakot. Két év után elmondhatjuk, és bizonyára elhiszik nekünk, hogy éppen azért tarthatjuk magunkat évekig, mert Alkotmányunk egyes személyeket és csoportokat megfosztott jogaiktól. És hogy kiket fosztottunk meg jogaiktól, — ezt mi nem titkoljuk, megmondjuk nyiltan, hogy a mensevikek és a jobboldali eszerek csoportját fosztottuk meg jogaiktól. Ezért a II. Internacionále vezetői megszidtak bennünket, de mi nyiltan megmondjuk a mensevikek és az eszerek csoportjának: mi készek vagyunk mindenre, nekik azonban segíteniök kell bennünket abban, hogy a dolgozók politikáját folytassuk a spekulánsok ellen, azok ellen, akik elősegítik az élelmiszerspekulációt, akik segítséget nyujtanak a burzsoáziának. Ha ezt önök tettekkel bebizonyítják, akkor megfelelően változtatni fogunk azon, amit az Alkotmány értelmében tettünk, addig azonban az önök üres beszédeit csak kibúvónak tekintjük. A mi Alkotmányunkban nincsenek szép szólamok, a mi Alkotmányunk megmondja a parasztnak: mivel te dolgozó paraszt vagy, minden joggal rendelkezel, de egy olyan társadalomban, ahol a munkások éheznek, ahol harc folyik a burzsoázia ellen, nem lehet egyenlő joga mindenkinek. A munkásnak pedig ezt mondja: egyenlő vagy azzal a paraszttal, aki

segít a burzsoázia elleni harcban, de ne általánosítsunk! Ez nehéz harc. Aki segíteni akar nekünk, azt a legnagyobb örömmel fogadjuk, tekintet nélkül a multjára, címére. És mi tudjuk, hogy más pártokból és a pártonkívüliek közül egyre többen jönnek hozzánk ilyen emberek. Ez biztosítja győzelmünket. (Dörgő taps, felkiáltások: „éljen".)

3

BESZÉD A SZERVEZÉSI SZEKCIÓBAN[53]
DECEMBER 8

Elvtársak! A küldöttek közül többen arra kértek, hogy nyilatkozzam erről a kérdésről. Úgy gondoltam, hogy ez szükségtelen, és eddig nem is akartam erről beszélni, mert sajnos, nem volt módomban a helyi munkát gyakorlatilag megismerni, az pedig, amit erről a Népbiztosok Tanácsában kifejtett munkám során megtudhattam, magától értetődően elégtelen. Azonkívül teljesen egyetértek azzal, amit Trockij elvtárs mondott, és ezért csak néhány rövid megjegyzésre szorítkozom.

Amikor a Népbiztosok Tanácsában felmerült a szovjet gazdaságok kérdése, amikor arról volt szó, hogy azokat át kell adni a kormányzósági mezőgazdasági osztályoknak, amikor a csúcsszervek és központok kérdését tárgyaltuk, sohasem kételkedtem abban, hogy jócskán van ellenforradalmi elem mindkét intézményben. Amikor azonban a szovjet gazdaságokat azzal próbálják megvádolni, hogy ezek az intézmények különösen ellenforradalmiak, mindig azt gondoltam, és most is azt hiszem, hogy túllőnek a célon, mert sem a szovhozok, sem a csúcsszervek és központok, sem a nagyipari vállalatok, sem általában a népgazdaság jelentősebb ágát vezető központi vagy helyi szervezetek nem tudnak meglenni, nem lesznek és nem is lehetnek meg anélkül, hogy a burzsoá szakemberek részvételének kérdését meg ne oldanák. És én azt hiszem, hogy a csúcsszervek és központok ellen intézett támadások abból a szempontból teljesen jogosak, hogy itt gondos tisztogatásra van szükség, de ezek a támadások mégis elhibázottak, mert az adott esetben az intézményeknek ezt a típusát kiszakítják más hasonló intézmények sorából,

Viszont a Népgazdasági Tanács munkájából egészen világosan kitűnik, hogy a csúcsszerveket, központokat és szovhozokat semmi szín alatt sem szabad e tekintetben külön kiemelni, mert egész szovjet munkánk során, mind a hadügy terén, mind az egészségügy terén, mind a közoktatás terén, mindenütt, és mindig ilyen kérdésbe ütközünk és ütközünk. Nem építhetjük át az államapparátust és nem nevelhetünk kellő számban olyan munkásokat és parasztokat, akik jól ismerik az államigazgatás ügyét a régi szakemberek segítsége nélkül. Ez egész építőmunkánk legfőbb tanulsága, és ez a tapasztalat azt mondja, hogy mindeń téren, beleértve a hadügyet is, csakis a kapitalista társadalomtól vehetjük át a régi szakembereket — hiszen éppen azért régiek. A kapitalista társadalom csak arra nyujtott lehetőséget, hogy a földbirtokosok és kapitalisták családjaihoz tartozó igen kisszámú réteg képezze ki magát szakemberré, köztük csak elenyésző számban voltak parasztszármazásúak, s ezek is tehetős parasztok gyermekei voltak. Ezért, ha figyelembe vesszük azokat a viszonyokat, amelyek között ezek az emberek nevelkedtek és azokat a viszonyokat, amelyek között most dolgoznak, akkor teljesen elkerülhetetlennek kell elfogadnunk azt a tényt, hogy ezeknek a szakembereknek, vagyis ezeknek az államigazgatásban jártassággal bíró embereknek kilenctizedrésze régi burzsoá nézetekkel és előítéletekkel van átitatva, és ha ezek az emberek nem is nyilt árulók (ez pedig nem esetleges, hanem állandó jelenség), még akkor sem képesek megérteni az új viszonyokat, az új feladatokat, az új követelményeket. Ezen az alapon súrlódás, kudarc, rendetlenség észlelhető mindenütt, minden népbiztosságban.

Ezért gondoltam, hogy túllőnek a célon, amikor éppen a szovhozok, a csúcsszervek és központok reakciós voltáról kiabálnak és ezt a kérdést külön akarják választani attól az általános kérdéstől, hogyan taníthatunk meg minél több munkást és parasztot az igazgatásra, átfogó állami méretekben. Ez olyan gyors ütemben történik, ami, ha figyelembe vesszük az ország elmaradottságát és nehéz viszonyainkat, kétségtelenül példátlan a világtörténelemben. De bármilyen gyors is a kiképzés üteme, nem elégít

ki bennünket, mert rengeteg munkásra és parasztra van szükségünk, akik értenek az igazgatáshoz és ismerik az igazgatás különleges ágait, — és szükségletünk tizedrészét, századrészét sem tudtuk még fedezni. Ezért, mikor azt mondták nekünk, vagy amikor a Népbiztosok Tanácsának ülésein azt igyekeztek bizonyítani, hogy a szovhozok igen gyakran a régi földbirtokosok búvóhelyei, akik alig változtattak színt, sőt olykor még színt se változtattak, hogy a szovhozok a bürokratizmus melegágyai, hogy a csúcsszervekben és központokban léptennyomon hasonló jelenségek észlelhetők, — én sohasem kételkedtem abban, hogy ez valóban így van. De azt mondottam: ha azt gondolják, hogy ezt a bajt úgy kell gyógyítani, hogy a szovhozokat a kormányzósági mezőgazdasági osztálynak rendelik alá, akkor tévednek.

Mi az oka annak, hogy a csúcsszervekben és központokban, a szovhozokban több ellenforradalmi elem maradt, nagyobb a bürokratizmus, mint a hadügy terén? Mi az oka annak, hogy a hadügy terén kevesebb ilyen elem található? Ennek az az oka, hogy erre a területre, egészében véve, több figyelmet fordítottak, több kommunistát, több munkást és parasztot vezényeltek oda, ott nagyobb lendülettel dolgoztak a politikai osztályok, szóval, az élenjáró munkások és az élenjáró parasztok szélesebbkörű, mélyebb és rendszeresebb befolyást gyakoroltak az egész hadügyi apparátusra. Ennek köszönhetjük, hogy ha ezen a téren még nem is szüntettük meg a bajt gyökeresen, de már közelebb vagyunk annak megszüntetéséhez. Azt mondom: erre kell a legnagyobb figyelmet fordítani.

Mi csak az első lépéseket tesszük abban az irányban, hogy a szovhozok szoros kapcsolatban álljanak a környékbeli parasztnépességgel és a kommunista csoportokkal, hogy necsak hadügyi téren, hanem mindenütt legyenek politikai megbízottak és necsak papíron legyenek. Legyenek bár a kollégium tagjai, vezetőhelyettesek vagy politikai megbízottak — egyszemélyi felelősségre van szükségünk: ahogy a testületi vezetés szükséges a fő kérdések megtárgyalására, ugyanúgy szükséges az egyszemélyi felelősség és egyszemélyi intézkedési jog azért, hogy ne legyen aktatologatás, hogy ne lehessen kibújni a felelősség alól.

Olyan emberekre van szükségünk, akik mindenesetre megtanulnak önállóan igazgatni. Ha ezt keresztülvisszük, akkor orvosoljuk a bajt a legjobban.

Befejezésül kijelentem, hogy teljesen egyetértek Trockij elvtárssal, aki azt mondotta, hogy itt többen nagyon helytelenül úgy próbálták feltüntetni vitáinkat, mint a parasztok és a munkások között folyó vitát, és a csúcsszervek és központok kérdésébe belekeverték a proletárdiktatúra kérdését. Ez véleményem szerint teljesen helytelen. A proletárdiktatúra kérdése akkor jöhet szóba, ha a burzsoázia elnyomásáról beszélünk. Akkor érthető ez a kérdés, akkor szükségünk van erre a diktatúrára, mert csak annak segítségével nyomhatjuk el a burzsoáziát és adhatjuk át a hatalmat a dolgozók ama részének kezébe, amely sziklaszilárdan képes cselekedni és egyre több és több ingadozót tud megnyerni. Az adott esetben egyáltalában nem erről van szó. Arról folyik a vita, hogy az adott területen és az adott időben erősebb vagy lazább centralizmus szükséges-e. Ha a vidéki elvtársak azt mondják, és Trockij elvtárs és sok népbiztos megerősíti, hogy az utóbbi időben a kormányzósági funkcionáriusok színvonala és, jelentős mértékben, a kerületi funkcionáriusok színvonala erősen emelkedett (ezt hallom állandóan Kalinyin elvtárstól is, aki sokat utazik a vidéken, úgyszintén a vidékről érkező elvtársaktól is), ezt számba kell vennünk, és meg kell kérdeznünk, helyesen vetik-e fel a centralizmus kérdését az adott esetben. Meg vagyok győződve, hogy itt még nagyon, nagyon sokat kell javítanunk a szovjet intézmények munkáján. E tekintetben csak most kezdünk építési tapasztalatot szerezni. És ha a Honvédelmi Tanácsból és a Népbiztosok Tanácsából, belülről nézzük ezt a tapasztalatot, akkor világosan látható, hogy azt számokban nem lehet kifejezni, hogy egy rövid beszédben lehetetlen beszámolni róla. De meg vagyunk győződve, hogy a vidéken a központi hatalom fő feladatainak megfelelően dolgoznak. Ez csak az utóbbi időben alakult ki.

Itt egyáltalában nem arról van szó, hogy konfliktus van a proletárdiktatúra és más társadalmi elemek között. Itt szovjet építésünk tapasztalatáról, véleményem szerint mégcsak nem is az Alkotmánnyal összefüggő tapasztalat-

ról van szó. Itt sokat beszéltek az Alkotmány megváltoztatásáról. Én azt hiszem, hogy nem ez a kérdés lényege. Az Alkotmány a centralizmus alaptételeiről beszél. Ez az alaptétel számunkra egyáltalán nem vitás (ezt valamenynyien megtanultuk Kolcsak, Jugyenyics, Gyenyikin szemléltető, meggyőző, sőt kegyetlen leckéjéből és a partizánkodásból), úgyhogy itt erről még beszélnünk sem kell. A centralizmusnak ezt az alaptételét Szapronov elvtárs sem tagadja, amikor arról van szó, hogy a népbiztosnak vagy a Népbiztosok Tanácsának visszautasítási jogot adjunk. Ez nem alkotmányjogi kérdés, ez a gyakorlati alkalmatosság kérdése. Hol itt, hol ott kell megszorítani a dolgot, hogy pozitív eredményeket érjünk el. Amikor a kormányzósági szovhozokról és a kormányzósági mezőgazdasági osztályokról beszélünk, azon van a hangsúly, hogy a munkások és a környékbeli parasztok ellenőrzése alá helyezzük azokat. Ez teljesen független attól, hogy a szovhozok kinek vannak alárendelve. Bárhogyan változtassunk is az Alkotmányon, azt hiszem, ezzel sohasem fogják kiebrudalni sem a megbújt földbirtokosokat, sem a színt változtatott kapitalistákat és burzsoákat. Kellő számú, gyakorlatilag tapasztalt és feltétlenül odaadó munkást és parasztot kell kinevezni kisebb kollégiumok tagjainak, osztályvezetőhelyetteseknek vagy politikai megbízottaknak. Ez a dolog veleje! Ilymódon egyre több és több lesz azoknak a munkásoknak és parasztoknak a száma, akik igazgatást tanulnak és ha a régi szakemberek mellett befejezik a tanulást, azok helyére kerülnek, ugyanazokat a feladatokat teljesítik és a polgári ügyek, az iparigazgatás, a gazdasági tevékenység igazgatása terén ugyanolyan változást készítenek elő a parancsnoki karban, mint aminő a hadügy terén megy végbe. Ezért azt hiszem, semmi okunk sincs arra, hogy olyan elvi meggondolásokból induljunk ki, mint itt olykor tették; ezt a kérdést nem mint az alkotmány, hanem mint a gyakorlati tapasztalat kérdését kell vizsgálni. Ha a helyi funkcionáriusok többsége, a kérdés mindenoldalú megfontolása után, arra a következtetésre jut, hogy a kormányzósági szovhozokat a kormányzósági mezőgazdasági osztályoknak kell alárendelni, — rendben van, megkíséreljük, a gyakorlati tapasztalat szempontjá-

ból oldjuk meg a kérdést. Előbb azonban el kell döntenünk: eltávolítjuk-e ilymódon a megbújt földbirtokosokat, jobban fogjuk-e felhasználni a szakembereket? Több munkást és parasztot fogunk-e ilymódon kiképezni arra, hogy ők maguk igazgassanak? Valóban bevonjuk-e ezzel a környékbeli parasztokat a szovhozok ellenőrzésébe? Kidolgozzuk-e ennek az ellenőrzésnek a gyakorlati formáit? Ez a kérdés lényege! Ha megoldjuk ezeket a feladatokat, akkor nem tékozoltuk el hiába időnket és munkánkat. A különböző népbiztosságokban is kipróbálunk majd különböző rendszereket: más rendszert teremtünk, ha a szovhozokról, csúcsszervekről és központokról van szó, más rendszert, ha a hadügyet vagy az Egészségügyi Népbiztosságot tartjuk szem előtt. Az a feladatunk, hogy tapasztalati úton nagy mértékben bevonjuk a szakembereket, helyettesítsük őket, új parancsnoki kart, olyan szakemberek új körét készítve elő, akiknek meg kell tanulniok az igazgatás rendkívül nehéz, új és bonyolult ügyét. Ennek nem okvetlenül egyöntetű formákban kell megtörténnie. Trockij elvtársnak tökéletesen igaza volt, amikor azt mondotta, hogy ez nincs megírva semmiféle könyvben, amelyet irányadónak tekinthetnénk, nem következik semilyen szocialista világszemléletből, nem határozta meg semmiféle tapasztalat, hanem saját tapasztalatunk alapján kell azt meghatározni. Azt gondolom, hogy e tekintetben tapasztalatot kell gyüjtenünk és ennek gyakorlati alkalmazásával kell ellenőriznünk a kommunista építést, hogy végleg meghatározhassuk, mit kell tennünk az előttünk álló kérdésekben.

4

KONGRESSZUSI ZÁRÓBESZÉD
DECEMBER 9

(Hosszantartó taps. A kongresszusi küldöttek és a vendégek felállva percekig viharosan tapsolnak.) Elvtársak! Pár szót szeretnék mondani arról, ami a legfontosabb volt ezen a kongresszuson.

Elvtársak, kisebb vita folyt a demokrácia és a Szovjethatalom kérdéséről. És bár első pillanatra úgy tűnhetett fel, hogy ez a vita messze esett a Szovjet Köztársaság gyakorlatilag elodázhatatlan, időszerű feladataitól, véleményem szerint, korántsem volt haszontalan. Elvtársak! Jelenleg az egész világon, az összes munkásszervezetekben, nagyon gyakran a burzsoá parlamentekben is, és mindenesetre, a burzsoá parlamenti választásokon ugyanez az alapvető vita folyik a demokráciáról, a régi burzsoá demokráciáról, amit sokan nem értenek, és az új Szovjethatalomról. A régi, vagy burzsoá demokrácia szabadságot és egyenlőséget hirdet; egyenlőséget, tekintet nélkül arra, van-e az embernek tulajdona, vagy nincs, tekintet nélkül arra, rendelkezik-e tőkével, vagy sem; szabadságot ad a magántulajdonosoknak arra, hogy rendelkezzenek a földdel, a tőkével, akinek pedig mindez nincs, annak szabadságot ad arra, hogy eladja munkáskezét a kapitalistának.

Elvtársak! Szovjethatalmunk határozottan szakított ezzel a szabadsággal és ezzel az egyenlőséggel (taps), mert az hazugság, és megmondotta valamennyi dolgozónak, hogy azok a szocialisták, akik így értik a szabadságot és egyenlőséget, elfelejtették a szocializmus elemeit, ábécéjét és egész tartalmát. Mert mi és azok a szocialisták, akik még nem árulták el a szocializmust, mindig lelepleztük

annak a burzsoá társadalomnak a hazugságát, csalását és kétszínűségét, amely szabadságról és egyenlőségről, mégha választási szabadságról és egyenlőségről is beszél, amikor a kapitalisták hatalma, a föld, a gyárak és vállalatok magántulajdona a valóságban nem a szabadságot, hanem a dolgozók elnyomását és becsapását jelenti minden „demokratikus és köztársasági" rendben.

Mi azt mondjuk: célunk, mint a világszocializmus célja: az osztályok megszüntetése, az osztályok pedig — ezek olyan csoportok, amelyek egyike a másik munkájából él, az egyik elsajátítja a másik munkáját. És ha mi erről a szabadságról, erről az egyenlőségről beszélünk, akkor el kell ismernünk, mint ahogy Oroszország dolgozóinak óriási többsége el is ismeri, hogy ilyen rövid idő alatt még egyetlen ország sem tett oly sokat az igazi szabadság és az igazi egyenlőség érdekében, ilyen rövid idő alatt egyetlen ország sem szabadította meg a dolgozókat a földbirtokosok és kapitalisták fő kizsákmányoló osztályától, egyetlen ország sem adott ilyen mértékű egyenlőséget a létfenntartási eszközök fő forrása — a föld tekintetében. És ezen az úton, a burzsoá osztályok kizsákmányolásától való megszabadulás útján, mely az osztályok teljes megszüntetéséhez vezet, elszánt harcot kezdtünk és tovább harcolunk az osztályok teljes megszüntetéséért. Mi jól tudjuk, hogy szétvertük, de nem semmisítettük meg ezeket az osztályokat. Jól tudjuk, hogy szétvertük, de nem semmisítettük meg a földbirtokosokat és kapitalistákat. Az osztályharc tovább tart, és a proletariátusnak a szegényparasztsággal együtt folytatnia kell az osztályok teljes megszüntetéséért indított harcot, meg kell nyernie mindazokat, akik középen álltak, tapasztalatával, harci példamutatásával meg kell nyernie mindazokat, akik eddig az ingadozók sorában álltak.

Elvtársak, rátérve kongresszusunk munkájára, meg kell mondanom, hogy a VII. kongresszusnak először sikerült ilyen sok időt szentelnie az építés gyakorlati feladatainak, először sikerült megvetnünk az alapját annak, hogy gyakorlatilag, közvetlen tapasztalatunk alapján vitassuk meg a szovjet gazdaság jobb szervezésével, a szovjet igazgatás jobb szervezésével összefüggő feladatokat.

Természetesen nagyon kevés időnk volt arra, hogy részletesebben foglalkozzunk ezzel a kérdéssel, de e téren mégis sokat tettünk, és a Központi Végrehajtó Bizottság, úgyszintén a vidéken dolgozó elvtársak egész további munkája az itt lerakott alapzat jegyében fog folyni.

Végül, elvtársak, külön ki szeretnék térni arra, amivel, nemzetközi helyzetünkkel kapcsolatban, maradandóvá tesszük kongresszusunkat.

Elvtársak, itt megismételtük az antant hatalmaknak és országoknak tett békeajánlatunkat. Kifejeztük azt az immár nagyon gazdag és nagyon komoly tapasztalaton alapuló meggyőződésünket, hogy a legnagyobb nehézségeken túl vagyunk és hogy abból a háborúból, amelyet az antant kényszerített ránk, abból a háborúból, amelyet két éve viselünk egy sokkal erősebb ellenség ellen, kétségtelenül győztesen fogunk kikerülni.

Azt hiszem azonban, elvtársak, hogy az a felhívás, amelyet most hallottunk Vörös Hadseregünk képviselőjétől, mégis teljesen időszerű. Elvtársak, ha túl is vagyunk a legnagyobb nehézségeken, de meg kell mondani, hogy az építés feladatai is példátlan arányokban bontakoznak ki előttünk. Kétségtelen, hogy vannak még nagyon befolyásos, nagyon erős, sok országban feltétlenül uralkodó kapitalista csoportok, amelyek elhatározták, hogy bármi áron, mindvégig folytatják a háborút Szovjet-Oroszország ellen. Kétségtelen, hogy most, amikor valamennyire döntő győzelmet arattunk, újabb és újabb erőket kell még bevetnünk, mégegyszer meg kell feszíteni erőinket, hogy kihasználjuk és véglegessé tegyük ezt a győzelmet. (Taps.)

Elvtársak! Ne feledkezzenek meg két dologról: először, általános gyengeségünkről, amely talán a szláv jellemmel függ össze — mi nem vagyunk eléggé állhatatosak, kitartóak kitűzött céljaink elérésében —, és másodszor, mint a tapasztalat egyszer keleten, másszor délen megmutatta, a döntő percben nem tudtunk elég erős nyomást gyakorolni a menekülő ellenségre és megengedtük, hogy talpraálljon. A kétség árnyéka sem fér hozzá, hogy a nyugateurópai kormányok és háborús osztályok most új terveket kovácsolnak, hogy megmentsék Gyenyikint. Egészen kétségtelen, hogy most tízszerannyi segítséget igyekeznek

nyujtani Gyenyikinnek, mint eddig, mert tudják, milyen óriási veszély fenyegeti Szovjet-Oroszország részéről. És ezért most, kezdődő győzelmeink idején, ugyanazt kell mondanunk, amit a nehéz időkben mondottunk: „Elvtársak, gondoljanak arra, hogy most néhány héttől, talán két-három hónaptól függ, hogy befejezzük-e döntő győzelemmel a háborút és teljesen megsemmisítjük-e az ellenséget, vagypedig az emberek tíz- és százezreit újra hosszantartó és gyötrelmes háborúra kárhoztatjuk. A szerzett tapasztalat alapján most teljes bizonyossággal mondhatjuk, hogy ha meg tudjuk háromszorozni erőfeszítéseinket, akkor néhány héttől vagy két-három hónaptól függ annak a lehetősége, hogy teljes győzelmet arassunk, megsemmisítsük az ellenséget és kivívjuk a tartós, hosszú békét."

Ezért, elvtársak, elsősorban arra kérem önöket, hogy hazatérve, minden pártszervezetben, minden szovjet intézményben, a munkások és parasztok minden gyűlésén vessék fel ezt a kérdést: elvtársak, ebben a téli hadjáratban egészen biztosan teljesen megsemmisíthetjük az ellenséget, ha, sikereinken és a szovjet építés most világosan feltáruló távlatain felbuzdulva, úgy tekintünk a legközelebbi hetekre és hónapokra, mint a munka dandárjára, amikor meg kell háromszoroznunk a katonai munkára és az azzal összefüggő munkára fordított erőinket, — és akkor elvtársak a legrövidebb idő alatt megsemmisítjük az ellenséget, befejezzük a polgárháborút, akkor tartós, hosszú időt nyerünk a békés szocialista építésre. (T a p s.)

AZ ALKOTMÁNYOZÓGYŰLÉSI VÁLASZTÁSOK ÉS A PROLETÁRDIKTATÚRA

A szociálforradalmároknak „Az orosz forradalom egy éve. 1917—1918" c. gyüjteményében („Zemlja i Volja", Moszkvai Kiadó, Moszkva, 1918) megjelent N. V. Szvjatyickij: „Az összoroszországi alkotmányozógyűlési választások eredményei (előszó)" c. igen érdekes cikke. A szerző a 79 választókerület közül 54 kerület adatait közli.

A szerző kutatásai Európai Oroszország és Szibéria csaknem valamennyi kormányzóságára kiterjedtek. Nem terjedtek ki Olonyec, Észtország, Kaluga, Besszarábia, Podolszk, Orenburg, Jakutszk és Don kormányzóságra.

Először az N. V. Szvjatyickij cikkében közölt főbb eredményeket ismertetjük, azután megvizsgáljuk az adatokból levonható politikai következtetéseket.

I

1917 novemberében 54 választókerületben összesen 36 262 560 szavazatot adtak le. A szerző 36 257 960 szavazatról beszél, amely 7 terület (plusz a hadsereg és flotta) közt oszlott meg, de ha az egyes pártokra vonatkozó számadatait összegezzük, az általam említett számot kapjuk.

Pártok szerint így oszlottak meg a szavazatok: az orosz eszerek 16,5 millió szavazatot kaptak, de ha hozzászámítjuk más nemzetek eszereit (az ukrán, mohamedán stb. eszereket), akkor szavazatuk száma 20,9 millió, azaz 58%.

A mensevikek 668 064 szavazatot kaptak, de ha a hasonló

csoportokat: a „népi szocialistákat" (312 000), a „Jegyinsztvo" csoportot (25 000), a szövetkezetiek csoportját (51 000), az ukrán szociáldemokratákat (95 000), az ukrán szocialistákat (507 000), a német szocialistákat (44 000) és a finn szocialistákat (14 000) is ide számítjuk, akkor a végeredmény 1,7 millió.

A bolsevikok 9 023 963 szavazatot kaptak.

A kadetok 1 856 639 szavazatot kaptak. Ha hozzájuk számítjuk „a földtulajdonosok és földbirtokosok szövetségét" (215 000), a „jobboldali csoportokat" (292 000), az óhitűeket (73 000), a nacionalistákat: zsidókat (550 000), mohamedánokat (576 000), baskirokat (195 000), letteket (67 000), lengyeleket (155 000), kozákokat (79 000), németeket (130 000), belorusszokat (12 000) és a „különböző csoportok és szervezetek listáit" (418 000), akkor a földbirtokosi és burzsoá pártok szavazatainak száma összesen 4,6 millió.

Ismeretes, hogy az eszerek és a mensevikek a forradalom 1917 február-októberi időszakában mindvégig blokkban voltak. Azonkívül az események egész fejlődése ez alatt az idő alatt és azután is kétségtelenül bebizonyította, hogy ez a két párt együtt a kispolgári demokráciát képviseli, amely, mint a II. Internacionále valamennyi pártja, tévesen szocialistának képzeli és nevezi magát.

Ha egyesítjük az alkotmányozógyűlési választásokon részvevő pártok három fő csoportját, az eredmény a következő:

a proletariátus pártja (bolsevikok)	9,02 millió	=	25%
a kispolgári demokrácia pártjai (szociálforradalmárok, mensevikek stb.)...	22,62 «	=	62%
a földbirtokosok és a burzsoázia pártjai (kadetok stb.)	4,62 «	=	13%
Összesen:...	36,26 millió	=	100%

Most N. V. Szvjatyickij vidékek szerint csoportosított adatait közöljük:

A szavazatok megoszlása vidékek szerint ezrekben

Vidékek* (és külön a hadsereg)	eszerekre (orosz)	%		bolsevikokra	%	kadetokra	%	Összesen
Északi	1140,0	38		1177,2	40	393,0	13	2975,1
Központi-Ipari	1987,9	38		2305,6	44	550,2	10	5242,5
Volgamellék-Feketeföld	4733,9	70		1115,6	16	267,0	4	6764,3
Nyugati	1242,1	43		1282,2	44	48,1	2	2961,0
Kelet-Uráli ...	1547,7	43	(62%**)	443,9	12	181,3	5	3583,5
Szibériai.....	2094,8	75		273,9	10	87,5	3	2786,7
Ukrajna	1878,1	25	(77%***)	754,0	10	277,5	4	7581,3
A hadsereg és a flotta	1885,1	43		1671,3	38	51,9	1	4363,6

A vidékek szerint csoportosított adatokból látható, hogy az alkotmányozógyűlési választások idején a bolsevikok a proletariátus pártja, az eszerek a parasztság pártja voltak. A tisztán paraszti nagyorosz (Volgamellék-Feketeföld, Szibériai, Kelet-Uráli) és ukrajnai vidékeken az eszerek a szavazatok 62—77%-át kapták. Az ipari központokban a bolsevikok voltak fölényben az eszerekkel szemben. Ezt a fölényt N. V. Szvjatyickij vidékek szerint csoportosított adatai kicsinyítik, mert Szvjatyickij a kimondottan

---

* A szerző nem egészen szokásosan osztotta vidékekre Oroszországot: *Északi:* Arhangelszk, Vologda, Petrográd, Novgorod, Pszkov, Livland kormányzóság. — *Központi-Ipari:* Vlagyimir, Kosztroma, Moszkva, Nyizsnyij-Novgorod, Rjazany, Tula, Tver, Jaroszlavl kormányzóság. — *Volgamellék-Feketeföld:* Asztrahany, Voronyezs, Kurszk, Orel, Penza, Szamára, Szarátov, Szimbirszk, Tambov kormányzóság. — *Nyugati:* Vityebszk, Minszk, Mogiljov, Szmolenszk kormányzóság. — *Kelet-Uráli:* Vjatka, Kazán, Perm, Ufa kormányzóság. — *Szibériai:* Tobolszk, Tomszk, Altáj, Jenyiszej, Irkutszk, Bajkálontúl, Amurmellék kormányzóság. — *Ukrajna:* Volhinia, Jekatyerinoszláv, Kiev, Poltava, Tauria, Harkov, Herszon, Csernyigov kormányzóság.

** Szvjatyickij a zárójelbe tett 62%-ot a mohamedán és csuvas eszerek hozzáadásával kapta.

*** A zárójelbe tett 77%-ot én számítottam ki az ukrán eszerek hozzáadásával.

ipari választókerületeket a kevésbbé ipari és az egyáltalán nem ipari választókerületekkel egyesítette. Például, Szvjatyickij kormányzóságonként csoportosított adatai, melyeket az eszerek, a bolsevikok, a kadetok pártjára, továbbá „a nemzeti és más csoportokra" vonatkozóan közöl, a következőt mutatják:

Az Északi vidéken a bolsevikok fölénye elenyészőnek látszik: 40%, 38%-kal szemben. De Szvjatyickij ennek a vidéknek nem-ipari választókerületeit (Arhangelszk, Vologda, Novgorod, Pszkov kormányzóság), ahol az eszerek voltak fölényben, egyesítette a vidék ipari választókerületeivel: Petrográd fővárossal, ahol 45% a bolsevik, 16% az eszer; Petrográd kormányzósággal, ahol 50% a bolsevik, 26% az eszer; Livlanddal, ahol 72% a bolsevik, 0 az eszer szavazatok arányszáma.

A Központi Iparvidék kormányzóságai közül Moszkva kormányzóságban a bolsevikok 56%-ot, az eszerek 25%-ot; a Moszkva fővárosi választókerületben a bolsevikok 50%-ot, az eszerek 8%-ot; Tver kormányzóságban a bolsevikok 54%-ot, az eszerek 39%-ot; Vlagyimir kormányzóságban a bolsevikok 56%-ot, az eszerek 32%-ot kaptak.

Mellesleg megjegyezzük, hogy amikor ilyen tényekkel állunk szemben, nevetséges arról beszélni, hogy a bolsevikok mögött a proletariátus „kisebbsége" állt és áll! Márpedig ezt halljuk a mensevikektől is (668 000, a Kaukázusontúl hozzáadásával pedig még 700—800 000 szavazat, a bolsevikok 9 millió szavazatával szemben), ezt halljuk a II. Internacionále szociálárulóitól is.

II

Hogyan történhetett az a csoda, hogy a bolsevikok, akik a szavazatok egynegyedrészét kapták, legyőzték a kispolgári demokratákat, akik a burzsoáziával szövetségben (koalícióban) haladtak és a burzsoáziával együtt a szavazatok háromnegyedrészét kapták?

Mert tagadni a győzelem tényét, most, miután az

antant — a világbíró antant — két éve támogatja a bolsevizmus valamennyi ellenfelét, egyszerűen nevetséges.

Éppen arról van szó, hogy azok, akik vereséget szenvedtek, köztük a II. Internacionále valamennyi híve, veszett politikai gyűlöletükben még csak fel sem tudják vetni komolyan azt a rendkívül érdekes, történelmi és politikai kérdést, hogy mi volt a bolsevikok győzelmének oka. Éppen arról van szó, hogy csak a vulgáris kispolgári demokrácia szempontjából történt itt „csoda", — ez a kérdés és a rá adott válasz egész mélységében feltárja ennek a demokráciának tudatlanságát és előítéleteit.

Az osztályharc és a szocializmus szempontjából, abból a szempontból, melyet a II. Internacionále cserbenhagyott, a kérdés kétségtelenül megoldható.

A bolsevikok mindenekelőtt azért győztek, mert a proletariátus óriási többsége, s ezen belül a proletariátus legöntudatosabb, legerélyesebb, legforradalmibb része, ennek a vezető osztálynak igazi élcsapata őket követte.

Nézzük a két fővárost, Petrográdot és Moszkvát. Itt az alkotmányozógyűlési választásokon összesen 1 765 100-an szavaztak. Ebből:

az eszerek	218 000
a bolsevikok ...	837 000
a kadetok	515 400

szavazatot kaptak.

Bárhogyan esküdözzenek is a kispolgári demokraták, akik szocialistáknak és szociáldemokratáknak nevezik magukat (a Csernovok, Martovok, Kautskyk, Longuet-k, MacDonaldok és társaik), az „egyenlőség", az „általános választójog", a „demokrácia", a „tiszta demokrácia" vagy a „következetes demokrácia" istennőire, ettől még nem tűnik el a város és a falu *egyenlőtlenségének* gazdasági és politikai ténye.

Ez elkerülhetetlen tény a kapitalizmusban általában, és különösen a kapitalizmusból a kommunizmusba való átmenet korszakában.

A város nem lehet egyenlő a faluval. A falu nem lehet egyenlő a várossal ennek a korszaknak történelmi feltételei között. A város elkerülhetetlenül *vezeti* a falut.

A falu elkerülhetetlenül *követi a várost.* A kérdés csak az, hogy a „városi" osztályok közül *melyik osztály* képes a falut vezetni, melyik tud megbirkózni ezzel a feladattal és milyen formát ölt *a városnak ez a vezetőszerepe.*

1917 novemberében a proletariátus óriási többsége a bolsevikok mögött állott. A proletariátus soraiban velünk versenyben álló párt, a mensevikek pártja, ebben az időben teljesen szét volt verve (9 millió szavazat — 1,4 millióval szemben, ha a 668 000 szavazathoz hozzáadjuk a Kaukázusontúl kapott 700—800 000 szavazatot). Ezt a pártot tizenötéves harcban (1903—1917) vertük szét, ez a harc *megedzette*, felvilágosította, megszervezte a proletariátus élcsapatát, valóban forradalmi élcsapatot *kovácsolt ki* belőle. S emellett az első, az 1905-ös forradalom előkészítette a további fejlődést, *gyakorlatilag* meghatározta a két párt kölcsönös viszonyát, főpróbája volt az 1917—1919-es évek nagy eseményeinek.

A kispolgári demokraták, akik a II. Internacionále „szocialistáinak" nevezik magukat, szívesen megkerülik ezt az igen komoly történelmi kérdést, a proletariátus „egységének" hasznosságáról szóló édeskés frázisokkal. Ezeket az édeskés frázisokat hangoztatva megfeledkeznek arról a történelmi tényről, hogy az 1871—1914-es évek munkásmozgalmában *felgyülemlett az opportunizmus*, elfelejtenek (vagy nem akarnak) *gondolkodni* azon, hogy mi okozta az opportunizmus csődjét 1914 augusztusában, hogy mi okozta a nemzetközi szocializmus szakadását 1914—1917-ben.

A proletariátus *forradalmi* részét a legkomolyabban és minden tekintetben elő kell készíteni az opportunizmus kiűzésére és elfojtására. Enélkül a proletárdiktatúrára még gondolni is — badarság. Az orosz forradalomnak ezt a tanulságát jól emlékezetükbe kellene vésniök a német „független" szociáldemokrácia, a francia szocializmus stb. vezéreinek, akik most úgy akarják kivágni magukat, hogy szavakban elismerik a proletárdiktatúrát.

Továbbá. A bolsevikok mögött nemcsak a proletariátus többsége, nemcsak a proletariátusnak az opportunizmussal vívott hosszú és makacs harcában megedzett *forradalmi* élcsapata állt. A bolsevikoknak, ha szabad

katonai szakkifejezést használni, hatalmas „rohamcsapatuk" volt a fővárosokban.

A döntő pillanatban, a döntő helyen, döntő túlerővel kell rendelkezni — a katonai sikereknek ez a „törvénye" a politikai siker törvénye is, különösen az osztályoknak abban az elkeseredett, heves háborújában, amelyet forradalomnak nevezünk.

A fővárosok, vagy általában a legnagyobb kereskedelmi és ipari központok (nálunk, Oroszországban ezek a fogalmak fedték egymást, de nem mindig fedik egymást) jelentős mértékben eldöntik a nép politikai sorsát — feltéve, természetesen, hogy a központokat a vidék, a falu elegendő erővel támogatja, még ha nem is azonnal nyujt támogatást.

A bolsevikok mindkét fővárosban, Oroszország mindkét legnagyobb kereskedelmi és ipari központjában, fölényes, döntő túlerővel rendelkeztek. Itt *majdnem négyszerannyi* szavazatot kaptunk, mint az eszerek. Itt *több* szavazatot kaptunk, *mint az eszerek és a kadetok együttesen.* Azonkívül ellenfeleink szétforgácsolódtak, mert a dolgozó tömegek úgyszólván teljesen kiábrándultak a kadetoknak az eszerekkel és mensevikekkel kötött „koalíciójából" (a mensevikek Petrográdban is, Moszkvában is a szavazatoknak mindössze 3%-át kapták). Abban az időben szó sem lehetett az eszerek, mensevikek és a kadetok ellenünk irányuló, *igazi* egységéről*. Mint ismeretes, 1917 novemberében még az eszerek és mensevikek vezérei is, akik pedig százszor közelebb állnak a kadetokkal való blokk eszméjéhez, mint az eszer és mensevik munkások és parasztok, még ezek a vezérek is azon gondolkoztak (és alkudoztak velünk), hogy koalícióra lépjenek-e a bolsevikokkal a kadetok *nélkül!*

1917 október-novemberében *feltétlenül* meghódítottuk a fővárosokat, mert döntő túlerővel rendelkeztünk és mert a bolsevik „hadseregek" egybegyüjtése, összpontosí-

* Érdekes kiemelni a proletariátus pártjának a fentemlített adatokból is kitünő egységét és egybeforrottságát, s ugyanakkor a kispolgárság pártjainak és a burzsoázia pártjainak óriási szétforgácsolódását.

tása, kiképzése, kipróbálása, edzése, úgyszintén az „ellenség" „hadseregeinek" bomlasztása, gyengítése, megbontása és szétzüllesztése értelmében politikailag a legkomolyabban fel voltunk készülve.

Mivel pedig lehetőségünk volt arra, hogy gyors, döntő csapással feltétlenül meghódítsuk mind a két fővárost, az egész kapitalista államgépezet mindkét központját (mind gazdasági, mind politikai tekintetben), a hivatalnoki kar és az „értelmiség" eszeveszett ellenállása, a szabotázs stb. ellenére, az államhatalom központi apparátusa segítségével *tettekkel* tudtuk *bebizonyítani* a *n e m*-proletár dolgozó tömegeknek, hogy a proletariátus az egyetlen megbízható szövetségesük, barátjuk és vezetőjük.

III

Mielőtt azonban rátérnénk erre a legfontosabb kérdésre, — a proletariátus és a nem-proletár dolgozó tömegek viszonyának kérdésére — szólnunk kell még a hadseregről.

A hadsereg az imperialista háború idején felszívta a nép erőinek színe-virágát és míg a II. Internacionále opportunista söpredéke (nemcsak a szociálsoviniszták, vagyis a „honvédelem" táborához nyiltan átpártolt Scheidemannok és Renaudelek, hanem a „centristák" is) szóval és tettel közreműködött, hogy a hadsereget mind szorosabban a német, illetőleg az angol-francia csoport imperialista rablóinak vezetése alá rendeljék, addig az igazi proletárforradalmárok sohasem felejtették el Marx 1870-ben mondott szavait: „A burzsoázia megtanítja a proletariátust fegyverforgatásra!"[54] Az imperialista háborúban, azaz abban a háborúban, amely mindkét részről rablóháború volt, „honvédelemről" csak a szocializmus osztrák-német és angol-francia-orosz árulói beszélhettek. Ezzel szemben a proletárforradalmárok (1914 augusztusától kezdve) minden figyelmüket arra fordították, hogy a hadsereget forradalmasítsák, felhasználják a burzsoázia imperialista haramiái *ellen*, hogy az imperialista ragadozók két csoportja közt folyó igazságtalan és rablóháborút minden egyes ország proletárjainak és elnyomott dolgozó tömegeinek „saját", „nemzeti"

burzsoáziájuk ellen irányuló igazságos és jogos háborújává változtassák.

A szocializmus árulói 1914—1917-ben *nem készítették elő* a hadseregek felhasználását *minden egyes* nemzet imperialista kormánya *ellen.*

A bolsevikok, 1914 augusztusától kezdve, egész propagandájukkal, agitációjukkal, illegális szervezőmunkájukkal előkészítették ezt. Természetesen, a szocializmus árulói, az összes nemzetek Scheidemannjai és Kautskyjai, ezt a kérdést frázisokkal igyekeztek elintézni, mondván, hogy a bolsevik agitáció *bomlasztja* a hadsereget, de mi *büszkék vagyunk* arra, hogy teljesítettük kötelességünket, hogy bomlasztottuk osztályellenségünk erőit, hogy elhódítottuk *tőle* a munkások és parasztok felfegyverzett tömegeit a kizsákmányolók elleni *harcra.*

Munkánk eredménye egyébként megmutatkozott az 1917 novemberi alkotmányozógyűlési választásokon is, amikor Oroszországban a hadsereg résztvett a szavazásban.

Ennek a szavazásnak legfontosabb eredménye, N. V. Szvjatyickij adatai szerint, a következő:

Az 1917 novemberi alkotmányozógyűlési választásokon leadott szavazatok száma (ezrekben)

A hadsereg és a flotta egységei	Az eszerekre szavaztak	A bolsevikokra szavaztak	A kadetokra szavaztak	A nemzeti és más csoportokra szavaztak	Összesen szavaztak
Északi Front	240,0	480,0	?	60,0**	780,0
Nyugati Front	180,6	653,4	16,7	125,2	976,0
Délnyugati Front ..	402,9	300,1	13,7	290,6	1 007,4
Román Front	679,4	167,0	21,4	260,7	1 128,6
Kaukázusi Front ..	360,0	60,0	?	—	420.0
Balti Flotta	—	(120,0)*	—	—	(120,0)*
Feketetengeri Flotta	22,2	10,8	—	19,5	52,5
Összesen	1 885,1	1 671,3 +(120,0)* 1 791,3	51,8 +?	756,0	4 364,5 +(120,0)* +?

* Hozzávetőleges szám: 2 bolsevikot választottak. N. V.

Végeredmény: az eszerekre 1 885 100, a bolsevikokra — 1 671 300 szavazat esett. Ha pedig ez utóbbihoz hozzáadjuk a Balti Flottától (hozzávetőlegesen) kapott 120 000 szavazatot, akkor a bolsevikok összesen 1 791 300 szavazatot kaptak.

Következésképpen a bolsevikok *valamivel kevesebb* szavazatot kaptak, mint az eszerek.

Következésképpen a hadsereg már 1917 október—novemberében *felerészben bolsevik* volt.

Enélkül nem győzhettünk volna.

De ha a hadseregben általában a szavazatoknak majdnem a felét kaptuk, a *fővárosokhoz legközelebb eső* és általában a nem nagyon messze fekvő frontokon túlnyomó többségünk volt. Ha a Kaukázusi Frontot nem számítjuk, akkor a bolsevikok általában túlerőben voltak az eszerekkel szemben. Ha pedig az Északi és a Nyugati Frontot nézzük, itt a bolsevikok *több mint 1 millió szavazatot* kaptak az eszerek 420 000 szavazatával szemben.

Következésképpen a bolsevikok már 1917 novemberében a hadseregben is rendelkeztek egy *politikai „rohamcsapattal"*, mely a döntő ponton, a döntő pillanatban, döntő túlerőt biztosított számukra. Szó sem lehetett többé arról, hogy a hadsereg ellenállást tanusítson a proletariátus Októberi Forradalmával szemben, azzal szemben, hogy a proletariátus meghódítsa a politikai hatalmat, hiszen az Északi és a Nyugati Fronton a bolsevikok óriási túlerőben voltak, a többi fronton pedig, amelyek távolestek a központtól, a bolsevikok kellő idővel és lehetőséggel rendelkeztek, hogy *az eszer párttól elhódítsák a parasztokat*, amiről alább lesz szó.

Szvjatyickij 1 megválasztottra átlag 60 000 szavazatot számít. Ezért számítok 120 000-et.

** Nincs adatunk arról, hogy a Feketetengeri Flottánál melyik párt kapott 19 500 szavazatot. Ebben az oszlopban a többi szám, nyilván, majdnem teljes egészében az ukrán szocialistákra vonatkozik, mert 10 ukrán szocialistát és 1 szociáldemokratát (azaz menseviket) választottak meg.

IV

Az alkotmányozógyűlési választások adatainak tanulmányozása alapján láttuk, hogy a bolsevizmus győzelmének három feltétele volt: 1) túlnyomó többségük volt a proletariátus soraiban; 2) velük tartott a hadseregnek majdnem a fele; 3) döntő túlerővel rendelkeztek a döntő pillanatban, a döntő pontokon, mégpedig: a fővárosokban és a hadseregnek a központhoz közeleső frontjain.

Ezek a feltételek azonban csak igen rövid ideig tartó, ingatag győzelmet eredményezhettek volna, ha a bolsevikok nem tudták volna megnyerni a *nem*-proletár dolgozó tömegek többségét, ha az eszerektől és más kispolgári pártoktól nem tudták volna elhódítani ezt a tömeget.

Éppen ez a legfontosabb.

És ha a II. Internacionále „szocialistái" (olvasd: kispolgári demokratái) nem értik a proletárdiktatúrát, ennek az a legfőbb oka, hogy nem értik, hogy

az államhatalom egy osztály, a proletariátus kezében olyan eszközzé válhat és kell is hogy váljék, amelynek segítségével a proletariátus megnyeri a nem-proletár dolgozó tömegeket, elhódítja ezeket a tömegeket a burzsoáziától és a kispolgári pártoktól.

A II. Internacionáléhoz tartozó „szocialista" urak tele vannak kispolgári előítéletekkel, elfelejtették azt, ami a legfőbb Marx államelméletében, s úgy tekintenek az *államhatalomra*, mint valami szentségre, bálványra, vagy mint a formális szavazások eredőjére, mint a „következetes demokrácia" abszolútumára (és még ahogy ott az efféle ostobaságot nevezik). Nem látják, hogy az államhatalom egyszerűen *eszköz*, melyet a *különböző* osztályok felhasználhatnak és szükségképpen fel is használnak (és fel is kell tudniok használni) *osztálycéljaik érdekében.*

A burzsoázia az államhatalmat mint a kapitalisták osztályának eszközét felhasználta a proletariátus ellen, valamennyi dolgozó ellen. Így volt ez a legdemokratikusabb burzsoá köztársaságokban. Csak a marxizmus árulói „felejtették el" ezt.

A proletariátusnak (miután elég erős politikai és katonai „rohamcsapatokat" gyüjtött össze) meg kell dön-

tenie a burzsoáziát, el kell vennie tőle az államhatalmat, hogy ezt az *eszközt saját* osztálycéljai érdekében hozza működésbe.

És melyek a proletariátus osztálycéljai?

A burzsoázia ellenállásának az elnyomása.

A parasztság „semlegesítése" és a lehetőséghez képest a parasztságnak — de mindenesetre a dolgozó, nemkizsákmányoló parasztság többségének — a megnyerése.

A gépesített nagyüzemi termelés megszervezése a burzsoáziától kisajátított gyárakban és a termelési eszközökön általában.

A szocializmus megszervezése a kapitalizmus romjain.

* * *

Az opportunista urak, ideértve a kautskystákat is, csúfot űznek Marx tanaiból, amikor arra „tanítják" a népet, hogy a proletariátusnak előbb az általános választójog segítségével meg kell hódítania a többséget, majd a többség szavazata alapján meg kell kapnia az államhatalmat, és csak ezután, a „következetes" (mások szerint: „tiszta") demokrácia alapján kell megszerveznie a szocializmust.

Mi pedig Marx tanítása és az orosz forradalom tapasztalata alapján azt mondjuk:

a proletariátusnak előbb meg kell döntenie a burzsoáziát, *a maga számára* meg kell hódítania az államhatalmat, s azután ezt az államhatalmat, azaz a proletárdiktatúrát, mint saját osztályának eszközét fel kell használnia, hogy megnyerje a dolgozók többségének rokonszenvét.

* * *

Milyen módon válhat az államhatalom a proletariátus kezében a nem-proletár dolgozó tömegek befolyásolásáért, azok megnyeréséért, e tömegeknek a burzsoáziától való elszakításáért, elhódításáért folytatott osztályharcának eszközévé?

A proletariátus ezt először úgy éri el, hogy *nem* a régi államhatalmi apparátust hozza működésbe, hanem (a megrémült nyárspolgárok jajveszékelése és a szabo-

tálók fenyegetése ellenére) pozdorjává *zúzza* úgy, hogy kő kövön nem marad belőle és *új* államapparátust teremt. Ez az új államapparátus a proletariátus diktatúrájára és a proletariátusnak a burzsoázia ellen, a nem-proletár dolgozó tömegekért folyó harcára van szabva. Ezt az új apparátust nem agyalta ki senki, az a proletariátus osztályharcából, ennek kiszélesedéséből és elmélyüléséből nő ki. Az államhatalomnak ez az új apparátusa, az államhatalom új *típusa* — a *Szovjethatalom.*

Az oroszországi proletariátus, miután meghódította az államhatalmat, a régi államapparátust (amelyet, mint Marx kimutatta, évszázadokon át úgy idomítottak, hogy a burzsoázia osztályérdekeit szolgálja még a legdemokratikusabb köztársaságban is[55]) azonnal, néhány óra multán, feloszlottnak nyilvánította és *minden hatalmat* átadott a *Szovjeteknek.* A Szovjetekben pedig csak a dolgozók és kizsákmányoltak vehettek részt, az összes kizsákmányolók ki voltak zárva belőlük.

Ilymódon a proletariátus egyszerre, egycsapásra, nyomban az államhatalom meghódítása *után elhódítja* a burzsoáziától a kispolgári és „szocialista" pártokban levő híveinek *óriási tömegét,* mert ez a tömeg dolgozókból és kizsákmányoltakból áll, akiket a burzsoázia (a burzsoázia szekértolóit, a Csernovokat, Kautskykat, Martovokat és társaikat is ideértve) becsapott, akik miután *Szovjethatalmat kaptak, először* jutnak hozzá a saját érdekeikért, a burzsoázia ellen folytatott tömegharc eszközéhez.

Másodszor, a proletariátus egyszerre, vagy mindenesetre igen gyorsan elhódíthatja és köteles is elhódítani a burzsoáziától és a kispolgári demokráciától *„ezek" tömegeit,* vagyis azokat a tömegeket, melyek a burzsoáziát és kispolgári demokráciát követték, — elhódíthatja azzal, hogy *forradalmi úton kielégíti legsürgősebb gazdasági szükségleteiket a földbirtokosok és a burzsoázia kisajátítása árán.*

Ezt a burzsoázia *nem teheti meg,* akármilyen „erős" államhatalommal rendelkezzék is.

A proletariátus már az államhatalom meghódítását követő napon *megteheti* ezt, mert az ehhez szükséges apparátus (Szovjetek) és gazdasági eszközök (a földbirtokosok és a burzsoázia kisajátítása) egyaránt rendelkezésére állnak.

Az oroszországi proletariátus éppen ilymódon *hódította el* az eszerektől *a parasztságot*, elhódította szószerint *néhány órával azután*, hogy meghódította az államhatalmat. Mert néhány órával a burzsoázián aratott petrográdi győzelem után, a győzelmes proletariátus kiadta a „föld-dekrétumot", s ebben a dekrétumban teljes egészében és egyszerre, forradalmi gyorsasággal, eréllyel és fenntartás nélkül *megvalósította* mindazt, amire a parasztság *többségének* gazdaságilag a legégetőbb szüksége volt, teljesen és megváltás nélkül kisajátította a földbirtokosokat.

Hogy bebizonyítsák a parasztoknak, hogy a proletárok nem akarnak fölöttük gyámkodni, nem akarnak nekik parancsolgatni, hanem segíteni akarják őket és barátaik akarnak lenni, a győzelmes bolsevikok *egyetlenegy szót* sem iktattak be *sajátjukból* a „föld-dekrétumba", hanem szószerint lemásolták azt azokról a paraszti választói utasításokról (természetesen a legforradalmibb utasításokról), melyeket az *eszerek* tettek közzé az *eszer* ujságban.

Az eszerek felfortyantak, felháborodtak, dühöngtek, üvöltöttek, hogy „a bolsevikok ellopták a programjukat", de az eszereken csak nevettek ezért; derék egy párt, amelyet le kellett győzni és ki kellett űzni a kormányból, hogy a programjából megvalósítsák mindazt, ami forradalmi, mindazt, ami hasznos a dolgozóknak.

A II. Internacionále árulói, tökfilkói és vaskalaposai sohasem tudták megérteni ezt a dialektikát: a proletariátus nem győzhet, ha nem nyeri meg a lakosság többségét. De ha a lakosság többségének megnyerését azzal korlátozzák, vagy attól teszik függővé, hogy a *burzsoázia uralma alatt* rendezett választásokon megszerezték-e a szavazatok többségét, — ez feneketlen bárgyúság vagy a munkások közönséges becsapása. A proletariátusnak, hogy megnyerje a lakosság többségét, először, meg kell döntenie a burzsoáziát és kezébe kell ragadnia az államhatalmat; másodszor, meg kell teremtenie a Szovjethatalmat, ízzé-porrá zúzva a régi államgépezetet, amivel egyszerre aláássa a burzsoázia és a kispolgári megalkuvók uralmát, tekintélyét, befolyását a nem-proletár dolgozó tömegek körében. Harmadszor, *teljesen meg kell semmisítenie* a burzsoázia és a kispolgári megalkuvók befolyását a nem-

proletár dolgozó tömegek *többsége* körében azzal, hogy gazdasági szükségleteiket *forradalmi* úton kielégíti a *kizsákmányolók rovására.*

Magától értetődik, hogy mindez csak a kapitalista fejlődés bizonyos fokán lehetséges. Enélkül az alapfeltétel nélkül sem a proletariátus nem alakulhat külön osztállyá, sem pedig hosszadalmas előkészítése, nevelése, kiképzése, kipróbálása a hosszú éveken át folyó harcban, sztrájkokban, tüntetésekben, az opportunisták pellengérre állításában és kiűzésében nem járhat sikerrel. Enélkül az alapfeltétel nélkül a központoknak nem lehet olyan gazdasági és politikai szerepük, hogy meghódításukkal a proletariátus megszerzi az egész államhatalmat, vagy helyesebben az államhatalom motorját, velejét, gócát. Enélkül az alapfeltétel nélkül a proletariátus helyzete és a nem-proletár dolgozó tömegek helyzete között nem lehet olyan rokonság, közelség, kapcsolat, amilyen feltétlenül szükséges ahhoz, hogy a proletariátus befolyást gyakoroljon ezekre a tömegekre, hogy sikeresen hasson rájuk.

V

Menjünk tovább.

A proletariátus meghódíthatja az államhatalmat, megvalósíthatja a szovjet rendet, gazdasági téren kielégítheti a dolgozók többségét a kizsákmányolók rovására.

Elegendő-e ez a teljes és végleges győzelemhez?

Nem.

Csak a kispolgári demokraták, a „szocialisták" és „szociáldemokraták", mint a kispolgári demokraták mai fő képviselői ringathatják magukat abban az illúzióban, hogy a dolgozó tömegek a kapitalizmusban olyan nagy öntudatra, jellemszilárdságra, éleslátásra és széles politikai látókörre tehetnek szert, hogy hosszú harci tapasztalat nélkül, *csupán szavazással* eldönthetik vagy általában bárhogyan *előre eldönthetik,* hogy ezzel vagy azzal az osztállyal, ezzel vagy azzal a párttal tartanak.

Ez illúzió. Ez a Kautsky, Longuet, MacDonald típusú vaskalaposok és szalonszocialisták édeskés meséje.

A kapitalizmus nem volna kapitalizmus, ha egyrészt nem kárhoztatná a *tömegeket* arra, hogy elesetten, eltompultan, rettegésben, szétforgácsoltan (falu!), sötétségben tengődjenek, — ha másrészt nem bocsátaná a burzsoázia rendelkezésére a hazugságnak és megtévesztésnek, a munkások és parasztok tömeges félrevezetésének, elbutításának stb. óriási gépezetét.

Ezért a *dolgozókat* csak a proletariátus *képes* a kapitalizmusból kivezetni és elvezetni a kommunizmushoz. Még gondolni sem lehet arra, hogy a dolgozók kispolgári vagy félig kispolgári tömege előre el tudná dönteni azt a fölötte bonyolult politikai kérdést: „a munkásosztállyal, vagypedig a burzsoáziával kell-e tartanom." Elkerülhetetlenek a nem-proletár dolgozó rétegek *ingadozásai*, elengedhetetlen, hogy saját *gyakorlati* tapasztalatuk legyen, amely lehetővé teszi, hogy a burzsoázia vezetését *összehasonlítsák* a proletariátus vezetésével.

S éppen ezt a körülményt hagyják állandóan figyelmen kívül a „következetes demokrácia" tisztelői, akik azt képzelik, hogy a legkomolyabb politikai kérdéseket el lehet dönteni szavazásokkal. A valóságban ezeket a kérdéseket, ha élesek és a harc élére állította azokat, a *polgárháború* dönti el. Ebben a háborúban pedig óriási jelentősége van a nem-proletár dolgozó tömegek (elsősorban a parasztság) *tapasztalatának*, annak a tapasztalatnak, melyet a proletariátus hatalmának és a burzsoázia hatalmának összehasonlítása, szembeállítása alapján szereznek.

E tekintetben igen tanulságosak az Oroszországban lezajlott 1917 novemberi alkotmányozógyűlési választások, ha azokat egybevetjük az 1917—1919-es kétéves polgárháborúval.

Nézzük, melyek voltak a legkevésbbé bolsevik vidékek. Először, a Kelet-Uráli és a Szibériai: itt a bolsevikok a szavazatok 12, illetőleg 10%-át kapták. Másodszor, Ukrajna: itt 10% volt a bolsevik szavazatok aránya. A többi vidék közül Nagyoroszország paraszti vidékén, a Volgamelléki-Feketeföldön szavaztak legkevesebben a bolsevikokra, de itt is a szavazatok 16%-át kapták.

És éppen ezeken a vidékeken, ahol 1917 novemberében legkisebb volt a bolsevik szavazatok százaléka, éppen

ott észlelhetjük az ellenforradalmi mozgalmaknak, felkeléseknek, az ellenforradalmi erők szervezkedésének legnagyobb sikerét. Éppen ezeken a vidékeken tartotta magát hosszú hónapokon át Kolcsak és Gyenyikin hatalma. Ezeken a vidékeken különösen kirívóan mutatkozott meg, hogy a kispolgári lakosság ott ingadozik leginkább, ahol legkisebb a proletariátus befolyása:

eleinte — a bolsevikok mellett voltak, amikor a bolsevikok földet adtak és a leszerelt katonák meghozták a béke hírét. Azután — a bolsevikok ellen voltak, amikor a bolsevikok a forradalom nemzetközi fejlődése és a forradalom oroszországi gócának megóvása érdekében megkötötték a breszti békét s ezzel „megsértették" a kispolgárság legmélyebb, hazafias érzelmeit. A proletárdiktatúra különösen ott nem tetszett a parasztoknak, ahol a legtöbb volt a gabonafölösleg, és a bolsevikok megmutatták, hogy szigorúan és vaskézzel keresztül fogják vinni, hogy ezeket a fölöslegeket szabott áron adják át az államnak. Az Urál, Szibéria, Ukrajna parasztsága Kolcsak és Gyenyikin felé fordul.

A parasztok ezután tapasztalatból ismerték meg a kolcsaki és gyenyikini „demokráciát", amelyről annyit harsogtak Kolcsak-ország és Gyenyikin-ország ujságírói a fehérgárdista lapok minden számában és meggyőződtek arról, hogy a demokráciáról és az „alkotmányozóról" pufogtatott frázisok voltaképpen csupán a földbirtokos és a tőkés diktatúráját takargatják.

Újra a bolsevizmus felé kezdenek fordulni: sokasodnak a parasztfelkelések Kolcsak és Gyenyikin hátországában. A parasztok felszabadítóként fogadják a Vörös Hadsereget.

Végeredményben a parasztságnak, a kispolgári dolgozó tömeg fő képviselőjének éppen ezek az ingadozásai döntötték el a Szovjethatalom és Kolcsak—Gyenyikin hatalmának a sorsát. De eddig a „végeredményig" meglehetősen hosszú időszak telt el nehéz harcokban és kínzó megpróbáltatásokban. Ezek a harcok és megpróbáltatások Oroszországban két év alatt sem értek véget, nem értek véget éppen Szibériában és Ukrajnában. És senki sem kezeskedhetik, hogy, mondjuk, már egy év vagy megközelítőleg ennyi idő alatt *véglegesen* megszűnnek.

A „következetes" demokrácia hívei nem gondolkoztak ennek a történelmi ténynek a jelentőségén. Gyermekmesét gondoltak és gondolnak ki arról, hogy a proletariátus a kapitalizmusban „meggyőzheti" és szavazásokkal tartósan megnyerheti a dolgozók többségét. A valóság azonban azt bizonyítja, hogy az *ingadozó* kispolgárság csak hosszú és elkeseredett harcban szerzett keserves tapasztalat alapján, a proletárdiktatúrának a kapitalisták diktatúrájával való összehasonlítása után *jut* arra a következtetésre, hogy az előbbi jobb az utóbbinál.

Elméletileg minden szocialista, aki tanulmányozta a marxizmust és figyelembe kívánja venni az előrehaladott országok XIX. századbeli politikai történetének tapasztalatait, elismeri, hogy a kispolgárság szükségszerűen *ingadozik* a proletariátus és a kapitalisták osztálya között. Ezeknek az ingadozásoknak gazdasági gyökereit kézzelfoghatóan feltárja a közgazdasági tudomány, amelynek igazságait a II. Internacionále szocialistái ujságaikban, röplapjaikban, brosúráikban milliószor ismételték.

De ezek az emberek nem értenek ahhoz, hogy ezeket az igazságokat a proletárdiktatúra sajátos korszakára alkalmazzák. Kispolgári-demokratikus előítéletekkel és illúziókkal (az osztályok „egyenlőségének", a „következetes" vagy „tiszta" demokráciának, nagy történelmi kérdések szavazással való eldöntésének stb. hirdetésével) helyettesítik az *osztályharcot.* Nem akarják megérteni, hogy a proletariátus az államhatalom meghódításával nem szünteti meg, hanem más formában, más eszközökkel folytatja osztályharcát. A proletárdiktatúra nem egyéb, mint a proletariátus osztályharca olyan eszköz segítségével, mint az államhatalom, osztályharc, amelynek egyik feladata az, hogy hosszú tapasztalat, számos gyakorlati példa alapján megmutassa a nem-proletár dolgozó rétegeknek, hogy előnyösebb nekik, ha nem a burzsoázia diktatúrája, hanem a proletárdiktatúra mellé állnak, s hogy harmadik megoldás egyáltalán nem lehetséges.

Az 1917 novemberi alkotmányozógyűlési választások adatai megadják annak a képnek a hátterét, amelyet a polgárháború fejlődése a választások óta eltelt két év alatt mutat. Ennek a háborúnak a fő erői *már* az alkotmányozó-

gyűlési választásokon tisztán láthatók: látható a proletárhadsereg „rohamcsapat" szerepe, látható az ingadozó parasztság szerepe, látható a burzsoázia szerepe. „A kadetoknak — írja cikkében N. V. Szvjatyickij — ugyanazokon a vidékeken volt a legnagyobb sikerük, ahol a bolsevikok is a legnagyobb sikert aratták: az Északi és a Központi Iparvidéken" (116. old.). Természetes, hogy a legfejlettebb kapitalista központokban a közbülső, a proletariátus és a burzsoázia között álló elemek voltak a leggyengébbek. Természetes, hogy az osztályharc ezekben a központokban volt a legélesebb. Itt voltak a burzsoázia fő erői, éppen itt, csakis itt tudta a proletariátus a burzsoáziát összetörni. És csakis a proletariátus tudta a burzsoáziát végleg szétzúzni. És a proletariátus, felhasználva az államhatalom eszközét, csakis az után tudta véglegesen megnyerni a lakosság kispolgári rétegeinek rokonszenvét és támogatását, amikor már végleg szétzúzta a burzsoáziát.

Az alkotmányozógyűlési választások adatai, ha tudunk velük bánni, ha tudunk belőlük olvasni, újra és újra bizonyítják az osztályharcról szóló marxista tanítás alapigazságait.

Ezek az adatok egyébként megvilágítják a nemzeti kérdés szerepét és jelentőségét is. Nézzük Ukrajnát. E sorok íróját egyes elvtársak azzal vádolták az ukrán kérdésben összehívott legutóbbi értekezleteken, hogy túlságosan „kidomborítja" az ukrajnai nemzeti kérdést. Az alkotmányozógyűlési választások adatai azt mutatják, hogy Ukrajnában az *ukrán* eszerek és szocialisták már 1917 novemberében megszerezték a többséget (az egész Ukrajnában leadott 7,6 millió szavazatból 3,4 milliót + 0,5 = 3,9 millió szavazatot kaptak az orosz eszerekre eső 1,9 millió szavazattal szemben). A Délnyugati és a Román Fronton a hadseregben az ukrán szocialisták az összes szavazatok 30, illetőleg 34%-át (az orosz eszerek a szavazatok 40, illetőleg 59%-át) kapták.

Ilyen körülmények között nagy és veszélyes hiba az ukrajnai nemzeti kérdés jelentőségét figyelmen kívül hagyni — és itt igen gyakran vétkeznek a nagyoroszok (és a zsidók, talán valamivel ritkábban, mint a nagyoroszok). Nem lehet véletlenség, hogy Ukrajnában az orosz

és az ukrán eszerek már 1917-ben különváltak. És nekünk, mint internacionalistáknak, kötelességünk, először, különös eréllyel harcolni az „orosz" kommunistáknál észlelhető nagyorosz imperializmus és sovinizmus (olykor öntudatlan) maradványai ellen; másodszor, éppen a nemzeti kérdésben, mint viszonylag kisjelentőségű kérdésben (az internacionalista szempontjából az államhatárok kérdése másodrangú, ha ugyan nem tizedrangú kérdés), kötelességünk engedményeket tenni. Más kérdések a fontosak — fontosak a proletárdiktatúra lényegbevágó érdekei, fontos a Gyenyikin ellen harcoló Vörös Hadsereg egysége és fegyelme, fontos a proletariátus vezető szerepe a parasztsághoz való viszonyában; sokkal kevésbbé fontos az a kérdés, hogy Ukrajna különálló állam lesz-e vagy sem. Egy cseppet sem fog meglepni bennünket még az a perspektíva sem — és nem kell megijednünk tőle —, ha az ukrán munkások és parasztok sorra végigpróbálják a különböző rendszereket és mondjuk néhány év leforgása alatt a gyakorlatban kipróbálják az Oroszországi Szocialista Föderatív Szovjet Köztársasággal való egybeolvadást is, kipróbálják a különválást is külön, önálló Ukrajnai Szocialista Szovjet Köztársaság formájában, kipróbálják szoros szövetségük különböző formáit is stb. stb.

Megkísérelni, hogy előre, egyszersmindenkorra „határozottan" és „visszavonhatatlanul" eldöntsük ezt a kérdést, korlátoltság vagy egyszerűen bárgyúság lenne, mert a nem-proletár dolgozó tömegek ingadozásai *ilyen* kérdésben egészen természetesek, sőt elkerülhetetlenek, de a proletariátus számára egyáltalán nem rettenetesek. A proletariátus képviselője, aki valóban internacionalista tud lenni, az *ilyen* ingadozásokkal szemben köteles a legnagyobb óvatosságot és türelmet tanusítani, köteles magukra a nem-proletár dolgozó tömegekre bízni, hogy saját tapasztalatuk alapján *maguk küszöböljék ki* ezeket az ingadozásokat. Türelmetleneknek és könyörteleneknek, hajthatatlanoknak és tántoríthatatlanoknak más, életbevágóbb kérdésekben kell lennünk, amelyekre fentebb részben már rámutattam.

VI

Az 1917 novemberi alkotmányozógyűlési választásoknak és az oroszországi proletárforradalom 1917 októberétől 1919 decemberéig tartó fejlődésének összehasonlítása lehetővé teszi, hogy következtetéseket vonjunk le minden kapitalista ország burzsoá parlamentarizmusára és proletárforradalmára vonatkozólag. Kíséreljük meg röviden kifejteni, vagy legalább vázolni a legfontosabb következtetéseket.

1. Az általános választójog annak a fokmérője, hogy a különböző osztályok mennyire érettek, mennyire értik meg feladataikat. Megmutatja, hogy a különböző osztályok mennyire *hajlandók* megoldani feladataikat. Ezeknek a feladatoknak a *megoldása* nem szavazással, hanem az osztályharc valamennyi formájában történik — a polgárháborút is beleértve.

2. A II. Internacionále szocialistái és szociáldemokratái a vulgáris kispolgári demokrácia álláspontján állnak, osztják ennek azt az előítéletét, hogy szavazással meg lehet oldani az osztályok harcának fő kérdéseit.

3. A forradalmi proletariátus pártjának részt kell vennie a burzsoá parlamentarizmusban a tömegeknek választások és parlamenti pártharcok útján elérhető felvilágosítása céljából. De az osztályok harcát a parlamenten belül folyó harcra korlátozni, vagy ez utóbbit a legmagasabb, döntő, a harc többi formáit maga alá rendelő harcnak tartani annyi, mint ténylegesen a burzsoáziához pártolni a proletariátus ellen.

4. Ilymódon pártolnak át ténylegesen a burzsoáziához a II. Internacionále összes képviselői és hívei, valamint a német úgynevezett „független" szociáldemokrácia összes vezérei, amikor szóban elismerik ugyan a proletárdiktatúrát, valójában pedig propagandájukkal azt akarják elhitetni a proletariátussal, hogy előbb el kell érnie a lakosság többségének formális akaratmegnyilvánulását a kapitalizmusban (vagyis meg kell szereznie a szavazatok többségét a burzsoá parlamentben), s csak azután mehet át a politikai hatalom a proletariátus kezébe.

A német „független" szociáldemokratáknak és a rot-

hadt szocializmus efféle vezéreinek ebből a tételből kiinduló minden jajgatása a „kisebbség diktatúrája" stb. miatt csak azt jelenti, hogy ezek a vezérek nem értik meg a burzsoázia diktatúráját, amely ténylegesen még a legdemokratikusabb köztársaságokban is uralkodó és nem értik, hogy a proletariátus osztályharca milyen feltételek mellett semmisítheti meg a burzsoázia diktatúráját.

5. Ennek megnemértése különösen a következőkben áll: megfeledkeznek arról, hogy a burzsoá pártok uralmukat jórészt a lakosság tömegei megtévesztésének köszönhetik, a tőkés elnyomásnak köszönhetik; ehhez járul még a kapitalizmus lényegét illető önámítás, ami leginkább jellemző a kispolgári pártokra, amelyek az osztályharcot rendszerint az osztályok kibékítésének többé-kevésbé burkolt formáival akarják helyettesíteni.

„Hadd nyilatkozzék a lakosság többsége előbb, már akkor, amikor még fennáll a magántulajdon, vagyis még fennáll a tőke hatalma és járma a proletariátus pártja mellett — s a proletariátus pártjának csakis akkor lehet és kell a hatalmat megragadnia" — ezt mondják a kispolgári demokraták, valójában a burzsoázia szolgái, akik „szocialistáknak" nevezik magukat.

„Hadd döntse meg előbb a forradalmi proletariátus a burzsoáziát, törje össze a tőke jármát, zúzza szét a burzsoá államgépezetet — és akkor a proletariátus, miután kivívta a győzelmet, gyorsan megnyerheti a dolgozó nemproletár tömegek többségének rokonszenvét és támogatását azzal, hogy a kizsákmányolók rovására kielégíti őket" — ezt mondjuk mi. Ennek az ellenkezője ritka kivétel lesz a történelemben (sőt a burzsoázia még az ilyen kivétel esetén is polgárháborúhoz folyamodhat, mint Finnország példája mutatta[56]).

6. Vagy másszóval:

„Előbb kötelezzük magunkat, hogy elismerjük az egyenlőség vagy a következetes demokrácia elvét, fenntartva a magántulajdont és a tőke igáját (azaz a tényleges egyenlőtlenséget formális egyenlőség mellett), és ezen az alapon törekszünk majd megszerezni a többség döntését" — így beszélnek a burzsoázia és szekértolói, a kis-

polgári demokraták, akik szocialistáknak és szociáldemokratáknak nevezik magukat.

„A proletariátus osztályharca, miután meghódította az államhatalmat, előbb megsemmisíti a tényleges egyenlőtlenség pilléreit és alapjait, s azután a kizsákmányolókon győzedelmeskedő proletariátus elvezeti a dolgozók egész tömegét az *osztályok megszüntetéséhez*, azaz ahhoz az egyedül szocialista *egyenlőséghez*, amely nem csalás" — mondjuk mi.

7. Minden kapitalista országban, a proletariátus vagy a proletariátus ama része mellett, amely tudatában van forradalmi feladatainak és képes harcolni azok megvalósításáért, ott vannak a dolgozó tömegek nagyszámú, öntudatlanul proletár, félproletár, félig kispolgári rétegei, melyek a burzsoáziát és a burzsoá demokráciát (többek között a II. Internacionále „szocialistáit") követik, mivel a burzsoá demokrácia megtéveszti őket, mivel nem hisznek saját erejükben, vagy a proletariátus erejében, mivel nincsenek tudatában annak, hogy a kizsákmányolók kisajátítása útján legéletbevágóbb szükségleteik kielégíthetők.

A proletariátus élcsapata a dolgozók és kizsákmányoltak e rétegeiből kap szövetségeseket, amelyekkel együtt a lakosság szilárd többségét alkotja, de ezeket a szövetségeseket csak olyan eszköz segítségével tudja megnyerni, mint az államhatalom, — azaz csak a burzsoázia leverése és államapparátusának összetörése után.

8. A proletariátus ereje bármely kapitalista országban hasonlíthatatlanul nagyobb, mint a proletariátusnak az egész lakossághoz viszonyított számaránya. Ez azért van így, mert gazdaságilag a proletariátus uralkodik a kapitalizmus egész gazdasági rendszerének központján és ütőerén, továbbá azért, mert a kapitalizmusban, gazdaságilag és politikailag a proletariátus fejezi ki a lakosság óriási többségének igazi érdekeit.

Ezért a proletariátus, még ha a lakosság kisebbségét alkotja is (vagy ha a proletariátus öntudatos és igazán forradalmi élcsapata a lakosság kisebbsége is), meg tudja dönteni a burzsoáziát és azután sok szövetségest nyerhet a félproletárok és kispolgárok ama tömegéből, amely

sohasem fog eleve a proletariátus uralma mellett nyilatkozni, ennek az uralomnak a feltételeit és feladatait eleve sohasem fogja megérteni, hanem csakis további tapasztalata alapján győződik majd meg a proletárdiktatúra elkerülhetetlenségéről, helyességéről, törvényszerűségéről.

9. Végül minden kapitalista országban mindig vannak igen széles kispolgári rétegek, amelyek elkerülhetetlenül a tőke és a munka között ingadoznak. A proletariátusnak, győzelme érdekében, először, helyesen kell kiválasztania a burzsoázia elleni döntő támadás pillanatát, számításba véve többek között a burzsoázia és kispolgári szövetségesei egységének felbomlását, vagy szövetségük meglazulását stb. Másodszor, a proletariátusnak győzelme után ki kell használnia a kispolgárság ingadozásait úgy, hogy semlegesítse a kispolgárságot, megakadályozza a kispolgárságot abban, hogy a kizsákmányolók mellé álljon, képesnek kell lennie arra, hogy a kispolgárság *ingadozásai ellenére* bizonyos ideig tartsa magát stb. stb.

10. Hogy a proletariátus felkészüljön a győzelemre, annak egyik elengedhetetlen feltétele a hosszantartó, szívós, könyörtelen harc az opportunizmus, reformizmus, szociálsovinizmus és más efféle burzsoá befolyás és áramlat ellen, amelyek elkerülhetetlenek, amennyiben a proletariátus kapitalista környezetben cselekszik. Ha nem folytatunk ilyen harcot, ha előzetesen nem győzzük le teljesen az opportunizmust a munkásmozgalomban, szó sem lehet a proletariátust diktatúrájáról. A bolsevizmus 1917—1919-ben nem győzte volna le a burzsoáziát, ha előzőleg, az 1903—1917-es években, nem tanulta volna meg, hogyan kell legyőzni és a proletár élcsapat pártjából hogyan kell könyörtelenül kiűzni a mensevikeket, vagyis az opportunistákat, reformistákat, szociálsovinisztákat.

És a legveszedelmesebb önámítás — olykor azonban a munkások egyszerű becsapása — most az, ha a német „független" vezérei vagy a francia longuetisták stb. szavakban elismerik a proletárdiktatúrát, de a *valóságban* az opportunizmusnak tett kisebb-nagyobb engedmények, az opportunizmussal való megbékülés, a burzsoá demo-

krácia (mint ők mondják — a „következetes demokrácia“ vagy „tiszta demokrácia“) előítéletei előtti szolgai megalázkodás, a burzsoá parlamentarizmus stb. régi, megszokott politikáját folytatják.

1919. XII. 16.

Megjelent 1919 decemberben.

AZ IFJÚ NEMZEDÉKNEK, AMELY FELVÁLT BENNÜNKET[57]

A vörös hét alkalmából üdvözlöm Petrográd kormányzóság munkás-paraszt ifjúságát.

Fokozzátok munkátokat ebben az irányban, ifjú elvtársak, hogy friss, ifjú erővel fogjatok hozzá az új, derűs élet berendezéséhez.

V. Uljanov (Lenin)

„Szmena" 1. sz.
1919 december 18.

BESZÉD
AZ 1905-ÖS DECEMBERI FELKELÉS ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL, A PRESZNYA-KERÜLETI NÉPGYŰLÉSEN, 1919 DECEMBER 19-ÉN

Elvtársak, azért gyűltünk ma egybe, hogy megünnepeljük a moszkvai decemberi felkelés és a presznyai csata napját, amely 14 évvel ezelőtt zajlott le.

Elvtársak, az 1905-ös moszkvai felkelés az orosz forradalmi munkások egyik legnagyobb mozgalma volt, s bár a felkelésnek akkor még nem lehetett sikere, mégis óriási jelentősége volt. Csak most, amikor áttekinthetjük az orosz forradalom sok esztendős történelmi előkészítését, csak most tudjuk igazán felmérni az 1905-ös decemberi felkelésnek és azoknak az ütközeteknek a jelentőségét, amelyeket akkoriban a krasznaja presznyai munkások vívtak a cárizmus erői ellen. Elvtársak, most tisztán látjuk, milyen jelentéktelenek voltak még akkor az orosz munkásság erői; látjuk, hogy az akkori áldozatok százszoros gyümölcsöt hoztak.

Meg kell azonban mondanom, hogy a cárizmus már 1905 decemberében kénytelen volt megfeszíteni minden erejét, hogy a munkásoknak ezt a gyenge, még egészen kezdetleges felkelését elnyomhassa. Pártunk moszkvai szervezetének kiadásában nemrég két gyűjtemény jelent meg, amely emlékezéseket tartalmaz a decemberi felkelésről, a presznyai napokról, arról, hogyan készítette elő akkor a gyenge illegális pártszervezet ezt a felkelést és milyen óriási rokonszenvvel támogatták azt Moszkva munkásai és egész dolgozó lakossága. Ebben a nemrég megjelent új anyaggyűjteményben különösen érdekes a csendőrség és rendőrség egyik szereplőjének a beismerése, aki azt mondja, hogy a forradalmárok akkor, 1905 decemberében, még nem tudták, hogy mi, a cárizmus hívei,

milyen gyengék voltunk. Ez a cári szolga beismeri, hogy „ha a forradalmárok csapása valamivel erősebb és tartósabb lett volna, akkor amellett a bomlás mellett, amely már abban az időben is észlelhető volt sorainkban, nem tarthattuk volna magunkat". Különösen érdekes a titkosrendőrség hivatalnokának vallomása, amely azt bizonyítja, hogy a presznyai munkások akkor nem hiába hoztak áldozatokat a szabadság ügyéért és a munkások felszabadításáért, hogy hősi példájukkal már akkor is megmutatták a munkásosztály erejét minden ellenségnek és példájukkal millió és millió szikrát gyujtottak, amelyek később, az évek folyamán, hosszú és tövises úton lángra lobbantak és győzelmes forradalomra vezettek.

1905 után az oroszországi munkásmozgalom történelmének legnehezebb és legvéresebb szakasza következett. A cárizmus hihetetlen, vadállati kegyetlenséggel számolt le azokkal a hősökkel, akik Moszkvában, 1905-ben felkeltek. A moszkvai felkelés elnyomása után Oroszország munkásosztálya még néhányszor megkísérelte, hogy tömegharcra keljen. 1906 tavaszán tömegsztrájkok törtek ki és megkezdődött a parasztmozgalom; 1907-ben még egy kísérlet történt, de ezek a kísérletek csak lassították, de nem tudták teljesen megállítani a reakció előretörését. És teltek az évek, hosszú évek, amikor a mozgalomnak illegalitásba kellett mennie, amikor a munkásosztály fiainak százai, ezrei pusztultak el akasztófán, börtönökben, számüzetésben és kényszermunkán.

Azután azt látjuk, hogy 1910—11—12-től a munkásosztály ismét erőt kezdett gyüjteni, hogy az 1912 áprilisi lénai vérfürdő után hatalmas tömegsztrájkok hulláma indult meg, amely elborította az egész országot és annyira megrendítette a cárizmust, hogy 1914 nyarán már barikádokat emeltek Petrográdban. Ez volt talán egyike azoknak az okoknak, amelyek meggyorsították a cári kormány kétségbeesett elhatározását, hogy háborút kezdjen, a háború egyik oka talán az a reménységük volt, hogy ilymódon szétzúzhatják a forradalmi mozgalmat. A háború azonban, ahelyett, hogy szétzúzta volna a forradalmi mozgalmat, azt eredményezte, hogy a forradalmi mozgalom átcsapott valamennyi előrehaladott országra.

A négyéves háborút, mint világosan látjuk, haramiák — nemcsak a német imperializmus, hanem az angol és francia imperializmus is — rablás céljából viselték. Amikor a németek 1918-ban ránkkényszerítették a breszt-litovszki rablóbékét, Franciaországban és Angliában nem volt se vége se hossza annak a lármának, amely elítélte ezt a békét. Amikor azonban, ugyancsak 1918-ban, egy év mulva, Németország vereséget szenvedett, amikor a német császárság összeomlott, akkor a francia és angol kapitalisták Versailles-ban olyan békét kényszerítettek a legyőzött Németországra, amely most példaképe a breszt-litovszki békénél is állatiasabb, erőszakosabb rendszabályoknak.

És most már látjuk, hogy hétről hétre miként nyílik ki a szeme száz és száz, ezer és ezer, millió és millió francia, angol és amerikai munkásnak, akiket félrevezettek, akikkel el akarták hitetni, hogy ők a német imperializmus ellen viselnek háborút, és akik látták, hogy ebben a háborúban az emberek tízmilliói pusztultak el, megölték és nyomorékká tették őket. És miért? Azért, hogy egy maroknyi milliomos még jobban meggazdagodjék, akik a háború után milliárdosok lettek, akik tönkretettek minden országot.

Elvtársak, nehéz időket élünk mostanában, iszonyú csapások sujtják ipari és különösen városi munkásainkat. Önök tudják, milyen nehéz elviselni ezt az időt, mennyire szenved munkásosztályunk az éhségtől és hidegtől. És tudjuk azt is, hogy nemcsak az elmaradt Oroszország ment tönkre — amelyet négy éven keresztül marcangolt a háború és amely Anglia és Franciaország jóvoltából, két évvel azután is háborút visel —, nemcsak Oroszország jutott koldusbotra, hanem a legfejlettebb és leggazdagabb országok is, a győztes országok, mint például Franciaország és Amerika, szintén teljesen a tönk szélére jutottak. Ott szénválsággal küzdenek, ott le kell állítani a vasúti forgalmat, mert a négyéves háború hihetetlenül tönkretette és szétrombolta az ipart és a közlekedést. A legjobb termelőerők milliói pusztultak el ebben az imperialista háborúban, és ennek következményeképpen azt látjuk, hogy az az út, melyet az orosz munkásosztály még 1905-

ben mutatott a munkásoknak, az egész világnak, amikor felkelt a cárizmus ellen, az az út, amelyen az orosz munkásosztály továbbhaladt, amikor megdöntötte a burzsoáziát, — hogy ez az az út, amely minden országban, még a legfejlettebb országokban is, magára vonja a munkások figyelmét és megnyeri a munkások rokonszenvét.

Elvtársak, már mondottam, hogy most, e télen hihetetlen csapásokat kell elviselnünk, soha nem látott nehézségekkel kell megküzdenünk. De mi azt mondjuk: kitartunk mindvégig, mert minden nehézség és csapás ellenére a munkások legjobb képviselői, a legöntudatosabb munkások és parasztok segítettek nekünk, segítettek a Vörös Hadsereg megteremtésével, s ennek köszönhetjük, hogy a végleges győzelem felé közeledünk. Tudjuk, hogy most, amikor véglegesen szétzúztuk Kolcsak seregeit, amikor nemrégen a szibériai felkelések nyilván lehetetlenné tették, hogy Kolcsak hadseregének maradványait Gyenyikinhez vessék át, amikor Novonyikolajevszk alatt hatalmas katonai erőket ejtettünk foglyul, — nyilván nincs többé Kolcsak-hadsereg. Délen, ahol Gyenyikin sikerekkel kérkedhetett, Vörös Hadseregünk jelenleg egyre erősebben támad. Önök tudják, hogy Kievet, Poltavát és Harkovot elfoglaltuk és villámsebesen törünk előre a Donyec-medence, szénforrásunk felé.

Látjuk tehát, elvtársak, hogy azok a hihetetlen, súlyos csapások, melyeket a munkásosztály elviselt azért, hogy teljes győzelmet arathasson a tőke fölött, ezek az áldozatok most meghozzák gyümölcsüket. Látjuk, hogy a külföldi kapitalisták, akik eddig sok millió rubellel és mindenféle hadianyaggal segítették Kolcsakot, majd pedig Jugyenyicset és Gyenyikint, látjuk, hogy ezek a kapitalisták ingadozni kezdenek.

Önök tudják, hogy ezek a kapitalisták a blokád vasgyűrűjével elvágták Oroszországot más országoktól, önök tudják, hogy képviselőinket nem engedték külföldre, önök tudják, hogy Litvinov elvtárs egyike azoknak a forradalmároknak, akik már 1905 előtt együtt harcoltak a bolsevikokkal a cárizmus ellen, tudják, hogy amikor Litvinov nagykövet volt Angliában, nem volt ott egyetlen munkásgyűlés sem, ahol ne fogadták volna Litvinovot

tapssal és ahol ne tiltakoztak volna viharosan saját kormányuk ellen, úgy hogy az angolok ki akarták utasítani Litvinov elvtársat. Most pedig ugyanezek az angolok, akik szívük mélyéből gyűlölik Litvinovot, engedélyt adtak neki, hogy Kopenhágába utazzék, és nemcsak engedélyt, hanem utazási lehetőséget is adtak neki (Litvinov elvtárs egy angol cirkálón érkezett oda). És tudjuk, hogy Litvinov elvtárs kopenhágai tartózkodásának minden egyes napja Oroszország egyre nagyobb győzelmét jelenti. Munkások képviselői és ezernyi burzsoá ujság tudósítói fordulnak hozzá szüntelenül, hogy magyarázza meg e fordulat okát. Mi azonban tudjuk, hogy a fordulat oka az, hogy a nyugati burzsoázia nem tarthatja fenn tovább a blokádot, nem segítheti tovább millió és millió rubellel az orosz ellenforradalmi tábornokokat, mert ezt e gazdag és fejlett országok egyikében sem engedi meg a munkásság.

Az európai országok politikájában bekövetkezett fordulatnak talán legszemléltetőbb kifejezője az olasz képviselőházi szavazás, melyről a francia szikratáviró útján értesültünk. A francia szikratáviró Amerikával közölte ezt a hírt, melyet a mi rádióállomásunk felfogott. E hír szerint az olasz képviselőházban az orosz kérdés tárgyalása alkalmával a szocialisták azt indítványozták, hogy azonnal ismerjék el a Szovjet Köztársaságot. A szocialisták indítványára százan, ellene pedig kétszázan szavaztak, vagyis csak a munkások követelték a Szovjet Köztársaság elismerését, viszont a burzsoázia összes képviselői elutasították azt. Ezután az egész olasz képviselőház egyhangúlag azt határozta, hogy Olaszország kormánya követelje a szövetségesektől a blokád és az orosz ügyekbe való mindennemű beavatkozás teljes megszüntetését. Ilyen határozatot fogadott el az olasz képviselőház, amelynek kétharmadrésze, ha ugyan nem háromnegyedrésze, földbirtokosokból és kapitalistákból áll, ilyen határozatot hoztak egy győztes országban, mégpedig a munkásmozgalom nyomására.

Ez a határozat világosan mutatja, hogy valóban fordulat előtt állunk a nemzetközi politikában, hogy minden ország munkásmozgalmának hatalmas belső erői valóban arra vezettek, amiben mindig bizakodtunk, amire

Oroszország munkásai előtt rámutattunk, amiért — mondottuk nekik — érdemes és kell is nehéz harci áldozatot hozni, ami megéri azt a sok gyötrődést és nyomorúságot, amelyet éhezve és fázva el kell viselnünk. Mert ezzel nemcsak Szovjet-Oroszországot mentjük meg, hanem a harc minden hetével megnyerjük más országok millió és millió munkásának rokonszenvét és támogatását is. És ezért ma, amikor elesett elvtársainkra és Krasznaja Presznya hőseire emlékezünk, ebből a visszaemlékezésből még több bizalmat és szilárd elszántságot merítünk a közeli győzelemre.

Minden nehézség és áldozat ellenére eljutunk és a világ munkásait is elvezetjük a tőke fölötti teljes győzelemhez. (T a p s.)

Rövid tudósítás: „Izvesztyija VCIK"
286. sz. 1919 december 20.

A teljes szöveg először e kötet orosznyelvű kiadásában jelent meg.

ELŐADÓI BESZÉD A KOMMUNISTA SZOMBATOKRÓL AZ OK(b)P MOSZKVA-VÁROSI KONFERENCIÁJÁN, 1919 DECEMBER 20-ÁN[58]

Elvtársak, mint a konferencia rendezői közölték velem, önök két részre osztva kívánják meghallgatni a kommunista szombatok kérdéséről szóló előadói beszédet, hogy módjuk legyen alaposan megvitatni azt, ami ebben a kérdésben a legfontosabb, először: a moszkvai kommunista szombatok szervezését és azok eredményeit, másodszor: a gyakorlati következtetéseket a kommunista szombatok további szervezése céljából. Én csupán általános megállapításokra, azokra a gondolatokra kívánok szorítkozni, amelyek párt- és szovjetépítésünk új jelensége, a kommunista szombatok szervezése kapcsán felmerülnek. Ezért a kérdés gyakorlati oldalát csak egészen rövid vonásokban érintem.

Amikor először szerveztek kommunista szombatokat, még nehéz volt megítélni, vajjon figyelemreméltó-e az efféle jelenség és milyen mértékben, kinőhet-e belőle valami nagy dolog? Emlékszem, amikor a pártsajtóban az első idevonatkozó híreket kezdték közölni, akkor azok az elvtársak, akik közelálltak a szakszervezeti építés ügyéhez és a Munkaügyi Népbiztossághoz, kezdetben rendkívül tartozkodóan, hogy ne mondjam pesszimistán nyilatkoztak a kommunista szombatokról. Úgy vélték, nincsen semmi okunk arra, hogy nagy jelentőséget tulajdonítsunk ezeknek a szombatoknak. Azóta a kommunista szombatok olyan szélesen elterjedtek, hogy senki sem vitathatja fontosságukat építésünkben.

Valóban, mi nagyon gyakran használjuk a „kom-

munizmus" szót, olyan gyakran, hogy még pártunk elnevezésébe is belefoglaltuk. De, ha elgondolkozunk ezen a kérdésen, akkor felmerül a gondolat, hogy az a jó, ami ebből származott, egyúttal talán bizonyos veszéllyel is járt. A fő ok, amely arra indított bennünket, hogy megváltoztassuk pártunk elnevezését, az a kívánság volt, hogy a lehető legélesebben elhatároljuk magunkat a II. Internacionáléban uralkodó szocializmustól. Miután a szocializmus hivatalos pártjainak túlnyomó többsége az imperialista háború idején, vezérei személyében, országa burzsoáziájának, vagy kormányának pártjára állt, nyilvánvalóvá vált előttünk a régi szocializmus legnagyobb válsága és csődje. S hogy a legélesebben hangsúlyozzuk, hogy mi nem tekinthetjük szocialistáknak azokat, akik az imperialista háború idején kormányukkal együtt haladtak, s megmutassuk, hogy a régi szocializmus elrothadt, meghalt, ezért vetettük fel főképpen pártunk új elnevezésének a gondolatát. Annál is inkább, mert tisztán elméleti szempontból a „szociáldemokrácia" elnevezés régen helytelen. Franciaországban már a negyvenes évektől kezdve, amikor ezt az elnevezést először használták széles politikai körökben, nem a forradalmi proletariátus, hanem a kispolgári szocialista reformizmus pártját nevezték így. Ilymódon a párt új elnevezésének, s egyben az új Internacionále elnevezésének is, legfőbb indítóoka és rúgója az a kívánság volt, hogy élesen elhatároljuk magunkat a régi szocializmustól.

Ha azt kérdezzük, mi a kommunizmus és miben különbözik a szocializmustól, akkor azt kell mondanunk, hogy a szocializmus az a társadalom, amely közvetlenül nő ki a kapitalizmusból, az új társadalom első formája. A kommunizmus pedig a társadalom magasabb formája, s csak akkor fejlődhet ki, amikor teljesen megszilárdul a szocializmus. A szocializmus kapitalisták közreműködése nélkül végzett munkát, a dolgozók szervezett élcsapatának, élenjáró részének legszigorúbb nyilvántartása, ellenőrzése és felügyelete mellett végzett társadalmi munkát tételez fel; emellett meg kell határozni a munka mértékét és díjazását is. Ez a meghatározás azért szükséges, mert

a kapitalista társadalom olyan nyomokat és szokásokat hagyott ránk örökül, mint a szétaprózott munka, a bizalmatlanság a társadalmi gazdasággal szemben, a régi kistulajdonosi szokások, amelyek minden paraszti országban uralkodnak. Mindez ellenkezik a valóban kommunista gazdasággal. Kommunizmusnak pedig azt a rendszert nevezzük, amikor az emberek hozzászoknak társadalmi kötelezettségeik teljesítéséhez külön kényszerítő apparátusok nélkül, mikor a köz javára végzett ingyenes munka általános jelenség lesz. Magától értetődik, hogy azok szempontjából, akik az első lépéseket teszik a kapitalizmus teljes legyőzése felé, a „kommunizmus" fogalma túlságosan távoli. Ezért bármilyen helyes volt is pártunk elnevezésének a megváltoztatása, bármilyen nagy volt is ennek a haszna, bármilyen hatalmas is a végrehajtott mű, amely óriási lendületbe jött, — mert most már az egész világon vannak kommunista pártok, és jóllehet még egy év sem telt el a Kommunista Internacionále megalapítása óta, de a munkásmozgalom szempontjából a Kommunista Internacionále összehasonlíthatatlanul erősebb a régi, halódó II. Internacionálénál —, mégis, ha a „kommunista párt" elnevezést úgy értelmeznők, hogy a kommunista rend már most megvalósulóban van, ez óriási torzítás és egészen üres kérkedés lenne, mely a gyakorlatban kárt okozna.

Ezért nagyon óvatosan kell használni a „kommunista" szót, s a kommunista szombatok, mikor a gyakorlatban teret kezdtek hódítani, azért lettek különösen becsesek, mert ebben a rendkívül kicsiny jelenségben már olyasvalami kezdett jelentkezni, ami kommunistának nevezhető. A földbirtokosok és kapitalisták kisajátítása csak azt tette lehetővé, hogy a szocializmus legelemibb formáit építsük, de ebben még nincs semmi, amit kommunistának nevezhetnénk. Ha jelenlegi gazdaságunkat nézzük, azt látjuk, hogy a szocializmus csírái még igen gyengék, s a régi gazdasági formák roppant arányokban uralkodnak benne, ami vagy a kisgazdálkodás túlsúlyában, vagy a legvadabb, legféktelenebb spekulációban nyilvánul meg. De amikor ellenfeleink, a kispolgári demokraták, a mensevikek és eszerek azt hozzák fel ellenünk: ti szétzúztátok a

nagykapitalizmust, s ehelyett buján tenyészik nálatok a legrosszabb spekuláló uzsorakapitalizmus, akkor erre azt válaszoljuk: ha azt képzeltétek, hogy a nagykapitalizmusból közvetlenül átmehetünk a kommunizmusba, akkor ti nem forradalmárok, hanem reformisták vagy utópisták vagytok.

A nagykapitalizmus gyökerében alá van ásva mindenütt, azokban az országokban is, ahol még egyetlen lépést sem tettek a szocializmus felé. Ebből a szempontból ez az egész kritika, ezek az ellenvetések, melyeket ellenfeleinktől hallunk, egészen komolytalanok. Természetesen, miután szétzúztuk a nagykapitalizmust, helyén az új, kis, spekuláló kapitalizmus csírái kezdenek sarjadni. Késhegyig menő harcot folytatunk a nagykapitalizmus maradványai ellen, amely mindenféle kis spekulációra vetette rá magát, ahol nehezebb megfogni, és ahol a kereskedelem legrosszabb, legszervezetlenebb formáját ölti.

Az a harc, amely a háborús viszonyok között sokkal elkeseredettebbé vált, a spekuláció legvadabb formáit keltette életre, különösen ott, ahol a kapitalizmus nagyobb méretekben volt megszervezve, s a forradalmi átmenetet teljesen helytelen volna másképpen elképzelni. Így áll a dolog a mostani gazdasági rend szempontjából. Ha azt kérdezzük, mit is jelent Szovjet-Oroszország jelenlegi gazdasági rendje, akkor azt kell mondanunk, hogy ez a szocializmus alapjainak lerakása a nagyüzemi termelésben, a régi kapitalista gazdaság átformálása a kapitalizmus millió és millió formában megnyilvánuló, rendkívül makacs ellenállása mellett. Azok a nyugateurópai országok, amelyek ugyanolyan kárvallottan kerültek ki a háborúból, mint a mi országunk, például Ausztria, csupán annyiban különböznek tőlünk, hogy ott a kapitalizmusnak ez a bomlása, ez a spekuláció még erősebben nyilvánul meg, csakhogy ott nincsenek meg a szocialista építésnek a csírái, annak a csírái, ami szembeszáll a kapitalizmussal. De a mi gazdasági rendszerünkben egyelőre nincsen semmi, ami kommunistának nevezhető. „Kommunizmus" csak akkor kezdődik, amikor megjelennek a kommunista szombatok, vagyis amikor egyesek ingyen dolgoznak a köz

javára, ez a munka nagy méreteket ölt, és semilyen hatalom, semilyen állam nem szab normát annak. Ez nem a szomszéd megsegítése, ami a faluban mindig megvolt, hanem az egész állam szükségleteire termelő, széles méretekben szervezett ingyenes munka. Ezért helyesebb volna, ha a „kommunista" szót ne csak a párt elnevezésére, hanem kivételesen életünknek azokra a gazdasági jelenségeire is alkalmaznók, amelyek olyasmit valósítanak meg, amit valóban kommunistának nevezhetünk. Ha Oroszország mostani rendjében van valami, amit kommunistának nevezhetünk, úgy csupán a kommunista szombatok azok, a többi pedig csak harc a kapitalizmus ellen, harc azért, hogy megszilárdítsuk a szocializmust, amelyből, teljes győzelme után, ki kell nőnie ugyanannak a kommunizmusnak, melyet a kommunista szombatok tényében az élő valóságban látunk, nempedig könyvekből olvasunk.

Ez az elvi jelentősége a kommunista szombatoknak, amelyek azt mutatják, hogy itt az egész állam szükségleteire termelő, széles méretekben szervezett ingyenes munka formájában valami egészen új jön létre és van alakulóban, ami homlokegyenest ellenkezik minden régi kapitalista szabállyal, és magasabbrendű, mint a kapitalizmust legyőző szocialista társadalom. Ezért, amikor az idén a párt Központi Bizottsága arra hívott fel, hogy siessünk az ország segítségére, s először a Moszkva—Kazán vasútvonal vasutasai tettek eleget a felhívásnak, akik rettenetesen éheznek és a legnagyobb ínségben élnek, s amikor a jelek arra mutattak, hogy a kommunista szombatok nem szórványos jelenségek többé, hanem terjedni kezdenek és a tömegek rokonszenvvel fogadják, — akkor el lehetett mondani, hogy itt roppant fontos elvi jelenséggel van dolgunk és hogy valóban minden eszközzel támogatnunk kell azt, ha nem csupán elvi értelemben, nem csupán a kapitalizmus elleni harc szempontjából akarunk kommunisták lenni. A szocialista társadalom gyakorlati építésének szempontjából ez még nem elegendő. Meg kell mondani, hogy a gyakorlatban a mozgalom tömegméretekben megvalósítható. Bebizonyítottuk-e ezt — erre nem adhatok választ, mert még nem készítettek álta-

lános kimutatást ennek a mozgalomnak méreteiről, melyet kommunista szombatoknak nevezünk. Csak töredékes adatokkal rendelkezem, s a pártsajtóban olvastam, hogy a kommunista szombatok több városban egyre jobban elterjednek. A petrográdi elvtársak azt mondták, hogy a kommunista szombatok Petrográdban hasonlíthatatlanul nagyobb elterjedésnek örvendenek, mint Moszkvában. Ami a vidéket illeti, az elvtársak közül, akik gyakorlatilag ismerik ezt a mozgalmat, sokan azt mondták nekem, hogy náluk rengeteg anyagot gyüjtenek a társadalmi munkának erről az új formájáról. De csak azután fog sikerülni összefoglaló adatokat kapni, ha előbb a sajtóban és a különböző városok pártkonferenciáin sokszorosan megvitatták ezt a kérdést, és ha megkaptuk az adatokat, csakis azok alapján mondhatjuk majd, valóban tömegjelenséggé lettek-e a kommunista szombatok, s valóban komoly sikereket értünk-e el ezen a téren.

Bármint van is, akár előbb, akár később kapjuk meg az idevonatkozó teljes és ellenőrzött adatokat, nem lehet kétséges, hogy elvi szempontból a kommunista szombatokon kívül nincs más jelenség, amely arra utalna, hogy mi nemcsak kommunistáknak nevezzük magunkat és nemcsak azok akarunk lenni, de valóban meg is valósítunk valamit, ami kommunista és nemcsak szocialista. Ezért minden kommunistának, mindenkinek, aki hű akar lenni a kommunizmus elveihez, arra kell fordítania minden erejét, minden figyelmét, hogy segítsen ennek a jelenségnek a megvilágításában és gyakorlati alkalmazásában. Ez a kommunista szombatok elvi jelentősége. Ezért minden pártkonferencián szüntelenül fel kell vetni és meg kell vitatni ezt a kérdést — mind elméleti, mind gyakorlati oldaláról. Nem szabad beérnünk azzal, hogy ennek a jelenségnek csupán elvi, elméleti oldalára mutatunk rá. A kommunista szombatok nemcsak azért rendkívül értékesek számunkra, mert a gyakorlatban kommunizmust valósítanak meg. A kommunista szombatok ezenkívül még két szempontból jelentősek számunkra: állami szempontból tisztán gyakorlati segítséget jelentenek az államnak, pártszempontból pedig — amit nekünk, mint párttagoknak,

világosan kell látnunk — az a jelentőségük, hogy megkönnyítik a párt megtisztítását a betolakodott elemektől, megkönnyítik a harcot azok ellen a hatások ellen, melyeknek a párt a felbomló kapitalizmus viszonyai között ki van téve.

Rövid tudósítás: „Izvesztyija VCIK"
287. sz. 1919 december 21.

A teljes szöveg elôször 1927-ben jelent meg.

(1)

Письмо к рабочим и крестьянам Украины по поводу победы над Деникиным.

Товарищи! Теперь имеем уже точные сведения о том, что армии РСФСР и наши доблестные красноармейские части одержали полную победу над Колчаком.

Теперь освободившиеся от войны войска двинутся на помощь рабочим и крестьянам Украины по поводу победы над Деникиным.

Красная Армия взяла Киев, Полтаву, Харьков и победоносно движется на Юг. В Украине снова воздвигнута угроза Деникину. Необходимо собрать все силы, чтобы разбить до конца белых, изгнать с богатейших хлебных плантаций и каменноугольных районов (Екатеринослав) Деникина, чтобы обеспечить себе и мирный труд, и мирный обмен хлеба на топливо.

Рабочие и крестьяне Украины обязаны объединиться с теми русскими, которые на всем русском Юге, работая в подполье, на оккупированных Деникиным территориях, свергли Колчака, освободили Сибирь и красными войсками идут теперь навстречу нашим доблестным и самоотверженным частям.

На Украине господство Деникина дало

Lenin. „Levél Ukrajna munkásaihoz és parasztjaihoz a Gyenyikinen aratott győzelmek alkalmából". A kézirat első oldala. — 1919 december 28

Kisebbítve

LEVÉL UKRAJNA MUNKÁSAIHOZ ÉS PARASZTJAIHOZ A GYENYIKINEN ARATOTT GYŐZELMEK ALKALMÁBÓL

Elvtársak! Négy hónappal ezelőtt, 1919 augusztus végén, levélben fordultam a munkásokhoz és parasztokhoz a Kolcsakon aratott győzelem alkalmából.

Ezt a levelet most teljes egészében újra kinyomatom Ukrajna munkásai és parasztjai számára a Gyenyikinen aratott győzelmek alkalmából.

A vörös csapatok elfoglalták Kievet, Poltavát, Harkovot és győzelmesen nyomulnak Rosztov felé. Ukrajna a Gyenyikin elleni felkelés lángjában ég. Egybe kell gyüjteni minden erőt, hogy véglegesen szétzúzzuk Gyenyikin csapatait, melyek a földbirtokosok és kapitalisták hatalmát igyekeznek visszaállítani. Meg kell semmisítenünk Gyenyikint, hogy kizárjuk egy újabb hadjárat minden lehetőségét.

Ukrajna munkásainak és parasztjainak meg kell ismerniök azokat a tanulságokat, amelyeket minden orosz paraszt és munkás tapasztalatból szűrt le akkor, amikor Kolcsak meghódította Szibériát és amikor a vörös csapatok hosszú hónapokig tartó, földesúri és kapitalista elnyomás után felszabadították Szibériát.

Ukrajnában Gyenyikin uralma ugyanolyan súlyos megpróbáltatás volt, mint Kolcsak uralma Szibériában. Kétségtelen, hogy e súlyos megpróbáltatás tanulságait megszívlelve, az ukrán parasztok és munkások — ugyanúgy, mint az uráli és szibériai munkások és parasztok — világosabban fogják látni a Szovjethatalom feladatait és keményebben védik majd a Szovjethatalmat.

Nagyoroszországban teljesen eltöröltük a földesúri földtulajdont. Ukrajnában is ugyanezt kell tenni, és az

ukrán munkások és parasztok Szovjethatalmának meg kell erősítenie a földesúri földtulajdon teljes eltörlését, az ukrán munkásoknak és parasztoknak mindenféle földesúri elnyomástól és maguktól a földesuraktól való teljes megszabadítását.

De ezen és egész sor más feladaton kívül, amelyek a nagyorosz és az ukrán dolgozó tömegeknél ugyanazok voltak és ma is ugyanazok, a Szovjethatalomnak Ukrajnában külön feladatai vannak. E külön feladatok egyike jelenleg rendkívüli figyelmet érdemel. Ez a nemzeti kérdés, vagyis az a kérdés: legyen-e Ukrajna az Oroszországi Szocialista Föderatív Szovjet Köztársasággal szövetségi (föderatív) kapcsolatban álló, külön, független Ukrán Szovjet Szocialista Köztársaság, vagypedig olvadjon egybe Oroszországgal egységes Szovjet Köztársasággá. Minden bolseviknak, minden öntudatos munkásnak és parasztnak figyelmesen gondolkodnia kell ezen a kérdésen.

Az Oroszországi Szocialista Föderatív Szovjet Köztársaság Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottsága és az Oroszországi Kommunista (bolsevik) Párt elismerte Ukrajna függetlenségét. Ezért magától értetődik és mindenki elismeri, hogy csakis maguk az ukrán munkások és parasztok dönthetnek és fognak dönteni Összukrajnai Szovjetkongresszusukon arról, egybeolvasszák-e Ukrajnát Oroszországgal, meghagyják-e Ukrajnát önálló és független köztársaságnak, s az utóbbi esetben milyen föderatív kapcsolat legyen e köztársaság és Oroszország között.

Hogyan kell eldönteni ezt a kérdést a dolgozók érdekei szempontjából? a munkának a tőke igájától való teljes megszabadításáért folyó harcuk sikere szempontjából?

Először, a munka érdekei azt követelik, hogy a különböző országok, a különböző nemzetek dolgozói a legteljesebb bizalommal legyenek egymás iránt és a legszorosabb szövetségben forrjanak össze. A földbirtokosok és kapitalisták, a burzsoázia hívei megbontani igyekeznek a munkások egységét, szítani igyekeznek a nemzeti viszályt és ellenségeskedést, hogy gyöngítsék a munkásokat, hogy erősítsék a tőke hatalmát.

A tőke nemzetközi erő. Hogy legyőzzük, ahhoz a munkások nemzetközi szövetsége, nemzetközi testvérisége szükséges.

Mi ellenségei vagyunk a nemzeti ellenségeskedésnek, a nemzeti viszálynak, a nemzeti elkülönülésnek. Mi nemzetköziek, internacionalisták vagyunk. Arra törekszünk, hogy a világ összes nemzeteinek munkásait és parasztjait szorosan egyesítsük és teljesen egybeforrasszuk az egységes Szovjet Világköztársaságban.

Másodszor, a dolgozóknak nem szabad elfelejteniök, hogy a kapitalizmus a nemzeteket kisszámú elnyomó, nagyhatalmi (imperialista), teljesjogú, kiváltságos nemzetre és óriási többséget alkotó, elnyomott, függő és félig függő, nem egyenjogú nemzetre osztotta. Az 1914—1918-as bűnös és reakciós háború még fokozta ezt a megoszlást, ezen az alapon szította az ellenségeskedést és gyűlölködést. A nemteljesjogú és függő nemzetekben évszázadokon át elégedetlenség és bizalmatlanság gyülemlett fel a nagyhatalmi és elnyomó nemzetekkel szemben, — az olyan nemzetekben, mint az ukrán, olyan nemzetekkel szemben, mint a nagyorosz.

Mi a nemzetek *önkéntes* szövetségét akarjuk, olyan szövetséget, amely nem tűrné meg egyik nemzet erőszakosságát sem a másikkal szemben, olyan szövetséget, mely a legteljesebb bizalmon, a testvéri egység világos tudatán, teljesen önkéntes megegyezésen alapulna. Ilyen szövetséget nem lehet egyszerre megvalósítani; a legnagyobb türelemmel és elővigyázatossággal kell ennek elérésére törekedni, nehogy elrontsuk az ügyet, nehogy bizalmatlanságot keltsünk, hogy időt adjunk annak a bizalmatlanságnak a kiküszöbölésére, melyet az évszázados földbirtokosi és kapitalista elnyomás, a magántulajdon és annak elosztása és újraelosztása miatt keletkezett ellenségeskedés hagyott ránk örökül.

Ezért, amikor tántoríthatatlanul a nemzetek egységére törekszünk, és könyörtelenül üldözünk mindent, ami elválasztja őket, nagyon óvatosnak, türelmesnek, engedékenynek kell lennünk a nemzeti bizalmatlanság csökevényeivel szemben. Legyünk hajthatatlanok, engesztelhetetlenek minden olyan kérdésben, mely a munka alapvető

érdekeit érinti a tőke igájától való megszabadulásért folyó harcban. Az a kérdés viszont, hogy most miképpen állapítsuk meg az országhatárokat, ideiglenesen — hiszen az országhatárok teljes megsemmisítésére törekszünk —, nem alapvető, nem fontos, másodrangú kérdés. Ezzel a kérdéssel várhatunk és várnunk is kell, mert a parasztok és kistulajdonosok nagy tömegeiben gyakran igen szívósan él még a nemzeti bizalmatlanság, s ha elsietjük a dolgot, fokozhatjuk azt, vagyis árthatunk a teljes és végleges egység ügyének.

Az oroszországi munkás-paraszt forradalom, az 1917 Október-Novemberi Forradalom tapasztalata, annak a kétéves győzelmes harcnak a tapasztalata, melyet a forradalom a nemzetközi és az orosz kapitalisták betörése ellen folytat, napnál világosabban megmutatta, hogy a kapitalistáknak ideiglenesen sikerült kihasználniok a lengyel, lett, észt és finn parasztok és kistulajdonosok nemzeti bizalmatlanságát a nagyoroszokkal szemben, ennek a bizalmatlanságnak az alapján sikerült ideiglenesen viszályt szítaniok közöttük és közöttünk. A tapasztalat megmutatta, hogy ez a bizalmatlanság csak nagyon lassan enged és múlik el, és mennél óvatosabbak és türelmesebbek a nagyoroszok, akik sokáig elnyomó nemzet voltak, annál biztosabban szűnik meg ez a bizalmatlanság. Azzal, hogy elismerjük a lengyel, lett, litván, észt, finn államok függetlenségét, éppen azzal nyerjük meg lassan, de tántoríthatatlanul a szomszédos kisállamok legelmaradottabb, a kapitalisták által leginkább félrevezetett és megfélemlített dolgozó tömegeinek bizalmát. Éppen ezt az utat követve ragadjuk ki őket a legbiztosabban „saját" nemzeti kapitalistáik befolyása alól, vezetjük őket a legbiztosabban a teljes bizalom, a jövendő egységes nemzetközi Szovjet Köztársaság felé.

Amíg Ukrajna nem szabadul meg teljesen Gyenyikintől, Ukrajna kormánya az Összukrajnai Szovjetkongresszus összeüléséig az Összukrajnai Forradalmi Bizottság lesz. Ebben a Forradalmi Bizottságban, az ukrán bolsevik kommunisták mellett, a kormány tagjaiként dolgoznak az ukrán borotybista kommunisták. A borotybisták többek közt abban különböznek a bolsevikoktól, hogy

ragaszkodnak Ukrajna feltétlen függetlenségéhez. A bolsevikok *ebben* nem látnak okot nézeteltérésekre és szétházásra, *ezt* nem tartják a vállvetett proletármunka akadályának. Csak legyen egység a tőke igája ellen, a proletárdiktatúráért folyó harcban, — a nemzeti határok, az államok közötti föderatív vagy más kapcsolatok miatt a kommunistáknak nem kell összekülönbözniök. A bolsevikok közt vannak, akik hívei Ukrajna teljes függetlenségének, vannak, akik hívei a többé vagy kevésbbé szoros föderatív kapcsolatnak, vannak, akik hívei Ukrajna és Oroszország teljes egybeolvadásának.

E kérdések miatt nem szabad összekülönbözni. Ezeket a kérdéseket az Összukrajnai Szovjetkongresszus fogja eldönteni.

Ha nagyorosz kommunista ragaszkodik Ukrajna és Oroszország egybeolvadásához, az ukránok könnyen meggyanusíthatják, hogy ezt a politikát nem a tőke elleni harcban szükséges proletáregység szempontjából védi, hanem azért, mert osztja a régi nagyorosz nacionalizmus, imperializmus előítéleteit. Az ilyen bizalmatlanság természetes, bizonyos fokig elkerülhetetlen és jogos, mert a nagyoroszok évszázadokon át, a földesurak és a kapitalisták elnyomása alatt, magukba szívták a nagyorosz sovinizmus szégyenletes és gyalázatos előítéleteit.

Ha ukrán kommunista ragaszkodik Ukrajna feltétlen állami függetlenségéhez, azzal gyanusíthatják meg, hogy ezt a politikát nem a tőke igája ellen harcoló ukrán munkások és parasztok időleges érdekeinek szempontjából védi, hanem azért, mert osztja a kispolgárok és kistulajdonosok nemzeti előítéleteit. Mert a tapasztalat százszor megmutatta, hogy a különböző országok kispolgári „szocialistái" — mindenféle lengyel, lett, litván állítólagos szocialista, a grúz mensevikek, eszerek és mások — kizárólag azért tüntették fel magukat a proletariátus híveinek, hogy csalással becsempésszék a „saját" nemzeti burzsoáziájukkal való megalkuvás politikáját, mely a forradalmi munkások ellen irányul. Ezt láttuk Oroszországban, az 1917 februártól októberig terjedő időszakban a Kerenszkij-politika példáján, ezt láttuk és látjuk minden országban.

Ilyenformán igen könnyen megtörténhet, hogy a nagyorosz és az ukrán kommunisták kölcsönös bizalmatlansággal tekintenek egymásra. Miképpen harcoljunk e bizalmatlanság ellen? Hogyan küzdjük le ezt a bizalmatlanságot és hogyan nyerhetjük meg egymás bizalmát?

Ennek az a legjobb eszköze, ha a proletárdiktatúrát és a Szovjethatalmat együttes munkával védjük a világ földbirtokosai és kapitalistái ellen folyó harcban, feltétlen hatalmuk visszaállítására irányuló próbálkozásaikkal szemben. Ez az együttes harc világosan megmutatja majd a gyakorlatban, hogy bármint döntsenek is az állami függetlenség vagy az országhatárok kérdésében, a nagyorosz és az ukrán munkásoknak okvetlenül szoros katonai és gazdasági szövetségre van szükségük, mert különben az „antant" kapitalistái, vagyis a leggazdagabb kapitalista országok, Anglia, Franciaország, Amerika, Japán, Olaszország szövetségének kapitalistái egyenként eltipornak és megfojtanak bennünket. A Kolcsak és Gyenyikin elleni harcunk példája világosan feltárta ezt a veszélyt, hiszen ezek a kapitalisták látták el őket pénzzel és fegyverrel.

Aki megbontja a nagyorosz és az ukrán munkások és parasztok egységét és legszorosabb szövetségét, az a Kolcsakokat, a Gyenyikineket, a világ kapitalista rablóit segíti.

Ezért nekünk, nagyorosz kommunistáknak, a legszigorúbban kell üldözni körünkben a nagyorosz nacionalizmus legkisebb megnyilvánulását is, mert ezek a jelenségek, amelyek általában a kommunizmus elárulását jelentik, a legnagyobb károkat okozzák, éket vernek közénk és az ukrán elvtársak közé, s ezzel Gyenyikin és a gyenyikini ellenforradalom malmára hajtják a vizet.

Ezért nekünk, nagyorosz kommunistáknak, engedékenyeknek kell lenni, ha Ukrajna állami függetlenségét, Oroszországgal való szövetségének formáit, általában a nemzeti kérdést érintő nézeteltérések merülnek fel köztünk és az ukrán bolsevik és borotybista kommunisták között. Mindannyiunknak, nagyorosz, ukrán és bármely más nemzethez tartozó kommunistáknak egyaránt hajt-

hatatlanoknak és engesztelhetetleneknek kell lennünk a proletárharc alapvető, életbevágóan fontos kérdésében, amelyek egyformák minden nemzetnél, a proletárdiktatúra kérdéseiben, abban, hogy ne tűrjük a burzsoáziával való megalkuvást, ne tűrjük azoknak az erőknek a szétforgácsolását, amelyek Gyenyikintől védenek bennünket.

Legyőzni Gyenyikint, megsemmisíteni Gyenyikint, lehetetlenné tenni egy hasonló betörés megismétlődését, — ez mind a nagyorosz, mind az ukrán munkások és parasztok életbevágó érdeke. Hosszú és nehéz harc ez, mert az egész világ kapitalistái segítik Gyenyikint és segíteni fogják a különböző Gyenyikineket.

Ebben a hosszú és nehéz harcban nekünk, nagyorosz és ukrán munkásoknak, a legszorosabb szövetségben kell haladnunk, mert külön-külön nyilván nem tudunk velük megbirkózni. Bárhogyan szabályozzák is Ukrajna és Oroszország határait, bármilyen formái legyenek is kölcsönös állami viszonyuknak, mindez nem olyan fontos, ebben a kérdésben engedményeket lehet és kell tenni, ebben a kérdésben sorra ki lehet próbálni ezt is, azt is, amazt is, emiatt nem vész el a munkások és parasztok ügye, a kapitalizmus feletti győzelem ügye.

De ha nem tudjuk megóvni legszorosabb szövetségünket, a Gyenyikin ellen, országaink és a világ kapitalistái és kulákjai ellen kötött szövetségünket, akkor a munka ügye bizonyára elvész hosszú évekre, abban az értelemben, hogy a kapitalisták akkor eltipor*hatják* és megfojt*hatják* Szovjet-Ukrajnát is, Szovjet-Oroszországot is.

A világ burzsoáziája és mindenféle kispolgári párt, a „megalkuvó" pártok, amelyek készek szövetségre lépni a burzsoáziával a munkások ellen, leginkább a különböző nemzetiségű munkások egységét igyekeztek megbontani, bizalmatlanságot igyekeztek szítani, zavarni igyekeztek a munkások szoros nemzetközi szövetségét és nemzetközi testvériségét. Ha ez sikerül a burzsoáziának, akkor a munkások ügye elveszett. Oroszország és Ukrajna kommunistáinak rajta kell lenniök, hogy türelmes, állhatatos, szívós, közös munkával meghiúsítsák a burzsoázia nacionalista cselszövéseit, hogy leküzdjenek mindenféle nacionalista előítéletet és példát mutassanak az egész

világ dolgozóinak a különböző nemzetekhez tartozó munkások és parasztok igazi, szilárd szövetségére abban a harcban, melyet a Szovjethatalomért, a földbirtokosi és kapitalista elnyomás megsemmisítéséért, a Föderatív Szovjet Világköztársaságért folytatnak.

1919. XII. 28. *N. Lenin*

„Pravda" 3. sz.
1920 január 4.

AZ OROSZ NYELV MEGTISZTÍTÁSÁRÓL

(GONDOLATOK RÁÉRŐ IDŐBEN, AZAZ GYŰLÉSI BESZÉDEK HALLGATÁSA KÖZBEN)[59]

Rontjuk az orosz nyelvet. Idegen szavakat használunk szükségtelenül. Helytelenül használjuk ezeket a szavakat. Miért mondjuk: „defektusok", amikor mondhatjuk: hibák vagy hiányok vagy fogyatékosságok.

Persze, ha valaki nemrég tanult meg egyáltalán olvasni, különösen ujságot olvasni, és szorgalmasan kezdi olvasni az ujságokat, akaratlanul is elsajátítja szólásmódjukat. De éppen ujságnyelvünk szintén kezd romlani. Aki nemrég tanult meg olvasni, annak még megbocsátható az idegen szavak használata, mert újdonság számára, de az íróknak ez nem bocsátható meg. Nem ideje-e már, hogy hadat üzenjünk az idegen szavak szükségtelen használatának?

Bevallom, bosszant, ha szükségtelenül idegen szavakat használnak (mert megnehezíti, hogy a tömegekre hassunk), de az ujságírók némely hibái egészen kihoznak sodromból. Például a „bugyirovaty" szót ilyen értelemben használják: felkelteni, felizgatni, felrázni. Csakhogy a francia „bouder" szó azt jelenti: haragudni, duzzogni. „Bugyirovaty" tehát valójában azt jelenti: „haragudni", „duzzogni". Átvenni a francia szavak kisvárosi használatát annyi, mint átvenni a legrosszabbat annak az orosz földbirtokos osztálynak legsilányabb képviselőitől, amely tanult ugyan franciául, de, először is, nem tanulta meg igazán és, másodszor, kerékbetörte az orosz nyelvet.

Nem legfőbb ideje-e, hogy hadat üzenjünk az orosz nyelv eltorzításának?

Először megjelent: „Pravda" 275. sz.
1924 december 3.
Aláírás: N. Lenin.

A PETROGRÁD-KORMÁNYZÓSÁGI NŐKONGRESSZUS IRODÁJÁNAK

Elvtársak! Nem lehetek jelen az Önök kongresszusán. Ezért levélben üdvözlöm Önöket és sok sikert kívánok.

Most szerencsésen befejezzük a polgárháborút. A kizsákmányolókon aratott győzelmek megszilárdítják a Szovjet Köztársaságot. Mostantól kezdve a Szovjet Köztársaság fontosabb, mindannyiunkat, valamennyi dolgozót közelebbről érdeklő, bensőbb feladatra, a vértelen háborúra, az éhezés, a fázás, a pusztulás legyőzéséért folyó háborúra összpontosíthatja és kell is, hogy összpontosítsa erőit. És ebben a vértelen háborúban a munkás- és parasztnőkre különösen fontos szerep vár.

A Petrográd-kormányzósági nőkongresszus segítse megalakítani, tömöríteni, szervezni a dolgozók női hadseregét ebben a vértelen háborúban, amelyben a Szovjethatalomnak még nagyobb győzelmeket kell aratnia, amelyben a Szovjethatalom még nagyobb győzelmeket fog aratni.

Kommunista üdvözlettel
V. Uljanov (Lenin)

1920. I. 10.

„Petrogradszkaja Pravda" 11. sz.
1920 december 16.

I. V. SZTÁLINNAK

SZTÁLIN ELVTÁRSNAK

Szerintem a Központi Bizottság irányelvei alapján[60] egy tervezetté kell átdolgozni mind a 3 tervezetet.

Szerintem ki kell egészíteni a következővel:

1) Az Állami Ellenőrzés mellett működő Munkás-Paraszt Felügyelet „osztályának" ideiglenesnek kell lennie; az legyen a feladata, hogy az Állami Ellenőrzés *minden* osztályán meghonosítsa a Munkás-Paraszt Felügyeletet és azután mint külön osztály megszűnjék.

2) Cél: az *egész* dolgozó tömeget, mind a férfiakat, mind *különösen a nőket* be kell vonni a Munkás-Paraszt Felügyelet munkájába.

3) Ebből a célból helyi listákat kell összeállítani (az Alkotmány szerint), ki kell rekeszteni az alkalmazottakat stb.

— a többieket *sorjában* mind be kell vonni a Munkás-Paraszt Felügyelet munkájába.

4) A részvétel legyen különböző a részvevők fejlettségi foka szerint: az írástudatlanok és az egész fejletlen munkások és parasztok lehetnek fül- és szemtanúk, vagy segíthetnek, vagy tanulóként szerepelhetnek — az írni-olvasni tudókat, a fejletteket, akiket egy vagy más módon *kipróbáltak*, fel kell ruházni minden (vagy majdnem minden) joggal.

5) Különös figyelmet kell fordítani arra (és nagyon pontos szabályokkal kell biztosítani) — valamint *szélesebb alapon* be kell vezetni, hogy a Munkás-Paraszt Felügyelet az élelmiszerek, *áruk*, raktárak, munkaeszközök, anyagok, fűtőanyag stb. stb. nyilvántartását (különösen az éttermek és egyebek számvitelét) ellenőrizze.

Ebbe *okvetlenül* be kell vonni a *nőket*, éspedig *egytől-egyig*.

6) Hogy ne okozzon zavart a részvevők tömeges bevonása, a bevonásnál fokozatosságot, sorrendet stb. kell megállapítani. Alaposan meg kell gondolni a részvétel formáit is (2—3, ritkán és különös esetekben több részvevő, hogy ezek szükségtelenül ne vonják el az alkalmazottakat munkájuktól).

7) Dolgozzanak ki részletes utasítást.

8) Az Állami Ellenőrzés hivatalnokait (külön utasítás alapján) kötelezni kell, először, hogy minden műveletükbe vonják be a Munkás-Paraszt Felügyelet képviselőit (vagy csoportjait), és másodszor, hogy tartsanak előadásokat a munkások és parasztok *pártonkívüli* konferenciáinak (népszerű előadásokat, külön jóváhagyott program szerint, az Állami Ellenőrzés alapjairól és módszereiről: az előadások helyett esetleg fel lehet olvasni egy általunk (vagyis az Állami Ellenőrzés, Sztálin és Avanyeszov által, a párt külön részvételével) kiadandó brosúrát, és fűzzenek hozzá magyarázatokat).

9) A vidékről *fokozatosan* be kell hívni parasztokat (okvetlenül pártonkívüli parasztokat), hogy a központban vegyenek részt az Állami Ellenőrzésben: eleinte (ha többet nem lehet) egy-két embert kormányzóságonként, később pedig, a közlekedéstől és más feltételektől függően, *többet*. Ugyanez áll a pártonkívüli munkásokra is.

10) Fokozatosan be kell vezetni, hogy a párt és a szakszervezetek segítségével ellenőrizzék, vajjon a dolgozók részt vesznek-e az Állami Ellenőrzésben, vagyis ezek segítségével ellenőrizzék, vajjon részt vesz-e mindenki az Állami Ellenőrzésben, és milyen eredménnyel vesz részt abból a szempontból, hogy a dolgozók megtanulják az államigazgatást.

Lenin

1920. I. 24.

Először 1928-ban jelent meg.

BESZÉD A PRESZNYA KERÜLET MUNKÁSAINAK ÉS VÖRÖSKATONÁINAK PÁRTONKÍVÜLI KONFERENCIÁJÁN, 1920 JANUÁR 24-ÉN

UJSÁGTUDÓSÍTÁS

A Vörös Hadsereg legutóbbi győzelmeivel kapcsolatban nemzetközi helyzetünk nagyon megváltozott, és új utakat kell keresnünk internacionális feladataink megoldása céljából.

Mihelyt létrejött a Szovjethatalom, a nemzetközi tőke összes erői rátámadtak. Ezek az erők sokkal nagyobbak a Szovjethatalom erőinél és ezért az ingadozók kételkedhettek a Szovjethatalom győzelmében. De a Szovjethatalom mégis győzött. És érdemes elgondolkoznunk azon, hogy a Szovjethatalom hogyan győzött, mert csak így értjük meg, mit kell tennünk, hogy tovább is győzzünk.

Lenin elvtárs rámutat a tőke erőin aratott nagy győzelemre, rámutat arra, hogy teljesen szétzúztuk Kolcsakot, és ezzel kényszerítettük a szövetségeseket, hogy megszüntessék a blokádot és feladják Oroszország megfojtására irányuló tervüket.

Ez a sokkal erősebb ellenségen aratott győzelmünk bizonyítja, hogy a bolsevikoknak volt igazuk, nempedig azoknak, akik azt állították, hogy reménytelen ügybe kezdünk, amikor a világburzsoázia ellen vesszük fel a harcot. A blokád megszüntetése bizonyos könnyebbséget jelent ugyan számunkra, de a nyugati burzsoázia bizonyára még megkísérli, hogy harcoljon ellenünk. Alig szüntette meg a blokádot és máris ránk uszítja a lengyel fehérgárdistákat. Ezért újra résen kell lennünk, fel kell vérteznünk magunkat új támadások esetére és fel kell használnunk a kétéves harc tanulságait, fel kell használnunk azokat az eszközöket, amelyek segítségével eddig is győztünk.

A mensevikek gyakran mondogatták: Nyugat prole-

tárjai nem támogatnak bennünket, tűrik, hogy megfojtsanak bennünket, hiszen eltűrték azt is, hogy Magyarországot vérbefojtsák. Mintha igazuk is lenne. Dehát akkor miért takarodtak ki az antant csapatai Északról és Odesszából? Azért, mert minél mélyebben hatolnak Szovjet-Oroszországba az antant katonái, akik maguk is munkások, annál határozottabban vonakodnak ellenünk harcolni. Vagyis győzelmünk egyik oka az, hogy ellenünk csak nagy erővel lehet hadakozni, nagy hadsereget pedig csak munkásokból és parasztokból lehet toborozni, ámde Nyugat munkásai nem akarnak ellenünk harcolni. Vagyis mi nem azért győztünk, mert erősebbek voltunk, hanem azért, mert az antant országok dolgozói közelebb álltak hozzánk, mint saját kormányukhoz.

Győzelmünk másik oka a „14 állam hadjáratának" kudarca. Ez azt jelenti, hogy a kis államok nem tudnak harcra egyesülni a bolsevikok ellen, mert félnek, hogy győzelmük és a gyenyikini ellenforradalom egyidejű győzelme esetén visszaállítják az Orosz Birodalmat, amely ismét nem engedi élni a kis népeket. És mi békét kötünk Észtországgal, ami már a blokád tényleges áttörését jelenti, még akkor is, ha a blokád formális megszüntetése csupán szemfényvesztés.

Az antant nagyhatalmak nem képesek harcra egyesülni a Szovjethatalom ellen, mert túlságosan nagy közöttük az ellenségeskedés. Németország a versailles-i rablóbéke miatt bosszút forral Franciaország ellen, Franciaország ránk uszítja Lengyelországot, Anglia pedig megengedi Észtországnak, hogy békét kössön, csak kereskedjék Angliával. Japán erősebb hadsereget tart Szibériában, mint a mienk, de nem képes ellenünk harcolni, mert fél, hogy megtámadja Amerika, amellyel hadilábon áll az imperializmus kínai, gyarmati érdekeltsége miatt. Vagyis győzelmünk másik oka az, hogy a munkások szolidárisak, a burzsoák pedig, mivel burzsoák, szükségszerűen marakodnak és egymás ellen hadakoznak a nagyobb profitkonc miatt.

És ilymódon győztesen kerültünk ki a kétéves polgárháborúból. A polgárháború első két éve volt a legnehezebb, mert az imperialista háború tönkretett bennünket, elvágta

tőlünk a gabona- és szénvidékeket. De most már bőségesen van kenyerünk és tüzelőnk. Szibériában csupán a gabonafelesleg kötelező beszolgáltatásából 21 millió pud gabonát kaptunk. Igaz, nem tudjuk egyszerre elszállítani. Hiszen a közlekedés egész Európában tönkrement, nálunk pedig tudatosan szétrombolták a fehérgárdisták. A kievi híd kivételével felrobbantották a Dnyeper összes hídjait. Ezzel magyarázható a hadműveletek fennakadása is, a gabonaszállítás fennakadása is. Van gurjevi kőolajunk, el fogjuk szállítani, mihelyt olvadni kezd a Kaspi-tenger partvidékén. Mi mindezzel számolunk és készülünk a kőolajszállításra. A közlekedés helyreállítása céljából munkahadseregeket szervezünk, az egyik már hozzá is fogott az Alexandrov-Gaj—Gurjev vonal építéséhez. Kőolajat fogunk szállítani ezen a vonalon. A hadsereget nem szerelhetjük le, mert még vannak ellenségeink, mint Lengyelország. A közlekedés zilálsága is gátolja a leszerelést. Ezért a hadsereget a közlekedés helyreállítására fogjuk felhasználni.

A fehérgárdisták lapjai kivétel nélkül azt írják, hogy a bolsevikok kitűnően agitálnak, hogy nem sajnálják a pénzt az agitációra. De hiszen a nép már mindenféle agitációt hallott, hallotta a fehérgárdisták agitációját is, az Alkotmányozó Gyűlés agitációját is. Nevetséges azt hinni, hogy a nép azért követte a bolsevikokat, mert ügyesebben agitáltak. Dehogy is. Azon fordult meg a dolog, hogy a bolsevikok agitációja megfelelt az igazságnak.

Gyenyikin és Kolcsak cselekedetei ellenük agitáltak, a Szovjethatalom mellett agitáltak. Éppen ezért győztünk is. A cárt könnyen, néhány óra alatt leráztuk a nyakunkról. Néhány hét alatt elkergettük a földbirtokosokat és a kapitalistákat. És ez csak félmunka. Meg kell tanulnunk új módon dolgozni. Azelőtt a kizsákmányoló szervezte a munkát, azelőtt az éhség egyesítette a munkát, most a munkások és parasztok ama tudatának kell egyesítenie a munkát, hogy dolgozni kell, ha ki akarunk jutni a nehéz helyzetből.

De még nem mindenki ébredt ennek tudatára. És mi új, vértelen harcot kezdünk ennek a tudatosításáért. Eddig minden forradalom úgy végződött, hogy maroknyi

kapitalista és kizsákmányoló húzott hasznot belőle. Ez azért volt így, mert a felkelésben részt vett dolgozókból hiányzott a szolidaritás tudata. Mindegyik csak magára gondolt, valamennyien egymás ellen harcoltak, és a szédelgők és spekulánsok kerekedtek felül.

Nézzük a parasztot. Gabonája van, ott látja maga előtt az éhezőt, de ő inkább 1 000 rubelért eladja gabonáját az éhezőnek, semhogy kölcsönbe adja a munkáshatalomnak. Itt még azt mondja valaki: „Helyes!" Lám, Gyenyikin is, Kolcsak is megpróbálták a szabadkereskedelmet, de a legjobb, öntudatos munkások és parasztok a gyakorlatban látták, mit jelent az, és elfordultak tőlük.

Korábban azt mondták: „Mindenki magáért, isten mindenkiért", és mennyi baj származott ebből.

Mi azt mondjuk: „Mindenki mindenkiért, isten nélkül pedig valahogyan csak megleszünk." És harcolni fogunk a munkásoknak és azoknak a parasztoknak testvéri szövetségéért, akik az államnak kölcsönbe adják gabonájukat, azért kölcsönbe, mert helyette egyelőre semmit sem tudunk adni, hiszen a színes papír — nem pénz. Eddig csak azért kellett harcolnunk, hogy az ellenség meg ne fojtson minket, most pedig, amikor a sokkal erősebb ellenséget szétzúztuk, kezünk szabad, és hozzá kell fognunk az új élet építéséhez, s elsősorban helyre kell állítanunk a közlekedést.

A Vörös Hadsereg visszahódított műhelyeket a Délen, ahol közel a gabona. Helyezzük üzembe ezeket a műhelyeket, dolgozzunk teljes gőzzel, három műszakban, ne pedig úgy, ahogyan éhes emberek dolgoznak.

A közlekedés helyreállítása érdekében vessük latba kommunista agitációnk minden erejét. Ennek segítségével győztük le a külellenséget.

Valamikor „ragyogó" külkereskedelmi üzletet csináltunk, kivittünk 700 millió pud gabonát. Ezen az üzleten orosz és külföldi milliomosok nyerészkedtek, az orosz munkások és parasztok pedig éheztek. Most azonban meg kell győznünk mindenkit, hogy a menekülés egyetlen útja ez: „mindenki mindenkiért!" Bármi áron is, de meg kell semmisíteni a szabadkereskedelmet és spekulációt, amely csak maroknyi embernek ad kenyeret, a többieket

pedig éhínségre kárhoztatja. Meg kell győznünk a parasztokat — és ők hinni fognak nekünk, mivel a szabad spekuláció „áldásait" Gyenyikin kézzelfoghatóan megmutatta nekik —, a parasztok meg fogják érteni, hogy a menekülés egyetlen útja: adjanak kölcsön gabonát a munkásnak és a kisiparosnak, és ők nem színes papirossal, hanem iparcikkekkel és textilárukkal fogják visszafizetni ezt az adósságot.

Nagy háborúba kezdtünk, nem egyhamar fogjuk befejezni: a munkahadseregek vértelen harca ez az éhezés, a fázás és a kiütéses tífusz ellen, a felvilágosult, derűs, jóllakott és egészséges Oroszországért, de ezt a háborút is ugyanolyan döntő győzelemmel fogjuk befejezni, mint a fehérgárdisták elleni harcot.

Az Észtországgal kötött béke feltételeit érintő kérdésre Lenin elvtárs azt felelte, hogy sok engedményt tettünk; a legnagyobb engedmény az orosz és észt vegyeslakosságú, vitás terület átengedése. De mi nem akarjuk, hogy a munkások és vöröskatonák vére folyjék egy darabka földért, annál kevésbbé, mert ez az engedmény nem örökre szól: Észtország a Kerenszkij-rendszer időszakát éli, a munkások már kezdik felismerni alkotmányozógyűlési vezéreik aljasságát, akik kirabolták a szakszervezeteket és megöltek 20 kommunistát. A munkások hamarosan megdöntik ezt a hatalmat és megteremtik Szovjet-Észtországot, amely új békét köt velünk.

„Pravda" 18. sz.
1920 január 28.

RENDELETTERVEZETEK ÉS IRÁNYELVEK A SZÖVETKEZETEKRŐL[61]

Holnap ne a szövetkezetek egybeolvasztásáról terjesszünk dekrétumtervezetet a Népbiztosok Tanácsa elé, hanem a különféle szövetkezetek egyesítésének befejezéséről, átdolgozva O. J. Smidt javaslatát olymódon, hogy a helyi termelő típusú, nem-fogyasztási szövetkezettel a legóvatosabban bánjunk, a Szövetkezeti Kongresszusok Tanácsát pedig a legrövidebb idő alatt megszüntetjük.

Irányelvek:

α) Jobban kell gondoskodni a dolgozók, és nemcsak a jómódú és kulák rész érdekeiről. Ebben a szellemben meg kell változtatni a dekrétum bevezető részének szövegezését.

β) Nagyobbarányú támogatást kell nyujtani a termelőszövetkezeteknek, a helyi kezdeményezés különös fejlesztése, a mezőgazdaság és a kézműipar magasabb formáinak ösztönzése mellett.

γ) Az új Összszövetkezeti Központnak a termelőszövetkezetek egyesítésére irányuló konkrét intézkedései a Népbiztosok Tanácsának jóváhagyásával hajthatók végre.

a) Meg kell bízni Cjurupát és Lezsavát, hogy terjesszenek a Népbiztosok Tanácsa elé rendelettervezetet (anélkül, hogy közzétételéről eleve döntenénk), amely pontosabban, rendszeresebben és határozottabban szabályozza a szövetkezeteknek a különböző termékek begyüjtésében való részvételét, e részvétel megvalósításának jellegét, formáit, feltételeit és módját.

b) Meg kell bízni a Központi Statisztikai Igazgató-

ságot, hogy a Szövetkezeti Központtal, a Közellátási Népbiztossággal és a Legfőbb Népgazdasági Tanáccsal egyetértően . . . nap alatt készítsen programot, amelynek alapján előre kijelölt helyeken megvizsgálja a szövetkezetek részvételével és a szövetkezetek részvétele nélkül történő élelmiszerbegyüjtés módszereit és eredményeit.

A program jóváhagyás és a vizsgálat elrendelése céljából a Népbiztosok Tanácsa elé terjesztendő.

Megfontolandó, nem lehetne-e kérdőívet is alkalmazni, ha igen, akkor a kérdőív rövid tervezetét be kell mutatni a Népbiztosok Tanácsának.

A vizsgálat célja: ha nem is nagyszámú, de tipikus és pontosan megállapított tény részletes tanulmányozása, mint például: milyen és mennyi terméket gyüjtöttek be, behordták-e, tárolják-e, elszállították-e, ha igen, milyen távolságra stb.? hány esetben kellett kényszert alkalmazni és miben állt a kényszer? adtak-e árut cserébe, mit és mennyit? hány %-ot gyüjtöttek elosztással és a fölöslegek beszedésével és mennyi idő alatt? a parasztság különböző csoportjainak részvétele a gabonaszállításban (és részesedésük az árujuttatásban, ha árukat kaptak)?

A megírás ideje: 1920 január 26.
Először e kötet orosznyelvű kiadásában jelent meg.

BESZÉD A NÉPGAZDASÁGI TANÁCSOK III. ÖSSZOROSZORSZÁGI KONGRESSZUSÁN, 1920 JANUÁR 27-ÉN[62]

UJSÁGTUDÓSÍTÁS

Lenin elvtárs előrebocsátja, hogy csak futólag fogja érinteni azokat a kérdéseket, melyekkel az utóbbi időben többször kellett foglalkoznia. Egyik ilyen kérdés — az igazgatás szervezése, a testületi vezetés és az egyszemélyi vezetés kérdése. Ezt a kérdést absztrakt elmélkedések alapján vitatják; azt bizonyítják, hogy a testületi vezetés előnyben részesítendő az egyszemélyi vezetéssel szemben. Ez azonban messze visz bennünket a jelen gyakorlati feladataitól. Az ilyen elmélkedések a Szovjethatalom építésének arra a kezdeti szakaszára emlékeztetnek bennünket, amelyen már túlestünk. Itt az ideje, hogy gyakorlatiasabban vessük fel a kérdést.

A testületi vezetés, mint a szovjet igazgatás szervezetének alaptípusa, kezdetleges valami, ami az első szakaszban szükséges, amikor újonnan kell építeni. De megállapodott, többé vagy kevésbbé szilárd formák mellett, a gyakorlati munkára való átmenet az egyszemélyi vezetéssel, mint olyan rendszerrel függ össze, mely leginkább biztosítja az emberi képességek legjobb felhasználását és a munka reális — nempedig szavakban való — ellenőrzését.

Az a tapasztalat, melyet a Szovjethatalom a hadügyi építés terén szerzett, nem tekinthető elszigetelt tapasztalatnak. A háború magában foglalja az építés minden területének minden formáját. Hadseregünk megszervezése csak azért járhatott sikerrel, mert a hadsereget az általános szovjet építés szellemében, azoknak az osztályviszonyoknak alapján szerveztük, melyek mindennemű építésben kifejezésre jutnak. A hadsereg szervezésénél a proletariátus-

nak, a vezető osztálynak, ugyanazzal a vékony rétegével és a parasztság tömegével van dolgunk. És ha más területeken ennek az aránynak a lényege nem is mutatkozott egészen világosan, a hadseregben, mely az ellenséggel áll szemben és drágán fizet minden hibájáért, az osztályoknak ez a viszonya igazi próbán ment át. Ezt a tapasztalatot alaposan fontolóra kell vennünk. Ez a tapasztalat, törvényszerűen fejlődve, az esetleges, szétfolyó testületi elvből indult ki, a szervezeti rendszerré emelt és a hadsereg minden intézményében meghonosodott testületi elven keresztül, most, mint általános tendencia, eljutott az egyszemélyi vezetéshez, mint a munkaszervezés egyedül helyes elvéhez. Bármely szovjet munka területén láthatják, hogy a kisszámú öntudatos proletár mellett ott van a kevésbbé fejlettek tömege, és legalul a parasztság óriási tömege, amely megszokta az egyéni gazdálkodást, s ennélfogva a szabad kereskedést és a spekulációt is, amit a mensevikek, az eszerek és a pártonkívüliek szabadságnak neveznek, mi azonban a kapitalizmus örökségének tartjuk. Ez az a helyzet, amelyben cselekednünk kell, s ez a helyzet megfelelő módszereket követel. És a hadsereg tapasztalata megmutatta nekünk, hogy az igazgatás szervezete a testületi vezetés kezdetleges formáiból törvényszerűen átalakul egyszemélyi vezetéssé, amelyet ott most legalább öttized részben meg is valósítanak.

A testületi vezetés a legjobb esetben is nagy erőpazarlással jár, és nem felel meg a központosított nagyipar viszonyainak, amelyek gyors és pontos munkát követelnek. Ha a testületi vezetés védőit nézik, azt látják, hogy határozataikban túlságosan absztrakt formában leszögezik, hogy a kollégium minden tagját személyes felelősség terheli a feladatok teljesítéséért. Ez ma már ábécé nálunk. De akik gyakorlati tapasztalatokkal rendelkeznek, azok tudják, hogy a gyakorlatban száz közül egy esetben van így. Az esetek óriási többségében ez a felelősség csak papíron marad. Egyetlen kollégiumi tagnak sincs pontosan körülírt feladata és a feladatok végrehajtásáért egyik sem felel személyesen. Nálunk általában nem ellenőrzik a munkát. Képzeljék el, hogy valamely szakszervezet Központi Bizottsága Vaszilij Vasziljevics Vasziljevet jelöli, s

önök azoknak a feladatoknak a jegyzékét kérik, melyeket a jelölt teljesített és gyakorlati emberek ellenőriztek. Ezt a jegyzéket nem fogják megkapni. Valamennyien még csak alig-alig kezdjük igazán gyakorlati szemmel intézni a dolgokat.

A mi hibánk az, hogy mindent a magunk erejéből akarunk elvégezni. Legnagyobb fogyatékosságunk, hogy nincsenek munkatársaink, nem tudjuk őket az egyszerű munkások és parasztok közül kiválogatni, pedig rengeteg adminisztráló és szervező tehetség szunnyad soraikban. Sokkal helyesebb lesz, ha az általános és legtöbbször egészen meddő vitákról mielőbb áttérünk a gyakorlati munkára. Akkor valóban teljesíteni fogjuk az élenjáró osztály szervezőinek kötelességét és az új szervező tehetségek százait és ezreit fogjuk kiemelni. Ki kell emelnünk őket, ki kell próbálnunk őket, egyre bonyolultabb feladatokat kell rájuk bíznunk. Remélem, elérjük, hogy a népgazdasági tanácsok kongresszusa után, a kongresszusi munka eredményének összefoglalása után erre az útra lépünk, kibővítjük, megsokszorozzuk a szervezők számát, hogy azt az igen vékony réteget, amely ez alatt a két év alatt felőrlődött, kiegészítsük és gyarapítsuk, mert a kitűzött feladatok elvégzésére tízszerannyi, tízmilliók előtt felelős szervezőre van szükségünk, hogy a nyomorgó, éhező és fázó Oroszországot megszabadítsuk ezektől a gyötrelmektől.

A másik, bennünket leginkább érdeklő kérdés, — a munkahadseregek kérdése.

Itt olyan feladat előtt állunk, amely tevékenységünknek két egymást leváltó szakaszát érinti. Az a szakasz, melyet a háború töltött be egészen, még nem ért véget. Számos jel arra mutat, hogy az orosz kapitalisták nem folytathatják tovább a háborút. De még meg fognak próbálkozni azzal, hogy haddal törjenek Oroszországra — ehhez kétség sem férhet. Résen kell lennünk. Azt a háborút azonban, amelyet két évvel ezelőtt zúdítottak ránk, nagyjában győzelmesen befejeztük, és áttérünk a békés feladatokra.

Meg kell értenünk ennek az átmenetnek a sajátszerűségét. Egy teljesen tönkretett ország, egy éhező és fázó

ország, ahol kétségbeejtő a nyomor, és benne egy nép, amely erejében megnövekedett és biztos lett önmagában, amikor ez a nép meggyőződött arról, hogy az egész világgal, túlzás nélkül — az egész világgal meg tud birkózni, mert hiszen az egész kapitalista világ vereséget szenvedett — lám, ebben a sajátos helyzetben, az elodázhatatlan feladatok megoldása érdekében munkahadsereget szervezünk.

Minden figyelmünket a legfontosabbra — a gabona begyüjtésére és a központba való szállítására — kell összpontosítanunk. Ha a legkisebb mértékben is eltérünk ettől, ha a legkisebb mértékben is szétforgácsoljuk erőnket, ez a legnagyobb veszélyt, ügyünk vesztét jelenti. És hogy a lehető leggyorsabban felhasználjuk apparátusunkat, munkahadsereget kell teremtenünk. Önök már megkapták a Központi Bizottság idevonatkozó téziseit és a megfelelő jelentéseket, ezért nem térek ki ennek a kérdésnek konkrét részleteire. Csak azt szeretném mondani, hogy amikor a polgárháborúról új feladatokra térünk át, mindent a munka frontjára kell vetnünk, ide kell összpontosítanunk minden erőt, s minden erőnket maximálisan meg kell feszítenünk, katonai határozottsággal, könyörtelen határozottsággal. Most nem tűrünk semmiféle kibúvót. Amikor kitűzzük ezt a jelszót, ezzel azt mondjuk, hogy a végsőkig meg kell feszítenünk a munkások és parasztok minden eleven erejét és meg kell követelnünk, hogy ebben fenntartás nélkül segítsenek nekünk. És akkor a munkahadsereg megteremtésével, a munkások és parasztok minden erejének megfeszítésével teljesítjük fő feladatunkat. Sikerülni fog száz- és százmillió pud gabonát gyüjtenünk. Gabona van az országban. De hihetetlen, pokoli erőfeszítés, az ország minden erejének megfeszítése, katonai határozottság és energia kell ahhoz, hogy begyüjtsük és a központba szállítsuk ezt a száz- és százmillió pud gabonát. Itt, a központban, főleg a gabonabegyüjtés és szállítás tervezésével fogunk foglalkozni és főleg erről fogunk beszélni, a többi kérdéssel, a finanszírozás, az ipari építés kérdéseivel és a nagyarányú programokkal összefüggő minden egyéb kérdéssel nem kell most túlságosan foglalkozni. Most az a fő feladatunk, hogy ellenszegüljünk annak

a veszélyes kísérletnek, amely nagyarányú tervekre és feladatokra akarja összpontosítani figyelmünket. Minden figyelmünket a legfőbbre és legfontosabbra kell összpontosítanunk, nem szabad megengednünk, hogy eltérjenek az előttünk álló fő feladattól — állami úton, szabott árakon, a munkásállam szocialista útján, nempedig a spekuláció kapitalista útján, gabonát és élelmiszert kell begyüjteni és ezt be kell szállítani a központba, leküzdve a közlekedés ziláltságát. Bűnt követ el, aki megfeledkezik erről a feladatról.

Hogy legfontosabb feladatunk teljesítését többé vagy kevésbbé helyesen szervezzük, az összes állami szervek, különösen a népgazdasági tanácsok vezetőinek munkára kell serkenteniök a munkások és parasztok tízmillióit. Ezt fogja szolgálni Oroszország átépítésének nagyarányú terve. Elegendő eszközzel, anyaggal, technikai lehetőséggel, nyersanyaggal, mindennel rendelkezünk, hogy az összes munkások és parasztok bevonásával, minden téren megkezdjük ennek az átépítésnek a munkáját. Szívós harcba fogunk, elvtársak, fölszítjuk ezt a harcot, amely ebben az időszakban súlyos áldozatokat követel a munka frontján, de ezt a harcot elkerülhetetlenül meg kell vívnunk, mert éhezünk és fázunk, mert a közlekedés tönkre van téve, mert pusztít a kiütéses tífusz. Ezekkel a csapásokkal meg kell küzdenünk, minden téren meg kell kezdenünk államunk építését a nagy gépipar alapján, hogy kultúrálttá tegyük országunkat és a helyes szocialista harc útján kijussunk abból a mocsárból, amelyben a világkapitalizmus és imperializmus országai manapság elmerültek.

„Pravda" 19. sz.
1920 január 29.

A HONVÉDELMI TANÁCS TAGJAINAK

II/1.

A vasúti közlekedés helyzete egészen katasztrofális. *Megszűnt a gabonaszállítás.* Valóban rendkívüli intézkedésekre van szükség, hogy megmeneküljünk. Két hónapig (február—márciusban) ilyesféle rendszabályokat kell foganatosítani (és még más megfelelő, hasonló rendszabályokat kell találni):

I. A közlekedésben nem dolgozók mostani kenyéradagját *csökkenteni* kell; az ott dolgozókét fel kell *emelni.* Ha el is pusztulnak még ezrek, de az országot megmentjük.

II. A Közellátási és a Hadügyi Népbiztosság kivételével az összes hivatalok felelős munkásainak háromnegyedrészét erre a két hónapra a vasúti közlekedésre és javítási munkálatokra kell kirendelni. Ennek megfelelően két hónapra be kell szüntetni (vagy tizedrészére kell csökkenteni) más népbiztosságok munkáját.

III. *A vasúti vonalak* mindkét oldalán, 30—50 versztnyi területen *hadiállapotot kell hirdetni,* munkamozgósítást kell elrendelni az utak tisztítására *és ennek a területnek volosztyjaiba* kell áthelyezni az *egész* illetékes kormányzóság voloszty- és kerületi végrehajtó bizottságaiban dolgozó felelős munkások háromnegyedrészét.

Először 1924-ben jelent meg.

BESZÁMOLÓ AZ ÖSSZOROSZORSZÁGI KÖZPONTI VÉGREHAJTÓ BIZOTTSÁG ÉS A NÉPBIZTOSOK TANÁCSA MUNKÁJÁRÓL A VII. SZOVJETKONGRESSZUSON VÁLASZTOTT ÖSSZOROSZORSZÁGI KÖZPONTI VÉGREHAJTÓ BIZOTTSÁG ELSŐ ÜLÉSSZAKÁN 1920 FEBRUÁR 2[63]

Elvtársak, a Népbiztosok Tanácsa és az Összoroszországi Végrehajtó Bizottság tevékenységéről szóló beszámolóm — az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság funkcióit az ülések közötti időben annak Elnöksége végezte — természetszerűen két fő részre oszlik: az első részben a nemzetközi politikáról, a Szovjet Köztársaság nemzetközi helyzetéről, a második részben a belső építésről és a fő gazdasági feladatokról fogok beszámolni. Engedjék meg, hogy ebben a sorrendben adjam elő a beszámolási időszak, vagyis az utóbbi két hónap alatt végzett munkánk legfontosabb tényeit.

Ami a Szovjet Köztársaság nemzetközi helyzetét illeti, ennek meghatározó, legfontosabb ténye: a Vörös Hadsereg sikere. Önök tudják, hogy Kolcsak hadseregének végső maradványait csaknem teljesen megsemmisítettük a Távol-Keleten, ugyanakkor Japán és Amerika, e formálisan szövetséges hatalmak vetélkedése, ellenségeskedése egyre világosabbá válik, s megfosztja őket attól a lehetőségtől, hogy nyomásuk minden erejével a Szovjet Köztársaság ellen forduljanak. Jugyenyics csapatainak megsemmisítése után, s azután, hogy Délen, január elején visszavettük Novocserkasszkot és Donmenti Rosztovot, döntő csapást mértünk csapataik zömére, úgy hogy a Szovjet Köztársaság katonai helyzete igen radikálisan megváltozott. És bár a háborút még nem fejeztük be, de már minden állam tisztán látja, hogy korábbi reményeik, a Szovjet Köztársaság katonai erővel való eltiprása, meghiúsultak.

A szövetségesek felismerték a Szovjet Köztársaság nemzetközi helyzetének ilyen radikális megváltozását; ez

tükröződött a szövetségesek Legfelsőbb Tanácsának határozatában, amelyet (nem hivatalosan) szikratávírón közöltek velünk. A határozatot január 16-án hozták. Lényege az volt, hogy a Szovjet Köztársaság elleni blokádot megszüntetik. A Legfelsőbb Tanács határozatot hozott, melynek legfontosabb része így hangik: (o l v a s s a)[64].

Nincs szükség arra, hogy ezt a diplomatikus formulázást bíráljam. Sokkal szembeötlőbb, semhogy érdemes lenne beszélnem arról, hogy a szövetségesek Oroszországhoz való viszonya nem változott. Ha a szövetségesek úgy értelmezik politikájukat, hogy a blokád megszüntetése nem jelenti korábbi politikájuk megváltoztatását, ezzel csak azt bizonyítják, hogy politikájuknak nincs talaja. Nekünk azonban ennek a határozatnak nem a politikai, hanem a gazdasági oldala a fontos. A blokád megszüntetésének ténye nagy, nemzetközi jelentőségű tény és azt bizonyítja, hogy megkezdődött a szocialista forradalom új szakasza. Mert a blokád valójában az egész világ imperialistáinak fő, valóban tartósan alkalmazott fegyvere volt, amellyel meg akarták fojtani Szovjet-Oroszországot.

A legutóbbi Szovjetkongresszuson már utaltam arra és azt a gondolatot fejtegettem, hogy a Szovjet-Oroszország elleni harc nemcsak azt eredményezte, hogy Franciaország, Anglia és más fejlett országok munkásai és parasztjai kikényszerítették a harc feladását, hanem ennek a harcnak még az volt a következménye, hogy ezekben az országokban a lakosság kispolgári tömegei ellenezni kezdték a blokádot. És magától értetődik, hogy ha olyan országokban, mint Anglia és Franciaország, a lakosság középrétegei ellenzékbe mentek, ennek okvetlenül ki kellett hatnia a nemzetközi imperialisták politikájára. Ismerve körmönfontságukat, nem várhatjuk, hogy egyenesen, minden fenntartás nélkül járjanak el, szavuk mögött ott rejlik az a kívánság, hogy visszaállítsák a régit, hogy valamilyen ravaszsággal becsempésszék korábbi politikájukat, azt a politikát, amelyet most nyiltan nem folytathatnak. De meg kell mondanunk, hogy alapjában véve óriási győzelmeket arattunk. És még azt a fegyvert is, amellyel csak a szövetségesek rendelkeztek — a flottát is kiütöttük a kezükből: kiütöttük, annak ellenére, hogy az ingadozó

elemek e flotta legyőzhetetlenségével rémítettek bennünket. A politikai viszonyok fejlődése azonban bebizonyította, hogy ez a legyőzhetetlen flotta sem volt képes ellenünk harcolni. Mi, akiknek nem volt lehetőségünk arra, hogy katonai ellenállást tanusítsunk a tengeren, arra kényszerítettük az imperialista hatalmakat, hogy lemondjanak erről a fegyverről.

Ez a politikai változás természetesen nem nyilvánul meg azonnal nemzetközi méretekben, de tény, hogy az államközi világviszonylatok szférájába kerültünk, s ez lehetővé teszi, hogy a fejlettebb országoktól támogatást kapjunk. Természetesen, ezeknek az országoknak gazdasági és pénzügyi helyzete igen szomorú, valamennyien hanyatlanak, és sokra nem számíthatunk, mivel azonban módunkban van iparunkat fejleszteni, arra mégis csak számíthatunk, hogy a termeléshez, iparunk helyreállításához gépeket kapunk. És a legfőbb, hogy az az eszköz, amellyel teljesen elvágtak bennünket a fejlett országoktól, a blokád — összeomlott.

Azután, hogy a Szövetséges Tanács kénytelen volt lemondani erről a fegyverről, a nemzetközi politika terén újabb győzelmeket arattunk. Legnagyobb győzelmünk az volt, hogy békét kötöttünk Észtországgal. Ma a következő értesítést kaptuk Ioffétól és Gukovszkijtól: „Ma, február 2-án, moszkvai idő szerint éjjel 2 órakor aláírtuk Oroszország és Észtország békeszerződését. A szerződés aláírása végett Revalból megérkezett Birk, Észtország külügyminisztere."

Elvtársak, a békeokmánynak, ennek a rendkívül fontos okmánynak a szövegét, amelyet nagyon sokáig tárgyaltak, futár hozza, akinek holnap reggel kell megérkeznie; mi azonban táviratilag megkaptuk a pontos szöveget, és holnap már szét fogjuk osztani. Meg fogjuk vizsgálni és ratifikáljuk. Ennek az okmánynak óriási jelentősége van számunkra. Oroszország és Észtország békeszerződésének igen nagy, világtörténelmi jelentősége van, és mivel olyan kormánnyal sikerült békeszerződést kötnünk, amely szintén demokratikussá válik és most tartós kapcsolatban lesz velünk, de amelyet eddig az egész imperialista világ támogatott, úgy kell tekintenünk

erre a békeszerződésre, mint igen nagy, történelmi fontosságú eseményre.

Tudjuk, hogy azok, akik az imperializmus és a demokrácia között állnak, rendszerint mindig vagy az egyik, vagy a másik táborhoz szegődnek. Mi tehát, mint látják, kétségtelenül győzelmet aratunk, mert a békét aláírták, és ennek az államnak most ellenségünk ellen kell fellépnie. Ennek a ténynek elvi jelentősége abban áll, hogy az imperialista korszakban az egész világ igen sok nagy és kis államra oszlik; a kis államok teljesen gyámoltalanok, jelentéktelen csoportot alkotnak a gazdag hatalmakkal szemben, amelyek egészen alávetik maguknak a kis, gyenge államok sorát. Az imperializmus olyan korszakot teremtett, amikor az egész világ, a föld egész lakossága kevés kizsákmányoló, elnyomó országra és sok olyan országra oszlik, amelyeknek kevés és gyenge lakosságát a kizsákmányoló országok gyarmati függőségben tartják.

Amikor kiharcoltuk a békét Észtországgal, bebizonyítottuk, hogy mint proletár és kommunista állam előre tudunk haladni. Mivel? Bebizonyítottuk az antant háborúskodó hatalmainak, amelyek ellenezték a békét, hogy az a rokonszenv, amelyet ellenfeleinknél és a burzsoá kormányoknál is fel tudunk kelteni, hogy egy kis ország rokonszenve erősebb, mint az a katonai nyomás, az a pénzügyi segítség és azok a gazdasági szálak, amelyek ezt a kis országot a világbíró hatalmakhoz fűzik. Az antant meggyőződött arról, hogy mi nemcsak akkor tudunk győzni, amikor erőszakot alkalmazunk, — mi meg tudjuk cáfolni azt a hazugságot és azt a rágalmat is, amelyet a világ burzsoá kormányai terjesztenek rólunk, azt hajtogatva, hogy a bolsevikok csupán erőszakkal tartják magukat. Hát akkor hogyan kerekedhettünk a világimperializmus egyesült erői fölé Észtországot illetőleg, amely mindig csak erőszakot tapasztalt a cári földbirtokosi Oroszország részéről? Úgy kerekedtünk felül, hogy bebizonyítottuk, hogy a békés politikára való átmenet érdekében kellő időben és igazán le tudunk mondani az erőszakról, és meg tudjuk nyerni egy kis állam burzsoá kormányának rokonszenvét, annak ellenére, hogy ezt a kormányt a nemzetközi tőke minden eszközzel segítette.

Ez történelmi jelentőségű tény. Észtország — kis ország, kis köztársaság, de az imperialista világtőke ezernyi gazdasági és katonai eszközzel annyira elnyomta, hogy egész lakossága ez alatt az elnyomás alatt nyög. És ez a béke azt bizonyítja, hogy mi, bár fáradtak, gyengék vagyunk és elszigeteltek bennünket, győzelmet tudunk aratni a fehérgárdista hadsereg felett, amelyet a nemzetközi tőke támogatott. A hatalmas antant győzelmesebb erőszakkal tud válaszolni az erőszakra, ez a béke pedig azt bizonyítja, hogy mi erőszak nélkül meg tudjuk nyerni a burzsoázia rokonszenvét és támogatását.

Itt igen nehéz nemzetközi feladat hárult ránk. A kapitalizmus különböző országokban, különböző ütemben, különböző körülmények között, különböző módon és módszerekkel fejlődik. Egy ország szocialista köztársasága együtt létezik a világ kapitalista országaival és ingadozásra kényszeríti azok burzsoáziáját. Ebből azt következtették: „Az önök helyzete tehát reménytelen; ha erőszakkal legyőzték is a fehérgárdistákat, de ott az egész többi világ, mit csinálnak azzal?“ — Azt szintén legyőzzük. És hogy ez nem frázis, azt az Észtországgal kötött béke bizonyítja. A nemzetközi tőke minden nyomása eredménytelen volt azon a területen, ahol meggyőződtek róla, hogy valóban nem kívánunk erőszakot alkalmazni. A nemzetközi tőke azt mondta: „Ne kössetek békét a bolsevikokkal, különben éhséggel törünk le benneteket, nem adunk sem pénzügyi, sem gazdasági segítséget.“ És Észtország egyike volt azoknak a kis, formálisan független országoknak, amely azt gondolta magában: „Mi inkább bízunk abban, hogy a bolsevikok más, gyengébb népekkel, még ha burzsoá kormányuk van is, békében tudnak élni, nem úgy, mint az antant egész világbíró demokráciája.“

A demokrácia akkor nyilvánul meg legjobban, amikor a háború és béke alapvető kérdéséről döntenek. Az összes hatalmak állapota arra mutat, hogy új imperialista háborút készítenek elő. Ezt minden nap látja az egész világ munkássága. Amerika és Japán ma vagy holnap egymásra rontanak; Anglia Németország legyőzése után annyi gyarmatot kaparintott meg, hogy a többi imperia-

lista hatalom sohasem fog ezzel megbékülni. Új, őrült háború van készülőben, és a tömegek tudják ezt. És íme, az óriási erőkkel rendelkező Oroszország, amelyet azzal vádolnak, hogy miután végzett Jugyenyicscsel, Kolcsakkal és Gyenyikinnel, minden erejével rá fogja vetni magát a kis országra, — ez az Oroszország demokratikus békét köt Észtországgal. És ezt a békét olyan feltételek mellett kötöttük, hogy több területi engedményt tettünk, olyan engedményeket, amelyek nem tartották be egészen szigorúan a nemzeti önrendelkezés elvét, hogy tettekkel bizonyítottuk be: a határkérdés számunkra másodrendű kérdés, de a békés kapcsolatok kérdése, az a kérdés, hogy ki tudjuk várni minden nép létfeltételeinek kibontakozását, nemcsak elvileg igen fontos, hanem olyan kérdés is, amelynek kapcsán meg tudtuk nyerni a velünk szemben ellenséges nemzetek bizalmát. Hogy meg tudtuk nyerni Észtország bizalmát, ez egyáltalában nem volt véletlen, ez annak a megnyilvánulása volt, hogy egy magában álló és erőtlennek, gyengének látszó proletár köztársaság lassanként megnyeri az imperialista országoktól függő országokat, ezek az országok pedig a nagy többséget alkotják. Ezért van világtörténelmi jelentősége az Észtországgal kötött békénknek. Bármilyen erőfeszítést tegyen is az antant, hogy háborút kezdjen — még ha sikerülne is neki ezt a békét mégegyszer háborúval felváltania —, mindenesetre megdönthetetlen történelmi tény, hogy a világtőke minden nyomása ellenére, nagyobb bizalmat tudtunk kelteni egy burzsoá kormányzás alatt álló kis országban, mint az állítólag demokratikus, valójában pedig rabló, imperialista burzsoázia.

Arra vonatkozólag, hogy itt milyennek bizonyult a mi politikánk az egész világ állítólag demokratikus, valójában pedig rabló hatalmainak politikájával ellentétben, véletlenül különösen érdekes okmányokkal rendelkezünk, amelyeket engedelmükkel fel fogok olvasni. Ezeket az okmányokat egy Olejnyikov nevű fehérgárdista tiszttől vagy alkalmazottól kaptuk. Olejnyikovnak az volt a megbízatása, hogy az egyik fehérgárdista kormánytól fontos okmányokat juttasson el a másikhoz. Ő azonban nekünk adta át ezeket az okmányokat[65]. (T a p s.) Ezeket az

okmányokat sikerült eljuttatni Oroszországba; fel fogom azokat olvasni, bár ez meglehetősen sok időt vesz igénybe. De az okmányok nagyon érdekesek, mert igen világosan mutatják a politika titkos rúgóit. Az első okmány Szazonov távirata Gulkevicsnak:

Párizs, 1919 október 14, 668. sz.

Sz. D. Szazonov tiszteletét fejezi ki Konsztantyin Nyikolajevicsnek, és tájékoztatásul csatoltan megküldi B. A. Bahmetyev 1050. sz. és I. I. Szukin 23. sz. táviratának másolatát a balti tartományok helyzetéről.

Továbbá, egy érdekesebb okmány — egy távirat, amelyet október 11-én küldtek Washingtonból:

Érk. 1919 október 12. Ikt. sz.: 3346.
Bahmetyev — a Miniszternek.
Washington, 1919 október 11., 1050. sz.
Hivatkozom 1045. sz. táviratomra.

(rejtjel) A külügyminisztérium szóban ismertette velem a Gednek adott utasítást. Ő az amerikai kormány meghízottja Oroszország balti tartományaiban. Egy orosz kormánynál sincs akkreditálva. Küldetése — a megfigyelés és a hírszerzés. Magatartásával nem szabad a helyi lakosságban azt a reményt keltenie, mintha az amerikai kormány kész volna az autonómián túlmenő szeparatista áramlatokat támogatni. Ellenkezőleg, az amerikai kormány reméli, hogy a Baltikum lakossága segíteni fog orosz testvéreinek közös állami munkájukban. Az utasítás alapja a szövetséges kormányok és a legfelsőbb kormányzó közötti egyezmény olyan értelmezése, ahogy azt a kormánynak küldött június 17-i memorandumomban kifejtettem. Geddel kivonatokat közölnek az elnök legutóbbi beszédeiből, amelyekben erősen támadta a bolsevizmust.

Tehát az amerikai kormány közölte, hogy képviselője tetszés szerinti utasításokat adhat, de nem támogathatja a függetlenséget, vagyis nem biztosíthatja ezeknek az államoknak a függetlenséget. Ez közvetlenül vagy közvetve kiszivárgott; nem maradhatott titokban Észtország előtt, hogy a nagyhatalmak félrevezetik. Ezt

természetesen mindenki sejthette, mi azonban okmányokkal rendelkezünk, amelyeket közzé fogunk tenni:

Érk. 1919 október 12. Ikt. sz.: 3347.
Szukin — a Miniszternek.
Omszk, 1919 október 9., 28. sz.

(rejtjel) Knox átadta a legfelsőbb kormányzónak a brit hadügyminisztérium közlését, amelyben az utóbbi figyelmezteti, hogy a balti államok hajlandók békét kötni a bolsevikokkal, akik garantálják függetlenségük haladéktalan elismerését. Ezzel kapcsolatban a brit hadügyminisztérium felveti a kérdést, nem kellene-e a kormánynak ezeket az ígéreteket ellensúlyoznia olymódon, hogy eleget tesz az említett államok kívánságainak. Knoxnak adott válaszunkban hivatkoztunk a legfelsőbb kormányzónak a hatalmakhoz intézett június 4-i jegyzékében kifejtett elvekre, és egyben rámutattunk arra, hogy a balti államok és a bolsevikok közötti béke megkötése kétségtelenül veszéllyel fenyeget, mert lehetővé teszi a szovjet csapatok egyrészének felszabadítását és megnyitja azt a gátat, amely akadályozza, hogy a bolsevizmus Nyugatra hatoljon. Maga az a tény, hogy készek a békéről beszélni, véleményünk szerint arról tanuskodik, hogy az önkormányzati egységekben, amelyek egymaguk nem képesek az agresszív bolsevizmus behatolása ellen védekezni, a pártok a végsőkig demoralizálódtak.

Meggyőződésünknek adva kifejezést, hogy a hatalmak nem nézhetik jó szemmel a bolsevizmus további terjedését, azt ajánlottuk, hogy a balti államoktól vonjanak meg minden további támogatást. A hatalmak ilymódon hathatnak igazán a balti államokra, s ez célszerűbb eszköz, mintha ígéretekben túltennénk a bolsevikokon, akiknek már nincs mit veszteniök.

Jelentve a fentieket, kérem önt, tegyen megfelelő lépést Párizsban és Londonban; Bahmetyevhez külön jelentéssel fordulunk.

Érk. 1919 október 9. Ikt. sz.: 3286.
Szablin — a Miniszternek.
London, 1919 október 7., 677. sz.

(rejtjel) Gucskovhoz írt levelében a hadügyminisztérium hadműveleti osztályának főnöke, akinek G. felajánlotta hajóinkat, hogy az angoloknak megkönnyítse Jugyenyics ellátását, azt közli, hogy a hadügyminisztérium véleménye szerint Jugyenyics most el van látva mindennel, és hogy

Anglia nincs abban a helyzetben, hogy Jugyenyicset továbbra is ellássa. De hozzáfűzi, hogy ha már hajóink vannak, úgy megszervezhetjük Jugyenyics ellátását kereskedelmi alapon, feltéve, ha hitelt kapunk. Radcliffe tábornok ugyanakkor elismeri, hogy Jugyenyics hadseregét kellően fel kell szerelni, mert „a balti államok közül ez az egyetlen erő, amely aktív hadműveleteket folytathat a bolsevikok ellen".

A Miniszter — Bahmetyevnek Washington.
Párizs, 1919 szeptember 30., 2442. sz.

(rejtjel) Nagyon megbízható svéd forrásból szerzett értesülés szerint Morris stockholmi amerikai követ kijelentette, hogy Amerikában egyre szélesebb körök rokonszenveznek a bolsevikokkal és be akarják szüntetni Kolcsak támogatását, hogy az amerikai kereskedelem érdekében érintkezésbe lépjenek Moszkvával. Egy hivatalos képviselő ilyen kijelentései különös benyomást keltenek.

Érk. 1919 október 5. Ikt. sz.: 3244.
Bahmetyev — a Miniszternek.
Washington, 1919 október 4., 1021. sz.
Hivatkozom 2442. sz. táviratára.

(rejtjel) A Külügyminisztériumban bizalmasan közölték velem, hogy Morris stockholmi követ és különösen Hengut Kopenhágában valóban ismeretesek baloldali rokonszenvükről, de itt nincs semilyen befolyásuk, sem tekintélyük, és hogy a kormány időről időre kénytelen rendreutasítani őket, és kategórikusan rámutatni arra, hogy az amerikai politika változatlanul kormányunk támogatására irányul a bolsevikok elleni harcban.

Ezek azok az okmányok, amelyeket közzéteszünk és amelyek szemléltetően mutatják, hogyan folyt a harc Észtország körül, hogyan gyakorolt nyomást az antant, Anglia és Franciaország — Kolcsakkal és Amerikával karöltve — Észtországra, hogy ne kössön békét a bolsevikokkal, és hogyan kerekedtek felül ebben a viadalban a bolsevikok, akik területi engedményeket ígértek és biztosították Észtország függetlenségét. Állítom, hogy ez a győzelem óriási történelmi jelentőségű, mert ezt a győzelmet erőszak alkalmazása nélkül arattuk, mert ezt a győzelmet a világimperializmus fölött arattuk, mert ez

olyan győzelem, mellyel a bolsevikok megnyerik az egész világ rokonszenvét. Ez a győzelem korántsem bizonyítja, hogy most már azonnal általános békét fognak kötni, de ez a győzelem azt mutatja, hogy mi képviseljük a föld népessége többségének békés érdekeit a militarista-imperialista rablókkal szemben. És ez a megítélés arra vezetett, hogy a burzsoá Észtország, mely a kommunizmus ellenfele, békét kötött velünk. Ha mi, akik proletár szervezet, Szovjet Köztársaság vagyunk, békét kötünk, a béke szellemében cselekszünk a burzsoá kormányokkal szemben, akiket az imperializmus hatalmas mágnásai elnyomnak, akkor ebből következtetnünk kell, hogyan kell alakulnia nemzetközi politikánknak.

Most azt tűzzük ki fő feladatunkul, hogy legyőzzük a kizsákmányolókat és megnyerjük az ingadozókat, — ez világraszóló feladat. Számos burzsoá állam ingadozik; ezek, mint burzsoá államok, gyűlölnek bennünket, másrészt azonban, mint elnyomottak — jobbnak látják, ha békét kötnek velünk. Ezzel magyarázható az Észtországgal kötött béke. Ez a béke természetesen csak az első lépés, és hatása csak később fog mutatkozni, de kétségtelen, hogy meglesz a hatása. Lettországgal eddig csak Vöröskereszt-ügyekben folytattunk tárgyalásokat[66], ugyanígy a lengyel kormánnyal is. Ismétlem, az Észtországgal kötött békének feltétlenül éreztetnie kell a hatását, mert az okok ugyanazok — Lettországot és Lengyelországot ugyanúgy háborúba igyekeznek sodorni Oroszország ellen, mint Észtországot. Ez esetleg sikerülhet is, tehát éberekneк kell lennünk, mivel nincs kizárva, hogy Lengyelország háborút indít ellenünk, de mi meg vagyunk győződve — s ezt a legfontosabb vívmányok bebizonyították —, hogy békét köthetünk és olyan engedményeket tehetünk, amelyek lehetőséget nyujtanak mindennemű demokrácia fejlődésére. Ennek most különös jelentősége van, mert Lengyelország kérdése nagyon kiéleződött. A hírek szerint a burzsoá, konzervatív, földbirtokosi Lengyelországon kívül, az összes lengyel kapitalista pártok közreműködésén kívül, az antant valamennyi állama is minden erejét latba veti, hogy Lengyelországot háborúba kergesse ellenünk.

Önök tudják, hogy a Népbiztosok Tanácsa kiáltvánnyal fordult Lengyelország dolgozó népéhez[67]. Ezt a kiáltványt kérem jóváhagyni, hogy ellensúlyozzuk Lengyelország földbirtokosi köreinek uszítását. Kiegészítő szöveget javasolunk a lengyel dolgozó tömegeknek. Ez a kiáltvány súlyos csapást mér az imperialista hatalmakra, amelyek ránk akarják uszítani Lengyelországot, de mi a dolgozó többség érdekeit mindenek fölé helyezzük.

Most felolvasok egy táviratot, amely tegnap került a kezünkbe. Ez a távirat képet nyujt arról, hogyan dolgozik az amerikai tőke, hogy bizonyos színben tüntessen fel bennünket és háborúba sodorjon Lengyelországgal. A távirat így szól (olvassa). Én nem mondtam és nem hallottam ilyent, de hazudni, azt tudnak, mert nem hiába költik tőkéjüket arra a kifejezett célra, hogy hazug híreket terjesszenek. Ezt burzsoá kormányuk biztosítja nekik. (Tovább olvassa a táviratot.) Ezt a táviratot Európából Amerikába küldik a kapitalisták pénzén és ezzel az a céljuk, hogy a leglelkiismeretlenebbül háborúba sodorjanak Lengyelországgal. Az amerikai tőke minden erejével nyomást igyekszik gyakorolni Lengyelországra és lelkiismeretlenül úgy tünteti fel a dolgot, mintha a bolsevikok azért akarnának végezni Kolcsakkal és Gyenyikinnel, hogy egész „vashadseregüket" Lengyelországra vessék.

Fontos, hogy itt, azonnal, hagyjuk jóvá a Népbiztosok Tanácsának rendeletét, s ezután azt kell tennünk, amit korábban is tettünk más államokkal kapcsolatban, és azt is, amit Kolcsak és Gyenyikin csapataival szemben tettünk. Azonnal Lengyelország demokráciájához kell fordulnunk, hogy felvilágosítsuk az igazi helyzetről. Mi kitűnően ismerjük ezt az eszközünket, amely nagyon pozitívan hat abban az értelemben, hogy bomlasztja ellenfeleinket. Végeredményben pedig ez a módszer arra az útra vezet, amely nekünk szolgál, amelyre rávezette az egész világ dolgozó népességét. Ennek a politikának, bármilyen nehéz is, határozott kezdetet kell jelentenie, s miután megkezdtük, végig is visszük.

Meg kell jegyeznem, hogy a többi államot illetőleg ugyanilyen volt a politikánk. Javasoltuk Grúziának és Azerbajdzsánnak, hogy kössünk egyességet Gyenyikin ellen. Ajánlatunkat visszautasították, arra hivatkoztak, hogy nem kívánnak beavatkozni más államok ügyeibe. Majd meglátjuk, mit szólnak ehhez Grúzia és Azerbajdzsán munkásai és parasztjai.

Ez a politikánk a nyugati népek tekintetében még óvatosabb volt, mint amikor Oroszország népeiről volt szó. Ezt a politikát olyan államok irányában követtük, mint Lettország, Észtország, Lengyelország, de másfelől több keleti állam irányában is, amelyek fejlődési színvonala ugyanolyan, mint a gyarmati országok túlnyomó többségéé, ahol a föld lakosságának többsége él. Anglia, amely máig is kezében tartja a gyarmati rabszolgákat, elnyomja őket. Ha a nyugateurópai államokkal szemben követett politikánk ennyire óvatos és bizonyos időt követel, hogy módjuk legyen leküzdeni kerenszkizmusukat, akkor Keleten, ahol sokkal elmaradottabb, vallási fanatizmustól lenyűgözött országokkal van dolgunk, amelyek bizalmatlanabbak az orosz néppel szemben, mert évtizedekig és évszázadokig az imperializmusnak és annak a cári kapitalista politikának járma alatt nyögtek, amelyet a nagyhatalmi Oroszország követett velük szemben — itt politikánknak óvatosabbnak és türelmesebbnek kell lennie.

Autonómiát adtunk a Baskir Köztársaságnak[68]. Létre kell hoznunk az Autonóm Tatár Köztársaságot[69]. Ugyanezt a politikát folytatjuk minden keleti néppel szemben és azt mondjuk: mi, akik az imperialista hatalmak roppant frontjával állunk szemben, mi, akik az imperializmus ellen harcolunk, olyan szövetséget alkotunk, amely szoros katonai tömörülést követel, és minden kísérletet, amely ennek a szoros tömörülésnek megbontására irányul, megengedhetetlen jelenségnek tekintünk, mely a nemzetközi imperializmus elleni harc érdekeinek elárulását jelenti. De politikánk érvényesítésénél még óvatosabbaknak kell lennünk. Míg az európai országok a kerenszkizmus időszakát élik, addig az alacsonyabb fejlődési fokon álló országokban még inkább megvannak a bizalmatlanság elemei. Huzamosabban kell hatni rájuk. Mi támogatjuk

ezeknek az államoknak függetlenségét és önállóságát. Dolgozó tömegeikre apellálunk. Azt mondjuk: feltétlenül szükséges a katonai erők egysége, megengedhetetlen ennek az egységnek a lazítása.

Meg vagyunk győződve, hogy ha rendszeresen folytatjuk a szoros szövetség politikáját, a keleti népeknél nagyobb sikerünk lesz, mint eddig. Pedig eddig is nagy sikereket értünk el. A Szovjet Köztársaság Kelet valamennyi népénél igen nagy népszerűségnek örvend. Ennek ugyanaz az oka, amiért sikerült békét kötnünk egy kis nyugati állammal: bennünk látják az imperializmus ellen küzdő megingathatatlan harcost, mi vagyunk az egyetlen köztársaság, amely hadat visel az imperializmus ellen, és amely anélkül, hogy erőszakot venne igénybe, ki tud használni minden helyzetet, és győzni tud úgy is, hogy lemond az erőszak alkalmazásáról.

Magától értetődik, hogy ugyanezt a politikát követjük az Ukrán Köztársasággal szemben is, csak sokkal határozottabb formában. Itt egyszerűbb a kérdés, mert az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság és az Ukrán Szovjet Köztársaság Központi Végrehajtó Bizottsága már korábban szerződést kötött egymással. Ez a szerződés a két köztársaság szoros föderációját jelenti az imperialista országok elleni harcban, és e szerződés alapján mind szorosabb szövetséget építünk. És a gyenyikini uralom keserű tapasztalata meggyőzi az ukrán parasztok és munkások tömegét arról, hogy csak az Oroszországi Köztársasággal való legszorosabb szövetség lesz igazán olyan hatalom, amelyet a nemzetközi imperializmus nem képes legyőzni és hogy az imperializmus elleni harc viszonyai között az állami különválás nem lehet előnyös, mert az imperializmus kihasznál minden megoszlást, hogy eltiporja a Szovjethatalmat; az ilyen különválás bűn. Politikánk mély gyökeret ver Ukrajnában, és meg vagyunk győződve, hogy a munkások és parasztok Szovjetjeinek küszöbön álló Összukrajnai Kongresszusa ünnepélyesen jóváhagyja ezt a politikát. Ezt kívántam mondani a nemzetközi helyzetről. Azokat a gyakorlati javaslatokat pedig, amelyeket a Népbiztosok Tanácsa és az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság nevében kell előter-

jesztenem, felsoroltam; kérem, hagyják jóvá azokat ezen az ülésszakon.

Áttérve a belső építés munkájára, előbb kormányunk néhány külön intézkedéséről kell beszélnem, majd rátérek arra, ami a legfőbb, — arra, hogy új vágányokra térünk, hogy a katonai feladatokról áttérünk az államépítés feladataira.

Ami azokat a fontosabb belpolitikai intézkedéseket illeti, melyek az utóbbi két hónap alatt a folyó munkák közül többé-kevésbbé kiemelkednek, különösen fontos a következő rendelet, mely az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság jóváhagyására szorul. Arról a rendeletről van szó, amely eltörli a halálbüntetést. Önök tudják, hogy a Gyenyikin felett aratott döntő győzelem után, Rosztov visszavétele után, Dzerzsinszkij elvtárs, a Vé-Csé-Ká vezetője és belügyi népbiztos, haladéktalanul javaslatot terjesztett a Népbiztosok Tanácsa elé, hogy töröljék el a Csé-Kától függő halálbüntetés alkalmazását, és ezt már keresztül is vitte a hivatalában. Ha az európai burzsoá demokrácia minden módon és minden eszközzel azt a hazugságot terjeszti Szovjet-Oroszországról, hogy az főkép terrorista ország, ha ezt terjeszti a burzsoá demokrácia, ha ezt terjesztik a II. Internacionále szocialistái, ha Kautsky erről „Terrorizmus és kommunizmus" címmel külön könyvet írt, amelyben azt állítja, hogy a kommunista hatalom a terrorizmusra támaszkodik, akkor elképzelhetik, mennyi hazugságot terjesztenek erre vonatkozólag; és hogy megcáfoljuk ezt a hazugságot, elhatároztuk magunkat erre a lépésre, amelyet Dzerzsinszkij elvtárs már megtett és a Népbiztosok Tanácsa jóváhagyott, de amely még az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság jóváhagyására szorul.

A terrort az antant terrorizmusa kényszerítette ránk, amikor a világhatalmak, nem riadva vissza semmitől, hordáikkal ránk támadtak. Két napig sem tarthattuk volna magunkat, ha a tisztek és fehérgárdisták próbálkozásaira nem feleltünk volna könyörtelenül. Ez terrort jelentett, de ezt az antant terrorista módszerei kényszerítették ránk. És mihelyt döntő győzelmet arattunk, még a háború befejezése előtt, Rosztov visszavétele után, nyomban

lemondtunk a halálbüntetés alkalmazásáról, s ezzel bebizonyítottuk, hogy ígéretünkhöz híven, megtartjuk programunkat. Mi azt mondjuk, erőszakot azért kell alkalmaznunk, hogy elnyomjuk a kizsákmányolókat, hogy elnyomjuk a földbirtokosokat és kapitalistákat; amikor ezt a feladatot megoldjuk, mindennemű kivételes rendszabályt mellőzünk. Ezt tettekkel bebizonyítottuk. És én hiszem, remélem, biztos vagyok abban, hogy az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság egyhangúlag jóváhagyja a Népbiztosok Tanácsának ezt az intézkedését és megerősíti olymódon, hogy Oroszországban ne lehessen alkalmazni halálbüntetést. Magától értetődik, hogy az antant minden kísérlete, mely a háború módszereinek újabb alkalmazására irányul, arra fog kényszeríteni bennünket, hogy megújítsuk a korábbi terrort; mi tudjuk, hogy olyan időben élünk, amikor haramiák garázdálkodnak, amikor nem a jó szó a cselekvés eszköze; ezt tartottuk szem előtt és mihelyt a döntő harc befejeződött, azonnal elhatároztuk, hogy hatályon kívül helyezzük azokat a rendszabályokat, amelyeket minden más hatalom állandóan alkalmaz.

Most a Munkás Felügyelet kérdésének megvitatásáról szeretnék beszélni. Erről a kérdésről külön jelentést fognak hallani, és nem lenne helyes, ha hosszasabban foglalkoznék vele. Itt az a legfontosabb feladat, hogy a nagy tömegeket bevonjuk az igazgatásba. Ez a feladat égetőbb, mint a nagyarányú építési feladatok. Részletes javaslatokat fognak kapni, és ha megtárgyalják, kijavítják azokat, meg fogják érteni, hogy ezt az építést a nagy munkástömegek szélesebbkörű részvételével kell folytatni. Ez a fő feladatunk. Ezt a feladatot nagyon nehéz megközelíteni a mostani gazdasági bomlás idején, de törhetetlenül haladunk feléje.

Még egy kérdést kell megoldanunk — a szövetkezetek kérdését. Feladatunkul tűztük ki, hogy az egész lakosságot szövetkezetekben egyesítjük, de nem olyan szövetkezetekben, mint a régiek, melyek a legjobb esetben is csupán a felső rétegeket fogták át.

A szocializmus nem valósulhatna meg, ha nem tanulná meg annak a technikának, annak a kultúrának, annak

az apparátusnak a felhasználását, amelyet a burzsoá kultúra, a kapitalizmus kultúrája hozott létre. Ehhez az apparátushoz tartoznak a szövetkezetek, amelyek annál jobban fejlődnek, minél magasabb az ország kapitalista fejlettségének színvonala. Szövetkezeteink elé azt a feladatot tűztük, hogy terjesszék ki tevékenységüket az egész országra. A szövetkezetek eddig csak a felső rétegekre terjedtek ki, azoknak nyujtottak előnyöket, akiknek módjukban állt kifizetni a részjegyeket, de nem tették lehetővé, hogy a dolgozó tömegek is igénybe vegyék szolgálataikat. Ezekkel a szövetkezetekkel mi egyszersmindenkorra szakítottunk, de nem úgy, hogy a szövetkezeteket általában megsemmisítettük, hanem ellenkezőleg, 1918 márciusában és áprilisában azt a feladatot tűztük a szövetkezetek elé, hogy vonják be a szövetkezetekbe az egész lakosságot. Ha vannak még szövetkezeti emberek, akik becsben tartják a szövetkezeti mozgalom alapítóinak tanítását (a szövetkezetek régi feladata — a dolgozók érdekeinek a kielégítése), — azoknak rokonszenvezniök kell ezzel. És meg vagyunk győződve, hogy a szövetkezeti szervezetek részvevőinek többsége velünk érez, bár korántsem ringatjuk magunkat abban az illúzióban, hogy megnyertük a szövetkezeti vezetők többségének rokonszenvét is. A szövetkezeti vezetők zöme burzsoá és kispolgári nézeteket vall, a szövetkezeteket csak a kapitalista gazdálkodás és a hírhedt szabadkereskedelem új formájának tartják, amely keveseknek meggazdagodást, a többségnek koldusbotot jelent. Ehelyett azt tűztük ki állami feladatul, hogy a szövetkezetek térjenek át a dolgozó tömegek igazi kiszolgálására és tevékenységüket terjesszék ki az egész lakosságra. Ezt nem lehetett egycsapásra megvalósítani. Miután kitűztük ezt a feladatot, rendszeresen azon dolgoztunk és ezután is azon fogunk dolgozni, hogy ezt az ügyet végleg tető alá hozzuk, hogy az egész lakosságot szövetkezetekben egyesítsük. És biztosra vehetjük, hogy az egész Szovjet Köztársaság, talán pár hét mulva, vagy talán néhány hónap mulva, a dolgozók egyetlen nagy szövetkezetévé válik. Ezután a dolgozók öntevékenységének fejlődése, a dolgozóknak az építésbe való bevonása szélesebb mederben fog haladni.

Ennek betetőzéséül elrendeltük, hogy a szövetkezetek minden nemét, nemcsak a fogyasztási, hanem a hitel-, a termelő stb. szövetkezeteket is fokozatosan és kellő elővigyázatossággal a Centroszojuzban (Szövetkezeti Központban) egyesítsék. Meg vagyunk győződve, hogy a Központi Végrehajtó Bizottság és a helyi funkcionáriusok támogatni fogják idevonatkozó intézkedéseinket. A helyi funkcionáriusok, a szövetkezetek egyesítésének formális befejezése után, gazdaságépítő munkájukkal, s a munkások és parasztok többségének ebbe a munkába való bevonásával elérik majd — ez a legfontosabb feladatok egyike —, hogy a szövetkezetek, többek közt, nagyon fontos tényezői lesznek a régi, kapitalista államtól örökölt bürokratizmus elleni harcnak, annak a harcnak, amelyet programunk is a legfontosabb feladatnak nyilvánított. És ezt a harcot végigküzdjük minden hivatalban, minden eszközzel, többek közt olymódon, hogy a szövetkezeteket egyesítjük és a burzsoá szövetkezeti felső rétegek helyett az igazi dolgozó tömegekre apellálunk, akiknek a szövetkezetek szervezése terén egytől-egyig önálló munkát kell végezniök.

A belső építés kérdéseivel kapcsolatban beszélnem kell még arról, hogy mit végeztünk a földművelés területén. A földművelésügyi népbiztos a földhasználat rendezése céljából 1919 júliusában körlevelet adott ki arról, hogy milyen rendszabályokkal kell harcolni a juttatott föld gyakori újrafelosztása ellen. Ez a körlevél július 1-én jelent meg az „Izvesztyija VCIK"-ban és megtalálható „A Munkás-Paraszt Kormány törvényerejű rendeletei és rendelkezései tárában". Ez a körlevél azért fontos, mert válaszol a parasztok számos útmutatására és bejelentésére. A parasztok ugyanis bejelentéseikben rámutattak arra, hogy a gyakori újrafelosztások, a kisgazdaság viszonyai között, gátolják a munkafegyelem fokozódását, a munka termelékenységének emelkedését. Ez az álláspontja a Népbiztosok Tanácsának is, amely felszólította a Földművelésügyi Népbiztosságot, hogy az újrafelosztások rendjéről terjesszen elő szabályzattervezetet. Ezt a tervezetet legközelebb megtárgyaljuk. Ugyanígy a Földművelésügyi Népbiztosság feladatának tekinti, hogy több sürgős intézkedést

tegyen az élő és holt gazdasági felszerelés helyreállítására. E tekintetben éppen a helyi funkcionáriusok rendszeres munkája nagyjelentőségű, és reméljük, hogy az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság tagjai megfelelő nyomást gyakorolnak majd a hatóságokra és közreműködnek abban, hogy a Földművelésügyi Népbiztosság idevonatkozó rendelkezéseit a lehető legrövidebb időn belül végrehajtsák.

Most áttérek építésünk utolsó kérdésére, amely, lényegét tekintve, a legfőbb kérdés: a munkahadseregek és munkamozgósítás kérdésére. A társadalmi élet hirtelen átmenetei és változásai idején a legnehezebb feladat — számolni minden átmenet sajátosságával. Hogy a szocialisták hogyan harcoljanak a kapitalista társadalomban — ez nem nehéz feladat és már régen megoldották. Hogyan képzeljük el a fejlett szocialista társadalmat — ez sem nehéz. Ezt a feladatot szintén megoldották. De hogy gyakorlatilag hogyan valósítsuk meg a régi, megszokott, közismert kapitalizmusból az új, még meg nem született, szilárd bázissal nem bíró szocializmusba való átmenetet — ez a legnehezebb feladat. Ez az átmenet, a legjobb esetben is, hosszú évekig fog tartani. Ezen az időszakon belül politikánknak több, még kisebb átmenetet kell szem előtt tartania. És a ránk háruló feladat minden nehézsége, a politika minden nehézsége, a politika minden művészete abban áll, hogy számot vessen minden ilyen átmenet sajátos feladataival.

Mi fő és nagy vonásaiban, bár még nem véglegesen, éppen hogy megoldottuk a háború feladatát. Az volt a feladatunk, hogy bármi áron visszaverjük a fehérgárdisták rohamát. Azt mondottuk: mindent a háborúnak kell alárendelni. Ez helyes politika volt. Nagyon jól tudjuk, hogy ez a politika hihetetlen nehézségekkel járt együtt a hátországban, éheztünk, fáztunk, tönkrementünk, de éppen az a körülmény, hogy a Vörös Hadsereg — melyet többek közt úgy értékeltek, mint azt a felolvasott példák mutatják — a legelmaradottabb országban oldotta meg ezt a feladatot, azt bizonyítja, hogy vannak új erők ebben az országban. Enélkül elképzelhetetlen lett volna ennek a mintaszerű hadseregnek a megteremtése, enélkül nem arathat-

tunk volna győzelmet az anyagilag erősebb hadseregek felett. De azután, hogy az egész államapparátust ennek a szolgálatába állítottuk, azután, hogy meg tudtuk oldani ezt a sajátos feladatot — teljes egészében mindent alárendeltünk a háború érdekeinek —, a helyzet gyors és éles átmenetet követel. A háborút még nem fejeztük be. Harci készültségben kell maradnunk, meg kell semmisítenünk Gyenyikin csapatait, meg kell mutatnunk minden ország földbirtokosainak és tőkéseinek, hogy ha még mindig háborúban akarnak leszámolni Oroszországgal, ugyanolyan sorsra jutnak, mint Kolcsak és Gyenyikin. Ezért egyetlen lépést sem szabad tennünk, amely gyengítené haderőnket. És ugyanakkor az egész országot más vágányokra kell átvezetni, át kell építeni az egész mechanizmust. Nem lehet és nem is szükséges tovább kiélezni ezt a jelszót: mindent a háborúra, mert a háború feladatát alapjában véve megoldottuk.

Új feladat előtt állunk: a háborúról át kell térnünk a békés építésre. Az átmenet körülményei azonban annyira sajátosak, hogy nem szerelhetjük le a hadsereget, mert számolnunk kell azzal a lehetőséggel, hogy ugyanaz a Lengyelország, vagy valamely más hatalom, amelyet az antant ezután is reánk uszít, megtámad bennünket. Ez sajátos feladat, mert nem gyöngíthetjük haderőnket, de a Szovjethatalom egész gépezetét, amely háborúra van beállítva, át kell vezetni a békés gazdasági építés új vágányaira. A feladatnak ez a sajátossága rendkívüli figyelmet igényel és példája annak, hogy itt nem boldogulhatunk általános formulákkal, általános programtételekkel, a kommunizmus általános elveivel, hanem számolni kell a kapitalizmusból a kommunizmusba való átmenet e feltételeinek sajátosságával, egy olyan átmenet feltételeinek sajátosságával, amikor az ország, amelynek minden figyelmét lekötötte a háború, katonai téren döntő győzelmet aratott, s a helyzet megváltozása után át kell térnie a gazdasági feladatok katonai megoldására; katonai megoldására azért, mert a helyzet, mint valamennyien tudják, rendkívül súlyos. A tél vége hallatlan nehézségeket okoz és okozott a dolgozó tömegeknek — éhséget, fázást, pusztulást jelent és jelentett számukra. De ha törik, ha szakad, ezt le kell

küzdenünk. Tudjuk, hogy erre képesek vagyunk. Ezt bebizonyította a Vörös Hadsereg energiája.

Ha mindeddig tudtunk harcolni, amikor minden oldalról körülzártak és elvágtak bennünket a gabona- és szénvidékektől, akkor most, amikor mindezt visszaszereztük, amikor megvan a lehetőségünk arra, hogy Ukrajnával együtt oldjuk meg a gazdasági építés feladatait, — megoldhatjuk a fő feladatot: nagymennyiségű gabonát és élelmiszert gyüjthetünk és elszállíthatjuk az ipari központokba, hogy megkezdjük az ipari építést. Erre a feladatra kell összpontosítanunk minden erőnket. Nem szabad megengednünk, hogy erről a feladatról bármely más gyakorlati feladattal elterelj ék a figyelmet. Ezt a feladatot katonai eszközökkel, irgalmat nem ismerve, minden más érdek teljes kizárásával kell megoldanunk. Tudjuk, hogy számos, igen jogos követelésen és érdeken esik csorba emiatt, de ha ezt nem vállaltuk volna, a háborúban nem arattunk volna győzelmet. Most éles és gyors átmenetet kell végrehajtanunk, hogy megteremtsük a békés gazdasági építés alapját. Ez azt jelenti, hogy nagy élelmiszerkészletet kell teremtenünk és el kell szállítanunk a központi területre; a közlekedés feladata: a nyersanyag és az élelmiszer beszállítása. 1917 augusztusától 1918 augusztusáig bezárólag 30 millió pud gabonát gyüjtöttünk, a következő évben 110 milliót, most pedig 5 hónap alatt már 90 millió pudot gyüjtöttünk. Gyüjtöttük pedig a Közellátási Népbiztosságunk apparátusával, nem kapitalista, hanem szocialista módon, szabott árakon, nem a szabad piacon való vásárlással, hanem a parasztok minden gabonafölöslegének kötelező beszolgáltatásával. Vagyis megtaláltuk az utat. Meg vagyunk győződve, hogy ez az út helyes, és ezen az úton haladva olyan eredményeket érhetünk el, amelyek biztosítani fogják roppant arányú gazdasági építésünket.

Minden erőt ennek a feladatnak kell szentelni, a katonai építés terén kitűnt minden katonai erőt ezekre az új vágányokra kell állítani. Ez az a sajátos helyzet, az a sajátos átmenet, amely megszülte a munkahadseregek eszméjét, életre hívta az első uráli munkahadsereg és az ukrajnai munkahadsereg megteremtéséről, majd a tartalékhadsereg erőinek munkafeladatokra való felhasználásá-

ról szóló törvényt, majd a Szovjethatalomnak a munkakötelezettségi bizottságokról szóló rendeletét[70]. Az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság egyik tagja részletesen fogja ismertetni ezeket a törvényeket. Én, magától értetődően, nem térhetek ki erre, mert ezt csak külön beszámolóban lehet kellően megvilágítani. Én csak hangsúlyozom ennek a jelentőségét általános politikánkban, ennek az átmenetnek a jelentőségét, amely sajátos feladatokat tűz elénk. Ezek a feladatok: katonai módon meg kell feszíteni minden erőt, meg kell szervezni ezeket az erőket, hogy nagy élelmiszerkészleteket gyüjtsünk és az ipari építés központjaiba szállítsunk. Ennek érdekében, ha törik, ha szakad, meg kell teremtenünk a munkahadseregeket, katonailag kell szervezkednünk, számos hivatalt csökkentenünk, szűkítenünk kell, sőt be kell zárnunk, hogy a legközelebbi hónapok folyamán, mindenáron, leküzdjük a közlekedés ziláltságát, hogy kijussunk ebből a kétségbeejtő helyzetből, amikor a tél végén éheznünk, fáznunk és nyomorognunk kell. Ki kell jutnunk ebből a helyzetből. Erre képesek vagyunk. És amikor az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság jóváhagyja a munkakötelezettségre és a munkahadseregekre vonatkozó rendszabályainkat, amikor még jobban bevési a lakosság széles tömegeinek tudatába ezt a gondolatot és minden helyi funkcionáriustól megköveteli annak megvalósítását, akkor egészen biztosak lehetünk, hogy megbirkózunk ezzel a rendkívül nehéz feladattal, anélkül, hogy a legkisebb mértékben is gyengítenők harci készültségünket.

Anélkül, hogy harci készültségünket gyengítenők, a Szovjet Köztársaságot, ha törik, ha szakad, de át kell vezetnünk a gazdasági építés új vágányaira. Ezt a feladatot a legközelebbi hetekben, esetleg a legközelebbi hónapokban végre kell hajtani. Minden szovjet szervezetnek, minden pártszervezetnek meg kell feszítenie minden erejét, hogy véget vessünk a közlekedés terén uralkodó ziláltságnak, hogy növeljük gabonakészleteinket.

Akkor — és csakis akkor — meglesz a nagyarányú ipari építéshez, Oroszország villamosításához szükséges bázisunk, szilárd alapunk. És hogy megmutassuk a lakosságnak, különösen pedig a parasztságnak, hogy erre vonat-

kozólag nagyszabású terveink vannak, amelyeket nem a képzeletből merítettünk, hanem a technikára támaszkodva tudományosan készítettünk elő, azt hiszem, határozatot kell hoznunk — s remélem, hogy ezt a Központi Végrehajtó Bizottság helyeselni fogja —, melyben felhívjuk a Legfőbb Népgazdasági Tanácsot és a Földművelésügyi Népbiztosságot, hogy együttesen dolgozzák ki Oroszország villamosítási tervét.

Az Állami Kiadó segítségével, és hála az egykori Kusnyerjov nyomda, most 17-es állami nyomda, energikus munkásainak, sikerült elérnem, hogy nagyon rövid idő alatt megjelent Krzsizsanovszkij „Oroszország villamosításának fő feladatai" című brosúrája. Ezt a brosúrát holnap kiosztjuk az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság tagjainak. Krzsizsanovszkij elvtárs, aki a Legfőbb Népgazdasági Tanács elektrotechnikai alosztályán dolgozik, brosúrájában összefoglalja azt, amit már megtettünk, és olyan kérdéseket vet fel, amelyek propagálása — nem gyakorlati alkalmazása, hanem propagálása — most egyik legfontosabb feladatunk.

Remélem, hogy a Központi Végrehajtó Bizottság elfogadja ezt a határozati javaslatot, mely a Központi Végrehajtó Bizottság nevében azt a feladatot tűzi a Legfőbb Népgazdasági Tanács és a Földművelésügyi Népbiztosság elé, hogy néhány hónapon belül — ezalatt más gyakorlati feladataink lesznek — a tudomány és technika képviselőinek közreműködésével dolgozzák ki Oroszország nagyarányú és teljes villamosítási tervét. A brosúra szerzőjének tökéletesen igaza van, amikor jelmondatául ezt a mondást választotta: „A gőz százada — a burzsoázia százada, a villamosság százada — a szocializmus százada." Új technikai alappal kell rendelkeznünk az új gazdasági építéshez. Ez az új technikai alap: a villamosság. Mindent erre az alapra kell majd építenünk. Ez hosszú évekbe kerül. Ha kell, 10—20 évig fogunk dolgozni, de meg kell mutatnunk a parasztságnak, hogy az ipar és a földművelés régi elkülönülése helyett, e legmélyebb ellentmondás helyett, mely a kapitalizmust táplálta, s viszályt szított az ipari munkások és a mezőgazdasági munkások között, — azt tűzzük ki feladatunkul, hogy visszaadjuk a paraszt-

ságnak azt, amit gabonában kölcsön kaptunk tőle, mert tudjuk, hogy a papírpénz, magától értetődően, nem egyenértéke a gabonának. Ezt a kölcsönt vissza kell fizetnünk olymódon, hogy az ipart megszervezzük és a parasztokat ellátjuk iparcikkekkel. Meg kell mutatnunk a parasztoknak, hogy az ipar megszervezése korunk legmagasabb technikája alapján, a várost és a falut egybekapcsoló villamosítás alapján, végetvet a város és a falu viszályának, megadja a falunak a kulturális felemelkedés lehetőségét, megadja azt a lehetőséget, hogy még a legeldugottabb helyeken is legyőzzük az elmaradottságot, a sötétséget, a nyomort, a betegségeket és az elvadulást. Ehhez azonnal hozzáfogunk, mihelyt megbirkózunk soronlevő, fő feladatunkkal. Ennek érdekében egy percre sem fogunk eltérni fő gyakorlati feladatunktól.

A legközelebbi hónapokban — minden erőt az élelmiszerszállításra és az élelmiszerbázis kibővítésére. Ettől hajszálnyira sem szabad eltérni. A tudomány és technika szakemberei pedig dolgozzák ki ezalatt egész Oroszország villamosításának sok évre szóló tervét. Az a kapcsolat, melyet a külvilággal, a kapitalista Európával létesítettünk, az az ablak, melyet az Észtországgal kötött békeszerződéssel vágtunk, szolgáljon arra, hogy azonnal megkapjuk a szükséges technikai segítséget. És ha a legközelebbi hónapokban megoldottuk a közlekedés és az élelmezés fő feladatait, ha megoldottuk a munkakötelezettség feladatait, — teljes egészében ezekre a feladatokra összpontosítjuk minden erőnket és a legközelebbi időben hajszálnyira sem térünk el tőlük —, ha megoldjuk ezeket a feladatokat, akkor bebizonyítjuk, hogy át tudunk térni az évekre szóló építési feladatokra, arra a feladatra, hogy egész Oroszországot átvezessük a legmagasabb technikai alapra. Ezzel megszűnik majd a város és a falu viszálya és lehetővé válik, hogy teljesen és véglegesen legyőzzük azt az elmaradottságot, azt a széttagoltságot, elaprózottságot, falusi sötétséget, amely máig is legfőbb oka minden megcsontosodásnak, minden maradiságnak, minden elnyomásnak. Ha ezen a téren, a békés győzelem terén, az ipar újjászervezésének vértelen frontján is felhasználjuk katonai jártasságunkat és teljes energiával dolgozunk, minden erőt erre a feladatra

egyesítünk, — akkor ezen a téren még döntőbb, még nagyobb győzelmeket fogunk aratni, mint aminőket katonai téren arattunk. (T a p s.)

Rövid tudósítás: „Pravda" 23. sz. és „Izvesztyija VCIK" 23. sz. 1920 február 3.

A teljes szöveg először e kötet orosznyelvű kiadásában jelent meg.

AZ OKP VÁLASZTERVEZETE (VAGY TÉZISEI) A NÉMETORSZÁGI FÜGGETLEN SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT LEVELÉRE[71]

Miután megkaptuk a (német) függetlenek *hivatalos* tárgyalási javaslatát, nekünk, mint pártnak, most egészen nyiltan kell válaszolni, kerülve minden „diplomáciát", amely bizonyos fokig kötelező a Kommunista Internacionáléra.

És úgy kell válaszolnunk, hogy tisztázzuk a dolgot a proletárdiktatúrával és a szovjet rendszerrel rokonszenvező munkások tömege előtt, — azok előtt a munkások előtt, akiket nemcsak Németországban, hanem Franciaországban is, Angliában is, és sok más országban is (tudatosan és öntudatlanul, azaz önmagukat ámítva) *félrevezetnek* a vezérek, akik csak látszat kedvéért fogadják el ezeket a munkások közt népszerű jelszavakat (proletárdiktatúra és Szovjethatalom), valójában pedig a régi módon, nem ezeknek a jelszavaknak szellemében, hanem olyan szellemben folytatják munkájukat, propagandájukat, agitációjukat stb., amely ellentétben áll ezekkel a jelszavakkal.

Az alábbiakban vázlatos fogalmazványát adom egy ilyen válasz téziseinek (az OKP válaszának a német Független Szociáldemokrata Párt levelére):

(a pontok sorrendjét *szintén* át kell még dolgozni)

1. A proletárdiktatúra azt a képességet, készséget, eltökéltséget jelenti, hogy forradalmi rendszabályokkal, a kizsákmányolók kisajátítása árán a magunk oldalára (a proletariátus forradalmi élcsapatának oldalára) vonjuk a dolgozók és kizsákmányoltak egész tömegét.

Ennek nyoma sincs a német függetlenek mindennapi agitációjában (például a „Freiheit"-ben). A longuetistáknál sincs semmi nyoma ennek.

2. Ilyen agitáció különösen a falusi proletárok és fél-

proletárok, úgyszintén a kisparasztok között szükséges (olyan parasztok között, akik nem alkalmaznak bérmunkát még a legsürgősebb aratási stb. munkák idején sem, akik nem adnak el, vagy alig adnak el gabonát). A lakosság e rétegeinek napról napra, rendkívül egyszerűen, népszerűen, egészen konkrétan meg kell magyarázni, hogy a proletariátus, miután kezébe vette az államhatalmat, *a kisajátított földbirtokosok rovására* azonnal megjavítja a helyzetüket. Megszabadítja őket a nagybirtokosok igájától, mint egésznek odaadja nekik a nagybirtokokat, megszabadítja őket az adósságoktól és így tovább, és így tovább. Ugyanígy kell agitálni a városi nem-proletár vagy nem egészen proletár dolgozó tömeg soraiban is.

A német függetlenek (és a longuetisták) nem folytatnak ilyen agitációt.

3. A szovjet rendszer annak a burzsoá hazugságnak a megdöntése, amely „sajtószabadságnak" nevezi a sajtó megvásárlásának szabadságát, a gazdagok, a kapitalisták szabadságát, hogy megvásárolhassák a lapokat, a kapitalisták szabadságát, hogy összevásárolhassák a lapok százait és ilymódon meghamisítsák az úgynevezett „közvéleményt".

A német függetlenek (s ha róluk beszélünk, *mindig* ideértjük a longuetistákat is, az angol függetleneket is stb. stb.) nem látják be ezt az igazságot, nem használják fel agitációjukban, nem agitálnak napról napra annak érdekében, hogy forradalmi úton vessenek véget a sajtó tőkés leigázásának, melyet a burzsoá demokrácia hazugul sajtószabadságnak nevez.

A függetlenek nem folytatnak ilyen agitációt, csak szóban ismerik el (Lippenbekenntnis) a Szovjethatalmat, valójában pedig egészen a burzsoá demokrácia előítéleteinek rabjai.

A nyomdák, a papírraktárak és készletek kisajátításának szükségességét, ezt a *legfontosabb* dolgot nem képesek megmagyarázni, mert maguk sem értik.

4. Ugyanez áll a gyülekezési szabadságra (ez — hazugság, amíg a gazdagok birtokában vannak a legjobb épületek, amíg a gazdagok megvásárolják a középületeket), a „*nép* felfegyverzésére", a lelkiismereti szabadságra (= a

tőke szabadságára, hogy megvásárolhasson és megvesztegethessen egész egyházi szervezeteket, hogy a vallás ópiumával elkábítsák a tömegeket) és minden más burzsoá-demokratikus szabadságjogra.

5. A proletárdiktatúra azt jelenti, hogy *egy* osztály, a proletariátus, éspedig annak forradalmi élcsapata megdöntötte a burzsoáziát. Az a követelés, hogy ez az élcsapat a burzsoá parlamenti, a burzsoá alkotmányozógyűlési stb. választásokon, azaz a *bérrabszolgaság fennállása alatt* tartott választásokon, a kizsákmányolók megléte mellett, a kizsákmányolók igájában, a termelési eszközök magántulajdona mellett szavazással *előzetesen* szerezze meg a *nép többségét*, — ez a követelés vagy feltételezés valójában annyit jelent, mint teljesen szakítani a proletárdiktatúra álláspontjával és ténylegesen a burzsoá demokrácia álláspontjára helyezkedni.

Éppen ezt teszik a német függetlenek és a francia longuetisták. Ezek a pártok, amikor a kispolgári demokraták frázisait szajkózzák a „nép" (a burzsoázia által félrevezetett és a tőke által elnyomott nép) többségéről, objektíve még a burzsoázia pártján állnak a proletariátussal szemben.

6. A proletárdiktatúra annak az igazságnak a világos tudatát tételezi fel és jelenti, hogy a proletariátus — minden kapitalista társadalomban elfoglalt objektív, gazdasági helyzeténél fogva — *híven* kifejezi a dolgozók és kizsákmányoltak, a félproletárok (vagyis a részben munkaerejük eladásából élők), a kisparasztok stb. *egész* tömegének érdekeit.

A lakosságnak ezek a rétegei nem szabad akaratukból (mint ahogy a kispolgári demokrácia gondolja) követik a burzsoá és kispolgári pártokat (beleértve a II. Internacionále „szocialista" pártjait), hanem azért, mert a burzsoázia egyenesen félrevezeti őket, mert a tőke elnyomja őket, mert a kispolgári vezérek önnönmagukat ámítják.

A proletariátus a lakosságnak ezeket a rétegeit (a félproletárokat és a kisparasztokat) csak győzelme *után*, csak az államhatalom meghódítása után, vagyis csak az után fogja megnyerni, csak az után nyerheti meg, ha megdönti a burzsoáziát, ilymódon felszabadítja az *összes* dol-

gozókat a tőke igája alól és a gyakorlatban *megmutatja* nekik, milyen nagy előnyt nyujt a proletár államhatalom (megszabadítja őket a kizsákmányolóktól).

Ezt a gondolatot, mely a proletárdiktatúra eszméjének az alapja és lényege, a német függetlenek és a francia longuetisták nem értik, nem viszik be a tömegekbe, nem propagálják napról napra.

7. A proletárdiktatúra annak a tudatát jelenti, hogy a kizsákmányolók ellenállását erőszakkal kell elnyomni, azt a készséget, képességet, eltökéltséget jelenti, hogy ezt megtegyék. Mivel pedig a burzsoázia, még a legköztársaságibb és legdemokratikusabb burzsoázia is (például Németországban, Svájcban, Amerikában), rendszeresen pogromokhoz, lincseléshez, gyilkossághoz, katonai erőszakhoz, a kommunistákkal szemben és valójában a proletariátus minden forradalmi lépésével szemben terrorhoz folyamodik, — ha ilyen viszonyok között lemondanánk az erőszakról, a terrorról, voltaképpen nyafogó kispolgárokká válnánk, reakciós nyárspolgári illúziókat keltenénk a szociális békét illetőleg, vagyis konkrétan szólva, gyáván meghunyászkodnánk a vagdalkozó tisztek előtt.

Mert az 1914—1918-as háború, ez a legbűnösebb és legreakciósabb imperialista háború, minden országban, még a legdemokratikusabb köztársaságokban is, tíz- és tízezer olyan reakciós tisztet nevelt és dobott a politika színterére, akik a burzsoázia érdekében, a tőke érdekében, terrorra készülődnek és terrort alkalmaznak a proletariátussal szemben.

Ezért a német függetleneknek és a francia longuetistáknak a terrorral szemben elfoglalt álláspontja, amelyet parlamenti beszédeikben, ujságcikkeikben, egész agitációjukban és propagandájukban gyakorlatilag is kifejezésre juttatnak, nem egyéb, mint tényleges, teljes megtagadása a proletárdiktatúra lényegének, átállás a kispolgári demokrácia álláspontjára, *megfertőzése* a munkások forradalmi tudatának.

8. Ugyanez áll a polgárháborúra. Aki az imperialista háború után, mikor a reakciós tábornokok és tisztek terrort alkalmaznak a proletariátussal szemben, amikor nyilvánvaló, hogy az *összes* burzsoá államok mostani politiká-

jukkal *már új* imperialista háborúkat *készítenek elő* — és nemcsak tudatosan készítik elő, hanem ezek a háborúk objektív elkerülhetetlenséggel következnek egész politikájukból —, aki ilyen viszonyok között, ilyen helyzetben siránkozik a kizsákmányolók elleni polgárháború miatt, elítéli azt, fél tőle, — az valójában reakcióssá válik.

Vagyis a munkások győzelmétől, amely néhány tízezer áldozatba kerülhet fél, viszont kétségtelenül lehetővé teszi az új imperialista vérfürdőt, amely tegnap millió és millió áldozatba került, s holnap is tengernyi áldozatot követel.

Vagyis ténylegesen *serkenti* a burzsoá tábornokok és burzsoá tisztek reakciós és erőszakos magatartását, terveit és készülődéseit.

Valójában éppen ilyen reakciós a német függetlenek és a francia longuetisták édeskés, kispolgári, szentimentális álláspontja a polgárháború kérdésében. Szemet húnynak a fehérgárda cselszövényei előtt, nem akarják látni, hogy a burzsoázia fehérgárdát képez ki, fehérgárdát alakít, és alakoskodva, farizeus módra (vagy gyáván) hallani sem akarnak a proletárok vörösgárdájának, vöröshadseregének szervezéséről, amely el tudja nyomni a kizsákmányolók ellenállását.

9. A proletárdiktatúra és a Szovjethatalom annak a világos tudatát jelenti, hogy a burzsoá államapparátust (mégha köztársasági-demokratikus apparátus is), a bíróságokat, a polgári és katonai bürokráciát stb. *szét kell zúzni*, darabokra kell törni.

A német függetlenek és a francia longuetisták nincsenek tudatában ennek az igazságnak, mindennapi agitációjukban nem népszerűsítik ezt az igazságot. Sőt, mi több: *ellenkező* szellemben folytatják *egész* agitációjukat.

10. Minden forradalom (a reformtól eltérően) már önmagában válságot, mégpedig igen mély politikai és gazdasági válságot jelent. Ez független a háború okozta válságtól.

A proletariátus forradalmi pártjának az a feladata, hogy megmagyarázza a munkásoknak és parasztoknak: bátran, merészen nézzenek szembe ezzel a válsággal és leküzdésének *erőforrását* a forradalmi rendszabályokban keressék. A proletariátus csak akkor győzheti le a kizsákmányolókat, és az emberiséget csak akkor szabadíthatja

meg véglegesen a háborúktól, a tőke igájától, a bérrabszolgaságtól, ha forradalmi lelkesedéssel, forradalmi energiával, a legnagyobb forradalmi áldozatkészséggel leküzdi a legnagyobb válságokat.

Más kiút nincsen, mert a kapitalizmussal szemben tanusított reformista magatartás eredményezte tegnap, hogy milliókat hajszoltak az imperialisták vágóhídjára, se vége, se hossza a különféle válságoknak (és a reformista állásfoglalás holnap is elkerülhetetlenül erre fog vezetni).

Ezt az alapvető gondolatot, mely nélkül a proletárdiktatúra csak üres frázis, a függetlenek és longuetisták nem értik, propagandájukban és agitációjukban nem érvényesítik, nem magyarázzák meg a tömegeknek.

11. A függetlenek és a longuetisták nem mélyítik el, nem fejlesztik a tömegekben annak a tudatát, hogy a reformizmus, mely a II. Internacionáléban (1889—1914) ténylegesen uralkodott, rothadt, végzetes volt és a II. Internacionále pusztulását okozta. Ehelyett elhomályosítják ezt a tudatot, nem fedik fel, nem leplezik le, hanem elpalástolják a betegséget.

12. A függetlenek kiléptek a II. Internacionáléból, szóban (például Crispien brosúrájában) elítélték azt, a gyakorlatban pedig kezet nyujtanak Friedrich Adlernek, aki Noske és Scheidemann úrék osztrák pártjának a tagja.

A függetlenek megtűrik soraikban azokat a publicistákat, akik merőben tagadják a proletárdiktatúra összes alapfogalmait.

A német független és a francia longuetista párt *vezéreinek* egész politikáját az jellemzi, hogy szavuk és tettük nem fedi egymást. Éppen ezek a vezérek azok, akik — a szovjet rendszerhez húzó munkás*tömegek* forradalmi rokonszenve ellenére — a kispolgári demokráciának és a proletariátusnak reformizmussal korrumpált vezető rétegeinek előítéleteit osztják.

13. A függetlenek és a longuetisták nem értik és nem magyarázzák meg a tömegeknek, hogy a fejlett országok imperialista extraprofitja lehetővé tette (és most is lehetővé teszi), hogy az imperialisták *megvesztegessék* a proletariátus vezető rétegeit, hogy a (gyarmatokból kisajtolt és a gyenge országok pénzügyi kizsákmányolásával szerzett) extra-

profitból morzsákat lökjenek nekik, hogy megteremtsék a tanult munkások kiváltságos rétegét stb.

Ha nem leplezik le ezt a bajt, ha nem harcolnak a trade-unionista bürokrácia ellen és a nyárspolgári céhszellem minden megnyilvánulása, a munkásarisztokrácia, a felső munkásréteg kiváltságai ellen, ha a forradalmi pártból nem űzik ki könyörtelenül e szellem képviselőit, ha nem apellálnak az *alsó rétegekre*, egyre nagyobb és nagyobb *tömegekre*, a kizsákmányoltak igazi *többségére*, akkor szó sem lehet proletárdiktatúráról.

14. Az a tény, hogy a függetlenek és a longuetisták nem akarnak, vagy nem képesek szakítani az imperializmus által megfertőzött felső munkásréteggel, megnyilvánul abban is, hogy nem folytatnak agitációt a *gyarmati* népek *minden* felkelésének és forradalmi mozgalmának közvetlen és feltétlen támogatása érdekében.

Ilyen körülmények között a gyarmati politika és az imperializmus elítélése csak alakoskodás vagy a korlátolt nyárspolgár puszta sopánkodása.

15. A függetlenek és a longuetisták nem folytatnak agitációt a hadseregben (nem agitálnak a hadseregbe való belépés mellett, annak előkészítése *céljából*, hogy a katonaság pártoljon a munkásokhoz a burzsoázia *ellen)*. Ebből a célból nem létesítenek szervezeteket.

A burzsoázia erőszakára, arra, hogy a *burzsoázia* számtalanszor megszegi a „törvényességet" (az imperialista háború idején éppúgy, mint annak befejezése után) a függetlenek és a longuetisták nem válaszolnak *illegális szervezetek* rendszeres propagálásával és *szervezésével.*

A legális és illegális munka, a legális és illegális szervezetek egybekapcsolása nélkül szó sem lehet valóban forradalmi proletár pártról sem Németországban, sem Svájcban, sem Angliában, sem Franciaországban, sem Amerikában.

16. Általában a függetlenek és a longuetisták egész propagandája, egész agitációja, egész szervezete inkább kispolgári-demokratikus, mint forradalmi-proletár; — pacifista, nempedig szociális forradalmi.

Ezért a proletárdiktatúra és a Szovjethatalom „elismerése" csak üres szóbeszéd.

Összegezve: ilyen körülmények között az OKP azt tartja egyedül helyesnek, ha a függetlenekkel és longuetistákkal nem egyesül egy Internacionáléban, hanem *kivárja*, míg a francia és német munkások forradalmi tömegei *kijavítják* az olyan pártok mint a függetlenek és longuetisták gyengéit, hibáit, előítéleteit, következetlenségét.

Az OKP véleménye szerint az ilyen pártoknak nincs helyük a Kommunista Internacionáléban.

Az OKP azonban nem zárkózik el az elől, hogy *tanácskozzék* minden olyan párttal, amely tanácskozni kíván vele, amely tudni akarja az OKP véleményét.

Megjelent 1920 márciusban.

BESZÉD A MOSZKVAI CSOMÓPONT VASUTASAINAK KONFERENCIÁJÁN, 1920 FEBRUÁR 5-ÉN

RÖVID UJSÁGTUDÓSÍTÁS

Lenin elvtárs, akit viharos tapssal fogadtak, nagy beszédet mondott.

Nemzetközi helyzetünkben, mondotta Lenin elvtárs, a legfontosabb tény az Észtországgal kötött béke. Ez a béke — Európára nyíló ablak. Ezzel kilátás nyílik arra, hogy a Nyugat országaival árucserét kezdjünk. Ellenfeleink azt hangoztatták, hogy a nyugati forradalom messze van és hogy e forradalom nélkül nem tarthatjuk magunkat. Mi azonban nemcsak hogy tartottuk magunkat, hanem győztünk is.

Győztünk, anélkül hogy bárhonnan is egyetlen töltényt kaptunk volna. Csakis azért győztünk, mert a munkások és vöröskatonák tudták, hogy miért küzdenek.

Ha a kis népek, amelyek csak az antant játékszerei, hajlani kezdenek arra, hogy békét kössenek Szovjet-Oroszországgal, ez azzal magyarázható, hogy mi a gyakorlatban bebizonyítottuk, hogy az imperialisták becsapták őket, és hogy az orosz proletariátus örömmel nyujtja feléjük békejobbját. Észtország után Lengyelország következik. Értesítést kaptunk, hogy Lengyelország fontolóra veszi Szovjet-Oroszország békeajánlatát. Ez a vértelen győzelem óriási jelentőségű.

Áttérve az ország belső helyzetére, Lenin elvtárs rámutatott arra, hogy itt a közlekedés ziláltsága elleni harc a lényeges. Jelenleg hajszálon függ a vasúti közlekedés. Ha megállnak a vonatok, — ez a proletárközpontok végzete lesz. A munkástömegek hősies erőfeszítése szükséges ahhoz, hogy fenntartsuk a közlekedést és megkönnyítsük az éhség és a hideg elleni harcot. A polgárháborúban,

amely annyi áldozatba került, példátlan hőstetteket vittek véghez, amelyek javunkra döntötték el az ügyet. Most, amikor a háború más fronton, az ipar frontján folyik, ugyanilyen hőstettek és áldozatok szükségesek. Most ezen a vértelen fronton kell győzelmeket aratnunk.

Meg kell érteni, hogy itt is áldozatokra van szükség. Áldozatok árán kell fellendíteni az ország gazdaságát. „Halál vagy győzelem" — ez legyen jelszavunk az ipar frontján. A munkásoknak be kell látniok, hogy ezen a fronton csak akkor arathatunk győzelmeket, ha minden erejük megfeszítésével fognak harcolni. A harc nagyon nehéz lesz, és ezt a harcot fáradt, éhező munkásoknak kell megvívniok; de ha megértik, hogy ennek a harcnak a kimenetelétől függ a munkásosztály sorsa, — akkor kivívják, amit akarnak.

A közlekedés kérdését jelenleg a Honvédelmi Tanács tárgyalja. De maguknak a munkásoknak is harcra kell egyesülniök a közlekedés ziláltsága ellen, a közlekedés ziláltságát fokozó spekuláció ellen. Akik az államnak nem adják be gabonafölöslegüket, azok a spekuláció eszközévé teszik a vasutat, — azok ellenünk vannak, és az öntudatos munkásoknak egy emberként harcolniok kell ellenük.

A Vörös Hadsereget nemcsak agitációval vezettük győzelemre, hanem szigorú vasfegyelemmel is. Azt, amit a Vörös Hadseregben alkottunk, meg kell teremtenünk a munka minden frontján. A Vörös Hadsereg megteremtésének egész tapasztalatát át kell vinnünk a dolgozók vasúti hadseregére, hogy arra a magaslatra emeljük, melyre a Vörös Hadsereg emelkedett. Áldozatok nélkül, vasfegyelem nélkül, a szakemberek felhasználása nélkül nem győzött volna a Vörös Hadsereg, nem fog győzni a vasutas hadsereg sem. (T a p s.)

„Petrogradszkaja Pravda" 28. sz.
1920 február 7.

HÁBORÚBAN — KATONA MÓDJÁRA

A földbirtokosok és a kapitalisták, akiket Oroszország munkásai és parasztjai megdöntöttek, az egész világ kapitalistáinak segítségével kétéves polgárháborút kényszerítettek ránk.

Ezt a háborút győzelmesen befejezzük.

Már kivívtuk az első békét, amely nemzetközi politikánk fölényét bizonyítja a világ egyesült kapitalistáinak politikájával szemben. Ezek a kapitalisták minden erejükből gátolták, hogy Észtország békét kössön velünk. Mi legyőztük őket. Békét kötöttünk Észtországgal; — ez az első béke, mely után a többi következik, és ezek lehetővé teszik, hogy Európával és Amerikával árucserét folytassunk.

A véres háborút, melyet a kizsákmányolók kényszerítettek ránk, győzelmesen befejezzük. Két év alatt megtanultunk győzni, és győztünk.

Most vértelen háború van soron.

Előre, győzelemre az éhség és a hideg, a tífusz és a koldusbot, a sötétség és a pusztulás elleni vértelen háború frontján!

Ezt a vértelen háborút az a pusztulás kényszerítette ránk, amelybe a hároméves imperialista háború és a kétéves polgárháború döntött bennünket. Hogy legyőzzük az ínséget és a nyomorúságot, az éhséget és a csapásokat, a hároméves imperialista háború és a kétéves polgárháború következményeit, jól vessük emlékezetünkbe, szívleljük meg alaposan és mindenáron, mindenütt tartsuk meg a következő szabályt:

Háborúban — katona módjára.

A munkások és a parasztok meg tudták teremteni a Vörös Hadsereget — a földbirtokos és a kapitalista nélkül, a földbirtokos és a kapitalista ellen. Le tudták győzni a kizsákmányolókat.

A munkások és parasztok meg tudják teremteni a békés munka vörös hadseregeit is, helyreállítják a földművelést és az ipart és új boldog életet teremtenek.

Ehhez az első és legfontosabb lépés — a *közlekedés* azonnali, minden áron, forradalmi energiával keresztülvitt, katonai szilárdsággal, egységben, katonai gyorsasággal, odaadással megvalósított *helyreállítása.*

Mindenki munkára, elvtársak!

Mutassuk meg, hogy a békés munka frontján a hősiesség és a győzelem még nagyobb csodáit tudjuk művelni, mint a kizsákmányolók elleni háborúban!

1920 február 7.

„Pravda" 28. sz.
1920 február 8.
Aláírás: N. Lenin.

BESZÉD A BLAGUSE-LEFORT KERÜLET PÁRTONKÍVÜLI KONFERENCIÁJÁN, 1920 FEBRUÁR 9-ÉN

UJSÁGTUDÓSÍTÁS

Lenin elvtárs beszédében szovjet jelenünk két égető kérdését: a nemzetközi helyzet és a munkafront kérdését érinti.

— Vörös Hadseregünk — mondja Lenin elvtárs — győzelmeivel megszilárdította Szovjet-Oroszország helyzetét és első győzelmünket aratta az antant imperialistáin. Mivel magyarázható ez a győzelem? Világos, hogy ezt nem csupán a fronton kivívott győzelmekkel értük el, hanem azzal, hogy megnyertük az ellenünk harcoló országok katonáit. A szövetségesek csapataik partraszállításával maguk bomlasztották fel hadseregüket, amelyeket kénytelenek voltak hamarosan kivonni. A katonák nem akartak ellenünk harcolni. Ez a szó: „Szovjethatalom", vagyis a dolgozók hatalma, már egymagában is örömmel tölti el a világ proletárjait.

Agitációval és propagandával elhódítottuk az antanttól tulajdon csapatait. Mi nemcsak katonáink segítségével győztük le az imperialistákat, hanem azzal is, hogy az antant katonáinak irántunk érzett rokonszenvére támaszkodtunk. Másfelől, mi nem szavakkal, hanem tettekkel bizonyítottuk be a szomszédos kis államokkal szemben követett békepolitikánkat. Anglia nevében Churchill 14 állam hadjáratával fenyegetett bennünket, de ez a hadjárat megbukott, amikor győzelmeinkkel egyidejűleg változatlanul megismételtük békeajánlatainkat. Békét ajánlottunk Észtországnak, nem törődve a határokkal, hanem csak azzal törődtünk, hogy holmi határkérdések miatt ne ontsuk a munkások és parasztok vérét.

A blokád megszüntetése kizárólag azzal magyaráz-

ható, hogy az ellenséges országok munkásai rokonszenveznek a Szovjethatalommal. Olaszországban odáig fejlődtek a dolgok, hogy a szocialista pártok kongresszusa egyhangúlag határozatot hozott, melyben a Szovjet-Oroszország elleni blokád megszüntetését és a Szovjet-Oroszországgal való kereskedelmi kapcsolatok megújítását követeli. A kis országok burzsoá kormányai, bár nem szeretik a bolsevikokat, de meggyőződtek arról, hogy a bolsevikok jószomszédi viszonyban akarnak lenni velük, míg azok, akikkel Gyenyikin vagy valamely más tábornok halad együtt, a győzelem másnapján széttépnének minden írást, amelyben a kis népek függetlenségét biztosították. Mi ágyú nélkül, gépfegyver nélkül, egyetlen puskalövés nélkül békét kötöttünk és megvetettük az alapját annak, hogy békét kössünk valamennyi ellenünk harcoló országgal. Mi a valóságban bebizonyítottuk, hogy a Szovjethatalom békepolitikájával szemben minden kormánynak le kell tennie a fegyvert.

Már ablakot vágtunk Európa felé, és ezt igyekszünk is alaposan kihasználni. Ránk akarják uszítani Lengyelországot, de próbálkozásaikkal kudarcot fognak vallani, és nincs messze az az idő, amikor mindenkivel békét kötünk, bár hangoztatják, hogy nem ismernek el bennünket. Félnek, mint a tűztől, hogy a bolsevik ragály náluk is elterjed, és bár kínai fallal vették körül magukat, a bolsevik ragály már ott van kivétel nélkül mindezekben az országokban, befészkelte magát a szervezetükbe. Ezt a ragályt azok a francia és angol katonák terjesztették, akik Szovjet-Oroszországban voltak és annak levegőjét szívták. Vagyis két győzelmet arattunk. Minden fronton szétzúztuk a fehérgárdista bandákat, kivívjuk a békét nemzetközi méretekben, kivívjuk, nem ágyúkkal, hanem azzal a rokonszenvvel, amelyet nemcsak a munkásokban, hanem még a kis népek burzsoá kormányaiban is fel tudtunk kelteni.

Ezután Lenin elvtárs röviden érinti a munkafront kérdését.

— Elvtársak — mondja —, közeledik a tavasz; leírhatatlanul nehéz volt a tél, éheztünk, fáztunk, kiütéses tífusz pusztított, a vasúti közlekedés felbomlott. Győznünk

kell ezen a fronton is. Ha a háború idején mindent fel tudtunk áldozni, ha oda tudtuk adni legjobb erőinket, — az élenjáró munkások, a kommunisták és a parancsnoki tanfolyamhallgatók a legelső sorokban áldozták életüket, s ezzel emelték az egész hadsereg szellemét, — úgy most is azt mondjuk: helyt kell állanunk a gazdasági bomlásnak ezen a frontján; mint akkor, most is azt mondjuk: kommunisták és élenjáró munkások, a leglelkiismeretesebbek, a legbecsületesebbek, a legjobbak, a legszilárdabbak, előre! Harcolnunk, küzdenünk kell minden egyes vonatért, minden egyes mozdonyért. Erre szólítom a pártonkívüli konferenciát.

Elvtársak, mielőtt befejezném a beszédemet, még pár szót akarok mondani az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság legutóbbi ülésszakán elfogadott rendszabályokról. Az ülésszak több rendszabályt fogadott el; ezeket a rendszabályokat — legközelebb a lapokban is megjelennek — olvassa el mindenki és vitassák meg minden munkásgyűlésen, klubban, gyárban és a Vörös Hadsereg egységeiben. Az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság egyik fontos határozata — amelyet véleményem szerint komolyan meg kellene szívlelni — a hivatalainkban észlelhető bürokratizmus elleni harcról szól. Egyik ilyen rendszabály az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottságnak az a határozata, hogy az Állami Ellenőrzés apparátusát át kell szervezni a munkás-paraszt ellenőrzés vagy munkás felügyelet apparátusává[72]. Nem kell elkergetni a régi hivatalnokokat, mint ahogy a hadseregből sem űztük ki a szakembereket, hanem munkásmegbízottakat adtunk melléjük, ugyanígy ezek mellé a burzsoá szakemberek mellé is munkáscsoportokat kell állítani, akik figyelni fognak, megtanulják és maguk fogják végezni ezt a munkát. A munkásoknak be kell menniök minden állami intézménybe, ellenőrizniök kell az egész államapparátust. És végezzék ezt pártonkívüli munkások, akik a pártonkívüli munkás-paraszt konferenciákon válasszák meg képviselőiket. Segíteni kell a kommunistákat, akik elfáradnak az erejüket meghaladó teher alatt. Minél több munkást és parasztot kell bevinni ebbe az apparátusba. Vállaljuk, teljesítjük ezt a feladatot és ezzel kiűzzük intéz-

ményeinkből a bürokratizmust. Szükséges, hogy a nagy pártonkívüli tömegek ellenőrizzék az államügyeket és maguk is megtanulják a kormányzást.

„Pravda" 32. sz.
1920 február 13.

EGY UJSÁGÍRÓ JEGYZETEI

I

Levelet kaptam Jean Longuet polgártárstól. A levél alapjában véve ugyanazokat a panaszokat tartalmazza mint Longuet cikke: „Hogyan vezetik félre az oroszokat" („Populaire"[73] 1920. I. 10.). Longuet megküldte nekem lapjának ezt a számát is „Az Internacionále Helyreállítására Alakított Bizottság" („Comité pour la Reconstruction de l'Internationale")[74] röpiratával együtt. A röpirat két határozati javaslatot közöl. Ezeket a Francia Szocialista Párt küszöbön álló strassburgi kongresszusán fogják előterjeszteni. A röpiratot „Az Internacionále Helyreállítására Alakított Bizottság" nevében 24-en írták alá: Amédée Dunois, Fanny Clar polgártársnő, Cossi, Delepine, Paul Faure, L. O. Frossard, Eugène Frot, Gourdeaux, Leiciague polgártársnő, Le Trocquer, Paul Louis, Jean Longuet, Maurice Morin, Mayeras, Mouret, Morange, Palicot, Pêcheur, Marianna Rose polgártársnő, Daniel Renault, Serventier, Sixt-Coenin, Tommasi, Verfeuil.

Azt hiszem, felesleges válaszolnom Jean Longuet panaszaira és támadásaira: kellő válasz erre F. Loriot a „Vie Ouvrière"[75] 1920. I. 16-i számában megjelent „Csendesebben, Longuet!" („Tout doux, Longuet!") című cikke és Trockij a „Kommunista Internacionále"[76] 7—8. számában közölt „Jean Longuet" című cikke. Ehhez nagyon kevés hozzáfűzni valóm van; talán csak az 1919. VII. 21-i sztrájk kudarcának történeti anyagát kellene összegyüjteni. Moszkvából azonban ezt nem tehetem. Csak egy osztrák kommunista lapban olvastam kivonatot az „Avanti!"[77]

cikkéből, amely leleplezi a legaljasabb szociálárulók (vagy anarcho-árulók?) egyikének, az egykori szindikalista és antiparlamentarista szájhősnek, Jouhauxnak ebben az ügyben játszott aljas szerepét. Miért ne bízhatna meg Longuet valakit ezzel a munkával? Hiszen ezt Párizsban könnyű volna elvégezni: egybegyüjteni az 1919. VII. 21-i sztrájk kudarcára vonatkozó összes okmányokat, az európai kommunista lapok összes idevonatkozó jegyzeteit és cikkeit, az idevonatkozó külön interjúkat, amelyeket az érdekelt vezérek és részvevők adtak. Ezt a munkát szívesörömest kiadnók. Az egész világ „centristái" (a függetlenek Németországban, a longuetisták Franciaországban, az ILP* Angliában stb.) olyan sokat és szívesen beszélnek „szocialista nevelésről". De ezen nem a szocializmus mindenkit untató, 1914—1918 után bizalmat senkiben sem keltő közhelyeinek pedánsan doktrinér szajkózását kell értenünk, hanem a vezérek *hibáinak* és a mozgalom hibáinak szüntelen *leleplezését.*

Például. A szocialista pártok, szakszervezetek, munkásszövetkezetek összes vezérei, összes kiemelkedő képviselői, akik az 1914—1918-as háborúban a „haza védelméért" szálltak síkra, úgy cselekedtek, mint a szocializmus árulói. Hibáik szüntelen leleplezése, rendszeres megmagyarázása annak, hogy ez a háború *mindkét* részről haramiák háborúja volt az összerabolt zsákmányon való osztozkodásért, hogy az efféle háború megismétlődése *elkerülhetetlen*, hacsak a proletariátus forradalommal nem dönti meg a burzsoáziát — ez jelenti a gyakorlatban a „szocialista nevelő" munkát.

Az említett határozati javaslatok ilyen nevelésről beszélnek, valójában azonban züllesztő munkát végeznek a szocialisták körében, mert takargatják és elhallgatják azt a sok árulást, hitszegést, azt a vaskalaposságot, maradiságot, haszonlesést, nyárspolgári szellemet, azokat a hibákat, amelyeknek leküzdése, s a tőlük való tudatos megszabadulás az igazi nevelés feladata.

---

* — Independent Labour Party — Független Munkáspárt. — *Szerk.*

II

Lyukas garast sem ér a longuetisták két határozati javaslata. Egyébként nagyon alkalmasak egy különleges célra: arra, hogy esetleg szemléltessék azt a legveszélyesebb bajt, amely manapság a nyugati munkásmozgalmat fenyegeti. Azt a bajt, hogy a régi vezérek, látva a tömegek feltartóztathatatlan vonzódását a bolsevizmushoz és a Szovjethatalomhoz, abban keresik *(s gyakran meg is találják!)* a kivezető utat, hogy *szavakban* elismerik a proletárdiktatúrát és a Szovjethatalmat, valójában pedig vagy ellenségei a proletárdiktatúrának, vagypedig olyan emberek, akik nem képesek vagy nem akarják megérteni a proletárdiktatúra jelentőségét, nem képesek, vagy nem akarják megvalósítani a proletárdiktatúrát.

Hogy milyen óriási, milyen mérhetetlenül nagy az efféle baj veszélye, ezt különösen szemléltetően megmutatta a magyarországi első Tanácsköztársaság[78] bukása (az első után, mely megbukott, következik a győzelmes második). A „Vörös Zászló" („Die Rote Fahne", Bécs[79]), az osztrák kommunista párt központi lapja több cikkben feltárta e bukás egyik fő okát: a „szocialisták" árulását, akik szóban Kun Bélához csatlakoztak és kommunistáknak vallották magukat, valójában pedig nem a proletárdiktatúrának megfelelő politikát folytattak, hanem ingadoztak, kishitűek voltak, a burzsoáziához futkostak, részben pedig egyenesen szabotálták és elárulták a proletárforradalmat. A magyar Tanácsköztársaságot körülzáró imperialista világrablók (vagyis Anglia, Franciaország stb. burzsoá kormányai) természetesen értették a módját annak, hogy kihasználják a magyar Tanácshatalom kormányán *belül* mutatkozó ingadozásokat és a román hóhérok kezével kegyetlenül vérbefojtották a magyar Tanácshatalmat.

Kétségtelen, hogy a magyar szocialisták egy része *őszintén* csatlakozott Kun Bélához és *őszintén* vallotta magát kommunistának. Ez azonban semmit sem változtat a dolog lényegén: az, aki „őszintén" kommunistának vallja magát, de könyörtelenül szilárd, hajthatatlanul határozott, odaadóan bátor és hősi politika helyett (csak az ilyen

politika felel meg a proletárdiktatúra elismerésének) ingadozik és kishitűsködik, — az ilyen ember gerinctelenségével, ingadozásaival, határozatlanságával ugyanolyan árulást követ el, mint a közvetlen áruló. Egyéni tekintetben igen nagy a különbség azok között, akik gyengeségből árulók és azok között, akik szándékosan, számításból árulók; politikai tekintetben *nincs* köztük különbség, mert a politika — emberek millióinak tényleges sorsa, és sorsukon nem változtat az a körülmény, hogy gyöngeségből vagy haszonlesésből árulták el a munkások és szegényparasztok millióit.

Hogy a szóbanforgó határozati javaslatokat aláíró longuetisták közül kik tartoznak majd az említett első vagy második kategóriához vagy valamely harmadik kategóriához, ezt most nem tudhatjuk és üres időtöltés volna, ha ezt a kérdést most akarnók eldönteni. A fontos az, hogy ezek a longuetisták, *mint politikai irányzat*, most ugyanolyan politikát folytatnak, mint a magyar „szocialisták" és „szociáldemokraták", akik romlásba döntötték a magyarországi Tanácshatalmat. A longuetisták éppen ilyen politikát folytatnak, mert szavakban a proletárdiktatúra és a Szovjethatalom híveinek vallják magukat, valójában pedig továbbra is a régi módon viselkednek, mert továbbra is a szociálsovinizmusnak, az opportunizmusnak, a burzsoá demokráciának tett apró engedmények régi politikáját, az ingadozás, a határozatlanság, a ravaszkodás, a csűrés-csavarás, az elhallgatás stb. politikáját védik határozataikban és valósítják meg az életben. Ezek az apró engedmények, az ingadozások, ez a határozatlanság, ravaszkodás, csűrés-csavarás és elhallgatás együttvéve elkerülhetetlenül a proletárdiktatúra *elárulását* eredményezik.

A diktatúra nagy, kemény, véres szó, olyan szó, amely két osztály, két világ, két világtörténelmi korszak könyörtelen élethalálharcát fejezi ki.

Ilyen szavakkal nem szabad dobálózni.

Napirendre tűzni a proletárdiktatúra megvalósítását, s ugyanakkor „félni, hogy megsértjük" az Albert Thomaskat, Bracke, Sembat úrékat, a legaljasabb francia szociálsovinizmus többi lovagjait, az áruló „l'Humanité", „La

Bataille"[80] stb. hőseit, ez a munkásosztály elárulása — könnyelműségből, az öntudat hiányából, gerinctelenségből vagy más okból, de mindenesetre a munkásosztály elárulása.

A második Internacionále azért pusztult el, mert szavai és tettei nem fedték egymást. A harmadik Internacionále még nincs egy éves, de máris divattá válik, vonzóerőt gyakorol a politikai törtetőkre, akik oda mennek, amerre a tömeg tart. A harmadik Internacionálét már kezdi fenyegetni az a veszély, hogy szavai és tettei eltérnek egymástól. Bármibe kerüljön is, de erre a veszélyre mindenütt és minden téren rá kell mutatni, ennek a bajnak mindennemű megnyilvánulását gyökerestül ki kell irtani.

A longuetisták határozati javaslatai (mint a német függetlenek, e német longuetisták legutóbbi kongresszusának határozatai is) ugyanolyan szentképpé változtatják a „proletárdiktatúrát", mint amilyen szentkép volt a vezérek, a szakszervezeti hivatalnokok, a parlamenti képviselők, a szövetkezeti tisztviselők előtt a második Internacionále minden határozata: a szentkép előtt imádkozhatnak, a szentkép előtt keresztet vethetnek, a szentkép előtt térdre borulhatnak, a szentkép azonban mitsem változtat a gyakorlati életen, a gyakorlati politikán.

Nem, uraim, mi nem engedjük meg, hogy a „proletárdiktatúra" jelszavát szentképpé változtassák, mi nem nyugszunk bele abba, hogy a III. Internacionále megtűrje a szavak és a tettek eltérését.

Ha önök a proletárdiktatúráért szállnak síkra, akkor ne kövessenek a szociálsovinizmussal szemben olyan ravaszkodó, felemás, megalkuvó politikát, mint aminőt követnek, s amely már első határozati javaslatuk első soraiban kifejezésre jut: a háború, kérem, „szétszakította" (a déchiré) a II. Internacionálét, elszakította a „szocialista nevelés" (éducation socialiste) ügyétől, „ennek az Internacionálénak bizonyos részei" (certaines de ses fractions) pedig „gyengítették magukat" azáltal, hogy a burzsoáziával megosztották a hatalmat, és így tovább és így tovább.

Nem olyan emberek beszéde ez, akik tudatosan és őszintén vallják a proletárdiktatúra eszméjét. Így vagy politikai törtetők, vagypedig olyan emberek beszélnek, akik egy

lépést tesznek előre, kettőt hátra. Ha így akarnak beszélni, helyesebben: amíg így beszélnek, amíg ilyen a politikájuk, addig maradjanak csak a II. Internacionáléban, ott a helyük. Hagyják csak önöket a II. Internacionáléban azok a munkások, akik tömeges nyomásukkal önöket a III. Internacionále felé taszítják, ők pedig, *önök nélkül*, jöjjenek át a III. Internacionáléba. Ezeknek a munkásoknak, a Francia Szocialista Pártnak is, a Németországi Független Szociáldemokrata Pártnak is, az Angol Független Munkáspártnak is ilyen feltétellel azt mondjuk: szívesen látjuk!

Ha elismerik a proletárdiktatúrát, s ha ugyanakkor az 1914—1918-as háborúról beszélnek, akkor másképpen kell beszélni: ez a háború az angol-francia-orosz imperialista rablóknak a német-osztrák imperialista rablók ellen viselt háborúja volt a zsákmányon, a gyarmatokon, a pénzügyi befolyási „szférákon" való osztozkodásért. Ilyen háborúban a „haza védelmének" hirdetése a szocializmus elárulása volt. Ha ezt az igazságot nem magyarázzuk meg töviről hegyire, ha nem irtjuk ki a munkások agyából, szívéből, politikájából ezt az árulást, akkor *nem tudunk* menekülni a kapitalizmus csapásaitól, *nem tudunk* menekülni az új háborúktól, amelyek *elkerülhetetlenek*, amíg fennáll a kapitalizmus.

Önök nem akarnak, nem képesek ilyen nyelven beszélni, *ilyen* propagandát folytatni? „Kímélni" akarják magukat vagy barátaikat, akik tegnap, Németországban Vilmos vagy Noske idején, Angliában és Franciaországban a burzsoá hatalom idején, a „haza védelmét" hirdették? Akkor *kíméljék meg* a III. Internacionálét! szerencséltessék távolmaradásukkal!

III

A két határozati javaslat közül eddig az elsőről beszéltem. A második sem jobb: „ünnepélyesen" („solennelle") elítéli a „zavarosságot", sőt elítél „minden kompromisszumot" („toute compromission" — ez üres forradalmi frázis, mert nem ellenezhetünk *minden* kompromisszumot), s ugyanakkor ravaszkodó, felemás magyarázatát adja a „proletárdiktatúra" fogalmának, nem magyarázza meg,

hanem elhomályosítja ezt a fogalmat, közhelyeket szajkóz, támadja „Clemenceau úr politikáját" (a francia burzsoá politikusok szokásos fogása, hogy az egyik klikknek a másik klikkel való leváltását rendszerváltozásnak tüntetik fel), alapjaiban *reformista* programot fejt ki — adók, a „kapitalista monopóliumok államosítása" stb.

A longuetisták nem értették meg és *nem is akarják* megérteni (részben: *képtelenek* megérteni), hogy a forradalmi frázissal leplezett reformizmus volt a II. Internacionále legfőbb baja, gyalázatos csődjének legfőbb oka, a legfőbb oka annak, hogy a „szocialisták" támogatták a háborút, amelyben tízmillió embert öltek meg, hogy eldöntsék a nagy kérdést: a kapitalista rablók angol-orosz-francia csoportja, avagy német csoportja fosztogassa-e az egész világot.

A longuetisták valójában ugyanazok a reformisták maradtak, akik voltak, forradalmi frázissal leplezik reformizmusukat és csak forradalmi fráziskent használják ezt az új szót: „proletárdiktatúra". A proletariátusnak nincs szüksége olyan vezérekre, mint a Németországi Független Szociáldemokrata Párt vezérei, mint az Angol Független Munkáspárt vezérei. Az ilyen vezérekkel a proletariátus nem valósíthatja meg diktatúráját.

A proletárdiktatúra elismerése nem azt jelenti, hogy minden áron, *bármely* pillanatban rohamra kell menni, felkelést kell kezdeni. Ez dőreség. A sikeres felkeléshez hosszú, okos, szívós, áldozatos előkészület szükséges.

A proletárdiktatúrát elismerni annyit jelent, mint határozottan, kíméletlenül és, ami a legfőbb, egészen tudatosan, egészen következetesen szakítani a II. Internacionále opportunizmusával, reformizmusával, felemás, ravaszkodó politikájával; szakítani a vezérekkel, akik *akarva, nem akarva* a régi hagyományokat folytatják, szakítani a régi (nem a korukat, hanem módszereiket tekintve régi) parlamenti képviselőkkel, a szakszervezeti, szövetkezeti hivatalnokokkal stb.

Ezekkel szakítani kell. Vétek sajnálni őket: ez azt jelentené, hogy tíz- vagy százezer ember nyomorúságos érdekei kedvéért eláruljuk a munkások és kisparasztok tízmillióinak életbevágó érdekeit.

A proletárdiktatúrát elismerni annyit jelent, mint gyökeresen átépíteni a párt mindennapi munkáját, behatolni a tömegek mélyébe, a munkások, *béresek* és a kisparasztok milliói közé, akiket *Szovjetek* nélkül, a burzsoázia megdöntése nélkül nem lehet megmenteni a kapitalizmus csapásaitól és a háborúktól. Ezt konkrétan, egyszerűen, világosan megmagyarázni a tömegeknek, a tízmillióknak, megmondani nekik, hogy az *ő* Szovjetjeiknek meg kell ragadniok *minden* hatalmat, az ő élcsapatuknak, a forradalmi proletariátus pártjának kell *vezetnie* a harcot — ez a proletárdiktatúra.

A longuetistáknak halvány fogalmuk sincs erről az igazságról, nyomát se látjuk annak, hogy ezt az igazságot napról napra a gyakorlatban érvényesíteni tudnák vagy akarnák.

IV

Ausztriában a kommunizmus igen nehéz időszakon ment át, amely úgylátszik még nem ért egészen véget: átélte a növekedés betegségeit, azt az illúziót, mintha egy csoport, amely kommunistának nyilvánítja magát, a tömegek befolyásolásáért folytatott mélyreható harc nélkül is erővé válhatnék, hibákat követett el a személyek kiválogatásánál (ezek a hibák kezdetben minden forradalomban *elkerülhetetlenek;* mi is elkövettünk *számos* ilyen hibát).

A kommunisták napilapja, a Koritschoner és Toman szerkesztésében megjelenő „Vörös Zászló" azt bizonyítja, hogy a mozgalom komoly útra tér.

S hogy milyen ostobaságra, alávalóságra és aljasságra képesek az osztrák szociáldemokraták, ezt nagyon is kézzelfoghatóan bizonyítja Renner és a hozzá hasonló osztrák Scheidemannok egész politikája, akiket — részben határtalan ostobaságból és gerinctelenségből — a tucatárulókká lett Otto Bauerek és Friedrich Adlerek támogatnak.

Egy példa: Otto Bauer „Út a szocializmushoz" című brosúrája. Itt van előttem a „Freiheit" kiadóvállalat berlini kiadása, nyilván a függetlenek pártjának kiadóját,

amelynek színvonala egészen olyan, mint ezé a brosúráé: nyomorúságos, sekélyes és aljas.

Elegendő, ha átfutjuk a 9. § („A kisajátítók kisajátítása") egy-két helyét:

„... A kisajátításnak nem lehet és nem is szabad a kapitalista és földbirtokosi tulajdon durva (brutaler) elkobzásának formájában megtörténnie; mert ebben a formában a kisajátítás csak a termelőerők igen nagyarányú szétrombolása árán mehetne végbe, ami tönkretenné magukat a néptömegeket, bedugná a nemzeti jövedelem forrásait. Ellenkezőleg, a kisajátítók kisajátításának rendezett, szabályozott formában kell megtörténnie" ... adóztatással.

És a tudós férfiú nagyszerűen megmagyarázza, hogyan lehetne adóztatással elvenni a vagyonos osztályok jövedelmének „négykilencedrészét" ...

Azt hiszem, elég. Ami engem illet, e szavak után (a brosúrát a 9. §-tól kezdtem olvasni) többet nem olvastam Otto Bauer úr brosúrájából és különös szükség nélkül nem is szándékozom többet elolvasni. Mert világos, hogy ez a legkiválóbb szociáláruló — a legjobb esetben is csak egészen reménytelen, tudós tökfilkó.

Bauer mintaképe a vaskalapos szőrszálhasogatónak, aki lelke mélyéig kispolgár. Ez az ember a háború előtt hasznos, tudományos könyveket és cikkeket írt, amelyekben „elméletileg" lehetségesnek tartja, hogy az osztályharc polgárháborúig éleződhet. Sőt (ha jól tudom) részt vett az 1912-es Bázeli Kiáltvány szerkesztésében is, amely kiáltvány éppen az 1914-ben kitört háborúval kapcsolatban előrelátja a *proletárforradalmat.*

Amikor azonban tényleg eljutottunk ehhez a proletárforradalomhoz, felülkerekedett a vaskalapos filiszter természete, megijedt és a *háborgó forradalmat reformista frázisok* olajával *kezdte öntözgetni.*

Otto Bauer jól bemagolta (a vaskalaposok nem tudnak gondolkodni, csak emlékezetükbe tudják vésni, csak be tudják magolni), hogy a kisajátítók kisajátítása elméletileg elkobzás nélkül is lehetséges. Mindig ezt szajkózta. Ezt bemagolta. Ezt kívülről tudta 1912-ben. Emlékezetből ezt szajkózta 1919-ben is.

Ottó Bauer nem tud gondolkodni. Az imperialista háború, méghozzá olyan háború után, amely a győzőket is a tönk szélére juttatta — azután, hogy több országban polgárháború kezdődött —, azután, hogy nemzetközi méretekben tények alapján bebizonyosodott, hogy az imperialista háborúnak polgárháborúvá való átváltozása elkerülhetetlen, a Krisztus születése utáni 1919. esztendő nyarán, Bécs városában, a kapitalisták „négykilenced" jövedelmének „rendezett" és „szabályozott" elvételét hirdetni, — ezt csak vagy elmebeteg, vagypedig a régi nagy német költészetnek az a régi hőse teheti, aki „egyik könyvet a másik után" gyönyörrel falja[81] ...

Ez a kedves, jó ember, aki valószínűleg a legerényesebb családapa, a legbecsületesebb polgár, tudományos könyvek igen lelkiismeretes olvasója és írója, egészen megfeledkezett egy csekélységről: elfelejtette, hogy az ilyen „rendezett" és „szabályozott" átmenet a szocializmusba (amely, absztraktan szólva, kétségtelenül a legelőnyösebb átmenet a „nép" szempontjából) feltételezi, hogy a proletariátus győzelme abszolút szilárd, a kapitalisták helyzete abszolút kilátástalan, feltételezi annak az abszolút szükségességét, és a kapitalisták készségét arra, hogy a leglelkiismeretesebben alárendeljék magukat.

Lehetséges-e a körülményeknek ilyen összetalálkozása?

Elméletileg, vagyis az adott esetben, egészen absztraktan szólva, természetesen lehetséges. Például: tegyük fel, hogy kilenc országban, ideértve valamennyi nagyhatalmat, a Wilsonok, a Lloyd George-ok, a Millerand-ok és a kapitalizmus többi hősei már olyan helyzetben vannak, mint nálunk Jugyenyics, Kolcsak és Gyenyikin minisztereikkel egyetemben. Tegyük fel, hogy ezután, a tizedik kis országban a kapitalisták azt ajánlják a munkásoknak: alávetjük magunkat az önök határozatainak és lelkiismeretesen segítünk önöknek a „kisajátítók" „rendezett" és békés „kisajátításában" (rombolás nélkül!) s ezért az első évben meg kell kapnunk korábbi jövedelmünk $^5/_9$ részét, a második évben $^4/_9$ részét.

Teljességgel elképzelhető, hogy a tizedik ország kapitalistái a legkisebb és „legbékésebb" országok egyikében,

az említett viszonyok között, ilyen javaslatot tesznek; ennek az országnak a munkásai egyáltalán nem fognak helytelenül cselekedni, ha ezt az ajánlatot gyakorlatiasan megtárgyalják és (miután megalkudtak: az üzér mindig többet kér) elfogadják.

Talán most, ez után a népszerű magyarázat után, még a tudós Otto Bauer, és a filozófus Friedrich Adler is (aki éppen olyan sikerült filozófus, mint amilyen politikus) megérti, hogy miről van szó?

Vagy még mindig nem értik? Nem érthető?

Gondolkozzon csak, kedves Otto Bauer, kedves Friedrich Adler, olyan-e ma a világkapitalizmusnak és vezéreinek a helyzete, mint Jugyenyicsé, Kolcsaké és Gyenyikiné Oroszországban?

Nem, nem olyan. Oroszországban kétségbeesett ellenállás után szétzúztuk a kapitalistákat. Az egész világon még ők vannak hatalmon. Ők az urak.

És ha önök, kedves Otto Bauer és Friedrich Adler, még most sem értették meg, hogy miről van szó, úgy az önök kedvéért még népszerűbben hozzáfűzöm:

képzeljék el, hogy ugyanakkor, amikor Jugyenyics Petrográd alatt állt, Urál Kolcsak, egész Ukrajna Gyenyikin hatalmában volt, amikor ennek a három hősnek a zsebe tele volt Wilson, Lloyd George, Millerand és társai táviratai val, amelyekben arról értesítették őket, hogy pénzt, ágyúkat, tiszteket, katonákat küldtek, képzeljék el, hogy ilyen helyzetben eljön Jugyenyicshez, Kolcsakhoz vagy Gyenyikinhez az orosz munkások képviselője és azt mondja: mi, munkások, többségben vagyunk; meghagyjuk önöknek jövedelmük $^5/_9$ részét, azután pedig „rendezetten" és békésen a többit is elvesszük. Kezet rá, „rombolás nélkül", rendben van?

Ha a munkásoknak ez a képviselője egyszerű öltözetben jelennék meg és egy orosz tábornok, mondjuk Gyenyikin, egyedül fogadná, akkor ezt a munkást valószínűleg az őrültek házába záratná, vagy egyszerűen kidobná.

De ha a munkások képviselője jólöltözött intellektuel volna, aki hozzá még egy tiszteletreméltó apának a fia (mint a derék és kedves Friedrich Adler), és ha Gyenyikin nem egyedül, hanem a francia vagy angol „tanácsos"

jelenlétében fogadná, akkor ez a tanácsos kétségtelenül azt mondaná Gyenyikinnek:

„Hallja, tábornok, hiszen ez a munkásképviselő olyan okos, hogy beillenék nálunk miniszternek, mint Henderson Angliában, Albert Thomas Franciaországban, Otto Bauer és Friedrich Adler Ausztriában.“

1920. II. 14.

Megjelent 1920-ban.

TÁVIRAT I. V. SZTÁLINNAK

Harkov Délnyugati Forradalmi Katonai Tanács
Sztálinnak

Közvetlen vonalon soronkívül

1920. II. 16.

Ma Önt és mindenkit, minden szót kitűnően hallottam. Fenyegesse meg agyonlövetéssel azt az ügyefogyott alakot, aki a hírszolgálatot vezeti és nem tud Önnek jó erősítőt adni, nem tudja biztosítani telefonösszeköttetésünk kifogástalan működését. Helyeslem a csökkentett gabonakivetést és hogy a begyüjtött gabona egyrészét elsősorban a szegényparasztságnak kötelesek kiosztani. Mindenekelőtt a szegényparasztságot kell érdekeltté tenni.

Lenin

Először 1938-ban jelent meg.

TÁVIRAT I. V. SZTÁLINNAK

Harkov, Munkahadsereg Ukrajnai Tanácsa

Sztálinnak, másolat az Ukrajnai Forradalmi Bizottságnak

Nagyon örülök, hogy mérsékelt gabonakivetéssel 158 [millió pudot] gyüjtött, melyből 10%-ot a szegényparasztságnak enged át és hogy már három ezredet és 4 lovasszázadot kijelölt a Munkahadsereg Ukrajnai Tanácsa részére.

Tanácsolom: 1) őrizzék a kész szenet és sürgősen küldjenek erősítést a Kaukázusi Frontra. Ez a legeslegfontosabb; 2) őrizzék a sót, és szállják meg ezredekkel és lovasszázadokkal a Donyec-medence körül egyik volosztyot a másik után, hajtsák végre teljesen a gabonakivetést, jutalmazzák gabonával és sóval a szegényparasztságot; 3) mozgósítsák azonnal a harkovi és donyeci munkások egy részét, hogy mint élelmezési hadseregek együtt dolgozzanak az ezredekkel és lovasszázadokkal; 4) a Munkahadsereg Ukrajnai Tanácsának munkáját azzal mérjék: naponta mennyi gabonát, szenet szállítottak be, hány mozdonyt javítottak ki.

Lenin

A megírás ideje: 1920 február 18.
Először 1942-ben jelent meg.

VÁLASZ A „NEW YORK EVENING JOURNAL" CÍMŰ AMERIKAI LAP TUDÓSÍTÓJÁNAK KÉRDÉSEIRE[82]

1. „Szándékunkban áll-e Lengyelországot és Romániát megtámadni?"

Nincs szándékunkban. Mi a Népbiztosok Tanácsa nevében és az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság nevében a legünnepélyesebben és hivatalosan deklaráltuk békés szándékainkat. Sajnos, a francia kapitalista kormány arra bujtogatja Lengyelországot (valószínűleg Romániát is), hogy támadjon meg bennünket. Erről szól több amerikai szikratávirat is Lyonból.

2. „Terveink Ázsiában?"

Ugyanazok, mint Európában: békés együttélés a népekkel, minden nemzet munkásaival és parasztjaival, akik új életre ébrednek, új életre, amelyben nincsen kizsákmányolás, nincsenek földbirtokosok, nincsenek kapitalisták, nincsenek üzérek. Az 1914—1918-as imperialista háború, a kapitalisták angol-francia (és orosz) csoportjának háborúja a kapitalisták német-osztrák csoportja ellen a világ felosztásáért, felébresztette Ázsiát és mint mindenütt, ott is megerősítette a szabadságra, a békés munkára való törekvést, azt a törekvést, hogy ne tűrjünk a jövőben háborúkat.

3. „Az Amerikával való béke alapjai?"

Az amerikai kapitalisták hagyjanak minket békében. Mi nem bántjuk őket. Sőt készek vagyunk arannyal fizetni a közlekedés és a termelés számára hasznos gépekért, munkaeszközökért stb. És nemcsak arannyal, hanem nyersanyaggal is.

4. „Mi akadályozza ezt a békét?"

Részünkről semmi. Akadály az amerikai kapitalistáknak (és bármely más ország kapitalistáinak) imperializmusa.

5. „Mi a véleményünk arról, hogy az orosz forradalmárokat deportálták Amerikából?"

Befogadtuk őket. Itt nem félünk a forradalmároktól. Általában senkitől sem félünk, és ha Amerika fél még száz vagy ezer polgárától, készek vagyunk tárgyalást kezdeni minden polgár befogadásáról, akitől Amerika fél (természetesen a közönséges bűnözők kivételével).

6. „Lehetséges-e gazdasági szövetség Oroszország és Németország között?"

Erre sajnos, nincs sok kilátás. Mert a Scheidemannok rossz szövetségesek. Mi szövetséget akarunk kivétel nélkül minden országgal.

7. „Mi a nézetünk arról, hogy a szövetségesek a háborús bűnösök kiadását követelik?"

Ha erről komolyan akarunk beszélni, akkor az egész világ kapitalistái háborús bűnösök. Adják ki nekünk az összes földbirtokosokat (akiknek 100 hektárnál több a földjük) és az összes kapitalistákat (akik 100 000 franknál nagyobb tőkével rendelkeznek), mi majd hasznos munkára neveljük őket, leszoktatjuk őket a kizsákmányolóknak és a gyarmatok felosztásáért folyó háborúk okozóinak gyalázatos, aljas, véres szerepéről. Akkor igen hamar teljesen lehetetlenek lesznek a háborúk.

8. „Milyen hatása lenne a velünk kötött békének Európa gazdasági helyzetére?"

Ha gépeket cserélnek gabonára, lenre, más nyersanyagra — vajjon ez nem előnyös Európára nézve? Nyilvánvaló, hogy ez csak előnyös lehet.

9. „Mi a nézetünk a Szovjeteknek mint világerőnek jövendő fejlődéséről?"

Az egész világon a szovjet rendszeré a jövő. Ezt bebizonyították a tények: csak össze kell számlálni, hogy mondjuk negyedévenként, mennyire nőtt a Szovjeteket védelmező és a Szovjetekkel együttérző brosúrák, könyvek, röpiratok, ujságok száma bármely országban. Ez nem is lehet másképp: ha a munkások a városokban, a munkások, béresek és napszámosok a falvakban, meg a kisparasztok, vagyis azok, akik nem zsákmányolnak ki bérmunkásokat, ha a dolgozóknak ez az óriási többsége megértette, hogy a Szovjetek az ő kezükbe adnak minden hatalmat, megszabadítva őket a földbirtokosok és kapitalisták igájától, akkor hogyan lehet megakadályozni a szovjet rendszer győzelmét az egész világon? Én legalábbis nem ismerek ilyen eszközt.

10. „Tartania kell-e még Oroszországnak kívülről jövő ellenforradalmi beavatkozástól?"

Sajnos, még tartania kell. Mert a kapitalisták ostoba és kapzsi emberek. Ők már több ilyen ostoba és zsákmányra éhes beavatkozási kísérletet tettek, úgyhogy mindaddig tartanunk kell az ismétlésektől, amíg minden egyes ország munkásai és parasztjai *át nem nevelik* kapitalistáikat.

11. „Kész-e Oroszország üzleti kapcsolatba lépni Amerikával?"

Persze, hogy kész; ugyanígy valamennyi országgal is. Az Észtországgal kötött béke, amelyben Észtországnak óriási engedményeket tettünk, bebizonyította, hogy ennek érdekében, bizonyos feltételek mellett, még engedményekre is készek vagyunk.

1902. II/18.

V. Uljanov (N. Lenin)

Megjelent: „New York Evening Journal" 12671. sz. 1920 február 21., angolul.
Orosz nyelven először megjelent: „Pravda" 112. sz. 1950 április 22.

VÁLASZ A „DAILY EXPRESS" CÍMŰ ANGOL LAP TUDÓSÍTÓJÁNAK KÉRDÉSEIRE[83]

1) „Mi a véleményünk a blokád megszüntetéséről?"

Ezt nagy haladásnak tekintjük. Lehetőségünk nyílik arra, hogy a háborúról, melyet az antant kapitalista kormányai kényszerítettek ránk, áttérjünk a békés építésre. És ez a legfontosabb. Most, amikor megfeszítjük minden erőnket, hogy helyreállítsuk az ország gazdasági életét, melyet előbb a kapitalistáknak a Dardanellákért, a gyarmatokért folyó háborúja, majd az antant és Oroszország kapitalistáinak Oroszország munkásai ellen viselt háborúja tönkretett, most számos tudós és technikus segítségével többek közt egész Oroszország villamosítási tervén dolgozunk. Ez a terv sok évre szól. A villamosítás újjászüli Oroszországot. A villamosítás a szovjet rendszer talaján végleges győzelemre juttatja a kommunizmus alapjait országunkban, a művelt élet alapjait, amikor nem lesznek kizsákmányolók, nem lesznek kapitalisták, sem földbirtokosok, sem üzérek.

A blokád megszüntetésének elő kell segítenie a villamosítási terv megvalósítását.

2) „A szövetségesek elhatározták, hogy lemondanak a támadásról. Milyen hatása lesz ennek a Szovjethatalom támadó műveleteire?"

Az antant támadott meg bennünket szövetségeseivel és szolgáival: Kolcsakkal, Gyenyikinnel, a bennünket környező államok kapitalistáival. Mi nem támadtunk meg senkit. Mi még anyagi áldozatok árán is békét kötöttünk Észtországgal.

Mi türelmetlenül várjuk, hogy a szövetségesek „határozatát" *tetteik* igazolják. Sajnos, a versailles-i békének és következményeinek története azt bizonyítja, hogy a szövetségesek szavai és tettei nagyrészt ellentétben állnak, s a szövetségesek határozatai papíron maradnak.

3) „Kielégítőnek tartjuk-e a mai status quo-t* a szovjet politika szempontjából?"

Igen, mert a politikában minden status quo a régiről az újra való átmenetet jelenti. A mai status quo, sok tekintetben, átmenet a háborúról a békére. Az ilyen átmenet kívánatos nekünk. Ezért és ennyiben kielégítőnek tartjuk a status quo-t.

4) „Céljaink a szövetségesek hadműveleteinek beszüntetésével kapcsolatban?"

Célunk, mint már mondottam, a békés gazdasági építés. Ennek részletes tervét, a villamosítás alapján, az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság (1920) februári ülésszakának határozata értelmében most dolgozza ki egy tudósokból és technikusokból álló bizottság (pontosabban: több bizottság).

A megírás ideje: 1920 február 18.
Megjelent: „Daily Express" 6198. sz. 1920 február 23., angolul.
Orosz nyelven először megjelent: „Pravda" 112. sz. 1950 április 22.

---

* — fennálló helyzetet. — *Szerk.*

TÁVIRATVÁLTÁS I. V. SZTÁLINNAL

1

A DÉLNYUGATI FRONT FORRADALMI KATONAI TANÁCSA TAGJÁNAK

SZTÁLIN elvtársnak

közvetlen vonalon

Moszkva, február 20.

A Kaukázusi Front helyzete egyre komolyabbá válik. A mai helyzet alapján ítélve, nincs kizárva annak a lehetősége, hogy elveszítjük Rosztovot és Novocserkasszkot, és hogy az ellenség a Donyec-vidék fenyegetésével, északi irányban próbálja továbbfejleszteni sikerét. Tegyen kivételes intézkedéseket a negyvenkettedik és a lett hadosztály átszállításának meggyorsítására és harcképességük fokozására. Számítok rá, hogy az általános helyzetet mérlegelve, minden energiáját latba veti és komoly eredményeket ér el.

Lenin

2

I. V. SZTÁLIN VÁLASZA

Meg lehet győződve, hogy minden lehetőt megteszünk.

Először megjelent: „Pravda" 21. sz. 1935 január 21.

A MUNKÁSNŐKHÖZ

Elvtársak! a moszkvai szovjetválasztások azt bizonyítják, hogy a kommunisták pártja megerősödött a munkásosztály soraiban.

A munkásnőknek jobban ki kell venni részüket a választásokon. A Szovjethatalom a világ első és egyetlen hatalma, amely teljesen megsemmisítette a régi gyalázatos burzsoá törvényeket, amelyek a nőt nem tekintették egyenjogúnak a férfival, előjogokat biztosítottak a férfinak, például a házasságjog terén vagy a gyermekek tekintetében. A Szovjethatalom mint a dolgozók hatalma, a világ első és egyetlen hatalma, amely eltörölte a férfinak a magántulajdonnal összefüggő összes kiváltságait, amelyek minden burzsoá köztársaság, még a legdemokratikusabb burzsoá köztársaság családjogában is fennmaradtak.

Ahol földbirtokosok, tőkések, üzérek vannak, ott a nő és a férfi még törvény szerint sem lehet egyenlő.

Ahol nincsenek földbirtokosok, tőkések, üzérek, ahol a dolgozók hatalma e kizsákmányolók nélkül építi az új életet, ott a nő törvény szerint egyenlő a férfival.

De ez kevés.

A törvény előtti egyenlőség még nem valóságos egyenlőség.

Az a célunk, hogy a munkásnő necsak jogilag, hanem a gyakorlati életben is egyenlő legyen a dolgozó férfival. Ehhez az szükséges, hogy a munkásnők egyre fokozottabb mértékben vegyenek részt a társadalmi intézmények igazgatásában és az állam kormányzásában.

A nők az igazgatási munka során gyorsan kitanulnak és utólérik a férfiakat.

Válasszanak a Szovjetbe minél több munkásnőt, kommunista és pártonkívüli nőket egyaránt. Csak becsületes munkásnő legyen, aki okosan és lelkiismeretesen tud dolgozni, ha pártonkívüli is — válasszák be a Moszkvai Szovjetbe!

Több munkásnőt a Moszkvai Szovjetbe! Bizonyítsa be a moszkvai proletariátus, hogy kész megtenni és meg is tesz mindent, hogy kiharcolja a teljes győzelmet, hogy győzelmesen harcoljon a nő régi jogegyenlőtlensége, régi, burzsoá megalázása ellen.

A proletariátus nem vívhatja ki a teljes szabadságot, ha nem vívja ki a nő teljes szabadságát.

N. Lenin

1920 február 21.

„Pravda" 40. sz.
1920 február 22.

TÁVIRAT I. V. SZTÁLINNAK

Harkov

Sztálinnak

II/22.

Haladéktalanul alkalmazzanak minden törzsnél és katonai intézményben fordítókat, s feltétlenül kötelezzenek mindenkit, hogy fogadják el az ukrán nyelven írt beadványokat és írásokat. Ez feltétlenül szükséges — a nyelvet illetően minden engedményt és maximális egyenjogúságot. A vasutasok fizetését illetően azonnal intézkedem. Jól hallom önt, ha tagoltan beszél, ezért válaszoljon telefonon mindkét táviratomra.

Lenin

Először 1942-ben jelent meg.

BESZÉD A KORMÁNYZÓSÁGI KÖZOKTATÁSI OSZTÁLYOK ISKOLÁNKÍVÜLI OKTATÁSI ALOSZTÁLYVEZETŐINEK III. ÖSSZOROSZORSZÁGI TANÁCSKOZÁSÁN, 1920 FEBRUÁR 25-ÉN

Engedjék meg, hogy a Népbiztosok Tanácsa nevében üdvözöljem tanácskozásukat és ebből az alkalomból néhány gondolatot vessek fel önök előtt.

Ami nemzetközi helyzetünket illeti, elmondhatom, hogy ma olyan szikratáviró hírt kaptunk Angliából, amely a legjobban jellemzi a nemzetközi helyzetet. A szikratáviró közli, hogy tegnap, 24-én, a szövetséges hatalmak legfelsőbb tanácsa arra a következtetésre jutott, hogy ha az Oroszországgal határos államok politikai tanácsot kérnek tőle, ki fogja jelenteni, hogy nem tanácsolhatja nekik a háborút, amely esetleg árt az érdekeiknek, és még kevésbbé tanácsolhatja nekik az Oroszország elleni támadó háborút; ha azonban az Oroszországi Szovjet Köztársaság megtámadja törvényes határaikat, a Szövetséges Tanács támogatni fogja őket. Azonkívül a szövetséges urak a washingtoni munkabizottság kebeléből bizottságot kívánnak küldeni Oroszországba. A konferencia rendezői, a szociálárulók, bizonyos szociális reformokra vonatkozólag megállapodtak Albert Thomas-val, és ezt a társaságot, mely a Népszövetség része, Oroszországba akarják küldeni, hogy kivizsgálják, mennyiben felelnek meg az oroszországi viszonyok a „civilizált" államok szokásos követelményeinek.

A szövetségesek tegnapi határozatáról szóló közlemény világosan mutatja, hogy ezek az urak zavarban vannak és hogy kihasználhatjuk zavarukat. Százmilliókat költöttek a háború támogatására (az angol állam részéről) és kijelentették, hogy nem támogathatják tovább a háborút. Ezzel vége támadó kedvüknek, bár még mindig

hadifelszerelést szállítanak Lengyelországba. Tovább is fegyvert szállítanak. Pontos adataink vannak arról, hogy Lengyelország támadó szándékból átcsoportosítja haderejét, úgyhogy nyilatkozatukban nem bízhatunk meg teljesen. Noha most a szövetségesek részéről fenyegető külső veszély kilenctizedrészben elmúlt, de mindenesetre még fennáll bizonyos veszély. A Gyenyikin elleni háború befejezése után hadikészenlétben kell maradnunk. Nem számíthatunk teljes leszerelésre.

Tehát a nemzetközi kapitalizmus Oroszország elleni hadjáratának veszélye kilenctizedrészben megszűnt; olyan alapos kudarcot vallottak, hogy már néhányszor bizottság küldését javasolták Oroszországba. Ha ez a bizottság olyan urakból fog állani, mint Albert Thomas, aki a háború alatt meglátogatta Oroszországot, úgy küldetésük csak botránnyal végződhetik, számunkra pedig kitűnő alkalmat nyujt az agitációra. Úgy fogadjuk majd őket, hogy minél hamarabb kitakarodnak Oroszországból és csak azt érik el, hogy tápot adnak más országok munkásainak agitációjára. Meg akarnak minket ijeszteni, de ha majd azt mondjuk, hogy fogadni fogjuk a drága vendégeket — felhagynak próbálkozásukkal. Ez mutatja, mennyire elvesztették a fejüket. Észtországgal békét kötöttünk, ezzel ablakot vágtunk Európa felé, ahonnan most fontos termelvényeket kaphatunk. Nemzetközi helyzetünk valóban nagyon megjavult, e téren óriási a haladás: mindennemű veszélyt, mely a Szovjet Köztársaságot kívülről fenyegette, kilenctizedrészben elhárítottunk.

Minél kisebb a veszély, annál jobban foglalkozhatunk a békés építés munkájával, és mi számítunk az önök munkájára, számítunk önökre, akik az iskolánkívüli oktatás területén dolgoznak. Hogy az iskolai oktatást komolyabb alapokra helyezzük, ehhez számos anyagi változtatás szükséges: iskolákat kell építeni, tanítókat kell kiválogatni, belső reformokat kell keresztülvinni az oktatószemélyzet szervezése és kiválogatása terén. Ez mind olyan dolog, amihez hosszú előkészület kell. Az iskolánkívüli oktatás tekintetében önöket nem igen korlátozza ez a hosszú előkészítő munka. A lakosságnak nagy szüksége van arra, hogy oktatásban részesüljön a fennálló

iskolai rendszeren kívül, e téren szükségünk van munkatársakra, és a szükséglet rendkívül gyorsan növekszik. Meg vagyunk győződve, hogy közös segítséggel és közös erőfeszítéssel az eddiginél többet fogunk tenni.

Befejezésül még a propagandával és agitációval összefüggő iskolánkívüli oktatás jellegéről kívánok beszélni. A kapitalista társadalomban az oktatás és művelődés szervezésének egyik legfőbb hiányossága az volt, hogy el volt szakítva a munkaszervezés fő feladatától, mert a kapitalista számára alázatos és idomított munkásokat kellett betanítani és bedresszírozni. A kapitalista társadalomban nem volt összefüggés a népi munka megszervezésének valóságos feladatai és az oktatás között. Ennek következtében az oktatás élettelen, skolasztikus, bürokratikus jellegű volt, amelyet beszennyezett a papi befolyás, és amely mindenütt, a legdemokratikusabb köztársaságokban is, arra vezetett, hogy mindannak, ami eleven, egészséges volt, vissza kellett vonulnia. A közvetlen, eleven munka nehézségekbe ütközött, mert az államhatalom apparátusa nélkül, anyagi és pénzügyi támogatás nélkül, lehetetlen széles alapokra fektetni az oktatást. Mivel már készülhetünk és fel is kell készülnünk arra, hogy egész szovjet életünket a háborús előkészületek és a háborús ellenállás vágányáról a békés építés vágányára állítsuk át, önöknek, az iskolánkívüli oktatás munkásainak, feltétlenül számolniok kell ezzel a változással és propagandatevékenységükben, annak feladatait és programját illetőleg, alkalmazkodniok kell ehhez a változáshoz.

Hogy megmutassam, hogyan értem a Szovjet Köztársaság megváltozott feladatainak megfelelő művelődés, oktatás, nevelés és tanítás feladatait és egész jellegét, emlékezetükbe idézem a villamosításról szóló határozatot, melyet az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság legutóbbi ülésszaka fogadott el; ezt a határozatot valószínűleg valamennyien ismerik. A napokban a sajtó közölte, hogy két hónapon belül (a hivatalos közleményben tévesen az állt: két héten belül), — hogy két hónapon belül kidolgozzák az országnak minimális program szerint 2—3 évre, maximális program szerint — tíz évre szóló villamosítási tervét. Egész propagandánk

jellegének, a tisztán pártpropagandánk jellegének is, az iskolai oktatás és előadás jellegének is, az iskolánkívüli előadás jellegének is meg kell változnia, de nem abban az értelemben, hogy meg kell változtatni a tanítás alapjait és irányzatát, hanem abban az értelemben, hogy a tevékenység jellegének alkalmazkodnia kell a békés építésre való átmenethez, az ország ipari és gazdasági átalakításának nagy tervéhez, mert az általános gazdasági nehézség és az általános feladat: az ország gazdasági erőinek helyreállítása olymódon, hogy a proletárforradalom a paraszti kisgazdaság mellett megteremthesse a gazdasági élet új alapjait. Eddig a paraszt kénytelen volt a gabonát kölcsönadni a munkásállamnak: a paraszt, cserében a gabonáért nem elégedhet meg színes papirossal — a pénzzel. A paraszt, akit nem elégít ki a pénz, törvényes jogait követeli: beszolgáltatott gabonájáért cserébe iparcikkeket követel, de iparcikkeket nem adhatunk, amíg nem állítjuk helyre a gazdaságot. A helyreállítás — ez a fő feladat, de a helyreállítást nem hajthatjuk végre a régi gazdasági és technikai alapon. Ez technikailag is lehetetlen, de meg abszurdum is volna; új alapot kell találni. Ez az új alap: a villamosítás terve.

Mi azt mondjuk a parasztságnak, a legkevésbbé fejlett tömegnek, hogy az egész szovjet építés sikeréhez elengedhetetlen a kultúra és technikai műveltség magasabb fokára való új átmenet. Tehát feltétlenül helyre kell állítani a gazdaságot. A legelmaradottabb paraszt is megérti, hogy a háború tönkretette a gazdaságot, hogy a gazdaság helyreállítása nélkül nem tudja leküzdeni a nyomort, gabonájáért cserébe nem kaphatja meg a szükséges cikkeket. És a parasztságnak éppen ebből a legközvetlenebb, legégetőbb szükségéből kell kiindulnia, ebbe kell bekapcsolódnia egész propagandista, oktatási, felvilágosító és iskolánkívüli tanítói munkánknak, hogy ez a munka ne szakadjon el a mindennapi élet legégetőbb szükségleteitől, hanem éppen ezeknek a szükségleteknek a fejlődéséből induljon ki, abból, amit a paraszt megért, hangsúlyozva, hogy az egyetlen kivezető út a helyzetből: az ipar helyreállítása. De az ipar helyreállítása nem lehetséges a régi talajon: az ipart a korszerű technika

talaján kell helyreállítani. Ez pedig — az ipar villamosítása és a kultúra fellendítése. A villanytelepek mintegy tíz évi munkát, de kulturáltabb és tudatosabb munkát igényelnek.

Hatalmas munkatervbe fogunk. A nagy paraszti tömegek elgondolásában ennek a tervnek világos, gyakorlatiasan kitűzött céllal kell egybekapcsolódnia. Ezt nem lehet néhány hónap alatt megcsinálni. Minimális programot legalább három évre lehet adni. De, anélkül hogy utópisták lennénk, állíthatjuk, hogy 10 év alatt villanytelepek hálózatával boríthatjuk be egész Oroszországot és olyan elektromos iparunk lehet, amely megfelelne a technika korszerű követelményeinek és véget vetne a régi paraszti földművelésnek. Ez magasabb kultúrát és műveltséget igényel.

Jelenleg a közlekedés helyreállítása és az élelmiszer beszállítása a közvetlen gyakorlati feladat, és a termelékenység mai állapota mellett nem lehet nagy feladatokkal foglalkozni. Önöknek ezt tudniok kell. De a propaganda és népművelés terén a teljes átépítésnek ezt a feladatát, melyet a kulturális-technikai szükségleteknek megfelelő alapon kell megoldani, mégis szem előtt kell tartaniok és teljesíteniök kell. A propaganda régi módszereitől, amelyeknek az volt a baja, hogy elavultak, hogy mindeddig az osztályharcról szóló általános frázisokkal közeledtek a paraszthoz, s ezen az alapon mindenféle ostobaságot gondoltak ki a proletár kultúráról[84] stb., ettől az ócska kacattól, amely nagyon hasonlít a gyermekkorral járó betegségekre, igen gyorsan meg fogunk szabadulni. A propagandában, az agitációban, az oktatási és népművelő munkában áttérünk majd a kérdés józanabb és gyakorlatibb megvilágítására. Ez méltó a Szovjethatalom embereihez, akik két év alatt már megtanultak egyetmást, akik az egész ipar átépítésének gyakorlati, szakszerű és világos tervével lépnek a paraszt elé, és megmagyarázzák neki, hogy a paraszt és a munkás ma, a művelődés mostani állapota mellett, ezt a feladatot nem teljesítheti, s a szennyből, nyomorúságból, kiütéses tífuszból és más betegségekből sem lábolhat ki. Ez a kultúra és műveltség fellendítésével világosan összefüggő gya-

korlati feladat legyen az a csomópont, amely meghatározza pártpropagandánknak és tevékenységünknek, oktatásunknak és tanításunknak egész jellegét. Ha ezt elérjük, akkor majd olyan szorosan egybefonódunk a paraszti tömeg legfontosabb érdekeivel, olyan szorosan egybekapcsoljuk a kultúra és a tudás általános fellendülését az elodázhatatlan gazdasági szükségletekkel, hogy százszorosan fokozni fogjuk a munkástömegek művelődési szükségletét. Abszolút biztosak vagyunk abban, hogy ha két év alatt megoldottuk a rendkívül nehéz katonai feladatot, akkor 5—10 év alatt megoldjuk a kultúra, művelődés és felvilágosítás még nehezebb feladatát is.

Ezzel a kívánsággal akartam önökhöz fordulni. (T a p s.)

Rövid tudósítás: „Vecsernyije Izvesztyija Moszkovszkovo Szovjeta Rabocsih i Krasznoarmejszkih Gyeputatov" 481. sz. 1920 március 2.

A teljes szöveg először 1930-ban jelent meg.

ELŐADÓI BESZÉD A DOLGOZÓ KOZÁKOK I. ÖSSZOROSZORSZÁGI KONGRESSZUSÁN, 1920 MÁRCIUS 1-ÉN

Elvtársak! Mindenekelőtt engedjék meg, hogy a Népbiztosok Tanácsa nevében üdvözölhessem kongresszusukat. Nagyon sajnálom, hogy a kongresszus megnyitásának első napján nem lehettem jelen gyűlésükön és nem hallhattam Kalinyin elvtárs előadását. Abból azonban, amit Kalinyin elvtárs elmondott nekem, arra következtetek, hogy beszédében nagyon sok dolgot megvilágított, ami a szovjet építés és különösen a kozákok legközelebbi és közvetlen feladatait érinti. Ezért engedjék meg, hogy előadói beszédemben főleg a Szovjet Köztársaság nemzetközi helyzetével foglalkozzam és kitérjek azokra a feladatokra, amelyek a nemzetközi helyzettel kapcsolatban az egész dolgozó tömegre, közötte a kozákságra is hárulnak.

A Szovjet Köztársaság nemzetközi helyzete sohasem volt olyan kedvező és győzelmes, mint most. Ha átgondolják azokat a viszonyokat, hogyan alakult nemzetközi helyzetünk két hihetetlenül nehéz és mérhetetlen áldozatokkal teljes év alatt, ha átgondolják ennek a jelenségnek az okait, akkor minden értelmes ember tisztán fogja látni a fő erőket és rúgókat és a döntő erők kölcsönös viszonyát a megkezdődött világforradalomban.

Amikor több mint két évvel ezelőtt, még az orosz forradalom kezdetén, erről a közelgő nemzetközi világforradalomról beszéltünk, ez előrelátás és bizonyos mértékben jóslás volt, és azoknak az óriási többsége, akik nem éltek nagy városokban, nem járták ki a dolgozó tömegek pártiskoláját, vagy bizalmatlanul, vagy pedig közönyösen, de mindenesetre nem a kellő megértéssel hallgatták a közelgő nemzetközi forradalomról szóló beszédeket. És nem is

lehetett, meg természetellenes is lett volna azt várni, hogy a dolgozó népesség, különösen a paraszti, földművelő népesség beláthatatlan messze tereken szétszórt óriási tömegei, előre, valamelyest is helyes fogalmat alkossanak arról, hogy miért közeleg a nemzetközi forradalom és hogy az valóban nemzetközi. Az, amit ez alatt a hihetetlenül nehéz két év alatt átéltünk, az, amit a messze végek dolgozó tömegei végigpróbálnak, ez a tapasztalat megérdemli, hogy gondolkodjanak rajta és ne csak azzal intézzék el a kérdést, hogy: nehéz idő volt, most pedig könnyebb idő következett. Nem, alaposan át kell gondolni, miért történt úgy minden, ahogyan történt, mit jelent ez, milyen tanulságokat kell belőle levonni, és mely pártok nézetei igazolták azt, amit saját történelmünk és a világtörténelem ez alatt a két év alatt feltárt előttünk. Elsősorban erről a kérdésről szeretnék beszélni.

A nemzetközi helyzet szempontjából ez a kérdés különösen világos, mert ha a dolgot óriási méretekben, nem egy párt vagy egy ország, hanem valamennyi ország szempontjából együttvéve vizsgáljuk, ha a dolgot óriási méretekben nézzük, akkor a részletek és csekélységek elesnek, a világtörténelmet meghatározó, fő hajtóerők pedig világossá válnak.

Amikor elkezdtük az Októberi Forradalmat, megdöntöttük a földbirtokosok és tőkések hatalmát, kiadtuk a háború befejezésének jelszavát, s ezzel a felhívással ellenségeinkhez fordultunk, amikor azután a német imperialisták járma alá kerültünk, majd amikor 1918 október—novemberében Németországot leteperték, és Anglia, Franciaország, Amerika és más antant országok lettek az egész földkerekség urai, — milyen volt akkor a helyzetünk? Az óriási többség így beszélt: hát nem világos-e most, hogy a bolsevikok ügye reménytelen? Sokan pedig hozzáfűzték: nemcsak hogy reménytelen, hanem a bolsevikok becsaptak minket, békét ígértek, ehelyett pedig, a német járom után, amikor Németországot legyőzték, az egész antantnak, vagyis Angliának, Franciaországnak, Amerikának és Japánnak — az egész világ leghatalmasabb államainak ellenségei lettek, és Oroszország, melyet az imperialista háború után még a polgárháború is tönkretett, legyengített, elgyö-

tört, a világ legfejlettebb országai ellen kénytelen harcolni. Ezt könnyű volt elhinni, és nincs mit csodálkozni azon, hogy a bizalmatlanság talaján a közöny és a Szovjethatalommal szemben igen gyakran nagyon is reálisan megnyilvánuló ellenséges hangulat mind szélesebb körökben elterjedt. Ezen nincs mit csodálkozni. Csodálatosabb az, hogy a Jugyenyics, a Kolcsak és a Gyenyikin elleni harcból győzelmesen kerültünk ki. Pedig a világ leggazdagabb hatalmai, olyan hatalmak, amelyekhez fogható katonai erő még megközelítőleg sincs sehol a földön, minden lehető módon támogatták őket. S hogy ez így van, ezt mindenki, még a vak is látja, azok is látják, akik rosszabbak a vakoknál, akik sehogy sem akarnak látni, és mégis látják, hogy győzelmesen kerültünk ki ebből a harcból.

Hogyan történt ez a csoda? Főkép erre a kérdésre szeretném felhívni figyelmüket, mert ennek a kérdésnek kapcsán láthatók a legvilágosabban az egész nemzetközi forradalom fő hajtóerői. Amikor gyakorlatiasan vizsgáljuk ezt a kérdést, feleletet is adhatunk rá, mert adva van, amit már átéltünk: utólag számot adhatunk arról, ami volt.

Azért arattunk győzelmet, mert egységesek voltunk és egységesek lehettünk, mert szövetségeseket nyerhettünk ellenségeink táborából. Ellenségeink pedig, akik hasonlíthatatlanul erősebbek voltak, azért szenvedtek vereséget, mert nem voltak, nem lehettek és nem is lesznek egységesek, és minél tovább harcoltak ellenünk, annál inkább széthullott táboruk.

Rátérek a tényre, amely ezeket a tételeket bizonyítja. Önök tudják, hogy Németország legyőzése után Angliának, Franciaországnak és Amerikának nem voltak ellenfelei a földön. Kirabolták Németország gyarmatait, nem volt olyan földdarab, nem volt egyetlen állam sem, ahol ne az antant katonai erői uralkodtak volna. Fel lehetett tételezni, hogy ezek a hatalmak, amelyek Szovjet-Oroszország ellenségei voltak, ilyen helyzetben világosan megértették, hogy a bolsevizmus célja a nemzetközi forradalom. Mi pedig sohasem titkoltuk, hogy forradalmunk csak kezdet, hogy forradalmunk csak akkor fog végleg győzni, ha az egész világot szintén forradalmi lángba

borítjuk, és világosan megértettük, hogy a tőkések a Szovjethatalom ádáz ellenségei voltak. Hangsúlyoznunk kell, hogy ezek a hatalmak milliós hadsereggel, hatalmas flottával kerültek ki az európai háborúból, mi pedig nem rendelkeztünk sem flottának nevezhető erővel, sem valamelyest is erős hadsereggel, melyet szembeállíthattunk volna az ellenséges hatalmak erejével. Elegendő lett volna, ha ebből a milliós hadseregből néhány százezer katonát bevetnek az ellenünk indított háborúba, ugyanúgy, mint ahogy a Németország elleni háborúban tették, hogy az antant katonai erővel eltiporjon minket. Ebben senki sem kételkedhetik, aki elméletileg gondolkodott erről a kérdésről, és különösen nem kételkedhetnek azok, akik végigküzdötték ezt a háborút, akik ezt saját tapasztalatukból és megfigyelésük alapján tudják.

Anglia is, Franciaország is megpróbálta, hogy ilyen módon legyűrje Oroszországot. Szerződést kötöttek Japánnal, amely alig vett részt az imperialista háborúban és amely százezernyi katonát adott, hogy a Távol-Kelet felől megfojtsák a Szovjet Köztársaságot; akkor Anglia is katonákat szállított partra Murmanszkban és Arhangelszkben — a kaukázusi mozgalomról nem is beszélek —, Franciaország pedig délen szállította partra katonáit és matrózait. Ez volt az első történelmi szakasza annak a harcnak, amelyben helytállottunk.

Az antantnak akkor milliós hadserege volt, olyan katonái voltak, akik természetesen nem hasonlíthatók a fehérgárdista csapatokhoz, amelyeket abban az időben szedtek össze Oroszországban, amelyeknek nem voltak sem szervezőik, sem fegyverzetük. És az antant ellenünk irányította ezeket a katonákat. De úgy történt, ahogy a bolsevikok előre megmondották. A bolsevikok azt mondották, hogy nemcsak az orosz forradalomról van szó, hanem a nemzetközi forradalomról is, hogy nekünk szövetségeseink vannak, szövetségeseink: minden civilizált ország munkásai. Ezek a jóslások nem teljesedtek be közvetlen formában, amikor békét ajánlottunk minden országnak[85]. Felhívásunk nem talált általános visszhangra. De az 1918 januári sztrájk Németországban azt mutatta, hogy ott nemcsak Liebknechtünk van, aki még a cárizmus idején nyilvánosan

haramiáknak nevezte Németország kormányát és burzsoáziáját, hanem ott meglehetősen jelentékeny munkáserők is mellettünk vannak. Ezt a sztrájkot vérbefojtották, elnyomták, az antant országokban pedig a burzsoázia természetesen becsapta a munkásokat; az antant burzsoáziája vagy hazugságot terjesztett békefelhívásunkról, vagypedig közzé sem tette azt, és ezért felhívásunknak, amelyet 1917 novemberében intéztünk az összes népekhez, nem lett közvetlen foganatja, és azok, akik azt hitték, hogy ez a felhívás egymagában is forradalmat fog kirobbantani, természetesen keservesen csalódtak. Mi azonban nem csupán erre a felhívásra építettünk, mélyebb hajtóerőkkel számoltunk, azt mondottuk, hogy a forradalom a különböző országokban más-más úton fog haladni, és természetesen nemcsak arról van szó, hogy elkergessük Raszputyin kreatúráját, vagy az emberi mivoltából kivetkezett földbirtokost, hanem harcot kell folytatnunk a fejlettebb, műveltebb burzsoázia ellen is.

És amikor Anglia Északon, Franciaország pedig Délen csapatokat szállított partra, elkövetkezett a döntő próba és a végleges kibontakozás. Itt kiderült, kinek volt igaza? Igazuk volt-e a bolsevikoknak, akik azt mondották: hogy kijussunk ebből a harcból, a munkásokra kell számítanunk, avagy a mensevikeknek volt igazuk, amikor azt mondották, hogy ha *egy* országban próbálunk forradalmat csinálni, ez őrület és kaland lenne, mert más országok el fogják tiporni ezt a forradalmat. Ilyen beszédeket hallottunk nemcsak pártemberektől, hanem azoktól is, akik csak most kezdenek gondolkodni a politikáról. És elkövetkezett a döntő próba. Sokáig nem tudtuk, mi lesz az eredmény. Sokáig nem mérhettük le az eredményt, de most, utólag, ismerjük azt; már az angol lapokban is, annak ellenére, hogy minden burzsoá lapban eszeveszett hazugságot terjesztenek a bolsevikokról, már ott is közölni kezdik az angol katonák Arhangelszk mellől küldött leveleit, amelyekben elmondják, hogy orosz földön angol nyelvű lapokat láttak, s a lapokban megmagyarázták, hogy félrevezették őket, hogy azok ellen a munkások és parasztok ellen viszik őket hadakozni, akik megalkották a maguk államát. Ezek a katonák azt írták, hogy nem hajlandók harcolni.

Ami Franciaországot illeti, tudjuk, hogy ott matrózfelkelés volt, amiért még most is tíz, száz, de lehet, hogy ezernyi francia szenved kényszermunkán. Ezek a matrózok kijelentették, hogy nem mennek a Szovjet Köztársaság ellen. Most már látjuk, hogy jelenleg miért nem jönnek ellenünk sem francia, sem angol csapatok, hogy miért vonták ki az angol katonákat Arhangelszk alól, és miért nem meri az angol kormány földünkre vetni őket.

Egyik politikai írónk, Radek elvtárs azt írta, hogy az orosz föld olyan föld, amelyen más ország egyetlen katonája sem lesz képes harcolni, ha erre a földre lép. Ez nagyon merész jóslatnak, megvesztegető ígéretnek látszott. Kiderült azonban, hogy így történt. Az a talaj, ahol végbement a szovjet forradalom, nagyon veszélyesnek bizonyult minden országra nézve. Kiderült, hogy az orosz bolsevikoknak volt igazuk, akik még a cárizmus idején egyesíteni tudták a munkásokat, a munkások pedig kis sejteket hoztak létre, s mindenkit, akik hittek nekik, a francia munkásokat is, az angol katonákat is anyanyelvükön agitációval fogadtak. Igaz, csak igen szerény lapokat adtunk ki, s ugyanakkor, amikor az angol és francia sajtóban ezer és ezer lap agitált, és minden mondat tíz- és tízezer hasábon látott napvilágot, nálunk havonként mindössze 2—3, negyedrét alakú lap jelent meg, úgyhogy a legjobb esetben is egy lap jutott tízezer francia katonára[86]. Még azt sem tudom biztosan, hogy ennyi esett rájuk. Mégis mi volt az oka annak, hogy a francia katonák is, az angol katonák is elhitték mindazt, amiről ezek a lapok írtak? Azért hitték el, mert igazat mondtunk és mert, amikor Oroszországba jöttek, látták, hogy félrevezették őket. Azt mondották nekik, hogy hazájukat kell védelmezniök, de amikor Oroszországba jöttek, kiderült, hogy a földbirtokosok és tőkések hatalmát kell védelmezniök, a forradalmat kell vérbefojtaniok. Ha két év alatt meg tudtuk nyerni ezeket az embereket, ez csak azért történhetett, mert, bár régen elfelejtették, hogyan végezték ki királyaikat, — azóta, hogy orosz földre léptek, az orosz forradalom és az orosz munkások és parasztok győzelmei eszükbe juttatták Franciaország és Anglia katonáinak saját forradalmaikat, és az oroszországi eseményekkel kapcsolat-

ban visszaemlékeztek arra, hogy mi volt náluk is egykoron.

Itt is beigazolódott, hogy a bolsevikoknak volt igazuk, hogy reményeinknek több alapja volt, mint a kapitalisták reményeinek, jóllehet nem rendelkeztünk sem eszközökkel, sem fegyverzettel, viszont az antantnak fegyvere és legyőzhetetlen hadserege volt. Ezeket a legyőzhetetlen hadseregeket elhódítottuk. Elértük, hogy sem angol, sem francia katonákat nem mernek harcbavetni ellenünk, mert tapasztalatból tudják, hogyha ezt megkísérelnék, visszájára fordulna a dolog. Ez egyike azoknak a csodáknak, amelyek Szovjet-Oroszországban történtek.

Most, a négyéves háború után, amelyben 10 millió embert megöltek és 20 milliót nyomorékká tettek, most, amikor az imperialisták azt kérdezik: miért is volt ez a háború? — az efféle kérdések nagyon érdekes leleplezésekre vezetnek. Franciaországban nemrégen közzétették az 1916-ban folytatott tárgyalások anyagát. Az osztrák császár már 1916-ban béketárgyalásokat kezdett Franciaországgal, és Franciaország eltitkolta ezt. Albert Thomas, aki szocialistának nevezte magát és abban az időben miniszter volt, ugyanakkor Oroszországba jött, hogy II. Miklósnak odaígérje Konstantinápolyt, a Dardanellákat és Galiciát. Most mindez napfényre került. Francia lap közölte ezeket a leleplezéseket. És a francia munkások most kérdőre vonják Albert Thomas-t: „Te azt mondtad, azért lépsz be a minisztériumba, hogy a francia hazát és a francia munkások érdekeit védelmezzed, 1916-ban pedig, amikor az osztrák császár békét ajánlott, te, Albert Thomas, eltitkoltad ezt, és emiatt milliók pusztultak el, hogy a francia kapitalisták meggazdagodjanak.“ Ezek a leleplezések még nem értek véget. Mi azzal kezdtük a leleplezéseket, hogy közzétettük a titkos szerződéseket, és az egész világ megláthatta, miért pusztult el millió és millió élet, miért volt millió és millió áldozat. Azért volt mindez, hogy II. Miklós megkapja a Dardanellákat és Galiciát. Ezt az összes imperialisták tudták. Tudták a mensevikek és eszerek is, ha pedig nem tudták, akkor ostobák voltak, ha addig nem tanulták meg annyira a politikát és diplomáciát, hogy nem tudták azt, amit a

francia lapok most közzétettek. A leleplezések most mélyebbre hatolnak, és se vége, se hossza nem lesz a leleplezéseknek. Ennek következtében a munkások és parasztok minden országban egyre világosabban látják az igazságot és már tájékozódnak, hogy miért volt az imperialista háború. Ezért egyre inkább kezdik hinni, hogy mi igazat mondtunk, az imperialisták pedig hazudtak, amikor azt mondották nekik, hogy a hazát védeni viszik őket.

Ezért történt az a csoda, hogy mi, akik katonailag erőtlenek és gyengék voltunk, elhódítottuk Anglia és Franciaország katonáit. Ez most már nem előrelátás, hanem tény. Igaz, ezt a győzelmet hihetetlen szenvedések árán érdemeltük ki, rengeteg áldozatot hoztunk. Az utóbbi két év alatt leírhatatlan éhínség gyötört bennünket. Különösen azóta szenvedtünk, mióta a gabonában gazdag kelettől és déltől elvágtak bennünket. És mégis győzelmet arattunk, és ez nemcsak a mi országunk, hanem az egész világ, az egész emberiség győzelme. A történelemben még sohasem fordult elő, hogy a legerősebb katonai államok képtelenek voltak a katonailag erőtlen Szovjet Köztársaság ellen harcolni. Miért történt ez a csoda? Azért történt, mert mi, bolsevikok, amikor forradalomba vittük az orosz népet, jól tudtuk, hogy ez a forradalom gyötrő szenvedésekkel jár, tudtuk, hogy millió és millió áldozatot kell hoznunk, de tudtuk azt is, hogy a világ dolgozó tömegei velünk lesznek és hogy a mi igazságunk, leleplezve minden hazugságot, egyre inkább győzedelmeskedni fog.

Miután a hatalmak Oroszország ellen indított hadjárata kudarcba fulladt, más fegyverhez nyúltak: ezeknek az országoknak a burzsoáziája többszáz éves tapasztalattal rendelkezik és megtehette, hogy saját megbízhatatlan fegyvere helyett más fegyverrel próbálkozzék. Oroszországot azelőtt az antant saját katonái tiporták, fojtogatták. Most a burzsoázia azzal próbálkozik, hogy a szomszédos államok segítségével fojtsa meg Oroszországot.

A cárizmus, a földbirtokosok, a kapitalisták egész sor határszéli népet fojtogattak — elnyomták Lettországot, Finnországot stb. Évszázados elnyomással gyűlöletet keltettek bennük. A „nagyorosz" szó a leggyűlöltebb szó lett ezeknél az ezer sebből vérző népeknél. És most,

mikor az antant saját katonáival kudarcot vallott a bolsevikok elleni harcban, a kis államokra vesz irányt: hadd próbáljuk meg velük vérbefojtani Szovjet-Oroszországot!

Churchill, aki ugyanolyan politikát folytat, mint Romanov Miklós, úgy akar harcolni, úgy harcol, hogy figyelemre sem méltatja a parlamentet. Azzal dicsekedett — ez 1919-ben történt —, hogy 14 államot vezet Oroszország ellen, és hogy szeptemberben beveszik Petrográdot, decemberben pedig — Moszkvát. Kissé meggondolatlanul kérkedett. Arra tette fel a tétet, hogy ezek a kis államok gyűlölik Oroszországot, de elfelejtette, hogy ezek a kis államok nagyon jól tudják, ki az a Jugyenyics, ki az a Kolcsak, ki az a Gyenyikin. Volt idő, amikor néhány hét választotta el őket a teljes győzelemtől. Jugyenyics hadjárata idején, amikor nem volt messze Petrográdtól, a „Times"-ban, ebben a leggazdagabb angol lapban, cikk jelent meg — magam is olvastam ezt a vezércikket —, amely könyörgött Finnországnak, parancsokat osztogatott Finnországnak, követelőzött: segítsétek Jugyenyicset, az egész világ rátok tekint, megmentitek a szabadságot, a civilizációt, a kultúrát az egész világon, — induljatok a bolsevikok ellen. Így beszélt Anglia Finnországhoz, Anglia, amelynek mellényzsebében van egész Finnország, mert Finnország nyakig úszik adósságban és moccanni sem mer, hiszen Anglia nélkül egy hétre sincs kenyere.

Így akarták elérni, hogy mindezek a kis államok a bolsevikok ellen harcoljanak. És kétízben is kudarcot vallottak, — kudarcot vallottak, mert a bolsevikok békepolitikája komolynak bizonyult, mert ellenségei minden más ország békepolitikájánál őszintébbnek látták a bolsevikok békepolitikáját, mert számos ország ezt gondolta: bármennyire gyűlöljük is Nagyoroszországot, amely fojtogatott bennünket, mi azonban tudjuk, hogy nem a bolsevikok fojtogattak minket, hanem Jugyenyics, Kolcsak, Gyenyikin. A fehérgárdista finn kormány egykori feje nem felejtette el, hogy 1917 novemberében ő vette át tőlem személyesen azt az okmányt, amelyben minden habozás nélkül kijelentettük, hogy Finnország függetlenségét feltétlenül elismerjük[87].

Akkor ez csak egyszerű gesztusnak látszott. Azt hitték,

hogy a finn munkások felkelése elfeledteti ezt. Nem, az ilyen dolgokat nem felejtik el, amikor egy párt egész politikája megerősíti azokat. És a finn burzsoá kormány, még ez is azt mondotta: „Gondolkodjunk csak: mégis csak tanultunk valamit az alatt a 150 esztendő alatt, amíg az orosz cárok elnyomtak bennünket. Ha a bolsevikok ellen indulunk, ezzel csak Jugyenyicset, Kolcsakot és Gyenyikint segítjük hatalomra. És kik ők? Talán nem ismerjük őket? Talán nem ők azok a cári tábornokok, akik eltiporták Finnországot, Lettországot, Lengyelországot és egész sor más nemzetet? Ezeket az ellenségeinket segítsük a bolsevikok ellen? Nem, várjunk ezzel."

Nem mertek kereken nemet mondani: hiszen az antanttól függnek. Bennünket sem segítettek közvetlenül, vártak, halogatták a dolgot, jegyzékeket írtak, delegációkat küldtek, bizottságokat alakítottak, konferenciákat hívtak össze és addig üléseztek, amíg Jugyenyicset, Kolcsakot és Gyenyikint szétmorzsoltuk, és az antant a második kampányban is vereséget szenvedett. Mi lettünk a győztesek.

Ha ezek a kis államok mind ellenünk indultak volna, — pedig száz- és százmillió dollárt adtak nekik, a legjobb ágyúkkal, fegyverzettel szerelték fel őket, nagy háborús tapasztalattal rendelkező angol instruktorokat küldtek hozzájuk, — ha ezek a kis államok ellenünk indultak volna, akkor egészen kétségtelenül vereséget szenvedtünk volna. Ezt mindenki nagyon jól tudja. De nem jöttek ellenünk, mert tudatában voltak annak, hogy a bolsevikok őszintébbek. Amikor a bolsevikok azt mondják, hogy elismerik bármely nép függetlenségét, hogy a cári Oroszország más népek elnyomásán épült fel, és hogy a bolsevikok sohasem támogatták, sohasem támogatják és nem is fogják támogatni ezt a politikát, hogy a bolsevikok sohasem fognak háborút indítani azért, hogy másokat elnyomjanak, — amikor a bolsevikok ezt mondják, el is hiszik nekik. Ezt mi nem a lett, nem a lengyel bolsevikoktól, hanem a lengyel, lett, ukrán stb. burzsoáziától tudjuk.

Ebben nyilvánult a bolsevik politika nemzetközi jelentősége. Ez próba volt, próba — nem orosz, hanem nemzetközi talajon. Próba volt, nem szavakkal, hanem

tűzzel és vassal. Próba volt a végső, döntő harcban. Az imperialisták megértették, hogy nekik nincsenek saját katonáik, hogy a bolsevizmust csak úgy lehet megfojtani, ha nemzetközi erőket gyüjtenek, és lám, a nemzetközi erőket mind legyőztük.

Mi az imperializmus? Ha egy maroknyi leggazdagabb hatalom az egész világot fojtogatja, ha ezek a hatalmak tudják, hogy kezükben tartják és elnyomják a világ másfél milliárd lakosát, és ez a másfél milliárd ember érzi, hogy mi is az az angol kultúra, az a francia kultúra és amerikai civilizáció — ez az imperializmus. Ez azt jelenti: raboljon ki-ki képessége szerint. Az amerikai milliárdosok ma már Finnország háromnegyedrészét megvásárolták. Azok a tisztek, akik Angliából és Franciaországból jöttek a velünk határos államokba, hogy kiképezzék csapataikat, úgy viselkedtek, mint az arcátlan orosz nemesi csemeték egy legyőzött országban. Jobbrabalra spekuláltak. És minél jobban éheznek a finn, lengyel és lett munkások, annál jobban szorongatja őket egy maroknyi angol, amerikai és francia milliárdos, annál jobban szorongatják őket a milliárdosok fullajtárjai. És ez így van az egész világon.

Csak az Oroszországi Szocialista Köztársaság lobogtatja fennen az igazi felszabadulásért vívott háború zászlaját, és az egész világ rokonszenve feléje fordul. A kis országok révén megnyertük a föld minden népének, száz- és százmilliónak a rokonszenvét. Ezek a népek most elnyomottak, elgyötörtek. Ők alkotják a föld népességének legfejletlenebb részét, de a háború felvilágosította őket. Óriási néptömegek sodródtak az imperialista háborúba. Anglia Indiából hozott ezredeket, hogy a németek ellen harcoljanak. Franciaország a négerek millióit szólította fegyverbe, hogy a németek ellen harcoljanak. Rohamcsapatokat szerveztek belőlük, őket vetették a legveszélyesebb pontokra, ahol gépfegyverek kaszálták őket, mint a füvet. És egyet-mást megtanultak. Mint a cár idején mondották az orosz katonák: ha már el kell pusztulni, hát menjünk a földbirtokosok ellen, — ők is ezt mondották: ha már el kell pusztulnunk, hát pusztuljunk, de ne azért, hogy a francia haramiáknak segítsünk a német

tőkés haramia kirablásában, hanem azért, hogy megszabaduljunk a német és francia kapitalistáktól. A világ minden országában, ugyanabban az Indiában, ahol háromszázmillió ember az angolok zselléreként sínylődik, ébredezik az öntudat és napról napra erősödik a forradalmi mozgalom. Mindannyian egy csillagra, a Szovjet Köztársaság csillagára néznek, mert tudják, hogy a Szovjet Köztársaság mérhetetlen áldozatokat vállalt az imperialisták elleni harc érdekében és a kétségbeejtő megpróbáltatások közepette megállotta helyét.

Ez azt jelenti, hogy az antant másodszor is elvesztette a játszmát. Ez azt jelenti, hogy nemzetközi méretekben győztünk. Ez azt jelenti, hogy a föld lakosságának óriási többsége helyesli békepolitikánkat. Ez azt jelenti, hogy szövetségeseink száma nőttön nő minden országban, igaz, sokkal lassabban, mint szeretnénk, de mégis növekszik.

Ezt a támadást, amelyet Churchill készített elő ellenünk, győzelmesen kivédtük, ami azt bizonyítja, hogy politikánk helyes. És ezután harmadik győzelmet arattunk. Győzelmet arattunk a burzsoá értelmiség felett, az eszerek és mensevikek felett, akik minden országban vad gyűlölettel viseltettek irántunk. De ezek is szembefordultak a Szovjet-Oroszország elleni háborúval. A burzsoá értelmiség, az eszerek és mensevikek minden országban — ez a fajta, sajnos, fellelhető minden országban (t a p s) — elítélték és minden országban gyalázatként bélyegezték meg az Oroszország ügyeibe való beavatkozást.

Amikor Anglia felszólította a németeket, hogy vegyék ostromzár alá Szovjet-Oroszországot, s Németország elutasító választ adott, végeszakadt az angol és más eszerek és mensevikek türelmének. Azt mondották: „Mi ellenségei vagyunk a bolsevikoknak és erőszakoskodóknak, fosztogatóknak tartjuk őket, de nem támogathatjuk azt a németeknek tett ajánlatot, hogy velünk együtt éhségblokáddal fojtogassák Oroszországot.“ Ilymódon az ellenséges táborban, saját országaikban, Párizsban, Londonban stb. — ahol üldözik a bolsevikokat és éppúgy bánnak velük, mint ahogy a cár idején bántak a forradalmárok-

kal — a burzsoá értelmiség minden városban ezzel a felhívással lépett fel: „El a kezekkel Szovjet-Oroszországtól". Angliában a burzsoá értelmiség ezzel a jelszóval rendez népgyűléseket és bocsát ki felhívásokat.

Ezért kellett megszüntetni a blokádot. Észtországot sem tudták visszatartani, aláírtuk a békeszerződést és most felvehetjük a kereskedelmi kapcsolatokat. Ablakot vágtunk a civilizált világ felé. Velünk rokonszenvez a dolgozók többsége, a burzsoázia pedig azon töri a fejét, hogyan kezdhetne mielőbb Oroszországgal kereskedni.

Az imperialisták most félnek tőlünk, és van is mitől félniök, mert Szovjet-Oroszország ebben a háborúban megerősödött. Angol írók azt írták, hogy a hadsereg az egész világon szétzüllik, és hogyha van a világon olyan ország, ahol a hadsereg erősödik, úgy ez Szovjet-Oroszország. Meg akarták rágalmazni Trockij elvtársat és azt mondották, hogy ez azért van, mert az orosz hadseregben vasfegyelem uralkodik s ezt kíméletlen rendszabályokkal és ügyes, széleskörű agitációval tartják fenn.

Mi ezt sohasem tagadtuk. A háború — háború, és vasfegyelmet követel. Önök, kapitalista urak, talán nem alkalmaztak ilyen eszközöket? Önök, kapitalista urak, talán nem fejtettek ki agitációt? Talán nem százszor annyi papír és nyomda áll az önök rendelkezésére? És ha mennyiségileg összehasonlítjuk a mi irodalmunkat az önökével, nem azt látjuk-e talán, hogy a mi elenyésző irodalmunkkal szemben önöknél egész hegyeket írnak össze? Az önök agitációja mégis kudarcot vallott, a mienk pedig győzött.

Az eszerek és mensevikek megpróbálták, nem lehetne-e a kapitalistákkal békésen meglenni, nem lehetne-e így is a szociális reformra áttérni. Oroszországban jószerével akartak áttérni a szociális reformra, csak meg ne bántsák a kapitalistákat. Elfelejtették, hogy a kapitalista urak — kapitalisták és őket csak legyőzni lehet. Azt mondják, hogy a bolsevikok a polgárháborúban vérbeborították az országot. De hát önöknek, eszer és mensevik urak, talán nem volt 8 hónapjuk a kísérletezésre? Talán nem önök voltak hatalmon Kerenszkijjel együtt 1917 februárjától

októberéig és vajjon nem önöket segítették az összes kadetok, az egész antant, a világ leggazdagabb országai? Akkor az önök programja ez volt: szociális átalakulás polgárháború nélkül. Akadt volna-e a világon olyan bolond, aki forradalomba rohant volna, ha önök valóban megkezdik a szociális reformokat? Miért nem tették ezt önök? Azért, mert programjuk üres program, balga álmodozás volt. Mert nem lehet megegyezni a kapitalistákkal és nem lehet őket békésen engedelmességre bírni, különösen nem a négyéves imperialista háború után. Mit gondolnak, talán Angliában, Franciaországban, Németországban nincsenek okos emberek, akik világosan látják, hogy ők a gyarmatok elosztása miatt mentek háborúba? Hogy megöltek 10 millió embert és nyomorékká tettek 20 milliót a zsákmányon való osztozkodásért? Ez a kapitalizmus. Hogyan lehet rábeszélni ezt a kapitalizmust, hogyan lehet megegyezni ezzel a kapitalizmussal, amely 20 millió embert nyomorékká tett és 10 milliót meggyilkolt? És mi azt mondjuk a menseviceknek és eszereknek: „Önöknek módjukban állott ilyen kísérletet tenni, miért végződött az eredménytelenül? Azért, mert az önök programja csak utópia volt, és nemcsak Oroszországban volt ez utópia, hanem még Németországban is, abban a Németországban, ahol most a német mensevikek és eszerek vannak hatalmon, akiknek senki sem engedelmeskedik, abban a Németországban, ahol a német Kornyilov állig felfegyverkezve a reakció útját egyengeti[88], abban a német köztársaságban, ahol a városok utcáin 15 000 munkást gyilkoltak meg. És ezt nevezik demokratikus köztársaságnak!“ És a német mensevikek és eszerek még azt merik mondani, hogy a bolsevikok rossz emberek, hogy a bolsevikok polgárháborúba sodorták az országot, míg náluk szociális béke uralkodik, hiszen csak 15 000 munkást vertek agyon az utcákon!

Azt mondják, hogy nálunk azért van polgárháború és vérontás, mert elmaradt ország vagyunk. De mondják csak, miért történik ugyanez olyan elmaradottnak nem nevezhető országban, mint Finnország? Miért dühöng Magyarországon a fehér terror, amely felháborítja az egész világot? Miért gyilkolták meg Luxemburgot és

Liebknechtet a német köztársaságban, ahol a császár megdöntése után a mensevikek és eszerek vannak hatalmon? És miért van az, hogy ott nem a mensevikek erősek, hanem erős Kornyilov, és erősek még az ottani bolsevikok, akiket visszaszorítottak ugyan, de erősek, mert meg vannak győződve ügyük igazáról és befolyásuk van a tömegekre?

Ez az a nemzetközi forradalom, amelyről azt mondották, hogy a bolsevikok becsapják vele a népet, valójában pedig az történt, hogy a megegyezés minden reménye ostobaságnak bizonyult.

A burzsoá országok között nagy a marakodás. Amerika és Japán ugrásra készen állnak, hogy egymásra vessék magukat, mert Japán otthon üldögélt az imperialista háború alatt és megkaparintotta majdnem egész Kínát, ott pedig 400 millió ember él. Az imperialista urak azt mondják: „Mi a köztársaság, a demokratizmus hívei vagyunk, de hát miért loptak el a japánok az orrunk elől többet a kelleténél?" Japán és Amerika a háború küszöbén áll és nincs rá lehetőség, hogy megakadályozzák ezt a háborút, amelyben még 10 millió embert fognak meggyilkolni és 20 milliót nyomorékká tenni. Franciaország szintén azt mondja: „Kinek jutottak a gyarmatok? — Angliának." Franciaország győzött, de nyakig úszik adósságban, helyzete reménytelen, Anglia viszont meggazdagodott. Ott már újra új kombinációkba és szövetségekbe kezdenek, újra egymásra akarják vetni magukat a gyarmatokon való osztozkodás miatt, és az imperialista háború újra feltartóztathatatlanul közeledik — nem azért feltartóztathatatlanul, mintha a kapitalista egyenként rossz ember lenne, — külön-külön mindegyikük csak ember, — hanem azért, mert képtelenek másképp kiszabadulni a pénzügyi béklyókból, mert az egész világ el van adósodva, gúzsba van kötve, mert a magántulajdon mindig háborúra vezetett és fog vezetni.

Mindez egyre jobban érleli a nemzetközi forradalmat. Ezért hódítottuk el a francia és angol katonákat, ezért nyertük meg a kis államok bizalmát, és nemzetközi helyzetünk most olyan jó, mint még soha. Egyszerű számítás alapján azt mondjuk, hogy még sok nehézség áll előttünk,

de a legnagyobb nehézségeket már legyűrtük. A világbíró antanttól már nem félünk: döntő ütközetekben győzelmet arattunk felette. (T a p s.)

Igaz, még ránk uszíthatják Lengyelországot. A lengyel földbirtokosok és kapitalisták mozgolódnak, fenyegetőznek, követelik az 1772-es területeket, igényt tartanak Ukrajnára. Tudjuk, hogy Franciaország bujtogatja Lengyelországot, szórja a milliókat, mert már úgyis csődbe jutott és Lengyelországra teszi fel utolsó tétjét. És mi azt mondjuk a lengyel elvtársaknak, hogy, mint minden nép szabadságát, Lengyelország szabadságát is megóvjuk, hogy az orosz munkás és paraszt a cárizmus jármát nyögte és jól tudja, hogy mi volt ez a járom. Tudjuk, hogy a legnagyobb gonosztettet követték el, amikor Lengyelországot a német, osztrák és orosz tőke között felosztották, mert ezzel hosszú évekre elnyomatásra ítélték a lengyel népet, amikor bűnnek tekintették anyanyelvének használatát, amikor az egész lengyel népet az a tudat éltette, hogy meg kell szabadulnia ettől a hármas elnyomástól. És ezért megértjük a lengyelek lelkében izzó gyűlöletet, és azt mondjuk, hogy mi sohasem lépjük át azt a határt, ahol csapataink jelenleg állnak, — azok pedig sokkal messzebb állnak, mint ahol lengyel lakosság él. És ezen az alapon békét ajánlunk, tudva, hogy Lengyelország ezzel nagy területet fog szerezni. Nem akarunk háborút területi határok miatt, mert ki akarjuk irtani annak az átkozott multnak még az emlékét is, amikor minden nagyoroszban elnyomót láttak.

De ha Lengyelország hallgatással felel békeajánlatunkra, ha továbbra is szabad utat enged a francia imperializmusnak, amely háborúra uszítja Oroszország ellen, ha naponta újabb és újabb vonatok érkeznek hadifelszereléssel Lengyelországba, ha a lengyel imperialisták azzal fenyegetnek bennünket, hogy háborút indítanak Oroszország ellen, akkor mi azt mondjuk: „Próbálják csak meg! Olyan leckét kapnak, amelyet sohasem felejtenek el.“ (T a p s.)

Amikor az imperialista háborúban azért haltak meg a katonák, hogy a cár és a földbirtokosok meggazdagodjanak, mi egyenesen és nyiltan azt mondottuk, hogy a honvédelem

az imperialista háborúban — árulás, az orosz cár védelmét jelenti, akinek meg kell kapnia a Dardanellákat, Konstantinápolyt stb. Amikor azonban közzétettük a titkos szerződéseket, amikor forradalomba mentünk az imperialista háború ellen, amikor ennek a forradalomnak érdekében hallatlan szenvedéseket kellett elviselnünk, amikor bebizonyítottuk, hogy Oroszországban elnyomtuk a kapitalistákat, hogy a kapitalisták még gondolni sem mernek arra, hogy visszatérnek a régi rendszerhez, akkor azt mondjuk, hogy mi nem az idegen népek kirablásának jogát, hanem proletár forradalmunkat védelmezzük és véges-végig védelmezni fogjuk. Azt az Oroszországot, amely felszabadult, amely két éven át rengeteg szenvedés árán kiküzdötte szovjet forradalmát, ezt az Oroszországot utolsó csepp vérünkig védeni fogjuk. (T a p s.)

Tudjuk, hogy túl vagyunk azon az időn, amikor az imperialisták hadseregei minden oldalról szorongattak bennünket és amikor Oroszország dolgozói még nem fogták fel öntudatosan feladatainkat. Partizánszellem uralkodott, amikor mindenki magának akar fegyvert szerezni és nem számolt a közösség érdekével, amikor a vidéken garázdálkodtak és fosztogattak. Ez alatt a két év alatt egységes, fegyelmezett hadsereget teremtettünk. Ez igen nehéz feladat volt. Önök tudják, hogy nem lehet egyszerre megtanulni a hadügyet. Azt is tudják, hogy a haditudományokat csak a tisztek, a cári hadseregből megmaradt ezredesek és tábornokok ismerik. Természetesen hallottak arról, hogy ezek a régi ezredesek és tábornokok sok árulást követtek el, ami tízezrek életébe került. Ezeket az árulókat mind el kellett távolítani, és ugyanakkor az egykori tisztekből kellett parancsnoki kart szervezni, hogy a munkások és parasztok tanulhassanak tőlük, mert tudomány nélkül lehetetlen korszerű hadsereget szervezni, és ezt a katonai szakemberekre kell bízni. Ez nehéz feladat, de ezzel is megbirkóztunk.

Egységes hadsereget teremtettünk, amelyet most a tapasztalt kommunisták legjobbjai vezetnek, akik mindenütt meg tudták szervezni az agitációt és propagandát. Igaz, az imperialisták is agitálnak, de a parasztok most már kezdenek különbséget tenni agitáció és agitáció között,

Ösztönszerűen érezni kezdik, hol az igazság és hol a hazugság. Mindenesetre annak az agitációnak, melyet a mensevikek folytatnak, amelyet Kolcsak és Gyenyikin folytattak, most már nincs olyan sikere. Nézzék csak a plakátjaikat és brosúráikat. Alkotmányozó Gyűlésről beszélnek, szabadságról és köztársaságról beszélnek, de a munkások és parasztok, akik vérükkel küzdötték ki szabadságukat, már megértik, hogy az „alkotmányozó" szó mögött a kapitalista búvik meg. És ha valami a mi javunkra döntötte el a Kolcsak és Gyenyikin elleni harc kimenetelét, bár Kolcsakot és Gyenyikint a nagyhatalmak támogatták, ez az volt, hogy a parasztok is, a dolgozó kozákok is, akik hosszú ideig csak féllábbal voltak mellettünk, most a munkások és parasztok mellé álltak, és végeredményben csakis ez döntötte el a háborút, csakis így győzhettünk.

Erre a győzelemre támaszkodva, most már más fronton kell azt megszilárdítanunk minden erőnkkel: a vértelen fronton, annak a háborúnak a frontján, amelyet a földbirtokosok, tőkések, a Kolcsak és Gyenyikin háborúja okozta gazdasági pusztulás ellen viselünk. Önök tudják, hogy mibe került nekünk ez a győzelem, tudják, hogy milyen szörnyű harcot kellett kiállanunk, amikor a gabonavidékektől, az Uráltól és Szibériától elvágtak bennünket. Ebben az időben az éhező moszkvai és petrográdi munkások elviselhetetlen szenvedéseken mentek keresztül. Önöket a „proletárdiktatúra" szavával rémítették. Ezzel rémítették a parasztokat és a dolgozó kozákságot, azt akarták velük elhitetni, hogy a diktatúra nem egyéb, mint a munkás arcátlan erőszakoskodása. Valójában pedig ugyanakkor, amikor Anglia és Amerika Kolcsakot és Gyenyikint igyekezett támogatni, a központi városok munkásai diktatúrájuk megvalósításával, példájukkal igyekeztek mindenkinek bebizonyítani, hogy el kell szakadni a földbirtokosoktól és kapitalistáktól és együtt kell haladni a dolgozókkal, mert a munka egyesít, a tulajdon pedig szétválaszt. E mellett a lecke mellett két éven át kitartottunk, s ez vezetett bennünket győzelemre. Igen, a munka egyesített bennünket, míg az antant szüntelenül bomladozik, mert a tulajdon vadállatokká tette az imperialistákat, akik elsősorban és végső soron a zsákmányon marakodnak. Ben-

nünket pedig a munka tett azzá az erővé, amely minden dolgozót egyesít. És a „diktatúra" szó most már csak egészen tudatlan embereket rémíthet, ha vannak még ilyenek Oroszországban.

Nem tudom, akad-e még valaki, akit Kolcsak és Gyenyikin ne tanított volna meg és aki ne értené, hogy a proletárdiktatúra azt jelenti, hogy a fővárosok és az ipari központok proletariátusa még sohasem volt olyan súlyos helyzetben, mint ez alatt a két év alatt. A termelő kormányzóságok parasztjai most abban a helyzetben vannak, hogy földdel rendelkeznek és az egész termék az övék. Az orosz parasztok ezer év óta először, a bolsevikok forradalma után dolgoznak maguknak, ezer év óta először most javíthatják meg táplálkozásukat. És ugyanakkor a munkás proletariátus, amely megvalósítja diktatúráját, ennek a kétéves harcnak folyamán hihetetlenül éhezik és szenved. Most megértik önök, hogy a diktatúra vezetést jelent, azt jelenti, hogy a szétforgácsolt, szétszórtan élő dolgozó tömegek egyesülnek, egységes egésszé kovácsolódnak a kapitalisták ellen, hogy legyőzzék a kapitalistákat, hogy ne lehessen többé olyan véres mészárlás, amelyben máris 10 millió embert megöltek és 20 milliót nyomorékká tettek. Hogy legyőzzük azt az erőt, amely hatalmas hadseregekre, a modern kultúrára támaszkodik, ehhez minden dolgozó összeforrt egységére, egységes vasakaratra van szükség. És ezt az egységes vasakaratot csak a dolgozó tömegek, csak a munkás proletariátus, csak azok az öntudatos munkások adhatják, akik évtizedeken át harcban, sztrájkokban, tüntetésekben nevelkedtek, akik meg tudták dönteni a cárizmust, azok a munkások, akik egy iszonyú polgárháború két éve alatt minden terhet vállukon viseltek, akik ott harcoltak az első sorokban, létrehozták az egységes Vörös Hadsereget, amelybe a legjobb munkások, parasztok és parancsnoki tanfolyamhallgatók tízezrei léptek be, akik elsősorban pusztultak el, akik Moszkvában, Petrográdban és Ivanovo-Voznyeszenszkben, Tverben, Jaroszlavlban, az összes ipari központokban hihetetlenül éheztek és szenvedtek. És ezek a szenvedések kovácsolták egybe a munkásokat, ezek a szenvedések késztették a termelő kormányzóságok parasztjait és dolgozó kozákságát arra, hogy higgyenek a

bolsevikok igazában, mert ezzel lehetőséget nyujtottak nekik, hogy kitartsanak a fehérgárdisták elleni harcban.

Ezért a munkásosztály joggal mondhatja, hogy a két év alatt hozott áldozatokkal és a háborúval minden dolgozó parasztnak, minden dolgozó kozáknak bebizonyította, hogy egyesülnünk kell, hogy feltétlenül tömörülnünk kell. Harcolnunk kell azok ellen, akik az éhségen akarják megszedni magukat, mert előnyösebb a gabonát pudonként ezer rubelért eladni, mint megszabott áron. Ezen meg lehet gazdagodni, de ez visszafelé vezet a régi időkhöz, és mi ismét beleesünk abba az átkozott verembe, amikor a cárizmus uralkodott és amikor a kapitalisták profitjuk érdekében az imperialista vágóhídra hajtották az emberiséget. Ez visszafelé vezet, ez megengedhetetlen. A Kolcsak és Gyenyikin elleni harc után a dolgozó parasztok is, a kozákok is világosan felismerték azt az igazságot, hogy a tömörülés elengedhetetlen, és összefognak a munkásokkal, és a munkásosztályban látják vezetőjüket. A dolgozó parasztok nem láttak és nem is láthatnak semmi bántót a munkáshatalomban; sértőt benne csak a földbirtokosok, a kapitalisták, a kulákok láttak, de ezek a dolgozók leggonoszabb ellenségei, azoknak az imperialistáknak a szövetségesei, akik a népre annyi csapást zúdítottak s véres háborút idéztek elő. Minden munkásnak, az egész dolgozó tömegnek egybe kell fornia, és csakis akkor fogunk győzelmet aratni.

A véres háború véget ért, most vértelen háborút viselünk a gazdasági bomlás és pusztulás ellen, a nyomorúság és betegségek ellen, amelyekkel a négyéves imperialista háború és a kétéves polgárháború sujtott bennünket. Önök tudják, hogy a pusztítás óriási arányú. Oroszország határvidékein, Szibériában, Délen tíz- és tízmillió pud gabona van, már begyüjtöttek és elszállítottak millió és millió pudot, de Moszkvában borzasztó éhínség uralkodik. Az emberek éhenhalnak, mert nem lehet a gabonát odaszállítani, s nem lehet szállítani azért, mert a polgárháború teljesen tönkretette az országot, szétrombolta a közlekedést, igen sok hidat megsemmisített. Rosszak a mozdonyok, és nincs lehetőségünk arra, hogy gyorsan kijavítsuk azokat. Most azon fáradozunk, hogy külföldről kapjunk segítséget,

De tudjuk, hogy most megvan a lehetőségünk, hogy áttérjünk az ipar teljes helyreállítására.

De hogyan állítsuk helyre az ipart, amikor a gabonáért nem adhatunk árut cserébe, mert nincsen árunk?

Tudjuk, hogy amikor a Szovjethatalom megszabott áron veszi át a gabonát a paraszttól, akkor csak papírt ad érte. Mit ér ez a papír? Ez nem ellenértéke a gabonának, mi pedig csak papírpénzt adhatunk. De azt mondjuk, hogy ez nem lehet másképp, a parasztoknak kölcsön kell adniok a gabonát. És vajjon akad-e egy jóllakott paraszt, aki nem ad az éhező munkásnak gabonát, ha tudja, hogy ez a munkás, ha a táplálléktól erőre kap, visszaadja neki a termékeket? Nincs olyan becsületes, öntudatos paraszt, aki ne lenne hajlandó kölcsönadni gabonát. Azoknak a parasztoknak, akiknek gabonafeleslegük van, papírpénzért kell gabonát adniok az államnak — ez éppen a kölcsön. Ezt csak az nem érti, csak az nem látja be, aki a kapitalizmus és kizsákmányolás híve, az, aki azt akarja, hogy a jóllakott még jobban meggazdagodjék az éhező rovására. A munkáshatalom ezt nem engedheti meg, és abban a harcban, amelyet ez ellen folytatunk, nem rettenünk vissza semmiféle áldozattól. (T a p s.)

Most minden erőt az ipar helyreállítására irányítottunk és tántoríthatatlanul haladunk ebben az új háborúban, amelyben ugyanolyan győzelmet fogunk aratni, mint aminőket eddig arattunk. Azzal bíztunk meg egy tudósokból és technikusokból álló bizottságot, hogy dolgozza ki Oroszország villamosítási tervét. Ez a terv két hónap mulva készen lesz és teljesen világos képet nyújt majd arról, hogy néhány év alatt egész Oroszországot villanyvezetékek hálózata fogja borítani, és hogy Oroszország nem régi módra, hanem új alapon fog helyreállni, s eléri azt a kultúrát, amelyet hadifoglyaink Németországban láttak.

Így kell helyreállítanunk iparunkat, így fogjuk százszorosan megtéríteni azt a gabonakölcsönt, melyet a parasztoktól kapunk. Tudjuk, hogy ezt egy-két év alatt lehetetlen végrehajtani; a villamosítás minimális programja legalább három évre szól, ennek a kulturált iparnak teljes győzelme pedig legalább tíz évet vesz igénybe.

De ha két évig helyt tudtunk állni egy rettenetes véres háborúban, akkor minden nehézség ellenére ki tudunk tartani tíz évig és ha kell tovább is. Már kellő tapasztalattal rendelkezünk arra vonatkozólag, hogyan kell a munkásoknak a dolgozó tömegeket vezetniök. Ez a tapasztalat átsegít bennünket minden nehézségen, amely a gazdasági pusztulás elleni harc vértelen frontján felmerülhet és nagyobb győzelmekre fog vezetni, mint aminők győzelmeink a nemzetközi imperializmus ellen viselt háborúban. (T a p s.)

„Pravda" 47, 48. és 49. sz.
1920 március 2, 3. és 4.

BESZÉD AZ ORVOSOK ÉS EGÉSZSÉGÜGYI DOLGOZÓK II. ÖSSZOROSZORSZÁGI KONGRESSZUSÁN, 1920 MÁRCIUS 1-ÉN

JEGYZŐKÖNYVI FELJEGYZÉS

(Lenin elvtárs, akit szűnni nem akaró tapssal és az „Internacionále" éneklésével fogadnak, rövid üdvözlő beszédet mond.) Elvtársak, engedjék meg, hogy a Népbiztosok Tanácsa nevében üdvözöljem kongresszusukat. Itt nem kell sokat beszélnem a kongresszus feladatairól és az önök által végzett munkáról. A háborús front után talán az önök munkája járt a legtöbb áldozattal. A négyéves imperialista háború milliókat tett nyomorékká és járványokkal sujtotta az emberiséget.

Igen nagy, nehéz és felelős feladat hárul ránk. A katonai fronton vívott harc bebizonyította, hogy az imperialisták semmire sem mentek próbálkozásaikkal. A legnagyobb háborús nehézségeken már túl vagyunk, és most a békés építés feladatát kell megvalósítanunk. A véres fronton szerzett tapasztalatainkat átvisszük a vértelen frontra, ahol sokkal nagyobb rokonszenvre találunk.

Szolgálatunkba tudtuk állítani a szakemberek ezreit, szolgálatunkba tudtunk állítani igen sok tisztet, tábornokot, akik a munkás kommunistákkal egysorban állnak felelős posztokon. A járványok elleni harcban ugyanolyan határozottságot kell tanusítanunk, s mindazokat a tapasztalatokat fel kell használnunk, amelyeket a polgárháborúban szereztünk.

Volt idő, amikor az orvosi kar képviselői sem bíztak a munkásosztályban, amikor ők is arról álmodoztak, hogy még visszatér a burzsoá rendszer. Most már ők is meggyőződtek róla, hogy csak a proletariátussal együtt lehet

megvalósítani Oroszország kulturális felvirágoztatását. A tudomány és a munkások képviselőinek együttműködésével — csakis ilyen együttműködéssel lehet megsemmisíteni az ólomsúllyal ránknehezedő nyomort, betegségeket, szennyet. S ezt meg is valósítjuk.

A tudomány, a proletariátus és a technika képviselőinek szövetsége minden sötét erőt elsöpör.

Rövid tudósítás: „Izvesztyija VCIK"
51. sz. 1920 március 6.

LEVÉL AZ OKP SZERVEZETEIHEZ A PÁRTKONGRESSZUS ELŐKÉSZÍTÉSÉRŐL

Tisztelt Elvtársak!

Március 27-ére tűztük ki a pártkongresszust. A kongresszus napirendjét közzétettük[89], és kétségkívül minden pártszervezet hozzáfogott már a kongresszus előkészítéséhez. A párt Központi Bizottsága kötelességének tartja, hogy néhány szempontot adjon ezzel a munkával kapcsolatban.

Pártunknak, amely 15 esztendőn át (1903—1917) folytatott szívós harcával bebizonyította, hogy szoros kapcsolatban áll Oroszország munkásosztályával, hogy tud harcolni a munkásosztály soraiban észlelhető burzsoá befolyások ellen, és a legkülönbözőbb és legnehezebb viszonyok között is tudja vezetni a proletariátus forradalmi harcát, az Októberi Forradalom óta természetesen magára kellett vállalnia a proletárdiktatúra feladatainak közvetlen megvalósítását is. Pártunk kongresszusának ezért rendkívül nagy jelentősége van nemcsak az egész munkásmozgalomban, hanem a Szovjethatalom egész építésében, az oroszországi, sőt bizonyos fokig a nemzetközi kommunista mozgalom vezetése terén is.

Pártunk kongresszusának jelentősége még inkább fokozódik a jelenlegi helyzet sajátosságai folytán, mert a Szovjethatalomnak most rendkívül nehéz átmenetet kell végrehajtania, a minden erejét igénybe vevő katonai feladatokról át kell térnie a békés gazdasági építés feladataira.

Pártunk taglétszáma erősen megnövekedett, főkép annak következtében, hogy a forradalmunk legnehezebb időszakában szervezett párthetekben, amikor Jugyenyics

és Gyenyikin egészen közel jutott Petrográdhoz és Moszkvához, igen sok munkás és paraszt özönlött a pártba. Azok a munkások és parasztok, akik ilyen nehéz percekben léptek be a pártba, a forradalmi proletariátus és a nem kizsákmányoló parasztság vezetőinek legjobb és legmegbízhatóbb kádereit alkotják. Az a feladat vár ránk, hogy a lehető leggyorsabban, sikeresen és gyakorlati módon segítsük elő az új párttagok további nevelését, segítsük elő kiképzésüket, hogy a kommunizmus építőinek legöntudatosabb káderei fejlődjenek ki belőlük, akik a legfelelősebb tisztségeket is be tudják tölteni, és ugyanakkor a legszorosabb kapcsolatban maradnak a tömegekkel, vagyis a munkások és az idegen munkát ki nem zsákmányoló parasztok többségével.

A mostani történelmi helyzet sajátosságának megfelelően, küszöbön álló kongresszusunk napirendjének középpontja a gazdasági építés kérdése, és különösen az ipari csúcsszervek, központok, általában a Szovjethatalom apparátusai munkásjellegének biztosításával kapcsolatos rendszabályok, eljárások, módszerek és eredmények kérdése.

Ennek a kérdésnek kell pártkongresszusunkon a fő kérdésnek lennie, mert Oroszországban az egész szovjet építés fő kérdése (és mivel Oroszország vált a világforradalom gócpontjává — jelentős mértékben a nemzetközi kommunizmus kérdése is) az átmenet a véres fronton folytatott harcról a vértelen fronton, a munka frontján folyó harcra, amelyet a gazdasági pusztulás ellen, Oroszország egész népgazdaságának helyreállításáért, javításáért, átszervezéséért, fejlesztéséért kell megvívnunk.

Nagy állami élelmiszertartalékok begyűjtése és beszállítása, a szétrombolt közlekedés helyreállítása, e rendszabályok katonai gyorsasággal, katonai energiával, katonai fegyelemmel való megvalósítása; ezzel együtt és ezzel elválaszthatatlan kapcsolatban a Szovjethatalom apparátusa munkásjellegének biztosítása, a szabotázs és bürokratizmus kiűzése ebből az apparátusból, a munka maximális termelékenységének elérése, az ország minden erejének megfeszítése a lehető legnagyobb mértékben az ország gazdaságának helyreállítása érdekében — ez

az a halaszthatatlan feladat, amelyet a körülmények ránkparancsolnak, s amely csakis a munkások és parasztok millióinak odaadó forradalmi energiájával oldható meg.

A pártkongresszusnak számolnia kell a munkahadseregeknek, ennek a fiatal és új intézménynek tapasztalataival, számba kell vennie a Szovjethatalom valamennyi apparátusa több mint kétesztendei munkájának tapasztalatait, és több olyan határozatot kell hoznia, amelyek lehetővé tennék, hogy egész szocialista köztársaságunk kettőzött szilárdsággal, határozottsággal, energiával, gyakorlati hozzáértéssel annak az elodázhatatlan feladatnak minél jobb megoldására vesse a dolgozó tömegek minden erejét, hogy gyorsan és véglegesen legyőzze a gazdasági pusztulást.

Felhívjuk a párt összes tagjait, a párt összes szervezeteit, hogy az összes szovjet intézmények gyakorlati munkájában, úgyszintén a kongresszus előkészítésének munkájában az erők maximumát erre a feladatra összpontosítsák. Mert ezek a feladatok egységes, oszthatatlan egésszé olvadnak össze.

Szerencsére elmult a tisztán elméleti latolgatások, az általános kérdésekről folytatott viták, az elvi határozatok ideje. Ezen már túl vagyunk, ezt a feladatot már tegnap és tegnapelőtt megoldottuk. Előre kell mennünk, meg kell értenünk, hogy most az a *gyakorlati* feladat vár ránk, hogy teljes erőnkből, valóban forradalmi energiával, ugyanolyan odaadással, amilyennel legjobb elvtársaink, a munkás és paraszt vöröskatonák Kolcsakon, Jugyenyicsen, Gyenyikinen győzedelmeskedtek, a leggyorsabban győzelmet arassunk a gazdasági bomláson. Ezt a *gyakorlati* feladatot kell megoldanunk.

Előre kell mennünk, előre kell tekintenünk, magunkkal kell hozni a kongresszusra a gazdasági építés átgondolt, az összes párttagok közös munkájával, közös erejével figyelmesen *feldolgozott gyakorlati tapasztalatait.*

Egyet-mást megtanultunk már, és hogy előre menjünk, hogy legyőzzük a gazdasági bomlást, nem szabad mindent előlről kezdeni, nem szabad mindent össze-vissza

átszervezni, hanem értenünk kell ahhoz, hogy a legnagyobb mértékben *felhasználjuk* mindazt, amit már megalkottunk. Lehetőleg mennél kevesebb általános átépítést, lehetőleg több gyakorlati, jól bevált, a már elért eredményekkel ellenőrzött rendszabályt, módszert, eljárást, útmutatást fő célunk elérése érdekében: még tovább, még szélesebb körben, még gyorsabban, még jobban biztosítsuk apparátusaink munkás jellegét — még több munkást és dolgozó parasztot vonjunk be az ipar és általában a népgazdaság vezetésébe —, ne csak egyes, a munkában legjobban bevált parasztokat és munkásokat vonjuk be, hanem feltétlenül nagyobb mértékben a *szakszervezeteket* is; azután vonjuk be a munkások és parasztok pártonkívüli konferenciáit, — vonjuk be a burzsoá, vagyis burzsoá környezetben nevelkedett és a burzsoá kultúra eredményeit jól ismerő szakembereket, mégpedig mind egy szálig (mert ilyenek igen kevesen vannak nálunk), — úgy intézzük a dolgot, hogy dolgozó tömegeink pártprogramunk követelményének megfelelően valóban *tanuljanak tőlük* és ugyanakkor megvalósítsák „a burzsoá szakembereknek és az öntudatos kommunisták által vezetett egyszerű munkástömegeknek vállvetett, elvtársias, közös munkáját" (mint pártprogramunk mondja), — ezek a legfőbb gyakorlati feladataink.

Elvtársak! Eddig le tudtuk győzni azokat a hihetetlen nehézségeket, amelyeket a történelem gördített az első szocialista köztársaság útjába, mert a proletariátus helyesen fogta fel a diktátor, vagyis az összes dolgozók vezetője, szervezője, nevelője feladatait. Győztünk, mert helyesen határoztuk meg a leghalaszthatatlanabb, legégetőbb, legéletbevágóbb feladatot, és arra összpontosítottuk az összes dolgozók, az egész nép minden erejét.

A katonai győzelem könnyebb, mint a gazdasági győzelem. Sokkal könnyebb volt legyőzni Kolcsakot, Jugyenyicset, Gyenyikint, mint most legyőzni a régi kispolgári szokásokat, kapcsolatokat, rutint, gazdasági feltételeket, amelyeket a kistulajdonosok milliói és milliói a munkásokkal egysorban, velük együtt és közöttük védelmeznek és újratermelnek.

Hogy itt győzzünk, több kitartásra, több türelemre,

nagyobb állhatatosságra, nagyobb szívósságra, a munkában nagyobb rendszerességre, nagyarányú és nagyobb szervező és adminisztráló művészetre van szükség. Ebben szűkölködik leginkább elmaradt nemzetünk.

Minden párttag feszítse meg erejét, hozza magával a pártkongresszusra kipróbált, feldolgozott, összegezett *gyakorlati* tapasztalatait. Ha minden erőnket megfeszítjük és ha értünk ahhoz, hogy figyelmesen, elmélyedve, gyakorlati módon összegyüjtsük, ellenőrizzük, feldolgozzuk *gyakorlati* tapasztalatainkat, azt, amit mindegyikünk végzett és elvégzett, s amit e tekintetben másoktól látott, ebben az esetben, és csakis ebben az esetben oldja meg pártkongresszusunk, és pártkongresszusunkat követve minden szovjet intézményünk azt a *gyakorlati* feladatot, hogy minél gyorsabban és biztosabban legyőzzük a gazdasági bomlást.

Általános kérdéseket tárgyaló kongresszusok és gyűlések helyett a *gyakorlati tapasztalatok* eredményeit összegező kongresszusokat és gyűléseket — ez a ma jelszava. Számolni a gyakorlati tapasztalatokkal, hogy félrevessük, ami káros, és egyesítsünk mindent, ami értékes, hogy több soronlevő rendszabályt pontosan kijelöljünk és mindenáron végrehajtsuk azokat, nem rettenve vissza semmiféle áldozattól, — íme, így értelmezzük a ma feladatait és a pártkongresszus feladatait.

„Izvesztyija CK RKP(b)" 13. sz.
1920 március 2.

A NEMZETKÖZI MUNKÁSNŐNAPRA

A kapitalizmus a formai egyenlőséget a gazdasági, s következésképpen a társadalmi egyenlőtlenséggel párosítja. Ez a kapitalizmus egyik legfőbb sajátossága, amelyet a burzsoázia hívei, a liberálisok, mindenféle hazugsággal takargatnak, a kispolgári demokraták pedig nem értenek meg. A kapitalizmusnak ebből a sajátosságából következik többek között az, hogy a gazdasági egyenlőségért folytatott erélyes harc mellett nyiltan el kell ismerni a kapitalista egyenlőtlenséget, sőt, bizonyos körülmények között, az egyenlőtlenségnek ezt a nyilt elismerését meg kell tenni a proletár államiság alapjává (Szovjet Alkotmány).

A kapitalizmus azonban még a formai egyenlőséget (a jogi egyenlőséget, a jóllakott és az éhes, a tulajdonos és a nincstelen „egyenlőségét") *sem képes* következetesen keresztülvinni. Ennek a következetlenségnek egyik kirívó megnyilvánulása az, hogy a nő *nem egyenjogú* a férfival. Teljes egyenjogúságot egyetlen, még a leghaladóbb köztársasági, demokratikus, polgári állam sem adott.

Az Oroszországi Szovjet Köztársaság ellenben azonnal és *kivétel nélkül* elsöpörte a nők törvényszerinti egyenlőtlenségének *minden* nyomát, azonnal biztosította a nő teljes jogi egyenlőségét.

Azt mondják, a kultúra színvonalát a nő jogi helyzete jellemzi a legjobban. Ebben a mondásban mélyértelmű igazság magva rejlik. Ebből a szempontból csak a proletárdiktatúra, csak a szocialista állam emelkedhetett és emelkedett a kultúra legmagasabb színvonalára.

A nőmunkásmozgalom új, példátlanul hatalmas fel-

lendülése ezért elkerülhetetlenül az első Szovjet Köztársaság megalapításával (és megszilárdulásával), — ezenkívül és ezzel kapcsolatban pedig a Kommunista Internacionáléval függ össze.

Ha már azokról van szó, akiket a kapitalizmus közvetlenül vagy közvetve, teljesen vagy részben elnyomott, akkor elmondhatjuk, hogy éppen a szovjet rend és csakis a szovjet rend biztosítja a demokráciát. Világosan mutatja ezt a munkásosztály és a szegényparasztok helyzete. Világosan mutatja ezt a nő helyzete.

De a szovjet rend — a végső, döntő harc az *osztályok megszüntetéséért*, a gazdasági és társadalmi egyenlőségért. A demokrácia, még a kapitalizmus által elnyomottak számára, még az elnyomott nem számára biztosított demokrácia is *kevés nekünk*.

A nőmunkásmozgalom fő feladata: harc a nő gazdasági és társadalmi, nempedig csak formai egyenlőségéért. A nőt be kell vonni a társadalmi termelőmunkába, ki kell ragadni a „házi rabszolgaságból", ki kell szabadítani a butító és megalázó alárendeltségből, a konyha, a gyermekszoba örökös és kizárólagos légköréből — ez a fő feladat.

Hosszantartó harc ez, amely megköveteli a társadalmi technika és erkölcsök gyökeres átalakítását. De ez a harc a kommunizmus teljes győzelmével fog végződni.

1920 március 4.

„Pravda" 1920 március 8.
(külön kiadás)
Aláírás: N. Lenin.

BESZÉD A MUNKÁS- ÉS VÖRÖSKATONAKÜLDÖTTEK MOSZKVAI SZOVJETJÉNEK ÜLÉSÉN, 1920 MÁRCIUS 6-ÁN

Elvtársak, nagyon sajnálom, hogy minden valószínűség szerint nem sikerül teljesítenem azokat a kötelezettségeket, amelyekre az elnök elvtárs utalt, amikor a Moszkvai Szovjetben viselt tagságomra hivatkozott[90], de mindenesetre nagyon örülök, hogy üdvözölhetem az újjáválasztott Moszkvai Szovjetet. Engedjék meg, hogy néhány szót mondjak azokról a feladatokról, amelyek az ország általános helyzetével kapcsolatban különösen a moszkvai munkásokra, és leginkább és elsősorban a Moszkvai Szovjetre hárulnak.

Elvtársak, azt a háborút, amelyet a földbirtokosok és tőkések a világ tőkéseivel szövetségben ránkkényszerítettek, a legközelebbi jövőben minden valószínűség szerint teljes sikerrel befejezzük. Ezt erősen reméljük. Éppen ma kaptam táviratot a Kaukázusi Front, a még megmaradt utolsó komoly front forradalmi katonai tanácsának egyik tagjától. Ebben a táviratban arról értesít, hogy az ellenség makacs ellenállását minden irányban megtörték (t a p s), úgyhogy most, Kolcsak frontjának és az Arhangelszki Frontnak felszámolása után, nyilván nincs messze az az idő, amikor a gyenyikini frontot is teljesen felszámoljuk. De, elvtársak, bármilyen kedvező eredményeket értünk is el a polgárháborúban, bármilyen kedvező is nemzetközi helyzetünk, és bár nyilvánvalóan küszöbön áll az imperialista hatalmak végleges megtörése, bár kudarcot vallott minden kísérletük, hogy boldog-boldogtalant háborúra egyesítsenek ellenünk, — bármilyen kedvező is ez a helyzet, meg kell mondanom, hogy a veszély, még a kívülről fenye-

getö veszély sem múlt el teljesen. Most még azzal kísérleteznek — különösen az imperialista Franciaország —, hogy Lengyelországot rábírják az Oroszország elleni háborúra. Önök természetesen valamennyien tudják a lapokból, a Központi Végrehajtó Bizottság határozataiból, a kozák és sok más kongresszuson tett kijelentésekből, hogy a Szovjet Köztársaság a maga részéről mindent megtett, ami csak lehetséges volt, hogy elhárítsa ezt a háborút, hogy mi nemcsak hivatalosan, hanem a legbarátságosabban is békét ajánlottunk a lengyel népnek, a legünnepélyesebben elismertük a lengyel állam függetlenségét, s e tekintetben félreérthetetlen kijelentéseket tettünk. Katonai tekintetben is mindent megtettünk annak megakadályozására, hogy a lengyel földbirtokosok és tőkések megvalósítsák szándékaikat — talán nem is annyira az ő szándékaikat, mint inkább az imperialista Franciaországéit, amely nyomást gyakorol a náluk teljesen eladósodott lengyel földbirtokosokra és tőkésekre. Mindent megtettünk, hogy meghiúsítsuk a lengyel tőkéseknek és földbirtokosoknak azt a szándékát, hogy a lengyel népet háborúba kergessék Oroszország ellen. Mi mindent megtettünk, ami csak lehetséges volt, a további azonban nem tőlünk függ. A lengyel földbirtokosok és tőkések maguk sem tudják, mit tesznek holnap. Lengyelország belső helyzete annyira súlyos, hogy a lengyel tőkések és földbirtokosok éppen azért, mert osztályhelyzetük veszélyben forog, mert érzik pusztulásukat, rászánhatják magukat ilyen kalandra. Ezért, bár már sok győzelmet arattunk, még külső biztonságunk szempontjából sincs semmi biztosítékunk és résen kell lennünk, fenn kell tartanunk, fejlesztenünk és fokoznunk kell harci készültségünket, hogy megvalósítsuk azt a feladatot, amely a munkásosztályra vár. Ha Lengyelországnak Franciaország által támogatott imperialistái, minden erőfeszítésünk ellenére haddal támadnak Oroszország ellen és katonai kalandot kezdenek, olyan ökölbe kell ütközniök és fognak is ütközni, hogy amúgyis gyenge lábon álló kapitalizmusuk és imperializmusuk végleg darabokra hull.

Mi egyáltalában nem titkoljuk és elsősorban nem titkoljuk a moszkvai és más orosz munkások előtt, hogy most

új erőfeszítésekre van szükség, újabb óriási áldozatokat kell hoznunk, még súlyosabbakat, mint eddig, mert most éppen tél vége, február—március van, s ez újból fokozza a nyomort, az éhínséget és szenvedéseket, mivel közlekedésünk romokban hever. És meg kell mondanom önöknek, hogy ha a véres fronton folyó háború, az imperialisták ellen irányuló polgárháború minden valószínűség szerint befejeződik is, és az ellenség legalábbis komolyan már nem fenyegethet bennünket, — mert az antant, amely megkísérelte, hogy általános háborút viseljen ellenünk, döntő vereséget szenvedett, — a vértelen fronton mindenesetre még tart és hosszú ideig fog tartani a háború, mert minél távolabb a háborús veszély, annál közelebb kerülnek a belső építés feladatai, és annak a munkásosztálynak, amely küldetéseként vállalta a dolgozó tömegek vezetését, ha törik-szakad, meg kell oldania ezeket a feladatokat. Ezek a feladatok — szétrombolt országunk, szétrombolt gazdaságunk helyreállítása, a szocialista társadalom szervezése — nem valósíthatók meg, hacsak nem indulunk harcba a vértelen fronton. Ez az, amit az élenjáró munkásoknak, az új Moszkvai Szovjet tagjainak kitörölhetetlenül be kell vésniük a tudatukba, mert a moszkvai munkásság mindig példaképül szolgált és bizonyos ideig elkerülhetetlenül példakép marad, amelyet más városok munkásai követni fognak.

Nem szabad elfelejtenünk, hogy olyan országban valósítjuk meg a szocialista forradalom feladatát, ahol a lakosság nagyobb része paraszt. Most csatlakoztak hozzánk a szibériai parasztttömegek, amelyek gabonafeleslegekkel rendelkeznek, amelyeket megrontott a kapitalizmus, amelyek ragaszkodnak a régi szabadkereskedelemhez, és szent joguknak tartják azt — e tekintetben a mensevikek és eszerek tévesztik meg őket, hiszen ez az ő gyászos hivatásuk, egyéb tennivalójuk sincs —, mondom, ezek a parasztttömegek szent joguknak tartják azt, hogy gabonafeleslegükkel szabadon kereskedhessenek, és azt hiszik, hogy ezt a jogot meghagyhatjuk nekik. Nem számolnak azzal, hogy ez az állítólagos állampolgári egyenlőség azt jelenti, hogy a jóllakott kizsákmányolja az éhezőt, mert hiszen azok a parasztok, akiknek gabonafeleslegük van és

nem akarnak gabonát adni az éhezőknek, a tőkés viszonyok alapelveit váltják valóra. Olyan emberek ezek, akik évszázados kizsákmányolás után először dolgoznak maguknak, és gabonafeleslegükkel rabságba dönthetik a munkásokat, akiknek nincs módjukban egyenértéket adni a gabonáért, mivel az ipar romokban hever. Ezért ezekkel a kispolgári tulajdonosokkal, ezekkel a kisspekulánsokkal szemben, akiknek száma milliókra rúg és akik, gabonafelesleggel rendelkezve, azt hiszik, hogy minél tovább megyünk, annál jobban meggazdagodhatnak, és minél nagyobb az éhség, annál előnyösebb a gabonatulajdonosoknak, — ezekkel szemben a mi feladatunk: a háború. Ezt mi nyiltan kijelentjük, és ez alapja a proletárdiktatúrának, amely nyiltan megmondja minden munkásnak és a parasztttömegeknek: „A dolgozó paraszt szövetségesünk, barátunk és testvérünk, amikor azonban a paraszt mint tulajdonos lép fel, akinek gabonafeleslege van, amelyre nincs feltétlen szüksége gazdaságában, és úgy jár el velünk szemben, mint tulajdonos, mint a jóllakott az éhezővel szemben, az ilyen paraszt ellenségünk, és hajthatatlanul, irgalmat nem ismerve fogunk harcolni ellene." A kistulajdonost, a kisspekulánst nehéz legyőzni. Őket nem lehet egy év alatt megsemmisíteni, évekig fog tartani, amíg megsemmisítjük őket, ehhez szervezett állhatatosságra, hosszú időn át szívós, lépésről lépésre haladó, törhetetlen munkára, szakadatlan, mindennapi harcra van szükség, s ez a harc különösen nehéz, és igen gyakran a spekuláns paraszt győz a munkásokon. De mi harcolni fogunk a vértelen fronton, hogy az éhező megkapja a jóllakottól a nála levő felesleget, megkapja, ha törik-szakad, bármennyire szeretnék is az eszerek és mensevikek, hogy bevezessük a szabadkereskedelmet és meghagyjuk a jóllakottnál a felesleget.

Ez alatt a két év alatt rengeteg munkát végeztünk. Ebbe a munkába bevontuk a parasztok és munkások tömegét, mindenfelől meg tudtuk szerezni azt, amire szükségünk volt. Ugyanakkor, amikor a fehér tisztek, az egykori cári tisztek, ellenségeink oldalán ellenünk harcoltak, ezeknek a szakembereknek százait vontuk be munkánkba és átneveltük őket. Politikai megbízottainkkal együtt ezek

segítettek munkánkban. Megtanulták tőlünk, hogyan kell dolgozni, és cserébe átadták nekünk technikai tudásukat. És a Vörös Hadsereg csakis az ő segítségükkel arathatta azokat a győzelmeket, amelyeket aratott. Most ezt az egész munkát más mederbe kell terelnünk. Ennek a munkának békés jellegű munkának kell lennie, mindent át kell állítanunk a munka frontjára. Vezetnünk kell egykori tulajdonosainkat, akik ellenségeink voltak. Minden munkaképes embert mozgósítanunk kell, és kényszerítenünk kell őket, hogy velünk együtt dolgozzanak. Bármi áron, de el kell törölnünk a föld színéről a mensevikek és eszerek személyi szabadságot és más hasonlót hirdető politikájának minden nyomát, mert ez a politika éhínségre kárhoztat bennünket. Ezt a vonalat kell követnünk egész munkánkban. A proletariátus élenjáró része magára vállalja a többi lakosság vezetését és azt mondja: „El kell vezetnünk benneteket odáig, hogy teljesen megértsétek és megvalósítsátok eszméinket, mint ahogy már elvezettünk benneteket odáig, hogy egyre inkább hozzánk pártoltok."

Itt mindenekelőtt az a soronlevő feladatunk, hogy megtisztítsuk Moszkvát a szennytől és kiemeljük mai elhanyagolt állapotából. Meg kell ezt tennünk, hogy példát mutassunk az egész országnak, amelyben egyre jobban terjed a szenny, s a szennyel együtt mindenféle járvány és betegség. Itt, Moszkvában kell példát mutatnunk, olyan példát, aminőt Moszkva már nem egyszer mutatott.

Ne feledkezzünk meg arról, hogy helyre kell állítanunk a közlekedést. Tavasztól kezdve meg kell valósítanunk, hogy a munkástömegek ellenőrizzék a Moszkva körüli konyhakertészeket, akik, felhasználva az alkalmat, hogy közvetlen közelükben élnek éhező testvéreik, milliókat vágnak zsebre. Hajmeresztő igazságtalanság, hogy bármely gazdag konyhakertész hihetetlen összegeket kereshet szegény szomszédja rovására, ezt nem tűrhetjük tovább.

Mit kell tennünk? A szakembereknek át kell adniok tudásukat, hogy megvalósíthassuk eszméinket. A munkásosztálynak, amely most újjáválasztotta a Moszkvai

Szovjetet, erre a munkára kell rávetnie magát. Ezt a munkát az eddiginél reálisabban és részletesebben kell végezni.

Tudjuk, hogy a proletariátus számbelileg nem olyan nagy, de azt is tudjuk, hogy a petrográdi munkások, akik a Vörös Hadsereg első soraiban küzdöttek, a legjobb erőiket adták oda, amikor szükségünk volt rá, odaadták őket az ellenség elleni harcra, többet adtak, mint amennyit számításunk szerint adhattak. Azt mondottuk, hogy Petrográd, Moszkva, Ivanovo-Voznyeszenszk rengeteg embert adott nekünk, de ez még nem minden: annyit kell adniok, amennyire szükségünk van. Most fel kell használnunk mindazokat a burzsoá szakembereket, akik a multban tudásra tettek szert és akiknek most tudásukkal kell fizetniök. Ezeknek a szakembereknek segítségével kell végeznünk a munkánkat, az ő segítségükkel kell legyőznünk mindazt, amit le kell győzni, győznünk kell, és meg kell teremtenünk harcos munkásosztagainkat, akik tanulnának tőlük és irányítanák őket, és mindenkor a nagy munkástömegekhez fordulnának, hogy megmagyarázzák ezt a tapasztalatot. Ime, ezt kell feltétlenül megvalósítania a Moszkvai Szovjetnek, amely jelentőségénél fogva egyike a legelső, egyike a legnagyobb proletár Szovjeteknek. A Moszkvai Szovjet másfélezer tagja, plusz a póttagok — ez az az apparátus, amelynek segítségével szüntelenül meríthetnek a nagy tömegből és ezt a nagy, még tapasztalatlan tömeget állandóan bevonhatják az állam igazgatásába.

A munkás- és parasztttömegeknek, amelyeknek meg kell teremteniök egész államunkat, most meg kell teremteniök az állami ellenőrzést. Ezt az apparátust a munkás- és parasztttömegek segítségével, a munkás-parasztifjúság segítségével hozhatják létre, akikben példátlan erővel ébredt fel az önálló cselekvés vágya, az a készség és eltökélt szándék, hogy maguk lássanak hozzá az állam igazgatásához. A háború tapasztalatain okulva, ezrével fogjuk kiemelni a szovjet iskolát kijárt embereket, akik képesek az állam igazgatására. A munkásellenőrzésbe vonják be a legfélénkebb és legkevésbbé fejlett, legbátortalanabb munkásokat és léptessék elő őket. Hadd fejlődjenek e munka során.

Nézzék meg, hogyan vesz részt a munkásellenőrzés az államügyekben, és a legegyszerűbb munkákról, amelyekre képesek — kezdhetik mint hivatalos tanúk —, fokozatosan térjenek át a fontosabb szerepekre az államügyek terén. Bő forrásokból kaphatunk így segítőtársakat, akik magukra vállalják az állam terhét, segítséget nyujtanak és bekapcsolódnak a munkába. Az élenjáró munkások újabb tízezreire van szükség. Támaszkodjanak a pártonkívüli munkásokra és parasztokra, támaszkodjanak rájuk, mert minden oldalról ellenségekkel körülvett pártunk nem tárhatja szélesre kapuit. Olyan időszakban, amikor ellenséges elemek a harc, a csalás és a provokáció minden eszközével igyekeznek befurakodni a pártba és ki akarják használni a kormányzó párt tagságával járó kedvezményes helyzetet, együtt kell dolgoznunk a pártonkívüliekkel. A munkás-paraszt ellenőrzésről szóló törvények jogot adnak arra, hogy bevonják az államigazgatás ügyébe a pártonkívüli munkások, parasztok és konferenciáik képviselőit. Ez az apparátus egyik eszköze annak, hogy segítségével növelhessük az államapparátusban dolgozó parasztok és munkások számát, és idővel a belső fronton is kivívjuk a győzelmet. Ez a győzelem még sokáig nem lesz olyan egyszerűen, olyan határozottan és világosan látható, mint a katonai fronton. Ez a győzelem éberséget és nagy erőfeszítést követel. Ezt a győzelmet úgy biztosíthatják, ha végrehajtják Moszkva és környéke építési feladatait, és részt vesznek a közös munkában, a közlekedés, az általános gazdasági szervezet helyreállításában, mert ennek segítségével megszabadulhatnak a spekulánsok közvetlen és közvetett befolyásától és legyőzhetik a régi kapitalista hagyományokat. Erre a munkára nem kell sajnálnunk néhány esztendőt. Még ilyen feltételek mellett is példátlanok lesznek ezek a társadalmi átalakulások, és nagy hiba lenne, ha itt rövid időre szóló feladatokat tűznének maguk elé.

Abban a reményben és biztos tudatban zárom beszédemet, hogy a megújított Moszkvai Szovjet számol azzal a tapasztalattal, amelyet az előző Moszkvai Szovjet szűrt le a polgárháború folyamán, új erőket merít az ifjúság soraiból és ugyanolyan energikusan és keményen,

ugyanolyan szívós kitartással lát hozzá a gazdasági építés ügyéhez, mint ahogy a hadügynek gyürköztünk neki, hogy, ha nem is csillogó, de annál komolyabb és jelentősebb győzelmeket arassunk.

Megjelent: „A Munkás-, Paraszt- és Vöröskatonaküldöttek Moszkvai Szovjetje plénumainak gyorsírói feljegyzései" c. könyvben. Moszkva 1921.

BESZÉD A MOSZKVAI SZOVJET ÜNNEPI ÜLÉSÉN A III. INTERNACIONÁLE ELSŐ ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL, 1920 MÁRCIUS 6-ÁN

Elvtársak, egy év telt el a Kommunista Internacionále megalapítása óta. Ez alatt az év alatt a Kommunista Internacionále nem remélt győzelmeket aratott. Bátran mondhatjuk, hogy a Kommunista Internacionále megalapításakor senki sem várt ilyen hatalmas sikereket.

A forradalom elején sokan azt remélték, hogy Nyugat-Európában, közvetlenül az imperialista háború befejezése után megkezdődik a szocialista forradalom, mert akkor, amikor a tömegek fel voltak fegyverezve, egyes nyugati országokban is lehetséges volt a legsikeresebb forradalom. Ez meg is történhetett volna, ha a nyugateurópai proletariátus soraiban nem lett volna olyan mély szakadás, ha az egykori szocialista vezérek nem követtek volna el annyi árulást.

Mi máig sem tudjuk pontosan, hogyan ment végbe a leszerelés és hogyan történik a háború felszámolása. Nem tudjuk például, mi volt Hollandiában, és csak egy cikkből, amely egy hollandi kommunista beszédéről szól, ebből az egy cikkből — pedig sok ilyen cikk volt — tudtam meg véletlenül, hogy Hollandiában, ebben a semleges országban, amely kevésbbé bonyolódott bele az imperialista háborúba, olyan méreteket öltött a forradalmi mozgalom, hogy már Szovjetek alakításához fogtak, és Troelstra, az opportunista holland szociáldemokrácia egyik legjelentékenyebb alakja is elismerte, hogy a munkások kezükbe vehették volna a hatalmat.

Ha az Internacionále nem lett volna árulók kezében, akik a válságos pillanatban megmentették a burzsoáziát, nagy esélye lett volna annak, hogy sok hadviselő ország-

ban közvetlenül a háború befejezése után, úgyszintén egyes semleges országokban, ahol a nép fel volt fegyverezve, a forradalom gyorsan bekövetkezhetett volna és akkor más lett volna a dolgok kimenetele.

Ez azonban nem sikerült, a forradalom nem sikerült ilyen gyors ütemben, és végig kell járni a fejlődés egész útját, amelyet nekünk még az első forradalom előtt, 1905 előtt kellett megkezdenünk. Mi csakis azért voltunk képesek a proletariátus vezetésére, mert több mint tíz év telt el 1917-ig.

1905-ben volt, hogy úgy mondjuk, a forradalom próbája, s részben ezért sikerült Oroszországban kihasználni az imperialista háború összeomlásának pillanatát, mely a proletariátus kezébe adta a hatalmat. A történelmi események következtében és annak következtében, hogy az önkényuralom teljesen rothadt volt, nekünk könnyen sikerült a forradalmat megkezdeni, de mennél könnyebben tudtuk megkezdeni, annál nehezebb volt ennek az egyedülálló országnak a forradalmat folytatnia, és elmondhatjuk, hogy az elmult évben más országokban, ahol a munkások fejlettebbek, ahol nagyobb az ipar, ahol a munkások száma sokkal nagyobb, a forradalom fejlődése lassúbb volt. A mi utunkon haladt, csak sokkal lassabban.

A munkások tovább folytatják ezt a lassú utat, előkészítik a proletariátus győzelmét, amely kétségtelenül gyorsabban közeleg, mint ahogy nálunk történt, mert ha a III. Internacionálét nézzük, meglepődünk, milyen gyorsan terjedt győzelemről győzelemre haladva a III. Internacionále.

Nézzék csak, hogyan terjednek az egész világon a mi torz szavaink, mint például a „bolsevizmus" szó. Annak ellenére, hogy mi kommunista pártnak nevezzük magunkat, hogy a „kommunista" elnevezés tudományos, általános európai elnevezés, mégis kevésbbé terjedt el Európában és más országokban, mint a „bolsevik" szó. Az orosz „Szovjet" szó is egyike a legelterjedtebb szavaknak, még csak le sem fordítják más nyelvekre, hanem mindenütt oroszul mondják.

A burzsoá sajtó hazudozása és az egész burzsoázia eszeveszett ellenállása ellenére is a munkástömegek a Szovjetekkel, a Szovjethatalommal és a bolsevizmussal

rokonszenveznek. Minél többet hazudozott a burzsoázia, annál jobban segített elterjeszteni az egész világon Kerenszkijjel kapcsolatban szerzett tapasztalatainkat.

A Németországból hazaérkezett bolsevikok egyrészét azzal fogadták nálunk, hogy meggyanusították őket, hajszát indítottak ellenük, amelyet a „demokratikus köztársaságban" tisztán amerikai módra szerveztek, és ebben a hajszában Kerenszkij és az eszerek és mensevikek minden módon segédkezet nyujtottak. Ezzel felkavarták a proletariátus rétegeit és gondolkodóba ejtették őket, hogy ha így üldözik a bolsevikokat, akkor ezek csak valami jót akarhatnak. (T a p s.)

És ha időnként töredékes híreket kapunk külföldről, ha nem áll módunkban az egész sajtót követni és elolvassuk például a leggazdagabb angol lap, a „Times" valamelyik számát, ha azt látjuk, hogy a „Times"-ban bolsevik szavakat idéznek annak bizonyítására, hogy a bolsevikok már a háború idején polgárháborút hirdettek, arra a következtetésre jutunk, hogy még a burzsoázia legokosabb képviselői is teljesen elveszítették fejüket. Ha az angol lap kiemeli az „Ár ellen" című könyvet, ha ezt a könyvet az angol olvasók figyelmébe ajánlja és idéz belőle, hogy bebizonyítsa, hogy a bolsevikok a legeslegrosszabb emberek, akik az imperialista háborút bűnösnek mondják és polgárháborút hirdetnek, meggyőződünk róla, hogy az egész burzsoázia, amely gyűlöl bennünket, nekünk segít, — amiért fogadja is hálás köszönetünket! (T a p s.)

Nekünk nincs napi sajtónk sem Európában, sem Amerikában, munkánkról nagyon szűkösen vannak ott tájékoztatva, elvtársainkat a legkíméletlenebbül üldözik. De ha azt látjuk, hogy a szövetségesek oly gazdag imperialista sajtója, amelyből más lapok százezrei merítik értesüléseiket, annyira elveszítette mértékérzetét, hogy amikor a bolsevikoknak ártani akar, bőségesen idéz a bolsevikok műveiből, idézeteket ás ki a háború alatt megjelent kiadványainkból, csakhogy bebizonyítsa, hogy mi bűnösnek mondottuk a háborút és polgárháborúvá igyekeztünk azt átváltoztatni, — ez azt jelenti, hogy ők, ezek a nagyon okos urak éppolyan ostobák, mint a mi Kerenszkijünk és társai. Ezért kezeskedhetünk, hogy ezek az emberek, az angol

imperializmus vezetői is megteszik a magukét, hogy alaposan és tartósan segítsék a kommunista forradalom ügyét. (Taps.)

Elvtársak, a háború előtt úgy látszott, hogy a munkásmozgalom két nagy táborra, szocialistákra és anarchistákra oszlik. Nemcsak így látszott, hanem így is volt. Abban a hosszú ideig tartó korszakban, amely az imperialista háborút és a forradalmat megelőzte, az európai országok túlnyomó többségében nem volt objektív forradalmi helyzet. Az volt a feladat, hogy a lassú munkát felhasználják a forradalmi felkészülésre. A szocialisták hozzá is láttak ehhez, az anarchisták nem értették meg ezt a feladatot. A háború forradalmi helyzetet teremtett, és ez a régi megoszlás elavultnak bizonyult. Egyrészt az anarchizmus és a szocializmus vezető rétegei szovinisztákká váltak, megmutatták, mit jelent saját burzsoá rablóik védelmezése más burzsoá rablókkal szemben, akik miatt a háborúban milliók pusztultak el. Másrészt a régi pártok mélyén új áramlatok keletkeztek — a háború ellen, az imperializmus ellen, a szociális forradalomért. Ilymódon a háború igen mély válságot idézett elő, szakadás történt az anarchistáknál is, a szocialistáknál is, mert a szocialista vezető rétegek, a parlamenti vezérek a szovinisztákhoz pártoltak, a tömegek mélyén pedig az egyre növekvő kisebbség mindinkább elfordult tőlük és a forradalom táborához kezdett csatlakozni.

Ilymódon minden ország munkásmozgalma új irányt vett, nem az anarchisták és szocialisták vonalán ment tovább, hanem abban az irányban, amely a proletárdiktatúrához vezethet. Ennek a szakadásnak körvonalai az egész világon láthatók voltak és ez a szakadás már a III. Internacionále megalakítása előtt megkezdődött.

Ha mi sikert arattunk, ez azért történt, mert mi akkor jöttünk, amikor a helyzet forradalmi volt és amikor már minden országban volt munkásmozgalom, s ezért most azt látjuk, hogy a szocializmus és az anarchizmus táborán belül szakadás történt. Ez arra vezet, hogy a kommunista munkások az egész világon részt vesznek az új szervezetek megalakításában és azoknak a III. Internacionálében való egyesítésében. Ez a módszer a leghelyesebb.

Ha újból nézeteltérések merülnek fel — például a parlamentarizmus kihasználásának kérdésében —, az orosz forradalom és a polgárháború tapasztalatai után, azután, hogy az egész világ előtt kiemelkedett Liebknecht alakja és világos lett Liebknecht szerepe és jelentősége a parlamentarizmus képviselői között, ostobaság lenne tagadni a parlamentarizmus forradalmi kihasználását. A régivágású szocialisták előtt világossá vált, hogy az állam kérdését lehetetlen a régi módon felvetni, a kérdés a forradalmi mozgalom hatása alatt régi, papírszagú beállítása helyett új módon, gyakorlati alapon vetődött fel.

A burzsoázia egyesült és központosított erejével a proletariátus egyesült és központosított erejét kell szembeszegezni. Most tehát az állam kérdése más értelmet nyert, a régi nézeteltérés értelmetlenné kezdett válni. A munkásmozgalom régi megoszlása helyett újak keletkeztek, a választóvonal a Szovjethatalomhoz és a proletárdiktatúrához való viszony lett.

A Szovjet Alkotmány szemléltetően megmutatta, mit alkotott az orosz forradalom. Tapasztalataink és azok tanulmányozása alapján adódott, hogy a régi feladatok minden csoportosítása erre az egyre redukálódik: vagy a Szovjethatalomért, vagy ellene, — vagy a burzsoá hatalomért, a demokráciáért, a demokrácia ama formáiért, amelyek a jóllakottak és az éhezők egyenlőségét, a tőkés és a munkás szavazati egyenlőségét, a kizsákmányolók és a kizsákmányoltak egyenlőségét ígérve csak a kapitalista rabságot leplezték, vagypedig — a proletárhatalomért, a kizsákmányolók irgalmatlan elnyomásáért, a szovjet államért.

A burzsoá demokráciáért csak a kapitalista rabság hívei szállhatnak síkra. Ezt látjuk Kolcsak és Gyenyikin fehérgárdista irodalmából. Sok orosz várost megtisztítottunk ettől a szeméttől, összegyüjtöttük a fehérgárdisták irodalmát és átszállítjuk Moszkvába. Megnézhetjük olyan orosz intellektuelek írásait, mint Csirikov, vagy olyan burzsoá gondolkodókét, mint J. Trubeckoj, — érdekes megfigyelni, hogyan bölcselkednek az Alkotmányozó Gyülésről, az egyenlőségről stb., amivel Gyenyikinnek igyekeznek segíteni. Ezek az Alkotmányozó Gyülésről szóló elmélkedések a mi malmunkra hajtják a vizet;

amikor ilyen agitációt folytattak a fehérgárdista tömegek körében, nekünk segítettek a polgárháború egész menetével, az események menetével egyetemben. Érveikkel ők maguk bizonyították, hogy a Szovjethatalomért a tőkések elleni harccal rokonszenvező, őszinte forradalmárok szállnak síkra. Egész világosan kidomborodik ez a polgárháború folyamán.

Az eddigi tapasztalatok után, az Oroszországban, Finnországban és Magyarországon történtek után, a demokratikus köztársaságokban, Németországban szerzett egyévi tapasztalat után már nem lehet fellépni és elmefuttatásokat írogatni a központi hatalom, a diktatúra és az akarategység ellen, amire azért van szükség, hogy egybeforrjon a proletariátus élenjáró része, hogy a hatalom szilárd birtokában fejlessze és új alapra állítsa az államot. A demokrácia végkép leleplezte önmagát; ezért szaporodtak meg feltartóztathatatlanul minden országban különböző formákban a Szovjethatalomért, a proletariátus diktatúrájáért indított kommunista mozgalom erősödésének jelei.

Ez az erősödés akkora méreteket öltött, hogy az olyan pártok, mint a német függetlenek és a francia szocialista párt, amelyekben régi típusú vezérek uralkodnak, akik sem az új agitációt, sem az új feltételeket nem értették meg, és mitsem változtattak parlamenti tevékenységükön, hanem arra használják, hogy fecsegéssel megkerüljék a fontos feladatokat és parlamenti vitákkal kössék le a munkások figyelmét, — még e pártok vezérei is kénytelenek elismerni a proletariátus diktatúráját és a Szovjetek hatalmát. Azért teszik ezt, mert a munkások tömege, amely érezteti erejét, erre kényszerítette őket.

Más elvtársak beszédeiből tudják, hogy amikor a német függetlenek pártja elszakadt, és a proletárdiktatúrát és a Szovjethatalmat elismerte, ezzel végső és döntő csapást mért a II. Internacionáléra. A dolgok állását mérlegelve elmondhatjuk, hogy a II. Internacionále halott, és Németország, Anglia és Franciaország munkásai tömegével pártolnak át a kommunistákhoz. Angliában is van egy független párt, amely továbbra is a legalitás álláspontján áll és elítéli a bolsevikok erőszakát. Lapjukban nemrégen diszkussziós rovatot nyitottak. A diszkusszió vitát jelent.

Ebben a rovatban megvitatják a Szovjetek kérdését, és az angol munkáslapokból átvett cikk mellett van ott egy cikk egy angol tollából, aki nem kívánja ugyan figyelembe venni a szocializmus elméletét, s most is éppolyan ostobán fittyet hány az elméletnek, mint azelőtt, de az angol életfeltételekkel számolva mégis határozott következtetésre jut és kijelenti: mi nem ítélhetjük el a Szovjeteket, hanem síkra kell szállnunk értük.

Ez annak a jele, hogy olyan országokban, mint Anglia, még az elmaradott munkásrétegekben is megkezdődött a haladás és elmondhatjuk, hogy a szocializmus régi formái örökre letűntek.

Európa nem úgy halad a forradalom felé, mint ahogy mi érkeztünk el hozzá, de lényegében Európa is ugyanazt teszi. Minden országnak a maga módján kell végigküzdenie és már meg is kezdte a belső harcot saját mensevikjei ellen, saját opportunizmusa és eszersége ellen egyaránt, amely más elnevezés alatt kisebb-nagyobb mértékben minden országban megtalálható.

És éppen azért, mert ezek az országok önállóan próbálják ki ezeket a tapasztalatokat, kezeskedhetünk róla, hogy az egész világon elkerülhetetlen a kommunista forradalom győzelme, és minél nagyobb ellenségeink soraiban az ingadozás és bizonytalanság, ami abban jut kifejezésre, hogy a bolsevikokat gonosztevőknek nevezik és kijelentik, hogy sohasem kötnek békét velük — annál jobb nekünk.

Most azt mondják: ha kereskedünk is a bolsevikokkal, de nem ismerjük el őket. Semmi kifogásunk ellene: csak tessék, próbálják meg, uraim. Ami azt illeti, hogy önök nem ismernek el bennünket, mi megértjük ezt. Mi hibának tartanánk az önök részéről, ha elismernének bennünket. De ha önök annyira megzavarodtak, hogy a bolsevikokat előbb minden isteni és emberi törvény megszegőinek nyilvánítják és nyilvánosan kijelentik, hogy nem fognak velünk tárgyalni és kibékülni, majd pedig azt mondják, hogy kereskedni fognak velünk, anélkül hogy politikánkat elismernék, — ez olyan győzelem számunkra, amely minden ország néptömegei körében lökést ad a kommunista mozgalomnak és elmélyíti azt. Ez a mozgalom olyan mély, hogy azokon kívül, akik hivatalosan csatlakoznak a

III. Internacionáléhoz, a fejlett országokban egész sor mozgalom észlelhető, amelyek sem a szocializmushoz, sem a kommunizmushoz nem csatlakoznak, továbbra is elítélik a bolsevizmust, de ugyanakkor az események sodra a bolsevizmus felé hajtja őket.

A háború a XX. században, a civilizált országokban, önmaguk leleplezésére kényszeríti a kormányokat. Egy francia lap közzétette Károly egykori osztrák császár okmányait, aki 1916-ban békét ajánlott Franciaországnak. Károly levelét most nyilvánosságra hozták, és a munkások azt kérdezik a szocialisták vezérétől, Albert Thomas-tól: ön akkor a kormány tagja volt és az ön kormányának békét ajánlottak. Mit tett ön akkor? Amikor ezt megkérdezték tőle, Albert Thomas mélyen hallgatott.

Az ilyen leleplezések csak most kezdődtek. A néptömegek írástudók, és a háborúval szemben magatartásuknak mind Európában, mind Amerikában szükségképpen meg kellett változnia. Azt kérdezik: miért öltek meg 10 millió embert és tettek nyomorékká 20 milliót? Már a kérdés felvetésével is arra késztetik a néptömegeket, hogy a proletárdiktatúra felé forduljanak. És aki ezt a kérdést felveti, már válaszol is rá: azért öltek meg 10 millió embert és tettek nyomorékká 20 milliót, hogy eldöntsék, ki harácsoljon többet — a német kapitalisták-e, vagypedig az angolok? Ez az igazság, és bárhogyan rejtegessék is, utat tör magának.

A kapitalista kormányok csődje elkerülhetetlen. Mert mindenki látja, hogy elkerülhetetlen egy újabb ugyanilyen háború, ha az imperialisták és a burzsoázia marad hatalmon. Japán és Amerika között újabb viszályok és konfliktusok vannak keletkezőben. E két ország diplomáciájának évtizedekre visszanyúló története készítette elő azokat. A magántulajdon talaján elkerülhetetlenek a háborúk. Elkerülhetetlen a háború Anglia és Franciaország között, mert Anglia gyarmatokat rabolt össze, Franciaország pedig azt tartja, hogy megrövidítették. Senki sem tudja, hol és hogyan robban ki a háború, de mindenki látja, tudja és mondja, hogy a háború elkerülhetetlen és újból készülnek rá.

Ez a helyzet a XX. században azokban az országok-

ban, ahol mindenki tud írni-olvasni, és ez a helyzet a biztosítéka annak, hogy szó sem lehet többé a régi reformizmusról és anarchizmusról. A háború végzett velük. Szó sem lehet arról, hogy reformokkal alakítsuk át a kapitalista társadalmat, amely száz- és százmilliárd rubelt költött a háborúra, szó sem lehet arról, hogy ezt a társadalmat forradalmi hatalom és erőszak nélkül, a legnagyobb megrázkódtatás nélkül alakítsuk át. Aki így beszél és így gondolkodik, azt nem lehet komolyan venni.

A Kommunista Internacionále erős, mert az imperialista világmészárlás tanulságaira támaszkodik. Milliók tapasztalatai igazolják egyre jobban minden országban a Kommunista Internacionále álláspontjának helyességét, és most százszor szélesebb és mélyebb a Kommunista Internacionále felé törekvő mozgalom, mint eddig volt. Ez a mozgalom egy év alatt végleg csődbe kergette a II. Internacionálét.

Nincs a világon egyetlen ország sem, bármilyen fejletlen is, ahol a gondolkodó munkások ne csatlakoznának a Kommunista Internacionáléhoz, ahol eszmeileg ne sorakoznának fel mellé. Teljes biztosítékot nyujt ez arra, hogy már nincs nagyon messze a Kommunista Internacionále győzelme az egész világon — ez a győzelem bizonyos. (T a p s.)

„Kommunyisztyicseszkij Intyernacional"
10. sz. 1920.
Alálrás: N. L e n i n.

BESZÉD
A HAJÓZÁSI MUNKÁSOK III. ÖSSZOROSZORSZÁGI KONGRESSZUSÁN, 1920 MÁRCIUS 15-ÉN

A vízi közlekedés munkája ma egészen kivételes fontosságú és jelentőségű Szovjet-Oroszország számára, s ezért meg vagyok győződve róla, hogy a kongresszus a legnagyobb figyelemmel és nagyon gondosan fogja megtárgyalni a hajózási munkásokra háruló feladatokat. Engedjék meg, hogy részletesebben foglalkozzam egy kérdéssel, amely most mindennél jobban érdekli a kommunista pártot és a szakszervezeteket, s amelyről kétségkívül önök is élénken vitatkoznak, — az ipari vezetés kérdésével. Ez a kérdés külön szerepel a pártkongresszus napirendjén. Erről a kérdésről téziseket teszünk közzé. Ezt a kérdést az elvtársaknak, a hajózás munkásainak is feltétlenül meg kell vitatniok.

Önök tudják, hogy az egyik vitás pont, amely a sajtóban és a gyűléseken élénk vitákra ad alkalmat, az egyszemélyi és a testületi vezetés kérdése. Azt hiszem, hogy amikor ebben a kérdésben a testületi vezetés mellett törnek lándzsát, ez nem ritkán arról tanuskodik, hogy nem értik eléggé a köztársaságra váró feladatokat, sőt mi több, gyakran arról tanuskodik, hogy az osztályöntudat foka sem kielégítő. Amikor ezen a kérdésen gondolkodom, mindig azt szeretném mondani: a munkások még nem tanultak eleget a burzsoáziától. Szemléltetően megmutatkozik ez azokban az országokban, ahol demokrata szocialisták vagy szociáldemokraták vannak uralmon, akik most Európában és Amerikában különböző csomagolásban, ilyen vagy amolyan formában szövetséget kötnek a burzsoáziával és részt vesznek a kormányzásban. Ők bizonyára isten rendeléséből tartanak ki a régi

előítéletek mellett. Nálunk ellenben, kétévi proletáruralom után, nemcsak kívánnunk kell, hanem el is kell érnünk, hogy a proletariátus osztályöntudata ne maradjon a burzsoázia osztályöntudata mögött. Nézzék csak meg, hogyan kormányozza a burzsoázia az államot? Hogyan szervezte meg a burzsoá osztályt? Akadhatott-e azelőtt akár egyetlen ember is, aki, ha a burzsoázia álláspontját osztotta és a burzsoázia hű védelmezője volt, ugyanakkor azon töprengett volna: miféle államigazgatás az, amikor egyszemélyi hatalom létezik? Ha akadt volna ilyen ostoba burzsoá, saját osztályának tagjai tették volna nevetségessé és nem beszélhetett, nem bölcselkedhetett volna a tőkés és burzsoá urak egyetlen fontosabb gyűlésén sem. Azt mondták volna neki: mi összefüggése van az egyszemélyi vagy testületi igazgatás kérdésének az osztály kérdésével?

Az angol és az amerikai burzsoázia a legokosabb és leggazdagabb; az angol burzsoázia sok tekintetben tapasztaltabb és jobban ért a kormányzáshoz, mint az amerikai. És vajjon nem mutat-e példát az angol burzsoázia a lehető legmesszebbmenő egyéni diktatúrára, a lehető leggyorsabban funkcionáló igazgatásra és arra, hogy emellett teljes egészében megtartja a hatalmat osztálya kezében? Elvtársak, azt hiszem megszívlelendő tanulság ez és ha elgondolkodnak rajta, ha visszagondolnak azokra a nem is olyan távoli időkre, amikor Oroszországban Rjabusinszkij meg Morozov úrék és más tőkések uralkodtak, ha visszagondolnak arra, hogy az önkényuralom megdöntése után Kerenszkij és a mensevikek és eszerek nyolchónapos uralma alatt milyen nagyszerűen, milyen figyelemreméltó gyorsasággal tudtak tetszés szerint köpönyeget forgatni, cégért változtatni akármilyen formai, látszólagos engedményt tenni, és teljes egészében meg tudták tartani a hatalmat osztályuk kezében, — azt hiszem, ha elgondolkodnak az angol tanulságon és ezen a konkrét példán, jobban meg fogják érteni az egyszemélyi igazgatás kérdését, mint sok elvont, elmélet szülte és előre megírt határozatból.

A testületi igazgatás állítólag munkás igazgatást, az egyszemélyi igazgatás pedig nem-munkás igazgatást

jelent. Már a kérdés feltevése, már az ilyen érvelés is azt bizonyítja, hogy osztályöntudatunk még nem elég világos, sőt nemcsak hogy nem elég világos, hanem kevésbbé világos, mint a burzsoá uraké. Ez érthető is. Hiszen ők nem két évig tanulták az igazgatást, hanem kétszáz évig, ha pedig az európai burzsoáziát vesszük, sokkal tovább, mint kétszáz évig. Nem kell kétségbeesnünk amiatt, hogy két év alatt nem tudtunk mindent megtanulni, de fontos — az események követelik —, hogy gyorsabban tanuljunk, mint ellenségeink. Ők többszáz évig tanulhattak, módjukban áll, hogy felülvizsgálják a tanultakat és kijavítsák hibáikat, mert világméretekben hasonlíthatatlanul erősebbek, mint mi. Nekünk nincs időnk tanulni, nekünk konkrét, pozitív adatok alapján kell felvetni a testületi igazgatás kérdését. Biztos vagyok benne, hogy önök ebben a kérdésben a Párt Központi Bizottságának irányvonalát fogják követni. Ezt az irányvonalat nyilvánosságra hozták[91] és minden pártgyűlésen megvitatják. A hajózás területén már két éve dolgozó gyakorlati emberek szerint vitathatatlan e vonal helyessége. Remélem, hogy a jelenlevők óriási többsége, mely a gyakorlatból ismeri az igazgatást, megérti, hogy nem szabad megelégednünk a kérdés általános felvetésével, hanem komoly gyakorlati emberekké kell válnunk, akik meg fogják szüntetni a vezető testületeket és nélkülük fognak igazgatni.

Minden igazgatási munkához különleges tulajdonságok kellenek. Lehet valaki a legjobb forradalmár és agitátor és egészen rossz vezető. De aki figyelemmel kíséri a gyakorlati életet és akinek vannak élettapasztalatai, az tudja, hogy az igazgatáshoz szakértelem, a termelés minden feltételének teljes és pontos ismerete, a termelés korszerű technikájának ismerete, bizonyos tudományos képzettség szükséges. Ezek azok a feltételek, amelyeknek mindenképpen meg kell felelnünk. És amikor általános határozatokat hozunk, amelyek szakavatott fontoskodással beszélnek a testületi és az egyszemélyi vezetésről, lassanként meggyőződünk róla, hogy az igazgatás területén jóformán teljesen tudatlanok vagyunk, de a tapasztalatok alapján már kezdünk tanulni valamit,

már kezdjük mérlegelni minden egyes lépésünket, kezdjük kiemelni a többé-kevésbbé tehetséges vezetőket.

A Központi Bizottság vitáiból tudják, hogy mi nem ellenezzük, ha munkásokat neveznek ki vezetőknek; de azt mondjuk, hogy a kérdés megoldását alá kell rendelni a termelés érdekeinek. Nem várhatunk. Az országot annyira tönkretették, annyira elhatalmasodtak a bajok — éhínség, fagy, általános nyomor —, hogy ez így nem mehet tovább. Semmiféle odaadás, semmiféle önfeláldozás nem ment meg bennünket, ha nem mentjük meg a munkások fizikai létét, ha nem adunk nekik kenyeret, ha nem tudunk beszerezni nagymennyiségű sót, hogy a parasztokat ne színes papírbankóval — ezzel nem tarthatjuk sokáig magunkat —, hanem jól megszervezett árucserével elégítsük ki. A munkások és parasztok egész hatalmának léte, Szovjet-Oroszország léte forog kockán. Ha hozzá nem értő emberek állnak az igazgatás élén, ha a fűtőanyagot nem szállítják le idejében, ha nincsenek kijavítva a mozdonyok, gőzhajók és uszályok, Szovjet-Oroszország léte forog kockán.

Vasúti közlekedésünk állapota hasonlíthatatlanul siralmasabb, mint a hajózásé. Tönkretette a polgárháború, amely leginkább a szárazföldön folyt; mindkét fél főleg a hidakat rombolta össze, s ez visszahatott az egész vasúti közlekedésre, melynek pusztulása kétségbeejtő méreteket öltött. De helyre fogjuk állítani. Csaknem minden nap láthatjuk, hogyan állítjuk helyre apránként. Egyhamar nem állíthatjuk helyre. Ha a fejlett és kulturált országokban is tönkrement a közlekedés, akkor hogyan állítsuk azt helyre Oroszországban? Márpedig gyorsan rendbe kell hozni, mert még egy olyan telet, mint ez a tél volt, nem bírna ki a lakosság. Bármilyen hősiesek, bármilyen önfeláldozóak is a munkások, az éhínség, a fagy, a kiütéses tífusz stb. gyötrelmeit nem lesznek képesek elviselni. Ezért gyakorlati szempontból vessék fel az igazgatás kérdését. Arra törekedjenek, hogy az igazgatás a legkisebb erőpazarlással járjon, hogy a vezetők — akár szakemberek, akár munkások —, jó képességű emberek legyenek, hogy vállalják a munkát és az igazgatást, hogy bűnnek számítson, ha nem vesznek részt az igazga-

tásban. Tanuljanak saját gyakorlati tapasztalataikból. Tanuljanak a burzsoáziától is. A burzsoázia fenn tudta tartani osztályuralmát, olyan tapasztalatokkal rendelkezett, amelyek nélkül mi sem lehetünk meg; ezeknek a tapasztalatoknak a semmibevevése igen nagy önhittség lenne és óriási veszélyt jelentene a forradalom számára.

A régebbi forradalmak éppen azért buktak el, mert a munkások nem tudták kemény diktatúrával tartani magukat, és mert nem értették meg, hogy a diktatúra egymaga, az erőszak, a kényszer egymaga nem elég a hatalom megtartásához; csak úgy tarthatják meg a hatalmat, ha átveszik a kulturált, technikailag fejlett, haladó kapitalizmus minden tapasztalatát, ha szolgálatukba fogadják ezeket az embereket. Amikor a munkások elsőízben látnak hozzá az igazgatáshoz és barátságtalanok a szakemberekhez, a burzsujhoz, a tőkéshez, aki tegnap még igazgató volt, milliókat szipolyozott ki, elnyomta a munkásokat, azt mondjuk — és önök is többségükben valószínűleg ugyanazt mondják —, hogy ezek a munkások még csak most kezdenek közeledni a kommunizmushoz. Ha olyan szakemberekkel építhetnénk a kommunizmust, akiket nem hatnak át burzsoá nézetek, igen könnyű dolgunk lenne, de csak a fantáziában lehetséges az ilyen kommunizmus. Mint tudjuk, semmi sem hullik az égből, a kommunizmus a kapitalizmusból nő ki, s csakis a kapitalizmus maradványaiból építhető fel — igaz, rossz maradványaiból, de más maradványok nincsenek. És aki amolyan fantasztikus kommunizmusról álmodozik, azt minden komoly gyűlésről el kell távolítani és csak olyan embereket szabad beengedni az ilyen gyűlésekre, akik a kapitalizmus maradványaiból tudnak építeni. Ez a munka óriási nehézségekkel jár, de termékeny munka, és minden szakemberben meg kell becsülni azt, ami benne technikai és kulturális érték, ami nélkül semmiféle kommunizmus nem lehetséges.

Ha Vörös Hadseregünk más területen győzelmet aratott, ez csak azért volt lehetséges, mert a Vörös Hadsereggel kapcsolatban meg tudtuk oldani ezt a feladatot. Önök tudják, hogy a cári hadsereg volt tisztjei, tábornok-

kai, ezredesei közül ezren és ezren elárultak, eladtak bennünket, s a legjobb vöröskatonák ezrei pusztultak el emiatt, de a cári tisztek tízezrei szolgálnak bennünket, bár a burzsoázia hívei maradtak, s nélkülük nem volna Vörös Hadsereg. És azt is tudják, hogy amikor két évvel ezelőtt nélkülük próbáltuk megteremteni a Vörös Hadsereget, ennek partizánkodás, bomlás lett a vége, volt ugyan 10—12 millió katonánk, de nem volt egyetlen hadosztályunk sem; nem volt egyetlenegy harcképes hadosztályunk, és a sokmillió katonával nem voltunk képesek harcolni a fehérek elenyésző reguláris hadserege ellen. Ezért a tapasztalatért vérünkkel fizettünk, s ezt a tapasztalatot át kell vinni az ipar területére is.

Itt a tapasztalat azt mondja, hogy a burzsoá kultúra, a burzsoá tudás, a burzsoá technika minden képviselőjét meg kell becsülnünk. Nélkülük nem tudjuk felépíteni a kommunizmust. A munkásosztály mint osztály kormányoz, és miután megteremtette a Szovjethatalmat, ez a hatalom a munkásosztálynak, mint osztálynak birtokában van, tehát a burzsoá érdekek bármely képviselőjét galléron ragadhatja és kidobhatja. Ebben áll a proletariátus hatalma. De hogy felépítsük a kommunista társadalmat, őszintén be kell vallanunk, mennyire nem értünk az ügyek intézéséhez, nem értünk a szervezéshez és a vezetéshez; igen óvatosan kell hozzálátnunk a dologhoz, és jegyezzük meg, hogy csak az a proletár öntudatos, aki a burzsoá szakembert elő tudja készíteni a küszöbön álló kampányra és egyetlen percig sem használja feleslegesen az emberi erőt, amelyet a testületi vezetésre mindig feleslegesen pazarolnak.

Ismétlem, sorsunk talán sokkal inkább függ a küszöbön álló hajózási kampánytól, mint a küszöbön álló lengyel háborútól, ha azt ránk kényszerítik. Hiszen a háborút is kedvezőtlenül befolyásolta a tönkretett közlekedés. Sok a katonánk, de nem tudjuk szállítani, nem tudjuk élelmezni őket, nem tudunk sót szállítani, pedig bővelkedünk benne, és el sem képzelhető, hogy árucsere nélkül helyes kapcsolatunk legyen a parasztsággal. Ez az oka annak, hogy az egész köztársaság, az egész Szovjethatalom, a munkás-paraszt hatalom

egész léte rendkívüli, óriási fontosságú feladatokat ró a jelenlegi hajózási kampányra. Egyetlenegy hetet, egyetlenegy napot, egyetlenegy percet sem szabad veszítenünk, meg kell állítanunk ezt a bomlást és meg kell háromszoroznunk, meg kell négyszereznünk a lehetőségeket.

Úgylehet, minden a fűtőanyagtól függ, de a fűtőanyag terén most jobb a helyzetünk, mint az elmult évben. Több fát usztathatunk le, ha nem tűrjük a rendetlenséget. Sokkal jobban állunk a kőolaj dolgában, arról már nem is beszélve, hogy Groznij valószínűleg már a legközelebbi napokban a mi kezünkben lesz, de ha ez még kérdéses is, kezünkben van az embai olajkitermelés, ott pedig most már 10—14 millió pud kőolaj áll rendelkezésünkre. És ha a hajózás segítségünkre lesz abban, hogy idejében és gyorsan nagymennyiségű építőanyagot szállítsunk Szarátovba, akkor rendbehozzuk az Emba felé vezető vasutat. Márpedig önök tudják, mit jelent az olaj a hajózás számára. A vasutakat nem tudjuk rövid idő alatt talpra állítani. Jó, ha isten segítségével — azaz, természetesen, nem az isten segítségével, hanem a munkások régi előítéleteinek leküzdésével — 4—5 hónap alatt megjavítjuk egy kissé a vasutakat. A hajózásnak ezért hősies munkát kell végeznie a hajózási kampány alatt.

Pusztán hirtelen nekigyürkőzéssel, lendülettel, lelkesedéssel semmire sem megyünk; csak a szervezés, a kitartás, a tudatosság segít, — segít az, ha nem annak a szava lesz erősebb, aki fél a burzsoá szakembertől, aki általános frázisokat pufogtat, hanem azé, aki meg tudja szilárdítani és keményen tudja gyakorolni a hatalmat, mégha egyszemélyi is, de gyakorolja azt a proletariátus érdekében, megértve, hogy minden a hajózástól függ.

Hogy valamit magasba vigyünk, lépcsőt kell csinálni; hogy a támaskodót felvigyük a lépcsőn, rendbe kell hoznunk a dolgokat, ki kell választanunk és ki kell emelnünk azokat, akik rendet tudnak teremteni a hajózás terén. Vannak, akik így beszélnek a katonai fegyelemről: „Még mit nem! Hát ez meg mirevaló?“ Ezek az emberek nincsenek tisztában Oroszország helyzetével és nem értik, hogy a véres fronton véget ér a harc, a vértelen fronton pedig most kezdődik, és hogy itt nem kevesebb erőfeszítés

és áldozat szükséges, hogy itt sem kisebb a kockázat és az ellenállás, sőt, sokkal nagyobb. Minden jómódú paraszt, minden kulák, a régi közigazgatás minden képviselője, aki nem akar a munkás érdekében dolgozni, egytől egyig ellenség. Ne ringassák magukat illúziókban. A győzelmet csak hatalmas harcok árán, katonai vasfegyelemmel lehet kivívni. Aki ezt nem értette meg, annak fogalma sincs a munkáshatalom megtartásának feltételeiről és nézeteivel nagy kárt okoz a munkás-paraszt hatalomnak.

Ezért, elvtársak, abban a reményben és biztos tudatban zárom szavaimat, hogy a legnagyobb figyelmet szentelik a küszöbön álló hajózási kampány során önökre váró feladatoknak és, nem riadva vissza semilyen áldozattól, feladatul tűzik maguk elé, hogy igazi, katonai vasfegyelmet teremtsenek és ugyanolyan csodákat műveljenek a hajózás terén, mint aminők a Vörös Hadseregünk csodatettei voltak ez alatt a két év alatt.

„Pravda" 59. és 60. sz.
1920 március 17. és 18.

BESZÉD A J. M. SZVERDLOV EMLÉKÉNEK SZENTELT ÜLÉSEN, 1920 MÁRCIUS 16-ÁN[92]

RÖVID UJSÁGTUDÓSÍTÁS

Lenin elvtárs, miután rámutatott arra, hogy az elhúnyt Szverdlov elvtárs óriási szervező tehetséggel rendelkezett, megjegyezte, hogy ez önkéntelenül is a szervezés jelentőségére és a szervezőknek a szovjet építőmunkában betöltött szerepére irányítja a figyelmet. Lenin a szervezés rendkívüli jelentőségét jellemezve hangsúlyozza, hogy a forradalmi harcban ez a munkásosztály legfőbb fegyvere. Elemezve a társadalmi erők kölcsönös viszonyát az Októberi Forradalom óta eltelt különböző időpontokban, Lenin azt mondja, hogy lehetetlen lett volna a proletariátus diktatúrája a dolgozók összefogása nélkül. Lenin arra a következtetésre jut, hogy a jó szervezés a legfőbb erő, amelynek frontjainkon aratott összes katonai sikereinket és a gazdasági pusztulás elleni harcban fokozatosan kivívott eredményeinket köszönhetjük. Lenin ebből a szempontból értékeli az elhúnyt Szverdlov elvtárs szervező munkáját, és kiemeli, hogy csak azért alakulhatott ki a szervezők ilyen élcsapata, mert még akkor járták ki az élet nehéz iskoláját, amikor illegalitásban kellett dolgoznunk. A szervezők ugyanilyen élcsapatára most különösen nagy szükség van a kornyilovizmus időszakát átélő Németországban. Lenin rámutat arra, hogy a dolgozók soraiban, még a pártonkívüli munkások és parasztok között is sok tehetséges szervező van, de még nem tanultuk meg, hogyan találjuk meg és hogyan állítsuk őket a megfelelő helyre. Kifejezésre juttatja azt a meggyőződését, hogy idővel egyre több szervező emelkedik majd ki ebből a környezetből, akik nem feledkeznek meg Szverdlov elvtárs munkájáról és szilárdan Szverdlov nyomdokain fognak haladni.

„Pravda" 59. sz.
1920 március 17.

KÉT, HANGLEMEZRE FELVETT BESZÉD[93]

I

A KÖZLEKEDÉS HELYREÁLLÍTÁSÁRÓL

Elvtársak! A Vörös Hadsereg nagy győzelmei megszabadítottak bennünket Kolcsak és Jugyenyics betörésétől és csaknem végeztünk Gyenyikinnel is.

Szétvertük a földbirtokosok és tőkések csapatait, akik az egész világ kapitalistáinak segítségével vissza akarták állítani teljes hatalmukat Oroszországban.

De az imperialista háború, majd az ellenforradalommal vívott háború hihetetlenül feldúlta és legyengítette az egész országot.

Minden erőnket meg kell feszítenünk, hogy legyőzzük a pusztulást, hogy helyreállítsuk az ipart és a mezőgazdaságot, hogy a parasztoknak számukra szükséges termékeket adhassunk a gabonáért.

Most, miután legyőztük a földbirtokosokat, felszabadítottuk Szibériát, Ukrajnát és Észak-Kaukázust, teljesen helyreállíthatjuk az ország gazdaságát.

Van sok gabonánk, van már szenünk, kőolajunk is. Most minden a közlekedéstől függ. Vasutainkat szétrombolták. Helyre kell állítanunk a közlekedést. Akkor gabonát, szenet és kőolajat szállíthatunk a gyárakba, akkor sót szállíthatunk, és akkor megkezdhetjük az ipar helyreállítását, és vége lesz a gyári és vasúti munkások éhezésének.

Minden munkás és paraszt fogjon hozzá a közlekedés helyreállításához, dolgozzék a legnagyobb szívóssággal és önfeláldozással.

A közlekedés helyreállítása megköveteli, hogy minden munkát kitartó buzgalommal, forradalmi energiával, önzetlen odaadással végezzünk.

Győztünk a véres háború frontján.

Győzni fogunk a vértelen fronton, a munka frontján is.

Mind egy szálig fel a munkára, a közlekedés helyreállításáért!

A beszéd 1920 március végén hangzott el.
Először megjelent: „Pravda" 18. sz.
1921 január 21.

2

A MUNKAFEGYELEMRŐL

Miért győztük le Jugyenyicset, Kolcsakot és Gyenyikint, jóllehet az egész világ kapitalistái segítették őket?

Miért vagyunk biztosak benne, hogy most legyőzzük a gazdasági pusztulást is, hogy helyreállítjuk az ipart és a mezőgazdaságot?

A földbirtokosokat és tőkéseket azért győztük le, mert a vöröskatonák, a munkások és parasztok tudták, hogy saját legbensőbb ügyükért harcolnak.

Győztünk, mert az egész munkásosztály és az egész parasztság legjobbjai példátlan hősiességet tanusítottak ebben a kizsákmányolók elleni háborúban, mert a bátorság csodáit művelték, hallatlan nélkülözéseket viseltek el, feláldozták magukat, könyörtelenül kiűzték soraikból a haszonlesőket és a gyávákat.

Most is biztosak vagyunk benne, hogy legyőzzük a gazdasági pusztulást, mert az egész munkásosztály és az egész parasztság legjobbjai éppoly tudatosan, éppoly rendíthetetlenül, éppoly hősiesen kelnek harcra.

Amikor pedig osztályuk legjobbjait követve, egy emberként egyesülnek a dolgozók milliói, akkor biztos a győzelem.

A hadseregből kiűztük a haszonlesőket. Most mindnyájan azt mondjuk:

„Le a haszonlesőkkel, le azokkal, akiknek csak a saját hasznukon és spekuláción jár az eszük, akik kibújnak a munka alól, akik félnek a győzelem érdekében szükséges áldozatoktól!"

Éljen a munkafegyelem, a szorgos munka, a munkások és parasztok ügye iránti odaadás!

Örök dicsőség azoknak, akik a Vörös Hadsereg első soraiban küzdve elestek!

Örök dicsőség azoknak, akik most a legserényebb igyekezettel, a munka hadseregének első soraiban haladva, magukkal ragadják a dolgozók millióit!

A beszéd 1920 március végén hangzott el.
Először megjelent: „Pravda" 18. sz.
1928 január 21.

AZ OK(b)P IX. KONGRESSZUSA[94]

1920 MÁRCIUS 29 — ÁPRILIS 5

Megjelent: „Az Oroszországi Kommunista Párt kilencedik kongresszusa. Gyorsírói feljegyzés" c. könyvben. Moszkva 1920.

I

KONGRESSZUSI MEGNYITÓ BESZÉD
MÁRCIUS 29

Mindenekelőtt engedjék meg, hogy az OKP Központi Bizottsága nevében üdvözöljem a pártkongresszuson egybegyűlt küldötteket.

Elvtársak, soronlevő pártkongresszusunkat rendkívül fontos időpontban nyitjuk meg. Forradalmunk belső fejlődése arra vezetett, hogy a polgárháborúban gyorsan igen nagy győzelmeket arattunk az ellenségen, és ezek a győzelmek az adott nemzetközi helyzetben azt jelentették, hogy győzött a szovjet forradalom az első országban, amely ezt a forradalmat végrehajtotta, győzött egy nagyon gyenge és elmaradott országban, győzött az egyesült világkapitalizmus és imperializmus felett. És ezek után a győzelmek után most nyugodtan és abban a szilárd meggyőződésben láthatunk neki a békés gazdasági építés soronlevő feladatainak, hogy ez a kongresszus összegezni fogja a szovjet munka több mint kétévi tapasztalatait és fel tudja használni a leszűrt tanulságot a ránk váró gazdasági építés nehezebb és bonyolultabb feladatának megoldásában. Nemzetközi vonatkozásban helyzetünk még sohasem volt olyan kedvező, mint most, és különös örömmel, jókedvvel tölt el bennünket, hogy a Németországból napról napra érkező hírek arról tanuskodnak, hogy bármilyen nehezen, bármilyen áldozatok árán születik is a szocialista forradalom, Németországban feltartóztathatatlanul fejlődik a proletár tanácshatalom. A német Kornyilov-puccsnak Németországban is ugyanaz a szerepe volt, mint Oroszországban. A német Kornyilov-puccs után nemcsak a németországi városi munkások tömegeiben, hanem a mezőgazdasági proletariátus sorai-

ban is fordulat kezdődött a munkáshatalom felé, s ez a fordulat világtörténelmi jelentőségű. Ez a fordulat nemcsak azt igazolja újból és újból, hogy abszolút helyes úton járunk, hanem azzal a biztos tudattal tölt el bennünket, hogy nincs már messze az az idő, amikor a német szovjet kormánnyal vállvetve fogunk haladni. (T a p s.)

A kongresszust megnyitom és kérem, válasszák meg az elnökséget.

2

A KÖZPONTI BIZOTTSÁG BESZÁMOLÓJA MÁRCIUS 29

Elvtársak, mielőtt beszámolómat megkezdeném, meg kell mondanom, hogy beszámolóm — éppúgy, mint az előző kongresszuson — két részre: politikai és szervezési részre oszlik. Ez a beosztás mindenekelőtt arra utal, hogyan alakult a KB munkája külső, szervezeti oldalát tekintve. Első éve nélkülözi pártunk J. M. Szverdlovot és lehetetlen volt, hogy a KB egész szervezési munkája meg ne érezze ezt a veszteséget. Egy személyben senki sem tudta úgy összefogni a szervezési és a politikai munkát, ahogy ehhez Szverdlov elvtárs értett, és meg kellett kísérelnünk, hogy az ő munkáját egy testület munkájával pótoljuk.

A beszámolóban tárgyalt évben a KB munkáját — értve ezen a mindennapi folyó munkát — a KB plénumán megválasztott két testület végezte: a KB Szervező Irodája és a KB Politikai Irodája. A két szerv határozatainak összehangolása és következetessége érdekében, a KB titkára tagja volt mindkét irodának. A dolog olyanformán alakult, hogy a Szervező Iroda fő feladata a párt erőinek elosztása volt, a Politikai Iroda pedig a politikai kérdésekkel foglalkozott. Magától értetődik, hogy ez a beosztás bizonyos fokig mesterkélt; érthető, hogy semmiféle politikát sem lehet megvalósítani anélkül, hogy kinevezésekben és áthelyezésekben ne jusson kifejezésre. Következésképpen minden szervezési kérdés politikai jelentőségű, és nálunk az a gyakorlat honosodott meg, hogy ha a KB-nak akár csak egy tagja is kívánja, bármely kérdést valamilyen meggondolásból politikai kérdésként vizsgálunk meg. Aligha lenne célszerű, s a gyakorlatban sem

volna valami célravezető, ha a KB tevékenységét másképpen próbálnánk elhatárolni.

Az ügyvezetés említett módszere rendkívül eredményes volt: egyetlen olyan eset sem fordult elő, hogy a két Iroda között surlódások támadtak volna. Mindkét szerv munkája általában jó egyetértésben folyt, amit a gyakorlatban megkönnyített a titkár jelenléte, aki teljesen és kizárólag a KB akaratát hajtotta végre. Esetleges félreértések elkerülése végett mindjárt az elején hangsúlyoznom kell, hogy a párt Központi Bizottságának titkára kizárólag és csakis a Központi Bizottság Szervező Irodája, vagy Politikai Irodája ülésein, vagypedig a KB plénumán testületileg hozott határozatokat hajtotta végre. Másképpen a KB nem is dolgozhat helyesen.

A KB belső munkarendjét illető rövid megjegyzések után rátérek tulajdonképpeni feladatomra: a KB beszámolójára. A KB politikai munkájáról beszámolni nagyon nehéz feladat, ha azt a szó szoros értelmében vesszük. Az elmult évben a Politikai Iroda munkájának igen nagy része mindenféle politikai vonatkozású, valamennyi szovjet és pártintézmény, a munkásosztály valamennyi szervezete tevékenységének, a Szovjet Köztársaság egész munkájának egyesítése és irányítása kapcsán felvetődött folyó kérdések eldöntésében merült ki. A Politikai Iroda döntötte el a nemzetközi és a belpolitika minden kérdését. Természetesen lehetetlen célt tűznék magam elé, ha csak hozzávetőlegesen is fel akarnám sorolni ezeket a kérdéseket. A KB-nak a jelen kongresszus elé terjesztett nyomtatott beszámolójában megtalálják az összegezéshez szükséges anyagot. Meghaladná erőmet, ha beszámolómban ezt az egész anyagot meg kellene ismételnem, és azt hiszem, a küldötteket sem érdekelné. Mindnyájan, akik valamely párt- és szovjet szervezetben dolgozunk, napról napra figyelemmel kísérjük a kül- és belpolitikai kérdések rendkívül gyors váltakozását. E kérdések megoldása, ahogyan az a Szovjethatalom dekrétumaiban, a pártszervezetek tevékenységében, minden egyes fordulópontnál kifejezésre jutott, a KB értékelését tükrözte. Meg kell mondanom, oly nagy volt e kérdések

száma, hogy igen gyakran rendkívül sietve kellett azokat megoldani és csak azért lehetett elvégezni ezt a munkát, mert a testület tagjai jól ismerték egymást, ismerték egymás véleményének még árnyalatait is, és megvolt a kölcsönös bizalom. Máskülönben még egy háromszor ekkora testület erejét is meghaladta volna ez a munka. Gyakran úgy kellett dönteni bonyolult kérdésekben, hogy telefonbeszélgetésekkel pótoltuk az üléseket. Annak a biztos tudatában tettük ezt, hogy egyes nyilvánvalóan bonyolult és vitás kérdések nem maradnak megvitatlanul. Engedjék meg, hogy most, amikor általános beszámolót kell tartanom, időrendi áttekintés és a tárgyak csoportosítása helyett csak a legfőbb, leglényegesebb mozzanatokkal foglalkozzam, mégpedig azokkal, melyek a tegnapi nap tapasztalatait, helyesebben, az elmult év tapasztalatait a megoldásra váró feladatokkal kapcsolják össze.

Még nincs itt az ideje, hogy megírjuk a Szovjethatalom történetét. De ha már itt volna is, akkor sincs szándékunkban — a magam nevében szólok és azt hiszem, a KB nevében is — történetírással foglalkozni. Bennünket a jelen és a jövő érdekel. Az elmult évet anyagnak, tanulságnak, lépcsőfoknak tekintjük, ahonnan feljebb kell lépnünk. Ebből a szempontból a KB munkája két nagy ágra oszlik: arra a munkára, amely a katonai és a köztársaság nemzetközi helyzetét meghatározó feladatokkal függ össze, és a belső békés gazdasági építőmunkára, amely talán csak a mult év végén, vagy a folyó év elején kezdett előtérbe nyomulni, amikor már teljesen világos volt, hogy a polgárháború döntő frontjain döntő győzelmet arattunk. A mult év tavaszán katonai helyzetünk rendkívül súlyos volt, mint emlékeznek, nem egy vereséget kellett elszenvednünk, az ellenforradalom és az antant képviselői váratlanul újból, olyan nagy erővel támadtak ránk, amilyent azelőtt fel sem tételeztünk. Így egészen természetes, hogy ebben az időszakban legnagyobbrészt a katonai feladatok, a polgárháború feladatainak végrehajtásával összefüggő munka kötött le bennünket, ami a kishitűek szemében — a mensevikek, eszerek és a kispolgári demokrácia egyéb képviselőinek pártjáról nem is szólva —, a közbülső elemek tömegei

szemében kivihetetlennek látszott, és ezért egészen őszintén megmondották: ez a feladat megoldhatatlan, Oroszország elmaradt és legyengült és nem győzheti le az egész világ kapitalista rendjét, ha egyszer Nyugaton így elhúzódott a forradalom. Mi azonban kitartottunk álláspontunk mellett, abszolút bizonyossággal hirdettük, hogy győzni fogunk, és kiadtuk a jelszót: „mindent a győzelemért!" „mindent a háborúért!"

Ennek a jelszónak a megvalósítása érdekében egészen tudatosan és nyiltan mellőznünk kellett egész sor égető szükséglet kielégítését — igen gyakran segítség nélkül hagyva nagyon sok embert — abban a meggyőződésben, hogy minden erőnket a háborúra kell összpontosítanunk és győznünk kell abban a háborúban, amelyet az antant kényszerített ránk. És csakis azért, mert a párt résen volt, mert a pártban a legszigorúbb fegyelem uralkodott, és mert a párt tekintélye minden hatóságot és intézményt egyesített és a KB jelszavát tizek, százak, ezrek és végeredményben milliók egy emberként követték, és mert hihetetlen áldozatokat hoztak érte — csakis ezért történhetett meg az a csoda, amely megtörtént. Csakis ezért tudtunk győzni az antant és az egész világ imperialistáinak kétszeri, háromszori, négyszeri hadjárata ellenére is. És magától értetődik, hogy nemcsak hangsúlyozzuk a dolognak ezt az oldalát, hanem meg kell szívlelnünk a belőle leszűrhető tanulságot is: fegyelem és centralizáció nélkül sohasem valósíthattuk volna meg ezt a feladatot. Azok a hihetetlen áldozatok, melyeket országunknak az ellenforradalomtól való megmentése érdekében, az orosz forradalomnak Gyenyikin, Jugyenyics és Kolcsak feletti győzelme érdekében hoztunk — záloga a szociális világforradalomnak. Ahhoz, hogy ezt megvalósítsuk, pártfegyelemre, a legszigorúbb centralizációra, arra az abszolút biztos tudatra volt szükség, hogy a tíz- és százezrek hihetetlenül súlyos áldozatai segíteni fognak e feladatok megvalósításában, hogy mindez valóban végrehajtható és biztosítható. Ehhez pedig az kellett, hogy pártunk és a diktatúrát megvalósító osztály — a munkásosztály — a dolgozók millióit és millióit egyesítő tényezővé váljék Oroszországban és az egész világon egyaránt.

Ha elgondolkozunk azon, hogy végeredményben mi volt a legmélyebb oka annak a történelmi csodának, hogy egy gyenge, elerőtlenedett, elmaradott ország legyőzte a világ legerősebb országait, azt látjuk, hogy ennek oka — a centralizáció, a fegyelem és a példátlan önfeláldozás. Milyen alapon? A dolgozók milliói ebben az oly kevéssé művelt országban csak azon az alapon érhették el ezt a szervezettséget, csak azon az alapon érhették el a fegyelem és a centralizáció megvalósulását, hogy a munkások, akik kijárták a kapitalizmus iskoláját, akiket a kapitalizmus egyesített, hogy a proletariátus valamennyi fejlett országban, és mennél fejlettebb volt az ország, annál nagyobb méretekben, egyesült; másrészt annak következtében, hogy a tulajdon, a kapitalista tulajdon, a kistulajdon az árutermelés viszonyai között megoszt. A tulajdon megoszt, mi azonban egyesítjük és egyre nagyobb számban egyesítjük a dolgozók millióit az egész világon. Most ezt — mondhatni — már a vakok is látják, legalábbis az olyan vakok, akik akarva nem akarták ezt látni. És mennél tovább tartott, annál nagyobb lett ellenségeink meghasonlottsága. A kapitalista tulajdon, az árutermelés viszonyai között fennálló magántulajdon megosztotta őket, legyenek bár gabonafeleslegükkel spekulálók és az éhező munkások rovására gazdagodó kistulajdonosok, vagy különböző országok kapitalistái, még ha katonai hatalommal rendelkeznek is, még ha „Népszövetséget" alakítanak is, megteremtik a világ összes fejlett nemzeteinek „nagy egységes szövetségét" is. Az ilyen egység merő koholmány, merő csalás, merő hazugság. Mi is láttuk — s ez a legjobb példa —, hogy a hírhedt „Népszövetség", amely államok kormányzására próbált jogokat osztogatni, s megkísérelte, hogy felossza a világot, — ez a hírhedt szövetség is buboréknak bizonyult s azonnal szét is pukkant, mert kapitalista tulajdonon alapult. Ezt hatalmas történelmi méretekben láttuk, ez megerősíti azt az alapigazságot, amelynek elismerésére építettük a magunk igazát, abszolút bizonyosságunkat az Októberi Forradalom győzelmében, abban, hogy olyan dologra vállalkozunk, amelyhez minden országban minden nehézség, minden akadály ellenére millió és millió dolgozó

fog csatlakozni. Tudtuk, hogy vannak szövetségeseink, hogy abban az egy országban, amelyre a történelem ily megtisztelő, rendkívül nehéz feladatot bízott, tudnunk kell olyan önfeláldozást tanusítani, hogy a példátlan áldozatok százszorosan megtérüljenek, mert minden további hónap, amelyet országunkban megérünk, milliókkal gyarapítja szövetségeseink táborát minden országban.

Ha meggondoljuk, hogyan is történt végeredményben, hogy győzni tudtunk, hogy győznünk kellett, arra az eredményre jutunk, hogy csak azért volt ez lehetséges, mert ellenségeink — bármilyen formális kapcsolatok fűzték is őket a világ legerősebb kormányaihoz és a tőke képviselőihez, akárhogyan egyesültek is formálisan — nem voltak egységesek, belső kapcsolatuk lényegileg szétválasztotta, egymásra uszította őket magukat, a kapitalista tulajdon megbontotta soraikat, szövetségesekből fenevadakká változtatta őket, úgyhogy nem látták, hogy az Arhangelszkben partraszállt angol katonák között, a Szevasztopolban partraszállt francia matrózok között, a munkások között mindazokban az országokban, ahol a szociálmegalkuvók a tőkének fogták pártját, kivétel nélkül minden fejlett országban gyarapodik Szovjet-Oroszország híveinek száma. Végeredményben ez volt a fő oka, a legmélyebb oka annak, hogy győzelmünk egészen bizonyos volt; továbbra is ez maradt a legfőbb, legyőzhetetlen, kimeríthetetlen erőforrásunk, amely feljogosít bennünket arra a kijelentésre, hogy ha országunkban teljesen megvalósítjuk a proletariátus diktatúráját és a legnagyobb mértékben egyesítjük a proletariátus erőit élcsapata, élenjáró pártja segítségével, akkor várhatjuk a világforradalmat. És ez valóban a harci akarat, a proletár harci elszántság megnyilvánulása, annak a proletár elszántságnak megnyilvánulása, amely minden országban megteremti a munkások millióinak és tízmillióinak szövetségét.

A burzsoá urak és a II. Internacionále állítólagos szocialistái ezt agitációs frázisnak nyilvánították. Nem! — ez történelmi valóság, amelyet csak megerősítettek az oroszországi polgárháború véres és súlyos tapasztalatai, mert ez a polgárháború a világtőke ellen

folyt, és ez a tőke önmagától hullott szét a marakodásban, önmagát falta fel, mi pedig edzettebben, erősebben kerültünk ki abból egy olyan országban, ahol a proletariátus sorait éhínség és kiütéses tífusz tizedeli. Ebben az országban egyre újabb dolgozók csatlakoztak hozzánk. Amit a megalkuvók azelőtt agitációs frázisnak láttak, amin a burzsoázia csak gúnyolódni szokott, azt forradalmunknak ez az éve, és méginkább a beszámolómban tárgyalt időszak végérvényesen, vitathatatlan történelmi ténnyé változtatta. Ennek alapján egészen határozott bizonyossággal mondhatjuk: ha ezt megtettük, ez csak azt igazolja, hogy olyan egész világra kiterjedő bázisunk van, amely sokkal szélesebb, mint bármely korábbi forradalomé volt. Olyan nemzetközi szövetségünk van, amelyet sehol sem foglaltak írásba, sehol sem iktattak törvénybe, amely „államjogi" szempontból semmi, de a valóságban, a bomladozó kapitalista világban — minden. Minden hónapban, amikor újabb pozíciókat hódítottunk meg, vagy amikor csak tartani tudtuk magunkat a roppant hatalmas ellenséggel szemben, bebizonyítottuk az egész világnak, hogy igazunk van és ez az emberek újabb millióit hozta közénk.

Nehéznek látszott, óriási vereségekkel járt együtt ez a folyamat. A finnországi hallatlan fehér terror után, éppen az elmult évben a magyar forradalom veresége következett, amelyet az antant képviselői fojtottak vérbe a parlamentjeik háta mögött Romániával kötött titkos szerződés alapján.

Ez a legalávalóbb árulás, a nemzetközi antant összeesküvése volt arra, hogy a magyar forradalmat fehér terrorral megfojtsák. Arról már nem is beszélek, hogyan siettek minden úton-módon megegyezni a német megalkuvókkal a német forradalom vérbefojtására, s hogy ezek az emberek, akik Liebknechtet becsületes németnek nevezték, a német imperialistákkal együtt veszett kutyák módjára vetették rá magukat erre a becsületes németre. Minden képzeletet felülmúló véres munkájuk azonban minden esetben csak bennünket tett szilárdabbá, bennünket erősített, és alázta az ő talajukat.

S én azt hiszem, nagyon alaposan meg kell szívlelnünk ezt az igen fontos tapasztalatot, amelyet leszűrtünk. Itt

leginkább arra kell gondolnunk, hogy agitációnk és propagandánk alapja annak az elemzése, megvilágítása legyen: miért győztünk, miért térültek meg szászszorosan a polgárháborúban hozott áldozatok és hogyan kell cselekednünk ezeknek a tapasztalatoknak alapján, hogy győzelmet arassunk a másik háborúban, a vértelen fronton folyó háborúban, abban a háborúban, amely csak formájában változott, de a régi kapitalista világnak ugyanazok a régi képviselői, szolgái és vezérei viselik ellenünk továbbra is, csakhogy még ádázabbul, még dühödtebben és hevesebben. A mi forradalmunk minden más forradalomnál jobban igazolta azt a törvényt, hogy a forradalom ereje, a roham ereje, a forradalom győzelmének energiája, elszántsága és diadala egyben a burzsoázia ellenállásának erejét is fokozza. Mennél inkább győzünk, annál jobban megtanulják a kapitalista kizsákmányolók, hogy egyesüljenek és elszántabb támadásba mennek át. Hiszen valamennyien igen jól emlékeznek rá — időben nem is olyan régen volt ez, de régen volt a folyó események szempontjából —, emlékeznek rá, hogy az Októberi Forradalom kezdetén valami furcsaságnak tekintették a bolsevizmust; és ha Oroszországban nagyon hamar szakítani kellett ezzel a nézettel, most Európában is szakítottak ezzel a nézettel, amely a proletárforradalom fejletlenségének, gyengeségének volt a kifejezője. A bolsevizmus világjelenség lett, a munkásforradalom felemelte fejét. A szovjet rendszer, amelyet, 1905 tanítását követve, tulajdon tapasztalatainkat leszűrve teremtettünk meg októberben — ez a szovjet rendszer világtörténelmi jelenségnek bizonyult.

Most két tábor áll egészen tudatosan egymással szemben, a legcsekélyebb túlzás nélkül mondhatjuk, világméretekben. Megjegyzendő, hogy e két tábor csak ebben az évben került egymással szemtől-szembe elszánt és végső harcban, és lehetséges, hogy éppen most, a kongresszus munkájával egyidejűleg a háborúból a békébe való átmenet egyik legfontosabb, legválságosabb, még be nem fejezett pillanatát éljük át.

Mindnyájan tudják, hogyan vallottak kudarcot az imperialista antant hatalmak vezérei, akik telekiabálták a világot, hogy „sohasem hagyjuk abba a bitorlók, a ha-

ramiák, a hatalomrablók, a demokrácia ellenségei, a bolsevikok elleni háborút", — önök tudják, hogy előbb a blokádot szüntették meg, hogy a kis államok egyesítésére irányuló kísérletük is meghiúsult, mert mi nemcsak a világ munkásságát tudtuk megnyerni, de sikerült megnyernünk a kis országok burzsoáziáját is, mivel az imperialisták nemcsak a saját országaik munkásságát, hanem a kis államok burzsoáziáját is elnyomják. Önök tudják, hogy megnyertük a fejlett országok ingadozó burzsoáziáját, és most bekövetkezett az a pillanat, amikor az antant megszegi korábbi ígéreteit és fogadkozásait, megszegi azokat a szerződéseit, amelyeket ki tudja hányszor kötött már különböző orosz fehérgárdistákkal, és most összetört reményein kesereg, mert százmilliókat dobott ki ezekre a szerződésekre és mégsem tudta dűlőre vinni a dolgot.

Most, a blokád megszüntetése után, ténylegesen béketárgyalásokat kezdett a Szovjet Köztársasággal, és most sem juttatja tető alá ezeket a tárgyalásokat, aminek következtében a kisebb hatalmak elvesztették az antantba, az antant erejébe vetett hitüket. Látjuk, hogy az antant helyzete, külső helyzete sehogy sem határozható meg a szokásos jogtudományi fogalmakkal. Az antant államai nem élnek békében a bolsevikokkal, de háborút sem viselnek ellenük, el is ismertek bennünket, meg nem is. Ellenfeleink meg voltak róla győződve, hogy ők nem kis legények, de ez a teljes bomlásuk azt mutatja, hogy ők csak marakodó kapitalista fenevadak maroknyi csoportja és teljesen erőtlenek ahhoz, hogy bármit is tegyenek ellenünk.

Most az a helyzet, hogy Lettország hivatalosan békét ajánlott nekünk; Finnország táviratot küldött, amelyben hivatalosan a demarkációs vonalról van szó, ez a lépésük azonban lényegében a békés politikára való átmenetet jelenti. Végül Lengyelország, az a Lengyelország, amelynek képviselői különösen erősen csörtették és csörtetik kardjukat, az a Lengyelország, ahova a legtöbb tüzérséget küldték, amely a legtöbb ígéretet kapta, hogy mindennel segíteni fogják, csak folytassa a harcot Oroszország ellen, — még ez a Lengyelország is, amelyet kormányának ingatag

helyzete mindenféle háborús kalandra késztet, még ez a Lengyelország is meghívott bennünket, hogy kezdjünk béketárgyalásokat. A legnagyobbfokú óvatosságot kell tanusítanunk. Politikánk a legnagyobb figyelmet igényli. Itt a legnehezebb megtalálni a helyes vonalat, mert még senki sem ismeri azt a vágányt, amelyen a vonat áll, — maga az ellenség sem tudja, mit fog tenni ezután. Sem a francia politikát képviselő urak, akik legjobban uszítják Lengyelországot, sem a földbirtokosi-burzsoá Lengyelország vezérei nem tudják, hogy mi legyen ezután, nem tudják, mit akarnak. Ma azt mondják: „Uraim, néhány szerelvény ágyút, néhány százmilliót, — és készek vagyunk harcolni a bolsevikok ellen." Eltitkolják azokat a híreket, amelyek a Lengyelországban egyre növekvő sztrájkokról szólnak, szigorítják a cenzúrát, hogy eltitkolják az igazságot. A forradalmi mozgalom azonban egyre nő Lengyelországban. A forradalom növekedése Németországban, annak új fázisában, azon az újabb fokán, amikor a munkások a német Kornyilov-puccs után vörös hadseregeket alakítanak, egyenesen arról tanuskodik (a legújabb németországi táviratok szerint), hogy a munkások egyre jobban tűzbe jönnek. Még a burzsoá-földbirtokosi Lengyelország képviselőinek tudatában is derengeni kezd az a gondolat, hogy „Vajjon nem késő-e már, nem lesz-e Lengyelországban szovjet köztársaság, még mielőtt hivatalosan döntenének a békéről vagy háborúról"? Nem tudják, mitévők legyenek. Nem tudják, mit hoz számukra a holnap.

Mi tudjuk, hogy erőink hónapról hónapra óriási arányokban növekednek és még jobban fognak növekedni. Ezért nemzetközi tekintetben most szilárdabban állunk, mint valaha. A nemzetközi válságot azonban a lehető legnagyobb figyelemmel kell kísérnünk és fel kell készülnünk minden eshetőségre. Lengyelországtól formális békeajánlatot kaptunk. Ezek az urak kétségbeejtő helyzetben vannak, annyira kétségbeejtő helyzetben, hogy barátaik, a német monarchisták, akik tanultabbak, több politikai tapasztalattal rendelkeznek, már kalandra, Kornyilov-puccsra vetemedtek. A lengyel burzsoázia békeajánlattal dobálózik, tudván azt, hogy a kaland lengyel Kornyilov-históriává válhat. Tudva azt, hogy ellenfelünk helyzete

kétségbeejtően nehéz — ellenfelünk nem tudja, mit akar, mit fog tenni holnap —, a leghatározottabban számot kell adnunk magunknak arról, hogy a háború a békeajánlat ellenére is lehetséges. Nem láthatjuk előre további magatartásukat. Láttunk mi már ilyen embereket, ismerjük ezeket a Kerenszkijeket, mensevikeket és eszereket. E két év alatt láttuk, hogy ma Kolcsakhoz, holnap csaknem a bolsevikokhoz, majd Gyenyikinhez sodródtak, és mindezt a szabadságról és demokráciáról szóló frázisokkal leplezték. Ismerjük ezeket az urakat, s ezért kapva-kapunk a békeajánlaton, készek vagyunk a legnagyobb engedményekre is abban a meggyőződésben, hogy a kis hatalmakkal kötött béke összehasonlíthatatlanul jobban előre lendíti az ügyet, mint a háború, mert az imperialisták a háború segítségével csapták be a dolgozó tömegeket, e mögé rejtették az igazságot Szovjet-Oroszországról; ezért bármilyen béke százszor nagyobb és szélesebb utat nyit befolyásunk számára. Ezekben az években így is nagy befolyásra tettünk szert. A III., Kommunista Internacionále példátlan győzelmeket aratott. Ugyanakkor azonban azt is tudjuk, hogy bármely pillanatban háborúba kényszeríthetnek bennünket. Ellenfeleink még maguk sem tudják, mire képesek ebben a tekintetben.

Hogy háborúra készülődnek, az egészen kétségtelen. Oroszország sok szomszédja, és lehetséges, hogy sok nemszomszédos állam is fegyverkezik most. Főképpen ezért kell annyit manővereznünk nemzetközi politikánk terén, ezért kell sziklaszilárdan kitartanunk kitűzött irányvonalunk mellett és minden eshetőségre készen kell állnunk. A békéért folytatott háborút rendkívüli energiával vívtuk. Ez a háború nagyszerű eredményekkel jár. Ezen a harci területen tüntettük ki magunkat legjobban, mindenesetre nem rosszabbul, mint a Vörös Hadsereg tevékenysége területén, a véres fronton. Csakhogy nem a kis államok akaratától függ, hogy békét kössenek velünk, még ha valóban akarnának is békét kötni. A kis államok nyakig úsznak az adósságokban, adósai az antant országoknak, az antant táborában pedig kétségbeesett marakodás és versengés dúl. Ezért szem előtt kell tartanunk, hogy a polgárháború által és az antant ellen viselt háború által

indokolt világtörténelmi mérték szemszögéből a béke, természetesen, lehetséges.

A béke érdekében tett lépéseinkkel egyidejűleg azonban fokoznunk kell harci készültségünket, semmiesetre sem szabad leszerelni hadseregünket. Hadseregünk a reális biztosítéka annak, hogy az imperialista országok a legcsekélyebb támadási kísérletet se tegyék ellenünk, mert ha kezdetben számíthatnának is némi múló sikerre, Szovjet-Oroszország végülis egytől-egyig összezúzná őket. Ezzel tisztában kell lennünk, erre kell alapoznunk agitációnkat és propagandánkat, fel kell tudnunk készülni erre, meg kell tudnunk oldani azt a feladatot, amely a növekvő kimerültség mellett arra kényszerít bennünket, hogy az egyiket éppúgy elvégezzük, mint a másikat.

Áttérek azokra a legfontosabb elvi meggondolásokra, amelyek arra késztettek bennünket, hogy a legfontosabb és aktuális feladatok megoldása érdekében határozottan a hadsereg felhasználásának útjára irányítsuk a dolgozó tömegeket. A fegyelem régi forrása, a tőke, meggyengült, eltűnt az egyesülés régi forrása. Más fegyelmet, a fegyelem és az egyesülés más forrását kell megteremtenünk. A burzsoá demokrácia, amely lépten-nyomon „szabadságról" és „egyenlőségről" szaval, felháborodással, kiabálással, lármával, jajveszékeléssel fogad minden kényszert, és nem érti meg, hogy ami a tőke számára szabadság, az bűn a munkások ellen, hogy a jóllakott és az éhező egyenlősége bűn a dolgozók ellen. Mi a hazugság elleni harc nevében arra az álláspontra helyezkedtünk, hogy megvalósítjuk a munkakötelezettséget és egyesítjük a dolgozókat, cseppet sem félve a kényszer alkalmazásától sem, mert sehol sem volt forradalom kényszer nélkül s a proletariátusnak joga van kényszert alkalmazni, hogy minden akadály ellenére megtartsa a magáét. Amikor a burzsoá urak, a megalkuvó urak, a német független szocialista, az osztrák független szocialista és a francia longuetista urak a történelmi tényezőről vitatkoztak, mindig megfeledkeztek egy olyan tényezőről, mint a proletariátus forradalmi elszántsága, szilárdsága és hajthatatlansága. Ilyen tényező a mi országunk proletariátusának hajthatatlansága és edzettsége is. Munkásosztályunk tisztán látta, másoknak is meg-

mondotta és a gyakorlatban is bebizonyította, hogy inkább mind egy szálig elveszünk, semhogy átengedjük területünket, semhogy feladjuk elvünket — a fegyelem és szilárd politika elvét, amelyért mindent fel kell áldoznunk. A kapitalista országok és a kapitalista osztály bomlása, a kapitalista osztály kétségbeejtő helyzete és válsága pillanatában csakis ez a politikai tényező a döntő. A kisebbségről és többségről, a demokráciáról és szabadságról szóló frázisok semmit sem döntenek el, bármennyire hangoztassák is a letűnt történelmi időszak hősei. Itt a munkásosztály öntudatossága és szilárdsága a döntő. Ha a munkásosztály önfeláldozásra kész, ha bebizonyította, hogy meg tudja feszíteni minden erejét, akkor megoldja a feladatot. Mindent vessünk latba a feladat megoldása érdekében! A munkásosztály elszántsága, hajthatatlan akarata, hogy megvalósítja azt a jelszavát, hogy „inkább elveszünk, de magunkat meg nem adjuk", nemcsak történelmi tényező, hanem a győzelem döntő tényezője is.

Ebből a győzelemből, ebből a szilárd meggyőződésből kiindulva térünk át a békés gazdasági építés feladataihoz — és már el is érkeztünk hozzájuk —, amelyek megoldása kongresszusunk legfőbb teendője. Ebből a szempontból szerintem nem lehet a KB Politikai Irodájának beszámolójáról, helyesebben a KB politikai beszámolójáról beszélni; kereken és nyiltan meg kell mondani: igen, elvtársak, ez olyan kérdés, amelyet önök fognak megoldani, amelyet önöknek kell mérlegelniök a legmagasabb pártfórum tekintélyével. Ezt a kérdést világosan felvázoltuk önök előtt. Határozott álláspontot foglaltunk el. Az önök kötelessége, hogy véglegesen jóváhagyják, kijavítsák, vagy megváltoztassák határozatunkat. De a KB beszámolójában meg kell mondanunk, hogy ebben az alapvető, égető kérdésben egészen határozott a KB álláspontja. Igen, most az a feladat, hogy a gazdasági építés békés feladataira, a tönkretett termelés helyreállításának feladataira fordítsuk mindazt, amit a proletariátus és ennek abszolút egysége összpontosíthat. Ebben a kérdésben vasfegyelemre, vaskemény rendszerre van szükség, ami nélkül nemhogy több mint két évig, de még két hónapig sem tarthattuk volna magunkat. Ki kell tudnunk hasz-

nálni győzelmünket. Másrészt meg kell értenünk, hogy ez az átmenet sok áldozatot követel, s az ország már különben is sok áldozatot hozott.

A dolog elvi része világos volt a KB előtt. Egész tevékenységünket ennek a politikának rendeltük alá, ebben a szellemben irányítottuk. Azt a részletkérdésnek látszó problémát például, amely önmagában véve, összefüggéséből kiszakítva természetesen nem lehet döntő elvi jelentőségű — a testületi vagy egyszemélyi vezetés kérdését, amit önök fognak eldönteni —, kizárólag ismereteink, tapasztalataink, forradalmi gyakorlatunk legfontosabb eredményeinek szempontjából kell megítélnünk. Azt mondják például: „A testületi vezetés az egyik formája annak, hogy a széles tömegek részt vegyenek az igazgatásban." Mi azonban a KB-ban megvitattuk ezt a kérdést, el is döntöttük és számot kell adnunk önöknek: elvtársak, az ilyen elméleti zagyvaságot nem szabad megtűrni. Ha katonai tevékenységünk, polgárháborúnk alapvető kérdésében csak a tizedrészét tűrtük volna el ennek az elméleti zagyvaságnak, megvertek volna bennünket, és joggal.

Engedjék meg, elvtársak, hogy a KB beszámolójával és azzal a kérdéssel kapcsolatban, hogy egy új osztály testületi, illetőleg egyszemélyi vezetés alapján vesz-e részt az igazgatásban, kissé kitérjek az elméletre és megmutassam, hogyan kormányoz egy osztály, miben nyilvánul meg az osztály uralma. Hiszen nem vagyunk újoncok ezen a téren, és a mi forradalmunk abban különbözik a korábbi forradalmaktól, hogy a mi forradalmunkban nincs utópizmus. Ha új osztály lép a régi helyébe, csak a régi osztályok elleni ádáz harc árán tarthatja magát és csak abban az esetben győzhet végérvényesen, ha egyáltalán sikerül megszüntetnie az osztályokat. Így veti fel a kérdést az osztályharc óriási, bonyolult folyamata — máskülönben elmerülünk a zűrzavar mocsarában. Miben jut kifejezésre az osztály uralma? Miben jutott kifejezésre a burzsoázia uralma a feudális urak felett? Az alkotmányban szabadságról, egyenlőségről írtak. Ez hazugság. Amíg dolgozók vannak, addig a tulajdonosok képesek, sőt mint tulajdonosok kénytelenek spekulálni. Mi azt mondjuk, nincs

egyenlőség, a jóllakott nem egyenlő az éhezővel, a spekuláns nem egyenlő a dolgozóval.

Miben jut kifejezésre most az osztály uralma? A proletariátus uralma abban jut kifejezésre, hogy eltörölte a földesúri és kapitalista tulajdont. Minden korábbi alkotmány szelleme, leglényegesebb tartalma egyedül a tulajdon volt, — még a legköztársaságibb és legdemokratikusabb alkotmányé is. Alkotmányunknak azért van történelmi létjogosultsága és azért tudta létjogosultságát kiharcolni, mert nemcsak papíron áll, hogy megszűnik a tulajdon. A győztes proletariátus véglegesen eltörölte és pozdorjává zúzta a tulajdont, — ebben nyilvánul meg az osztály uralma. Mindenekelőtt a tulajdon kérdésében. Amikor a tulajdon kérdését gyakorlatilag megoldottuk, ezzel biztosítottuk az osztály uralmát. Amikor az Alkotmány később írásba foglalta azt, amit az élet már eldöntött — a kapitalista és a földesúri tulajdon eltörlését —, és hozzáfűzte, hogy a munkásosztálynak az Alkotmány szerint több joga van, mint a parasztságnak, a kizsákmányolóknak pedig semmi joguk sincs, ezzel írásba foglalta azt, hogy megvalósítottuk osztályunk uralmát, s ezzel magunkhoz fűztük minden réteg és kisebb csoport dolgozóit.

A kispolgári tulajdonosok szétforgácsoltak; azok, akik nagyobb tulajdonnal rendelkeznek, ellenségei azoknak, akiknek kevesebbjük van, és a proletárok a tulajdon eltörlésével nyiltan háborút üzennek nekik. Még sok az öntudatlan, elmaradt ember, aki testestül-lelkestül mindenféle szabadkereskedelem híve, de amikor látja, milyen fegyelmet és önfeláldozást tanusítottunk a kizsákmányolókon aratott győzelem során, képtelenek a harcra, nem állnak mellettünk, de ahhoz, hogy ellenünk fellépjenek, nincs erejük. Csakis az osztályuralom határozza meg a tulajdonviszonyt és azt, hogy melyik osztály van felül. Aki azt a kérdést, hogy miben jut kifejezésre az osztály uralma, a demokratikus centralizmus kérdésével kapcsolja egybe, amint ezt gyakran észlelhetjük, az annyira összezavarja a dolgokat, hogy ezen az alapon semmiféle eredményes munkát nem lehet végezni. A propaganda és agitáció legyen világos, ez alapvető követelmény. Ha még az ellenfeleink is kijelentették és elismerték, hogy az

agitáció és propaganda terén csodákat műveltünk, ezt nem formailag kell érteni, vagyis nem úgy, hogy sok agitátorunk volt és sok papirost használtunk el, hanem tartalmilag, hogy tudniillik az agitációnkban rejlő igazság mindenki tudatába utat tör magának. És ez elől az igazság elől nem lehet elzárkózni.

Amikor az osztályok felváltották egymást, megváltoztatták a tulajdonviszonyokat. Amikor a burzsoázia felváltotta a feudalizmust, megváltoztatta a tulajdonhoz való viszonyt; a burzsoázia alkotmánya azt mondja: „Akinek tulajdona van, egyenlő azzal, aki koldus." Ez a burzsoázia szabadsága volt. Ez az „egyenlőség" a kapitalista osztálynak adta az uralmat az államban. És azt hiszik talán, hogy amikor a burzsoázia felváltotta a feudalizmust, összezavarta az államot az igazgatással? Nem, ők nem voltak ilyen bolondok, ők azt mondták: ahhoz, hogy igazgassunk, olyan emberekre van szükség, akik értenek az igazgatáshoz, ezért előveszszük a feudálisokat és átgyúrjuk őket. Így is cselekedtek. Talán hiba volt? Nem, elvtársak, az igazgatási jártasság nem hull az égből, nem a szentlélek sugallja, és ha valamely osztály élenjáró osztály, attól még nem válik egyszerre alkalmassá az igazgatásra. Látjuk a példán: amikor győzött a burzsoázia, az igazgatáshoz más osztályból, a feudális osztályból vette az embereket, hiszen máshonnan nem is vehette. Józanul kell nézni a dolgokat. A burzsoázia igénybevette az előző osztályt s nekünk most ugyanez a feladatunk: értenünk kell ahhoz, hogy átvegyük, alárendeljük, felhasználjuk az előző osztály tudását, képzettségét, hogy mindezt felhasználjuk az osztály győzelme érdekében. Ezért mondjuk, hogy a győztes osztálynak érettnek kell lennie, az érettséget pedig nem a bizonyítvány vagy más írás tanusítja, hanem a tapasztalat és a gyakorlat igazolja.

A burzsoák győztek, anélkül, hogy értettek volna az igazgatáshoz, és győzelmüket azzal biztosították, hogy új alkotmányt hoztak, saját osztályukból toboroztak, válogattak embereket az igazgatásba és tanulni kezdtek, a megelőző osztály vezetőit felhasználva, tanítani kezdték a maguk új embereit, előkészítették őket az igazgatás munkájára, s e cél érdekében mozgásba hozták az egész

államapparátust, kisajátították a feudális intézményeket, az iskolákba csak a gazdagokat engedték, s ilymódon képezték ki hosszú éveken és évtizedeken át saját osztályukból a vezető embereket. Manapság is azt kell tenni az uralkodó osztály képére és hasonlatosságára berendezett államban, amit minden államban tettek. Ha nem akarunk merő utópizmussal foglalkozni és üres frázisokat pufogtatni, számolnunk kell az előző évek tapasztalataival, biztosítanunk kell a forradalomban kivívott Alkotmányt, de az igazgatáshoz, az állam szervezéséhez olyan emberekkel kell rendelkeznünk, akik alaposan ismerik az igazgatás technikáját, akiknek állami és gazdasági tapasztalataik vannak, az ilyen embereket pedig nem vehetjük máshonnan, mint az előző osztályból.

A testületi vezetésről folytatott vitákat lépten-nyomon a legnagyobb tudatlanság, a szakembergyűlölet szelleme hatja át. Ilyen szellemmel nem lehet győzni. Ahhoz, hogy győzzünk, egész mélységében meg kell érteni a régi burzsoá világ történetét, és hogy a kommunizmust építsük, kézbe kell vennünk a technikát is, a tudományt is, és szélesebb körök számára kell hozzáférhetővé tenni, azonban nem vehetjük mástól, mint a burzsoáziától. Ezt a fontos kérdést erősen ki kell domborítanunk és a gazdasági építés fő feladatai közé kell sorolnunk. Azoknak a segítségével kell kormányoznunk, akik a megdöntött osztályból származnak, akik át vannak itatva osztályuk előítéleteivel és akiket át kell nevelnünk. Ugyanakkor saját osztályunk soraiból kell toboroznunk a legfőbb irányítókat. Az egész államapparátust fel kell használnunk arra, hogy az iskolák és az iskolánkívüli oktatás, a gyakorlati előkészítő tanfolyamok — mindez a kommunisták vezetése alatt, a proletárok, a munkások, a dolgozó parasztok javát szolgálja.

Csakis így szervezhetjük meg munkánkat. Két esztendő tapasztalatai után már nem gondolkodhatunk úgy, mintha csak most fognánk hozzá a szocialista építéshez. Elég sok ostobaságot követtünk el a Szmolnij-időszakban és a Szmolnij körül. Nincs ebben semmi szégyelni való. Honnan is vehettük volna a bölcseséget, amikor elsőízben fogtunk hozzá új dolgokhoz. Próbáltuk így is, próbáltuk úgy is. Úsztunk az árral, mert nem tudtuk elválasztani a

helyes elemet a helytelentől — ehhez idő kell. Ez most már a tegnapé, ezen már túl vagyunk, ha nem is volt olyan régen. Elmúlt az az idő, amikor káosz és „enthuziazmus" uralkodott. Ennek a multnak az okmánya a breszti béke. Történelmi dokumentum ez, sőt több annál — egész történelmi időszak. A breszti békét azért erőszakolták ránk, mert minden téren erőtlenek voltunk. Miféle időszak volt ez? Az erőtlenség időszaka, amelyből győztesen kerültünk ki. Ez az általános testületi vezetés időszaka volt. Ez történelmi tény, amelyen nem lehet túltenni magunkat azzal az állítással, hogy a testületi vezetés a kormányzás iskolája... Utóvégre nem lehet örökké az iskola előkészítő osztályában ülni! (T a p s.) Olyan nincs! Most már felnőttek vagyunk és verni, alaposan el fognak náspángolni bennünket minden téren, ha iskolás gyerekek módjára viselkedünk. Haladnunk kell. Energikusan és egységes akarattal feljebb kell emelkednünk. A szakszervezetekre óriási nehézségek várnak. El kell érnünk, hogy a szakszervezetek a hírhedt demokratizmus maradványai elleni harc szellemében oldják meg ezt a feladatot. Meg kell szűnni a kinevezettek miatt csapott lármának, ki kell söpörnünk ezt az egész ócska, ártalmas lim-lomot, amely ott éktelenkedik a különböző határozatokban és amelyről annyit beszélnek. Máskülönben nem győzhetünk. Ha ezt a leckét két év alatt sem tanultuk meg, akkor elmaradtunk — az elmaradottakat pedig megverik.

A feladat rendkívül nehéz. Szakszervezeteink óriási segítséget nyujtottak a proletárállam építésében. A szakszervezetek alkották azt a láncszemet, amely a pártot összekapcsolta az elmaradt milliós tömeggel. Mondjuk meg nyiltan: a szakszervezetek vállára nehezedett a bajok ellen indított harc egész terhe, amikor az élelmezés munkájában segíteni kellett az államnak. Hát nem óriási feladat volt ez? Nemrég jelent meg a „Központi Statisztikai Hivatal Értesítője". Olyan statisztikusok összegezik benne az eredményt, akiket semmiképpen sem lehet bolsevizmussal meggyanusítani. Van ott két érdekes szám: 1918-ban és 1919-ben a fogyasztó kormányzóságokban a munkások évi 7 pudot kaptak, míg a termelő kormányzóságokban a parasztok 17 pudot fogyasztottak évente. A háború

előtt ugyanezek évente 16 pudot fogyasztottak. Ime két szám, amely megmutatja az osztályok kölcsönös viszonyát az élelmezési harcban. A proletariátus továbbra is áldozatokat hozott. Erőszakról kiabálnak! Csakhogy a proletariátus azzal igazolta és törvényesítette ezt az erőszakot és azzal bizonyította be a helyességét, hogy ő hozta a legnagyobb áldozatokat. A lakosság többsége, a mi éhező, tönkretett Oroszországunk termelő kormányzóságainak parasztsága elsőízben evett jobban, mint száz éven keresztül a cári, kapitalista Oroszországban. És mi azt mondjuk, hogy a tömegek mindaddig éhezni fognak, amíg nem győz a Vörös Hadsereg. Szükség volt rá, hogy a munkásosztály élcsapata meghozza ezt az áldozatot. Ez a harc a munkásosztály iskolája. Most, hogy ezt az iskolát már kijártuk, tovább kell mennünk. Minden áron meg kell most tennünk ezt a lépést. Mint minden szakszervezetnek, a régi szakszervezeteknek is megvan a maguk története és multja. A multban a szakszervezetek az ellenállás szervei voltak azzal szemben, aki elnyomta a munkát — a kapitalizmussal szemben. Amikor azonban a munkásosztály uralkodó az államban és amikor most nagy áldozatokat kell hoznia és pusztul és éhezik, a helyzet megváltozott.

Nem mindenki érti ezt a változást és nem mindenki hatol a mélyére. Néhány mensevik és eszer jön itt a segítségünkre, akik egyéni vezetés helyett testületi vezetést követelnek. Már megbocsássanak, elvtársak, ebből semmi sem lesz! Erről már leszoktunk. Előttünk most nagyon bonyolult feladat áll: miután győztünk a véres fronton, győznünk kell a vértelen fronton is. Ez a háború nehezebb. Ez a front a legnehezebb. Ezt mi nyiltan megmondjuk minden öntudatos munkásnak. A fronton végigküzdött háború után most vértelen háborúnak kell következnie. Úgy alakult a helyzet, hogy mennél többet győztünk, annál több olyan területtel gyarapodtunk, mint Szibéria, Ukrajna és Kubán. Ott gazdag parasztok élnek, ott nincsenek proletárok, és ha akad is proletariátus, megrontották a kispolgári szokások és tudjuk, hogy ott, akinek csak egy kis földecskéje van, mind így beszél: „Fütyülök a kormányra. Annyi bőrt nyúzok le az éhezőről, amennyit

akarok és fütyülök a kormányra!" Amikor a spekuláns paraszt Gyenyikinnek volt kiszolgáltatva, bizonytalanul bár, de felénk hajlott, most azonban az antant fog segíteni neki. A háború frontot és formát változtatott. Az antant most a kereskedés és batyuzás fegyverével harcol, nemzetközivé tette a batyuzást. Kamenyev elvtárs a „KB Értesítőjé"-ben[95] közzétett téziseiben teljesen megvilágította ennek a jelenségnek elvi alapját. Nemzetközivé akarják tenni a batyuzást. A békés gazdasági építést a Szovjethatalom békés bomlasztásává akarják változtatni. Bocsánat, imperialista urak, mi résen állunk. Azt mondjuk: mi háborút viseltünk és győztünk, és ezért a jelszavunk továbbra is ugyanaz marad, amely győzelemre segített bennünket. Ezt a jelszót — a proletariátus szilárdságának és akarategységének jelszavát — teljes egészében fenntartjuk és átvisszük a munka területére. A fennmaradt régi előítéletekkel, régi szokásokkal végeznünk kell.

Befejezésül Guszev elvtárs brosúrájára szeretnék kitérni, amely szerintem két szempontból figyelemreméltó. Ez a brosúra nemcsak formai szempontból, nemcsak azért jó, mert Guszev elvtárs kongresszusunk alkalmából írta. Valahogy mindannyian megszoktuk, hogy határozatokat írjunk. Azt mondják, hogy minden irodalmi műfaj jó, kivéve az unalmasat. A határozatokat véleményem szerint az unalmas irodalmi műfajhoz kell sorolni. Jobb lenne, ha Guszev elvtárs példáját követve kevesebb határozatot és több brosúrát írnának, még ha olyan temérdek hibát tartalmaznának is, mint Guszev elvtárs brosúrája. De e hibák ellenére is ez a brosúra igen jó, mert a legfontosabbat, az egész ország iparának és termelésének helyreállítását, ennek gazdasági tervét állítja a figyelem középpontjába, mert mindent ennek az alapvető gazdasági tervnek rendel alá. A Központi Bizottság ma szétosztott téziseibe egy egész szakaszt iktatott be, amelyet teljes egészében Guszev elvtárs téziseiből vett át. Szakemberek segítségével még részletesebben kidolgozhatjuk ezt az alapvető gazdasági tervet. Nem szabad elfelejtenünk, hogy ez a terv sok évre szól. Azt nem ígérjük, hogy egyszerre megszabadítjuk az országot az éhínségtől. Megmondjuk: a harc most nehezebb lesz, mint a háború frontján volt,

de jobban érdekel bennünket, mert közelebb áll jelenlegi, alapvető feladatainkhoz. Ez a harc maximális erőfeszítést, olyan akarategységet követel, amelyről azelőtt is bizonyságot tettünk és most is bizonyságot kell tennünk. Ha ezt a feladatot megoldjuk, nem kisebb győzelmet aratunk a vértelen fronton, mint aminőt a polgárháború frontján arattunk. (T a p s.)

3

ZÁRSZÓ A KÖZPONTI BIZOTTSÁG BESZÁMOLÓJÁHOZ MÁRCIUS 30

Elvtársak, a leghevesebb támadásokra a KB politikai beszámolójának az a része adott alkalmat, amelyet Szapronov elvtárs szitkozódásnak nevezett. Szapronov elvtárs rendkívül határozott jelleget és mellékízt adott az általa védelmezett álláspontnak, s hogy megmutassam, hogyan is áll a dolog ténylegesen, néhány fontosabb dátumra szeretném emlékeztetni önöket. Itt van előttem az „Izvesztyija CK RKP" március 2-i száma; a KB nevében levelet intézünk az OKP szervezeteihez a kongresszus szervezésének kérdésében. És az első levélben azt mondjuk: „Szerencsére elmúlt a tisztán elméleti latolgatások, az általános kérdésekről folytatott viták, az elvi határozatok ideje. Ezen már túl vagyunk, a feladatot már tegnap és tegnapelőtt megoldottuk. Előre kell mennünk, meg kell értenünk, hogy most az a *gyakorlati feladat* vár ránk, hogy teljes erőnkből, valóban forradalmi energiával, ugyanolyan odaadással, amilyennel legjobb elvtársaink, a munkás és paraszt vöröskatonák Kolcsakon, Jugyenyicsen, Gyenyikinen győzedelmeskedtek, a leggyorsabban győzelmet arassunk a gazdasági bomláson. Ezt a *gyakorlati* feladatot kell megoldanunk."

Be kell vallanom, hogy a túlzott optimizmus hibájába estem, amikor azt gondoltam, hogy elmúlt az elméleti latolgatások ideje. Valóban, a forradalom előtt 15 éven át teoretizáltunk, két éve kormányozzuk az államot, most gyakorlati érzékre és hozzáértésre van szükségünk, és március 2-án a gyakorlati tapasztalattal rendelkező elvtársakhoz fordultunk. Erre válaszul az „Ekonomicseszkaja Zsizny"-ben[96] március 10-én megjelennek Tomszkij tézisei, már-

cius 23-án Szapronov, Oszinszkij, Makszimovszkij elvtársak tézisei, március 27-én közzéteszik a Moszkva-kormányzósági Bizottság téziseit, vagyis azután, amikor már a párthoz fordultunk. És mindezekben a tézisekben elméletileg helytelenül vetik fel a kérdést. Ha a levélben kifejtett álláspontunk túl optimista, téves volt, ha azt hittük, hogy már túlhaladtuk ezt az időt, a tézisek bebizonyították, hogy még nem vagyunk túl rajta, és nincs mit panaszkodniok a szakszervezeti elvtársaknak, hogy igazságtalanok voltunk velük szemben. És most az a kérdés: ez az álláspont a helyes-e, avagy az, amelyet március 2-i levelünk után ezek a tézisek védelmeztek? Mindegyik tézisben tömérdek gyakorlati anyag van, és ezt figyelembe kell venni. Ha a KB komoly figyelem nélkül hagyná, fabatkát sem érne ez az intézmény.

De hallgassák csak, mit ír Tomszkij elvtárs:

„7. §. Az ipar szabályozó és vezető szervei felépítésének egyetlen olyan alapelve, amely biztosítani tudja a szakszervezetek révén a széles pártonkívüli munkástömegek részvételét, az ipar testületi vezetésének jelenleg érvényben levő elve, a Legfőbb Népgazdasági Tanács Elnökségétől kezdve egészen a gyárak igazgatásáig bezárólag. Csak kivételes esetekben, a Legfőbb Népgazdasági Tanács és az Összoroszországi Központi Szakszervezeti Tanács Elnökségének, vagy a megfelelő szakszervezetek Központi Bizottságának kölcsönös hozzájárulásával engedhető meg egyes vállalatok egyszemélyi vezetése, azzal az elengedhetetlen feltétellel, hogy a szakszervezetek és azok szervei ellenőrzést gyakorolnak az egyszemélyi vezetők felett. 8. §. A gazdasági építés tervének egysége és a szakszervezetek és a gazdasági szervek tevékenységének összhangba hozása, a szakszervezetek részvétele az ipar vezetésében és annak szabályozásában a következő elvek alapján szabályozandó: a) az általános gazdaságpolitikai kérdéseket a Legfőbb Népgazdasági Tanács és annak szervei a szakszervezetek részvételével tárgyalják meg; b) a vezető gazdasági testületeket a Legfőbb Népgazdasági Tanács és annak szervei a megfelelő szakszervezeti szervekkel közösen alakítják meg; c) a gazdasági szervek vezető testületei, amelyek a szakszervezetekkel közösen tárgyalják meg egyik vagy másik termelési ág általános gazdaságpolitikai kérdéseit és tevékenységükről rendszeres időközökben beszámolnak a szakszervezeteknek, kizárólag a Legfőbb Népgazdasági Tanács szervei

és csakis annak rendeleteit kötelesek végrehajtani; d) a gazdasági szervek összes vezető testületei személy szerint és testületileg feltétlenül kötelesek végrehajtani a Legfőbb Népgazdasági Tanács legfelsőbb szerveinek rendeleteit és azok végrehajtásáért csak a Legfőbb Népgazdasági Tanács előtt felelnek."

Hihetetlen zagyvaléka ez a legelemibb elméleti kérdéseknek.

Igaz, az igazgatás az egyszemélyi vezető útján történik, de hogy ki ez a vezető — szakember-e, vagypedig munkás —, az attól függ, hány régi és újtípusú vezetővel rendelkezünk. Ezek azonban egészen elemi elméleti dolgok. Beszéljünk csak róla. Ha meg akarják tárgyalni a KB politikai vonalát, akkor ne tulajdonítsanak nekünk semmi olyasmit, amit nem állítottunk és nem mondtunk. Amikor március 2-án felszólítottuk az elvtársakat, hogy adjanak nekünk gyakorlati támogatást, mit kaptunk válaszul? Egyes szervezetek küldöttei válaszképpen szándékosan helytelen elméleti dolgokat tálalnak fel nekünk. Oszinszkij, Makszimovszkij és Szapronov elvtársak március 23-án megjelent tézisei nem tartalmaznak egyebet, mint szemenszedett elméleti ferdítéseket. Azt írják, hogy a testületi vezetés egyik vagy másik formájában szükségszerű alapja a demokratizmusnak. Állítom, hogy a szociáldemokrácia 15 esztendei forradalomelőtti történelmében semmi ilyesmit nem lelnek. A demokratikus centralizmus csak azt jelenti, hogy a helyi szervezetek képviselői egybegyűlnek és megválasztják azt a felelős szervet, amelynek vezetnie kell. De hogyan? Ez attól függ, hány erre alkalmas ember van, attól függ, hány jó vezető van ott. A demokratikus centralizmus abban áll, hogy a kongresszus ellenőrzi a KB-t, leváltja azt és újat nevez ki. De ha eszünkbe jutna, hogy a tézisekben szereplő összes elméleti helytelenségeket felülvizsgáljuk, nem lenne se vége, se hossza. Tulajdonképpen nem is fogok ezzel többet foglalkozni, csak annyit mondok, hogy a KB azt a vonalat követte ebben a kérdésben, amelyet feltétlenül követnie kellett. Jól tudom, hogy Oszinszkij elvtárs és mások nem osztják a Mahno- és Mahajszkij-féle nézeteket, de a mahnóisták feltétlenül felhasználják érveiket. Érveik és a Mahno-féle

nézetek között van is összefüggés. Olvassák el a Moszkvakormányzósági Pártbizottság téziseit, amelyeket szétosztottak köztünk. Itt az áll, hogy a fejlett szocialista társadalomban, ahol eltűnik a társadalmi munkamegosztás és az emberek szakmához kötöttsége, az igazgatás funkcióját sorjában végző emberek időszaki felváltása csak széleskörű testületi vezetés alapján lehetséges stb. stb. Merő zagyvaság az egész!

Mi a helyi szervezetek gyakorlati funkcionáriusaihoz fordultunk: segítsetek nekünk gyakorlati útmutatásokkal. Ehelyett azt mondják, hogy a KB nem számol a helyi szervezetekkel. Mivel nem számol? A szocialista társadalomra vonatkozó okoskodásokkal? Nyoma sincs itt a gyakorlati érzéknek, a gyakorlati szellemnek. Természetesen vannak kitűnő munkásaink, akik sokmindent átvesznek az értelmiségtől, de olykor nem éppen a legjobbat, hanem a legrosszabbat. Ebben az esetben harcolni kell ez ellen. De ha a KB-nak arra a felhívására, hogy adjanak gyakorlati útmutatásokat, válaszul elméleti kérdéseket vetnek fel, akkor beszélnünk kell róluk. Akkor meg kell mondanunk, hogy az elvi helytelenségek ellen feltétlenül harcolni kell. A március 2-a után kihozott tézisek hajmeresztő elvi helytelenségeket tartalmaznak.

Állítom, hogy így van. Tessék, beszéljük meg, vitassuk meg ezt. Ez elől nem lehet kitérni! Itt nem lehet arra hivatkozni, hogy nem vagyunk teoretikusok. Bocsánat, Szapronov elvtárs, az ön tézisei egy teoretikus tézisei. Mindjárt meglátja, hogy ha átvinnénk azokat a gyakorlatba, akkor vissza kellene fordulnunk a multba és elvontan kellene eldöntenünk a kérdéseket. Akik Makszimovszkij, Szapronov és Tomszkij elvtársak téziseiben gyakorlati útmutatásokat keresnének, mélységesen csalódnának, mert ezek a tézisek alapjukban helytelenek. Az osztálynak az államszervezéshez való viszonyát ezek a tézisek teljesen helytelenül, olymódon tárgyalják, hogy csak visszafelé húznának bennünket. Magától értetődően azok az elemek állnak ki emellett, akik hátul kullognak, akik még nem jutottak túl ezen. És nem azért kell hibáztatni e tézisek szerzőit, mert tudatosan a zűrzavar mellett kardoskodtak, hanem azért, mert a KB javasolta kérdésben

elméleti hibát követtek el, s ezzel lovat adtak a legrosszabb elemek alá, bizonyos fokig igazolják őket. És miért tették mindezt? Ostobaságból. Ez az eredeti okmányokból vitathatatlanul megállapítható.

Áttérek Jurenyev elvtársnak Sljapnyikov elvtárssal kapcsolatban emelt vádjára. Ha a KB közvetlenül a kongresszus előtt távolította volna el Sljapnyikov elvtársat, mint az ellenzék képviselőjét, akkor a KB kétségtelenül aljas módon járt volna el. Amikor megtudtuk, hogy Sljapnyikov elvtárs utazik, azt mondottuk a Politikai Irodában, hogy elutazása előtt nem adunk neki utasításokat, és Sljapnyikov elvtárs elutazása előtt felkeresett engem és kijelentette, hogy ő nem a KB utasításai alapján utazik. Vagyis Jurenyev elvtárs egész egyszerűen hallott valamit harangozni és ő ezt továbbadja. (Jurenyev: „Sljapnyikov személyesen mondta ezt nekem . . .")

Nem tudom, hogyan mondhatta ezt önnek személyesen, amikor elutazása előtt nálam járt és azt mondta, hogy nem a KB utasításai alapján utazik. Természetesen megengedhetetlen volna, hogy a KB a kongresszus előtt száműzze az ellenzéket. De ha általában beszélnek számüzetésről, azt mondom: ebben az esetben szíveskedjenek olyan KB-t választani, amely olyan helyesen tudja elosztani az erőket, hogy a panasznak még csak a lehetősége sem merülhessen fel. Hogyan lehet úgy elosztani az erőket, hogy mindenki meg legyen elégedve? Ha nem lesz ez az elosztás, akkor miért beszélünk centralizmusról? És ha előfordult, hogy megsértettük az elveket, beszéljenek róla példák alapján. Ha száműztük az ellenzék képviselőit, mondjanak rá példát, s akkor meg fogjuk vizsgálni; lehet, hogy valóban hiba történt. Talán Jurenyev elvtársat is száműzték, aki azzal a panasszal fordult a Politikai Irodához, hogy őt helytelenül mozdították el a Nyugati Frontról? A Politikai Iroda azonban a kérdés felülvizsgálása után úgy találta, hogy helyesen tették. És akármilyen KB-t válasszanak is, nem mondhat le az erők elosztásáról.

Továbbá, az ügyeknek a Szervező Iroda és Politikai Iroda közötti megosztását illetőleg. Makszimovszkij elvtárs szervezeti kérdésekben tapasztaltabb nálam, és ő azt

mondja, hogy Lenin összezavarja a Szervező Iroda és a Politikai Iroda kérdéseit. Nos, nézzük ezt meg közelebbről. Szerintünk a Szervező Iroda elosztja az erőket, a Politikai Iroda pedig a politikát vezeti. Ha helytelen ez a megosztás, hogyan határoljuk el e két szerv munkáját? Alkotmányt írjunk talán? Nehéz lenne pontosan elválasztani egymástól a Politikai Irodát és a Szervező Irodát, nehéz lenne elhatárolni a munkájukat. Minden kérdés politikai kérdéssé válhat, még egy parancsnok kinevezése is. Ha valaki más megoldást ajánl, csak tessék; Szapronov, Makszimovszkij, Jurenyev elvtársak, terjesszék elő kérem a javaslataikat, próbálják elkülöníteni, elhatárolni egymástól a Szervező Irodát és a Politikai Irodát. A KB egyetlen tagjának óvása is elegendő ahhoz, hogy a kérdést politikai kérdésnek tekintsék. És nálunk egész idő alatt egyetlen esetben sem emeltek óvást. A legkevésbbé sem korlátozzuk az öntevékenységet: a KB bármely tagja politikai kérdésnek nyilvánithatja a kérdést. És aki szervezeti kérdésekben akár csak a legcsekélyebb gyakorlati tapasztalatokkal rendelkezik is, és nem annyira tájékozott, mint Makszimovszkij elvtárs, hanem olyan funkcionárius, aki hacsak fél évig dolgozott is ezen a területen, annak nem olyan bírálatot kell mondania, mint Makszimovszkij elvtárs. Adjanak a kritikusok határozott útmutatásokat, mi elfogadjuk azokat, és azt fogjuk tanácsolni, válasszanak új KB-t, amely majd eleget tesz ezeknek a kívánságoknak. Mi azonban csak alaptalan kritikát, hamis állításokat hallottunk.

Tegyük fel, hogy a Szervező Irodát elválasztják a politikai vezetéstől. Kérdem, miben fog állni akkor a politikai vezetés? Ki vezet, ha nem emberek, és hogyan lehet vezetni, ha nem osztják el az erőket? Talán kényszeríthetünk valakit bizonyos utasítások végrehajtására, ha nem alkalmas rá? Adnak neki bizonyos utasításokat, ellenőrzik a munkáját, végül más munkára állítják. Hát hogyan tanítsuk meg Makszimovszkij, Szapronov és Oszinszkij elvtársat, akik a tézisekben olyan elméleti módosítást kívánnak, amelyet már régen elvetettünk? A gyakorlatban ők még rosszabb dolgokat is elkövetnek, és azt bizonyítják, hogy nincs semmi anyag a gyakorlati bírálatra.

Szapronov elvtárs beszédében volt egy gyakorlati pont és ez nagyon megragadta a figyelmemet. Szapronov elvtárs azt mondja: a VII. Szovjetkongresszus megállapította, hogy a lenbegyüjtésről szóló dekrétum ellenkezik az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság rendeletével, mi pedig megszegjük ezt a megállapítást. Nem tudok visszaemlékezni még a tizedrészére sem azoknak a dekrétumoknak, amelyeket életbeléptettünk. De a lenbegyüjtés szabályairól felvilágosítást kértem a Népbiztosok Tanácsának Titkárságától. A dekrétumot február 10-én hozták. És mi derült ki? Sem a Politikai Irodában, sem az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottságban nincsenek olyan elvtársak, akik korlátozni akarnák az öntevékenységet. Itt láttuk őket ezen a szószéken. Az elvtársak tudják, hogy helyén van a nyelvük. Miért nem tettek akkor panaszt ez ellen a rendelet ellen? Elő a panaszokkal! Február 10-e után nem hallottunk egyetlen panaszt sem. Rikov elvtárs javaslatára és Szereda elvtárssal és az Élelmezési Népbiztossággal egyetértésben, hosszú harc után végre megszavazzuk ezt a rendeletet. Most pedig azt mondják: „Tévedtetek!" Lehetséges. Igazítsanak helyre bennünket. Vigyék ezt a kérdést a Politikai Iroda elé. Majd ott hivatalosan döntenek róla. Lássuk a jegyzőkönyvet. Ha kitűnik belőle, hogy megszegtük a kongresszus határozatát, bíróság elé kell állítani bennünket. Hol ez a vád? Egyfelől szemrehányások Sljapnyikov miatt, másfelől azt mondják, hogy megszegtük a lenrendeletet. Tessék adatokat mutatni arról, hogy megszegtük a rendeletet. Önök azonban nem tudnak tényeket felhozni. Szavaik csak szavak — öntevékenység, kinevezési rendszer stb. Mirevaló akkor a centralizmus? Tarthattuk volna-e magunkat ket hónapig is, ha két év alatt nem neveztünk volna ki embereket, amikor különböző vidékeken a teljes kimerülés és pusztulás állapotából ismét győzelemre lendültünk? Mert nem tetszik önöknek Sljapnyikov elvtárs, vagy Jurenyev elvtárs visszahívása, mindjárt ilyen szavakat dobálnak a tömegbe, az öntudatlan tömegbe. Lutovinov elvtárs azt mondja: „A kérdés nincs eldöntve." El kell dönteni. Ha két népbiztosnak eltér a véleménye Ivan Ivanovicsot illetőleg és az egyik azt állítja, hogy ebben politika van, — mutassák

meg, mit tegyünk! Azt hiszik önök, hogy csak az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság elnökségében vannak unalmas kérdések? Állítom, hogy nincs olyan intézmény, ahol ne merülnének fel unalmas kérdések, és minden intézménynek kell foglalkoznia Marija Ivanovna és Szidor Ivanovics kérdésével. Azt azonban nem lehet mondani, hogy ebben nincs politika, mert minden személyi kérdés politikai kérdés. Lutovinov elvtárs volt olyan . . . — nem is tudom, hogy mondjam, mert attól félek, még megsértem Szapronov elvtárs kényes fülét és így nem merek polemikus kifejezést használni —, Lutovinov elvtárs azt mondta, hogy Kresztyinszkij elvtárs szakadással fenyegetett. Ezt a kérdést megtárgyaltuk az Iroda ülésén. Az ülésről jegyzőkönyvet vettek fel és kérem a kongresszus valamennyi tagját, vegye elő ezt a jegyzőkönyvet és olvassa el. Mi arra a következtetésre jutottunk, hogy Kresztyinszkij elvtárs indulatoskodott, önök pedig, Lutovinov elvtárs és Tomszkij elvtárs, nagyon rosszindulatú intrikusok. Lehet, hogy nincs igazunk, igazítsák helyre a döntésünket, de így beszélni, anélkül hogy elolvasnák az okmányokat, anélkül hogy arra a külön ülésre hivatkoznának, ahol Tomszkij és Lutovinov jelenlétében vizsgáltuk meg az ügyet, nem lehet.

Még két kérdést kell érintenem, elsősorban Buharin és Radek elvtársak kinevezését. Azt beszélik, hogy mi politikai biztosokként küldtük őket az Összoroszországi Központi Szakszervezeti Tanácsba, és azt akarják elhitetni, hogy megsértjük az öntevékenységet, hogy meghonosítjuk a bürokratizmust. Lehetséges, hogy önök Radeknél és Buharinnál jobb teoretikusokat is ismernek, lehetséges, hogy jobb embereket is tudnak, akik otthonosak a szakszervezeti mozgalom terén, akkor hát ide velük. Hogyan, hát a KB-nak nem áll jogában, hogy olyan emberekkel egészítse ki a szakszervezetet, akik elméletileg legjobban értenek a szakszervezeti mozgalomhoz, ismerik a német tapasztalatokat és helyesbíthetnék a helytelen vonalat? Az olyan KB, amely nem teljesítené ezt a feladatot, nem tudna vezetni! Mennél több paraszt és kubáni kozák vesz körül bennünket, annál nehezebb a helyzetünk, a proletárdiktatúra helyzete! Ezért ki kell egyenesíteni a

vonalat, minden áron olyanná kell tenni, mint az acél, s mi ezt a vonalat ajánljuk a pártkongresszusnak.

Bubnov elvtárs itt azt mondta, hogy ő szoros kapcsolatban áll Ukrajnával, és ezzel elárulta ellenvetéseinek igazi jellegét. Azt mondotta, hogy a KB hibás a borotybisták megerősödésében. Igen bonyolult és igen fontos kérdés ez, és én azt hiszem, hogy ebben az igen fontos kérdésben, ahol nagyon bonyolult manőverezésre volt szükség, mi győztünk. Amikor azt mondottuk a KB-ban, hogy maximális engedményeket kell tennünk a borotybistáknak, csak nevettek rajta, azt mondották, hogy nem haladunk egyenesen; de egyenesen csak akkor lehet harcolni, ha az ellenségnek is egyenes vonala van. Ha egyszer az ellenség kanyargós vonalban halad, nem pedig egyenesen, akkor nekünk is a nyomában kell lennünk, hogy minden kanyarnál elkaphassuk. Maximális engedményeket ígértünk a borotybistáknak, de azzal a feltétellel, hogy kommunista politikát fognak folytatni. Ezzel bebizonyítottuk, hogy egyáltalán nem vagyunk türelmetlenek. És hogy helyesen tettünk ilyen engedményeket, azt bizonyítja az, hogy a borotybisták legjobb elemei valamennyien beléptek most a pártunkba. Ebben a pártban átregisztráltuk a párttagokat, és a borotybisták felkelése helyett, amely elkerülhetetlennek látszott, az lett az eredmény — hála a KB helyes vonalának, amelyet Rakovszkij elvtárs nagyszerűen végrehajtott —, hogy a borotybisták táborának legjava a mi ellenőrzésünk alatt, a mi hozzájárulásunkkal belépett pártunkba, a többi pedig letűnt a politika színpadáról. Ez a győzelem felér néhány sikeres ütközettel. Aki tehát azt mondja, hogy a KB hibás a borotybisták erősödésében, az nem érti a nemzeti kérdésben követett politikai vonalunkat.

Még az utolsó felszólaló beszédével kell foglalkoznom, aki azt mondotta, hogy a programból ki kell hagyni azt, ami a szakszervezetekre vonatkozik. Ime, az elhamarkodás mintaképe. Ezt mi nem tesszük olyan könnyen. Állítjuk, hogy semmit sem kell kihagyni, meg kell vitatni brosúrákban, cikkekben, a sajtóban stb. A szakszervezetek afelé haladnak, hogy kezükbe vegyék a gazdasági életet, nevezetesen az ipart. Azt mondani, hogy a szakembereket nem kell

bekapcsolni a szakszervezetekbe, előítélet. A szakszervezetek — nevelők és tőlük sokat követelnek. A KB nem tűr rossz nevelőt. A nevelés hosszadalmas és nehéz ügy. Itt dekrétumokkal nem sokra megyünk, türelmesen és okosan kell hozzákezdenünk a dologhoz, és mi ebben az irányban haladunk, és fogunk is haladni. Az ügy megköveteli, hogy nagyon óvatosak, de szilárdak legyünk.

4

BESZÉD A GAZDASÁGI ÉPÍTÉSRŐL
MÁRCIUS 31

Elvtársak, mindenekelőtt két kisebb megjegyzés. Szapronov elvtárs továbbra is azt vetette a szememre, hogy feledékeny vagyok, azt a kérdést azonban, amelyet felvetett, mégsem világította meg. Továbbra is azt erősítgette, hogy a lenbegyüjtési dekrétum ellenkezik az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság rendeletével. Kijelentem, hogy a pártkongresszuson nem szabad így dobálózni alaptalan, de igen komoly vádakkal. Ha a Népbiztosok Tanácsa megszegte volna az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság rendeletét, természetesen bíróság előtt kellene felelnie érte. De mi az oka annak, hogy február 10-e óta mind a mai napig nem érkezett semmi olyan panasz, hogy ez a dekrétum törvénytelen? Egészen alaptalanul vádolnak bennünket. Könnyű ilyen vádakkal dobálózni, de ezek a harci módszerek egészen komolytalanok.

Miljutyin elvtárs azt mondja, alig van közöttünk nézeteltérés és ezért mintha úgy állna a dolog, hogy Lenin ellenzi a civakodást és ugyanakkor maga szítja azt. Miljutyin elvtárs azonban kissé ferdít, amit nem volna szabad tennie. Volt egy határozati javaslatunk, számszerint az első, amelyet Trockij elvtárs vetett papírra, s később a KB-ban együttesen átdolgoztunk. Ezt a javaslatot megküldtük Miljutyin és Rikov elvtársnak. Azzal küldték vissza, hogy harcolni fognak ellene. Így történt valójában. Miután agitációnkkal szövetségeseket nyertünk, ők a kongresszuson általános ellenzékbe mentek, de amikor látták, hogy így semmire sem mennek, egyszer csak hangoztatni kezdték, hogy majdnem egyetértenek velünk. Termé-

szetesen ez így van, de akkor tessék pontot tenni a mondat végére és megállapítani, hogy az önök egyetértése — az után, hogy a kongresszuson fellépett az ellenzék és tömörülni próbált a testületi vezetés kérdésében — az önök teljes kudarcát jelenti. Miljutyin elvtársnak csak 15 perc multán, amikor már lejárt az ideje, jutott eszébe, hogy jó lenne a kérdést gyakorlati szempontból is megvilágítani. Nagyon helyes. De attól tartok, hogy már késő; bár még hátra van Rikov elvtárs zárszava, az ellenzék már menthetetlen. Ha a testületi vezetés védői az utóbbi két hónap alatt azt tették volna, amit itt javasolnak, ha csak egyetlen példát is mutattak volna, persze nem olyat, hogy van egy igazgató és van egy helyettese, hanem kérdőívek segítségével pontosan megvizsgálták volna a kérdést, összehasonlítva a testületi vezetést az egyszemélyi vezetéssel, amint ez a Népgazdasági Tanácsok Kongresszusán és a KB-ban határozatba ment, akkor sokkal okosabbak lennénk, akkor a kongresszuson nem zavaros elvi beszédeket hallottunk volna és a testületi vezetés hívei előbbre lendíthették volna az általuk képviselt ügyet. Erős lett volna az álláspontjuk, hacsak 10 olyan azonos feltételek mellett dolgozó gyárat tudtak volna felhozni, amelyeket a testületi elv szerint vezetnek, és ha azokat gyakorlati szempontból összehasonlították volna olyan gyárakkal, amelyekben egyszemélyi vezetés van. Ilyen beszámolóra bármely előadónak egy órát is adhattunk volna, és ez az előadó messze előrelendített volna bennünket; ezen az alapon talán gyakorlati fokozatokat állapítottunk volna meg a testületi vezetést illetőleg. De arról van éppen szó, hogy azok, akiknek gyakorlati anyaggal kellett volna rendelkezniök, sem a népgazdasági tanácsok, sem a szakszervezeti funkcionáriusok, semmit sem nyujtottak, mert semmijük sem volt. Az égvilágon semmijük, de semmijük sincsen!

Rikov elvtárs itt azzal érvelt, hogy én át akarom alakítani a francia forradalmat, hogy én tagadom, hogy a burzsoázia belenőtt a feudális rendszerbe. Én nem ezt mondtam. Én azt mondtam, hogy amikor a burzsoázia felváltotta a feudális rendszert, igénybe vette a feudálisokat és tőlük tanult kormányozni, ez pedig egyáltalában nem mond ellent annak, hogy a burzsoázia belenőtt a

feudális rendszerbe. Azokat a tételeimet pedig, hogy a munkásosztály a hatalom megragadása után saját elveit kezdi megvalósítani, egyáltalán senki sem cáfolta meg. A hatalom megragadása után, a munkásosztály, mint minden osztály, a tulajdonviszonyok megváltoztatásával és új alkotmánnyal tartja, óvja és erősíti a hatalmat. Ez az első alaptételem, s ez vitathatatlan! Második tételem az, hogy minden új osztály az előző osztálytól tanul és a régi osztályból veszi az igazgatás képviselőit, — ez szintén abszolút igazság. Végül a harmadik tételem úgy szól, hogy a munkásosztálynak saját soraiból kell növelnie a vezetők számát, iskolákat kell létesítenie, állami méretekben kell funkcionárius káderet képeznie. Ez a három tétel vitathatatlan és homlokegyenest ellenkezik a szakszervezetek téziseivel.

A frakcióban, amikor a téziseiket tárgyaltuk, amikor Buharin elvtárssal kisebbségben maradtunk, azt mondtam Tomszkijnak: az önök téziseinek 7. pontja teljes elméleti zagyvaság nyomait viseli magán. Ez a pont így szól:

„Az ipar szabályozó és vezető szervei felépítésének egyetlen olyan alapelve, amely biztosítani tudja a szakszervezetek révén a széles pártonkívüli munkástömegek részvételét, az ipar testületi vezetésének jelenleg érvényben levő elve, a Legfőbb Népgazdasági Tanács elnökségétől kezdve egészen a gyárak igazgatásáig bezárólag. Csak kivételes esetekben, a Legfőbb Népgazdasági Tanács és az Összoroszországi Központi Szakszervezeti Tanács Elnökségének, vagy a megfelelő szakszervezetek Központi Bizottságának kölcsönös hozzájárulásával engedhető meg egyes vállalatok egyszemélyi vezetése, azzal az elengedhetetlen feltétellel, hogy a szakszervezetek és azok szervei ellenőrzést gyakorolnak az egyszemélyi vezetők felett."

Ez merő badarság, mert a munkásosztály szerepe az államhatalom meghódításában, a módszerek kérdése, — mind össze van keverve! Az ilyesmit nem lehet elnézni! Az ilyesmi elméletileg visszarángat bennünket. Ugyanezt mondhatjuk Szapronov, Makszimovszkij és Oszinszkij elvtárs demokratikus centralizmusáról is. Oszinszkij elvtárs elfelejti ezt, amikor azt állítja, hogy én ostobaságnak neve-

zem a demokratikus centralizmust. Nem szabad így elferdíteni valamit! Mi köze van ehhez a kinevezés kérdésének, a helyi szervezetek útján történő végrehajtás kérdésének? Végrehajtani is lehet testületek útján és testületeket is ki lehet nevezni. Ennek a kérdésnek itt semmi értelme sincs! Azt mondják, a demokratikus centralizmus nemcsak abban áll, hogy az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság kormányoz, hanem abban is, hogy az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság a helyi szervezetek útján kormányoz. Mi köze van ehhez a testületi vagy egyszemélyi vezetésnek?

Trockij elvtárs megemlítette egyik 1918-as beszámolóját és akkori beszédéből idézve rámutatott arra, hogy mi akkor nemcsak vitatkoztunk az alapvető kérdésekről, hanem az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság félreérthetetlen határozatot is hozott róluk. Kikerestem „A Szovjethatalom soronlevő feladatai" című régi brosúrámat, amelyről teljesen megfeledkeztem, és úgy látom, nemcsak hogy felvetettük az egyszemélyi vezetés kérdését, hanem az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság tézisei jóvá is hagyták. Munka közben nemcsak azt felejtjük el, amit magunk írunk, hanem azt is, amit az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság elrendelt, és azután hivatkozunk a rendeletre. Ime néhány részlet a brosúrából:

„A kispolgári lazaság tudatos (de nagyrészt valószínűleg öntudatlan) képviselői a testületi elvtől, a demokratizmustól, a Szovjethatalom elveitől való eltérést akartak látni abban, hogy egyes személyeket «korlátlan» (vagyis diktátori) hatalommal ruházunk fel. A baloldali eszerek körében a diktátorsági rendelet ellen itt-ott éppenséggel bujtogató, azaz a rossz ösztönökhöz és a kistulajdonos «harácsolási» törekvéseihez apelláló agitáció kapott lábra"[97] ..... „minden gépi nagyipar — vagyis a szocializmusnak éppen anyagi, termelési forrása és alapja — megköveteli a feltétlen és legszigorúbb *akarategységet*, amely az emberek százainak, ezreinek és tízezreinek együttes munkáját irányítja. Ennek a szükségessége technikailag is, gazdaságilag is, történetileg is nyilvánvaló, és mindazok, akik a szocializmuson gondolkoztak,

mindig elismerték, hogy ez előfeltétele a szocializmusnak", csakis így „lehet biztosítani a legszigorúbb akarategységet"...

„De akár így, akár úgy, a gépi nagyipar mintájára szervezett munka folyamatainak sikere érdekében elengedhetetlenül szükséges, hogy *ellentmondás nélkül engedelmeskedjünk* egy egységes akaratnak. A vasútnál ez kétszeresen, háromszorosan is szükséges..."

„S nekünk, a kommunisták (bolsevikok) pártjának, amely a kizsákmányoltak szabadságtörekvésének tudatos kifejezője, az a feladatunk, hogy ezt a fordulatot felismerjük, megértsük szükségességét, élére álljunk a kimerült és a kivezető utat fáradtan kereső tömegeknek, rávezessük a tömegeket a helyes útra, a munkafegyelem útjára, arra, hogy a munkafeltételek kérdésé *ről* való gyűlésezés feladatát összhangba hozzák azzal a feladattal, hogy a munka *közben* feltétlenül engedelmeskedjenek a szovjet vezető, a diktátor akaratának..."

„Éppen a dolgozóknak a kizsákmányolókon aratott októberi győzelme kellett ahhoz, egy egész történelmi szakasz folyamán kellett előbb a dolgozóknak maguknak megtárgyalniok az új életfeltételeket és az új feladatokat, hogy lehetővé váljon a biztos áttérés a munkafegyelem magasabb formáira, annak az eszmének tudatos elsajátítására, hogy szükség van a proletariátus diktatúrájára, arra, hogy munka közben a Szovjethatalom képviselőinek egyszemélyi rendelkezéseit ellentmondás nélkül teljesítsék..."

„Meg kell tanulnunk, hogy a dolgozó tömegek e viharos, tavaszi áradásként hömpölygő, medréből kicsapó gyűlés-demokráciáját egyesítsük a munka közben tanusított *vasfegyelemmel*, azzal, hogy munka közben *ellentmondás nélkül engedelmeskedünk* egy személy, a szovjet vezető, akaratának."

Az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság 1918 április 29-én határozatot hozott, amelyben teljesen jóváhagyta a beszámolóban kifejtett alaptételeket és megbízta az Elnökséget, hogy az alaptételeket tézisek formájában fogalmazza meg, mint a Szovjethatalom fő feladatait. Mi tehát csak azt ismételjük, amit az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság hivatalos határozatában

két évvel ezelőtt jóváhagyott! És most visszafelé ráncigálnak bennünket egy olyan kérdésben, amelyet már régen eldöntöttünk, egy olyan kérdésben, amelyet az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság jóváhagyott és tisztázott, mégpedig olyan értelemben, hogy a szovjet szocialista demokratizmus egyáltalában nem mond ellent az egyszemélyi vezetésnek és diktatúrának, hogy az osztály akaratát olykor diktátor valósítja meg, aki néha egymagában többet tesz és gyakran szükségesebb is. Mindenesetre kétségtelen, hogy a testületi vezetés, az egyszemélyi vezetés kérdésében elvi álláspontunk nemcsak régen tisztázódott már, hanem azt az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság jóvá is hagyta. E tekintetben kongresszusunk azt a szomorú igazságot igazolja, hogy ahelyett, hogy az elvi kérdések tisztázásától a konkrét kérdések felé haladnánk előre, rákok módjára haladunk. Ha nem szakítunk ezzel a hibával, akkor nem oldjuk meg gazdasági feladatunkat.

Még két szót akartam mondani Rikov elvtárs egyes megjegyzéseivel kapcsolatban. Rikov azt állítja, hogy a Népbiztosok Tanácsa akadályozza a gazdasági népbiztosságok egyesítését, és amikor azt mondják, hogy Rikov elvtárs meg akarja enni Cjurupa elvtársat, Rikov ezt feleli: „Nem bánnám, ha Cjurupa engem megenne, csak egyesítenék a gazdasági népbiztosságokat.“ Tudom mire vezet ez, és meg kell mondanom, hogy a Legfőbb Népgazdasági Tanácsnak az a kísérlete, hogy a gazdasági népbiztosságok valamilyen külön blokkjában, a Honvédelmi Tanácson és Népbiztosok Tanácsán kívül rendezkedjék be, nem kerülhette el a KB figyelmét és a KB helytelenítette ezt. A Honvédelmi Tanácsot most a Munka és Honvédelem Tanácsának neveztük el. Önök külön akarnak válni a hadügyi népbiztosságtól, amely a legjobb erőit adja a háborúra, s olyan intézmény, amely nélkül önök sem valósíthatják meg a munkakötelezettséget, mi pedig nem valósíthatjuk meg a munkakötelezettséget a Belügyi Népbiztosság nélkül. Ha pedig a postát vesszük, nem küldhetünk leveleket a Posta és Távíróügyi Népbiztosság nélkül. Nézzék az Egészségügyi Népbiztosságot. Hogyan fogják megoldani a gazdasági feladatokat, amikor 70%

kiütéses tífuszban szenved? Vagyis az volna az eredmény, hogy minden ügyet össze kellene egyeztetni és a gazdasági népbiztosság elé kellene utalni. De ennek a tervnek semmi értelme sincs! Rikov elvtársnak semmi komoly alapja nem volt erre! Ezért harcoltunk ellene, és a KB sem támogatta.

Továbbá, Rikov elvtárs tréfálkozott Golcman elvtárs és Trockij elvtárs blokkján. Pár szóban le akarom szögezni, hogy mindig szükség van olyan pártcsoportok blokkjára, amelyeknek igazuk van. Mindig kötelező feltétele volt ez a helyes politikának. Ha Golcman elvtárs, akit sajnos, kevéssé ismerek, de hallottam róla, hogy a vasmunkások között ő képviseli azt az áramlatot, amely különösen keményen kiáll az észszerű módszerek alkalmazása érdekében — amit én is hangsúlyoztam téziseimben —, ha ebből a szempontból Golcman elvtárs ragaszkodik az egyszemélyi vezetéshez, ez természetesen csak felettébb hasznos lehet. Ezzel az áramlattal rendkívül hasznos lenne blokkra lépni. Ha a KB-ban megerősítjük a szakszervezetek képviseletét, hasznos lesz, ha a testületi vezetésnek a demokratizmus nevében küzdő és tévelygő szélsőséges képviselői mellett ott lesznek ennek az egy és másban talán téves álláspontot képviselő, de legalább eredeti és határozott színezetű áramlatnak a képviselői is. Legyenek képviselve a KB-ban ezek is, azok is — és hadd legyen blokk. Úgy állítsuk össze a KB-t, hogy a blokk révén egész éven át meglegyen az együttműködés talaja, s ne csak arra a hétre, amíg a pártkongresszus tart. Mi állandóan visszautasítottuk a területi képviselet elvét, mert ez kaput nyitna a területi komaságnak. Amikor erősebben össze kell forrnunk a szakszervezetekkel, a szakszervezetek minden árnyalatát figyelemmel kell kísérni, kapcsolatban kell lenni velük, — s akkor elkerülhetetlen, hogy a KB-t úgy állítsuk össze, hogy összeköttetésünk legyen a szakszervezetek széles tömegeivel (pártunknak 600 000 és a szakszervezeteknek 3 000 000 tagja van), hogy meglegyen az a szíj, amely összekapcsolja a KB-t egyidejűleg 600 000 párttag és 3 000 000 szakszervezeti tag egységes akaratával. Enélkül a szíj nélkül nem lehet vezetni. Minél nagyobb területeket szereztünk vissza a parasztlakosságú Szibériában, Kubánban

és Ukrajnában, annál nehezebb lett a feladat, annál nehezebben megy a gépezet, mert Szibériában kevés a proletariátus, Ukrajnában pedig nem olyan erős. Tudjuk azonban, hogy a donyeci és nyikolajevszki munkások kereken visszautasították a testületi vezetés félig demagóg védelmezését, amivel Szapronov elvtárs próbálkozott. Ukrajnában kétségkívül más a proletárelem, mint Petrográdban, Moszkvában és Ivanovo-Voznyeszenszkben, de nem azért más, mert rossz, hanem tisztán történelmi események következtében. Az ukrajnai proletároknak nem kellett úgy éhezniök, fázniok és harcolniok, és nem edződtek meg úgy, mint a moszkvaiak és petrográdiak. Ezért olyan kapcsolatot kell teremtenünk a szakszervezetekkel, úgy kell megszerveznünk a KB-t, hogy ne csak a 600 000 párttag, hanem a hárommilliós szakszervezeti tagság árnyalatait is ismerje, hogy bármely pillanatban valamennyit egy emberként vezethesse! Feltétlenül így kell megszerveznünk a KB-t! Alapvető politikai érdekünk ez, enélkül nem lesz diktatúra a proletárdiktatúra. Ha blokk, hát legyen blokk! Nem kell megijedni tőle, hanem üdvözölnünk kell és tartósabban és szélesebb keretek között kell megvalósítanunk a központi pártintézményekben!

5

BESZÉD A SZÖVETKEZETEKRŐL[98]
ÁPRILIS 3

Csak tegnap este és ma sikerült részben elolvasnom mindkét határozati javaslatot. Azt hiszem, a bizottság kisebbségének határozati javaslata a helyesebb. Miljutyin elvtárs kígyót-békát kiáltott erre a határozati javaslatra, felfedezte, hogy felemás, sőt félig felemás, opportunizmussal vádolta. Azt hiszem azonban, nem olyan fekete az ördög, mint amilyenre festik. Ha a dolog lényegét tekintjük, kiderül, hogy bár Miljutyin elvi alapon igyekezett megvilágítani a dolgot, az ő érvei fedik fel annak a javaslatnak éppen gyakorlati, tárgyilagos és marxista szempontból helytelen és alkalmatlan voltát, amelyet Miljutyin elvtárs védelmezett. Miljutyin határozati javaslatának helytelensége a következőkben mutatkozik meg: Miljutyin rámutatott, hogy az ő határozati javaslatában, a bizottság többségének határozati javaslatában, a volosztyok végrehajtó bizottságával való egybeolvadásról, a voloszty végrehajtó bizottságának való alárendelésről van szó, és úgy látja, hogy ezért az ő határozati javaslata a kisebbség nem eléggé forradalmi határozati javaslatához képest egyenes és határozott. Már láttuk forradalmi hadjáratunk hosszú ideje alatt, hogy amikor előkészítettük forradalmi akcióinkat, siker koronázta azokat; amikor azonban csak forradalmi hév fűtötte őket, kudarccal végződtek.

Mit mond a bizottság kisebbségének határozati javaslata? A kisebbség határozati javaslata azt mondja: arra irányítsd figyelmedet, hogy a fogyasztási szövetkezetekben fokozzuk a kommunista munkát és szerezzük meg bennük a többséget, készítsd elő azokat a szerveket, amelyeknek át akarod és később át is fogod adni őket.

Vessék össze ezzel Miljutyin vonalát. Ő azt mondja: a szövetkezet rossz, ezért adjátok át a volosztyok végrehajtó bizottságainak. De van-e önöknek kommunista bázisuk ezekben a szövetkezetekben, amelyeket át akarnak adni? A dolog lényegét — az előkészítést — megkerülik, csak a végső jelszót adják ki. Ha előkészítették ezt a kommunista munkát és létrehozták azokat a szerveket, amelyek átvehetik és vezetni tudják a szövetkezeteket, akkor érthető az átadás, akkor ezt nincs miért kinyilatkoztatni a pártkongresszuson. Hát nem elégszer készültek önök a parasztokra lesujtani? S nem elégszer recsecsentett rá a parasztságra és a szövetkezetekre ugyancsak a Legfőbb Népgazdasági Tanács a lenbegyüjtés ügyében? Kevés volt? Ha szem előtt tartják helyi munkánk és a Népbiztosok Tanácsa munkájának gyakorlati tapasztalatait, akkor be fogják látni, hogy helytelenül fogtak az ügyhöz és az a határozati javaslat a helyes, amely azt mondja, hogy kommunista nevelőmunkát kell végezni és funkcionárius káderekre kell kiképezni, mert enélkül nem lehetséges az átadás.

A másik fő kérdés: a fogyasztási szövetkezetekkel való kapcsolat kérdése. Miljutyin elvtárs itt rendkívül következetlen. Ha a fogyasztási szövetkezetek nem teljesítik minden feladatukat, vagyis azt, amiről két év óta beszélünk a kulák ellen irányuló dekrétumok egész sorában, nem szabad elfelejtenünk, hogy azok a hatalmi eszközök, amelyekkel a kulák ellen rendelkezünk, rendelkezésünkre állnak a fogyasztási szövetkezetekkel szemben is. Ezeket teljes mértékben alkalmazzuk is. Most az a legfontosabb, hogy emeljük a termelést és növeljük a termékek mennyiségét. Ha a fogyasztási szövetkezetek nem tudják teljesíteni ezt a feladatot, ezért lakolni fognak. De ha a fogyasztási szövetkezetek, a termelőszövetkezetekkel való kapcsolataik révén akár csak némileg is növelik a termékmennyiséget, üdvözölnünk kell és fejleszteni kell kezdeményezésüket. Ha a fogyasztási szövetkezet, noha szorosabb, eleven, helyi kapcsolatban áll a termeléssel, mégsem tud növekedést elérni, akkor ez azt jelenti, hogy nem teljesítette a Szovjethatalom közvetlen feladatát. Ha csak két-három energikus elvtárs van a volosztyban,

akik készek a kulákok és a burzsoázia ellen harcolni, akkor nyert ügyünk van. Hol mellőzték Csucsin elvtárs kezdeményezését? Egyetlen példát sem hozott fel. Az a gondolat azonban, hogy a termelőszövetkezetet egybe kell kapcsolni a fogyasztási szövetkezettel és meg kell adni minden engedményt, csakhogy növeljék a termékek mennyiségét a közeljövőben — ez a gondolat kétévi tapasztalatunkból következik. Ez semmiképpen sem korlátozza sem a kommunista, sem a szovjet funkcionáriusokat a burzsoá típusú kulákszövetkezet elleni harcban. Nemcsak hogy nem korlátozza őket, hanem új fegyvert ad a kezükbe. Ha meg tudsz valamit szervezni, megjutalmazunk, de ha nem teljesíted ezt a feladatot, nemcsak azért fogunk a fejedre ütni, mert ellenforradalmár vagy, ez a Csé-Ká dolga, mint itt helyesen mondották; nem, mi azért ütünk, mert nem teljesíted az államhatalom, a Szovjethatalom és a proletariátus megbízásait.

Miljutyin elvtárs egyetlen gyakorlati érvet sem hozott fel a fogyasztási szövetkezetek egyesítése ellen, csak arra mutatott rá, hogy ez opportunizmusnak, vagy felemás dolognak tűnik fel előtte. Különös, hogy Miljutyin elvtárstól halljuk ezt, aki Rikov elvtárssal együtt nagy lépésekre készülődött — és meggyőződött róla, hogy egy tizedlépést sem tud megtenni. Erről az oldaláról tekintve, a fogyasztási szövetkezetekkel való kapcsolat pluszt jelent, mert lehetőséget nyujt arra, hogy azonnal hozzálássunk a termeléshez. Minden eszközt megadunk a politikai munkába való beavatkozás ellen, a termelési és gazdasági alárendeltség pedig teljesen a Földművelésügyi Népbiztosságtól, a Legfőbb Népgazdasági Tanácstól függ. Ezek az eszközök mind az önök rendelkezésére állnak olyan mértékben, ahogyan a szövetkezeteket ellenőrizni képesek.

Most rátérek a harmadik kérdésre, az államosítás kérdésére, amelyet Miljutyin annyira védelmezett, hogy szinte különös volt hallgatni. Bizottságot alakítottak és Kresztyinszkij elvtárs kisebbségben maradt a bizottságban, Miljutyin elvtárs pedig győztesen került ki, de most azt mondja: „Az államosítást illetőleg kész vagyok elállni a vitától." Hát minek vitázott akkor a bizottság? Ha úgy tekintik a dolgot, mint Csucsin elvtárs, akkor nincs igazuk,

amikor lemondanak az államosításról. Itt azt mondották: ha a kapitalistákat államosították, miért nem lehet államosítani a kulákokat is? Ez az érv azonban nem ok nélkül okozott itt derültséget. Valóban, bárhogyan tekintsünk is az idegen munkát kizsákmányoló jómódú parasztokra, számuk legalább félmillió, de az is lehet, hogy körülbelül egymillió. Hogyan tudnánk őket államosítani? Ez fantázia. Ehhez most nincs erőnk.

Csucsin elvtársnak tökéletesen igaza van, amikor azt mondja, hogy a szövetkezetekben számos ellenforradalmár ül, ez azonban már más kérdés. Helyesen beszéltek itt a Csé-Káról. Ha önök annyira rövidlátóak, hogy nem képesek egyes szövetkezeti vezetők leleplezésére, ültessenek oda egy kommunistát, hogy fedje fel ezt az ellenforradalmat, és ha jó kommunista az illető — a jó kommunista pedig egyben jó csekista is, akkor a fogyasztási szövetkezetben dolgozva legalább két ellenforradalmár szövetkezeti vezetőt fog fülöncsípni.

Ezért nincs igaza Csucsin elvtársnak, amikor azonnali államosítást prédikál. Ez jó volna, de nem lehetséges, mert olyan osztállyal van dolgunk, amely kevésbbé hozzáférhető számunkra, és amelyet semmiesetre sem államosíthatunk. Még az ipari vállalatokat sem mind államosítottuk. Mire egy parancs a főigazgatóságoktól és központoktól rendeltetési helyére ér, teljesen elveszti erejét: elsüllyed a papírtengerben, megreked a rossz közlekedési viszonyok miatt, vagy távíró hiányában stb. Ezért most nem lehet a szövetkezetek államosításáról beszélni. Miljutyin elvtársnak elvileg sincs igaza: érzi, hogy gyenge, és azt hiszi, egyszerűen törölni lehet ezt a pontot. De ebben az esetben ön, Miljutyin elvtárs, saját határozati javaslata alatt vágja a fát, maga állít ki bizonyítványt arról, hogy a kisebbség határozati javaslata a helyes, mert az ön határozati javaslata — a voloszty végrehajtó bizottságának való alárendelés (az első pont úgy is hangzik, hogy „rendszabályokat kell foganatosítani") — csekista szellemben fogant, ezt a szellemet pedig helytelenül viszik be egy gazdasági kérdésbe. A másik határozati javaslat azt mondja, hogy elsősorban a kommunisták számát kell növelni, a kommunista propagandát és agitá-

ciót kell fokozni, hogy meg kell teremteni az alapot. Itt nincsenek hangzatos frázisok, nem ígérünk egyszerre mézeskalácshegyeket és tejfolyókat. De ha a helyszínen vannak kommunisták, tudni fogják, mi a teendőjük, és Csucsin elvtársnak szükségtelen megmagyaráznia, hova kell cipelni az ellenforradalmárokat. Másodsorban, elő kell készíteni a megfelelő szervet. Készítsd elő a megfelelő szervet és ellenőrizd a gyakorlatban, ellenőrizd, növekszik-e a termelés, — ezt mondja a kisebbség határozati javaslata! Elsősorban teremts alapot, a többit — majd meglátjuk. Ami szükséges lesz, az a dologból magából fog adódni. Éppen elég dekrétum van arról, hogy az ellenforradalmárokat a Csé-Kába, ha pedig Csé-Ká nincs, a Forradalmi Bizottság elé kell vinni. Kevesebb handabandázást. A kisebbség határozati javaslatát kell elfogadni, amely meg-dja a fő irányvonalat.

6

KONGRESSZUSI ZÁRÓBESZÉD
ÁPRILIS 5

Elvtársak, amikor röviden összefoglaljuk kongresszusunk munkájának eredményeit, véleményem szerint elsősorban pártunk feladataival kell foglalkoznunk. A kongresszus kimerítő határozatot hozott a szervezeti kérdésben és ebben a határozatban, mint várható volt, igen fontos helyet foglal el a nevelés, az oktatás, párttagjaink szervezett felhasználásának kérdése. A mandátumvizsgáló bizottság jelentése szerint kongresszusunkon több mint 600 000 párttag volt képviselve. Valamennyien jól tudjuk, hogy milyen óriási nehézségekkel kellett megküzdenie pártunknak ezekben a harcos időkben, amikor azért kellett küzdenünk, nehogy a kormányzó pártba — amely természetesen nyílt párt, mert kormányzó párt és utat nyit a hatalomhoz — a legrosszabb elemek, a régi kapitalizmus söpredéke befurakodhassék és hozzátörleszkedhessék. És ennek a harcnak az volt az egyik eszköze, hogy pártheteket rendeztünk. Ilyen feltételek mellett, azokban a percekben, amikor különösen nehéz volt a párt és a mozgalom helyzete, amikor Gyenyikin Oreltől északra állt, Jugyenyics pedig 50 versztre közelítette meg Petrográdot, csak olyan emberek léphettek be a pártba, akik a dolgozók felszabadításának ügye iránt őszinte odaadással viseltetnek.

Ezek a feltételek most, legalábbis a közeljövőben, nem fognak megismétlődni, és meg kell mondanom, hogy pártunk tagságának az előző kongresszusokhoz viszonyítva óriási létszáma bizonyos aggodalomra ad okot és fennáll az a teljesen reális veszély, hogy pártunk gyors növekedése nem mindig tartott lépést ennek a tömegnek a mai fel-

adatokra való nevelésével. Egy pillanatra sem szabad szem elől tévesztenünk, hogy ennek a 600 000 emberből álló hadseregnek a munkásosztály élcsapatának kell lennie, hogy máskép, mint vasfegyelemmel aligha tudtuk volna két éven át feladatainkat megvalósítani. Legszigorúbb fegyelmünk alkalmazásának és fenntartásának alapfeltétele az odaadás; a fegyelem fenntartásának régi eszközei és forrásai már nincsenek meg, s mi munkánk alapjává kizárólag a nagyfokú megfontoltságot és öntudatot tettük. Ez tette lehetővé, hogy minden más állam fegyelménél magasabbrendű fegyelmet teremtsünk. Ez a fegyelem egészen más alapon nyugszik, mint a kapitalista társadalom épphogy csak fenntartható, vagy már fenn sem tartható fegyelme. Ne tévesszük szem elől, hogy az előttünk álló évben, a háború során aratott ragyogó sikerek után, nem annyira a párt kiszélesítésében áll a feladatunk, mint inkább a belső munkában, vagyis abban, hogy párttagságunkat neveljük. Nem ok nélkül szentelnek a szervezési kérdésekben hozott határozataink maximális helyet ennek a feladatnak.

Bármi áron, de el kell érnünk, hogy a proletariátusnak ez az élcsapata, ez a 600 000 tagból álló hadsereg, a rá váró feladatok magaslatán álljon, márpedig óriási fontosságú nemzetközi és belső feladatok várnak rá! Ami a nemzetközi feladatokat illeti, nemzetközi helyzetünk sohasem volt olyan kitűnő, mint jelenleg. Bármilyen ritkán jutunk is külföldi hírekhez az ottani munkások életéről, valahányszor egy-két levelet, vagy néhány európai és amerikai szocialista munkáslapot kapunk, igen nagy öröm tölt el bennünket, mert azt látjuk, hogy azokban a tömegekben, amelyekhez korábban semmiféle propaganda sem ért el, vagy a nyomorúságos opportunizmus, tisztán parlamenti szocializmus eszmekörében tengődtek, mindenütt és mindenhol, sokkal nagyobb mértékben, mint hisszük, a földkerekség minden pontján, mindenütt a Szovjethatalom, az új feladatok iránti érdeklődés óriási fokozódása észlelhető, mindenütt mélyen gyökerező forradalmi mozgalom, forradalmi erjedés van folyamatban, s mindenütt felvetik a forradalom kérdését.

Tegnap olvastam az angol szocialista munkáspárt lapjának egyik számát. Az angol munkások, akiknek intellektuel vezéreik voltak és évtizedeken át lenézték az elméletet, most egészen határozottan arról beszélnek — és a lap is ezt bizonyítja —, hogy az angol munkások is érdeklődnek a forradalom kérdése iránt, kezdi érdekelni és egyre jobban érdekli őket a revizionizmus, az opportunizmus, a parlamenti szocializmus, az általunk már jól ismert szociálárulás elleni harc. Napirendre kerül ez a harc! Határozottan mondhatjuk, hogy tökéletesen igaza volt az amerikai R. elvtársnak, aki kiadott egy vastag könyvet, amely Trockij cikkeinek és az én cikkeimnek válogatott gyüjteményét tartalmazza s ilymódon az orosz forradalom történetének összefoglalását adja. Ez az elvtárs azt mondja, hogy ha a francia forradalmat, amely világtörténelmi méretekben győzött, közvetlenül elnyomhatták, ez azért történt, mert az európai kontinensen elmaradottabb országok vették körül, ahol nem keletkezhettek azonnal a forradalommal rokonszenvező, a forradalom példáját követő, a forradalmat támogató mozgalmak. Az orosz forradalmat, amely a cári elnyomás és egész sor más feltétel (1905-tel való kapcsolat stb.) következtében más forradalmaknál előbb tört ki, a kapitalista fejlődés magasabb fokán álló országok veszik körül, amelyek lassabban közelednek a forradalomhoz, de annál alaposabban, tartósabban, szilárdabban! Látjuk, hogy a Szovjet Köztársaság híveinek és barátainak száma minden kapitalista országban évről évre, sőt hónapról hónapra tízszeresére, százszorosára, ezerszeresére nő, és meg kell mondanom, hogy több barátunk és szövetségesünk van, semmint tudnók!

Teljes kudarcot vallott a világimperializmusnak az a kísérlete, hogy katonai erővel eltiporjon minket! A nemzetközi helyzet most sokkal hosszabb és tartósabb lélekzetvételi időt engedett, mint a forradalom elején. De nem szabad elfelejteni, hogy ez is csak lélekzetvételi idő. Nem szabad elfelejtenünk, hogy az egész kapitalista világ állig fel van fegyverezve és lesi a pillanatot, keresi a legjobb stratégiai feltételeket, kutatja a támadás módjait. Semmiesetre sem szabad megfeledkeznünk róla, hogy ma még

minden gazdasági erő és minden katonai erő a rendelkezésére áll! Világméretekben mi még gyengék vagyunk, de gyorsan növekszünk, erősödünk, egyik fegyvert a másik után ragadjuk ki az ellenség kezéből, az ellenség azonban állandóan leselkedik a Szovjet Köztársaságra! A nemzetközi tőkének most az a határozott szándéka, az a terve, hogy a blokád megszüntetése után a nemzetközi batyuzást, a nemzetközi szabadkereskedelmet az itteni belföldi batyuzással egyesítse, egybeforrassza, egybekovácsolja és e batyuzás talaján új háborút készítsen elő ellenünk, újabb vermeket, csapdákat állítson nekünk.

Ezzel elérkeztünk ahhoz a fő feladathoz, amely kongresszusunk figyelmének középpontjában állott, kongresszusunk fő kérdése volt. Ez az építés feladata. A kongresszus e tekintetben igen sokat nyujtott, a gazdasági építés és a közlekedés fő kérdésében egyhangú határozatot hozott. És most, hála a párt nevelésének, el fogjuk érni, hogy ezt a határozatot a szakszervezetek hárommillió tagja egy emberként fogja végrehajtani. Ez a határozat serkentsen bennünket arra, hogy minden erőnket, fegyelmezettségünket, energiánkat az ország gazdaságának helyreállítására, elsősorban a közlekedés helyreállítására, és másodsorban az élelmiszerhelyzet helyreállítására fordítsuk.

Propagandánknak most a kérdések egész sorát kell megvilágítania, s e tekintetben minden külföldi hír és minden 10 új párttag új anyagot nyujt a propaganda számára. A propagandának a maga rendjén kell folynia, ne legyen szétfolyó, ne forgácsolja szét az erőket. Egy pillanatra sem szabad megfeledkeznünk arról, hogy a hadügy terén elért sikereinknek, a háború csodáinak az volt a forrásuk, hogy mindig arra összpontosítottuk erőnket, ami a legfőbb, a legfontosabb volt, s úgy oldottuk meg a dolgot, ahogy azt a kapitalista társadalom nem volt képes megoldani! A kapitalista társadalom ugyanis mindarról, ami különösen érdekli az állampolgárait — gazdasági létfeltételeikről, a háborúról és békéről — a kapitalista társadalom minderről suttyomban, a társadalom háta mögött dönt; a legfontosabb kérdéseket: a háború, a béke kérdését, a diplomáciai kérdéseket maroknyi kapita-

lista dönti el, akik nemcsak a tömegeket csapják be, hanem gyakran még a parlamentet is félrevezetik. Nincs olyan parlament a világon, ahol valaha is elhangzott volna egy komoly szó a háború és béke kérdésében! A kapitalista társadalomban a dolgozók gazdasági életének legfőbb kérdéseit, azt, hogy éhezni fognak-e, vagy jobban fognak élni, a tőkés mint úr, mint atyaúristen dönti el. Ilyen időszakokban minden kapitalista országban, minden demokratikus köztársaságban a nép figyelmét a szólásszabadságnak titulált lepénzelt burzsoá sajtó vonja el, amely mindenfélét kigondol és terjeszt, hogy felültesse, félrevezesse ezt a tömeget! Ezzel szemben nálunk az egész államhatalmi apparátus, az öntudatos munkás minden figyelme teljes egészében és kizárólag a fő, felelős mozzanatra, a fő feladatra összpontosul! A hadügy terén e tekintetben óriási sikereket értünk el, és az ott szerzett tapasztalatokat most át kell vinnünk a gazdasági területre.

Mi most a szocializmusba való átmenetet valósítjuk meg, és a leglényegesebb kérdés — a gabona, a munka kérdése — nem egyéni kérdés, nem a vállalkozó magánügye, hanem az egész társadalom kérdése, amikor minden valamelyest is gondolkodó parasztnak határozottan fel kell ismernie és meg kell értenie, hogy ha az állam az egész sajtóban, minden cikkben, minden ujságszámban a közlekedés kérdéséről beszél, akkor ez közügy! Ez az építés a paraszt számára átmenetet jelent a vakságból és sötétségből, amely rabszolgaságra kárhoztatta őt, az igazi szabadságba, átmenetet arra, amikor a dolgozók az összes rájuk váró nehézségeket ismerik, és a társadalmi szervezet minden erejét, az államapparátus minden erejét, az agitáció minden erejét a legegyszerűbbre és leglényegesebbre irányítják, mellőzve minden csillogást, kirakati díszt, határozatgyártást, mellőzve a körmönfont ígéreteket, — egyszóval mindazt, ami a burzsoá országokban az ujságagitátorok kenyere! Minden erőnket, minden figyelmünket ezekre a minden paraszt számára érthető, legegyszerűbb gazdasági feladatokra kell összpontosítanunk, amelyek ellen egyetlen valamennyire is becsületes középparasztnak, sőt jómódú parasztnak sem lehet kifogása, és

bármely gyűlésen vessük is fel azokat, mindig tökéletesen igazunk lesz. A legkevésbbé öntudatos munkás- és paraszti tömeg is meg fogja erősíteni, hogy a legfőbb feladat most a gazdasági élet újjáépítése, de úgy, hogy ne kerülhessen ismét a kizsákmányolók kezébe, hogy ne irgalmazzunk annak az embernek, aki egy éhező országban arra használja fel a gabonafeleslegét, hogy meggazdagodjék, a szegények pedig éhezzenek. Egyetlen olyan ember sincs, ha még olyan elmaradt, még olyan öntudatlan is, aki ne lenne tudatában annak, hogy ez nem igazságos, akiben — ha csak homályosan, ködösen is, de ne csillanna fel az a gondolat, hogy a Szovjethatalom híveinek érvei teljesen megfelelnek a dolgozók érdekeinek.

Ezekre az egyszerű feladatokra, amelyeket a nagy kapitalista társadalmakban egészen háttérbe szorítanak és a tulajdonosok magánügyének tekintenek, ezekre a kérdésekre kell összpontosítanunk minden figyelmét annak a 600 000 párttagból álló hadseregnek, amelynek soraiban egyetlen olyan embert sem szabad megtűrnünk, aki nem teljesíti feladatát; ennek nevében rá kell bírni a munkásokat, hogy egész tömegükben a legnagyobb önfeláldozással és odaadással, egy emberként csatlakozzanak hozzánk! Nehéz ezt megszervezni, de ez igen nagy erkölcsi tekintélyt kölcsönöz, ennek óriási meggyőző ereje van — ez igazságos a dolgozók szempontjából. És abban a biztos tudatban, hogy ez a feladat, hála a kongresszus munkájának, most éppolyan ragyogóan megoldható, még ha egész sor balsiker és hiba árán is, mint ahogy a katonai feladatot megoldottuk, ebben a biztos tudatban elmondhatjuk, hogy most rajtunk a szeme minden európai és amerikai ország munkásainak, s azzal a várakozással tekintenek ránk: vajjon megoldjuk-e ezt a ránk háruló nehezebb feladatot, — mert ez a feladat nehezebb, mint a katonai győzelem feladata volt! Pusztán lelkesedéssel, pusztán önfeláldozással és hősi lendülettel ezt nem lehet megoldani! Ebben a szervezési munkában, amelyben mi, oroszok, gyengébbek voltunk másoknál, ebben az önfegyelmezési munkában, amelynek során meg kell mutatnunk, hogy félre tudjuk vetni mindazt, ami nem tartozik az ügyhöz és el tudjuk érni azt, ami a legfőbb, — ebben

a munkában semmit sem lehet gyorsan elérni, és a gabonabegyüjtés, a közlekedés megjavítása, és általában a gazdaság helyreállítása terén, ahol csak lépésről lépésre haladunk előre, ahol a talajt készítjük elő és kevés, de tartós az eredmény — ebben a munkában az egész világ munkássága reánk tekint, várva új győzelmeinket! Meg vagyok róla győződve, hogy kongresszusunk határozataira támaszkodva, elérve azt, hogy a 600 000 párttag egy emberként dolgozzék, és szorosabb kapcsolatot teremtve a gazdasági szervekkel és a szakszervezetek szerveivel, — éppúgy győzelmesen tudjuk megoldani ezt a feladatot is, mint ahogy a katonai feladatot megoldottuk, és gyorsan és szilárdan haladunk a Szocialista Szovjet Világköztársaság győzelme felé! (T a p s.)

A KOMPROMISSZUMOKRÓL[99]

Lansbury elvtárs beszélgetésünk során különösen kiemelte az angol munkásmozgalom opportunista vezetőinek következő érvelését:

a bolsevikok kompromisszumokat kötnek a kapitalistákkal, például az Észtországgal kötött békeszerződésben hozzájárultak az erdőkoncessziókhoz; márpedig akkor nem kevésbbé jogosak az angol munkásmozgalom mérsékelt vezetőinek a kapitalistákkal kötött kompromisszumai is.

Lansbury elvtárs azt állítja, hogy ez az érvelés nagyon elterjedt Angliában, fontos a munkások számára és sürgős elemzést igényel.

Megpróbálok eleget tenni ennek a kívánságnak.

I

Köthet-e a proletárforradalom híve kompromisszumokat a kapitalistákkal vagy a kapitalisták osztályával?

Nyilván ez a kérdés az alapja az említett okoskodásnak. De a kérdésnek ilyen általános feltevése vagy a kérdező rendkívüli politikai tapasztalatlanságát és politikai öntudatának alacsony színvonalát bizonyítja, vagypedig alávaló szándékát, hogy szofizmussal leplezze a banditizmus, a rablás, mindenféle kapitalista erőszak igazolását.

Valóban, nyilvánvaló ostobaság volna erre az általános kérdésre tagadólag válaszolni. Természetes, hogy a proletárforradalom híve köthet kompromisszumokat vagy megegyezéseket a kapitalistákkal. Minden attól függ, hogy

milyen megegyezést köt és *milyen körülmények között*. Ebben és csakis ebben lehet és kell keresni a proletárforradalom szempontjából jogos megegyezés és az (ugyanabból a szempontból) áruló, renegát megegyezés közötti különbséget.

Ennek megvilágítására előbb emlékezetbe idézem a marxizmus megalapítóinak véleményét, majdpedig a legegyszerűbb és legszemléltetőbb példákra fogok hivatkozni.

Marxot és Engelst nem ok nélkül tartják a tudományos szocializmus megalapítóinak. Mindketten kíméletlen ellenségei voltak mindenféle frázisnak. Arra tanítottak, hogy a szocializmus kérdéseit (köztük a szocialista taktika kérdéseit is) tudományosan kell felvetni. És amikor Engels a mult század 70-es éveiben a francia blanquistáknak, a Kommün menekültjeinek forradalmi kiáltványát bírálta, kereken megmondta nekik, hogy kérkedő kijelentésük: „semmiféle kompromisszumot", üres frázis[100]. Nem tehetünk fogadalmat, hogy sohasem kötünk kompromisszumokat. A lényeg az, hogy minden kompromisszumon át, amelyekre a körülmények folytán olykor még a legforradalmibb osztály legforradalmibb pártja is szükségszerűen rákényszerül, hogy minden kompromisszumon keresztül is meg tudjuk őrizni, szilárdítani, edzeni, tovább tudjuk fejleszteni a munkásosztály és szervezett élcsapata, a kommunista párt forradalmi taktikáját és szervezetét, forradalmi öntudatát, elszántságát, felkészültségét.

Aki ismeri Marx tanításának alapelveit, annak számára ez a nézet Marx egész tanításából elkerülhetetlenül következik. Mivel pedig Angliában a chartizmus óta (amely sok tekintetben a marxizmus előkészítése volt, „az utolsóelőtti szó" a marxizmushoz) a marxizmus számos történelmi okból háttérbe szorult, háttérbe szorították a tradeunionok és a szövetkezetek opportunista, félig burzsoá vezérei, megpróbálom a fentebb kifejtett nézet helyességét a mindennapi, a politikai és a gazdasági élet közismert jelenségeinek területéről vett tipikus példákkal megvilágítani.

Azzal a példával kezdem, amelyet egyszer egyik beszédemben már felhoztam. Tegyük fel, hogy automobilon utaznak, és fegyveres banditák támadják meg

önöket. Tegyük fel, hogy önök, amikor revolvert szegeznek homlokuknak, odaadják automobiljukat, pénzüket, revolverüket a banditáknak, akik az önök automobilját stb. újabb rablásokra használják fel.

Ebben az esetben önök kétségtelenül kompromisszumot kötöttek a banditákkal, megegyeztek a banditákkal. Ez az alá nem írt, hallgatólagosan kötött megegyezés kétségtelenül egészen határozott és pontos megegyezés: „odaadom neked, banditának, automobilomat, fegyveremet, pénzemet, te pedig megkímélsz engem kellemes szomszédságodtól."

Kérdem, nevezhető-e az az ember, aki *ilyen* megegyezést kötött a banditákkal, a banditizmus *részesének*, olyan személyek ellen elkövetett rablótámadás *részesének*, akiket a bandita a kötött megegyezés értelmében tőle kapott automobil, pénz és fegyver segítségével kifosztottak?

Nem, nem nevezhető annak.

Ez egészen világos és egyszerű, szinte triviális.

És ugyanolyan világos, hogy ha hallgatólagosan más feltételek mellett adják át a banditáknak az automobilt, pénzt és fegyvert, akkor ezt minden józan gondolkodású ember banditizmusban való részességnek fogja tekinteni.

A következtetés világos: ugyanolyan képtelenség eleve fogadalmat tenni, hogy sohasem kötünk megegyezéseket, vagy kompromisszumokat a banditákkal, mint amilyen képtelenség a banditizmusban való részesség igazolását abból az absztrakt tételből levezetni, hogy — általánosságban — a banditákkal való megegyezések olykor megengedhetők és szükségesek.

Vegyünk most egy politikai példát...

A megírás ideje: 1920 március—április.

Először 1936-ban jelent meg.

TÁVIRAT G. K. ORDZSONIKIDZÉNEK

1920. IV 2.

A Kaukázusi Front Forradalmi Katonai Tanácsának, Ordzsonikidzének

Mégegyszer kérem, cselekedjék óvatosan és feltétlenül tanusítson maximális jóindulatot a muzulmánok irányában, különösen amikor bevonulnak Dagesztánba. Minden módon, mégpedig a legünnepélyesebben fejezze ki rokonszenvét a muzulmánok iránt, hangsúlyozza autonómiájukat, függetlenségüket stb. A dolgok menetéről értesítsen pontosabban és gyakrabban[101].

Lenin

Először 1942-ben jelent meg.

BESZÉD A BÁNYAMUNKÁSOK I. ÖSSZOROSZORSZÁGI ALAKULÓ KONGRESSZUSÁN[102]

Elvtársak! Először is engedjék meg, hogy a Népbiztosok Tanácsa nevében üdvözöljem a bánya- és szénipari munkások első kongresszusát.

Elvtársak, ennek a kongresszusnak és ennek az egész iparágnak a jelentősége rendkívül nagy a Szovjet Köztársaság számára. Önök természetesen valamennyien tudják, hogy szénipar nélkül semmiféle korszerű ipar, semmiféle gyár el nem képzelhető. A szén az ipar valóságos kenyere, enélkül a kenyér nélkül az ipar áll, enélkül a kenyér nélkül a vasúti közlekedés szánalmas tengődésre van ítélve és semmiképpen sem állítható helyre; enélkül a kenyér nélkül minden ország nagyipara széthull, felbomlik, visszafejlődik az ősbarbárság felé; ma még az olyan országokban is, amelyek sokkal fejlettebbek Oroszországnál, amelyek sokkal kevesebbet szenvedtek a háborútól, mint Oroszország, még a győztes országokban is a szénínség és válság a leggyötrelmesebben érezteti hatását. Annál szükségesebb, hogy az elvtársak, akik egy szilárd, erős, hatalmas és öntudatos bányamunkás szakszervezet megteremtése céljából itt egybegyűltek, világosan lássák, hogy az egész Szovjet Köztársaság, az egész munkás-paraszt hatalom milyen óriási feladatokat ró erre a kongresszusra, a bányamunkásokra, mert most, az után az elkeseredett harc után, melyet két éven át a fehérgárdisták és kapitalisták ellen folytattunk, akiket az egész világ kapitalistái támogattak, most, kivívott győzelmeink után, újból nehéz, a korábbinál semmivel sem könnyebb, bár nemesebb harc vár ránk, harc a vértelen fronton, a munka frontján.

Amikor a véres fronton a földbirtokosok és kapitalisták azzal próbálkoztak, hogy Oroszországban eltiporják a Szovjethatalmat, úgy látszott, hogy a Szovjet Köztársaság ügye reménytelen, hogy Szovjet-Oroszország, ez a rendkívül gyenge, rendkívül elmaradott, ez a legjobban feldúlt ország nem lesz képes helytállni az egész világ kapitalistáival szemben. A világ leggazdagabb hatalmai támogatták ebben a harcban az orosz fehérgárdistákat, száz- és százmillió rubelt dobtak ki megsegítésükre, hadifelszerelést adtak, külföldön külön táborokat szerveztek tisztek kiképzésére, és még máig is léteznek külföldön toborzó irodák, amelyek a világ leggazdagabb kapitalistáinak segítségével orosz hadifoglyokat és önkénteseket toboroznak a Szovjet-Oroszország elleni háborúra. Természetesen reménytelen vállalkozásnak látszott, hogy Oroszország megállja a helyét a világ katonai hatalmaival szemben, amelyek erősebbek nálunk. De ez a csoda mégis lehetségesnek bizonyult, ez alatt a két év alatt Szovjet-Oroszország ezt a csodát valóra váltotta.

A világ leggazdagabb hatalmai ellen vívott háborúból Szovjet-Oroszország került ki győztesként. Miért? Természetesen nem azért, mert katonailag erősebbek voltunk. Nem. Hanem azért, mert a civilizált államokban voltak katonák, akiket már nem lehetett becsapni, annak ellenére sem, hogy egész halom írással igyekeztek bebizonyítani nekik, hogy a bolsevikok német ügynökök, bitorlók, árulók, terroristák. Mint látjuk, ennek a munkának az lett az eredménye, hogy a katonák vagy mint meggyőződéses bolsevikok, vagy mint olyan emberek tértek vissza Odesszából, akik kijelentették, hogy „a munkás-paraszt kormány ellen nem fognak harcolni". Győzelmünk legfőbb oka az volt, hogy a nyugateurópai fejlett országok munkásai annyira megértették a dolgot és annyira együttéreztek a munkásosztállyal nemzetközi méretekben, hogy a hazudozó burzsoá sajtó aljas rágalmai ellenére, amelyeket kiadványainak millió és millió példányában szórt a bolsevikokra, a munkások mégis mellettünk voltak, és ez a körülmény eldöntötte háborúnkat. Világos volt mindenki előtt, hogy ha a katonák százezrei úgy harcoltak volna ellenünk, mint ahogy Németország ellen harcoltak, nem tarthattuk

volna magunkat. Ez nyilvánvaló volt mindenki számára, aki tudja, hogy mi a háború. Mégis megtörtént a csoda, győzelmet arattunk fölöttük, ők pedig széjjelhulltak az egymás elleni marakodásban; kitűnt, hogy hírhedt Népszövetségük veszett kutyák szövetsége, amelyek egymás szájából tépik ki a csontot és egyetlenegy kérdésben sem tudnak megegyezni, a bolsevikok közvetlen és közvetett, tudatos és kevésbbé tudatos hívei ellenben napról napra, óráról órára gyarapodnak minden országban.

Mindenki, aki együttérez a szocializmussal, tud a II. Internacionáléról, amely 25 éven át, 1889-től 1914-ig, vezette a szocialista mozgalmat minden országban, az imperialista háború kitörésekor azonban a II. Internacionále szocialistái saját kormányukhoz szegődtek, mindegyikük saját kormányát védelmezte; mindenki, aki köztársaságpártinak, eszernek és menseviknek számított, minden országban saját kormánya mellé állt, saját hazáját védelmezte, eltitkolta, nem hozta nyilvánosságra a titkos szerződéseket; azok a szocialisták, akik mint a munkásosztály vezérei szerepeltek, átálltak a kapitalisták oldalára, az orosz munkásosztály ellen mentek. A német kormány élén scheidemannisták állnak, akik mindmáig szociáldemokratáknak nevezik magukat, holott a legalávalóbb hóhérok, akik a földbirtokosokkal és kapitalistákkal szövetségben meggyilkolták a német munkásosztály vezéreit, Rosa Luxemburgot és Karl Liebknechtet és lemészároltak 15 000 német proletárt. A III., Kommunista Internacionále, fennállásának egy éve alatt teljes győzelmet aratott. A II. Internacionále végérvényesen összeomlott.

Ilyen erős befolyást gyakorolt az orosz Szovjethatalom az egész világ munkásságára, mindenféle hazugság ellenére, a Szovjethatalomra szórt minden rágalom ellenére. A katonák és munkások azt tartják, hogy a hatalomnak azok kezében kell lennie, akik dolgoznak, aki pedig nem dolgozik, az ne is egyék; aki dolgozik, azt szavazati jog illeti az államban, annak befolyása van az államügyek eldöntésére. Ez egyszerű igazság, és a munkásosztály milliói megértették ezt.

Most nehéz feladat vár önökre — katonai győzelmeink után egy még nehezebb győzelmet kell kiharcolniok. Ez a győzelem annál is nehezebb, mert a hősiesség itt egymagában nem elegendő, itt csak szívós munkával lehet eredményeket elérni, itt évekig tartó megfeszített munkára van szükség.

A kapitalisták az egész világon igyekeznek bevetni a munkaerőt és növelni a termelést, de a munkások így válaszolnak nekik: előbb adjatok enni a munkásoknak, előbb hagyjátok abba a munkások életének rovására folytatott marakodást, előbb szüntessétek be a mészárlást, mert tegnap milliók pusztultak el azért, hogy az angol ragadozók uralkodjanak-e, vagypedig másvalaki. Amíg a kapitalistáké a hatalom, mi nem a termelés fokozására gondolunk, hanem arra, hogy lerázzuk nyakunkról a kapitalistákat.

De attól a perctől kezdve, hogy lerázták a kapitalistákat, bizonyítsák be, hogy kapitalisták nélkül is tudják emelni a termelékenységet, cáfolják meg azt a hazugságot, melyet a kapitalisták terjesztenek az öntudatos munkásokról, mondván, hogy ez nem forradalom, ez nem új rend, ez egyszerűen pogrom, ez egyszerűen bosszú a kapitalisták ellen, hogy a munkások maguk sohasem lesznek képesek megszervezni és a pusztulás állapotából kivezetni az országot, hogy a munkások csak anarchiát teremtenek. Ezt a hazugságot terjesztik millió és millió úton-módon a világ kapitalistái, s ez a hazugság, a pártonkívülieken keresztül, a bolsevikok ellenfelein keresztül ezernyi úton-módon behatol az orosz munkások közé is, különösen azok közé, akik a legkevésbbé felvilágosultak, akiket a kapitalizmus a legjobban megrontott, vagy akik a legtudatlanabbak. És láttuk, hogy ha a Szovjethatalom kétévi fennállása alatt legyőztük az egész világot, ezt legfőkép a munkások hősiességének köszönhetjük.

Szemrehányást tesznek nekünk a proletárdiktatúra miatt, a munkások kíméletlen, kemény, vashatalma miatt, amely nem riad vissza semmitől és amely azt mondja: aki nem velünk — az ellenünk, s aki a legkisebb mértékben is ellenszegül ennek a hatalomnak, azt összezúzzuk. De mi erre a hatalomra büszkék vagyunk, és azt mondjuk: ha

nem lett volna a munkásoknak ez a vashatalma, ha nem lett volna ilyen munkásélcsapat, akkor nemhogy két évig, de még két hónapig sem tarthattuk volna magunkat. Ennek a diktatúrának köszönhetjük azt, hogy valahányszor nehéz helyzetbe kerültünk a háborúban, a párt mozgósította a kommunistákat, s ők hullottak elsőkként az első sorokban, pusztultak ezrével Jugyenyics és Kolcsak frontján; elhullottak a munkásosztály legjobb fiai, feláldozták magukat, mert megértették, hogy ők elpusztulnak ugyan, de nemzedékeket mentenek meg, megmentik a munkások és parasztok ezreit és ezreit. Kíméletlenül megbélyegezték és üldözték a haszonlesőket, azokat, akik a háborúban csak magukra gondoltak, és irgalmat nem ismerve agyonlőtték őket. Mi büszkék vagyunk erre a diktatúrára, a munkásoknak erre a vashatalmára, amely azt mondotta: mi megdöntöttük a kapitalistákat, és akár életünk feláldozásával is visszaverjük bármely arra irányuló kísérletüket, hogy hatalmukat visszaállítsák. Senki sem éhezett úgy e két év alatt, mint Petrográd, Moszkva és Ivanovo-Voznyeszenszk munkásai. Most kiszámították, hogy a munkások ez alatt a két év alatt nem kaptak többet évente 7 pud kenyérnél, ugyanakkor a gabonatermelő kormányzóságok parasztjai legalább 17 pudot fogyasztottak. A munkások nagy áldozatokat hoztak, betegségek pusztították őket, soraikban emelkedett a halandóság, mégis be fogják bizonyítani, hogy nem bosszúérzetből keltek fel a kapitalisták ellen, hanem azért, mert sziklaszilárdan elhatározták, hogy olyan társadalmi rendet teremtenek, amelyben nem lesznek földbirtokosok és kapitalisták. Ezért hozták az áldozatokat, s csakis ilyen példátlan, emellett tudatosan, önként vállalt áldozatokkal, a Vörös Hadsereg fegyelmével s nem a régi fegyelem eszközeivel alátámasztott óriási áldozatokkal tarthatták meg az élenjáró munkások diktatúrájukat és érdemelték ki az egész világ munkásságának tiszteletét. Azok, akik különösképpen rágalmazzák a bolsevikokat, ne felejtsék el, hogy a diktatúra a legtöbb áldozatot, a legnagyobb éhínséget éppen a munkások számára jelentette, akik a diktatúrát megvalósították. Az ivanovo-voznyeszenszki, petrográdi és moszkvai munkások ez alatt a két év alatt annyit

szenvedtek, amennyit a vörös frontokon vívott harcban senki nem szenvedett.

Főképpen és elsősorban ezt kell szem előtt tartaniok, ezt kell mélyen tudatukba vésniök a széniparban dolgozó elvtársaknak. Az önök csapata — élcsapat. A háborút folytatjuk — de nem a véres háborút, azt befejeztük, s most — szerencsénkre — senki sem meri Szovjet-Oroszországra vetni magát, mert tudják, hogy vereséget fognak szenvedni, hiszen az öntudatos munkásokat nem lehet ellenünk vezetni: azok éppúgy fel fogják robbantani a kikötőket, mint ahogy felrobbantották Arhangelszkben az angoloknál, mint ahogy felrobbantották Odesszában. Ez bebizonyított tény, ezt kiharcoltuk, de a háborút, a gazdasági háborút mégis folytatjuk. A batyuzók ellen, az ellen a nem nagyszámú munkás ellen, akiket megrontott a régi kapitalizmus, akik így gondolkodnak: „emeljék a béremet, a többire pedig fütyülök", — most ezek ellen harcolunk. „Adjatok nekem kétszerannyi bért, adjatok nekem naponként 2—3 font kenyeret", arra azonban, hogy ők a munkások és parasztok védelme érdekében dolgoznak, arra, hogy ők a kapitalisták meghódítására indulnak, erre nem gondolnak. Ellenük az elvtársi nevelés, az elvtársias befolyásolás módszereivel kell harcolni, és ezt csakis a szakszervezetek végezhetik el. Az ilyen munkásoknak meg kell magyarázni, hogy ők a batyuzók és spekulánsok pártjára, a gazdag parasztok pártjára állnak, akik azt mondják: „minél több a gabonám, annál jobban megszedem magam", „mindenki magáért, csak az isten mindenkiért", — meg kell magyarázni nekik, hogy így csak a kapitalista urak gondolkodnak és azok, akik ragaszkodnak a régi kapitalista szokásokhoz: mi azonban azokat, akik régi módra gondolkodnak, árulóknak, hitszegőknek tekintjük, akiket a munkásosztály megbélyegez és pellengérre állít. Kapitalista országok vesznek körül bennünket, s az egész világon egyesülnek ellenünk, egyesülnek batyuzóinkkal, erőszakkal akarnak megdönteni bennünket, azt hiszik, hogy erősebbek nálunk. Mi továbbra is ostromolt erőd vagyunk, — erre az erődre tekint az egész világ munkássága, mert tudja, hogy innen várhatja a szabadságot, és ebben az ostromolt erődben, mint katonák, irgalmat nem ismerve,

katonai fegyelemmel és önfeláldozással kell cselekednünk. A haszonlesőket, akik csoportjuk érdekeit nem akarják összeegyeztetni a munkások és parasztok érdekeivel, nem tűrhetjük a munkásság soraiban.

A szakszervezet segítségével olyan elvtársias fegyelmet kell teremtenünk, amilyen a Vörös Hadseregben volt, amilyent legjobb szakszervezeteink alakítanak ki, s amilyent meggyőződésem szerint önök is, akik most megalakítják a bányamunkások szakszervezetét, meg fognak teremteni.

Az önök szervezete egyik legfontosabb szakszervezetünk lesz, s az államhatalom részéről megkapnak minden segítséget, amit csak nyujthatunk. És meggyőződésem, hogy önök is ugyanilyen áldozatokat fognak hozni annak érdekében, hogy megteremtsék a szilárd munkafegyelmet, hogy fokozzák a munka termelékenységét és a szénipari munkások áldozatkészségét, akik talán a legnehezebb, a legpiszkosabb, a legártalmasabb munkát végzik, melyet az emberi technika általában kiküszöbölni igyekszik.

Most azonban, hogy megmentsük a Szovjethatalmat, kenyeret, vagyis szenet kell adni az iparnak. Enélkül nem állíthatjuk helyre a gazdaságot, nem indíthatjuk meg a vasutakat, enélkül nem indíthatjuk meg a gyárakat és nem tudunk gabonáért cserecikkeket adni a parasztoknak, akik természetesen nem elégedhetnek meg csupán színes papírral, akik kölcsönt adnak nekünk, mert kötelesek gabonát kölcsönadni az éhező munkásoknak. Mi viszont kötelesek vagyunk ezt a kölcsönt visszatéríteni, és ezért meg kell tízszereznünk a termelést, meg kell indítanunk minden gyárat.

Elvtársak, ez az óriási feladat hárul minden öntudatos munkásra, minden munkásra, aki megérti, hogy a Szovjethatalom és a szocializmus megőrzéséről és megszilárdításáról van szó, hogy a későbbi nemzedékeket örökre megváltsuk a földbirtokosok és kapitalisták igájától. Aki ezt nem akarja megérteni, azt űzzük ki a munkásság soraiból, aki pedig nem eléggé érti ezt a feladatot, arra a szakszervezetek fognak hatni oktatással, befolyásukkal és propagandával, azzal, hogy a legmesszebbmenően gondos-

kodnak a termelésről és fegyelemről. Ezen az úton haladva megszilárdítjuk a munkás-paraszt hatalmat, s ennek a hosszadalmas, de mindennél fontosabb munkának a segítségével önök jelentősebb győzelmeket fognak aratni, és kell is, hogy arassanak, mint aminőket Vörös Hadseregünk aratott a fronton.

Megjelent: „A Bányamunkások I. Összoroszországi Alakuló Kongresszusának határozatai és rendelkezései" c. brosúrában. Moszkva 1920.

BESZÉD A SZAKSZERVEZETEK III. ÖSSZOROSZORSZÁGI KONGRESSZUSÁN, 1920 ÁPRILIS 7-ÉN[103]

(Hosszantartó viharos taps, amely lelkes ünneplésbe megy át.) Elvtársak, mindenekelőtt engedjék meg, hogy a Népbiztosok Tanácsa nevében üdvözöljem a Harmadik Összoroszországi Kongresszust. (Taps.) Elvtársak, a Szovjethatalom éppen most különösen fontos pillanatot él át, amely a fordulat időszakának sok tekintetben nagyon bonyolult és nagyon érdekes feladatai elé állít minket. És éppen ennek az időszaknak a sajátossága ró különös feladatokat és különös felelősséget is a szakszervezetekre a szocializmus építése terén.

Ezért most nem is annyira az éppen befejeződött pártkongresszus egyes határozataival szeretnék foglalkozni (erről részletesebb beszámolót fognak hallani). A szovjet politika feltételeiben bekövetkezett azon változásokkal kívánok foglalkozni, amelyek a szocialista építés valamennyi feladatát egybekapcsolják a szakszervezetek tevékenységével. A mostani helyzet legfőbb sajátossága az, hogy a katonai feladatokról, amelyek eddig teljesen lekötötték a Szovjethatalom figyelmét és erőit, áttérünk a békés gazdasági építés feladataira. Mindenekelőtt meg kell jegyeznünk, hogy a Szovjethatalom és a Szovjet Köztársaság nem először áll e feladatok előtt. Másodszor térünk vissza ennek a kérdésnek a megoldásához, — a történelem a proletárdiktatúra időszakában már másodszor helyezi homloktérbe a békés építés feladatait.

Ez először 1918 elején volt, akkor, amikor a régi kapitalista hadsereg teljesen felbomlott, saját hadseregünk pedig nem volt, s azt rövid idő alatt megteremteni nem

tudtuk, s amikor ilyen viszonyok között a német imperializmus rövid ideig tartó, de hatalmas támadása után a német imperialista rablók ránk kényszerítették a breszti békét. Úgy látszott, hogy a katonai feladatok a Szovjethatalom reális erejének gyengesége miatt háttérbe szorultak. Úgy látszott, hogy áttérhetünk a békés építés feladataira. Akkor is én tartottam beszámolót az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság 1918 április 29-i ülésén, majdnem két évvel ezelőtt, s a KB beszámolómmal kapcsolatban több tézist fogadott el, amelyeket ki is nyomtattunk. Azért említem ezt, mert a tézisek már akkor több olyan kérdést tartalmaztak — munkafegyelem stb. —, melyek a jelenlegi kongresszus napirendjén is szerepelnek. Az akkori helyzet hasonlít a mostanihoz. Állítom, hogy most is azok a viták és nézeteltérések állnak figyelmünk középpontjában, amelyek két évvel ezelőtt is megvoltak a szakszervezeti mozgalomban. Felette hibás azt mondani, hogy az OKP IX. kongresszusának határozatai a mostani viták eredményei. Ez az állítás alkalmat nyujthat arra, hogy elferdítsék az események igazi menetét. És ezért, a kérdés lényegének helyes megértése és a kérdés helyes eldöntése szempontjából, hasznos lesz összehasonlítást tenni és elgondolkodni azon, hogy mi volt a helyzet 1918 elején és mi most.

Akkor, a német imperializmus elleni háborút követő rövid szünet után, békés építésünk feladatai kerültek előtérbe. Úgy látszott, hogy a békés építés hosszú időszakára számíthatunk. A polgárháború még nem kezdődött meg. Krasznov, a németek segítségére támaszkodva, csak éppen hogy feltűnt a Donvidéken. Az Urálban és Északon még nem voltak megmozdulások. A Szovjet Köztársaság óriási területet tartott kezében, annak a területnek a kivételével, amelyet a breszti béke vett el tőle. Olyan volt a helyzet, hogy a békés munka tartós időszakára számíthattunk. És ebben a helyzetben az első dolog, amit a Kommunista Párt napirendre tűzött, és amit egész sor határozat, különösen az 1918 április 29-i határozat hangsúlyozott, az volt, hogy a munkafegyelem érdekében nagyarányú propagandát kell folytatni, hogy a munkafegyelem megvalósítását fokozott mértékben kell követelni.

A diktátori hatalom és az egyszemélyi vezetés nem mond ellent a szocialista demokratizmusnak. Erre most azért kell emlékeztetnem, hogy megértsék pártunk nemrég tartott kongresszusának határozatait. Ezeket nem lehet a csak most felvetett kérdésekre adott feleletnek tekinteni, itt a jelen korszak viszonyaival összefüggő dolgokról van szó. És aki ebben kételkedik, hasonlítsa össze, hogy mi volt a helyzet két évvel ezelőtt, és meg fogja érteni, hogy a jelenlegi helyzetben minden figyelmünket a munkafegyelem kérdéseire, a munkahadseregek kérdéseire kell fordítani, noha két évvel ezelőtt szó sem volt munkahadseregekről. Csak akkor juthatunk helyes következtetésre, csak akkor tudjuk az apró részleteket mellőzni és homloktérbe állítani azt, ami általános és döntő, ha a kérdés mostani feltevését összehasonlítjuk a kérdés akkori feltevésével. A kommunisták pártja és a Szovjethatalom minden figyelmét a békés gazdasági építés kérdésére, a diktatúra kérdéseire, az egyszemélyi vezetés kérdéseire összpontosítja. E kérdések ilyetén megoldásához nemcsak a kemény polgárháború két esztendeje alatt szerzett tapasztalat vezet bennünket.

Amikor ezeket a kérdéseket 1918-ban először felvetettük, nem volt polgárháború és semmiféle tapasztalatról nem lehetett szó.

Következésképpen nemcsak a Vörös Hadsereg és a győzelmes polgárháború tapasztalata, hanem valami mélyebb, a munkásosztály diktatúrájának feladataival általában összefüggő ok késztetett most bennünket arra, hogy, mint két évvel ezelőtt is, minden figyelmünket a munkafegyelem kérdésére összpontosítsuk, mely a szocializmus egész gazdasági építésének sarkalatos kérdése, a proletárdiktatúráról alkotott felfogásunk alapja. A kapitalizmus megdöntése óta forradalmunk minden egyes napja áthidalhatatlanul elválaszt bennünket a régi, keresztül-kasul kispolgári internacionalisták nagyhangon hirdetett felfogásától, akik azt hitték, hogy a burzsoá parlamentarizmus demokratikus intézményein belül — a föld, a termelési eszközök és a tőke magántulajdonának fenntartása mellett — a többség határozatával megoldható a kérdés, amikor valójában csakis az elkeseredett osztályharc az

egyedüli megoldás. A proletárdiktatúra jelentősége, valóságos gyakorlati feltételei akkor bontakoztak ki előttünk, amikor eldőlt a hatalom meghódításának kérdése és gyakorlatilag hozzáfogtunk a proletárdiktatúra megvalósításához; láttuk, hogy az osztályok harca ezután sem szűnik meg, hogy a kapitalistákon, a földbirtokosokon aratott győzelem nem szüntette meg, csak szétverte, de végleg nem szüntette meg ezeket az osztályokat. Elegendő, ha a tőke nemzetközi kapcsolatára utalunk, amely sokkal tartósabb és szilárdabb, mint jelenleg a munkásosztály kapcsolata.

A tőke, ha nemzetközi méretekben tekintjük, most is erősebb a Szovjethatalomnál és a szovjet rendszernél, nemcsak katonailag, hanem gazdaságilag is. Ebből az alapvető megállapításból kell kiindulnunk és erről sohasem szabad megfeledkeznünk. A tőke elleni harc formái váltakoznak, ezek a formák hol nyiltan nemzetközi jellegűek, hol pedig egy országra szorítkoznak. Ezek a formák váltakoznak. Akár a háborús, akár a gazdasági helyzetről, vagy a társadalmi rendet érintő bármely más mozzanatról van szó, a harc tovább tart, és az osztályharc alaptörvényét forradalmunk megerősíti. Mennél jobban tömörül a proletariátus, megdöntve a burzsoá osztályokat, annál többet tanul. A forradalom a harc folyamán bontakozik ki. A harc a tőkések megdöntése után sem szűnik meg. Ha a tőkéseket egy országban megdöntötték, ennek csak akkor lesz gyakorlati jelentősége az egész világ számára, ha ez a megdöntés már megszilárdult. Hiszen az Októberi Forradalom elején a kapitalisták csak kuriózumnak tekintették forradalmunkat: sok minden furcsaság történhet ott a végeken.

Ahhoz, hogy a proletárdiktatúra világjelentőségű legyen, az volt szükséges, hogy gyakorlatilag valamely országban megszilárduljon. A kapitalisták, és nemcsak az orosz kapitalisták, akik azonnal segítségért rohantak a többi kapitalistához, hanem más országok kapitalistái is, csak ekkor győződtek meg róla, hogy e kérdéshez való viszony nemzetközi jelentőségű. A kapitalisták ellenállásának ereje nemzetközi méretekben csak akkor érte el azt a fokot, amelyet elért. Csak akkor bontakozott ki Oroszországban a polgárháború, és a győztes országok

csak akkor voltak készek arra, hogy az orosz kapitalistáknak és földbirtokosoknak segítséget nyujtsanak ebben a polgárháborúban.

Oroszországban az osztályharc 1900-ban teljesen kialakult, a szocialista forradalom győzelme azonban 1917-ben következett be. A megdöntött osztály ellenállása ezután nemcsak hogy kibontakozott, hanem a proletariátus és a parasztság kölcsönös viszonyából még új erőforráshoz is jutott. Ezt mindenki tudja, aki valamelyest is tanulmányozta a marxizmust, aki a szocializmust a munkásosztály nemzetközi mozgalmának talajára mint annak egyedüli tudományos alapjára helyezte. Mindenki tudja, hogy a marxizmus az osztályok megszüntetésének elméleti megalapozása. Mit jelent ez? Azt, hogy a szocializmus győzelméhez nem elegendő megdönteni a kapitalistákat, hanem meg kell szüntetni a proletariátus és a parasztság közötti különbséget is. A parasztság helyzetét az jellemzi, hogy egyfelől dolgozó osztály, melyet a földbirtokosok, kapitalisták évtizedeken és évszázadokon át elnyomtak, és ezért még nagyon sokáig emlékezetében fog maradni, hogy csakis a munkások szabadították meg őt ettől az elnyomástól. Erről évtizedekig lehet vitatkozni, erről a kérdésről rengeteget írtak össze, ebben a kérdésben sok frakciós csoportosulás alakult, most azonban látjuk, hogy ezek a nézeteltérések az élet tényeivel szemben elhalványultak. A parasztok mint dolgozók, évekig nem felejtik el azt — és ez valóban így is volt —, hogy csakis a munkások szabadították meg őket a földbirtokosoktól. Ez vitathatatlan, — de a parasztok az árugazdaság viszonyai között tulajdonosok maradnak. Ha gabonát adnak el a szabad piacon, ha batyuznak és spekulálnak, minden ilyen eset az árugazdaság, következésképpen a kapitalizmus visszaállítását jelenti. Amikor megdöntöttük a kapitalistákat, ezzel felszabadítottuk a parasztságot, azt az osztályt, amely a régi Oroszországban kétségtelenül a lakosság többsége volt. A termelésben a parasztság tulajdonos maradt, és a burzsoázia megdöntése után új kapitalista viszonyokat szült és szül. Ezek gazdasági helyzetünk legfőbb vonásai. Innen erednek azok az ostoba beszédek, melyeket olyan emberektől hallunk, akik nem értik a hely-

zetet. Az egyenlőség, szabadság és demokrácia hangoztatása a mai helyzetben — ostoba fecsegés. Osztályharcot folytatunk és célunk: az osztályok megszüntetése. Amíg lesznek munkások és parasztok, a szocializmus megvalósítatlan marad. És a gyakorlatban folyik a kérlelhetetlen harc lépten-nyomon. Gondolkodnunk kell azon, hogy a proletariátus, amely olyan erős kényszerítő apparátussal rendelkezik, mint az államhatalom, hogyan és milyen feltételek mellett nyerheti meg a parasztot mint dolgozót, és hogyan, milyen feltételek mellett győzheti le vagy semlegesítheti, teheti ártalmatlanná a parasztnak mint tulajdonosnak ellenállását.

Itt tovább folytatódik az osztályharc, és a proletárdiktatúra jelentősége új megvilágításban tárul elénk. Itt a proletárdiktatúra nemcsak úgy, és nem is annyira úgy jelenik meg, mint az egész államhatalmi apparátus kényszerítő eszközeinek alkalmazása a kizsákmányolók ellenállásának elnyomására. Természetesen igazuk van azoknak, akik azt mondják, hogy erre támaszkodva is sokat elértünk, de nekünk azonkívül még más módszerünk is van, amikor a proletariátus a szervező szerepében lép fel, aki kijárta a munka iskoláját, a kiképző iskolát, s megtanulta a kapitalista gyár fegyelmét. Tudnunk kell új, tökéletesebb alapon megszervezni a gazdaságot, a kapitalizmus minden vívmányának hasznosításával és figyelembevételével. Máskülönben nem leszünk képesek felépíteni sem a szocializmust, sem a kommunizmust. Ez a feladat sokkal nehezebb, mint a katonai feladat. A katonai feladatot sok tekintetben könnyebben oldhatjuk meg, megoldhatjuk fokozott energiával, önfeláldozással. A parasztságnak könnyebb és érthetőbb volt, amikor évszázados ellensége, a földbirtokos ellen ment. Nem kellett megértenie a munkások hatalma és a szabadkereskedelem legyőzésének szükségessége közötti összefüggést. Az orosz fehérgárdistákat, földbirtokosokat és kapitalistákat segítőtársaikkal, a mensevikekkel egyetemben könnyebb volt legyőzni, ez a másik győzelem azonban időben is, erőben is többe fog nekünk kerülni.

A gazdasági feladatok terén nem lehet úgy győzni, mint a katonai feladatok terén. A szabadkereskedelmet lelkesedéssel és önfeláldozással nem lehet legyőzni. Itt

hosszadalmas munkára van szükség, itt lépésről lépésre kell előrehaladni, itt a proletariátus szervező erőire van szükség, itt csak abban az esetben lehet győzni, ha a proletariátus saját diktatúráját, mint a legnagyobb szervezett, szervező és erkölcsi erőt, minden dolgozó, köztük a nem-proletár dolgozó tömegek érdekében is gyakorolja. Mivel sikeresen megoldottuk és továbbra is ugyanilyen sikeresen fogjuk megoldani az első és legegyszerűbb feladatot — a kizsákmányolók elnyomását, akik közvetlenül a Szovjethatalmat igyekeznek megdönteni, előtérbe lép a második, bonyolultabb feladat: meg kell szerveznünk a proletariátus erőit, meg kell tanulnunk jó szervezőnek lenni. Új módon kell szerveznünk a munkát, a munkába való bevonás, a munkafegyelem megvalósításának új formáit kell megteremteni. Ezt a feladatot még a kapitalizmus is csak évtizedek alatt oldotta meg. Itt léptennyomon a legdurvább hibákat követik el. Ellenfeleink között sokan vannak, akik egyáltalában nem értik ezt a kérdést. Ezek utópistáknak neveztek bennünket, amikor azt mondottuk, hogy meghódíthatjuk a hatalmat. Másrészt azt követelik tőlünk, hogy néhány hónap alatt szervezzük meg a munkát olyan eredménnyel, amihez évek kellenek. Ez badarság. A hatalmat, a politikai helyzet bizonyos feltételei mellett, meg lehet tartani a munkások lelkesedésével, esetleg az egész világgal szemben is. Ezt bebizonyítottuk. De megteremteni a társadalmi fegyelem új formáit — évtizedek műve. Még a kapitalizmusnak is sok évtizedre volt szüksége ahhoz, hogy a régi szervezetet új szervezetté alakítsa át. Ha azt várják tőlünk és ha a munkásokkal és parasztokkal azt akarják elhitetni, hogy mi rövid idő alatt átalakíthatjuk a munka szervezetét, ez elméletileg merő süketlenség.

És nemcsak süketlenség, hanem rendkívül káros is, mert gátolja a munkásokat abban, hogy az új és a régi feladatok közötti különbséget világosan megértsék. Az új feladat az ipar és elsősorban erőink megszervezése, mi azonban szervezési téren gyengék vagyunk, gyengébbek a fejlettebb népeknél. A szervezéshez való hozzáértés a gépi nagyiparból fejlődik. Történelmileg kialakult más anyagi bázis nincs. Milliók termelése előre megállapított

terv szerint a gépi nagyipar eszközeivel — más bázis nincs. És itt nem esnek egybe a proletariátus és a parasztság érdekei. Itt a harc nehéz időszaka következik, — harc a parasztsággal. Másrészt be kell bizonyítanunk a parasztságnak, hogy nincs más kiút számára; vagy együtt halad a munkásokkal, segíti a proletariátust, vagypedig újból a földbirtokosok hatalmába kerül. Középút nem létezik, középút csak a mensevikeknél van, ez azonban keresztülkasul rothadt, mindenhol és mindenütt összeomlik, Németországban is. A parasztttömegek ezt nem tudják az elméletből és a II. és III. Internacionále megfigyeléséből megérteni. A parasztttömegek — tízmilliók — csak saját gyakorlatukból, a mindennapi életből tudják ezt megérteni. A parasztság meg tudta érteni a Kolcsakon és Gyenyikinen aratott győzelmet. A parasztság szemléltetően összehasonlította Kolcsakot és Gyenyikint a munkásosztály diktatúrájával, amellyel leginkább rémítették a parasztságot és még most is igyekeznek rémíteni a mensevikek és eszerek. A parasztság azonban ténylegesen nem tudott és nem tud elmélettel foglalkozni. A parasztttömegek látják, hogy a mensevikek és eszerek valamennyien hazudnak, és a parasztság látja azt a harcot, amelyet a spekuláció ellen folytatunk. El kell ismernünk, hogy az agitáció terén a mensevikek is elértek valamelyes sikereket, miután eltanultak egyet-mást hadseregünk politikai osztályaitól. A parasztok látták a zászlót, amelyre nem a proletárdiktatúra, hanem az Alkotmányozó Gyűlés, a néphatalom volt felírva, a parasztok nem látták a „diktatúra" szót, a „diktatúra" szót nem értették. De a gyakorlatban megértették, hogy a Szovjethatalom bizonyult jobbnak.

Most egy másik feladat vár ránk — erkölcsileg kell hatnunk a parasztságra. A parasztsággal szemben alkalmazott kényszereszközeink keveset használnak. Itt a parasztságon belül meglevő gazdasági széthúzás kérdése dől el. A munkások a kapitalisták megdöntése után harcban, kétéves polgárháborúban, egybeforrtak, egybekovácsolódtak. A parasztság azonban az idő haladtával egyre jobban megoszlik. A parasztok nem tudják elfelejteni a földbirtokosokat és kapitalistákat, emlékeznek rájuk. Másrészt a mostani parasztság nem egységes, az egyik rész

érdekei eltérnek a másik rész érdekeitől. A parasztság nem kovácsolódott egybe. Nem minden parasztnak van élelmiszerfeleslege. Itt nincsen semmiféle egyenlőség. Ez csak fecsegés. Ahhoz, hogy megosszuk a parasztságot és a nemkulák elemeket magunk mellé állítsuk, sok időre van szükség. Ez hosszú harc lesz, és ebben a harcban minden erőnket, minden eszközünket fel fogjuk használni. De nemcsak erővel lehet győzni, fel kell használni az erkölcsi eszközöket is. És éppen ebből következnek a diktatórikus hatalom és az egyszemélyi vezetés összes kérdései, amelyekről sokan, mindenesetre — s ezt biztosan állíthatjuk — egyesek, azt hiszik, hogy csak tegnapi vitáink során merültek fel. Ez azonban tévedés. Emlékezzenek vissza 1918-ra. Akkor egyáltalában nem voltak viták.

Mihelyt a német béke után felmerült előttünk a kérdés, hogy mire is alapozzuk a hatalmat, mi, kommunisták, azt feleltük: meg kell magyarázni, hogy szovjet hatalom mellett a demokratizmus nem mond ellent a diktatúrának. Ez nem tetszett a régi Internacionále sok vezérének. Kautsky is szidott engem.

A parasztok félig dolgozók, félig tulajdonosok, s hogy megnyerjük őket, egységes akaratra van szükség, az szükséges, hogy minden gyakorlati kérdésben valamennyien egy emberként cselekedjünk. Az egységes akarat nem lehet frázis, jelkép. Követeljük, hogy az a gyakorlatban érvényesüljön. A háborúban az akarat egysége abban nyilvánult meg, hogy ha valaki saját érdekeit, faluja, csoportja érdekeit a közérdek fölé helyezte, azt haszonlesőnek bélyegezték, agyonlőtték és agyonlövetését a munkásosztálynak az az erkölcsi tudata igazolta, hogy ki kell vívnia a győzelmet. Ezekről az agyonlövetésekről mi nyiltan beszéltünk, megmondottuk, hogy mi nem leplezzük az erőszakot, mert tudatában vagyunk annak, hogy ha nem alkalmazunk kényszert a proletariátus elmaradt részével szemben, nem jutunk ki a régi társadalomból. Ebben nyilvánult meg az akarat egysége. A gyakorlatban ez az akarategység megvalósult valamennyi szökevény megbüntetésében, minden ütközetben, hadjáratban, amikor a kommunisták, példát mutatva, legelől mentek. Most az a feladat, hogy megpróbáljuk ezt az akarategységet az ipar-

ban, a mezőgazdaságban alkalmazni. Földjeink sokezer versztnyire terjednek, gyáraink száma végtelenül sok. Meg fogják érteni, hogy itt nem boldogulhatunk puszta erőszakkal, meg fogják érteni, hogy milyen óriási feladat előtt állunk, meg fogják érteni, hogy mit jelent az akarat egysége. Ez nemcsak jelszó. Ezen gondolkodni kell, ezt meg kell fontolni. Ez a jelszó mindennapi, hosszantartó munkát követel tőlünk. Emlékezzenek 1918-ra, amikor nem voltak ezek a viták, és én már akkor rámutattam arra, hogy az egyszemélyi vezetés elengedhetetlen, hogy a szovjet eszme megvalósítása szempontjából feltétlenül el kell ismernünk egy személy diktátori rendelkezési jogát. Az egyenjogúság hangoztatása — ostobaság. Mi nem az egyenjogúság alapján folytatunk osztályharcot. Csakis így győzhet a proletariátus. Győzhet, legyőzheti a parasztság gazdasági széttagoltságát, mert soraiban fegyelmezett emberek százezrei vannak, akiknek egy az akaratuk. A parasztságnak nincs olyan közös bázisa, mint amilyen a proletariátust forrasztja össze a gyárakban, üzemekben, városokban. A parasztság gazdaságilag szétforgácsolt. A parasztok részben tulajdonosok, részben pedig dolgozók. A tulajdon a kapitalizmushoz húzza őket: „Minél előnyösebben tudok eladni, annál jobb." „Ha éhínség van, annál drágábban tudok eladni." De a paraszt mint dolgozó tudja, hogy a földbirtokostól csak elnyomásban volt része, s ettől a munkás szabadította meg őt. Itt két lélek harcol egymással, s ez a harc a parasztság gazdasági helyzetéből következik. Ezt a két lelket külön kell választani. És csak akkor fogunk győzni, ha szilárd vonalat követünk. A dolgozóban mindig dolgozót fogunk látni. De a paraszt-tulajdonosok ellen harcolnunk kell. Azonkívül hogy egymás között marakodnak, még tudatlanok is. A „Népszövetségben" ülő urak, hál' istennek, nem tudatlanok, műveltebbek talán, mint a mi mensevikjeink és eszereink, és mégis mit látunk ott? Japán magasztalja a „Népszövetséget", miközben gáncsot vet Amerikának stb.

Ők dulakodnak, mi viszont egységesek vagyunk, és ezért a világ munkásai mellénk állnak. Ha mi ilyen művelt urakat, mint a nemzetközi politika vezetői, ilyen sokat tapasztalt, gazdag urakat, akiknek százszor több ágyújuk

és hadihajójuk van, mint nekünk, legyőztünk, akkor nevetséges azt gondolni, hogy a parasztkérdést nem fogjuk megoldani. Itt a fegyelem, az odaadás, az akarategység győz. Tízezrek és százezrek akarata egy személyben is kifejezésre juthat. Ezt az összetett akaratot szovjet módon alakítjuk ki. Annyi paraszt- és munkáskongresszust, amennyi nálunk volt, nem tartottak a világ egyetlen államában sem. Mi ilyen módon fejlesztjük az öntudatot. Amit a Szovjet Alkotmány nyujt, azt más állam 200 év alatt sem volt képes nyujtani. (T a p s.) Ha csak a kongresszusok számát tekintjük — a demokratizmus száz esztendeje alatt egyetlen állam sem hívott egybe ennyi kongresszust, mi viszont éppen ezen az úton munkáljuk ki a közös határozatokat, kovácsoljuk ki a közös akaratot.

Ezen a rendkívül széles alapon válik érthetővé a mi Szovjet Alkotmányunk, a mi Szovjethatalmunk. Ez a forrása annak, hogy a Szovjethatalom határozatai tekintélyének ereje példátlan a világon, mert ez a munkások és parasztok ereje. De nekünk ez kevés. Mi materialisták vagyunk, s minket a tekintély erejével nem lehet jóllakatni. Nem, tessék ezt gyakorlatilag megvalósítani. És itt azt látjuk, hogy a régi burzsoá ösztönök felülkerekednek, erősebbek mint mi vagyunk — ezt nyiltan be kell vallanunk. A régi kispolgári szokások: az egyéni gazdálkodáshoz való ragaszkodás és a szabadkereskedelem erősítése — mindez erősebb nálunk.

A szakszervezetek a kapitalizmusból nőttek ki, mint az új osztály fejlődésének eszköze. Az osztály harcban és a fejlődés folyamán kialakuló fogalom. Az osztályok nincsenek fallal elválasztva egymástól. A munkások és a parasztok nincsenek kínai fallal elválasztva egymástól. Hogyan tanult az ember szervezkedni? Előbb a műhelyben, majd szakma szerint. Amikor a proletariátus osztállyá lett, annyira megerősödött, hogy kezébe vette az egész államgépezetet, hadat üzent az egész világnak és győzelmet aratott. Ekkor már a műhelyek és szakmák szerinti egyesülés elavult. A kapitalizmusban is volt olyan idő, amikor a proletárok műhelyek és szakmák szerint egyesültek. Ez akkor haladó jelenség volt. Máskép nem is egyesül-

hetett a proletariátus. Azt állítani, hogy a proletariátus egyszerre osztállyá egyesülhetett — képtelenség. A proletariátus osztállyá egyesülése eltarthat évtizedekig. Senki sem harcolt élesebben az ilyen szektás, rövidlátó nézetek ellen, mint Marx. Az osztály a kapitalizmus viszonyai közt fejlődik, s amikor elérkezik a kedvező pillanat a forradalomra, kezébe veszi az államhatalmat. És akkor a műhely és szakma szerinti egyesülések elavulttá válnak, már maradi szerepet játszanak, visszafelé húznak, nem azért, mintha ott hitvány emberek ülnének, hanem azért, mert a hitvány emberek és a kommunizmus ellenségeinek propagandája talajra lel ott. Bennünket kispolgárság vesz körül, amely újra szüli a szabadkereskedelmet és kapitalizmust. Marx Károly a régi utópista szocializmus ellen harcolt legtöbbet, olyan tudományos nézetet követelve, amely azt hirdeti, hogy az osztály az osztályharc talaján fejlődik és segíteni kell neki, hogy megérjen. Ugyancsak Marx harcot folytatott a munkásosztály ama vezérei ellen, akik hibákat követtek el. 1872-ben a föderális tanácsban határozatot hoztak, melyben Marxot megrótták azért a kijelentéséért, hogy a burzsoázia az angol vezéreket megvásárolta. Marx ezt természetesen nem úgy értette, hogy ezek és ezek az emberek árulók. Ez ostobaság. Ő a munkások bizonyos részének a burzsoáziával való blokkjáról beszélt. A burzsoázia közvetlenül és közvetve támogatja a munkásságnak ezt a részét. Éppen ebben jut kifejezésre a megvesztegetés.

Képviselőket választani a parlamentbe — e tekintetben az angol burzsoázia csodákat művelt, felülmúlt mindenkit. Marx és Engels 1852-től 1892-ig, negyven éven át, leleplezte a burzsoáziát, de hiszen így cselekszik a burzsoázia minden országban. A szakszervezeteknek a rabszolgák szerepéről az építők szerepére való áttérése a világon mindenütt fordulatot jelent. Mi két éve létezünk és mivel jár ez együtt? Jelenleg ez azt jelenti, hogy a munkásosztály jobban éhezik. 1918-ban és 1919-ben az állami ipar munkásai fejenként csak 7 pud kenyeret kaptak, míg a gabonatermelő kormányzóságok parasztjai — 17 pudot. A cár alatt a parasztnak legjobb esetben 16 pudja volt, a mi hatalmunk idején pedig 17 pudja van. Ezt statisztikai adatok bizonyítják. A proletariátus két évig éhezett, de

ebben az éhezésben megnyilvánult az, hogy a munkás nemcsak szűkebb érdekeit, de életét is fel tudja áldozni. A proletariátus azért tudott két évig éhezni, mert valamennyi dolgozó erkölcsileg támogatta és a proletariátus a munkás-paraszt hatalom győzelme érdekében vállalta ezt az áldozatot. Igaz, a munkások megoszlása szakmák szerint továbbtart, s e szakmák közt sok olyan van, melyekre a kapitalistáknak szükségük volt, nekünk azonban nincs szükségünk. És tudjuk, hogy a szükségtelen szakmákhoz tartozó munkások a többieknél jobban éheznek. Máskép nem is lehet. A kapitalizmust megdöntöttük, de a szocializmust még nem építettük fel, még hosszú ideig fogjuk azt építeni. Itt minduntalan félreértésekbe ütközünk, amelyek nem véletlenek, hanem a szakszervezetek történeti szerepének következményei, amelyek a kapitalizmus idején a munkások szűkebb műhelyegyesülésének, majdpedig, mikor a munkások már megragadták az államhatalmat, osztályegyesülésük eszközei. Az ilyen munkások készek minden áldozatra, s olyan fegyelmet teremtenek, amely megszólalásra késztet és, ha homályosan is, de érezteti, hogy az osztály érdekei fölötte állnak a szűk csoportérdekeknek. Azokat a munkásokat, akik nem tudnak ilyen áldozatokat hozni, haszonlesőknek tekintjük és kivetjük a proletárcsaládból.

Ime, általánosságban, a munkafegyelem, az egyszemélyi vezetés alapvető kérdése, mely a pártkongresszust foglalkoztatta. Ez a pártkongresszus határozatainak lényege; ezeket a határozatokat mindannyian ismerik, külön előadók majd részletesebben fognak róluk beszélni. A határozatok értelme abban foglalható össze, hogy a munkásosztály megnőtt, megemberesedett, kezébe vette a hatalmat, felvette a harcot az egész burzsoá világ ellen, s ez a harc mind nehezebbé válik. A háborúban könnyebb volt harcolni. A mai helyzet szervezést, erkölcsi nevelést követel. Oroszország proletariátusa ma nem olyan nagyszámú. Sorait megritkította a háború. Győzelmeink következtében nehezebb az országot kormányozni. Ezt a szakszervezeti funkcionáriusoknak és a munkástömegeknek egyaránt meg kell érteniök. Amikor diktatúráról beszélünk — ez nem a központosítás híveinek szeszélye. A visszahódított terüle-

tekkel jelentékenyen kibővült Szovjet-Oroszország területe. Megnyertük Szibériát, a Dont, Kubánt. Ezeken a területeken a proletariátus számaránya elenyésző, kevesebb, mint itt nálunk. Kötelességünk odaállni a munkások elé és nyiltan megmondani nekik, hogy a munka körülményei bonyolultabbak lettek. Nagyobb fegyelemre, fokozott egyszemélyi vezetésre és keményebb diktatúrára van szükség. Enélkül még álmodni sem lehet nagy győzelemről. Hárommilliós szervezett hadseregünk van, a 600 000 kommunistának, pártunk tagjainak, e hadsereg élcsapatának kell lennie.

A 600 000 kommunistán és 3 000 000 szakszervezeti tagon kívül nincs más hadseregünk, amellyel győzhetnénk. Ezt meg kell érteni. A paraszt-kulák lakta területek visszacsatolása a proletár erők újabb megfeszítését követeli. Más lett a proletár- és nem-proletár tömegek szociális és osztályérdekeinek kölcsönös viszonya. Csupán erőszakkal itt semmire se megyünk. Kizárólagosan szervezetre és erkölcsi tekintélyre van szükség. Ebből ered abszolút meggyőződésünk, melyet a pártkongresszuson határozatba foglaltunk és amelyet kötelességem védelmezni. Fő jelszavunk: fokozottabb egyszemélyi vezetést, közelebb az egyszemélyi vezetéshez, nagyobb munkafegyelmet, dolgozzunk jobban, katonai elszántsággal, szilárdsággal, önfeláldozással, félretéve a szűkebb csoport- és műhelyérdekeket, feláldozva minden magánérdeket! Enélkül nem győzhetünk. De ha végrehajtjuk ezt a párthatározatot, végrehajtjuk egy emberként, hárommillió munkás, majd tíz- és tízmillió paraszt segítségével, akik érezni fogják azoknak az erkölcsi tekintélyét, erejét, akik feláldozták magukat a szocializmus győzelméért, akkor teljesen és véglegesen legyőzhetetlenek leszünk. (Viharos taps.)

„A Szakszervezetek III. Összoroszországi Kongresszusának Értesítője"
2. sz. 1920 április 8.

AZ ÉVSZÁZADOS REND MEGSEMMISÍTÉSÉTŐL EGY ÚJ REND MEGTEREMTÉSE FELÉ

Lapunkat[104] a kommunista munka kérdésének szenteljük.

Ez a szocializmus építésének legfontosabb kérdése. És mindenekelőtt alaposan meg kell értenünk, hogy ezt a kérdést gyakorlatilag csak azután *vethettük* fel, amikor a proletariátus már meghódította a politikai hatalmat, csak azután, hogy kisajátítottuk a földbirtokosokat és a kapitalistákat, csak azután, hogy a proletariátus, amely az államhatalmat magához ragadta, döntő győzelmet aratott a kizsákmányolókon, akik kétségbeesett ellenállást, ellenforradalmi felkeléseket és polgárháborút szerveztek.

1918 elején úgy látszott, hogy ez az idő bekövetkezett és valóban, a német imperializmus Oroszország ellen indított (1918) februári hadjárata után el is érkezett. De akkor ez az idő olyan rövid volt, oly gyorsan zúdult ránk az ellenforradalmi felkelések és hadjáratok újabb és hatalmasabb hulláma, hogy a Szovjethatalomnak nem volt lehetősége arra, hogy valamennyire is kitartóan és figyelmesen foglalkozzék a békés építés kérdéseivel.

Az elmult két év folyamán példátlan és hihetetlen nehézségeket, éhínséget, nélkülözéseket, csapásokat éltünk át, s ugyanakkor a Vörös Hadsereg példátlan győzelmeket aratott a nemzetközi kapitalista reakció hordáin.

Most komolyan remélhetjük (hacsak a francia kapitalisták nem hajszolják háborúba Lengyelországot), hogy maradandóbb és hosszabb békéhez jutunk.

E két év alatt már szereztünk némi tapasztalatot a szocialista építés terén. Ezért közvetlenül felvethetjük és fel is kell vetnünk a kommunista munka kérdését —

egyébként helyesebb lesz, ha nem kommunista, hanem szocialista munkáról beszélünk, mert a kapitalizmusból kinövő új társadalmi rendszernek nem a magasabb, hanem alsóbb, kezdeti fejlődési fokáról van szó.

A kommunista munka, a szó szűkebb és szorosabb értelmében, ingyenes munka a társadalom javára, olyan munka, amelyet nem bizonyos kötelezettség lerovása, nem bizonyos termékekre való jog megszerzése céljából, nem előre megállapított és törvényesített normák szerint teljesítenek; a kommunista munka — önkéntes munka, norma nélküli munka, díjazásra nem számító, díjazási feltétel nélküli munka, a közösség javára megszokásból végzett, a közösség javára szolgáló munka szükségességéhez való öntudatos (szokássá vált) viszonyból fakadó munka, az egészséges szervezet szükségleteként végzett munka.

Mindenki előtt világos, hogy mi, azaz a mi társadalmunk, a mi társadalmi rendszerünk még messze, igen messze van az *ilyen* munka széleskörű, valóban tömeges alkalmazásától.

De ezen az úton már az is egy lépést jelent, hogy ez a kérdés felvetődött, hogy azt az egész élenjáró proletariátus (a kommunista párt és a szakszervezetek) és az államhatalom egyaránt felvetette.

Hogy nagy dolgot érjünk el, a kicsivel kell kezdeni.

És másrészről: a „nagy dolog" után, a forradalom után, mely megdöntötte a tőkés tulajdont és a proletariátus kezébe adta az államhatalmat, a gazdasági élet építését *új* alapon csak *kis dologgal lehet* elkezdeni.

Kommunista szombatok, munkahadsereg, munkakötelezettség — ez a szocialista és kommunista munka gyakorlati megvalósítása különböző formában.

A megvalósítás terén még rengeteg a hiányosság. Nevetéssel (vagy rosszindulattal) csak azok tehetik túl magukat ezeken a hiányosságokon, akik egyáltalában nem tudnak gondolkodni, — ha ugyan nem a kapitalizmus védelmezői.

Ilyen új, ilyen nehéz, ilyen nagy dolognál elkerülhetetlenek a hiányosságok, hibák, baklövések. Aki fél a szocializmus építésének nehézségeitől, aki ezektől

visszariad, aki kétségbeesik, vagy kishitűen fejét veszti, az nem szocialista.

Új munkafegyelmet teremteni, az emberek közötti társadalmi kapcsolat új formáit építeni, új formákat és módszereket teremteni az emberek munkába való bevonására — ez sok-sok évre, ez évtizedekre terjedő munka.

Ez a leghálásabb és a legnemesebb munka.

Szerencsénk, hogy a burzsoázia megdöntése és ellenállásának letörése után olyan alapot teremthettünk, amelyen az ilyen munka *lehetségessé vált.*

S mi minden erőnkkel hozzáfogunk ehhez a munkához. Kitartás, állhatatosság, készség, eltökéltség és a képesség: százszor kipróbálni, százszor kijavítani és ha törik-szakad, de célhoz jutni — ezeket a tulajdonságokat a proletariátus az Októberi Forradalom előtt 10, 15, 20 éven át, s a forradalmat követő két év folyamán hihetetlen nélkülözések, éhség, pusztulás és csapások árán kovácsolta ki. A proletariátus e tulajdonságai — záloga annak, hogy a proletariátus győzni fog.

1920 április 8.

„Kommunyisztyicseszkij Szubbotnyik"
1920 április 11.
Aláírás: N. Lenin.

BESZÉD A TEXTILIPARI MUNKÁSOK III. ÖSSZOROSZORSZÁGI KONGRESSZUSÁN, 1920 ÁPRILIS 19-ÉN[105]

(Viharos taps, mely ünneplésbe megy á t.) Elvtársak, köszönöm üdvözletüket, s engedjék meg, hogy a Népbiztosok Tanácsa nevében én is üdvözöljem az elvtársakat.

Mi most valamennyien a nemrég befejeződött pártkongresszus és a kongresszusi határozatok friss benyomása alatt állunk. Mindenki tudja azt is, hogy a pártkongresszus milyen fontos feladatokat tűzött a munkások, a parasztok, a Szovjet Köztársaság dolgozó tömegei elé. E feladatok lényege abban foglalható össze, hogy egységes munkafrontot kell teremteni.

Ma, amikor az oroszországi proletariátus szerencséjére és javára sikeresen befejeztük a polgárháborút, amikor már csak a nyugateurópai imperialisták által buzgón irányított Lengyelország részéről fenyeget veszély, át kell térnünk belső életünk rendezésére, s ez rendkívül nehéz feladat.

Hogy megvilágítsam azt a hatalmas fordulatot, azokat a nehézségeket, amelyek most a munkásosztályra várnak, vázolni fogom azokat a fő fejlődési szakaszokat, amelyeken keresztül haladt az orosz proletariátus a kommunista rendszer felé.

A felvilágosulatlan és öntudatlan parasztok, akik először kerültek jól felszerelt, a legújabb technika csodáival berendezett gyárakba, megzavarodtak, a gyár szokatlan pompája nyomasztólag hatott rájuk. A tudatlan paraszt lelkében jótevőjét, eltartóját látta a gyárosban, aki munkát ad neki, aki nélkül nem élhet meg a munkás. A gyámoltalan munkás, aki egy félreeső, isten hátamögötti

falu életéből került a gyár kavargó katlanába, ahol tűrhetőbb létfeltételekhez jutva úgy-ahogy eltarthatta magát, a kapitalista kizsákmányolás nyomasztó igájába került. Mindenki jól tudja, hogy Oroszország és más országok munkásai hogyan élték át ezt a nehéz időt. Látjuk azonban, hogy a munkás lassanként leküzdi paraszti elmaradottságát és elesettségét, kezd a fejlődés magasabb fokára emelkedni, látjuk az elnyomók elleni harc első próbálkozásait — kezdődnek a sztrájkok, a szétforgácsolt proletártömegek próbálnak már szakmailag szervezkedni, a munkás kezd új erőt érezni magában, minden sztrájk, akármilyen csekély eredménnyel járt is, valami felbecsülhetetlent, újat, fontosat, tartalmasat adott. A sztrájk tanította a munkást annak felismerésére, hogy csakis a munkások egyesülésében rejlik az erő, az a hatalmas erő, amely képes megállítani a gépeket, a rabszolgát szabad emberré változtatni, hogy az élvezhesse mindazokat a javakat, amelyek jogosan a javak termelőit illetik. Mindenki ismeri az utolsó évtizedek sztrájkmozgalmának fejlődését, mindenki tudja, hogyan fejlődtek át fokozatosan a kis, szétforgácsolt sztrájkok nagy, szervezett sztrájkokká. 1905-ben a sztrájkmozgalom hatalmas hullámként borította el egész Oroszországot. A tőkések elleni szervezett sztrájkharc növekedésével együtt a munkás eddig nem látott erőre kap. Ebben a szakszervezeteket illeti meg a legelső helyek egyike. A munkás tudatára ébred annak, hogy a technika minden vívmányát, az összes gépeket és munkaeszközöket, melyeket a tőkések saját érdekükben, a proletariátus érdekei ellen használnak fel, a proletariátus közkincsévé lehet és kell tenni. Ez új szakasz, a munkások szervezett ellenállásának a szakasza, amelyet a szakszervezetek segítségével fejtenek ki a tőkésekkel szemben — ez új lépés előre a proletáröntudat fejlődésének történetében. A munkás már nem akaratnélküli, tehetetlen eszköz az elnyomók kezében. Az egész környező élet meggyőzi őt, hogy szakadatlan, kitartó, megalkuvás nélküli harcra van szükség. A munkás gazdasági helyzetének némi javítására, munkabérének emelésére, munkaidejének rövidítésére törekszik. A szakszervezeti mozgalomnak ezen a fokán a munkások álma, reménye

egy legalább valamennyire is elviselhető élet elérésére irányul.

De elkövetkezett az az idő, mikor a proletariátus osztályöntudatának ez a foka, amely annakidején hatalmas lépés volt előre, elégtelennek bizonyult. Az élet további lépésekre sarkalt.

A világ egészen arcátlanná vált kapitalistái, akik eddig is fojtogatták a munkástömegeket, teljesen gúzsbakötötték őket a világháborúval, amelyet egyrészt azért szerveztek, hogy a felszabadulásért küzdő proletariátust továbbra is elnyomhassák, másrészt azért, hogy területeket raboljanak egymástól. Az állig felfegyverzett imperialista rablók belevetették magukat a harcba. A munkást meg akarták győzni, hogy ezt a háborút valamilyen magasztos eszme, az emberiség felszabadításának eszméje nevében viselik. De a munkás nem sokáig volt vak. A breszti és a versailles-i béke, az a tény, hogy Anglia és Franciaország magához ragadta az összes gyarmatokat, eléggé felnyitotta a munkás szemét ahhoz, hogy meglássa az igazságot. Kiderült, hogy a világháborúban 10 millió embert gyilkoltak meg és 20 milliót tettek nyomorékká, és mindezt csak azért, hogy a rablók még jobban meggazdagodjanak.

És a munkás, miután kinyílt a szeme, felkél a tőke igája ellen, lángra lobban a szociális forradalom, melynek az októberi események vetették meg az alapját. Most nemcsak az a feladatunk, hogy szakszervezeteink tagjai legyünk — ez nem elegendő. A munkásnak még magasabbra kell emelkednie, hogy elnyomott osztályból uralkodó osztállyá váljék. A parasztságra egyelőre nincs mit számítani. A parasztság szétforgácsolt, tehetetlen és még nem egyhamar fog kijutni a sötétségből. A parasztságot csakis az az osztály vezetheti ki a tudatlanság homályából, amely maga is a parasztságból származott, de megtanulta megérteni, hogy miben rejlik a szervezet ereje, és jobb életet tudott kiharcolni nemcsak a kapitalizmusban, — hiszen ezt a nyugateurópai munkások is elérték, ami azonban nem mentette meg őket a háborútól. A munkásnak meg kell értenie, hogy új, mérhetetlenül nehezebb feladat előtt áll: kezébe kell vennie az egész állam irányítását.

A munkásnak azt kell mondania: amíg van magántulajdon, amíg nincs összezúzva a kapitalizmus, senkinek sem szabad hatalommal bírnia, aki mások rovására él!

Éppen erre törekszik a Szovjethatalom, mely iránt az egész világ proletariátusának rokonszenve rendkívül gyorsan nő. Amikor a munkásosztály új, proletár államot teremtett, hallatlan terhet vállalt magára. A munkás csak akkor semmisítheti meg a kizsákmányoló osztályokat és teremtheti meg a szocializmust, ha vállvetve együtt halad a parasztsággal. A parasztok azonban, mint azelőtt, most is egyénileg gazdálkodnak, szabad piacon adják el feleslegeiket, s ezzel még jobban gazdagítják a rablók maroknyi csoportját. A parasztok ezt nem tudatosan teszik, mert egészen más viszonyok közt élnek, mint a munkások. De a szabadkereskedelem visszatérés a kapitalista rabszolgasághoz. Hogy ezt elkerüljük, új módon kell szervezni a munkát, ezt pedig csakis a proletariátus teheti.

Jelenleg a munkás nemcsak szakszervezeti tag. Ez az álláspont visszatérés a régihez. A tőke elleni harc még nem ért véget. A kapitalizmus a batyuzással, a Szuharevkával stb. mindmáig fékezi a Szovjethatalom kezdeményezéseit. Ezzel az erővel csakis az új alapokon felépített, nem a szakmai érdekek szűk keretei között mozgó, hanem az egész állam érdekeit szem előtt tartó munkásszervezetek ereje képes szembeszállni. Csak ha az egész munkásosztály, szakmára való tekintet nélkül, uralkodó osztállyá tud egyesülni, s megteremti az egységes munkahadsereget, csakis akkor fogja kivívni az egész világ tiszteletét.

Most már a parasztság is megérezte a jó gazda kemény kezét, mert meggyőződött róla, hogy a proletariátus ereje zúzta szét Kolcsakot és Gyenyikint. De csak akkor fog véglegesen megbízni a proletariátusban, amikor már a kapitalizmus visszaállítására irányuló mindennemű kísérlet lehetetlen lesz. Csak akkor fogja a paraszt megérteni, hogy a proletárországban nincs helyük a kulákoknak és élősdieknek. Egyelőre azonban a paraszt még nem hisz teljesen abban, hogy a proletariátus megbirkózik nagy feladatával.

Az utóbbi két esztendő hihetetlen nélkülözései, melyeket Oroszország proletariátusa tudatosan vállalt a Vörös Hadsereg első soraiban, még nem értek véget. Új nélkülözések, új feladatok várnak ránk, s annál nehezebbek, minél több győzelmet arattunk a Vörös Fronton. Visszahódítottuk Szibéria és Ukrajna nagy területeit, ahol nincs olyan proletariátus, mint a moszkvai, petrográdi és ivanovo-voznyeszenszki proletariátus, amely tettekkel bizonyította be, hogy semmi áron sem enged a forradalom vívmányaiból. Most az szükséges, hogy az öntudatos munkások be tudjanak hatolni az államhatalom minden pórusába, hogy közelebb tudjanak jutni a parasztsághoz és megszervezzék a parasztságot annak az osztálynak érdekében, amely lerázta magáról a földbirtokosok jármát és államot épít kapitalisták nélkül. Önfeláldozásra, vasfegyelemre van szükség. Az szükséges, hogy az egész proletariátus egy emberként ugyanolyan példátlan csodákat műveljen a munka frontján, mint aminőket a véres fronton művelt. Eleinte sokan azt hitték, hogy a forradalom ügye reménytelen. A hadsereg teljesen felbomlott, tömegesen szökdöstek a frontról, nem volt hadifelszerelésünk — ezt örököltük Kerenszkijtől. Az oroszországi proletariátus össze tudta fogni, egybe tudta forrasztani a szétszórt erőket és egységes, szilárd Vörös Hadsereget teremtett. A Vörös Hadsereg csodákat művelt, szétverte a tőkések támadását, akiket az egész világ tőkései támogattak. A munkafront feladatai azonban hasonlíthatatlanul nehezebbek. S ha a Vörös Hadseregnek csak férfiakra volt szüksége, úgy most az ország minden munkaképes erejét, férfiakat és nőket, sőt még a serdülő ifjakat és lányokat is a munka frontjára kell vetni. Vasfegyelemre van szükség — nekünk, oroszoknak ez gyenge oldalunk. Állhatatosaknak, kitartóaknak, szilárdaknak kell lennünk, egyetértően kell cselekednünk. Semmitől sem szabad visszariadnunk. Mindent és mindenkit a munkás-paraszt hatalom és a kommunizmus megmentésére.

A háború még nem ért véget, tovább folyik a vértelen fronton. Ellenségeink itt még erősebbek nálunk, ezt be kell vallanunk. Azoknak a kistulajdonosoknak, akik

szabad piacon adják el terményüket, segítségére siet a világtőke, amely egyik kezében a kereskedelmi kapcsolatok megújításának olajágát hozza, másik kezével pedig kész megfojtani a proletariátust és Szovjet-Oroszországot.

Az egész négymilliós proletártömegnek új áldozatokra, újabb nélkülözésekre és csapásokra kell felkészülnie, amelyek nem lesznek kisebbek, mint voltak a háborúban. Csak ebben az esetben lehet remélni, hogy végleg összezúzzuk az ellenséget. A paraszt, aki még vár, ingadozik, véglegesen hinni fog a proletariátus erejében. A paraszt még jól emlékszik a földbirtokosokra, Gyenyikinre, Kolcsakra, de látja a naplopást, a munkakerülést is és azt mondja: „Ez talán jó lenne, de lesz-e belőle valami!"

A parasztnak másvalamit kell látnia. A munkásosztály szervezze meg a termelést, mint ahogy megszervezte a Vörös Hadsereget. Minden munkást hasson át az a tudat, hogy ő kormányozza az országot. Minél kevesebben vagyunk, annál többet kell tennünk. Oroszországnak óriási munkahadsereggé kell átalakulnia, melyet az a hősi tudat hat át, hogy a közös ügyért, a dolgozók felszabadításáért késznek kell lenni minden áldozatra.

Köztudomású, hogy a textilipar rendkívül súlyos helyzetben van, mert nincsen gyapot, amelyet külföldről hoztak be, s most Nyugat-Európában is nagy a nyersanyaghiány. Egyetlen forrásunk Turkesztán, amelyet csak nemrég hódítottunk vissza a fehérgárdistáktól, de a szállítás még nincs megszervezve.

Sürgősen tőzeget kell kitermelnünk és feldolgoznunk — ez az egyik mentőeszköz a jelen pillanatban, mert ez lehetővé teszi, hogy az összes villanytelepeket teljes kapacitással megindítsuk és hogy ne függjünk teljesen a Közép Oroszországtól távoleső szénvidékektől.

A mostani pusztulás közepette nem lehet fatüzelőre számítani. Tőzeg főleg a textilvidékeken lelhető. És a textilmunkások egyik legfőbb feladata: megszervezni a tőzegkitermelést. Jól tudom, ez a munka rendkívül nehéz, térdig vízben kell dolgozni és nincsen cipő, sem lakás —

rengeteg nehézséggel kell megküzdeni. De vajjon a Vörös Hadseregnek megvolt-e mindene, amire szüksége volt?! Mennyi áldozatot kellett hozniok, mennyi bajt kellett elviselniök a vöröskatonáknak, akik két hónapon át derékig vízben nyomultak előre, amikor zsákmányul ejtették az angolok harckocsijait. A tőkések abban bizakodnak, hogy a munkások kimerültek, éhesek és nem lesznek képesek tartani magukat. A tőkések lesbenállva figyelik a munkáshatalmat, és minden reményük az, hogy a proletariátus nem képes megbirkózni az egységes munkafront feladatával és visszaülteti őket a hatalomba.

Korántsem gondolom, hogy az előttünk álló munka könnyű, de minden nehézséget le kell és le lehet küzdeni. Minden munkásnak segítenie kell a munka megszervezésében, hogy a parasztság szervezőt lásson benne, és úgy kell viszonyulni a munkához, mint a munkás-paraszt hatalom megtartásának egyedüli eszközéhez. Amikor a gyárosok már Kerenszkij uralma idején meggyőződtek arról, hogy nem maradhatnak a gyárakban, tönkretették az üzemeket, szerződéseket kötöttek a külföldi kapitalistákkal az orosz ipar megsemmisítésére, csakhogy ne kerüljön a munkások kezébe, polgárháborúval kimerítették a proletariátust.

A munkásosztály a legnagyobb megpróbáltatás előtt áll, amikor minden munkásnak, minden munkásnőnek még nagyobb csodákat kell véghezvinnie, mint a vöröskatonának a fronton. A munka frontján hasonlíthatatlanul nehezebb a győzelem, hasonlíthatatlanul nehezebb az önfeláldozás a hétköznapi, piszkos környezetben, de százszor értékesebb, mint életünk feláldozása.

Le a régi zárkózottsággal! Csak az a munkás méltó arra, hogy szakszervezetének tagja legyen, aki mint a Vörös Munkahadsereg tagja kitüntette magát. Kövessünk el bár száz és száz hibát, szenvedjünk bár ezer vereséget, nem félünk tőle. Tudatában kell lenni annak, hogy csak állhatatos proletár lendülettel vívhatjuk ki a győzelmet.

A proletariátus két éve védelmezi a munkás-paraszt hatalmat. Az egész világon érik a szociális forradalom. Bizonyítsuk be, hogy valamennyien a ránk háruló feladat

magaslatán állunk, ehhez pedig az szükséges, hogy bármilyen nehéz is a helyzet, minden energiánkkal és szilárd meggyőződéssel tápláljuk magunkban a proletár lelkesedés lángját és a békés munka frontján vívjunk ki ugyanolyan csodás eredményeket, mint aminőket a Vörös Hadsereg vívott ki a véres fronton az imperialisták és csatlósaik elleni harcban. (V i h a r o s t a p s.)

„Pravda" 83. sz.
1920 április 20.

BESZÉD AZ OK(b)P MOSZKVAI BIZOTTSÁGA ÁLTAL V. I. LENIN 50. SZÜLETÉSNAPJA TISZTELETÉRE RENDEZETT GYŰLÉSEN, 1920 ÁPRILIS 23-ÁN[106]

(Viharos taps.) Elvtársak! Mindenekelőtt, természetesen, két dologért kell köszönetet mondanom önöknek: először mai üdvözleteikért, másodszor, s még inkább azért, mert megkíméltek a jubileumi beszédektől. (Taps.) Azt hiszem, hogy talán így fokozatosan, persze nem egyszerre, bevezetjük majd a jubileumoknak megfelelőbb módját, amely egészen más lesz, mint az eddig szokásos, olykor pompás karikatúrákra alkalmat adó mód. Itt van egy karikatúra, melyet egy kiváló művész rajzolt egy hasonló jubileumra. Ma kaptam egy rendkívül barátságos levél kíséretében, és mivel az elvtársak annyira figyelmesek voltak, hogy megkíméltek a jubileumi beszédektől, átadom önöknek ezt a karikatúrát, nézzék meg, s remélem, hogy a jövőben általában meg fognak kímélni minket az efféle jubileumi ünnepségektől.

Ezekután pár szót szeretnék mondani a bolsevik párt mostani helyzetével kapcsolatban. Egy írónak 18 évvel ezelőtt, 1902-ben írt sorai juttatták ezt eszembe. Ez az író Karl Kautsky. Ma már messze elváltak útjaink és a legélesebben harcolnunk kell ellene, de azelőtt ő volt a proletárpárt egyik vezére a német opportunizmus elleni harcban, és valamikor mi is együttműködtünk vele. Akkor nem voltak bolsevikok, de a jövendő bolsevikok, akik együttműködtek vele, valamennyien nagyrabecsülték őt. Ez az író 1902-ben a következőket írta: „Jelenleg azonban (1848-cal ellentétben) feltehető, hogy a szlávok nemcsak hogy a forradalmi népek sorába léptek, hanem a forradalmi gondolat és a forradalmi cselekvés súlypontja is egyre jobban a szlávok felé tolódik el. A forradalom köz-

pontja Nyugatról Keletre tolódik el. A XIX. század első felében a forradalom központja Franciaországban, időnként Angliában volt. 1848-ban Németország is a forradalmi nemzetek sorába lépett... Az új évszázad olyan eseményekkel kezdődik, amelyek arra a gondolatra késztetnek, hogy a forradalom központjának további eltolódása várható, mégpedig *Oroszországba* ... Oroszország, amely annyi forradalmi kezdeményezést vett át Nyugattól, most talán képes arra, hogy maga legyen Nyugat forradalmi erőforrása. Meglehet, hogy a lángralobbanó orosz forradalmi mozgalom lesz az a roppant tényező, amely kiirtja az ernyedt nyárspolgáriasságot és a hidegen számító politikai törtetésnek sorainkban terjedni kezdő szellemét, s újból lobogó lángra lobbantja majd a harci kedvet, a mi nagy eszményeink iránti lelkes odaadást. Oroszország már régen nem az az ország, amely Nyugat-Európa szempontjából egyszerűen a reakció és az abszolutizmus támasza. A dolog most alighanem éppen fordítva áll. Nyugat-Európa válik az oroszországi reakció és abszolutizmus támaszává... A cárral az orosz forradalmárok talán már rég elbántak volna, ha nem kellene egyúttal szövetségese — az európai tőke — ellen is harcolniok. Reméljük, hogy ezúttal sikerül nekik mindkét ellenséggel elbánniok, és hogy az új «szent-szövetség» gyorsabban omlik majd össze, mint elődei. De bárhogy végződjék is az Oroszországban most folyó harc, a vértanúk — akiket, sajnos, túlontúl nagy számban fog szülni — nem ontják hiába vérüket, szenvedésük nem lesz hiábavaló. A kiontott vér és a szenvedés meg fogja termékenyíteni az egész civilizált világon a társadalmi forradalom hajtásait, bujább és gyorsabb növésre fogja serkenteni ezeket a hajtásokat. 1848-ban a szlávság kemény fagy volt, amely elpusztította a népek tavaszának virágait. Most talán a vihar szerepét szánta neki a sors, amely megtöri a reakció jegét és feltartóztathatatlanul meghozza a népek számára az új, a boldog tavaszt." *(K. Kautsky* „A szlávok és a forradalom" c. cikke. „Iszkra" 18. sz. 1902 március 10.)

Így írt 18 évvel ezelőtt az oroszországi forradalmi mozgalomról egy kiváló szocialista, akivel most oly határozottan szakítanunk kellett. Szavai azt a gondolatot

keltik bennem, hogy pártunk most esetleg igen veszélyes helyzetbe kerülhet, olyan ember helyzetébe, aki elbízta magát. Ez meglehetősen ostoba, szégyenletes és nevetséges helyzet. Ismeretes, hogy politikai pártok kudarcait és hanyatlását igen gyakran olyan helyzet előzte meg, amelyben ezek a pártok elbizakodhattak. Valóban, azok az orosz forradalomhoz fűzött várakozások, melyeket mostani legádázabb ellenségünk szavaiból idéztem, mérhetetlenül nagyok. Eddigi ragyogó sikereinket és fényes győzelmeinket olyan viszonyok közt arattuk, amelyek mellett a legnagyobb nehézségeket még nem oldhattuk meg, olyan viszonyok közt, amikor katonai feladatok, a földbirtokosi és cári, tábornoki reakció ellen vívott legmélyebb, legközvetlenebb harc feladatai nehezedtek vállainkra; ilymódon a szocialista forradalmi átalakulás lényegét alkotó feladatokat háttérbe szorították a kispolgári szervezetlenség, szétforgácsoltság, elaprózottság mindennapi megnyilvánulása elleni harc szervezési feladatai, vagyis a harc minden ellen, ami visszahúz a kapitalizmushoz. Azok a feladatok gazdaságilag is, politikailag is háttérbe szorultak: nem volt lehetőségünk arra, hogy megfelelő módon hozzálássunk ezekhez a feladatokhoz. Ezért minden bolseviknak különkülön, és a bolsevikoknak, mint politikai pártnak, kétszeresen kell számolniok azzal a veszéllyel, amelyre az idézett szavak ráirányítják figyelmünket. Meg kell értenünk, hogy a legutóbbi pártkongresszus határozatait minden áron végre kell hajtani, ez pedig azt jelenti, hogy óriási munka előtt állunk és sokkal többet kell dolgoznunk, mint eddig dolgoztunk.

Befejezésül azt kívánom, hogy pártunkat semmi szín alatt se juttassuk egy elbizakodott párt helyzetébe. (Taps.)

Rövid tudósítás: „Pravda" 87. sz. 1920 április 24.

A beszéd teljes szövege megjelent: „Vlagyimir Iljics Uljanov-Lenin 50. születésnapján (1870 április 23—1920)" c. brosúrában. 1920 október.

JEGYZETEK

[1] *Szibériai kormány* — ellenforradalmi, fehérgárdista kormány, amely 1918 nyarán, Omszkban alakult. — *4*

[2] Az észtországi angol katonai misszió képviselőjének az észt burzsoá kormány megdöntésére vonatkozó javaslata provokációs jellegű volt. — *7*

[3] *Berni Internacionálénak* nevezték a szociálsoviniszta és centrista pártok egyesülését, mely az 1919 februári berni konferencián jött létre; célja az volt, hogy visszaállítsa a II. Internacionálét. A berni Internacionále kritikáját Lenin „A III. Internacionále feladatairól" c. cikkében (lásd Lenin Művei. 29. köt. 1953. 507—528. old.) és más munkáiban adja. — *10*

[4] *Az Amerikai Kommunista Párt* 1919 szeptemberében alakult. Fő magva az Amerikai Szocialista Párt balszárnya volt, mely a Nagy Októberi Szocialista Forradalom befolyása alatt jött létre. — *18*

[5] *A Nemzetközi Kapcsolatok Helyreállítására Alakult Bizottságot* francia szocialisták szervezték 1916 januárjában. A bizottság 1919 májusában a III. Internacionále Bizottságává alakult át, mely a Kommunista Internacionáléhoz való csatlakozás érdekében folytatott agitációt. 1920 végén beolvadt a Franciaországi Kommunista Pártba.

A Szindikális Védelmi Bizottságot 1916 őszén egy szindikalista csoport szervezte, amely, mivel tagadta a parlamenti tevékenységet, kilépett a Nemzetközi Kapcsolatok Helyreállítására Alakított Bizottságból. 1919 májusában a Szindikális Védelmi Bizottság elhatározta, hogy a Kommu-

nista Internacionáléhoz csatlakozik; legforradalmibb elemei beolvadtak a III. Internacionále Bizottságába. — *18*

[6] *„L'Internationale"* („Az Internacionále") — a francia szindikalisták hetilapja, a Szindikális Védelmi Bizottság sajtószerve; Párizsban adták ki 1919-ben. — *18*

[7] *A Brit Szocialista Pártot* (British Socialist Party) 1911-ben Manchesterben alapították; marxista szellemben folytatott agitációt és propagandát; „nem opportunista, a liberálisoktól *valóban* független" (Lenin) párt volt. Kevés tagja volt s a tömegektől való elszigeteltsége bizonyos szektajelleget kölcsönzött a pártnak.

Az imperialista világháború időszakában (1914—1918) a pártban két áramlat volt: az egyik — nyiltan szociálsoviniszta áramlat, élén Hyndmannal, a másik — internacionalista áramlat, élén A. Inkpinnel és másokkal. 1916 áprilisában szakadás történt a pártban. Hyndman és hívei kisebbségben maradtak és kiléptek a pártból. Ettől az időtől kezdve internacionalista elemek kerültek a Brit Szocialista Párt élére. A Brit Szocialista Párt kezdeményezte Nagy-Britannia Kommunista Pártjának megalakítását, ami 1920-ban meg is történt. — *19*

[8] *Gyári megbízottak (bizalmiak) bizottságai* (Shop Stewards Committees) — választott munkásszervezetek; az első világháború óta Angliában sok üzemben működtek ilyen szervezetek. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelme után, a Szovjethatalom elleni külföldi katonai intervenció időszakában, a gyári megbízottak bizottságai aktívan felléptek Szovjet-Oroszország támogatása érdekében. A gyári megbízottak bizottságának több szereplője (W. Gallacher stb.) belépett az Angol Kommunista Pártba. — *19*

[9] *A Svájci Szocialista Párt* 1888-ban alakult. A pártban erős befolyásuk volt az opportunistáknak, akik az első világháború időszakában szociálsovinisztáknak lettek. 1916 őszén a jobboldaliak elszakadtak a párttól és külön szervezetet alkottak. A párt többségének, élén R. Grimmel, centrista, szociálpacifista álláspontja volt. A párt balszárnya internacionalista álláspontot foglalt el. Lenin, svájci tartózkodása idején, 1914—1917-ben összeköttetésben volt a Svájci Szocialista Párt baloldalának képviselőivel; Lenin bírálta hibáikat, s ugyanakkor segítségükre volt abban, hogy helyes álláspontot

foglaljanak el. Az oroszországi Nagy Októberi Szocialista Forradalom hatása alatt a szocialista párt balszárnya megerősödött. 1920 decemberében a baloldaliak kiléptek a szocialista pártból és 1921-ben a Svájci Kommunista Párttal egyesültek, amely 1919-ben alakult meg. — *19*

[10] *Az Olasz Szocialista Párt* 1892-ben alakult meg, mint az „Olasz Munkások Pártja"; 1893-ban „Olasz Szocialista Párt"-nak nevezték el. Az oroszországi Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelme után az Olasz Szocialista Párt soraiban megerősödött a balszárny. 1921 januárjában, a párt livornói kongresszusán a baloldaliak szakítottak a Szocialista Párttal, külön kongresszust szerveztek és megalapították az Olaszországi Kommunista Pártot.

Az olaszországi fasiszta diktatúra időszakában a Szocialista Pártban újból befolyásos balszárny alakult ki. 1934-ben az Olasz Szocialista Párt akcióegységre lépett az Olaszországi Kommunista Párttal. Ez a megegyezés volt a két párt együttműködésének alapja a második világháború idején és a háborúutáni időszakban. 1947 januárjában a jobboldali csoport, élén Saragattal, az amerikai imperializmus ügynökével, kilépett az Olasz Szocialista Pártból és megalakította az úgynevezett „Olasz Dolgozók Szocialista Pártját". — *19*

[11] *Spartakisták* — az első világháború időszakában, 1916 januárjában alakult „Spartacus" szövetség tagjai. A háború elején a német baloldali szociáldemokraták megalakították az „Internacionále" csoportot, amelyet K. Liebknecht, R. Luxemburg, F. Mehring, C. Zetkin és mások vezettek; ez a csoport később „Spartacus" szövetségnek nevezte magát. A spartakisták forradalmi propagandát folytattak a tömegek közt az imperialista háború ellen, leleplezték a német imperializmus hódító politikáját és a szociáldemokrácia vezéreinek árulását. De a spartakisták nem szabadultak meg félmensevik hibáiktól az elmélet és politika legfontosabb kérdéseiben. A német baloldaliak hibáit Lenin „Junius brosúrájáról", „A marxizmus karikatúrájáról és az «imperialista ökonomizmusról»" c. műveiben (lásd Lenin Művei. 22. köt. 1951. 317—333. old., és 23. köt. 18—74. old.) és más munkáiban, Sztálin a „Proletarszkaja Revoljucija" c. folyóirat szerkesztőségéhez „A bolsevizmus történetének néhány kérdéséről" írt levelében bírálta (lásd Sztálin. A leninizmus kérdései. 1952. 452—465. old.). 1917 áprilisában a spartakisták beléptek a centrista Németországi Független Szociál-

demokrata Pártba, amelyen belül azonban fenntartották szervezeti önállóságukat. A németországi 1918. évi novemberi forradalom után a spartakisták szakítottak a „függetlenekkel" és 1918 decemberében megalapították a Németországi Kommunista Pártot. — *19*

[12] „*La Feuille*" („A lap") — 1917 augusztusától jelent meg Genfben francia nyelven. Formailag nem volt egy párt lapja sem, tényleg azonban a II. Internacionále opportunista álláspontját képviselte. — *19*

[13] Lenin az 1919 márciusában Bullitt-tal folytatott előzetes tárgyalásokra gondol; Bullittot Anglia és az USA kormányai küldték Szovjet-Oroszországba, annak tisztázása végett, hogy a Szovjet Kormány milyen feltételek mellett hajlandó béketárgyalásokat kezdeni. Röviddel azután, hogy Bullitt elutazott Szovjet-Oroszországból, Kolcsaknak sikerült a Keleti Fronton némi sikert elérnie, mire Anglia és az Amerikai Egyesült Államok imperialista kormányai, Szovjet-Oroszország szétzúzására számítva, nem voltak hajlandók tárgyalni Szovjet-Oroszországgal. A második világháború után Bullitt mint a Szovjetunió ádáz ellensége és háborús gyujtogató szerepel. — *34*

[14] Lenin az Olasz Szocialista Párt Bolognában, 1919 október 5—8-án tartott XVI. kongresszusának határozataira gondol. — *36*

[15] „*Die Rote Fahne*" („A Vörös Zászló") — a Németországi Kommunista Párt Központi napilapja; K. Liebknecht és R. Luxemburg alapította s eredetileg a „Spartacus" szövetség központi lapja volt. A lap 1918 november 9-től Berlinben jelent meg; Scheidemann—Noske kormánya többízben büntetésekkel sujtotta és betiltotta a lapot; 1933-ban, a fasiszták uralomra jutása után, a lapot betiltották, de illegálisan tovább is megjelent. 1935-ben a lapot Prágában (Csehszlovákia) adták ki; 1936 októberétől 1939 őszéig a „Rote Fahne" Brüsszelben (Belgium) jelent meg. — *37*

[16] „*Freiheit*" („Szabadság") — a centrista Németországi Független Szociáldemokrata Párt központi napilapja; megjelent Berlinben 1918 novemberétől 1922 októberéig. — *38*

[17] *A párthetet* az OK(b)P VIII. kongresszusának határozata alapján rendezték; a határozat kimondotta, hogy a munká-

sok, valamint a munkás- és parasztifjúság soraiból növelni kell a párt taglétszámát. A párthetet először a petrográdi szervezetben 1919 augusztus 10-től 17-ig tartották; a Moszkva-kormányzósági szervezetben a párthét szeptember 20-tól 28-ig, a Moszkva-városi szervezetben rendezett párthét október 8-tól 15-ig tartott. A párt Központi Bizottságának plénuma 1919 szeptember 26-án határozatot hozott, hogy más városokban, valamint a falvakban és a hadseregben is párthetet kell tartani. Több mint 200 000 új tagot vettek fel a pártba. — *48*

[18] *A párttagok átregisztrálását* az OK(b)P VIII. kongresszusának határozata alapján 1919 májusától szeptember végéig hajtották végre. Az átregisztrálás ténylegesen az első párttisztítás volt. — *48*

[19] *PPS* — Lengyel Szocialista Párt — kispolgári nacionalista párt; 1892-ben alapították. Az első oroszországi forradalom hatása alatt a PPS 1906-ban két frakcióra szakadt: a PPS „levicára" (baloldal) és a PPS „pravicára" (jobboldal). Az első világháború alatt a „levica" nagyobb része internacionalista álláspontra helyezkedett és a Lengyel Szociáldemokrata Párthoz közeledett; 1918 decemberében együtt alakították meg a Lengyelországi Kommunista Munkáspártot.

A „pravica", melynek élén Pilsudski állt, továbbra is nacionál-soviniszta politikát folytatott; később ebből kelt új életre a PPS. Amikor 1918-ban megalakult a lengyel burzsoá állam, a PPS kormánypárt lett és szovjetellenes politikát folytatott. A második világháború idején a PPS két csoportra szakadt. A PPS reakciós-soviniszta része a fasisztákkal való együttműködés útjára lépett. Másik része, amely „Lengyel Szocialisták Munkáspártja"-nak nevezte magát, a Lengyel Munkáspárt befolyása alatt a hitleri megszállók elleni egységfronthoz csatlakozott és harcot folytatott Lengyelországnak a fasiszta igától való megszabadításáért és a Szovjetunióval való baráti kapcsolatok megteremtéséért. 1948 decemberében, a PPS-nek a jobboldali elemektől való megtisztítása után, a Lengyel Munkáspárt és a PPS a marxizmus-leninizmus alapján egyesült és megalakították a Lengyel Egyesült Munkáspártot (PZPR). A jobboldali PPS-isták elmenekült bandája az angol-amerikai kémszolgálat ügynöksége és bomlasztó munkát folytat a népi demokratikus Lengyelország ellen. — *64*

[20] Lenin a francia szociálmegalkuvóknak, Jean Longuet-nek, Merrheimnek, Jouhauxnak és másoknak az 1919 július 21-ére kitűzött nemzetközi politikai sztrájkkal kapcsolatban tanusított áruló magatartására gondol; a sztrájk jelszava az volt, hogy támogatni kell az orosz és a magyar forradalmat és követelni kell, hogy az imperialisták ne avatkozzanak be az orosz és magyar ügyekbe. Jouhaux, Merrheim és az Általános Munkaszövetség más vezetői, hogy félrevezessék a munkásokat, kezdetben a sztrájk mellett voltak, de a sztrájk előestéjén annak elhalasztását javasolták. Ennek az árulásnak következtében a nemzetközi sztrájk meghiúsult, s ezzel az imperialista kormányokat támogatták a Szovjet-Oroszország és Magyarország elleni intervenciójukban. — *70*

[21] A Németországi Kommunista Párt szakadása a párt II. kongresszusán történt, amelyet illegálisan 1919 október 20-tól 23-ig tartottak. A kongresszuson a „baloldaliak" csoportja anarcho-szindikalista nézetek védelmében lépett fel — parlamenti bojkottot követelt, elutasította a politikai harcot, elvetette a reakciós szakszervezetekben való részvételt stb. A „baloldaliak" kisebbségben maradtak és kizárták őket a pártból. Erre megalakították külön szervezetüket, az úgynevezett Németországi Kommunista Munkáspártot (KAPD), amely később ellenforradalmi anarcho-szindikalista csoportocskává fajult. — *72*

[22] Lenin Marxnak J. Weydemeyerhez 1852 március 5-én írt levelére gondol. Lásd Marx—Engels. Válogatott levelek. 1950. 73—77. old. — *81*

[23] Lenin Marxnak L. Kugelmannhoz 1870 december 13-án írt levelére gondol. Lásd Marx—Engels. Válogatott levelek. 1950. 295—297. old. — *83*

[24] Lásd Marx—Engels. A Kommunista Párt kiáltványa. 1952. 44. old. — *84*

[25] Lenin Engelsnek A. Bebelhez 1875 március 18—28-án írt levelére gondol. Lásd Marx—Engels. Válogatott levelek. 1950. 343—351. old. — *84*

[26] Lenin Engelsnek A. Bebelhez 1875 március 18—28-án írt levelére gondol. Lásd Marx—Engels. Válogatott levelek. 1950. 343—351. old. — *85*

[27] Lásd Engels. „Anti-Dühring". 1950. 110. old. — *85*

[28] Lásd Engels. A család, a magántulajdon és az állam eredete (Marx—Engels. Válogatott művek. 2. köt. 1949. 317. old.). — *86*

[29] Lenin Marx és Engels kijelentéseire gondol, melyeket 1852-től 1892-ig a munkásosztály vezető rétegének elburzsoásodási folyamatával kapcsolatban tettek. Engels egyik első ilyen kijelentését Marxhoz 1852 szeptember 24-én írt levele tartalmazza (lásd Marx—Engels. Briefwechsel. I. köt. Berlin 1949. 485. old.). Engels egyik legkésőbbi idevonatkozó kijelentése „A munkásosztály helyzete Angliában" c. művének második német kiadásához, 1892-ben írt előszavában található (lásd Marx—Engels. Válogatott művek. 2. köt. 1949. 402—417. old.).

E kijelentések nagy részét Lenin „Az imperializmus és a szakadás a szocializmus táborában" c. cikkében idézi (lásd Lenin Művei. 23. köt. 1951. 114—116. old.). — *89*

[30] Lenin Marxnak arra a felszólalására gondol, melyben 1872 szeptemberében az I. Internacionále hágai kongresszusán kijelentette, hogy az angol munkásvezérek megvásárolhatók. Marx felszólalásáról Engels két levélben, 1872 szeptember 21-én és október 5-én értesítette Sorgét (lásd Briefe und Auszüge aus Briefen von J. Ph. Becker, J. Dietzgen, Friedrich Engels, Karl Marx u. A. an F. A. Sorge u. A. Stuttgart 1921. 62—63. és 64—65. old.). — *89*

[31] *Az OSzFSzK Alkotmányának 23. paragrafusa* így szól: „Teljes egészében a munkásosztály érdekeitől vezéreltetve, az Oroszországi Szocialista Föderatív Szovjet Köztársaság egyes személyeket és egyes csoportokat megfoszt jogaitól, melyeket a szocialista forradalom érdekeinek kárára gyakorolnak." Ezt az Alkotmányt az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság által kiküldött külön bizottság Sztálin és Szverdlov vezetésével dolgozta ki és a Szovjetek V. Összoroszországi kongresszusa 1918 július 10-én fogadta el. — *90*

[32] Lásd Engels. „Anti-Dühring". 1950. 110. old. — *103*

[33] A cikk befejezetlen maradt. — *103*

[34] „*Bednota*" („Szegényparasztság") — napilap a parasztok számára; az OK(b)P KB-nak határozata alapján a „Gyere-

venszkaja Bednota" („Falusi Szegénység"), „Gyerevenszkaja Pravda" („Falusi Igazság") és „Szoldatszkaja Pravda" („Katonaigazság") c. lapok helyett 1918 március 27-től kezdve adták ki. A „Bednota" 1931 január 31-ig jelent meg, ezután egybeolvadt a máig is megjelenő „Szocialisztyicseszkoje Zemlegyelije" („Szocialista Földművelés") c. lappal. — *110*

[35] Lenin a Vasutasok Szakszervezetének Összoroszországi Végrehajtó Bizottságára (Vikzselre) gondol, amely túlnyomó többségében eszerekből és mensevikekből állt. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom utáni első napokban a Vikzsel a semlegesség zászlajának leple alatt valójában az ellenforradalom egyik központja volt. A Vikzsel kezében tartotta a vasútigazgatási apparátust. A vasúti alkalmazottak, műhelymunkások és munkások 1918 januári összoroszországi rendkívüli kongresszusának határozata alapján a Vikzselt felszámolták. — *116*

[36] „*A turkesztáni kommunista elvtársakhoz*" c. levelet Lenin abból az alkalomból írta, hogy az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság és a Népbiztosok Tanácsa a turkesztáni ügyekkel kapcsolatban 1919 októberében bizottságot küldött Turkesztánba. A bizottság célja az volt, hogy kijavítsa a turkesztáni helyi funkcionáriusoknak a nemzeti politika végrehajtása terén elkövetett hibáit.

Az OK(b)P Központi Bizottsága még a bizottság kiküldése előtt útmutatásokat adott Turkesztán vezető funkcionáriusainak, hogy elkövetett hibáikat ki kell javítaniok. Sztálin aláírásával 1918 áprilisában táviratot küldtek Közép-Ázsia Rendkívüli Biztosának azzal az utasítással, hogy a Turkesztáni határvidéknek autonómiát kell adni és olyan politikát kell követni, amely Turkesztán népeinek dolgozó rétegeit közelebb hozza a Szovjethatalom szerveihez. Az OK(b)P KB a turkesztáni kormánynak 1919 július 12-én küldött rádiógrammjában különösen hangsúlyozta, hogy a helyi lakosságot be kell vonni az állami munkába.

A Turkesztáni Kommunista Párt 1920 januári V. határterületi konferenciáján megtárgyalták Lenin levelét. A konferencia levélben megígérte Leninnek, hogy az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság és a Népbiztosok Tanácsa bizottságával együttműködve ki fogják javítani az elkövetett hibákat. — *124*

[37] *A Honvédelmi Tanácsot* (Munkás és Paraszt Honvédelmi Tanácsot) az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság 1918 november 30-i határozata alapján a Szovjet Köztársaság védelmének vezetésére alakították. Ez a határozat azt a feladatot rótta a Honvédelmi Tanácsra, hogy hajtsa végre az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság 1918 szeptember 2-i dekrétumát, amely haditábornak nyilvánította a Szovjet Köztársaságot, és hogy a közellátási és közlekedési ügyek, valamint a hadiipar terén vezessen be katonai rendszert. A Honvédelmi Tanács teljhatalommal rendelkezett, hogy a védelem érdekében az ország erőit és eszközeit mozgósítsa. A Honvédelmi Tanács vezette a front utánpótlását, fegyverzettel, élelmiszerrel, ruházattal való ellátását.

A Honvédelmi Tanács élén Lenin állt; tényleges helyettese Sztálin volt, akit az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság képviselőjeként küldött a Honvédelmi Tanácsba. A Honvédelmi Tanács rendelkezése értelmében a Honvédelmi Tanács által szervezett bizottságok határozatainak Lenin és Sztálin aláírásával ugyanolyan érvényük volt, mint a Honvédelmi Tanács határozatainak.

A legfontosabb frontok felszámolása után a Honvédelmi Tanácsot 1920 április elején Munka- és Honvédelmi Tanáccsá (SzTO) szervezték át. A polgárháború befejezése után, a VIII. Összoroszországi Szovjetkongresszus 1920 december 29-i határozata értelmében a Munka- és Honvédelmi Tanácsot a Népbiztosok Tanácsa bizottságának jogai illették meg, s mint ilyen 1936 végéig működött. — *124*

[38] *A falusi pártmunka kérdésében tartott I. összoroszországi tanácskozást* Moszkvában 1919 november 16-tól november 19-ig tartották. A tanácskozáson a kormányzósági, kerületi és voloszty pártbizottságok 99 küldötte volt jelen. Lenin a tanácskozás harmadik napján szólalt fel: beszéde elején Lenin üdvözölte a küldötteket abból az alkalomból, hogy a Vörös Hadsereg csapatai felszabadították Kurszkot. — *130*

[39] *A keleti népek kommunista szervezeteinek II. összoroszországi kongresszusát* Moszkvában, 1919 november 22-től december 3-ig tartották. A kongresszus előestéjén, november 21-én, Lenin elnöklete alatt és Sztálin részvételével a párt KB-nak tagjai előzetes értekezletet tartottak a kongresszusi küldöttek egy csoportjával. A kongresszuson

körülbelül 80 küldött — Turkesztán, Azerbajdzsán, Hiva, Buhara, Kirgizia, Tatária, Csuvasföld, Baskiria, a Kaukázus stb. muzulmán kommunista szervezeteinek képviselője — volt jelen. A kongresszust az OK(b)P KB-nak megbízásából Sztálin nyitotta meg; Sztálin megnyitó beszédében a kongresszus feladatairól beszélt (lásd Sztálin Művei. 4. köt. 1950. 295—297. old.). Lenin a kongresszus első napján a helyzetről tartott beszámolót.

A kongresszus meghallgatta és megvitatta a keleti népek kommunista szervezetei Központi Irodájának munkájáról tartott beszámolót, megválasztotta az új Irodát és kitűzte a párt- és szovjetmunka feladatait a Keleten. — *138*

[40] *Az OK(b)P KB-nak az Ukrajnai Szovjethatalomról szóló határozati javaslatát*, amelyet Lenin írt, az OK(b)P KB Politikai Irodájának 1919 november 21-i ülésén alapul elfogadták és végleges szövegezés végett átadták egy bizottságnak. A határozati javaslatot a bizottság szövegezési módosításaival és a 2. pont Lenintől eredő kiegészítésével az OK(b)P KB-nak 1919 november 29-i plénumán elfogadták, majd közzétették. Az OK(b)P VIII. összoroszországi konferenciája 1919 december 3-án jóváhagyta a KB határozatát. — *151*

[41] *A haderők egyesítéséről szóló 1919 május 18-i határozatot* az Ukrajnai SzSzK Központi Végrehajtó Bizottságának ülésén fogadták el. A határozatban feladatul tűzték ki, hogy a Szovjethatalom ellenségei elleni fegyveres harcra egyesíteni kell a Szovjet Köztársaságok összes erőit és az ehhez szükséges összes anyagi eszközöket egy központ kezében kell összpontosítani: hasonló javaslatokat terjesztettek elő Lettország, Litvánia és Belorusszija szovjet kormányai is.

Ezeknek a javaslatoknak megfelelően az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság 1919 június 1-én dekrétumot tett közzé *„Az Oroszországi, Ukrajnai, Lett, Litván, Belorusz Szovjet Köztársaságoknak a világimperializmus elleni harcra való egyesüléséről"*. A dekrétum rámutat arra, hogy a Szovjethatalom ellenségeivel szembeni ellenállás érdekében elengedhetetlen az említett köztársaságok katonai szövetsége. Az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság szükségesnek ismerte el a Szovjet Köztársaságok katonai szervezetének és katonai parancsnokságának egyesítését, valamint azt is, hogy a népgazdaság legfontosabb ágainak vezetését egységes vezető szervek kezében összpontosítsák. — *151*

[42] *Az OK(b)P VIII. Összoroszországi Konferenciáját* Moszkvában, 1919 december 2-ától 4-ig tartották. A konferencián 45 szavazati joggal és 73 tanácskozási joggal bíró küldött volt jelen. A konferencia napirendje: 1. A KB (politikai és szervezeti) beszámolója; 2. A nemzetközi helyzet; 3. A VII. Összoroszországi Szovjetkongresszus napirendje; 4. Az Ukrajnai Szovjethatalomról; 5. A párt szervezeti szabályzatáról; 6. Az új párttagokról.

A konferenciát Lenin nyitotta meg. A második ülésen Lenin beszámolt a KB politikai munkájáról és zárszót mondott a beszámolóval kapcsolatban. Lenin készítette elő a nemzetközi politika kérdéséről szóló határozati javaslatokat (lásd ebben a kötetben 180—181. old.). A harmadik és negyedik ülésen Lenin beszédet mondott az Ukrajnai Szovjethatalomról és zárszót tartott hozzá. A konferencián, az OK(b)P VIII. kongresszusának határozata értelmében, elfogadták a párt új szervezeti szabályzatát. — *155*

[43] *„l'Humanité"* („Az Emberiség") — napilap, J. Jaurès 1904-ben alapította mint a Francia Szocialista Párt sajtószervét. Az imperialista világháború éveiben (1914—1918) a lap a Francia Szocialista Párt szélsőjobboldali szárnyának kezében volt és szociálsoviniszta álláspontot képviselt. Amikor a szocialista párt 1920 decemberi kongresszusán kettészakadt és megalakult Franciaország Kommunista Pártja, a lap ennek a sajtószerve lett; megjelenik Párizsban, és ma is Franciaország Kommunista Pártjának központi lapja. — *160*

[44] *„Utasítás az OKP kormányzósági, kerületi és voloszty bizottságainak a falusi munka tárgyában."* — Az utasítás tervezetét az OK(b)P KB-nak a falusi munkát irányító osztálya dolgozta ki. A falusi pártmunkával kapcsolatban tartott I. összoroszországi tanácskozás kisebb módosításokkal elfogadta a tervezetet. — *178*

[45] A nemzetközi politikáról szóló határozati javaslatot Lenin dolgozta ki az OK(b)P VIII. Összoroszországi Konferenciájának 1919 december 2-i ülésén. A konferencia jelentéktelen módosításokkal elfogadta a határozati javaslatot, amelyet Lenin december 5-én, a VII. Összoroszországi Szovjetkongresszuson tartott beszámolójában felolvasott (lásd ebben a kötetben 222—223. old.) és a kongresszus mint az antant országoknak tett békeajánlatot egyhangúlag elfo-

gadott. A kongresszus határozatát 1919 december 6-án tették közzé a sajtóban.

A kongresszus békeajánlatát 1919 december 10-én megküldték az antant hatalmak képviselőinek. Anglia, Franciaország, az Amerikai Egyesült Államok és Olaszország kormánya nem volt hajlandó az ajánlatot megtárgyalni. — *180*

[46] *Borotybisták* — ukrán baloldali eszerek, akik 1918 májusában önálló pártot alakítottak. Pártjuk „Borotyba" („Harc") c. központi lapja után borotybistáknak nevezték őket. 1920 márciusában, mivel a bolsevikok Ukrajna paraszttömegei közt mind jobban növekvő befolyásra tettek szert, a borotybisták kénytelenek voltak pártjukat feloszlatni és csatlakoztak Ukrajna Kommunista (bolsevik) Pártjához. Ukrajna Kommunista (bolsevik) Pártjának IV. konferenciája határozatot hozott a borotybistáknak a pártba való felvételéről, de az újonnan felvetteket átregisztrálták. A későbbi években kiderült, hogy sok borotybista a nép burkolt ellensége, kétkulacsos volt. Ők vezették az ellenforradalmi, burzsoá-nacionalista elemek szovjetellenes harcát Ukrajnában, de leleplezték őket mint a nép legádázabb ellenségeit. — *182*

[47] *A földművelő kommúnák és mezőgazdasági artelek I. kongresszusát*, melyet a Földművelésügyi Népbiztosság hívott egybe, Moszkvában, 1919 december 3-tól 10-ig tartották. A kongresszuson 140 küldött volt jelen, közöttük 93 kommunista. Lenin a kongresszus második napján szólalt fel. A kongresszus elfogadta a Dolgozó Mezőgazdasági Termelő Kollektívák (kommúnák és artelek) Összoroszországi Szövetségének szervezeti szabályzatát, amelyet a Földművelésügyi Népbiztosság jóváhagyott. — *184*

[48] *A milliárdos alapot* a Népbiztosok Tanácsának 1918 november 2-i dekrétuma értelmében a „mezőgazdaság javítása, fejlesztése és szocialista alapon való leggyorsabb átszervezése céljából" létesítették. Ebből az alapból támogatást és kölcsönt nyujtottak a mezőgazdasági kommúnáknak, a dolgozók szövetkezeteinek és mezőgazdasági szövetkezeteknek vagy csoportoknak, azzal a feltétellel, hogy az utóbbiak áttérnek a föld kollektiv megművelésére. — *184*

[49] *„Szabályzat a szocialista földrendezésről és a szocialista földművelésre való átmenettel kapcsolatos rendszabályokról"* —

az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság 1919 februárjában fogadta el ezt a „Szabályzatot". Lenin közvetlenül részt vett a Szabályzat kidolgozásában és szövegezésében. A „Szabályzat" több olyan gyakorlati intézkedést tartalmaz, melyek a mezőgazdaság szocialista alapon való átszervezésére, a mezőgazdaság termelékenységének fokozására és a vetésterületek kibővítésére irányulnak. — *184*

[50] *A VII. Összoroszországi Szovjetkongresszust* Moszkvában, 1919 december 5-től 9-ig tartották. A kongresszuson 1 366 küldött volt jelen, köztük 1 278 kommunista. A kongresszus napirendjén a következő kérdések szerepeltek: 1. Az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottságnak és a Népbiztosok Tanácsának beszámolója; 2. A hadi helyzet; 3. A Kommunista Internacionále; 4. A közellátás helyzete; 5. A fűtőanyag kérdése; 6. Szovjetépítés a központban és a vidéken; 7. Az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság megválasztása.

Lenin a kongresszus megnyitása napján előadta az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottságnak és a Népbiztosok Tanácsának beszámolóját; a rákövetkező napon zárszót mondott a beszámolóhoz; december 8-án beszédet mondott a kongresszus szervezési szekciójában és a kongresszus berekesztésének napján záróbeszédet tartott. — *195*

[51] A német kormány 1918 november 5-én megszakította a diplomáciai viszonyt az OSzFSzK-val és a szovjet követséget kiutasította Berlinből azzal a hazug ürüggyel, hogy a hivatalos szovjet képviselők német államintézmények ellen agitáltak. A diplomáciai viszonyt Németország és az OSzFSzK között csak 1922-ben állították helyre. — *201*

[52] Lenin a Petrográdban, 1919 novemberében leleplezett nagy ellenforradalmi összeesküvésre gondol. Az összeesküvés élén egy fehérgárdista szervezet állott, amely összeköttetésben volt Jugyenyicscsel, és amelyet az antant támogatott. A szervezet tagjai cári méltóságok, a cári hadsereg tábornokai és admirálisai, ellenforradalmárok, akik mint katonai szakemberek belopóztak a Vörös Hadseregbe, a kadet párt és a „Nemzeti Központ" fehérgárdista kémszervezet tagjai, valamint az eszer és a mensevik párthoz közelálló személyek voltak. Ennek az ellenforradalmi szervezetnek az volt a célja, hogy felkelést készítsen elő Petrográdban, amikor

Jugyenyics Petrográdhoz közeledik. Az összeesküvést leleplezték és felszámolták. — *227*

[53] *Szervezési szekció*, vagy szovjetépítési szekció. — A VII. Összoroszországi Szovjetkongresszuson alakították azoknak a változásoknak a megvizsgálására, amelyek a szovjetépítés gyakorlatában azóta történtek, mióta az V. Szovjetkongresszus 1918 júniusában elfogadta az OSzFSzK Alkotmányát. Leninnek a szekció ülésén mondott beszéde után elfogadták alapul az OK(b)P VIII. összoroszországi konferenciáján a szovjetépítésről korábban hozott határozatot. — *236*

[54] Lenin Marx. L. Kugelmannhoz 1870 december 13-án írt levelének szavaira gondol. Lásd Marx—Engels. Válogatott levelek. 1950. 297. old. — *253*

[55] Lásd Marx. Louis Bonaparte brumaire tizennyolcadikája, és Marx. Polgárháború Franciaországban (Marx—Engels. Válogatott művek. 1. köt. 1949. 221—320. és 454—529. old.). — *258*

[56] A finn burzsoázia elnyomta a finnországi proletárforradalmat, mely az ország déli, ipari részén 1918 januárjában kezdődött. A burzsoá kormány, amelynek sikerült Finnország kulák és jómódú parasztság lakta északi részét az ellenforradalom felvonulási terepévé változtatni és fehér hadsereget teremteni, maga idézte elő a polgárháborút, amikor az ország különböző helyein megtámadta a Vörös Gárda osztagait. A finn munkások és az általuk létrehozott Vörös Gárda hősiesen harcolt, de a finn szociáldemokrácia áruló taktikája gyengítette ellenálló erejüket: Finnországban akkor még nem volt forradalmi proletárpárt. A finn fehérgárdisták és a német csapatok 1918 április—május havában egyesült erővel vérbefojtották a proletárforradalmat. Finnországban úrrá lett a fehér terror; a forradalmi munkások tízezreit lőtték agyon. — *267*

[57] Lenin Petrográd kormányzóság ifjúságának abból az alkalomból küldte üdvözletét, hogy a petrográdi komszomolszervezet „ifjúsági hetet" rendezett. — *271*

[58] Az OK(b)P Moszkva-városi konferenciáját 1919 december 20—21-én tartották. A konferencián a következő kérdések

voltak napirenden: 1. Az Összoroszországi Pártkonferencia; 2. A fűtőanyag; 3. A kommunista szombatok; 4. A kiütéses tífusz és a járvány leküzdésére irányuló rendszabályok; 5. Moszkva közellátási helyzete; 6. Az általános katonai kiképzés és a külön rendeltetésű osztagok. Leninnek a kommunista szombatokról tartott előadói beszéde után határozatot fogadtak el, amely hangsúlyozza a kommunista szombatok mint a kommunizmus gyakorlati megvalósítása felé tett első lépések óriási jelentőségét. — *278*

[59] „*Az orosz nyelv megtisztításáról*" c. jegyzetet Lenin 1919-ben vagy 1920-ban írta. — *295*

[60] A Munkás-Paraszt Felügyelet létesítése kérdésében adott irányelvről van szó, melyet az OK(b)P KB-nak Politikai Irodája Lenin javaslatára 1920 január 23-án elfogadott. A KB irányelve és Leninnek Sztálinhoz írt levelében kifejtett útmutatásai alapján jött létre a „Munkás-Paraszt Felügyelet Szabályzata", melyet a VII. Szovjetkongresszuson választott Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság első ülésszakán, 1920 február 7-én elfogadtak. — *297*

[61] A „*Rendelettervezeteket és irányelveket a szövetkezetekről*" Lenin írta a szövetkezeti kérdésben tartott tanácskozás idején. A tanácskozást Lenin elnökletével 1920 január 26-án tartották. A tanácskozáson részt vettek Sztálin, Dzerzsinszkij és mások. A tanácskozás Lenin irányelvei alapján határozatot hozott, s ez alapjául szolgált a Népbiztosok Tanácsa 1920 január 27-i dekrétumának, mely a különböző szövetkezeti szervezetek egyesítéséről szól és a Népbiztosok Tanácsa azonos keletű határozatának, mely a Szövetkezeti Kongresszusok Tanácsának felszámolásáról rendelkezik. — *304*

[62] *A népgazdasági tanácsok III. összoroszországi kongresszusa* Moszkvában, 1920 január 23-tól 29-ig ülésezett. Napirendjén a következő kérdések voltak: Szovjet-Oroszország gazdasági helyzete; a hadiipar és a Vörös Hadsereg ellátása; a gazdasági élet vezetésének szervezése; a munka szervezése; az általános munkakötelezettség; a közlekedés mai helyzete; a fűtőanyagról stb. Lenin a kongresszus január 27-i teljes ülésén tartotta beszédét. — *306*

[63] *A VII. Szovjetkongresszuson választott Összoroszországi Köz-*

ponti Végrehajtó Bizottság első ülésszakán, mely 1920 február 2—7-ig tartott, a következő határozatokat fogadták el: az általános munkakötelezettség rendjéről, Oroszország villamosításáról, az általános népszámlálásról, a Munkás-Paraszt Felügyeletről stb. Elhatározták, hogy az OSzFSzK föderatív szervezetével összefüggő kérdések kidolgozására az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság Elnöksége mellett külön bizottságot alakítanak; a bizottságba beválasztották Sztálint is, aki akkor a Délnyugati Fronton tartózkodott. Az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság ülésszaka jóváhagyta a lengyel néphez intézett felhívást és határozatot hozott az Észtországgal kötött békeszerződés ratifikálásáról. — *312*

[64] Lenin felolvasta a központi lapokban, 1920 január 18-án megjelent közleményt, amely arról szólt, hogy az antant országok kormányai elhatározták Szovjet-Oroszország blokádjának megszüntetését és megengedték az Oroszországgal való kereskedelmet. A közlemény hangsúlyozta, hogy ez a határozat „semmiesetre sem jelenti azt, hogy a szövetségesek a Szovjet Kormánnyal szemben megváltoztatták politikájukat". — *313*

[65] Azokat az okmányokat, amelyekről Lenin beszélt, Olejnyikov fehérgárdista tiszttől kapták, aki átpártolt a Szovjethatalomhoz. Ezeket az okmányokat Olejnyikov Párizsból hozta Sz. D. Szazonovtól és Svédországon át Jugyenyicshez kellett volna eljuttatnia.

Az okmányokban szerepel: Szazonov — a cári kormány külügyminisztere, Kolcsak és Gyenyikin képviselője Párizsban; Gulkevics — kolcsakista követ Svédországban; Bahmetyev— kolcsakista követ Washingtonban; Szukin — kolcsakista külügyminiszter Omszkban; Szablin — kolcsakista diplomáciai ügyvivő Londonban; Knox — tábornok, az angol kormány képviselője Kolcsaknál. — *317*

[66] Azokról a tárgyalásokról van szó, melyeket a Vörös Kereszt a foglyok kicseréléséről, a menekültek hazaszállításáról stb. folytatott. — *321*

[67] Lenin az OSzFSzK Népbiztosi Tanácsának a lengyel kormányhoz és a lengyel néphez intézett felhívására gondol. Ezt a felhívást a központi lapok 1920 január 30-án közzétették. Kiegészítésül február 2-án a VII. Szovjetkongresz-

szuson választott Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság első ülésszakának ülésén elfogadták az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottságnak a lengyel néphez intézett felhívását. A felhívás leleplezte az imperialista államok rágalmát, hogy Szovjet-Oroszországnak állítólag hódító szándékai vannak Lengyelországgal szemben és hangsúlyozta, hogy a Szovjet Kormány változatlanul békére törekszik és baráti, jószomszédi viszonyban kíván élni a független Lengyelországgal. — *322*

[68] *Az Autonóm Baskir Szovjet Köztársaság* a központi Szovjethatalomnak és a baskir kormánynak Szovjet Autonóm Baskiriára vonatkozó megegyezése alapján alakult. Az egyezményt Lenin és Sztálin írta alá; a sajtóban 1919 március 23-án tették közzé. Az egyezmény értelmében a Baskir Köztársaság föderatív alapon belépett az OSzFSzK-ba. — *323*

[69] *Az Autonóm Tatár Szovjet Köztársaság* 1920 május 27-én alakult. Az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottságnak és a Népbiztosok Tanácsának a köztársaság megalakításáról szóló dekrétumát Lenin és Kalinyin írta alá. — *323*

[70] Lenin azokra a kormányrendeletekre gondol, melyek a gazdasági bomlás elleni harcot és a népgazdaság helyreállítását tűzték ki feladatul. A Népbiztosok Tanácsa 1920 január 13-án elrendelte, hogy a III. hadsereget, amelyet I. Forradalmi Munkahadseregnek neveztek el, munkára használják fel az Urálban. Az OSzFSzK Népbiztosi Tanácsa az Összukrajnai Forradalmi Bizottsággal egyetértően, 1920 január 20-án elfogadta a Munkahadsereg Ukrajnai Tanácsának szabályzatát; a Munkahadsereg Ukrajnai Tanácsának elnökévé Sztálint nevezték ki. A Honvédelmi Tanács 1920 január 23-án elrendelte, hogy a köztársaság tartalékhadseregének erőit és eszközeit a Moszkva—Kazán vasút körzetében a vasúti közlekedés javítására használják fel. A Népbiztosok Tanácsa 1920 január 29-én határozatot hozott az általános munkakötelezettség rendjéről és megállapította az általános munkakötelezettségi bizottságok szabályzatát. — *332*

[71] *„Az OKP választervezete (vagy tézisei) a Németországi Független Szociáldemokrata Párt levelére"* — Lenin írta válaszul

a Német Független Szociáldemokrata Párt indítványára, hogy kezdjenek tárgyalásokat a Kommunista Internacionáléba való belépés feltételeiről. — *336*

[72] Lenin a Munkás-Paraszt Felügyelet szabályzatára gondol, melyet a VII. Szovjetkongresszuson választott Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság első ülésszakán fogadtak el. — *350*

[73] „*Le Populaire*" („Népujság") — a francia centrista szocialisták alapították 1916-ban; kezdetben Limauge-ban, majd 1917 júliusától Párizsban jelent meg. Mikor a Francia Szocialista Párt az 1920 decemberi tours-i kongresszuson kettészakadt és megalakult a Franciaországi Kommunista Párt, a „Le Populaire" 1921-től az opportunista Francia Szocialista Párt hivatalos lapja lett. A lap jelenleg a jobboldali szocialisták: a francia burzsoázia reakciós körei és az amerikai imperialisták ügynöksége kezében van. — *352*

[74] „*Az Internacionále Helyreállítására Alakult Bizottságot*" a Francia Szocialista Párt centrista elemei, élükön J. Longuet-val és P. Faure-ral, 1919 végén szervezték. — *352*

[75] „*La Vie Ouvrière*" („Munkásélet") — a francia forradalmi szindikalisták hetilapja; 1919 áprilisától 1939-ig Párizsban jelent meg, ezután betiltották. 1944-ben újból megjelent. A „La Vie Ouvrière" jelenleg az Általános Munkaszövetség, a francia munkásosztály szakszervezeti szövetségének lapja. — *352*

[76] „*Kommunyisztyicseszkij Intyernacional*" („Kommunista Internacionále") a Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottságának folyóirata, megjelent 1919 május 1-től 1943 júniusáig. — *352*

[77] „*Avanti!*" („Előre!") — az Olasz Szocialista Párt központi napilapja; 1896 decemberében alapították. Egyidejűleg Rómában, Milánóban és Torinóban adták ki. Az imperialista világháborúban (1914—1918) az „Avanti!" következetlen internacionalista álláspontot foglalt el és nem szakított a reformistákkal. A lap jelenleg az Olasz Szocialista Párt központi sajtószerve. — *352*

[78] *A Magyar Tanácsköztársaság* 1919 március 21-től augusztusig állt fenn. — *354*

[79] „*Die Rote Fahne*" („A Vörös Zászló") — Az Osztrák Kommunista Párt központi lapja; 1918 novemberétől adták ki Bécsben. Kezdetben — „Der Weckruf" („Ébresztő"), 1919 januárjától — „Die Soziale Revolution" („A Társadalmi Forradalom"), 1919 júliusától — „Die Rote Fahne" címmel jelent meg. 1933-ban a „Rote Fahne" illegalitásba kényszerült. 1945 augusztusa óta „Österreichische Volksstimme" („Az Osztrák Nép Hangja") címmel mint az Osztrák Kommunista Párt központi lapja jelenik meg. — *354*

[80] „*La Bataille*" („Csata") — a francia anarcho-szindikalisták sajtószerve; 1915 novemberétől jelent meg Párizsban. Az első világháborúban és a háborúutáni időszakban soviniszta álláspontot foglalt el. — *356*

[81] Lenin Goethe „Faust" c. tragédiája Wagnerének szavaira gondol:

„Mi más a szellem boldogsága, hogyha
könyv-könyvre tárul, szóra-szó!"

(Lásd Goethe. Faust. I. rész. Budapest. Hungária kiadás, 53. old). — *361*

[82] A kérdéseket a „New York Evening Journal" („Newyorki Esti Lap") c. amerikai burzsoá ujság berlini képviselője szikratávírón intézte Leninhez. Lenin válaszának szövegét rádiógrammal adták át Berlinbe, onnan 1920 február 21-én továbbították New Yorkba. A „New York Evening Journal" még aznap este közölte Lenin válaszát. Lenin rádiógrammját közölte a német kommunista és szocialista sajtó is. — *366*

[83] A „Daily Express" („Napi Express") londoni konzervatív ujság Kopenhágában tartózkodó különtudósítója azzal a kéréssel fordult Leninhez, hogy válaszoljon négy kérdésre. Lenin válaszát Kopenhágában február 22-én kapták meg és másnap megjelent a „Daily Express"-ben. — *369*

[84] Lenin A. Bogdanov és mások antimarxista nézeteire gondol, akik „proletárkultúra" címén a filozófiában burzsoá reakciós nézeteket (machizmust), a művészet terén pedig torz stílusokat (futurizmust) terjesztettek. Bogdanov és hívei tagadták a kommunista párt és a szovjet állam vezető szerepét a kulturális építésben, és a szovjet kultúra fejlesztését különválasztották a szocialista építés általános fel-

adataitól; tagadták, hogy a proletariátusnak a mult kulturális hagyatékának legjobb vívmányait fel kell használnia. Lenin erélyesen szembeszállt azokkal a próbálkozásokkal, amelyek Bogdanov antimarxista, burzsoá elméletecskéinek a „Proletkult"-szervezetekbe való átplántálására irányultak; az OK(b)P KB-a „A proletkultokról" c., a „Pravda" 1920 december 1-i számában közzétett levelében elítélte ezeket a káros elméletecskéket. 1922-től kezdve a „Proletkult"-szervezetek bomlásnak indultak. — *379*

[85] Lenin a békedekrétumra gondol, melyet a Munkás- és Katonaküldöttek Szovjetjeinek II. Összoroszországi Kongresszusa 1917 október 26-án (november 8-án) hozott (lásd Lenin Művei. 26. köt. 1952. 247—250. old.). — *384*

[86] Lenin azokra a lapokra gondol, melyeket az OK(b)P külföldi csoportjai 1918—1919-ben angol, német és francia nyelven adtak ki; ezeket a lapokat az intervenciós csapatok és a hadifoglyok közt terjesztették. A „The Call" („Felhívás") c. angol nyelvű lapot az Északi Fronton terjesztették. Német nyelven két lap jelent meg: „Der Völkerfriede" („A Népek Békéje") és a „Weltrevolution" („Világforradalom"). Ezt a két lapot a német hadifoglyok közt és Ukrajnában terjesztették. Francia nyelven a „La Lanterne" („Lámpás") c. hetilapot adták ki, ezt Dél-Oroszországban terjesztették. — *386*

[87] Lenin a Népbiztosok Tanácsának 1917 december 18-i (31-i) dekrétumára gondol, melyben elismerik Finnország függetlenségét. Ezt a dekrétumot Lenin személyesen adta át Svinhufvudnak, a finn burzsoá kormány fejének. 1917 december 22-én (1918 január 4-én) az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság jóváhagyta a Finnország függetlenségéről szóló dekrétumot; a kérdés előadója Sztálin volt (lásd Sztálin Művei. 4. köt. 1950. 23—25. old.). — *389*

[88] Lenin a németországi katonai-monarchista puccs előkészítésére gondol. Ezt az ellenforradalmi akciót, az úgynevezett „Kapp-puccsot", a reakciós német katonai klikk, Kapp-pal az élén végre is hajtotta. Ebert szociáldemokrata kormánya semmit sem tett az államcsíny szeme láttára folyó előkészítése ellen. Az összeesküvők 1920 március 13-án Berlin ellen indították csapataikat, és a kormány részéről nem találván ellenállásra, a kormányt megfosztották hatalmá-

tól és új kormányt alakítottak. A berlini munkások általános sztrájkkal feleltek az államcsínyre. A munkások rohama március 17-én elsöpörte a Kapp-kormányt; újból a szociáldemokraták kerültek hatalomra, akik megtorló politikát kezdtek a munkások ellen. — *394*

[89] Az OK(b)P IX. kongresszusának napirendjét 1920 február 11-én a „Pravda" 30. számában tették közzé. — *405*

[90] Lenint 1920 február havában két szervezet: a 3. számú állami cukrászárugyár (ma Bolsevik-gyár) és a nyikolajevi vasút Hovrino állomásának munkásai és tisztviselői a Moszkvai Szovjet küldöttéül választották. — *412*

[91] Lenin a „Gazdasági építés soronlevő feladatai" c. tézisekre gondol, melyeket az OK(b)P KB-a dolgozott ki a IX. kongresszusra. — *431*

[92] J. M. Szverdlov halálának évfordulóján, a Nagy Színházban ünnepi gyászülést tartottak, a gyászülésen megjelentek az OK(b)P KB-nak, az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottságnak, az Összoroszországi Központi Szakszervezeti Tanácsnak tagjai és más szervezetek képviselői. Az OK(b)P Központi Bizottsága nevében Lenin mondott emlékbeszédet. — *437*

[93] Lenin *„A közlekedés helyreállításáról"* és *„A munkafegyelemről"* szóló beszédeit 1920 március végén mondotta. Lenin beszédeinek hanglemezre való felvételét a Centropecsaty (az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság sajtótermék-ellátó és terjesztő központi ügynöksége) szervezte. Három év alatt (1919—1921) Leninnek 13 beszédét vették fel hanglemezre. — *438*

[94] *Az OK(b)P IX. kongresszusát* 1920 március 29-től április 5-ig Moszkvában tartották. A kongresszuson 554 szavazati joggal és 162 tanácskozási joggal bíró küldött volt jelen, akik 611 978 párttagot képviseltek. A kongresszus főleg a gazdasági építés kérdéseivel foglalkozott. A kongresszus napirendje a következő volt: 1. A Központi Bizottság beszámolója; 2. A gazdasági építés soronlevő feladatai; 3. A szakszervezeti mozgalom; 4. Szervezeti kérdések; 5. A Kommunista Internacionále feladatai; 6. A szövetkezetekhez való viszony; 7. Átmenet a milícia-rendszerre; 8. A Központi Bizottság megválasztása.

A kongresszust Lenin nyitotta meg a Nagy Színházban. Lenin tartotta a párt Központi Bizottságának politikai tevékenységéről szóló beszámolót, zárszót mondott a beszámolóhoz, beszédet mondott a gazdasági építésről, a szövetkezetekről, záróbeszédével berekesztette a kongresszust, javaslatot terjesztett elő a párt Központi Bizottságába jelölt póttagok névsorával kapcsolatban. A IX. kongresszus meghatározta a közlekedés, az élelmezés, a fűtőanyag és az ipar terén a soronlevő gazdasági feladatokat; a kongresszus rámutatott arra, hogy a szakszervezeteknek feltétlenül részt kell venniök a gazdasági építésben. A kongresszus különös figyelmet fordított az egységes gazdasági terv kérdésére; a tervben az ország egész népgazdaságának villamosítása állt homloktérben. A kongresszus erélyesen visszautasította a „demokratikus centralizmus" pártellenes csoportot (Szapronov, Oszinszkij stb.), amely Rikovval és Tomszkijjal egyetemben az egyszemélyi vezetés, a vállalati vezetők személyes felelőssége ellen lépett fel és igyekezett aláásni az ipari vezetés alapjait. 1927-ben az SzK(b)P XV. kongresszusa a „demokratikus centralizmus" csoportot a trockizmus főkolomposaival együtt kizárta a pártból.

A IX. kongresszus Lenint, Sztálint, F. E. Dzerzsinszkijt, M. I. Kalinyint, A. A. Andrejevet és másokat az OK(b)P KB-nak tagjává, V. M. Molotovot, J. M. Jaroszlavszkijt és másokat a KB póttagjává választotta.

A kongresszus befejezése után Lenin küszöbönálló 50. születésnapja alkalmából ünnepséget rendeztek. M. I. Kalinyin, E. M. Jaroszlavszkij, F. J. Kon és mások mondottak beszédet. Elhatározták, hogy kiadják V. I. Lenin Műveinek teljes gyűjteményét. — *443*

[95] „*Izvesztyija Centralnovo Komityeta Rosszijszkoj Kommunyisztyicseszkoj Partyii (bolsevikov)*" („Az Oroszországi Kommunista (bolsevik) Párt Központi Bizottságának Közleményei") — a KB tájékoztató közlönye; az OK(b)P VIII. kongresszusának határozata alapján adták ki; 1919 májusában, Moszkvában jelent meg először. 1929 októberében az „Izvesztyija CK"-t újjászervezték, s „Partyijnoje Sztroityelsztvo" („Pártépítés") címen mint folyóiratot adták ki 1946 júniusáig. — *466*

[96] „*Ekonomicseszkaja Zsizny*" („Gazdasági Élet") — napilap; mint a Legfőbb Népgazdasági Tanács és a gazdasági nép-

biztosságok sajtószervét 1918 novemberétől kezdve adták ki. A lap 1937 novemberéig jelent meg; megjelenésének utolsó idejében a Szovjetunió Pénzügyi Népbiztosságának, az Állami Banknak és a Szovjetunió egyéb pénzügyi intézményének, s a bankalkalmazottak szakszervezete KB-nak sajtószerve volt. — *468*

[97] Demagóg módon „*Diktátori dekrétumnak*" nevezték a mensevikek és eszerek a Népbiztosok Tanácsának „A vasúti igazgatás központosításáról, a vasutak őrzéséről és szállítóképességének fokozásáról" szóló dekrétumát, amelyet 1918 márciusában tettek közzé a sajtóban. — *481*

[98] Az OK(b)P IX. kongresszusa szövetkezeti szekciót alakított, mely az 1920 április 2-i ülésén megvizsgálta a kongresszus elé terjesztett különböző téziseket a szövetkezetekről. A szekció ülésén eleinte Miljutyin téziseit fogadták el alapul, aki a szövetkezetek államosítását indítványozta. Lenin Miljutyin tézisei ellen foglalt állást, s ezután a kongresszus igen nagy szavazattöbbséggel azt a határozati javaslatot fogadta el, amelyet Lenin támogatott. — *486*

[99] „*A kompromisszumokról*" c. okmány Lenin befejezetlenül maradt cikkének a kezdete. Az okmányban felvetett gondolatokat Lenin „«A baloldaliság» a kommunizmus gyermekbetegsége" c. munkájában bővebben kifejtette. — *498*

[100] Engels. A blanquista kommün-emigránsok programja (lásd Engels. Internationales aus dem „Volksstaat" (1891—1894). Berlin 1894. 45. old.). — *499*

[101] A távirat szövegét Lenin Sztálinnal együtt írta. — *501*

[102] *A bányamunkások I. összoroszországi alakuló kongresszusát* 1920 április 1-től 6-ig Moszkvában tartották. A kongresszuson 173 küldött volt jelen körülbelül 200 000 bányaipari munkás képviseletében. Lenin április 4. és 6. között szólalt fel a kongresszuson. — *502*

[103] *A szakszervezetek III. összoroszországi kongresszusát* 1920 április 6-tól 13-ig Moszkvában a Szakszervezetek Házában tartották. A kongresszuson mintegy 1 600 küldött volt jelen, akik több mint négymillió szakszervezeti tagot képviseltek. Kommunisták és velük együttérzők 1 180-an voltak.

A kongresszus napirendjén a következő kérdések szerepeltek: jelentés az Összoroszországi Központi Szakszervezeti Tanács tevékenységéről; jelentés a Munkaügyi Népbiztosság tevékenységéről: a szakszervezetek feladatai; szervezeti kérdés; munkabérpolitika; a munkások anyagi ellátása; a szakszervezetek és a népgazdaság; a nemzetközi szakszervezeti mozgalom; a kulturális felvilágosító munka.

Lenin a kongresszus második teljes ülésén mondott beszédet. Lenin beszéde után a kongresszus a következő határozatot hozta: fel kell hívni Szovjet-Oroszország munkásait és minden dolgozóját, hogy energikusan harcoljanak a gazdasági bomlás ellen, teremtsenek szilárd munkafegyelmet a szakszervezeti tagok soraiban, fokozzák a munkástömegeknek a kommunista építésbe való bevonását a szakszervezeteken keresztül, a kommunista párt vezetésével. — *510*

[104] A „Kommunista Szombat" egynapos ujságról van szó, melyet a moszkvai lapok és a „Roszta" („Oroszországi Távirati Ügynökség") szerkesztőségei és munkatársai készítettek az 1920 április 10-i kommunista szombaton. — *524*

[105] *A textilipari munkások III. összoroszországi kongresszusát* 1920 április 16-tól 20-ig Moszkvában tartották. A kongresszuson 358 küldött volt jelen, közöttük 199 kommunista és velük együttérző, 156 pártonkívüli és 3 mensevik. Lenin a kongresszus hatodik teljes ülésén szólalt fel. Az elnökség az egész kongresszus nevében üdvözölte Lenint 50. születésnapja alkalmából; a küldöttek lelkesen ünnepelték Lenint. — *527*

[106] Az OK(b)P Moszkvai Bizottsága Lenin ötvenedik születésnapja alkalmából ünnepi estét rendezett, amelyen Moszkva pártfunkcionáriusai voltak jelen. Sztálin, A. M. Gorkij, A. V. Lunacsarszkij, M. Sz. Olminszkij és mások beszédet mondottak Leninről. Lenin, akit viharos tapssal, forrón üdvözöltek, beszédben válaszolt. — *535*

V. I. LENIN

ÉLETÉNEK ÉS TEVÉKENYSÉGÉNEK DÁTUMAI

(1919 szeptember—1920 április)

1919

Szeptember 3. Lenin beszédet mond a helyzetről Moszkva Baszman, Lefort, Alekszejev és Szokolnyiki kerületeinek pártonkívüli munkás- és vöröskatona konferenciáján.

Szeptember 5. Lenin táviratilag felhívja a Baskiriai Forradalmi Bizottságot, hogy a baskir egységeket sürgősen vessék át Petrográd védelmére; üdvözletét küldi a baskir vöröskatonáknak.

Szeptember 12. Lenin vezeti a Honvédelmi Tanács ülését, melynek napirendje: a Moszkva melletti kőszénmedence munkájának eredménye; élelmiszerjuttatás azoknak a petrográdi és kronstadti munkásoknak, akik különösen fontos védelmi munkákat végeznek stb.

Lenin megküldi Sztálinnak a Szmolnij (Petrográd) munkásai és alkalmazottai bizottságának beadványát, amelyben elmondják, hogy a Petrográdi Szovjet apparátusába idegen elemek férkőztek be, és arra kéri Sztálint, hogy szigorú vizsgálatot rendeljen el a beadványban említett tényekkel kapcsolatban.

Szeptember 16. Lenin levelet ír Sz. I. Guszevnek, amelyben élesen bírálja a Köztársaság Forradalmi Katonai Tanácsát az ez által vezetett hadműveletek miatt, bírálja Trockijt, aki a Déli Fronton dezorganizálta a munkát.

Szeptember 18—20. Lenin megírja „Hogyan használja fel a burzsoázia a renegátokat" c. cikkét.

Szeptember 23. Lenin levelet ír „Az amerikai munkásokhoz".

Lenin beszédet mond a munkásnők IV. Moszkva-városi pártonkívüli konferenciáján.

Szeptember 24. Lenin vezeti a Honvédelmi Tanács ülését, amelynek napirendje: a hadiállapot körzetének megállapítása Gyenyikin támadásával kapcsolatban és ennek a körzetnek védelemre való előkészítése; az általános katonai kiképzés megszervezése; az élelmezési hadsereg fegyverrel és ruházattal való ellátása stb.

Szeptember 26. Lenin vezeti az OK(b)P KB-nak plénumát. A plénum napirendje: a párthét végrehajtása, a kozáksághoz való viszony stb. A plénum határozatilag kimondja, hogy Sztálint Gyenyikin szétzúzásának megszervezésére a Déli Frontra kell küldeni.

Szeptember—október. Lenin „A proletárdiktatúráról" c. brosúrájának tervezetein és fogalmazványain dolgozik.

Október 2. Lenin táviratilag üdvözli a petrográdi munkásokat, akik a Déli Frontra való mozgósítás végrehajtása során energikus munkát fejtettek ki.

Október 3. Lenin megírja „A petrográdi munkások példája" c. cikkét.

Október 5. Lenin megírja válaszát a „Chicago Daily News" c. amerikai lap tudósítójának kérdéseire.

Október 6. Lenin üdvözletét küldi az Oroszországi Kommunista Ifjúsági Szövetség II. összoroszországi kongresszusának.

Október 8. Lenin utasítást ad Orenburg kormányzóság pártbizottságának és végrehajtó bizottságának, hogy katonai utánpótlással segítsék a Déli Frontot.

Október 10. Lenin megírja „Üdvözlet az olasz, francia és német kommunistáknak" c. cikkét.

Lenin Ufába küldött táviratában köszönetet mond azoknak a munkásoknak, akik a kitűzött határidő előtt befejezték a Belaja folyó hídjának helyreállítását.

Október 11. Lenin megírja „A munkásállam és a párthét" c. cikkét.

Október 13. Lenin táviratot küld az V. hadsereg Forradalmi Katonai Tanácsának és a Turkesztáni Front parancsnokának, M. V. Frunzénak, melyben közli a KB utasítását, hogy segítsék a Déli Frontot.

Október 14. Lenin táviratilag utasítja a Petrográdi Szovjet Végrehajtó Bizottságát, hogy mozgósítsa a frontra a szovjet intézmények munkatársait, verje vissza Jugyenyics támadását és segítse tovább is a Déli Frontot.

Október 15. Lenin utasítást ad a Köztársaság Forradalmi Katonai Tanácsának, hogy Sztálin kérelmére sürgősen küldjön rádióállomásokat a Déli Frontra.

Lenin útmutatást ad N. A. Szemaskónak az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság mellett működő Sebesülteket Segítő Bizottság megalakításáról szóló dekrétumtervezet kidolgozására.

Október 16. Lenin a Moszkvai Szovjet erkélyéről üdvözlő beszédet mond Jaroszlavl és Vlagyimir kormányzóságok kommunista munkáscsapataihoz, akik a gyenyikini frontra indulnak.

Október 17. Lenin felhívást ír „Petrográd munkásaihoz és vöröskatonáihoz".

Október 17—18. Lenin adatokat kér a Közellátási Népbiztosságtól a Petrográdba küldött élelmiszerekről

és ezeket az adatokat közli a Petrográdi Szovjettel.

Október 18. Lenin utasítást ad az OK(b)P Petrográdi Bizottságának, hogy gyorsítsa meg Jugyenyics szétzúzását; közli, hogy csapatokat küldtek a Petrográdi Frontra.

Október 19. Lenin felhívást ír „A vöröskatona elvtársakhoz".

Október 20. Lenin utasítást ad a Tula-kormányzósági végrehajtó bizottság elnökének és a kormányzósági hadbiztosságnak, hogy minden erőt a katonai és hadseregellátási munkára összpontosítsanak, katonailag szervezzék át az egész munkát.

Október 21. Lenin megírja „A moszkvai párthét eredményei és feladataink" c. cikkét.

Október 22. Lenin utasítást ad a Köztársaság Forradalmi Katonai Tanácsának, hogy Jugyenyics végleges szétzúzására pótlólag mozgósítson 20 000 petrográdi munkást.

Október 24. Lenin a Szakszervezetek Házának kék termében üdvözlő beszédet mond Ivanovo-Voznyeszenszk frontra mozgósított kommunista munkásai előtt.

Lenin beszédet intéz a J. M. Szverdlov Egyetem frontra induló hallgatóihoz.

Október 28. Lenin beszédet intéz az iskolánkívüli oktatási tanfolyamok frontra induló hallgatóihoz.

Lenin leveleket ír a külföldi kommunistáknak: a francia, az olasz kommunistáknak, a Németországi Kommunista Párt központi bizottsági tagjainak és a Németországi Kommunista Pártból kivált kommunisták csoportjának.

Október 30. Lenin megírja „Gazdaság és politika a proletárdiktatúra korszakában" c. cikkét.

November 1. Lenin közvetlen vezetéken utasítást ad Petrográdba, hogy Jugyenyics szétzúzása céljából Petrográd alatt összpontosítsanak nagy erőket.

November 5. Lenin a Szovjethatalom fennállásának második évfordulója alkalmából megírja „Üdvözlet a petrográdi munkásoknak" c. cikkét.

November 6. Megjelenik Lenin „A Szovjethatalom és a nő helyzete" c. cikke, melyet a Szovjethatalom fennállásának második évfordulója alkalmából írt.

Lenin vezeti az OK(b)P KB Politikai Irodájának ülését, amelyen az Összoroszországi Pártkonferencia és az Összoroszországi Szovjetkongresszus egybehívásáról határoznak. Sztálin javaslatára határozatot hoznak a Déli Frontra küldendő utánpótlásról.

November 7. Megjelenik Lenin cikke, „A Szovjethatalom két éve".

Lenin az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság, a Moszkvai Szovjet, az Összoroszországi Központi Szakszervezeti Tanács és a gyári bizottságok együttes ülésén beszédet mond, melyet az Októberi Forradalom második évfordulójának szentelt.

November 10. Megjelenik Lenin levele „A turkesztáni kommunista elvtársakhoz".

November 11. Lenin táviratot küld a Keleti Front élelmezési különbizottsága elnökének, hogy az uráli munkásokat rendszeresen lássák el élelmiszerrel.

Lenin vezeti a Népbiztosok Tanácsának ülését, melynek napirendje: egységes erdészeti szerv létesítése — Lenin írja a rendeletterve-

zetet; a szovjet alkalmazottak mozgósítása fakitermelésre; a Tretyjakov képtár, a könyvtárak és más népművelési intézmények tüzelőanyaggal való ellátása; elvtársi fegyelmi bíróságok stb.

November 13. Megjelenik az OK(b)P KB-nak a pártszervezetekhez intézett körlevele: „Harcra a fűtőanyagválság ellen!"; a körlevelet Lenin írta.

November 18. Lenin beszédet mond a falusi pártmunka kérdésében tartott I. összoroszországi tanácskozáson.

November 21. Lenin Sztálin részvételével előzetes tanácskozást tart a keleti népek kommunista szervezeteinek II. összoroszországi kongresszusára érkezett küldöttek egy csoportjával.

Lenin elnököl a Politikai Iroda ülésén, amelyen Leninnek az Ukrajnai Szovjethatalomról írt határozati javaslatát tárgyalják és elfogadják.

November 22. Lenin előadói beszédet mond a keleti népek kommunista szervezeteinek II. összoroszországi kongresszusán; a kongresszust Sztálin nyitotta meg.

November 27. Lenin utasítást ad a Legfőbb Népgazdasági Tanács Elnökségének, hogy az „Ekonomicseszkaja Zsizny"-ben közöljék azokat az időszaki jelentéseket, amelyek a legfontosabb népgazdasági ágak fejlesztését szolgáló munkák eredményéről számolnak be.

November 29. Lenin vezeti az OK(b)P KB-nak plénumát, amelyen az Összoroszországi Pártkonferencia és az Összoroszországi Szovjetkongresszus előkészítésének kérdését, az Ukrajnai Szovjethatalom kérdését stb. tárgyalják.

December 2—4. Az Oroszországi Kommunista (bolsevik) Párt

VIII. Összoroszországi Konferenciája. Lenin vezeti a konferencia munkáját.

December 2. Lenin megnyitja a konferenciát; Lenint beválasztják az elnökségbe; Lenin elnököl a konferencia első (reggeli) ülésén.

Lenin a konferencia második (esti) ülésén beszámol a Központi Bizottság politikai tevékenységéről és zárszót mond a beszámolóhoz.

Lenin határozati javaslatot ír a nemzetközi politika kérdéséről; a konferencia elfogadja a javaslatot.

December 3. Lenin a konferencia harmadik (reggeli) ülésén beszédet mond az Ukrajnai Szovjethatalomról.

Lenin a konferencia negyedik (esti) ülésén zárszót mond az Ukrajnai Szovjethatalom kérdésében.

December 4. Lenin beszédet mond a földművelő kommúnák és a mezőgazdasági artelek I. kongresszusán.

December 5—9. A Munkás-, Paraszt-, Vöröskatona- és Kozákküldöttek Szovjetjeinek VII. Összoroszországi Kongresszusa. Lenin vezeti a kongresszus munkáját.

December 5. Lenint a kongresszus első ülésén beválasztják az elnökségbe; Lenin beszámol az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság és a Népbiztosok Tanácsa munkájáról és előterjeszti a nemzetközi politikáról szóló határozati javaslatát, melyet a kongresszus egyhangúlag elfogad.

December 6. Lenin a kongresszus második ülésén zárszót mond az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság és a Népbiztosok Tanácsa beszámolójához.

December 8. Lenin a kongresszus szervezési szekciójának második ülésén felszólal a szovjet építésről mondott beszéd vitájában.

December 9. A VII. Szovjetkongresszus ötödik ülésén Lenint és Sztálint az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság tagjává választják.

Lenin záróbeszédével berekeszti a kongresszust.

December 11. Lenin táviratilag felhívja Orel kormányzóság közellátási biztosát, hogy vizsgálja meg a lavrovi körzet parasztjainak a magas gabonabeszolgáltatás ellen emelt panaszát, és ha a panasz jogos, csökkentse a gabonabeszolgáltatást.

December 16. Lenin megírja „Az alkotmányozógyűlési választások és a proletárdiktatúra" c. cikkét.

Legkésőbb december 17. Lenin az igazságügyi népbiztoshoz, D. I. Kurszkijhoz írt két feljegyzésében utasítást ad az aktatologatás elleni harcban alkalmazandó rendszabályokra vonatkozólag.

December 18. A „Szmena" („Váltás") c. lapban megjelent Leninnek a petrográdi komszomol által rendezett „ifjúsági hét" alkalmából küldött üdvözlete.

December 19. Lenin beszédet mond a Presznya kerületben, a Prohorov (ma Trjohgornaja) textilgyár helyiségében, az 1905 decemberi moszkvai fegyveres felkelés évfordulója alkalmából tartott népgyűlésen.

December 20. Lenin az OK(b)P Moszkva-városi konferenciáján előadói beszédet mond a kommunista szombatokról.

Lenin utasítást ad a Keleti Front és az V. hadsereg Forradalmi Katonai Tanácsainak,

úgyszintén a Vasútügyi Népbiztosság valamennyi intézményének, hogy sürgősen küldjenek a központba legalább kétszáz mozdonyt, melyek a katonai és élelmiszer-irányvonatok elszállításához szükségesek.

December 21. Lenin utasítást ad az OK(b)P Tula-kormányzósági bizottságának és a kormányzósági végrehajtó bizottságnak a Moszkvába küldendő sürgős élelmiszersegítség megszervezésére.

December 23. Lenin vezeti a Népbiztosok Tanácsának ülését, melyen a tudósok helyzetének javítását, a VI. Szovjetkongresszuson hozott törvények maradéktalan végrehajtásának kérdését stb. tárgyalják.

December 26. Lenin táviratilag utasítja Harkov kormányzóság végrehajtó bizottságát, hogy minden erejét megfeszítve gondoskodjék a szén központba szállításáról és a mozdonyok gyorsabb kijavításáról.

December 28. Lenin megírja „Levél Ukrajna munkásaihoz és parasztjaihoz a Gyenyikinen aratott győzelmek alkalmából" c. cikkét.

December. Lenin megírja a KB Politikai Irodájának a borotybisták pártjáról szóló határozati javaslatát; e párt feloszlatását indítványozza, mert az a proletariátus érdekei ellen cselekedett.

December második fele. Lenin összehasonlító táblázattervezetet készít arról, hogy az OSzFSzK lakossága mennyi élelmiszert fogyasztott az imperialista háború előtt és a Nagy Októberi Szocialista Forradalom után; a tervezetet véleményezés végett megküldi a Központi Statisztikai Hivatalnak.

December 31. Lenin a Baszman kerületben (A Gabonatőzsde épületében) rendezett újévi estén beszédet mond a Vörös Hadsereg győzelmeiről és a gazdasági bomlás ellen megindítandó harcról.

1920

Január 5. Lenin megbízza a Közellátási Népbiztosság kollégiumának tagját, A. I. Szvigyerszkijt, hogy a munkások élelmiszerellátása ügyében fogadja a Balasinszki-gyár munkásainak képviselőit és közölje vele a hozott határozatokat.

Január 9. Lenin vezeti a Honvédelmi Tanács ülését, melyen az uráli szénipar javítására irányuló rendszabályok kérdését stb. tárgyalják.

Január 10. Lenin üdvözlő levelet ír Petrográd kormányzóság munkás- és parasztnőinek kongresszusához.

Január 12. Lenin a III. és V. hadsereg Forradalmi Katonai Tanácsaihoz küldött táviratában üdvözli a III. hadsereget munkahadsereggé való átszervezése alkalmából; a közellátási népbiztoshoz, A. D. Cjurupához írt feljegyzésében körvonalazza a Népbiztosok Tanácsának erre vonatkozó határozattervezetét.

Lenin az Összoroszországi Központi Szakszervezeti Tanács kommunista frakciójának ülésén beszédet mond a fegyelem jelentőségéről, a gazdasági vállalatok egyszemélyi és testületi vezetéséről.

Január 13. Lenin az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság kommunista frakciójának ülésén felszólal a munkakötelezettség kérdésében.

Január 16. Lenin az Összoroszországi Központi Szakszervezeti Tanácsnak, Tomszkijnak írt levelében élesen bírálja az Összoroszországi Központi Szakszervezeti Tanács vezetőinek huzavonó eljárását, bürokratizmusát és ügyefogyottságát, mely a szakképzett munkásoknak a közlekedés helyreállítását célzó munkákra való felhasználásánál észlelhető; köve-

teli, hogy gyakorlati rendszabályokkal harcoljanak a bürokratizmus ellen.

Január 17. Lenin vezeti a Népbiztosok Tanácsának ülését, melynek napirendje: a vetésterület növelése; a posta és táviró munkája — módosítást nyujt be a határozati javaslathoz; a halálbüntetés eltörlése; A. I. Gercen emlékének megörökítése; a szovjet alkalmazottak helyzetének javítását célzó intézkedések stb.

Lenin utasítást ad a Turkesztáni Front parancsnokának, M. V. Frunzénak, hogy siettesse az Alekszandrov-Gaj—Emba vasút építését és a kőolajnak a központba való szállítását.

Január 20. Lenin vezeti a Népbiztosok Tanácsának ülését, amelyen a Munkahadsereg Ukrajnai Tanácsának Sztálin által előterjesztett szabályzatát tárgyalják. A Népbiztosok Tanácsa Sztálint nevezi ki a Munkahadsereg Ukrajnai Tanácsának elnökévé.

Január 23. Lenin vezeti a KB Politikai Irodájának ülését; irányelvtervezetet terjeszt elő a Munkás-Paraszt Felügyelet szabályzatának kidolgozására.

Lenin G. M. Krzsizsanovszkijhoz írt levelében útmutatásokat ad az OSzFSzK villamosítási tervének elkészítéséhez.

Január 24. Lenin megírja észrevételeit a Munkás-Paraszt Felügyelet szabályzatához és megküldi Sztálinnak.

Lenin beszédet mond a Presznya kerület munkásainak és vöröskatonáinak pártonkívüli konferenciáján.

Január 25. Lenin véleményezés végett megküldi Sztálinnak a hadsereg élelmiszerellátási vezetősége kérését, hogy vizsgálják felül a párt KB-nak

a Nyugati Front élelmezési funkcionáriusainak áthelyezéséről szóló határozatát, és tanácskozik vele erről a kérdésről.

Január 26. Lenin vezeti a szövetkezeti kérdésben tartott tanácskozást, amelyen részt vett Sztálin is; a tanácskozáson a különböző szövetkezetek egyesítésének kérdését és a Szövetkezeti Kongresszusok Tanácsának felszámolását, valamint a fogyasztási szövetkezeteknek a begyűjtés terén betöltendő szerepét tárgyalják; Lenin határozati javaslatokat és irányelveket ír a szövetkezetekről.

Január 27. Lenin beszédet mond a népgazdasági tanácsok III. összoroszországi kongresszusán.

Lenin vezeti a Népbiztosok Tanácsának ülését; azzal kapcsolatban, hogy a burzsoá-földbirtokos Lengyelország támadásra készült Szovjet-Oroszország ellen, megvitatás végett előterjeszti a lengyel kormányhoz intézendő felhívás tervezetét. Az ülésen dekrétumokat hoznak a szövetkezetekről, megtárgyalják a szovhozvezetés, a külkereskedelem stb. kérdését.

Január 31. Lenin vezeti a párt KB plénumának munkáját, ahol jóváhagyják a Munkás-Paraszt Felügyeletről szóló határozatot.

Február 1. Lenin levelet ír a Honvédelmi Tanács tagjainak, melyben több halaszthatatlan rendszabályt javasol a vasúti közlekedés katasztrofális állapotával kapcsolatban.

Lenin megjegyzéseket ír a munkások és alkalmazottak jutalmazásáról szóló határozati javaslathoz.

Lenin a kormányzósági és voloszty végrehajtó bizottságok elnökeinek tanácskozásán felszólal a végrehajtó bizottságok feladatai kérdésében.

Február 2. Lenin a VII. Szovjetkongresszuson választott Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság első ülésszakán beszámol az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság és a Népbiztosok Tanácsa munkájáról.

Február 3. Lenin utasítást ad a Nyizsnyij-Novgorod-kormányzósági végrehajtó bizottság elnökének, hogy a nyizsnyijnovgorodi rádiólaboratóriumot segítse munkájában.

Február 4. Lenin közvetlen vezetéken arra kéri Sztálint, hogy minden figyelmét és energiáját összpontosítsa a Kaukázusi Front megsegítésére.

Február 5 előtt. Lenin megírja „Az OKP választervezetét (vagy téziseit) a Németországi Független Szociáldemokrata Párt levelére".

Február 5. Lenin beszédet mond a moszkvai vasúti csomópont vasutasainak konferenciáján.

Február 7. Lenin megírja „Háborúban — katona módjára" c. cikkét.

Február 9. Lenin beszédet mond a Blaguse-Lefort kerület munkásainak és vöröskatonáinak pártonkívüli konferenciáján.

Február 14. Lenin megírja „Egy ujságíró jegyzetei" c. cikkét.

Február 16. Lenin táviratot küld Sztálinnak Harkovba, melyben helyesli Sztálin intézkedését, hogy csökkentette a beszolgáltatandó gabona mennyiségét és hogy a begyüjtött gabona egy részét a szegényparasztságnak kiosztotta.

Február 17. Lenin táviratilag megkérdezi G. K. Ordzsonikidzét a Kaukázusi Fronton harcoló szovjet csapatok állapota felől; harcképességük fokozása céljából rendkívüli rendszabályok foganatosítását követeli.

Február 18. Lenin Sztálinnak Harkovba küldött táviratában helyesli Sztálin intézkedéseit Ukrajnában, és utasítást ad, hogy a Kaukázusi Frontra sürgősen küldjön erősítést és fokozza a gabona- és szénszállítást stb.

Lenin választ ír a „New York Evening Journal" c. amerikai lap és a „Daily Express" c. angol lap tudósítóinak kérdéseire.

Február 20. Lenin közvetlen vezetéken táviratot küld Sztálinnak Harkovba, melyben kéri, intézkedjék haladéktalanul, hogy a Délnyugati Frontról két hadosztályt azonnal vessenek át a Kaukázusi Frontra.

Választáviratában Sztálin biztosítja Lenint, hogy minden lehetőt meg fog tenni.

Február 21. Lenin a moszkvai szovjetválasztásokkal kapcsolatban felhívást ír „A munkásnőkhöz".

Lenin utasítja az Alekszandrov-Gaj—Emba vasút építésének vezetőit, hogy erélyes rendszabályokkal gyorsítsák meg a vasút építését; felhívja a Munkás-Paraszt Felügyelet Népbiztosságát és a Köztársaság Forradalmi Katonai Tanácsát, hogy biztosítsák az építkezésnek a szükséges pénzzel, szállítási eszközökkel, üzemanyaggal és más anyagokkal való ellátását.

Február 22. Lenin Sztálinnak Harkovba küldött táviratában rámutat arra, hogy minden katonai intézményben fordítókat kell alkalmazni és el kell fogadni az ukránnyelvű beadványokat és okmányokat.

Lenin Sztálinnak Harkovba küldött táviratában útmutatásokat ad a szegényparasztság és a középparasztok szervezése kérdésében; felhívja, hogy kövessen el mindent Gyenyikin szétzúzásának meggyorsítása érdekében.

Sztálin február 23-i választáviratában értesíti Lenint a csapatösszevonásokkal kapcsola-

tos rendelkezésekről, amelyek célja: Gyenyikin végleges szétzúzása.

Február 25. Lenin beszédet mond a kormányzósági közoktatási osztályok iskolánkívüli alosztályvezetőinek III. összoroszországi tanácskozásán.

Lenin levélben felhívja a Közellátási Népbiztosság kollégiumának tagjait, hogy sürgősen tárgyalják meg a Moszkva-kormányzósági Uhtomszkij (ljuberci) gyár munkásainak nyujtandó élelmiszersegítség kérdését.

Február 27. Lenin utasítást ad a Köztársaság Forradalmi Katonai Tanácsának, hogy fordítsa minden figyelmét a Nyugati Front megerősítésére, mert fel kell készülni a háborúra a pánok Lengyelországa ellen, ha az Szovjet-Oroszországot megtámadná.

Lenin levélben felvilágosítást kér a Közellátási Népbiztosság kollégiumának tagjaitól, hogy van-e lehetőség a Tver-kormányzósági Veszjegon kerületben dolgozó tanítók élelmiszeradagjának felemelésére.

Február 28. A Francia Szocialista Párt strassburgi kongresszusán felolvassák Lenin Jean Longuetnak írt válaszlevelét, amelyben Lenin közli, hogy a Francia Szocialista Párt csak akkor vehető fel a III. Internacionáléba, ha soraiból kizárja az opportunistákat.

Február. Lenint a 3. sz. Állami Cukrászárugyár (ma Bolsevik-gyár) és Hovrino állomás munkásai és alkalmazottai küldöttül választják a Moszkvai Szovjetbe.

Március 1. Lenin fogadja a gluhovoi textilgyár munkásait; a Közellátási Népbiztosságnál, a Textilközpontnál és a Földmüvelésügyi Népbiztosságnál érdeklődik a gyár munkásainak élelmezési helyzete iránt.

Lenin előadói beszédet mond a dolgozó kozákok I. Összoroszországi Kongresszusán.

Lenin beszédet mond az orvosok és egészségügyi dolgozók II. Összoroszországi Kongresszusán.

Március 2. Megjelenik a KB levele az OK(b)P szervezeteihez a pártkongresszus előkészítéséről; a levelet Lenin írta.

Március 4. Lenin megírja „A nemzetközi nőmunkásnapra" c. cikkét.

Március 6. Lenin beszédet mond a Munkás- és Vöröskatonaküldöttek Moszkvai Szovjetjének ülésén.

Lenin beszédet mond a Moszkvai Szovjet ünnepi ülésén, melyet a III. Internacionále megalakításának első évfordulója alkalmából rendeztek.

Március 9. Lenin utasítást ad a Szibériai Forradalmi Bizottságnak, hogy a mensevikeknek és eszereknek semmi szín alatt se tegyenek engedményeket a Távol-Keleten alakított kormányban való részvételükről folyó tárgyalásokon.

Március 10. Lenin utasítást ad a népbiztosságoknak, hogy az Ivanovo-Voznyeszenszk-kormányzósági munkások élelmiszerellátásának javítását célzó sürgős rendszabályok kidolgozására hívjanak össze tanácskozást.

Lenin vezeti a Honvédelmi Tanács ülését, melynek napirendje: a vasúti közlekedés kérdése; a Honvédelmi Tanács előzetes ügyintéző üléseinek megszervezése — Lenin a határozati javaslathoz kiegészítést nyujt be; a kasirai villanytelep építésének munkaerővel való ellátása; az ivanovo-voznyeszenszki munkások élelmiszerellátása stb.

Március 11. Lenin a Kaukázusi Frontra G. K. Ordzsonikidzének küldött táviratában utasítást ad csapatoknak a Nyugati Frontra való átvételére vonatkozólag, mivel lehetséges, hogy a burzsoá-földbirtokosi Lengyelország megtámadja Szovjet-Oroszországot; a távirat másolatát megküldi Sztálinnak a Délnyugati Frontra.

Március 14. Lenin a GOELRO (Oroszország Villamosítására Alakított Állami Bizottság) munkájáról szóló programnyilatkozat első vázlatával kapcsolatban rövid levelet ír G. M. Krzsizsanovszkijnak.

Lenin táviratot küld Sz. M. Kirovnak Asztrahánba, véleményét kéri a kőolajszállítás módjáról.

Március 15. Lenin beszédet mond a hajózási munkások III. Összoroszországi Kongresszusán.

Lenin felszólal az Összoroszországi Központi Szakszervezeti Tanács kommunista frakciójának ülésén, síkra száll a gazdasági vállalatok egyszemélyi vezetése mellett.

Március 16. Lenin beszédet mond a Nagy Színházban J. M. Szverdlov emlékére rendezett ünnepi gyászülésen.

Március 17. Lenin táviratot küld a Kaukázusi Front Forradalmi Katonai Tanácsának, G.K. Ordzsonikidzének, azzal az utasítással, hogy minden erőfeszítésüket Baku bevételére irányítsák.

Március 19. Lenin vezeti a Honvédelmi Tanács ülését, melyen a Köztársaság határainak fokozott védelmét célzó halaszthatatlan rendszabályokat, a víziszállítás kérdését, a Szovjet Köztársaságnak az imperialista államok támadásával és a blokáddal okozott károk kiszámítására alakítandó bizottság kérdését tárgyalják.

Lenin A. M. Gorkijnak Petrográdba küldött táviratában közli, hogy teljesítették a tudósok ellátásának megjavítására vonatkozó kérését.

Március 22. Lenin fogadja a keleti népek kommunista szervezetei Központi Irodájának képviselőit és beszélget velük a Tatár Köztársaság szervezéséről.

Március 23. Lenin vezeti a Népbiztosok Tanácsának ülését, melyen az Oroszország Villamosítására Alakított Állami Bizottság (GOELRO) szabályzattervezetének jóváhagyását, a Legfőbb Népgazdasági Tanács központi szerveinek közvetlen vezetése alá tartozó vállalatok kérdését tárgyalják — az utóbbi ponthoz Lenin írja a határozati javaslatot; az ülés napirendjén szerepelt még az Észtországnak engedélyezendő erdőkoncesszió kérdése stb.

Március 25. Lenint az OK(b)P Moszkva-városi konferenciája küldöttül választja az OK(b)P IX. Összoroszországi Kongresszusára.

Lenin vezeti a Honvédelem Tanácsa és a Népbiztosok Tanácsa üléseit, melyeken a víziszállítások, a központba irányított fokozottabb gabona- és halfelhozatal, a tudósok mindennapi életének javítására alakítandó bizottság kérdését stb. tárgyalják.

Március vége. Lenin két beszédet mond hanglemezre: „A közlekedés helyreállításáról" és „A munkafegyelemről".

Március 29—április 5. Az Oroszországi Kommunista (bolsevik) Párt IX. kongresszusa. Lenin vezeti a kongresszus munkáját.

Március 29. Lenin megnyitó beszédet mond a kongreszszuson.

Lenint és Sztálint beválasztják a kongresszus elnökségébe.

Lenin beszámolót tart a párt Központi Bizottságának politikai tevékenységéről.

Március 30. Lenin a kongresszus második (reggeli) ülésén zárszót mond a KB beszámolójához.

Március 31. Lenin a kongresszus negyedik (reggeli) ülésén beszédet mond a gazdasági építésről.

Március—április. Lenin cikket ír „A kompromisszumokról".

Április 2. Lenin és Sztálin táviratot küld a Kaukázusi Front Forradalmi Katonai Tanácsának — G. K. Ordzsonikidzének, amelyben útmutatást adnak a muzulmánok iránt tanusitandó magatartásra, különösen mikor bevonulnak Dagesztánba.

Április 3. Lenin az OK(b)P IX. kongresszusának nyolcadik (esti) ülésén beszédet mond a szövetkezetekről.

Április 4—6. Lenin beszédet mond a bányamunkások I. Összoroszországi Alakuló Kongresszusán.

Április 5. A pártkongresszus tizedik (reggeli) ülésén kihirdetik, hogy Lenint és Sztálint az OK(b)P Központi Bizottságának tagjává választották.

Lenin záróbeszédével berekeszti a kongresszust.

Lenin röviden felszólal a Központi Bizottság póttagjainak névsorával kapcsolatban.

A kongresszusi küldöttek ünneplik Lenint közeli 50. születésnapja alkalmából; beszédet mondanak: M. I. Kalinyin, E. M. Jaroszlavszkij, F. J. Kon és mások. Határozatot fogadnak el Lenin Művei teljes gyüjteményének kiadásáról.

Április 6. Lenin levelet ír Kazánba V. V. Adoratszkij-

nak, melyben megkérdezi, van-e lehetősége arra, hogy anyagot gyűjtsön a polgárháború történetéhez és a Szovjet Köztársaság történetéhez.

Lenin vezeti a Népbiztosok Tanácsának ülését, melyen a könyvkészletek államosítását, a Moszkvában és Petrográdban levő könyveknek a vidék és falvak szükségletére nagyobb mértékben való felhasználását tárgyalják.

Április 7. Lenin beszédet mond a szakszervezetek III. Összoroszországi Kongresszusán.

Április 8. Lenin cikket ír: „Az évszázados rend megsemmisítésétől egy új rend megteremtése felé."

Április 14. Lenin és Sztálin jóváhagyás végett a Munka és Honvédelem Tanácsa elé terjeszti a donyeci szénipar militarizálásáról szóló dekrétumjavaslatot, amelyet Sztálin vezetésével dolgoztak ki.

Április 16. Lenin vezeti a Munka és Honvédelem Tanácsa ülését, melyen a kőolajszállítás fokozását célzó rendszabályokat, a vasutak fűtőanyagfogyasztásának ellenőrzését, a Donyec-medence szénipará nak helyzetét (ezt a kérdést Sztálin terjesztette elő) stb. tárgyalják.

Április 19. Lenin beszédet mond a textilipari munkások III. Összoroszországi Kongresszusán.

Április 20. Lenin a Balti Flottának Petrográdba küldött táviratában utasítást ad, hogy a faexport szervezése végett azonnal fogjanak hozzá a petrográdi kikötő rendbehozásához.

Április 23. Az OK(b)P Moszkvai Bizottsága Lenin 50. születésnapja tiszteletére gyűlést rendez, amelyen Lenin beszédet mond a bolsevik párt feladatairól. A gyűlésen Sztálin, Gorkij és mások beszédet mondottak Leninről.

TARTALOM

Előszó ..... VII—X

1919

BESZÉD A BASZMAN, LEFORT, ALEKSZEJEV ÉS SZOKOLNYIKI KERÜLETEK PÁRTONKÍVÜLI MUNKÁS ÉS VÖRÖSKATONA KONFERENCIÁJÁN, 1919 SZEPTEMBER 3-ÁN ..... 1—8

HOGYAN HASZNÁLJA FEL A BURZSOÁZIA A RENEGÁTOKAT ..... 9—21

AZ AMERIKAI MUNKÁSOKHOZ ..... 22—23

A NŐMUNKÁSMOZGALOM FELADATAIRÓL A SZOVJET KÖZTÁRSASÁGBAN. *Beszéd a nőmunkások IV. Moszkva-városi pártonkívüli konferenciáján, 1919 szeptember 23-án* ..... 24—30

A PETROGRÁDI MUNKÁSOK PÉLDÁJA ..... 31—33

VÁLASZ A „CHICAGO DAILY NEWS" AMERIKAI LAP TUDÓSÍTÓJÁNAK KÉRDÉSEIRE ..... 34—35

ÜDVÖZLET AZ OLASZ, FRANCIA ÉS NÉMET KOMMUNISTÁKNAK ..... 36—47

A MUNKÁSÁLLAM ÉS A PÁRTHÉT ..... 48—50

BESZÉD A MOSZKVAI MUNKÁS- ÉS PARASZTKÜLDÖTTEK SZOVJETJÉNEK ERKÉLYÉRŐL A MOZGÓSÍTOTT KOMMUNISTA MUNKÁSOKHOZ, 1919 OKTÓBER 16-ÁN. *Ujságtudósítás* ..... 51—52

PETROGRÁD MUNKÁSAIHOZ ÉS VÖRÖSKATONÁIHOZ ..... 53—54

A VÖRÖSKATONA ELVTÁRSAKHOZ 55

A MOSZKVAI PÁRTHÉT EREDMÉNYEI ÉS FELADATAINK ..... 56—60

BESZÉD A SZVERDLOV EGYETEM FRONTRA INDULÓ HALLGATÓIHOZ, 1919 OKTÓBER 24-ÉN 61—69

LORIOT ELVTÁRSNAK ÉS A III. INTERNACIONÁLÉHOZ CSATLAKOZOTT FRANCIA BARÁTAINKNAK ..... 70—71

LEVÉL NÉMETORSZÁG KOMMUNISTA PÁRTJA KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK A SZAKADÁS ALKALMÁBÓL. *Paul Levi, Clara Zetkin, Eberlein elvtársaknak és Németország Kommunista Pártja Központi Bizottsága minden tagjának* ..... 72—73

A KOMMUNISTA ELVTÁRSAKHOZ, AKIK A KÖZÖS „NÉMETORSZÁGI KOMMUNISTA PÁRTNAK" VOLTAK TAGJAI ÉS MOST ÚJ PÁRTOT ALAKÍTOTTAK ..... 74—75

SERRATI ELVTÁRSNAK ÉS VALAMENNYI OLASZ KOMMUNISTÁNAK ..... 76—77

A PROLETÁRDIKTATÚRÁRÓL ..... 79—90

I. (A) A proletariatus diktatúrája mint a proletariátus osztályharca új formákban 81

II. (B) A proletariátus diktatúrája mint a burzsoá demokrácia szétrombolása és a proletár demokrácia megteremtése. 85

III. (C) A proletariátus diktatúrája és az imperializmus sajátosságai 88

IV. (D) A proletariátus diktatúrája és a Szovjethatalom 89

GAZDASÁG ÉS POLITIKA A PROLETÁRDIKTATÚRA KORSZAKÁBAN ..... 93—103

1. 93
2. 94
3. 96
4. 98
5. 101

ÜDVÖZLET A PETROGRÁDI MUNKÁSOKNAK ..104—105

A SZOVJETHATALOM ÉS A NŐ HELYZETE .....106—109

A SZOVJETHATALOM KÉT ÉVE .....110—112

A SZOVJETHATALOM KÉT ÉVE. *Beszéd az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság, a Munkás- és Parasztküldöttek Moszkvai Szovjetje, az Összoroszországi Központi Szakszervezeti Tanács és az Üzemi Bizottságok együttes ülésén, az Októberi Forradalom második évfordulóján, 1919 november 7-én* .....113—123

A TURKESZTÁNI KOMMUNISTA ELVTÁRSAKHOZ 124

HARCRA A FŰTŐANYAGVÁLSÁG ELLEN! *Körlevél a pártszervezetekhez* .....125—129

BESZÉD A FALUSI PÁRTMUNKA KÉRDÉSÉBEN TARTOTT I. ÖSSZOROSZORSZÁGI TANÁCSKOZÁSON, 1919 NOVEMBER 18-ÁN .....130—137

ELŐADÓI BESZÉD A KELETI NÉPEK KOMMUNISTA SZERVEZETEINEK II. ÖSSZOROSZORSZÁGI KONGRESSZUSÁN, 1919 NOVEMBER 22-ÉN ...138—150

AZ OK(b)P KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK HATÁROZATA AZ UKRAJNAI SZOVJETHATALOMRÓL. 151—154

AZ OK(b)P VIII. ÖSSZOROSZORSZÁGI KONFERENCIÁJA. 1919 december 2—4 .....155—183

1. Megnyitó beszéd. December 2 157
2. A Központi Bizottság politikai beszámolója. December 2 158
3. Zárszó a Központi Bizottság politikai beszámolójához. December 2 178
4. Határozati javaslat a nemzetközi politika kérdésében 180
5. Zárszó az Ukrajnai Szovjethatalom kérdésében. December 3 182

BESZÉD A FÖLDMŰVELŐ KOMMÚNÁK ÉS A MEZŐGAZDASÁGI ARTELEK I. KONGRESSZUSÁN, 1919 DECEMBER 4-ÉN .....184—194

A VII. ÖSSZOROSZORSZÁGI SZOVJETKONGRESSZUS. 1919 december 5—9 .....195—245

1. Az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottságnak és a Népbiztosok Tanácsának beszámolója. December 5 197
2. Zárszó az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottságnak és a Népbiztosok Tanácsának beszámolójához. December 6 224
3. Beszéd a szervezési szekcióban. December 8 236
4. Kongresszusi záróbeszéd. December 9 242

AZ ALKOTMÁNYOZÓGYŰLÉSI VÁLASZTÁSOK ÉS A PROLETÁRDIKTATÚRA .....246—270

I. 246
II. 249
III. 253
IV. 256
V. 260
VI. 266

AZ IFJÚ NEMZEDÉKNEK, AMELY FELVÁLT BENNÜNKET 271

BESZÉD AZ 1905-ÖS DECEMBERI FELKELÉS ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL, A PRESZNYA-KERÜLETI NÉPGYŰLÉSEN, 1919 DECEMBER 19-ÉN 272—277

ELŐADÓI BESZÉD A KOMMUNISTA SZOMBATOKRÓL AZ OK(b)P MOSZKVA-VÁROSI KONFERENCIÁJÁN, 1919 DECEMBER 20-ÁN .....278—284

LEVÉL UKRAJNA MUNKÁSAIHOZ ÉS PARASZTJAIHOZ A GYENYIKINEN ARATOTT GYŐZELMEK ALKALMÁBÓL .....287—294

AZ OROSZ NYELV MEGTISZTÍTÁSÁRÓL. *(Gondolatok ráérő időben, azaz gyűlési beszédek hallgatása közben)* 295

1920

A PETROGRÁD-KORMÁNYZÓSÁGI NŐKONGRESSZUS IRODÁJÁNAK 296

I. V. SZTÁLINNAK, JANUÁR 24.....297—298

BESZÉD A PRESZNYA KERÜLET MUNKÁSAINAK ÉS VÖRÖSKATONÁINAK PÁRTONKÍVÜLI KONFERENCIÁJÁN, 1920 JANUÁR 24-ÉN. *Ujságtudósitás* ..... 299—303

RENDELETTERVEZETEK ÉS IRÁNYELVEK A SZÖVETKEZETEKRŐL ..... 304—305

BESZÉD A NÉPGAZDASÁGI TANÁCSOK III. ÖSSZOROSZORSZÁGI KONGRESSZUSÁN, 1920 JANUÁR 27-ÉN. *Ujságtudósitás* ..... 306—310

A HONVÉDELMI TANÁCS TAGJAINAK 311

BESZÁMOLÓ AZ ÖSSZOROSZORSZÁGI KÖZPONTI VÉGREHAJTÓ BIZOTTSÁG ÉS A NÉPBIZTOSOK TANÁCSA MUNKÁJÁRÓL A VII. SZOVJETKONGRESSZUSON VÁLASZTOTT ÖSSZOROSZORSZÁGI KÖZPONTI VÉGREHAJTÓ BIZOTTSÁG ELSŐ ÜLÉSSZAKÁN, 1920 FEBRUÁR 2 ..... 312—335

AZ OKP VÁLASZTERVEZETE (VAGY TÉZISEI) A NÉMETORSZÁGI FÜGGETLEN SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT LEVELÉRE ..... 336—343

BESZÉD A MOSZKVAI CSOMÓPONT VASUTASAINAK KONFERENCIÁJÁN, 1920 FEBRUÁR 5-ÉN. *Rövid ujságtudósitás* ..... 344—345

HÁBORÚBAN — KATONA MÓDJÁRA ..... 346—347

BESZÉD A BLAGUSE-LEFORT KERÜLET PÁRTONKÍVÜLI KONFERENCIÁJÁN, 1920 FEBRUÁR 9-ÉN. *Ujságtudósitás* ..... 348—351

EGY UJSÁGÍRÓ JEGYZETEI ..... 352—363

I. 352
II. 354
III. 357
IV. 359

TÁVIRAT I. V. SZTÁLINNAK, FEBRUÁR 16 364

TÁVIRAT I. V. SZTÁLINNAK, FEBRUÁR 18 365

VÁLASZ A „NEW YORK EVENING JOURNAL" CÍMŰ AMERIKAI LAP TUDÓSÍTÓJÁNAK KÉRDÉSEIRE ..... 366—368

VÁLASZ A „DAILY EXPRESS" CÍMŰ ANGOL LAP TUDÓSÍTÓJÁNAK KÉRDÉSEIRE.....369—370

TÁVIRATVÁLTÁS I. V. SZTÁLINNAL, FEBRUÁR 20 371

A MUNKÁSNŐKHÖZ .....372—373

TÁVIRAT I. V. SZTÁLINNAK, FEBRUÁR 22 374

BESZÉD A KORMÁNYZÓSÁGI KÖZOKTATÁSI OSZTÁLYOK ISKOLÁNKÍVÜLI OKTATÁSI ALOSZTÁLYVEZETŐINEK III. ÖSSZOROSZORSZÁGI TANÁCSKOZÁSÁN, 1920 FEBRUÁR 25-ÉN .....375—380

ELŐADÓI BESZÉD A DOLGOZÓ KOZÁKOK I. ÖSSZOROSZORSZÁGI KONGRESSZUSÁN, 1920 MÁRCIUS 1-ÉN .....381—402

BESZÉD AZ ORVOSOK ÉS EGÉSZSÉGÜGYI DOLGOZÓK II. ÖSSZOROSZORSZÁGI KONGRESSZUSÁN, 1920 MÁRCIUS 1-ÉN. *Jegyzőkönyvi feljegyzés* 403—404

LEVÉL AZ OKP SZERVEZETEIHEZ A PÁRTKONGRESSZUS ELŐKÉSZÍTÉSÉRŐL .....405—409

A NEMZETKÖZI MUNKÁSNŐNAPRA .....410—411

BESZÉD A MUNKÁS- ÉS VÖRÖSKATONAKÜLDÖTTEK MOSZKVAI SZOVJETJÉNEK ÜLÉSÉN, 1920 MÁRCIUS 6-ÁN .....412—419

BESZÉD A MOSZKVAI SZOVJET ÜNNEPI ÜLÉSÉN A III. INTERNACIONÁLE ELSŐ ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL, 1920 MÁRCIUS 6-ÁN .....420—428

BESZÉD A HAJÓZÁSI MUNKÁSOK III. ÖSSZOROSZORSZÁGI KONGRESSZUSÁN, 1920 MÁRCIUS 15-ÉN .....429—436

BESZÉD A J. M. SZVERDLOV EMLÉKÉNEK SZENTELT ÜLÉSEN, 1920 MÁRCIUS 16-ÁN. *Rövid ujságtudósitás* 437

KÉT, HANGLEMEZRE FELVETT BESZÉD.....438—441

1. A közlekedés helyreállításáról 438

2. A munkafegyelemről 440

AZ OK(b)P IX. KONGRESSZUSA. 1920 március 29—április 5 ..... 443—497

1. Kongresszusi megnyitó beszéd. Március 29 .. 445
2. A Központi Bizottság beszámolója. Március 29 447
3. Zárszó a Központi Bizottság beszámolójához. Március 30 468
4. Beszéd a gazdasági építésről. Március 31 ... 478
5. Beszéd a szövetkezetekről. Április 3 486
6. Kongresszusi záróbeszéd. Április 5 491

A KOMPROMISSZUMOKRÓL ..... 498—500

I. 498

TÁVIRAT G. K. ORDZSONIKIDZÉNEK 501

BESZÉD A BÁNYAMUNKÁSOK I. ÖSSZOROSZORSZÁGI ALAKULÓ KONGRESSZUSÁN ..... 502—509

BESZÉD A SZAKSZERVEZETEK III. ÖSSZOROSZORSZÁGI KONGRESSZUSÁN, 1920 ÁPRILIS 7-ÉN 510—523

AZ ÉVSZÁZADOS REND MEGSEMMISÍTÉSÉTŐL EGY ÚJ REND MEGTEREMTÉSE FELÉ ..... 524—526

BESZÉD A TEXTILIPARI MUNKÁSOK III. ÖSSZOROSZORSZÁGI KONGRESSZUSÁN, 1920 ÁPRILIS 19-ÉN ..... 527—534

BESZÉD AZ OK(b)P MOSZKVAI BIZOTTSÁGA ÁLTAL V. I. LENIN 50. SZÜLETÉSNAPJA TISZTELETÉRE RENDEZETT GYŰLÉSEN, 1920 ÁPRILIS 23-ÁN ..... 535—537

Jegyzetek ..... 539—564

Lenin életének és tevékenységének dátumai (1919 szeptember—1920 április) ..... 565—586

KÉPMELLÉKLETEK

Lenin arcképe. — 1920 ..... X—1
Lenin. „Gazdaság és politika a proletárdiktatúra korszakában". A kézirat első oldala. — 1919 október 30 91
Lenin. „Levél Ukrajna munkásaihoz és parasztjaihoz a Gyenyikinen aratott győzelmek alkalmából". A kézirat első oldala. — 1919 december 28..... 285
Lenin. „Távirat I. V. Sztálinnak". A kézirat első oldala. — 1920 február 18 ..... 364—365
Leninnek, az OK(b)P IX. kongresszusa küldöttének, kérdőíve. A kérdőív első oldala. — 1920 március 29 ..... 444—445

5096. Franklin-nyomda Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.
Felelős: Vértes Ferenc.

JAVÍTANDÓ

368. old. a szöveg alatti dátumban: 1902 *helyesen* 1920